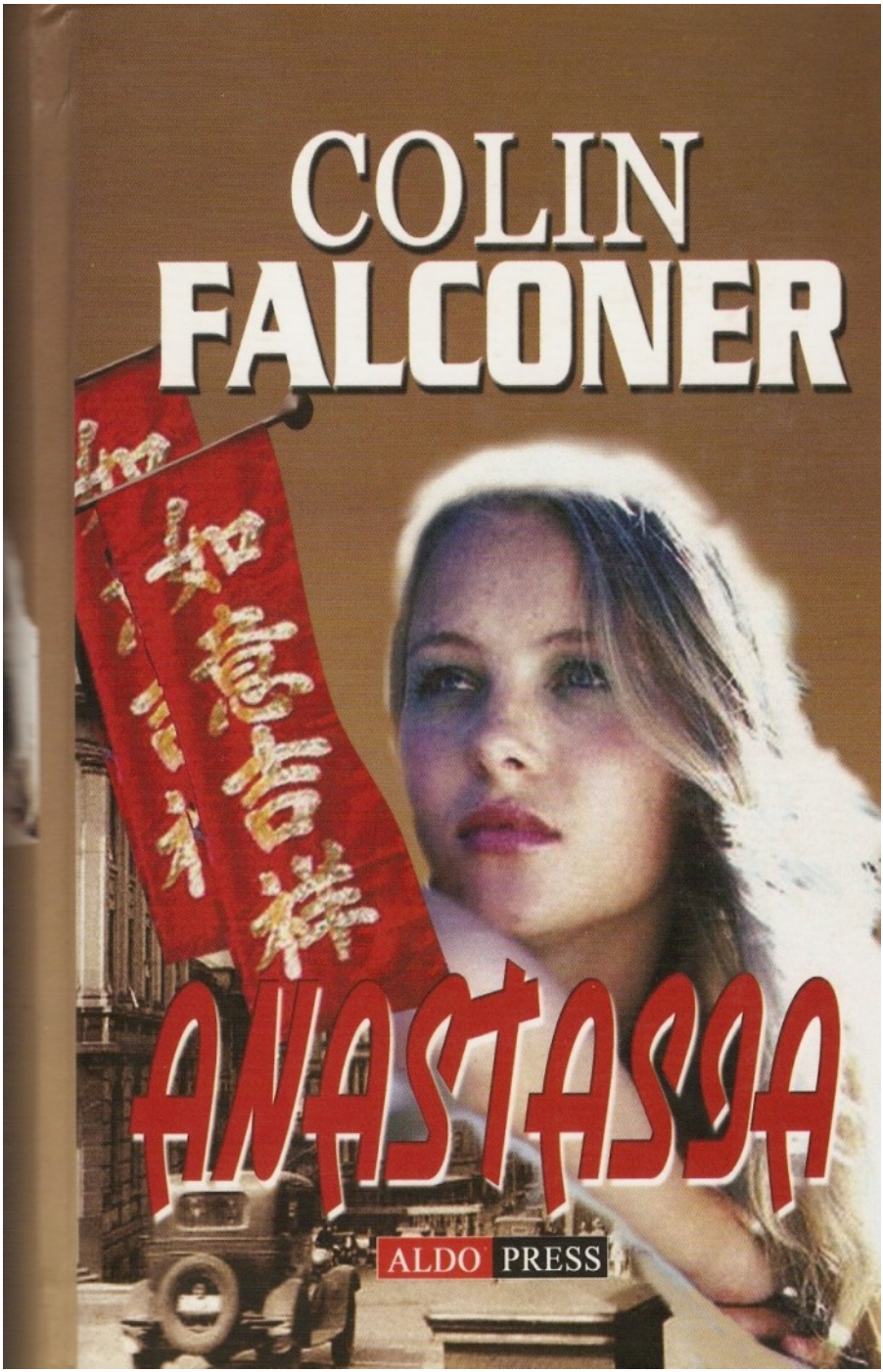
COLIN
FALCONER
ANASTASIA
ALDO PRESS

COLIN FALCONER

ANASTASIA

Pentru Karen-Maree, Anastasia mea, acum şi pentru totdeauna.

MULŢUMIRI

Îi mulţumesc din suflet lui Tim Curnow, care mi-a dat fără să vrea ideea de a scrie această carte şi care este cel mai bun impresar şi prieten pe care l-ar putea avea cineva. Îi mulţumesc lui Kim Swivel, minunata mea editoare, pentru entuziasmul ei şi munca neobosită depusă la manuscris. Mulţumiri Elanei McCauley, Zoei Walton şi Emmei Rusher de la Random House şi Fionei Henderson pentru sprijinul nebătut pe care mi l-a acordat.

PARTEA I

CASA CU DESTINAŢIE SPECIALĂ EKATERINBURG, RUSIA, APRILIE 1918

„Anastasia? Avea virtuţile ei, desigur. Dumnezeu o înzestrase cu talent la limbi străine şi cu o ureche bună; iar ea ce a făcut cu acest talent? L-a folosit ca să râdă de alţii. Era un duce care venea uneori cu noi pe iahtul regal Standart; bietul om vorbea sâsâit şi am auzit-o de multe ori bătându-şi joc de el pe la spatele lui.”

Trenul care ducea trecutul şi viitorul Imperiului Rus se mişca încet de-a lungul unui peisaj cu pini cenuşii. Primăvara, Uralii erau nişte petice de gheaţă care străluceau în soare, un gol vast şi sinistru; câţiva cai păşteau, o pată de fum se vedea ieşind pe coşul unei colibe dărăpănate.

Acest tren nu avea nimic remarcabil din punctul de vedere al trecătorului întâmplător: nici steaguri, nici ghirlandă pe locomotivă, vagoanele nu erau luxoase în mod special. Dâra de fum alb plutea în aer, groasă şi nemişcată. După ce dispărea, nu exista nimic care să o înlocuiască.

* * *

Moţăind la fereastră, Anastasia deschise ochii în clipa în care trenul începu să încetinească. Urmă o cotitură şi fata văzu un alt orăşel trist, o întindere pustie de cer albastru şi rece şi o pădure de pini întunecată.

— Ei, iată-ne, zise ea. Ţara ţărănoilor.

Bona lor, Sofia Karlova, îi aruncă o privire aspră, de parcă Anastasia ar fi tras vreun vânt la o ceremonie plictisitoare — faptă măreaţă pe care fata reuşise să o facă de mai multe ori. Nimeni altcineva nu băgă în seamă cuvintele ei. Jemmy îi sări în poală şi ea îl mângâie. Jemmy era câinele Tatianei, dar se ataşase de Anastasia aşa cum se ataşează un câine de orice persoană care îi dă o atenţie nesfârşită şi îl hrăneşte cu o cantitate suficientă de dulciuri.

Uşurarea pe care o simţi la gândul că nesfârşita lor călătorie se terminase lăsă loc unei spaime mărunte. Nu înţelegea

politica, deşi tatăl ei încercase odată să i-o explice. Tot ce ştia ea era că nu avea să mai danseze niciodată cu ofiţerii drăguţi pe puntea iahtului *Standart* şi că fiecare zi, fiecare kilometru o îndepărtau de Ţarskoe Selo, singura casă pe care o cunoscuse vreodată.

— Nu trebuie să spui astfel de lucruri, zise Sofia.

— De ce nu? N-o să mă audă nimeni.

— Nu va face decât să ne înrăutăţească situaţia.

— Cum poate fi mai rău decât atât?

Se uită pe fereastră. Gara era plină de gărzile revoluţionarilor, de ţărani şi de muncitori în uniforme bolşevice, atât de plini de importanţă, dar nici unul din ei nu dădea impresia că ar avea vreun chior. Încă nu era obişnuită să vadă nişte expresii atât de arogante pe feţele unor oameni care nu ştiau nici măcar să-şi scrie numele. Aceştia încercară să nu pară impresionaţi de prizonierii lor regali în timp ce se înghionteau să obţină un loc în rândul din faţă.

— O să fim bune de cules cartofi, le anunţă Anastasia pe celelalte.

Cele trei surori mai mari ale ei o ignorară. Chiar dacă avea aproape şaptesprezece ani, o tratau ca pe un copil.

— Pentru că te porţi ca un copil, îi plăcea Sofiei să-i spună.

Jemmy îşi freca botul de piciorul ei. Fata băgă mâna în buzunar, găsi o bucăţică de ciocolată şi simţi limba udă a câinelui lingând-o dintre degetele ei. O ţinu la nivelul genunchiului ca să n-o vadă nimeni, dar ochii cenuşii şi ageri ai Tatianei se fixară imediat asupra ei.

— Ai ciocolată? întrebă ea.

— E pentru Jemmy.

— Obrăznicătură ce eşti!

Nu mâncaseră absolut nimic de când plecaseră din Tobolsk şi le era foame tuturor. Anastasia îşi simţi obrajii roşii de ruşine.

— De unde o ai, Stuşi?

— E a mea.

Anastasia privi cu uimire cum o lacrimă mare se rostogoli pe obrajii surorii ei. N-o văzuse niciodată pe Tatiana plângând, niciodată. Olga îşi puse o mână pe braţul Tatianei.

— Lasă, Tati. Nu contează, zise ea.

Dar apoi îi aruncă Anastasiei o privire atât de plină de reproş, încât fata fu nevoită să se uite în altă parte. Începu să-şi planifice răscumpărarea în felul ei obişnuit: le va face să o ierte făcându-

le pe toate să râdă.

Trenul se opri cu un şuierat şi un bolşevic urcă în vagon cu o puşcă în mână, purtând o haină groasă din lână, care îl făcea să arate voluminos, şi o pălărie înaltă. Surorile se îngrămădiră toate una în alta şi Anastasia simţi că le era frică.

— Uită-te la el, îi zise ea Tatianei, destul de tare ca să fie auzită şi de bolşevic. Fruntea lui e atât de mare, încât cred că e ca şi cum ai trăi sub un balcon.

Omul se uită fix la ea. Era uriaş, iar haina lui mirosea ca o capră care a stat prea mult în ploaie. Avea o faţă ca un cartof stricat şi ochi enormi, negri şi răi, care ar fi trebuit să o sperie şi să o reducă la tăcere.

— Unde suntem? îi zise ea.

— Asta nu te p-p-priveşte pe tine, t-t-tovarăşă!

Anastasia îşi îndreptă atenţia asupra căţelului negru din poala ei.

— Nu te t-t-teme, Jemmy. N-o să-l las pe omul ăsta r-r-rău să te rănească.

Olga şi Tatiana îi aruncară o privire. Chiar şi acum continuau să fie aceleaşi tinere prinţese decente şi serioase. Ei bine, Anastasia refuza să fie aşa! Era clar că omul era un prost şi nu avea să-l lase să o intimideze.

Ştia că nu-i va face nici un rău. Revoluţie sau nu, ea era încă prinţesă, iar el era doar un ţărănoi care răspundea în faţa unui comitet al poporului sau cine ştie cărei tâmpenii despre care vorbeau ei.

— Ce-o să se întâmple? îi şopti Maria Tatianei.

— O să-i vedem pe mama şi pe tata foarte curând, răspunse Tatiana şi îşi mângâie sora pe păr.

— Probabil că o să ne facă să scoatem cartofi, zise Anastasia, iar Maria deveni palidă.

— Taci, Stuşi! şopti Tatiana.

— Sau să spălăm toalete, adăugă ea şi fu încântată de reacţia Mariei.

Un alt bărbat urcă în tren, mergând aşa de fudul de parcă ar fi fost colonel în garda imperială. Purta o pălărie înaltă din astrahan, manşetele hainei erau uzate şi avea noroi pe ghete.

— Sunt tovarăşul Sokolov, secretar general al Comitetului de Muncitori din Ekaterinburg. Sunteţi prizonierele autorităţilor sovietice din Ekaterinburg. Veţi coborî din tren şi vă veţi supune ordinelor!

Ochii acestui om o înspăimântară cu adevărat. Nu aveau nici un pic de strălucire, erau la fel de morţi ca ai unui peşte care a stat mai multe ore în coşul unui pescar. Fata observase că mulţi bolşevici aveau ochii astfel. Singura dată când feţele lor prindeau viaţă era atunci când vorbeau despre draga lor revoluţie, despre teoriile lor economice şi despre propaganda marxistă. Nu erau inspiraţi decât de banalităţi.

— Unde suntem? întrebă Tatiana.

— În oraşul cartofilor, răspunse Anastasia.

— Nu contează unde suntem! zise Sokolov. Suntem departe de Palatul Alb. Răspunsul ăsta te mulţumeşte?

— Nu ştie nici el unde suntem, şopti Anastasia, intenţionat mai tare. Nu ştie să citească ce scrie pe tăbliţa gării.

— Ştiu să citesc destul de bine cât să ştiu ce ar fi făcut tovarăşul Marx cu cei ca voi!

La modul cum o spusese, ar fi putut la fel de bine să le arunce un pahar cu apă rece în faţă. Vorbise foarte serios, nu încăpea nici o îndoială în privinţa asta.

În cele din urmă, Anastasia scoase limba la el, dar omul se întorsese deja cu spatele şi plecase.

Sofia îşi duse o mână înmănuşată la gură.

— Proastă mică!

„Nu-mi pasă”, se gândi Anastasia. „Ţăranii ăştia n-au decât să mă împuşte şi mâine dacă vor. Dar nu mă vor vedea plângând.”

Soldaţi în uniforme cenuşii se holbară la ele când se dădură jos din tren. Cândva, l-ar fi pus pe căpitanul gărzilor să-i dea una peste urechi oricui s-ar fi uitat aşa la ea. Nu exista nici un pic de milă acolo; erau doar feţele aspre şi sălbatice ale unor oameni care îşi petrecuseră viaţa în fabrici şi pe terenurile cultivate cu cartofi.

Anastasia îl puse pe Jemmy jos şi îl lăsă să alerge în jur. Era o adevărată zi de primăvară, pământul era îngheţat, cerul era de un albastru extrem de palid, iar vântul rece îi înroşea obrajii. Nu exista peron şi peste tot erau bălţoace acoperite de gheaţă, pământul îngheţat transformându-se încet în noroi.

Îi văzu pe bărbaţi coborând din celălalt vagon: Gilliard, tutorele lor, care tremura de frică, apoi Klementi Nagorni, marinarul pus să-l păzească pe frăţiorul ei, Alexei, care îl ţinea pe băiat în braţe — marele ţarevici Alexei, moştenitorul întregii Rusii; chiar şi datul jos din pat îi punea viaţa în pericol. Suferise de la naştere de o boală pe care doctorii o numeau hemofilie, un

cuvânt înşelător de blând care nu delimita nici pe departe graniţele suferinţelor lui.

Era atât de palid, ca o păpuşă mare de porţelan în braţele lui Klementi. Băiatul ăsta îi ţinea pe toţi în sclavie, fermecaţi de boala lui, de genul lui şi de dulceaţa lui. Era greu să nu-l urăşti.

— Cel puţin e frumos azi, zise Anastasia. Nu sunt picături de ploaie care să-l rănească pe Prâslea şi să-l facă să sângereze.

Olga clătină din cap, într-un gest de disperare. Valizele lor fură date jos din tren şi aruncate intenţionat în cea mai apropiată băltoacă îngheţată. După asta, Sokolov arătă spre ele şi ordonă:

— Prizonierii îşi vor căra singuri bagajele!

Se uitară cu toţii la el de parcă le-ar fi vorbit într-o limbă străină.

— Ce trebuie să facem? întrebă Olga.

Soldatul cu puşca făcu un pas în faţă.

— Vă veţi c-c-căra singuri v-v-valizele.

— Nu mi-am c-c-cărat niciodată nimic singură, t-t-tovarăşe, îi zise Anastasia.

Privirea pe care i-o aruncă soldatul fu otrăvitoare. Sofia rămase cu gura căscată la ea. „Sunt curajoasă sau doar fenomenal de proastă?” se întrebă Anastasia. Chiar şi atunci când era îngrozită, aşa cum era acum, nu putea, nu voia să cedeze şi să tacă. Mama ei îi spusese cândva că, chiar dacă cineva îi va tăia limba, îi va creşte alta la loc, aşa cum îi creşteau păianjenului mai multe picioare.

— Nu mai există servitori în noua Rusie, proclamă Sokolov. Dacă nu vă veţi căra singuri bagajele, le vom lăsa aici în noroi!

Se îndepărtă, cu mâinile la spate. Anastasia îl imită, exagerându-i mişcările mărunte şi pline de importanţă astfel încât până şi soldaţii chicotiră. Maria închise ochii şi şopti o rugăciune către sfinţi să o salveze pe surioara ei de o soartă teribilă primită din mâinile acestor animale.

Anastasia îşi termină pantomima. Când se întoarse, o văzu pe Olga îndreptându-se spre grămada de bagaje, luând două din cele mai grele valize şi începând să le târască prin băltoace. Tatiana şi Maria îi urmară exemplul.

Acum Jemmy alerga în cerc, lătrând la soldaţi. Anastasia îl ridică de jos cu o mână, iar cu cealaltă luă o valiză şi începu să o târască prin noroiul îngheţat.

Când ajunse la poartă, auzi zarvă în spatele ei. Nişte soldaţi îi înconjuraseră pe Sofia şi pe Gilliard ca să-i împiedice să plece.

Sofia ţinea o batistă brodată la ochi şi plângea, fie de ruşine, fie de uşurare, fie de supărare; era imposibil să-ţi dai seama.

— Nu pot veni cu voi! strigă ea. Aceşti oameni au spus că ne trimit înapoi la Sankt Petersburg.

Surorile mai mari începură bineînţeles să verse lacrimi auzind asta. Alergară înapoi şi o îmbrăţişară pe Sofia, plângând şi spunând tot felul de prostii, după cum i se păru Anastasiei. Gilliard privi şi îşi muşcă buza.

Apoi fu rândul Anastasiei.

Sofia o îmbrăţişă în timp ce-şi lua la revedere. Anastasia îşi ţinu braţele rigide pe lângă corp.

— Te rog să ai grijă, şopti Sofia, ducându-şi la ochi batista parfumată. Trebuie să-mi promiţi că vei fi cuminte pentru mine.

„Ce rost are?” se gândi Anastasia. Sofia era cea mai bună prietenă pe care o avuseseră vreodată şi acum le părăsea şi ea. Făcu un pas înapoi. „Pleacă odată!” se gândi ea. „La fel ca ceilalţi.” Era ca şi cum ar fi avut o piatră în gât.

Văzu privirea acuzatoare a Tatianei. „Îmi pare rău, nu pot să fiu ca tine şi să plâng din orice.”

Sub privirile gărzilor, îşi târî cu greu picioarele prin noroiul din faţa gării până la maşinile care aşteptau. Jemmy mergea grăbit lângă ea. Valiza pe care o ducea era grea şi o scăpă de multe ori în noroi. Unul din soldaţi râse. Fata îşi simţi obrajii arzând de furie.

— Unde ne duceţi? strigă la ei.

Asta îi făcu pe soldaţi să râdă şi mai tare. Apoi, Sokolov îi strigă unuia din şoferi:

— La casa cu destinaţie specială!

Îşi dădu seama că acolo se duceau şi se întrebă care putea fi acea destinaţie specială.

„Îmi amintesc că, de fiecare dată la apusul soarelui, căpitanul iahtului Standart trăgea cu tunul în semn de salut regal. Stăteam cu toţii şi admiram această privelişte minunată oferită de soarele care se scufunda în mare, dar mica Anastasia strica totul, alergând pe punte cu degetele în urechi şi cu ochii daţi peste cap, prefăcându-se că tunul trăgea în ea. Şi tatăl ei credea că e amuzantă.”

Fură îngrămădiţi cu toţii în spatele unui camion militar

acoperit. Anastasia descoperi o ruptură în prelată şi privi prin ea să vadă ce se petrecea afară. Merseră printr-o curte mare şi o catedrală impunătoare apăru pentru o clipă în faţa ochilor fetei.

Camionul trecu huruind de la o viteză la alta. Cu faţa lipită de prelată, Anastasia văzu casa pentru prima dată. Avea două etaje şi era din piatră, un palat într-o pustietate ca asta. Nu putea vedea partea de jos a casei pentru că în jurul ei fusese construit un gard din lemn. Doi paznici comunişti se grăbiră să descuie porţile din lemn şi camionul intră legănându-se în curte.

Soldatul care se bâlbâia dădu prelata la o parte şi lăsă în jos scândura din spate. Ţinu puşca la îndemână, cu ţeava în sus, ca şi cum s-ar fi aşteptat la necazuri din partea a patru fete neînarmate şi a unui marinar care ţinea în braţe un invalid de treisprezece ani. Un alt erou al revoluţiei.

— Afară! ordonă el.

Anastasia îl privi fix.

— Tot mai trebuie să ne c-c-cărăm singuri v-v-valizele?

— Nu crea probleme! şuieră Olga spre ea, de parcă fiicele ţarului Nicolae ar fi putut evita în vreun fel acest lucru.

— Poate că o să ne întâlnim cu mama şi cu tata, zise Tatiana, iar asta le ridică moralul.

Intrară în casă în urma paznicilor, Klementi şi Alexei fiind primii, restul târând valizele în sus pe scări. Ca nişte servitoare ordinare.

O uşă fu deschisă şi, peste capetele surorilor ei, Anastasia îi văzu pe mama şi pe tatăl ei.

Ah!

Îmbătrâniseră atât de mult! Alexandra, palidă şi istovită pe scaunul cu rotile, şi Nicolae, lângă ea, frumos şi totuşi oarecum ofilit, de parcă ar fi ieşit dintr-o fotografie veche. Anastasia se gândi cât de încovoiată arăta mama ei acum. Şi tatăl ei, câte fire cărunte avea în barbă şi în păr! Ridurile îi brăzdau pielea ca o pânză de păianjen. Stăteau cu spatele la o fereastră, dar geamurile fuseseră vopsite, camera fiind astfel întunecată chiar şi la acea oră a după-amiezei. Geamul opac avea culoarea laptelui.

Anastasia se uită în jur. „Cât de patetic arătăm cu toţii!”

Dar pe faţa tatălui apăru un zâmbet de încântare absolută şi asta transformă totul. Olga, Tatiana şi Maria se repeziră spre el, în timp ce Klementi se îndreptă spre mamă, cu Prâslea în braţe. Ţarina scoase un strigăt şi îşi întinse mâinile, continuând să stea

pe scaunul cu rotile. Din pricina artritei de care suferea, îi era foarte greu să se ridice în picioare.

Tatăl ei le îmbrăţişă pe toate, strângându-le la piept ca un urs şi făcând-o chiar şi pe robusta Olga să chelălăie. Anastasia îşi îngropă faţa în lâna aspră a uniformei lui, ascultă strigătele de încântare ale mamei ei şi în cele din urmă începu şi ea să plângă, în faldurile tunicii lui, acolo unde nu o putea vedea nimeni. Totul avea să fie în ordine acum.

* * *

Nicolae le spuse mai târziu că respectiva casă aparţinea unui inginer şi industriaş pensionat, pe nume Nikolai Ipatiev. Era un conac în comparaţie cu aşteptările lor. Aveau apă caldă şi lumină, căci Ipatiev fusese un om cu o oarecare stare. Aveau chiar şi toalete în interior.

— Nu credeam că cineva din ţara ţărănoilor ştie ce e aia o toaletă, zise Anastasia, destul de tare ca să fie auzită de paznici.

Casa fusese construită în stilul gotic rusesc; cadrul uşilor şi ferestrele erau decorate cu arce şi cu ornamente asemănătoare unor suluri. Deşi casa era destul de confortabilă, nu exista nici o încercare de a imita bucătăria prerevoluţionară a lui Ipatiev. Cina lor constă în acea seară din pâine neagră şi ceai, servite într-o sufragerie fără ferestre şi care mirosea puternic a mucegai. Dar ar fi putut la fel de bine să fie un banchet în Palatul Alexandru; vorbeau şi râdeau toţi laolaltă, fericiţi şi emoţionaţi că erau în sfârşit din nou împreună. Trecuseră două luni de când nu se mai văzuseră; două luni de când mama şi tatăl lor fuseseră obligaţi să călătorească înainte fără Prâslea şi fără să ştie dacă se vor mai revedea vreodată cu toţii. Aceasta putea fi doar o altă închisoare, mai îndepărtată, dar cel puţin erau din nou împreună.

În acea primă noapte nu avură destule paturi, iar Anastasia şi surorile ei aruncară mantii şi perne pe podeaua din scânduri. Alexei se cuibări în patul mamei.

Dar nici unul nu putu să doarmă. Alexei striga întruna de durere din pricina genunchiului său umflat. Anastasia o auzi pe mamă murmurând, încercând să-l liniştească. Doctorul ei, Botkin, dormea într-o cameră alăturată şi veni de mai multe ori să-l vadă pe băiat; Anastasia îl auzi implorând paznicii de pe coridor să-i dea comprese reci. Aceştia ziceau mereu că nu se putea face nimic. Nu le păsa, voiau ca el să sufere.

* * *

Probabil că sufrageria fusese măreaţă cândva; scaunele erau încrustate cu sculpturi în formă de grătar, pe pereţi erau oglinzi aurite, iar de tavan atârna un candelabru cu filigran. Camera căzuse în paragină; un strat subţire de praf acoperea fiecare suprafaţă plată, iar fotografiile înrămate ale unor străini de pe poliţa şemineului nu făceau decât să adauge un sentiment şi mai adânc de tristeţe. Anastasia ghici că Ipatiev fusese nevoit să fugă în grabă şi că nu mai avusese timp să-şi salveze comorile personale.

Caracterul oficial al camerei contrasta cu mâncarea sărăcăcioasă care le fu servită la micul dejun; nu aveau faţă de masă şi, deşi li se aduseseră câteva linguri murdare de argint, nu avură ce face cu ele, căci masa consta din nou din ceai negru şi pâine neagră uscată. Un soldat le aduse supa rămasă de la paznici, dar Olga îl văzuse scuipând în ea în timp ce urca scările, aşa că nu se atinse nimeni de ea.

Anastasia mestecă o bucată de pâine tare, uitându-se la tatăl ei. Acesta privea fix masa, faţa lui fiind neagră de furie. Era un om blând şi rar îl vedeai enervându-se; în astfel de ocazii, ochii se lăsau în jos şi nimeni nu mai scotea o vorbă.

În cele din urmă, tatăl ei se ridică în picioare şi i se adresă paznicului care stătea într-un colţ al camerei:

— Spune-i lui Avdeiev că vreau să vorbesc cu el.

Omul îşi târşâi picioarele şi privi ţâfnos în podea. Nicolae înaintă spre el.

— Acum!

Poate fu din pricina faptului că tovarăşul Romanov fusese cândva ţar; poate fu din pricina şocului de a-l vedea pe blândul lor prizonier atât de înfuriat: paznicul se întoarse şi coborî scările ca să-l găsească pe temnicerul lor.

Anastasia şi surorile ei îl văzură acum pentru prima oară pe Avdeiev. Acesta intră în cameră cu pieptul scos în afară, la fel de arogant şi de gras ca un ambasador prusac. Era clar că fusese trezit dintr-un somn al beţiei, căci mirosea puternic a transpiraţie şi a vodcă. Partea din faţă a uniformei lui purta urmele uscate şi slinoase ale cinei luate cu o seară înainte. Tatăl lor le spusese că Avdeiev fusese cândva şef de echipă la rafinăria locală; acum era gardianul ţarului şi ţarinei Rusiei şi această responsabilitate i

se cam urcase la cap.

— Ce vrei, cetăţene Romanov?

— Încerci să ne omori prin înfometare?

Avdeiev privi dispreţuitor masa.

— Asta erau nevoiţi să mănânce oamenii obişnuiţi în timp ce voi vă îndopaţi cu icre negre.

„Ce prost!” se gândi Anastasia. „Caviarul era păstrat special pentru banchete. Dacă ar fi luat masa cu noi la Ţarskoe Selo, ar fi fost foarte dezamăgit.” Dar tatăl ei trecu peste asta.

În schimb, zise:

— Vrei să spui că nu sunt pui şi vaci în Urali? Chiar şi cel mai umil fermier are puţin lapte şi nişte ouă proaspete, nu-i aşa?

— Nu aveţi voie să mâncaţi ouă sau lapte.

— Din ordinul cui?

Avdeiev îşi muşcă enervat buza de jos.

— La naiba cu voi! scrâşni el şi ieşi ca o furtună din cameră.

Tatăl se uită urât după el. Mama se întinse peste masă şi îi luă mâna. O bătu cu blândeţe.

— O să fie bine, Niki.

— Nu înţeleg ce am făcut ca să meritătm asta.

— Nu e decât un prost.

— Există mulţi proşti ca el şi vieţile noastre sunt în mâinile lor.

Atmosfera de sărbătoare din seara precedentă se risipise. Anastasia o privi fix pe Maria; ochii fetei se umpluseră de lacrimi.

— O să fie bine, îi zise tatăl ei.

Muşcă dintr-o bucată de pâine neagră şi luă o înghiţitură de ceai. Ceasul de pe poliţa şemineului bătu ora fixă. Era zece. Îi aştepta o zi lungă.

„O, Anastasia! Olga şi Tatiana erau atât de calme; se putea conta pe ele. Înalte şi maiestuoase, ar fi fost nişte prinţese extraordinare. Iar Maria, o copilă blândă şi fericită, zâmbea mereu. Dar Anastasia... Ce copilă rea! Şi atât de diferită de surorile ei! A fost întotdeauna puţin îndesată, dar a devenit de-a dreptul grasă în adolescenţă. Şi aşa o ruşine pentru noi!”

În zilele care au urmat, fură îngrozitor de torturaţi de plictiseală.

Aşa cum le spusese Nicolae, casa aparţinuse cândva unui om de afaceri pe nume Nikolai Ipatiev. Înainte de sosirea ţarului,

membrii Comitetului Bolşevic al Muncitorilor din regiune îi dăduseră douăzeci şi patru de ore să plece, apoi puseseră stăpânire pe casă pentru propriile planuri, redenumind-o — folosind vocabularul greu de înţeles, dar sinistru care devenise trăsătura lor distinctivă — „Casa cu destinaţie specială”.

Familia era ţinută închisă la etajul superior, camera paznicilor fiind chiar dedesubt. Lui Nicolae şi soţiei lui li se dăduse dormitorul din faţă; avea două paturi, o canapea, o bibliotecă şi un singur dulap în care să încapă hainele celui mai bogat împărat şi ale celei mai bogate împărătese din lume.

După acea primă noapte petrecută pe podea, fură aduse paturi de campanie, iar Anastasiei şi surorilor ei li se dădu o cameră aflată lângă cea a părinţilor lor, pe care o împărţiră cu Alexei. Camerista Alexandrei, Anna Demidova, primi o cameră mică în spatele casei, doctorului Botkin i se dădu salonul, în timp ce un valet, Alexei Krupp, şi un bucătar pe nume Karitonov dormeau în hol pe paturi de campanie. Mai mulţi soldaţi stăteau de pază tot timpul.

Înghesuiala îi deranja mai puţin decât faptul că nu aveau nimic de făcut. Se trezeau în fiecare dimineaţă în jurul orei nouă şi la zece îşi luau micul dejun, care nu varia niciodată: pâine neagră şi ceai negru fără zahăr. Îşi spuneau rugăciunile, apoi Alexandra citea din Evanghelii. După aceea, o jumătate de oră le era permis să se plimbe prin grădină, apoi erau trimişi înăuntru să se distreze cu cărţile de joc sau să citească până la prânz, care era servit la ora unu. Se putea să mai primească permisiunea de a sta o altă jumătate de oră la soare în timpul după-amiezei. Gustarea era la cinci, ceaiul la şapte. Apoi Nicolae le citea, tot din Biblie; pasajele lui favorite erau din Iov. La nouă luau o cină uşoară şi se duceau la culcare. În fiecare zi era această rutină exasperantă.

La două zile după sosirea copiilor, avură parte de ultima zăpadă a iernii, dar vara veni repede, fără şoaptele plăcute ale primăverii. Într-o după-amiază, fulgerele brăzdară cerul, ploaia umplu rapid jgheaburile şi căzu în valuri de pe streşini. A doua zi, aerul era ca o melasă caldă şi, în mai puţin de o săptămână, oraşul fu copleşit de o căldură sufocantă.

În Siberia, fie mureai de cald, fie îngheţai de frig.

Casa din piatră se încingea repede şi, din moment ce Avdeiev nu le permitea să deschidă vreo fereastră, în camere devenea insuportabil de cald. Mirosurile care veneau din bucătărie, unde

Karitonov se hotărâse să le coacă singur pâinea, pluteau în aer, iar căldura suplimentară de la cuptor le sporea lipsa de confort. Fiecare tânjea după răgazul scurt în care erau lăsaţi să iasă în grădină, deşi chiar şi acolo era neplăcut de cald şi, în loc să se plimbe, Anastasia şi surorile ei stăteau la umbra tufişurilor, lipsite de vlagă.

Nicolae încercă să anuleze decretul lui Avdeiev cu privire la ferestre. Cândva cel mai puternic om din lume, ţarul fu nevoit acum să se lupte timp de două săptămâni ca să fie lăsat să deschidă o fereastră în propriul dormitor. În cele din urmă, şase din autorităţile sovietice locale veniră într-o dimineaţă să inspecteze camera şi să decidă care fereastră putea fi deschisă. Se pare însă că aceşti oameni nu erau în stare să ia singuri această decizie extrem de importantă şi în zilele care urmară veniră mai mulţi oficiali, singuri sau câte doi, ca să examineze în tăcere dormitorul, studiind ferestrele de parcă ar fi fost o enigmă arhitecturală.

În cele din urmă, după ce trecuseră trei săptămâni din iunie, doi soldaţi intrară neanunţaţi şi deschiseră o fereastră. Toată familia se îngrămădi în locul respectiv, respirând aerul curat. Cea mai mică adiere de vânt fu întâmpinată cu exclamaţiile cuvenite sosirii unui prinţ în vizită.

Cândva, tatăl ei fusese comandantul unei armate de un milion de oameni, dar Anastasia se întrebă dacă obţinuse vreodată o victorie mai dulce ca asta.

* * *

Toaleta era la capătul holului.

Un soldat înarmat stătea în faţa ei cu o puşcă pe genunchi. Era soldatul din tren, cel pe care Anastasia îl ironizase din pricina bâlbâielii lui. Îi apăruse o bubă pe nas de când îl văzuse ultima dată şi era greu să nu te uiţi la ea, să nu te întrebi când avea să se spargă această bubă roşie şi plină de puroi. Plutea deasupra mustăţii lui de culoarea gălbenuşului de ou cu o intenţie sinistră.

Soldatul rânji când fata se apropie.

— Unde te duci, t-t-tovarăşă? întrebă el.

Anastasia se uită la toaletă; uşa fusese dată jos.

— Nu sunt t-t-tovarăşa ta, răspunse ea, cu obrajii în flăcări. Numele meu e Anastasia Nicolaevna Romanov şi aş vrea puţină i-i-intimitate.

Soldatul îşi controlă furia şi o privi cu o expresie de surpriză teatrală.

— Dar ce ai de gând să faci acolo, t-t-tovarăşă?

Anastasia se uită din nou la toaletă şi apoi la paznic. Se luptă cu impulsul de a lovi animalul în fluierele picioarelor. Se întrebă dacă putea să mai ţină până când avea să se schimbe garda în seara aceea şi ajunse la concluzia că nu putea. Omul voia să se răzbune pentru ironiile ei sau poate că hărţuirea asta era o altă formă meschină de tiranie de-a lui Avdeiev.

— Ce s-a întâmplat, t-t-tovarăşă?

„Uite la el cum rânjeşte la mine!” Dădu din umeri, ca şi cum această nouă umilire nu avea importanţă. Intră în toaletă.

Cineva făcuse un desen pornografic pe perete; o reprezenta pe mama ei, purtând pe cap coroana de diamante a ţarinei şi având picioarele desfăcute, între care stătea Rasputin, cu penisul umflat. Anastasia icni şi-şi acoperi gura cu mâna.

Privi peste umăr şi îl văzu pe paznic făcându-i cu ochiul, distrându-se de minune.

Nimic din viaţa ei nu o pregătise pentru asta. Fusese prizonieră în Tobolsk şi la Ţarskoe Selo, dar cel puţin acolo fusese tratată cu respect. Aici erau neajutoraţi, la mila unor oameni care se purtau ca nişte animale. Nu fusese niciodată mai înspăimântată ca acum.

„Cum pot să ne facă aşa ceva?”

Paznicul continua să o privească.

N-o să se uite la el, o să încerce să pretindă că nu e acolo. Îşi ridică rochia cât de puţin putu şi îşi dădu jos lenjeria intimă fără să-i permită acestui porc, acestui animal să vadă absolut nimic. Apoi se aşeză pe toaletă şi aşteptă să curgă şuvoiul.

— Ce s-a întâmplat, t-t-tovarăşă? Bănuiesc că o toaletă din lemn nu e la fel de bună ca aceea din a-a-aur cu care te-ai obişnuit!

Voia atât de mult să urineze. De ce nu putea, când vezica ei mai avea puţin şi exploda?

Paznicul îşi înclină capul într-o parte.

— Poate că o prinţesă nu se p-p-pişă ca toţi ceilalţi, făcu el.

— Vrei să întorci capul, te rog? îi zise Anastasia.

— De ce? Nu f-f-faci nimic.

Pur şi simplu nu putea să se uşureze când el se uita la ea. Îl auzi chicotind. Câştigase.

În cele din urmă, auzi şuvoiul curgând şuierător în toaletă.

Când termină, îşi dădu seama că nu putea să se şteargă fără ca el să vadă sub rochia ei. Aşa că se năpusti afară din toaletă, trecu pe lângă el încă murdară şi îl auzi bătându-şi joc de ea tot timpul cât alergă de-a lungul coridorului.

* * *

După cum află apoi, numele paznicului era Grişkin. Nu era soldat, era muncitor în fabrică, la fel ca majoritatea oamenilor lui Avdeiev. În uzina punctelor negre, presupunea Anastasia, dacă faţa lui ar fi putut fi luată drept ghid cu privire la talentele pe care le avea. Acum, ori de câte ori trebuia să stea de pază, considera că e de datoria lui să se posteze în faţa toaletei. Fetele încercau să evite să folosească toaleta în timpul zilei, când ştiau că Grişkin avea să fie acolo. Nicolae se plânse lui Avdeiev, care îi răspunse în felul lui obişnuit, de parcă această cerere de a beneficia de puţin respect echivala cu cererea de a avea homari fripţi la micul dejun.

Doar Anastasia alese să nu-l evite. Asta ar fi însemnat o recunoaştere a înfrângerii, o supunere a spiritului. Refuza să cedeze în faţa acestei intimidări meschine. Folosi toaleta ori de câte ori avu chef şi, după acea primă ocazie, nu-i mai dădu nici măcar satisfacţia de a-i arunca vreo privire.

Într-o zi, pe peretele coridorului apăru un desen. Anastasia văzu câţiva paznici adunaţi în jurul lui, râzând din toată inima. Grişkin se apropie greoi şi privi peste capetele celorlalţi, cu un rânjet strâmb pe faţă. Se gândea fără îndoială că era un alt desen dezgustător de-al lor, în care Rasputin umilea un alt membru al familiei ei.

Dar apoi expresia i se schimbă.

Căci era o caricatură care îl reprezenta pe Grişkin însuşi, cu nasul mare cât corpul lui umflat şi acoperit de bube pline de puroi. Stătea de pază în faţa toaletei, cu muştele roind în jurul capului.

Dedesubt scria: „Am găsit o modalitate de a împiedica muştele să intre vara în toaletă, t-t-tovarăşe.”

Faţa lui Grişkin se contorsionă. Se întoarse şi, văzând-o pe Anastasia, îşi dădu imediat seama cine făcuse desenul.

Mai târziu, când fata se duse la toaletă, Grişkin era acolo, aşteptând.

Ea îl ignoră şi intră. Aproape imediat făcu un pas în spate şi

ieşi iar afară. Pereţii şi toaleta fuseseră mânjite cu excremente. Şi un nou desen fusese adăugat tapetului obscen, înfăţişându-l pe tatăl ei aplecat peste o masă, Rasputin regulându-l din spate.

Îşi simţi ochii umplându-se de lacrimi. „Nu mai pot suporta situaţia asta! N-o voi mai suporta!”

Bătu din picior şi se întoarse spre Grişkin.

— Eşti un porc!

El păru foarte satisfăcut de această manifestare de irascibilitate.

— Ce s-a întâmplat, t-t-tovarăşă? N-ai mai văzut rahat până acum?

— Sunt nevoită să-l văd în fiecare zi, când trec pe lângă tine pe coridor!

El încetă să mai zâmbească şi privirea i se înăspri.

— Biată prinţesă, zise el. Unde vor mai roi m-m-muştele acum?

„Mica Anastasia! Îşi mişca întruna mâinile, înnodând marginea batistei, stând aplecată mult în faţă, cu un picior în spatele celuilalt, niciodată relaxată, mintea ei neobosită lucrând mereu, fiindu-i teamă ca nu cumva altcineva să fure atenţia care i se cuvenea, gândindu-se înaintea ei la o glumă sau la o farsă. Nu era frumoasă în sensul clasic al cuvântului, aşa cum era Tatiana, dar ochii ei albaştri luminoşi şi personalitatea ei neastâmpărată îi confereau magnetism.”

Era ora nouă şi terminaseră de mâncat o altă cină constând din ceai şi pâine neagră, iar acum stăteau împreună în Camera Galbenă, aşa cum era numit dormitorul părinţilor. Tatiana şi Alexandra citeau din Biblie, din profetul Amos. Tatiana fu nevoită să-şi ridice vocea, ca să acopere glasurile paznicilor beţi care cântau la parter.

Anastasia recunoscu cântecul: „Ai căzut victimă luptei.” Era acompaniat de cineva care cânta îngrozitor la pianul din salon.

Plictiseala aproape că o amorţise. Olga şi Maria păreau concentrate asupra scripturilor. Încercă să fie la fel de pioasă ca surorile ei, dar mintea i se îndepărta mereu de la planurile diavolului şi se trezi gândindu-se la altceva.

La parter, paznicii cântau acum „Să uităm de vechiul regim”, iar Anastasia începu să fredoneze şi ea încet împreună cu ei.

Nu trecu mult şi auzi grupul de beţivi urcând scările. Tatiana continuă să citească din Amos, deşi ştia că urma să fie întreruptă în orice clipă. Anastasia fu singura care se uită spre uşă.

Avdeiev dădu buzna în cameră. Era bineînţeles beat şi îşi adusese cu el câţiva prieteni de la fabrică. La fel ca Avdeiev, duhneau toţi a vodcă ieftină.

— Iată-l! croncăni Avdeiev. Nicolae Sângerosul!

Ceilalţi se îngrămădiră în pragul uşii şi se holbară la ei de parcă ar fi fost exponate din grădina zoologică.

Nicolae se ridică în picioare, cu ochii arzând de mânie.

— Ce înseamnă asta?

— Prietenii mei erau curioşi să te cunoască, cetăţene Romanov. Poţi să stai jos acum!

Îi vorbi ca şi cum ar fi fost un servitor ordinar: ca să-şi impresioneze prietenii, fără îndoială.

Cu mâinile ţinute regeşte la spate, Nicolae înaintă spre el. Viră în ultima clipă şi puse mâna pe unul din ţăranii nebărbieriţi aflaţi în pragul uşii.

— Ce-i asta? zise el, pipăind cămaşa omului.

Omul era îmbrăcat în cel mai uimitor fel pe care Anastasia îl văzuse vreodată: purta pantaloni ţărăneşti încinşi cu o curea din piele uzată şi una din cămăşile cu monogramă ale tatălui ei. Efectul era extrem de ridicol, dar omul era prea beat sau prea prost ca să-şi dea seama.

— Asta îmi aparţine! strigă Nicolae.

Se întoarse spre un alt om din mulţime, un bărbat îmbrăcat într-un palton greu.

— Şi ăsta!

Îl percheziţionă pe om ca şi cum ar fi căutat arme. Băgă o mână în buzunarul paltonului şi scoase o sticluţă de parfum: *By Royal Appointment.* O vârî sub nasul lui Avdeiev.

— Ai şterpelit lucruri de la noi!

— Lenin a desfiinţat proprietatea personală. Totul aparţine poporului acum.

— Minunat. Atunci poate că ni se va permite să mâncăm câteva din ouăle Rusiei la micul dejun. La urma urmei, aparţin tuturor!

Avdeiev îşi dădu seama că Nicolae dobândise un avantaj asupra sa în faţa prietenilor lui. Îşi umflă pieptul.

— Nu-mi poţi ordona ce să fac. Eu sunt şeful aici!

— După cum îmi aminteşti întruna. Prin urmare, îţi asumi

întreaga răspundere pentru faptul că ai dat proprietatea Rusiei prietenilor tăi?

Când văzu că Avdeiev nu răspunde, Nicolae se întoarse cu spatele la el.

— O să fac un raport complet superiori lor tăi. Acum fii amabil şi lasă-ne în pace. E târziu.

Avdeiev se clătină.

— La naiba cu tine! scrâşni el şi plecă, trântind uşa în urma lui.

* * *

„Prâslea a îndurat multe suferinţe”, se gândi Anastasia. Patul lui fusese acum mutat în Camera Galbenă. Fata nu-şi putea imagina să zacă acolo toată ziua, doar cu mama şi cu Sednev, băiatul de la bucătărie, care să-i ţină companie. Era destul de rău că era prizonier în căsuţa asta. Micul Alexei îşi petrecuse majoritatea vieţii în acest fel.

Boala caracterizată de hemoragie însemna că până şi cea mai mică rană la genunchi sau la cot îi provoca o durere îngrozitoare, care devenea din ce în ce mai acută cu trecerea zilelor sau chiar a săptămânilor. Doctorul Botkin încercase să-i explice boala; el zicea că, din pricina faptului că sângerarea nu se oprea, sângele se aduna în interiorul încheieturii şi presiunea o deforma încet.

Uneori, rana originală era atât de măruntă încât Prâslea nici nu-şi mai amintea de ea. Se trezeau pur şi simplu într-o dimineaţă şi Prâslea striga:

— Mamă, azi nu pot să merg!

Anastasia învăţase să se teamă de aceste cuvinte, căci însemnau începutul unui alt episod care se termina cu ţipete oribile de durere. Nu-şi mai amintea de câte ori îl auzise strigând din patul lui:

— Mamă, mamă, ajută-mă! Fă ceva, te rog!

Dar nici doctorul Botkin, nici altcineva nu putea face nimic, decât să aplice pungi cu gheaţă şi să se roage unui Dumnezeu milostiv care nu avea nici un pic de milă pentru Prâslea...

Tatăl ei zicea că mama încărunţise din pricina stresului provocat de boala lui Alexei. Anastasia era de părere că mama ei arăta deja ca o femeie bătrână, mult mai bătrână decât Nicolae.

Dar nimeni nu se săturase de această suferinţă mai mult decât Prâslea. Vorbea deseori despre dorinţa lui de a fi la fel ca

alţi băieţi. Ţareviciul ar fi preferat să se fi născut Sednev, băiatul de la bucătărie, dacă asta ar fi însemnat că se putea juca în zăpadă. În ultimul an devenise nesăbuit, de parcă şi-ar fi invitat boala să facă tot ce putea, în loc să se ferească de ea. Chiar înainte de a pleca din Tobolsk, se dăduse pe scări cu o sanie făcută în casă.

De atunci rămăsese bineînţeles invalid, un episod teribil după care începuse abia acum să-şi revină.

Mama stătea trează noaptea ca să-l îngrijească dacă durerile erau puternice. Aici, la fel ca în Ţarskoe Selo, nu vorbea decât despre Prâslea. Dimineaţa, când se adunau cu toţi să ia micul dejun, ea zâmbea uneori şi zicea „Prâslea a avut o noapte liniştită” şi ziua părea puţin mai strălucitoare. Dar erau momente când conversaţia lor de la micul dejun se rezuma doar la de câte ori reuşise Prâslea să adoarmă şi cât de mult suferise. Zilele lui erau măsurate în grade de durere şi în circumferinţa încheieturilor lui umflate. Uneori era scos în grădină în scaunul cu rotile, dar cel mai des stătea în pat, cu genunchiul în ghipsul făcut de Botkin.

Anastasiei îi era milă de Prâslea, bineînţeles, dar compătimirea ei era epuizată de runda nesfârşită de victorii mărunte şi de înfrângeri chinuite; nu i se putea dedica aşa cum făceau Tatiana şi Olga. În timpul zilei stăteau cu el, îi citeau poveşti, jucau cărţi cu el. Sfinte în devenire, desigur; Anastasia se gândea cu răutate că într-o zi li se vor ridica statui.

* * *

Dar nu erau acolo — nimeni nu era — în ziua în care Klementi fu omorât din cauza lui Prâslea. Erau cu toţii în grădină, fugind de căldura din casă. Alexei stătea în pat, rezemat de perne, privindu-l fix pe Voronin, unul din paznici. Voronin stătea pe coridor pe un scaun, morocănos şi nervos. Îşi ridica din când în când privirea în direcţia ţareviciului de parcă acesta era oaia altcuiva pe care el ar fi vrut să o masacreze ca să o mănânce.

Jucăriile lui Alexei erau împrăştiate pe o tavă în faţa lui, iar el se juca trist cu un pachet de cărţi de joc. În ochii lui se citea plictiseala şi, când surprinse privirea lui Voronin, se uită fix la el. Voronin se uită şi el fix la ţarevici.

Alexei luă o bucată de pâine neagră de pe farfuria lui şi o aruncă în direcţia paznicului.

— Tu, îi zise Alexei.

Muşchii de pe faţa lui Voronin se încordară.

— Vreau ciocolată!

Voronin sări în picioare, iar scaunul lui căzu cu zgomot pe podea. Klementi, care moţăia într-un colţ, se trezi tresărind şi se ridică şi el în picioare, alarmat şi uimit.

— N-ai auzit ce-am spus? se răsti Alexei la Voronin. Nu mai căsca gura la mine ca un bou!

— Nu mai poţi vorbi aşa cu mine, îi răspunse Voronin.

— Nu ştii cu cine vorbeşti?

— Acum suntem cu toţii tovarăşi, zise Voronin. Dacă vrei ciocolată, ia-ţi-o singur!

Klementi se duse la căpătâiul lui Alexei.

— Ce s-a întâmplat, Maiestate?

Băiatul arătă cu un deget alb spre Voronin.

— M-a insultat.

Klementi se întoarse spre paznic.

— Ieşi afară de-aici!

— Invalidul ăla mic nu poate vorbi aşa cu mine!

Klementi se îndreptă spre el şi Voronin pipăi siguranţa de la puşcă.

— Ieşi afară! ordonă Klementi.

Voronin nu înţelegea cum puteau oamenii ăştia să-i mai dea ordine. Dar singurul mod de a-l opri pe paznicul ţareviciului era să-l împuşte, iar el nu voia să aibă necazuri. În plus, nu mai împuşcase pe nimeni până atunci şi nu era sigur că voia să o facă acum.

— O să raportez asta tovarăşului Avdeiev, strigă Voronin în timp ce cobora scările.

— N-ai decât, ţăran gras ce eşti! zise Klementi.

Alexei râse.

* * *

A doua zi, Voronin îşi reluă postul de pază în faţa Camerei Galbene. Klementi Nagorni fu luat de patru din paznicii comunişti ai lui Avdeiev. Nu mai auziră niciodată nimic despre el.

„Râsul ei este lucrul de care-mi aduc aminte cel mai bine. Dacă se întâmpla vreo ticăloşie, puteai să pui pariu că Anastasia

era de vină. Avea cei mai frumoşi ochi albaştri, dar nu se uita niciodată drept la tine; spunea ceva — o calomnie la adresa uneia din mătuşile ei sau a unuia din servitori — şi te privea cu coada ochiului, apoi râdea. Nu te puteai abţine şi râdeai şi tu, dar distracţia ei era uneori pur şi simplu răutăcioasă. Le punea chiar piedică servitorilor dacă se plictisea şi nimeni nu o mustra pentru asta, nu în ultimii ani."

Nicolae stătea pe marginea patului, privindu-l fix pe Prâslea. Avea o expresie plină de tandreţe amară pe faţă. După patru fiice, Dumnezeu îi dăruise în cele din urmă fiul pe care şi-l dorise atât de mult, dar era un fruct otrăvit. Un Dumnezeu crud, un om bun.

— Cum te simţi azi? întrebă el.

Prâslea reuşi să zâmbească. Era atât de palid încât puteai vedea păienjenişul mic şi albastru al vaselor de sânge de la tâmplele lui şi de pe dosul palmelor.

— Mai bine, răspunse Alexei.

Nicolae îşi puse o mână peste a lui.

— Asta e bine.

— Tată, când o să ne ducem acasă?

Nicolae reuşi să zâmbească.

— Curând.

Minciuna fu acceptată de Prâslea fără probleme, aşa cum fuseseră acceptate atâtea altele.

— O să ni se întâmple ceva? îl întrebă fiul.

Anastasia îşi ţinu respiraţia, întrebându-se ce avea să spună tatăl ei.

— Să fim recunoscători că suntem din nou împreună.

— Dar o să ni se întâmple ceva?

Nicolae râse.

— Crezi că regele Angliei o să stea cu mâinile în sân şi o să-şi lase familia să păţească ceva? Suntem veri.

„Atunci mai există speranţă", se gândi Anastasia. „Dar, dacă regele ne este un prieten aşa de bun, de ce ne-a lăsat deja să suferim atât de mult?"

* * *

Anastasia observă într-o dimineaţă că unul din pantofii ei avea o gaură în talpă. Nu i se permisese să ia decât o singură pereche

din bagajele pe care le aduseseră de la Tobolsk şi purtase aceeaşi pereche de la sosirea lor aici.

Când Avdeiev veni ca de obicei să inspecteze la întâmplare camerele înainte de prânz, Anastasia se postă în cadrul uşii, blocându-i ieşirea. Omul puţea ca de obicei şi nu se bărbierise. Noua faţă a Rusiei!

— Ce este, cetăţeană Romanov? făcu el.

— Am nevoie de o nouă pereche de pantofi. Din bagajul meu.

El se holbă la ea cu nişte ochi înceţoşaţi, iar fata crezu că citeşte atât iritare, cât şi vinovăţie pe faţa lui. Îşi dădu seama ce însemna acea privire; totul fusese şterpelit.

— La naiba cu tine! strigă el şi o împinse la o parte.

Anastasia îl văzu pe Grişkin stând acolo, triumfător.

— Nu-ţi face griji din pricina pantofilor tăi, îi zise el. Cei pe care îi ai o să te ţină o viaţă întreagă.

Într-o clipă, frumoasa dimineaţă de vară deveni nefiresc de rece.

* * *

Dar Anastasia se răzbună pe Grişkin în cele din urmă. Aşa cum îşi promisese.

Uneori, când surorile se plimbau prin grădină, gardienii le lăsau singure ca să cerşească ţigări din camera paznicilor sau ca să ia pe furiş o gură de vodcă. Dar într-o zi, Avdeiev se trezi din toropeala lui de după-amiază suficient de mult cât să facă o inspecţie rapidă. O găsi pe Anastasia stând pe o bancă de lângă zidul casei, citind din Tolstoi, pe Olga şi pe Tatiana lângă ea şi nici un paznic în apropiere. Se înfurie la culme.

— Grişkin! urlă Avdeiev.

Anastasia îl auzi pe Grişkin behăind speriat în timp ce se năpustea afară din camera paznicilor, împiedicându-se pe coridor.

Când ajunse la uşă, fata îi puse piedică şi-l făcu să zboare cu capul înainte peste prag. Grişkin căzu în nas, iar puşca lui, a cărei siguranţă uitase să o pună, se descărcă. Explozia asurzitoare fu urmată de o linişte dramatică, în timp ce Avdeiev şi Grişkin aşteptară amândoi să audă un strigăt de durere sau de spaimă care era desigur iminent. Dar glonţul fusese tras în aer.

Avdeiev se ghemuise instinctiv la pământ, cu ochii măriţi de groază, şi arăta atât de comic cocoşat în felul ăsta, încât

Anastasia începu să râdă.

Între timp, Grişkin se ridică bălăbănindu-se în picioare, prea beat ca să-şi dea seama ce făcuse Anastasia. Avdeiev era furios. Îl lovi pe Grişkin cu piciorul, îi dădu una tare după ceafă cu latul palmei şi îl lovi din nou în fluierele picioarelor. Grişkin stătu acolo ca un ţărănoi ce era şi înghiţi totul.

Anastasia străluci de satisfacţie. Fu una din puţinele zile fericite pe care şi le amintea.

* * *

Dar existară consecinţe. Anastasia credea că nu văzuse nimeni ce făcuse ea, dar se înşela. Nicolae văzuse totul. În seara aceea, o luă deoparte în Camera Galbenă, o puse să stea jos şi o privi mult timp, iar ochii lui albaştri şi trişti păreau că spun: „Când te vei învăţa minte?”

Anastasia nu se putea uita niciodată drept în acei ochi, pentru că vedeau până în interiorul ei. Ar fi fost mai bine dacă el s-ar fi supărat uneori pe ea, dar, când era rea, tot ce citea în ochii lui era dezamăgire, iar asta o durea mai mult decât cuvintele aspre ale mamei ei sau reproşul tutorelui.

— Ştiu ce s-a întâmplat azi cu Grişkin, îi zise el în cele din urmă.

— A meritat-o.

Nicolae clătină din cap.

— Aşa este, insistă ea.

— De asta ai făcut-o?

— E un porc.

— E adevărat că unii oameni nu se poartă la fel de frumos ca alţii, zise el.

„O, tată!” se gândi ea. „Asta e tot ce poţi să spui despre ei? După tot ce ţi-au făcut şi după tot ce ne-au făcut?”

— Nu poţi să pui piedică întregii lumi, Anastasia.

— Pot să încerc.

El oftă.

— Într-o zi o să înveţi.

Ea simţi că se înfurie. Îşi dori să se stăpânească, dar, ca întotdeauna, fu purtată de val ca nişte dărâmături luate de potop.

— Ce-o să învăţ, tată?

— O să înveţi să fii amabilă.

— Aşa eşti tu când îi laşi să ne calce în picioare, când renunţi la imperiu fără luptă? Aşa eşti tu, tată? Amabil?

Iată! O spusese! Lucrul pe care nu trebuia să-l spună niciodată, nici măcar să-l gândească. Ar fi putut la fel de bine să scuipe pe Sfânta Cruce. „Ce m-a făcut să spun aşa ceva?”

Durerea din ochii lui era insuportabilă; fata presupuse că nu cuvintele rostite îl îndureraseră, ci faptul că fuseseră rostite de una din fiicele lui iubite. Îşi dădu seama în acea clipă că nici măcar închisoarea şi umilinţele din ultimele luni nu-l afectaseră până acum. Pe faţa lui apăru tristeţea.

— Nu am fost întotdeauna un tată bun? o întrebă el, iar inima părea că e gata să i se zdrobească.

Anastasia îşi dădu clar seama că aşa se măsura el. Nu conta că era cel mai bogat om din lume şi conducătorul unuia din cele mai mari imperii. Îşi măsura valoarea în funcţie de părerea bună pe care familia lui o avea despre el.

Vru să-i spună că îi părea rău pentru ceea ce zisese, dar nu-i veneau cuvintele. Din mândrie, desigur. În plus, ştia că era prea târziu. Nu poţi să iei înapoi un cuţit după ce acesta a fost aruncat, mai ales când a fost aruncat cu atâta putere şi cu o precizie atât de ucigătoare.

— Nu te înţeleg, zise el. Sper că într-o zi îţi vei aduce aminte cu regret de clipa asta.

Se ridică, se întoarse cu spatele la ea şi îşi aprinse o ţigară. Surorile ei o priveau din celălalt capăt al camerei de parcă era diavolul în persoană.

Dar nici măcar sentimentul de vinovăţie nu-i stinse furia. Îl ura pe acest om taciturn pentru că-i lipseau răutatea şi focul; îl ura la fel de mult cum se ura pe ea însăşi pentru aceleaşi calităţi, pe care se pare că le avea din abundenţă.

* * *

În după-amiaza următoare, toate fetele stăteau împreună în grădină, Anastasia între Olga şi Tatiana, iar Maria la capătul băncii. Anastasia asculta zumzetul insectelor, găsind plăcere în a sta pur şi simplu afară la aer, privind un cer albastru perfect. Auzea sunetele de zi cu zi ale oraşului aflat dincolo de zidurile înalte ale grădinii, copitele măgarilor pe pietre, strigătele vânzătorilor de pe stradă.

Anastasia se trezi întrebându-se cum ar fi viaţa dacă ar reuşi

printr-un miracol să se transporte dincolo de ziduri, într-un loc unde nimeni n-ar şti că e prinţesă. Presupuse că fusese întotdeauna într-un fel de închisoare, palatele din Sankt Petersburg sau Ţarskoe Selo fiind doar un alt tip de captivitate.

Dar cel puţin în Ţarskoe Selo era mereu ceva de făcut.

Îl privi pe tatăl ei vorbind cu unul din paznici, bătrânul Voronin. Nicolae îi oferi o ţigară şi începu să discute despre vreme. Era obiceiul tatălui ei să vorbească nepăsător cu servitorii, ceea ce nu-i stătea deloc în fire mamei ei.

Voronin purta una din cămăşile cu monogramă ale tatălui ei. Anastasia se întrebă dacă tatăl ei ştia că vorbeşte cu un hoţ. Cum putea să nu observe că era una din cămăşile lui? Presupuse că cedase pur şi simplu, aşa cum făcea întotdeauna.

Tatăl ei era îmbrăcat ca de obicei, cu o cămaşă soldăţească de culoare kaki, o cingătoare de ofiţer şi ghete uzate din piele de culoare neagră. Nu era deloc ţarul pe care şi-l imaginau oamenii şi mai ales duşmanii lui. Fusese întotdeauna uimită de el, nu din pricina măreţiei lui, ci a faptului că era un om atât de obişnuit. Ştia că sufletul ei nu va putea niciodată să fie la fel de simplu. El putea vorbi cu uşurinţă cu oricine, fie că erau ambasadori prusaci sau grăjdari, diplomaţi englezi pompoşi sau cazaci grosolani din cavalerie. Iar acum vorbea chiar şi cu ţăranii care furau de la el.

Îl părăsi pe Voronin şi se îndreptă spre fete. Stătu lângă ele o vreme, fumând o ţigară, privind cerul şi scoţând fum albastru şi subţire pe nări. Îşi dădură seama că avea ceva important să le spună şi aşteptară până când avea să fie gata să vorbească; marea şi serioasa Olga, Tatiana atât de senină, cu mâna odihnindu-se pe mâna Mariei. Şi Anastasia, care voia să se strâmbe, să facă o glumă. Dar nu-i venea nimic în minte de data asta.

— Nici unul din noi nu ştie ce ni se poate întâmpla mâine, zise el în cele din urmă.

— Tată? întrebă Olga.

— E ceva ce trebuie să ştiţi.

Trase din nou din ţigară, nepăsător, ca şi cum ar fi comentat o schimbare în rău a vremii.

— Dacă situaţia o va cere, aveţi nişte bani puşi de-o parte la Banca Angliei din Londra. Cinci milioane de ruble fiecare. Dacă veţi avea nevoie de bani, veţi găsi acolo un domn pe nume Bardenov. Spuneţi-i că doriţi să aveţi acces la aceste conturi. Vă

va cere codul acestor depozite. Codul este „Otma”.

„Otma”: Olga, Tatiana, Maria, Anastasia.

Le spuse toate astea fără să se uite la ele, iar în vocea lui nu exista nici o inflexiune.

Apoi zise:

— Cred că e mai rece azi.

Maria îşi lăsă capul în jos şi păru că e gata să izbucnească în plâns.

— Nu-i vom lăsa să ne mai despartă, suspină Olga.

— Uneori se întâmplă lucruri pe care nu le putem controla, zise el. Orice va fi mâine, trebuie să vă amintiţi mereu cine sunteţi şi că prin venele voastre curge sângele Romanovilor.

Tăcură cu toţii. Nicolae puse o mână pe umărul Mariei. Continuă să fumeze, privind cerul de un albastru palid.

— S-ar putea să fie mai cald mâine, continuă el.

„Dacă stai să te gândeşti, bănuiesc că n-a avut de ales. Olga era moştenitoarea, Tatiana era cea drăguţă şi Maria era cea deşteaptă. Probabil că, din momentul în care a fost în stare să meargă, ea s-a hotărât să fie cea rea. Altfel nu avea cum să concureze cu ele. Nu impresiona prin manierele, prin frumuseţea sau prin deşteptăciunea ei, aşa că avea să şocheze oamenii.”

Voronin privi din cadrul uşii.

Anastasia purta una din cămăşile militare de culoare kaki ale fratelui ei şi ţinea în mână o sticlă goală de vodcă pe care o găsise în grădină. Cele trei surori ale ei stăteau pe pat, uitându-se la ea, Maria chicotind cu mâna la gură.

Anastasia se prefăcu că se clatină şi se apucă de o masă ca să se sprijine.

— Subcomitetul Poporului din Sub-subcomitetul Muncitorilor din Sovietul Suprem din Urali a consultat manifestul tovarăşului Lenin şi acum îţi dă ţie, cetăţeană Tatiana Romanov, permisiunea de a pune zahăr în ceai!

Tatiana făcu o reverenţă.

— Eu vreau să se deschidă fereastra! strigă Maria.

— Crezi că poţi asupri muncitorii cu ferestre deschise şi cu aer curat?

Anastasia luă o înghiţitură zdravănă din sticla goală şi se dădu în spate clătinându-se.

— La naiba cu ei!

Fetele izbucniră în râs la vederea acestei imitaţii sarcastice. Dar apoi Anastasia se întoarse şi-l văzură toate pe Voronin.

Nimeni nu zise nimic.

Voronin îşi îndreptă spatele şi se îndepărtă.

— La naiba cu ele! mormăi el printre dinţi şi încercă să se abţină să nu râdă.

* * *

Voronin ajunse la concluzia că după un timp îţi pierea sentimentul de ură. Ca o monedă care îţi cădea printr-o gaură din buzunar. O căutai într-o zi şi nu o mai găseai. Era uşor să urăşti pe cineva pe care nu-l cunoşteai. Fusese uşor să-l urască pe ţar înainte să-l cunoască. Asta era problema.

Dar cum să urăşti un om şi pe familia lui când îi vedeai în fiecare zi apropiaţi în felul ăsta, când erai martorul neajutorării lor? Cum să-l urăşti pe Nicolae Sângerosul, Monstrul din Sankt Petersburg, când îţi vorbea în fiecare zi despre vreme şi îşi ducea fiul invalid în braţe ca să stea în grădină şi să se bucure de soare? Ce motiv avea să se teamă de această bătrână ţintuită la pat despre care se spunea că e Împărăteasa Rusiei?

Era greu, chiar imposibil să nu-ţi fie milă de ei ca fiinţe umane. De fapt, era mai uşor să-l dispreţuieşti pe Avdeiev. În fond, el părea mai degrabă tiranul decât ei. Cine le refuza unor tinere neajutorate şi unui băieţel invalid câteva ouă şi puţin lapte la micul dejun, când erau de ajuns în oraş? Ce fel de om i-ar face pe alţii să implore să li se deschidă o fereastră pe o vreme îngrozitoare ca asta?

„Şi atunci eu ce sunt?” se gândi Voronin. „Poate că nu sunt decât un om simplu, doar un muncitor în fabrică pentru restul vieţii mele, dar mie mi se pare că chinuirea acestei familii nu răscumpără nici o nedreptate făcută nouă de Rusia în trecut. Mă simt murdărit de treaba asta.”

Se gândi la cele trei fiice ale lui.

„Le-ar fi ruşine dacă m-ar vedea acum! Asta e familia pe care am fost învăţaţi să o urâm şi de care am fost învăţaţi să ne temem? Se pare că îşi văd de treburile lor zilnice la fel ca noi; beau ceai negru şi mănâncă pâine neagră la micul dejun, au grijă unii de alţii când sunt bolnavi, se ciondănesc şi se agită.

Cred că Avdeiev e monstrul în toată povestea asta.

De fapt, nu m-ar îngrijora dacă ar evada. Mi-aş dori să o facă. Dacă i-aş vedea fugind spre poarta aceea chiar acum şi dacă Avdeiev mi-ar ordona să-i împuşc în spate, mă întreb ce-aş face. Ei bine, cred că ştiu ce-aş face. L-aş împuşca pe Avdeiev!”

* * *

Anastasia stătea la umbra unui liliac, respirând parfumul unui caprifoi care se agăţa de zid. Rămăsese singură pentru o clipă; Tatiana şi Maria se plimbau cu tatăl lor, Olga era înăuntru cu Prâslea şi cu mama, care erau prea bolnavi să iasă afară azi. Olga era o adevărată sfântă, renunţând la timpul pe care l-ar fi putut petrece în grădină ca să le citească lor. Aceste minute preţioase în grădină trecură mult prea repede; gândul că trebuia să se întoarcă în acel cuptor era de nesuportat.

O umbră întunecă soarele. Anastasia îşi ridică privirea. Era bătrânul paznic, Voronin, cel care o surprinsese bătându-şi joc de Avdeiev.

Avea o ţigară lipită de buza inferioară şi, când vorbea, aceasta se mişca. Era un om ciudat, cu ochi enormi şi trişti şi cu o mustaţă mare şi căruntă care îl făcea să arate ca o morsă.

— E o zi înăbuşitoare, cetăţeană Anastasia, îi zise el.

Ea îl ignoră. Nu avea de gând să înceapă să converseze cu muncitorii din fabrică, în ciuda faptului că aveau puşti. Era încă o prinţesă a Rusiei, iar ea nu uitase asta, chiar dacă el uitase.

Voronin se uită în jur şi acum era ceva bizar în comportamentul lui. Băgă mâna în buzunar şi îi întinse pumnul în care strângea ceva.

— Repede, făcu el. Ia-le.

Ea întinse mâinile. Trei ouă! Se uită la ele cu uimire, apoi fu uimită de ea însăşi. Se gândi la podoabele pe care Fabergé le făcuse pentru mama ei, nişte ouă din aur încrustate cu bijuterii. Ceea ce îi dăduse acest Voronin o impresionase mai mult decât orice îi arătase bijutierul regal mamei ei. Ce i se întâmplase de preţuia acum ceva atât de banal ca un ou obişnuit?

— Nu te holba aşa la ele! îi şuieră Voronin. Ascunde-le! Bagă-le în rochie! Avdeiev o să mă împuşte dacă te vede!

Anastasia făcu ce i se spusese. Îşi ridică privirea spre Voronin, dar soarele era în spatele capului lui şi nu-i putu distinge clar trăsăturile.

— Mulţumesc, reuşi ea să-i spună.

Acest cuvânt ciudat îi rămase în gât.

— Va trebui să le împarţi cu ceilalţi, zise el, inutil de altfel, apoi se îndepărtă.

* * *

Ticăitul jalnic al unui ceas de pe poliţa şemineului.

Seara se apropia alene. Tatiana îi citea lui Prâslea; Botkin şi Olga jucau bridge cu mama şi cu tata. Anastasia încercă să se concentreze asupra cărţii pe care o citea, dar aerul cald ajungea la ea prin fereastră şi tânji enorm de mult să fie afară.

— O să scăpăm vreodată de aici, tată? întrebă.

— Aliaţii noştri nu sunt departe, *malenkaia,* zise el.

Malenkaia: micuţo. Trecuse mult timp de când nu-i mai spusese aşa.

— Nu ştim ce-o să se întâmple mâine.

Şi asta era cel mai rău: să nu ştie. Erau complet izolaţi de lumea exterioară, nu ştiau dacă războiul decurgea în favoarea sau în defavoarea lor. Într-o zi, auziseră o demonstraţie în piaţa oraşului şi focuri de armă urmate de strigăte şi de ţipete. Avdeiev le spusese că era o răscoală a anarhiştilor din regiune şi că trebuiau să fie gata să evacueze în orice moment. Dar nu se întâmplă nimic.

— Nu vine nimeni să ne salveze? întrebă Olga.

Îl văzu pe doctorul Botkin aruncându-i o privire tatălui ei. Probabil că îşi transmiseseră un mesaj, căci doctorul spuse pe neaşteptate:

— V-a zis Şura ceva înainte să coboare din tren?

Şura era numele cu care familia o alinta pe Sofia Karlova, bona lor.

Anastasia se întrebă de ce ar pune doctorul o astfel de întrebare. Olga se uită la celelalte pentru confirmare, apoi clătină din cap.

— Exista un plan, zise Botkin. De îndată ce Şura avea să fie eliberată, trebuia să-i alerteze pe cei din Armata Albă şi să le spună unde ne aflăm. Dar suntem aici de peste două luni deja şi nu ne-a contactat nimeni. E posibil să fi fost omorâtă.

— Sau ne-a trădat, zise Alexandra. Urmă o tăcere lungă.

— N-ar face asta niciodată, răspunse Tatiana.

Nimeni nu zise nimic.

— Nu Şura, repetă Tatiana.

„Anastasia avea părul blond, lung, ondulat şi moale, cu reflexe roşietice. Şi nişte ochi albaştri minunaţi, ca ai tatălui ei. Erau albaştri ca de gheaţă. Aş fi dat orice să am astfel de ochi. Şi sprâncenele ei... Subţiri şi frumoase, aproape că se uneau la mijloc. Dar nu era frumoasă. Nu te puteai gândi la ea în felul ăsta. Era grasă. O adevărată gogoaşă.”

Era o dimineaţă perfectă de vară, aerul era proaspăt şi răcoros, nu prea fierbinte. Poate că azi nu se vor coace.

Nu există nici un semn că ceva se schimbase; în locul unui Avdeiev cu ochi înceţoşaţi şi puţind a băutură se prezentă în camera lor un bărbat brunet cu o haină neagră din piele, însoţit de un detaşament de ofiţeri Ceka. Nicolae se ridică în picioare şi îi privi cu precauţia unui om care a trăit mult timp în culoarul morţii şi suspectează orice abatere de la rutină ca fiind periculoasă.

— Cetăţene Romanov, sunt doctorul Iacob Iurovski, zise străinul. Eu voi fi şeful aici de-acum încolo.

Avea o mustaţă neagră şi un barbişon negru. Bărbaţii care îl însoţeau purtau uniformele poliţiei secrete bolşevice.

— Unde e Avdeiev? întrebă ţarul.

— Tovarăşul Avdeiev a fost înlocuit.

— Înţeleg.

Anastasia îl văzu pe tatăl ei întinzându-i străinului mâna. Iurovski o privi cu dezgust şi-şi ţinu mâinile în buzunarele hainei negre de piele.

— Nu vreau să dau mâna cu tine, spuse el.

Se priviră unul pe altul, detestându-se reciproc. Iurovski zise:

— S-au raportat beţii şi purtări indecente aici. Autorităţile sovietice din Urali nu vor tolera un astfel de comportament!

— Se pare că l-au tolerat destul de bine până acum.

Iurovski îi ignoră cuvintele. Cercetă camera cu privirea. Anastasia îi simţi ochii oprindu-se asupra ei pentru o secundă şi se înfioră. Ochii lui erau goi; nu se citea nimic în ei.

— S-au raportat de asemenea furturi, zise el.

— Majoritatea lucrurilor ne-au fost luate la gară şi nu ne-au mai fost date înapoi, încuviinţă tatăl ei.

— Situaţia va fi remediată, zise Iurovski. Vom percheziţiona aceste camere pentru a face un inventar. După aceea nu vor mai

exista discrepanţe.

Tatăl şi mama ei îşi aruncară o privire.

— Asta a spus şi predecesorul tău beţiv înainte de a-mi fura parfumurile şi de a şterpeli hainele soţului meu, zise Alexandra.

Tatăl fu mai împăciuitor.

— Vom coopera cum vom putea, bineînţeles.

Iurovski îşi lovi unul de altul călcâiele ghetelor negre din piele şi ieşi din cameră.

După plecarea lui, se lăsă tăcerea. Se uitară cu toţii la Nicolae.

— Caută medicamentele, spuse el.

Medicamentele: cuvântul pe care îl foloseau când se refereau la bijuteriile pe care le aduseseră cu ei de la Ţarskoe Selo.

Alexandra îşi strânse Biblia la piept.

— Dumnezeu ne va da puterea de a trece prin toate încercările.

— Sper, zise Nicolae. Căci specimenul ăsta nu-mi place deloc.

* * *

Sosirea lui Iurovski le îmbunătăţi întrucâtva situaţia. Noii lor paznici erau letoni, leţi după cum îşi spuneau ei, mai sobri decât miliţia locală, dar mai disciplinaţi şi nu la fel de predispuşi la beţie. Hărţuirea meschină din drumul spre toaletă încetă o dată cu plecarea lui Grişkin.

Altfel zilele lor continuară să se scurgă cu aceeaşi monotonie neîndurătoare. Singurele lucruri care le ofereau varietate şi interes erau bolile lor şi capriciile vremii. Cea de-a şaptesprezecea aniversare a zilei de naştere a Anastasiei trecu fără ceremonie.

De la ţar la bucătar, deveniseră cu toţii în aceste împrejurări o familie mare. Doctorul Botkin stătea cu mama şi cu tatăl ei după cină să discute şi să joace cărţi, iar ziua stătea cu Alexandra şi cu Prâslea în timp ce ceilalţi se plimbau prin grădină. Krupp împărţi sarcina de a-l duce pe Prâslea afară şi Karitonov le arătă fetelor cum să facă aluat şi să coacă pâine în bucătărie. De la Demidova învăţară cum să ţească ciorapi şi rufărie. Când doctorul se îmbolnăvi grav de colici, Alexandra fu cea care stătu la căpătâiul lui timp de cinci zile şi avu grijă de el.

Dar fantoma lui Iurovski atârna ameninţătoare deasupra tuturor.

* * *

Mama stătea întinsă în pat. Cu excepţia bolii lui Botkin, nu părăsise mai deloc Camera Galbenă de când sosiseră cele patru fete la sfârşitul lunii aprilie. Zăcea acolo în fiecare zi, cu capul sprijinit pe pernă, cu ochii închişi din pricina migrenelor persistente, în timp ce Tatiana sau Olga îi citeau din Biblie sau din *Viaţa Sfântului Serafin.*

Arăta atât de bătrână acum, iar lumina albicioasă care pătrundea prin ferestre îi accentua fiecare rid de pe faţă. Părul ei era aproape complet alb, deşi era de aceeaşi vârstă cu Nicolae.

Era bolnavă de când ţinea Anastasia minte, fie de nervi, fie de inimă. Ea şi Prâslea erau uniţi în suferinţă.

Dar azi mama îi anunţă:

— Cred că voi ieşi puţin în grădină în dimineaţa asta.

Anastasia îşi muşcă buza şi se întrebă cum avea să o afecteze această decizie dramatică.

— Vreau să stai tu cu Rază de soare cât timp eu voi fi afară.

Rază de soare: era noul nume cu care îl alinta pe Alexei. Deci asta era: era rugată să-şi sacrifice timpul petrecut în grădină.

— De ce nu stă Olga sau Tatiana? întrebă ea. Lor le place.

O expresie ţâfnoasă apăru pe faţa mamei. Îşi coborî vocea ca să n-o audă Alexei.

— Şi când ai stat tu ultima oară cu Prâslea?

Anastasia ştia că mama ei avea dreptate. Nu-şi petrecea aproape deloc timpul cu el. „Dar Alexei se bucură de destulă atenţie”, se gândi ea. „Poate dacă aş avea şi eu o boală caracterizată de hemoragie mi s-ar acorda şi mie mai multă atenţie.”

Fără îndoială că mama voia să o pedepsească pentru că nu era o soră pioasă şi devotată ca Tatiana şi ca Olga. Tăcu morocănoasă în timp ce tatăl ei şi doctorul Botkin o ajutară pe Alexandra să se dea jos din pat şi să străbată coridorul.

Anastasia privi peticul de cer albastru şi fragmentele de acoperişuri, singurele lucruri din lumea exterioară pe care puteau să le vadă.

Îşi îndreptă atenţia asupra lui Alexei. Ieri făcuse prima lui baie de când plecaseră din Tobolsk. Mama spusese că intrase şi ieşise din baie fără ajutor şi fusese la fel de mândră de parcă băiatul ar fi condus un atac al cavaleriei.

Era îmbrăcat ca de obicei cu pantaloni ţărăneşti şi cu o

cămaşă militară fără guler, la fel ca tatăl lui. Erau singuri; fără mama, fără Tatiana sau Olga. Prâslea avea o tavă în faţa lui, cu un pachet de cărţi de joc şi nişte soldaţi de jucărie pe ea. Deschise o cutie de conserve şi îi răsturnă conţinutul; nişte bucăţi de sfoară, monede, cuie şi dopuri de sticlă pe care îi plăcea să le colecţioneze.

„Ar trebui să-mi fie milă de el”, se gândi ea. „În fond, stă închis aici în fiecare zi.” Dar nu se putea gândi decât la soare, la grădină şi la felul cum îi fusese furat micul răgaz.

— Aş vrea să fiu mort, zise el.

Atenţia lui era concentrată asupra bucăţilor de sfoară din cutie şi nu era nimic pe faţa lui sau în comportamentul lui care să sugereze că scosese vreun cuvânt.

Ea se aşeză pe scaunul de la capul patului lui şi îl privi cum face o grămăjoară din nişte cuie şi cum le pune apoi din nou în cutie, unul câte unul.

— Aş vrea să fiu mort acum, adăugă el. Dar ar întrista-o mult pe mama.

— Nu trebuie să spui aşa ceva.

El îşi ridică privirea spre ea şi, pentru o clipă, ochii lui semănară cu ai unui om bătrân.

— Ţie îţi e uşor să vorbeşti, Stuşi. Tu nu sângerezi.

Ea nu ştiu ce să-i spună.

— Dacă ai putea să faci orice ai vrea, ce-ai face? o întrebă el.

Anastasia dădu din umeri, deranjată de această stare de spirit lugubră.

El îşi întoarse privirea de la ea şi se uită la peticul de cer care se zărea prin fereastra deschisă.

— Mi-ar fi plăcut să fiu soldat, zise el.

Prâslea!… Soldat!…

— Mie îmi place să fiu prinţesă, răspunse Anastasia. Nu vreau să fiu nimic altceva.

Dar el nu o asculta. Ochii lui erau fixaţi asupra ferestrei. Erau goi şi lipsiţi de strălucire, ca cerul.

* * *

Tatiana se trezi în miez de noapte, se dădu fără zgomot jos din pat şi străbătu coridorul, îndreptându-se spre toaletă. Doi leţi stăteau pe scaune la capătul holului. Îi simţi cum o privesc, dar încercă să-i ignore.

O umbră se strecură în spatele ei, nevăzută, neauzită şi o mână îi astupă gura. Paznicii săriră de pe scaune şi nişte mâini puternice îi imobilizară braţele în timp ce era dusă zbătându-se spre dormitorul din celălalt capăt al casei. Cei trei bărbaţi îi vârâră o cârpă în gură şi o ţinură la podea.

Apoi îşi satisfăcură poftele cu marea ducesă. Ei bine, era o ocazie prea bună pentru a fi ratată; un om nu avea prea multe şanse în viaţă de a i-o trage unei prinţese.

„Iată ce îmi amintesc eu despre ea: îmi amintesc că o uram. Când am auzit că i-au masacrat pe toţi, mi-a părut rău de Nicolae, un suflet atât de blând, şi de Maria, bineînţeles, şi de băiat, care nu a făcut niciodată rău nimănui. Dar de ea... Mi-am zis: sper că a suferit. Da, ştiu, e un lucru îngrozitor să spui aşa ceva. Dar n-aţi cunoscut-o cum am cunoscut-o eu."

Anastasia nu înţelese imediat ce se întâmplase. Când se trezi a doua zi de dimineaţă, Tatiana nu era în patul ei. Auzi plânsete din Camera Galbenă şi crezu că era Prâslea, că avusese iar o noapte proastă. Îşi puse halatul şi se strecură pe uşa întredeschisă.

Tatiana zăcea pe canapea, încă în cămaşa de noapte. Doctorul Botkin era lângă ea. Nicolae stătea la fereastră, întors cu spatele. Faţa mamei ei semăna cu un cap de mort. Chiar şi plânsetele lui Prâslea erau ignorate în dimineaţa asta.

Nicolae se întoarse. Tremura de furie. Dar pe chipul lui se citea ceva ce Anastasia nu mai văzuse niciodată: frică.

— Du-te înapoi în camera ta, *malenkaia,* îi zise el.

Şi fata îl ascultă.

Restul zilei trecu în tăcere. Luară masa fără să vorbească; era ca şi cum ar fi murit cineva din familie. Paznicii erau şi ei ciudat de potoliţi, vorbindu-şi în şoaptă în timp ce patrulau pe coridoare.

Se întrecuse măsura. Anastasia ghici ce se întâmplase cu mult înainte ca doctorul Botkin să-i şoptească în cele din urmă adevărul.

* * *

În acea seară, preotului din regiune, părintele Storozhev, i se

permise să vină şi să ţină vecernia; asta era doar a doua oară când le era permis acest lucru. Părintele era un tânăr sobru, îmbrăcat complet în negru, la fel ca Iurovski. Anastasia presupunea că erau preoţi din lumi diferite, dar amândoi erau investiţi cu puteri obscure.

Coborâră cu toţii scările, unul în spatele altuia, îndreptându-se spre un salon aflat departe de curte, Anastasia ţinându-se de Olga şi de Maria, mergând cu toţii în linişte, în afară de Tatiana, care suspina în timp ce se agăţa de tatăl ei. Mama se îmbrăcase cu cea mai bună rochie mov a ei, iar doctorul Botkin o ajută să coboare scările şi să se aşeze pe scaunul cu rotile.

Când slujba începu, Nicolae căzu în genunchi. „E un act de umilinţă sau un act de renunţare?" se întrebă Anastasia. „Suntem de-a dreptul deznădăjduiţi acum."

Apoi cântară liturghia împreună şi se rugară Sfintei Fecioare pentru salvarea lor, dacă nu pe lumea asta, atunci pe cealaltă.

„Anastasia era o diavoliţă. Nimeni n-o punea niciodată la punct. Mama ei îşi petrecea tot timpul rugându-se şi stând cu Prâslea, după cum îi spunea ea lui Alexei, şi închizându-se singură cu preotul ăla nebun. Copiii erau pur şi simplu lăsaţi în plata Domnului, făceau ce voiau ei. Anastasia era o bătăuşă; dacă nu-i făceai pe plac, te lovea cu piciorul, te zgâria şi te trăgea de păr. Nu avea nimic bun în ea. După părerea mea, e mai bine că a scăpat lumea de ea."

Auziră o fanfară în piaţa oraşului, zgomot de paşi care mărşăluiau, probabil un detaşament de voluntari din Armata Roşie aflat în drum spre front. Toată săptămâna auziră focuri de artilerie îndepărtate şi îşi dădură seama că Armata Albă se apropia de oraş.

La început, dimineaţa fu cenuşie şi zăpuşitoare, dar mai târziu soarele ieşi din nori şi le ridică moralul. Zgomotul focurilor de armă însemna că salvatorii lor erau la doar câţiva kilometri distanţă.

Ieşiseră cu toţii să se plimbe prin grădină în acea dimineaţă, cu excepţia lui Prâslea şi a mamei, ca de obicei. După aceea, la sfatul Alexandrei, toate fetele îşi aranjară „medicamentele", în caz că aveau să plece în grabă.

După ceai, mama citi din Biblie; Tatiana se cuibări în pat lângă

mama ei, aşa cum făcea când era mică. Aşa arăta Tatiana acum: ca o fetiţă. Nu făcea decât să doarmă şi să plângă.

Doar Prâslea părea mai senin. Mâncă ouăle fierte pe care i le adusese Iurovski; un act de bunătate inexplicabilă din partea temnicerului lor care nu zâmbea niciodată.

Chiar înainte de cină, Sednev, băiatul de la bucătărie, primi un mesaj de la unchiul lui din casa Popov. Era nevoie urgent de el acolo. Anastasia se întrebă dacă aveau să-l mai vadă vreodată pe băiat; era în firea bolşevicilor să facă pe cineva să dispară fără avertisment sau explicaţie. Ca şi pe Klementi.

Neputând să doarmă, Anastasia stătu trează în acea noapte, ascultând cum mama şi tatăl ei jucau cărţi în cealaltă cameră.

Se întrebă dacă va mai veni vreodată o vreme când va sta în pat şi se va gândi liniştită la viitor.

* * *

Iurovski se opri pentru o clipă în faţa uşii de la camera doctorului ca să-şi aranjeze uniforma şi să-şi adune gândurile. Sosirea târzie a camionului îl făcuse să devină agitat şi acum, spre spaima lui, descoperise că-i tremurau mâinile.

Până în acest moment, fusese sigur că va fi ţinut minte ca unul din cei mai mari oameni din istoria Rusiei. Acum se întrebă prea târziu dacă nu cumva grăbise lucrurile. În orice caz, nu mai era timp pentru asta. Armata Albă va fi în Ekaterinburg peste câteva zile, iar el va trebui să fie deja departe atunci.

Un paznic îl privea. Îşi zise că trebuie să fie calm. Când generaţiile viitoare vor vorbi despre această seară, era important ca martorii istoriei să-i remarce stăpânirea de sine şi precizia.

Deschise uşa de la camera doctorului Botkin.

Doctorul sforăia.

Iurovski aprinse lumina şi se apropie de pat. Botkin se trezi. Nu-şi purta proteza dentară şi arăta mult mai bătrân fără ea.

— Ce s-a întâmplat? mormăi Botkin.

— Oraşul e agitat. Nu e un loc sigur. Scoală-i pe ceilalţi. Spune-le să se îmbrace şi să fie gata de plecare într-o oră!

Iurovski ieşi şi se întoarse în camera paznicilor de la parter. Aruncă o privire agitată spre ceasul din perete. Camionul ar fi trebuit să ajungă până acum. Deja planurile lui elaborate cu grijă începeau să se dea peste cap.

* * *

Anastasia se spălă pe faţă cu apa rece din ulciorul aflat lângă pat şi se îmbrăcă repede, fără să uite medicamentele. Membrii familiei erau deja adunaţi pe hol, iar mama ei îi aruncă o privire mânioasă pentru că fusese gata ultima. O durea capul din pricina lipsei de somn şi bâjbâia prin ceaţa unor vise pe jumătate uitate.

Tatăl ei purta cămaşă şi pantaloni militari, ghete din piele şi şapcă din paie. Îl ţinea pe Prâslea în braţe. Mama mergea cu greu, sprijinindu-se în baston şi ajutată de Olga. Tatiana îl ţinea pe Jemmy în braţe şi, când Anastasia vru să ia căţelul, refuză să i-l dea. Bănui că era pedeapsa ei pentru că întârziase. Doctorul şi Demidova aveau cu ei perne pentru Prâslea.

Anastasia îşi dădu prea târziu seama că-şi uitase pălăria şi mantia.

Iurovski era acolo, acel omuleţ îngrozitor, îmbrăcat în negru ca de obicei. Îi conduse la parter. Fata se întrebă unde intenţionau bolşevicii să-i mai trimită acum. Tatăl ei zise că bolşevicii voiau să-i evacueze înainte ca Armata Albă să înconjoare oraşul. Oricum, era incitant. Era o schimbare faţă de monotonia ultimelor luni.

Ieşiră în curte. Era o noapte cu cer senin, stelele erau împrăştiate ca un pumn de diamante pe o catifea neagră. Anastasia tremură şi inspiră adânc aerul rece, încercând să se învioreze.

Intrară în urma lui Iurovski pe uşa de la subsol care ducea la camera paznicilor. La capătul coridorului era o cameră nefolosită şi pătrunseră cu toţii în ea în şir indian. Înăuntru nu era nici un scaun, nici un fel de mobilă; camera avea o singură fereastră arcuită, baricadată cu un grilaj greu din fier. În celălalt capăt al încăperii era o uşă şi Iurovski verifică dacă era încuiată.

Începu să-i aranjeze pe toţi prin cameră, de parcă ar fi pozat pentru un portret.

— Tu, cetăţene, vei sta aici, zise el, adresându-se lui Nicolae. Tu — ordonă, arătând spre Alexandra — aici.

Erau prea obosiţi ca să se mai certe cu el. Anastasia se întrebă despre ce ar putea fi vorba. În cele din urmă, Iurovski se dădu în spate, vizibil satisfăcut.

— Şi acum? îl întrebă Nicolae.

— Veţi aştepta aici.

— Cât timp? mormăi Nicolae nemulţumit. N-aveţi nişte

scaune? Nu putem măcar să stăm jos?

Iurovski arătă de parcă ar fi fost un deranj prea mare să onoreze chiar şi această cerere simplă. Dar dădu oricum ordin să se aducă nişte scaune şi apoi părăsi camera.

Doi paznici intrară cu scaune pentru ţarină şi pentru ţarevici.

„Ce Dumnezeu se întâmplă?” se întrebă Anastasia.

* * *

Lui Iurovski nu-i venea să creadă că ţarul şi familia lui nu ştiau ce se întâmplă. Iar miliţienii rurali aveau cu toţii pe faţă nişte expresii de parcă ei ar fi fost cei care urmau să fie împuşcaţi. Îl dezgusta cât de sentimentali erau aceşti necioplţi. Mergeau fuduli de colo-colo, lăudându-se cu credinţa jurată lui Lenin şi cauzei bolşevice, dar, la o adică, refuzau şansa de a intra în istoria Rusiei pentru că trebuiau să împuşte câteva femei. De parcă sexul ar fi avut vreo importanţă. Susţineau cu toţii că renunţaseră la vechile principii morale prosteşti, dar înăuntrul oricărui ţăran găseai căţelul credincios al bisericii.

Cel puţin letonii nu aveau scrupule.

Poate. Când intră în camera paznicilor, aerul era plin de fum de ţigară şi de miros de vodcă. Câţiva leţi se jucau cu siguranţele de la pistoale. Chiar şi ei păreau agitaţi. Ce era cu oamenii ăştia? Nu voiau să fie liberi?

— Ţintiţi spre inimile lor, le ordonă Iurovski. Vor muri mai repede şi nu vom avea prea multă mizerie de curăţat după aceea.

Scaunele zgâriară podeaua din beton când se ridicară în picioare. Unii nu se puteau uita drept în ochii lui Iurovski. Acesta îşi dădu seama că, atunci când va sosi Armata Albă, jumătate din oamenii ăştia vor aprinde lumânări în catedrală şi îi vor mulţumi lui Dumnezeu pentru salvarea lor.

* * *

Membrii familiei ţarului stăteau exact aşa cum îi aranjase el. Erau atât de liniştiţi! Nici prin cap nu le trecea să se înspăimânte. „N-au cunoscut frica aşa cum am cunoscut-o noi”, se gândi Iurovski. „N-au trăit o viaţă întreagă terorizaţi de poliţia secretă, n-au îndurat exilul şi tortura în lagăre. Nu-şi pot imagina cum e să mori. Ei bine, asta o să se schimbe!”

Erau unsprezece oameni în plutonul de execuţie, câte unul pentru fiecare persoană din grup. Se convinse că erau toţi la locul lor. Leţii se îngrămădeau în cadrul uşii din spatele lui, în urma lor înghesuindu-se alţi paznici, care voiau să asiste şi ei la scenă. Se împinseră chiar unii pe alţii, întrucât cei din spate încercau să ajungă într-un loc de unde să vadă totul mai bine.

Uită-te la ei!

Ţarul şi ţareviciul purtau cămăşi militare; un bătrân care nu participase niciodată la o bătălie şi un băiat care nu trăsese niciodată cu arma. Îl dezgustau.

O ultimă verificare.

Ţarina stătea sub fereastră lângă perete, iar prinţesa grasă stătea în picioare lângă ea. Botkin stătea în spatele scaunului băiatului, cu mâinile aşezate protector pe spătar. Celelalte prinţese erau aliniate de-a lungul peretelui, camerista într-o parte, valetul şi bucătarul în cealaltă parte.

Auziră cu toţii cum camionul dădea cu spatele, apropiindu-se de intrare. Nicolae se ridică în picioare, gata de plecare. Se uită la ceilalţi şi dădu uşor din umeri, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Ei bine, iar o luăm de la capăt.”

Băiatul îşi puse şapca din paie pe cap şi Krupp întinse mâna să ia perna de pe scaunul ţarului, gândindu-se fără îndoială să o pună sub dosul regal în timpul călătoriei zdruncinătoare cu camionul.

Şoferul ambala motorul chiar în faţa uşii de la subsol şi zgomotul era asurzitor. Nicolae se întoarse spre Iurovski.

— Omul tău n-a învăţat să conducă?

* * *

Anastasia se întrebă ce se petrecea. Simţea că urma să se întâmple ceva; chiar şi Iurovski părea speriat.

Acesta se apropie de Nicolae şi scoase o bucată de hârtie din buzunar. Anastasia de-abia îl putu auzi din pricina zgomotului infernal pe care îl făcea motorul camionului:

— Nicolae Alexandrovici, apropiaţii tăi au încercat să te salveze şi nu au reuşit. Sovietul Suprem din Urali v-a condamnat pe tine şi pe familia ta la moarte pentru crimele săvârşite împotriva poporului rus. Suntem obligaţi acum să vă împuşcăm pe toţi!

Nicolae fie nu-l putu auzi din cauza zgomotului provocat de

camion, fie nu-i veni să-şi creadă urechilor.

— Ce? făcu el. Ce?

Se auziră plânsete în cameră. Mama îşi făcu semnul crucii. Anastasia simţi un şuvoi cald de urină curgându-i pe picioare. Privi peste umărul lui Iurovski la soldaţii înghesuiţi în cadrul uşii, vreo doisprezece la număr, înghiontindu-se unii pe alţii în timp ce-şi îndreptau armele spre ei.

Auzi din nou vocea tatălui ei.

— Ce?

Iurovski îşi scoase pistolul Colt din teacă. Ţinti spre pieptul lui Nicolae şi trase. Împuşcătura răsună de parcă ar fi tras cu tunul.

Tatăl se prăbuşi la pământ.

Acum începură să ţipe cu toţii.

Un alt ceka intră în cameră şi îşi descărcă pistolul Mauser în gura mamei. Faţa Anastasiei fu împroşcată cu sânge cald. Fata ţipă.

Doctorul Botkin îşi ridică mâinile şi îşi întoarse capul în altă parte. Ofiţerul Ceka trase din nou şi Anastasia văzu glonţul străpungând gâtui lui Botkin. Doctorul se apucă cu mâinile de gât, sângele ţâşnind printre degetele lui ca nişte viermi mici şi roşii. Alte două gloanţe îl loviră pe doctor în stomac şi, când se aplecă în faţă, un alt glonţ făcu deodată o gaură neagră în vârful capului său chel şi doctorul se prăbuşi la pământ. Soldaţii trăgeau nebuneşte, gloanţele ricoşau prin cameră şi sunau ca grindina. Anastasia îşi băgă degetele în urechi şi-şi dori să moară repede. Îl văzu pe tatăl ei zăcând pe spate pe podea, cu capul într-o baltă de sânge închis la culoare şi cu ochii deja sticloşi.

* * *

Iurovski tresări nervos din pricina zgomotului. Gloanţele şuierau pe lângă umeri şi capul său şi se înspăimântă, dându-şi seama că ar putea fi el însuşi împuşcat în cap. Simţi o durere înţepătoare când un glonţ chiar îi zgârie obrazul.

Continuă să tragă, dar prinţesele nu mureau. Gloanţele păreau să ricoşeze în ele. Blestemata de cameristă stătea ghemuită lângă perete, ascunzându-se după două perne. Fulgii zburară prin aer când gloanţele le loviră, dar femeia continua să stea ghemuită acolo, de parcă s-ar fi adăpostit în spatele unei baricade din fier.

Leţii înjurau cu voce tare acum, camera se umplea de fum şi

le era greu să-şi mai distingă ţintele.

De ce nu mureau?

* * *

Cât ţinu acest masacru? O viaţă întreagă.

Maria ţipă, apucându-se cu mâna de coapsă, faţa ei contorsionându-se de durere; părea să spună: „Ajutaţi-mă!”

Anastasia simţi ceva lovind-o cu putere în piept. Icni de durere. Apoi, Olga căzu peste ea şi o doborî la pământ.

Dar mai putu încă să vadă soldaţii înarmaţi, mai putu încă să miroasă sângele. Se întrebă dacă murise, dacă privea toate astea acum ca fantomă; îl văzu pe Jemmy alergând şi lătrând, îl auzi pe Iurovski dând ordine. Mama ei zăcea lângă ea, cu o gaură înspăimântătoare şi însângerată în mijlocul feţei; biata Demidova continua să ţipe undeva în încăperea învăluită în fum.

Prâslea se zvârcolea pe podea.

Anastasia închise ochii, dorindu-şi să se termine totul, căutând refugiu în uitare.

* * *

Iurovski gâfâia puternic. Unul câte unul, soldaţii încetară să mai tragă, întrucât li se terminase muniţia. Dădu un ordin, dar nu-şi auzi vocea; zgomotul îl asurzise. Camera era plină de fum, nu se vedea mai nimic, singurul bec din încăpere părând un felinar pe o stradă învăluită în ceaţă. În mod incredibil, camerista încă mai mişca şi câţiva din cei împuşcaţi gemeau. Până şi câinele continua să latre. De câte gloanţe fusese nevoie ca să omoare unsprezece oameni?

În cameră se simţea un miros înţepător de praf de puşcă şi mirosul ca de cupru al sângelui. Podeaua era plină de sânge. Două femei stăteau ghemuite lângă perete şi plângeau. Iurovski nu-şi putu da seama cine erau.

Respira prea repede. Mai mulţi paznici din spatele lui deveniseră isterici.

Cineva intră alergând în încăpere.

— Tovarăşe Iurovski, se adună oamenii pe stradă. Aud toţi împuşcăturile!

— Aduceţi-vă baionetele! strigă el.

Soldaţii îngrămădiţi în cadrul uşii se repeziră spre camera

paznicilor ca să le aducă.

Unul câte unul, letonii se întoarseră în fugă în încăpere şi începură să lovească şi să înjunghie ca nebunii tot ce mişca.

Ţareviciul încă se mai zvârcolea pe podea. Faţa lui era contorsionată de durere şi se agăţa de cămaşa tatălui lui.

— Tată, gemea el. Tată!

Un paznic îl lovi cu gheata în cap; sună ca şi cum cineva ar fi călcat pe o varză. Gâtul băiatului se rupse, iar el rămase nemişcat. Iurovski îşi îndreptă pistolul Colt spre el, dar apoi îşi aduse aminte că era gol. Îşi scoase pistolul Mauser din buzunar şi îl împuşcă pe ţarevici de două ori în cap.

Blestemata de cameristă nu voia să moară. Paznicii o înjunghiau cu baionetele în timp ce ea se mişca încoace şi-ncolo de-a lungul peretelui, ţipând ca din gură de şarpe. Unul din leţi începu să râdă. Femeia ţinea ridicate rămăşiţele pernei din fulgi a ţarinei, încercând să se apere de ei. În cele din urmă, unul din paznici îi smulse perna din mână. Tovarăşul lui încercă să o străpungă cu baioneta, dar lama era tocită şi femeia o apucă cu ambele mâini, ţinând-o departe de ea. Incredibil! În sfârşit, un alt soldat o înjunghie în piept. Înjură frustrat, neputând să scoată lama din corpul ei. Îşi puse piciorul pe stomacul ei, în timp ce camerista se prăbuşea la podea, şi se opinti până când baioneta ieşi cu zgomot afară. Apoi tăbărâră ceilalţi pe ea. Acum că jocul se terminase, îşi descărcară nervii, înjunghiind-o iar şi iar. Blestemata de femeie încă mai ţipa.

Soldaţii se învârteau prin cameră, lovind trupurile cu paturile puştilor. Iurovski ieşi. Simţea ca şi cum tot sângele din el i se scursese în ghete. Nu bănuise niciodată că va fi atât de dificil să omori câţiva oameni. Pentru prima dată în viaţa lui se simţi cuprins de o îndoială superstiţioasă; poate că erau într-adevăr fermecaţi.

Imposibil. Astea erau poveşti de adormit copiii. Genul ăsta de gândire băgase Rusia în buclucul în care era acum.

Când se întoarse din nou în cameră, leţii îşi vedeau în continuare de treabă, cu feţele strălucind de transpiraţie. Unul din ei înjunghia ceva, dar atenţia îi fu distrasă de câine, care schelălăia într-un colţ. Se duse la el şi îi zdrobi capul cu patul puştii. Iurovski se uită la ceas. Nu-i veni să creadă. Unde zburase timpul? De ce nu puteau oamenii ăştia să moară pur şi simplu?

* * *

Împuşcăturile încetaseră. Anastasia încercă să strige, dar nu reuşi să scoată nici un sunet, aşa că presupuse că era moartă. Atunci, de ce nu se putea mişca prin cameră, aşa cum făceau fantomele? Simţi ceva greu apăsând-o pe piept şi îşi aminti că Olga căzuse peste ea.

Zăcea întinsă pe burtă. Deschise ochii, dar nu văzu decât nişte umbre într-o perdea de fum. Urechile îi ţiuiră şi apoi totul se întunecă.

* * *

Iurovski ieşi în grădină. Cămaşa îi era udă de transpiraţie, iar aceasta se răci repede şi ţesătura i se lipi de spate. Îşi şterse faţa cu mâna. Nu se cuvenea să-i lase pe oameni să-l vadă atât de slab. Şoferul camionului încă mai ambala motorul. Alergă la el şi-i strigă să oprească blestemăţia aia.

„Idiotul!”

Urechile îi ţiuiau, iar obrazul îl ustura de înnebunea. Îl atinse uşor şi îşi dădu seama că avea o arsură de la unul din revolverele Nagan ale letonilor.

„Vino-ţi în fire!”

O luă înapoi pe coridor. Leţii terminaseră. Se uită la ceas. Trecuseră treizeci de minute de când trăsese primul foc. Întreaga operaţiune ar fi trebuit să dureze doar două minute.

Paznicii locali erau îngrămădiţi pe coridor şi şuşoteau, cu ochii mari cât cepele. Ştia ce gândeau: cu doar cincisprezece luni în urmă, ţarul era încă divin. Erau profund înspăimântaţi. Poate că unii credeau cu adevărat că omorâseră un zeu în seara asta.

Iurovski intră în cameră şi începu să verifice semnele vitale. Numără douăsprezece cadavre şi-şi dădu seama că numărase un corp de două ori. Le numără din nou şi de data asta îi ieşiră zece.

Pereţii erau împroşcaţi până sus cu sânge. Soldaţii o făcuseră harcea-parcea pe Demidova şi maţele ei erau împrăştiate pe podea; arăta ca resturile pe care le găseşti în mod normal în spatele unei măcelării. Gata şi cu intenţia de a face cât mai puţină mizerie posibil. Luă de jos perna din fulgi de care femeia se agăţase cu atâta disperare. Era incredibil de grea.

Înăuntru era o cutie din metal, găurită de gloanţe. O scoase afară şi forţă încuietoarea cu un cuţit. Cutia conţinea brăţări, broşe, icoane, aur, diamante, argint, comoara pe care o

căutaseră ei de când ajunsese familia pentru prima oară la Ekaterinburg. O avere.

Nu e de mirare că nu reuşiseră s-o omoare pe blestemata aia de femeie.

Verifică trupul ţarului. Ceasul de la mână îi dispăruse.

— Unde e? întrebă el furios.

Tăcere. Se auzi târşâit de picioare, nimeni nu voia să se uite în ochii lui. Letoni… Nu ştiau să tragă cum trebuie şi nu se putea avea încredere în ei.

Simţi cum pierde controlul situaţiei.

— Când mă voi întoarce în cameră, ar fi bine să găsesc ceasul ăla la locul lui, zise el şi ieşi afară cu cutia ciuruită de gloanţe a Demidovei la subţioară.

Mai întâi o să pună asta undeva în siguranţă. Apoi o să se întoarcă să se ocupe de ticăloşii ăştia de letoni.

* * *

Voronin nu se putea opri din tremurat; încercă să pretindă că-i era frig. Ridică de subţiori unul din trupuri — faţa fusese atât de rău mutilată de paturile puştilor, încât nu putea fi sigur dacă era Krupp sau doctorul — şi îl cără până la camion împreună cu un alt paznic, Beborodev. Nişte membre atârnau în afară de sub o prelată, care era năclăită de sânge închis la culoare, puţin din el scurgându-se pe pământ printre scândurile de lemn ale camionului. Când dădură la o parte prelata ca să urce trupul în camion, Voronin văzu una din fete holbându-se la el, cu o grimasă de groază îngheţată pe faţă.

„Dumnezeule!”

Se întrebă dacă va fi chemat să dea socoteală pentru ziua asta, dacă nu în viaţa de acum, atunci sigur în cea de apoi. Paradisul muncitorilor lui Lenin suna foarte bine, dar când mâinile tale erau mânjite de sângele ţarului, principiile lui bolşevice nu mai erau la fel de convingătoare. Puteau să scoată sângele divin în afara legii, dar nu puteau să-l spele de pe mâinile tale; puteau să nege existenţa lui Dumnezeu, dar asta nu însemna că El nu era acolo, aşteptându-te la final.

Corpurile fură îngrămădite unul peste altul, ca nişte stârvuri la abator. Se întrebă care din ele era mica Anastasia.

„Dumnezeu să mă ierte. Cândva eram doar un muncitor în fabrică. Poate că eram sărac, dar aveam onoare. Apoi, ca într-o

poveste, am întâlnit o prinţesă şi ea mi-a zâmbit. Bănuiesc că ar trebui să mă dispreţuiesc pentru faptul că mă simt atât de înnobilat de ea. Dar am fost un om mai bun decât sunt acum atunci când i-am dat ouăle. Înainte de seara asta, nu eram trădător şi nici măcelar."

Aruncară din nou prelata peste cadavre, în timp ce un alt comisar, pe nume Ermakov, şi ticălosul ăla arogant de Iurovski se urcară în camion lângă şofer, Liukanov. Voronin şi Beborodev se urcară într-un alt camion şi ieşiră pe poartă în urma lui Iurovski şi a lui Ermakov.

Piaţa era plină de lumini. Toată lumea era trează, tot oraşul auzise împuşcăturile. Iurovski le spusese soldaţilor că treaba avea să fie făcută în secret! Până dimineaţă aveau să afle despre asta toţi locuitorii din Urali.

Farurile lor luminară tablourile îngheţate ale nopţii: un câine vagabond care ronţăia maţele cine ştie cărui animal găsit la marginea drumului; ochii portocalii ai unei pisici sau vulpi la marginea pădurii; un bătrân nebun care stătea în mijlocul Pieţei Înălţării, strigând la ei atunci când trecură pe lângă el.

Nici Voronin, nici Beborodev nu ziseră nimic. Era frig în camion şi radiatorul nu mergea; Beborodev conducea; Voronin stătea pur şi simplu acolo, tremurând şi privind fix drumul.

„Ar fi culmea dacă ea ar fi cea care a supravieţuit. Olga era fata mamei, Tatiana era maiestuoasă şi senină, iar Maria era un înger. Anastasia? *Era diavolul deghizat într-o fetiţă grasă."*

Drumul deveni din ce în ce mai prost, camionul zdruncinându-le ficaţii în timp ce sălta peste făgaşele îngheţate.

— Iurovski ştie să ajungă la Cei Patru Fraţi pe întuneric? întrebă Beborodev, rupând tăcerea.

— Nu şi-ar găsi nici dosul fără să aprindă lumina, zise Voronin.

Era ca şi cum ar fi mers printr-un tunel; pădurea din jur îi atrăgea înăuntru, neagră, rece şi tăcută. Farurile lor luminară pentru o clipă camionul lui Iurovski, iar Voronin văzu un braţ atârnând afară de sub prelată şi nu-şi mai putu lua ochii de la el.

„Sunt nebun că mă amestec în chestia asta. Soldaţii din Armata Albă sunt doar la câţiva kilometri distanţă; dacă află că am fost implicat în treaba asta, Dumnezeu ştie ce-mi vor face!" Auzise că nişte soldaţi din Armata Roşie fuseseră crucificaţi în

unele locuri. Ce i-ar face unui om care i-a făcut rău divinului Nicolae?

Acum înaintau pe un pământ mai moale şi Voronin văzu roţile de la camionul lui Liukanov intrând în noroi. Liukanov ambală motorul şi roţile se afundară şi mai mult.

— Nu mai iese de-acolo, făcu Beborodev. Idiotul naibii!

Înjurătura pluti ca un blestem pe deasupra capetelor lor.

„Suntem cu toţii nişte idioţi”, îşi zise Voronin. „Doar pentru faptul că suntem aici.”

— O să încingă motorul, zise Beborodev.

Opriră camionul şi se dădură jos. Liukanov îşi afundase şi mai mult camionul în mlaştină, aruncând noroi în aer. Voronin tot nu-şi putea lua ochii de la braţul alb care ieşea de sub prelată şi se luptă cu dorinţa nebună de a-l băga frumos la loc.

— Idiotul ăla de Liukanov! repetă Beborodev.

Iurovski se dădu jos din camion. Faţa lui era palidă din pricina frustrării. Îi strigă ceva lui Liukanov, care opri motorul şi ieşi afară. Se uitară la roţile din spate, îngropate acum în noroi până la osii.

— Ai nevoie de scânduri, zise Beborodev. N-o să-l scoţi niciodată de acolo fără scânduri.

— Şi de apă, adăugă Voronin. Ai nevoie de apă pentru motor.

Acum, că era linişte, auziră radiatorul şuierând şi pocnind. Beborodev avea dreptate. Liukanov arsese motorul.

Iurovski înjură violent printre dinţi. Voronin îi evită privirea. Omul era furios şi nu voia să-i stea în drum. Nu era vina lui că lucrurile merseseră prost, desigur, dar nu ştiai niciodată la ce să te aştepţi din partea ticăloşilor ăstora de ceka.

* * *

Iurovski simţi că începe din nou să transpire. Trebuiau să se trimită rapoarte scrise la Moscova mai târziu şi era important pentru viitorul lui ca nimic să nu stea în calea primirii unei laude extraordinare din partea lui Lenin.

Beborodev arătă cu mâna în direcţia copacilor.

— Ce-i aia? întrebă el.

Acum Iurovski văzu şi el o lumină galbenă, la aproximativ două sute de metri distanţă prin pădure.

— În direcţia aia e calea ferată, zise Liukanov. Probabil că lumina vine de la o staţie de semnalizare.

Iurovski îşi puse mâinile în şold, încercând să gândească. Nu trebuia să-i lase pe proştii ăştia să-şi dea seama că era pe punctul de a intra în panică.

— Eşti sigur? Întrebă el.

— Am trăit toată viaţa în oraşul ăsta, răspunse Liukanov, de parcă ar fi fost ceva de care să fie mândru.

Iurovski se duse să ia o lanternă din camion. Îl auzi pe Ermakov sforăind. Se îmbătase şi adormise. Ţăran nefolositor! Se aplecă şi-l înghionti cu putere.

— Trezeşte-te!

Îndreptă lanterna spre faţa lui, iar Ermakov gemu şi încercă să-şi protejeze ochii.

— Ieşi afară de-acolo! zbieră Iurovski.

Trebuiau să se întâlnească cu oamenii lui Ermakov în pădure, undeva în apropiere de locul unde se aflau acum; aceştia aduceau cărucioare cu care să ducă trupurile până la destinaţie. Dar Iurovski trebuia mai întâi să găsească locul de întâlnire.

Ermakov ieşi din camion şi căzu în noroi.

Dezgustat, Iurovski se întoarse la ceilalţi.

— Du-te până la staţia de semnalizare, îi zise el lui Liukanov. Vezi dacă au apă şi scânduri.

— N-am lanternă, protestă Liukanov.

— Îndreaptă-te spre lumină.

Îl auzi pe Ermakov ridicându-se în picioare.

— Noi o să căutăm restul grupului. Voronin, tu şi Beborodev păziţi cadavrele!

Îl lăsă pe Ermakov să o ia înainte prin întuneric. Avea să se lumineze curând. Trebuia să ia cadavrele de-acolo înainte de ivirea zorilor. Îşi aminti că, atunci când venise pe acelaşi drum cu câteva zile în urmă, se vedeau şinele de tren de la mina Cei Patru Fraţi. Nu puteau fi văzuţi îngropând cadavrele, altfel, când vor sosi soldaţii din Armata Albă, cineva le va arăta unde sunt. Moscova insistase ca execuţia să rămână secretă.

Simţi firele rupându-se, planurile lui dându-se peste cap.

* * *

— Haide să intrăm înapoi în camion, propuse Beborodev, dar nici unul din ei nu se mişcă.

Rămaseră acolo, uitându-se la braţul alb care ieşea de sub prelată. Deasupra lor erau stelele reci şi indiferente; în jurul lor

era pădurea.

Beborodev îşi aprinse o ţigară.

— Ai auzit? întrebă el.

Voronin îşi ţinu respiraţia ca să asculte. Nimic.

— Mi s-a părut că am auzit ceva.

Apoi auzi şi el. Cineva gemea.

— Sfântă Fecioară! exclamă Voronin.

Nici unul din ei nu se mişcă.

Se auzea ca şi cum plângea un copil.

— Ce facem? întrebă Beborodev.

„Dacă am avea vreun pic de minte, ne-am preface ca n-am auzit nimic”, se gândi Voronin. „Am intra înapoi în camion şi am fuma până la întoarcerea lui Iurovski şi a lui Ermakov şi apoi am face ceea ce ne-ar spune ei.”

— Unul din ei e încă în viaţă, remarcă Beborodev.

Voronin se gândi la ţar, care îi oferise una din ţigările lui şi discutase cu el despre vreme; la micul ţarevici, zăcând bolnav în pat, jucându-se cu cutia lui plină de tot felul de lucruri; se gândi la prinţesa amuzantă, cu obrajii ei plinuţi şi cu buclele ei aurii, şi îşi aminti cât de recunoscătoare fusese când îi dăduse acele ouă.

„Ermakov şi Iurovski sunt deja la cel puţin două sute de metri distanţă de aici”, se gândi Voronin. „Destul de departe.”

Beborodev trase atât de tare din ţigară, încât Voronin auzi tutunul trosnind ca lemnele de foc. Aştepta ca Voronin să facă prima mişcare.

Voronin dădu la o parte prelata şi se dădu înapoi din pricina mirosului de sânge şi de excremente. Aproape de faţa lui, proprietara braţului alb avea întors spre el chipul pe care îngheţase un strigăt, trăsăturile ei fiind distruse complet de loviturile paturilor de puşcă. Execuţia era una, dar Iurovski şi ofiţerii lui ceka erau nişte animale.

Văzu mişcare în grămada încâlcită de membre, o zvâcnire a unor degete, ca o pasăre care încearcă să-şi mişte aripa.

— Aici, zise el.

Trase de un corp. Voronin se opri să asculte eventualele zgomote de paşi. Dacă Iurovski se întorcea acum, era terminat. Îşi îndreptă din nou atenţia asupra camionului şi, aprinzând un chibrit, se uită prin încâlcitura de corpuri.

Un braţ zvâcni şi se auzi un geamăt. Era una din prinţese. Rochia şi corsetul fuseseră sfâşiate de o baionetă. Beborodev băgă degetul în ruptură şi trase afară un colier gros din diamante

albe strălucitoare.

— Sfântă Fecioară! exclamă el uimit.

De asta muriseră atât de greu. Corsetele lor erau pline de diamante şi le apăraseră de gloanţe şi de cuţite ca nişte armuri. Dumnezeule!

Voronin apropie chibritul de chipul fetei. Părul ei era murdar şi negru de sânge, iar o parte a feţei era umflată cât o baniţă. Dar o recunoscu.

— Anastasia, şopti el.

PARTEA a II-a

SHANGHAI, 1921

MICHAEL

Unii bărbaţi nu se îndrăgostesc; se pierd. Eu m-am pierdut din clipa în care am văzut-o pe Anastasia Romanov într-un club de noapte în acea primă seară.

Seara a început ca oricare alta în Shanghai: am băut până târziu la Clubul American, apoi ne-am dus cu toţii acasă să ne îmbrăcăm de gală. Uniforma era compusă dintr-o haină albă, o cămaşă albă şi subţire şi pantaloni negri. Majoritatea serilor mi le petreceam la Carlton, unde luam cina şi asistam la programul de varietăţi, înainte de a-mi părăsi respectabilii colegi căsătoriţi şi de a mă duce în oraş de unul singur, bând poate un absint la clubul francez de pe strada Cardinal Mercier, apoi îndreptându-mă spre Ambasador, Casanova sau Venus şi ringurile lor de dans. Rusoaicele lucrau în toate aceste cluburi, cerând de la zece centi la un dolar pentru un bilet de dans; puteai dansa toată noaptea cu prinţese şi cu contese şi încă îţi mai rămânea rest de la o bancnotă de douăzeci.

Nu pretind că-mi făceam iluzii cu privire la genul de fete care lucrau în locurile alea şi nu căutam să salvez niciuna, cu atât mai puţin o târfă rusă. După trei ani în Shanghai, mă consideram imun la trucurile şi şmecheriile fetelor din cluburile de noapte, indiferent de culoarea pielii lor. Dar problema cu mine şi cu majoritatea bărbaţilor este că noi nu ieşim noaptea în oraş ca să căutăm fericirea. Ieşim ca să căutăm ceva ce nu putem avea.

Anastasia Romanov nu era chiar imposibil de avut, nu în

sensul acesta. Nu ieşea cu nimic în evidenţă dintre celelalte dansatoare profesioniste elegant îmbrăcate, cu ruj de un roşu strălucitor pe buze şi cu tocuri cui. A venit la mine imediat ce am intrat în club şi mi-a cerut să-i fac cinste cu un pahar de şampanie. Nu e şampanie, bineînţeles, ci ceai rece şi nici una din fete nu se atinge de el. De fapt, le cumperi timpul, iar timpul lor aparţine casei.

Uneori întâlneşti o femeie cu o anumită însuşire pe care nu o poţi defini, cu ceva care te atrage fără voia ta. Încerci poate să o atribui unei trăsături fizice: felului în care merg ele, timbrului vocii lor sau, de cele mai multe ori, unui „ceva” din ochii lor. Anastasia avea cei mai trişti ochi pe care îi văzusem vreodată. Chiar şi atunci când se uita drept la tine, îţi dădeai seama că se gândeşte la altceva, de parcă sângera de moarte sub rochia ei şi încerca să ascundă acest lucru. Ochii ei aveau acea expresie îndepărtată pe care o vezi la oamenii de pe paturile de spital când ştiu că sunt pe moarte.

Da, era frumoasă, dar nu mai mult ca alte o sută de femei pe care le sedusesem sau le plătisem în tinereţea mea. Avea păr blond, un corp frumos — poate puţin prea slăbănog pentru gusturile mele — şi cei mai trişti şi mai albaştri ochi pe care îi văzusem vreodată.

Nu avea nici un pic de tehnică; nu eram sedus. Mi-a cerut un pahar cu ceai rece şi apoi a stat acolo, privind în gol şi fumând o ţigară; n-a încercat să mă convingă să mă culc cu ea, aşa cum făceau alte fete, singurul motiv pentru care bărbaţii albi şi necăsătoriţi ca mine veneau la cluburile de noapte. Dar ei chiar nu-i păsa deloc.

Vedeţi cum s-a întâmplat; eu vreau întotdeauna ceea ce nu e la ofertă, orice nu trebuie să am.

— Vrei să te culci cu mine? am întrebat-o eu, iar astea au fost primele cuvinte pe care i le-am spus.

— Douăzeci de dolari, a zis ea, ceea ce era un preţ scandalos de mare.

Nu-mi puteam permite să dau atâţia bani, aşa că am încercat să mă tocmesc cu ea, dar m-a ignorat complet. A continuat să-şi fumeze ţigara ca şi cum nici n-aş fi fost acolo.

În mod normal renunţ când sunt într-o situaţie ca asta. În cluburile de noapte oricum nu primeşti niciodată lucrul pentru care ai plătit. Fetele stau pur şi simplu întinse acolo, uitându-se în tavan, gândindu-se la chirie sau la copilul lor din Whangpoa, şi

aşteaptă să termini ca să treacă la următorul client. Nu ştiu ce m-a făcut să accept. I-am plătit douăzeci de dolari pentru ceva ce aş fi putut primi pentru cinci oriunde în oraş.

* * *

Şi-a dat rochia peste cap şi a lăsat-o să cadă jos. Apoi a rămas acolo, goală, cu o expresie aproape dispreţuitoare pe faţă, de parcă nu-i venea să creadă că am plătit atât de mult pentru atât de puţin.

Dar presupun că oricărei femei îi e greu să-şi imagineze ce obţine un bărbat dintr-o întâlnire ca asta. Nu cumperi dragoste, nici măcar o imitaţie a ei. Contribui cu fantezia ta la momentul respectiv, iar plăcerea pe care o obţii ţi-o creezi singur. M-a lăsat să o împing pe pat şi apoi a stat acolo în timp ce eu am luat lucrul pentru care plătisem.

Eşti avertizat în privinţa genului ăsta de fete, auzi poveştile când eşti la şcoală: du-te cu fete care o fac pentru bani şi o să te procopseşti cu o boală. Ei bine, eu fusesem întotdeauna atent până atunci.

Singura mea noapte cu Anastasia Romanov mi-a lăsat ceva în sânge, dar nu era niciuna din bolile pe care le capătă marinarii în bordelurile de pe docuri. Era ceva mult mai rău; ar fi fost mai bine dacă aş fi fost călcat de un tramvai pe Bund.

ANASTASIA

Sunt dansatoare în cluburi de noapte, asta e tot ceea ce sunt şi tot ceea ce voi fi vreodată.

Îţi zici în gând: sunt doar afaceri. Te uiţi la un bărbat şi te gândeşti: cât va plăti? Nu contează că e gras ca un porc, că pute a usturoi; doar banii contează, Stuşi, vânzarea în sine, nu cumpărătorul.

Dar contează, în adâncul fiinţei tale; uneori, stau noaptea în pat şi mă gândesc la un bărbat în vârstă, transpirând şi grohăind peste mine şi îmi vine să ţip, îmi vine să mă arunc în râu.

Mă întreb dacă în cealaltă viaţă a mea, în viaţa de care nu-mi mai amintesc, mă întreb dacă m-am uitat vreodată la un bărbat şi dacă mi-am zis: „Aş vrea să-l sărut, aş vrea să dansez cu el.” Nu pentru bani, nici pentru nimic altceva, ci doar pentru că mi se pare drăguţ.

Cel mai bun client al meu e chinezul. Chinezul va plăti o

grămadă de bani ca să se culce cu o femeie albă, chiar dacă e vorba doar de o rusoaică. Mă întreb dacă într-o zi voi putea să mă răscumpăr şi să plec din locul ăsta doar culcându-mă cu chinezi. Ei nu vor toate chestiile alea, aşa cum vor rafinaţii domni englezi, nu vor discuţii amabile. Nici domnul chinez nu mă place; strâmbă din nas şi închide ochii atunci când o face, la fel ca mine. Dar după aceea el se poate duce la prietenii lui să le spună: „I-am tras-o unei dudui albe!” Şi data viitoare, când domnul englez nu-l va lăsa să intre în parcul sau în clubul său, secretul lui va fi ca o mică răzbunare, care va putea să-i confere prestigiu şi să-i aducă noroc şi consolare.

* * *

Când a intrat în club, nu arăta ca şi cum ar fi avut prea mulţi bani, aşa că nici o fată nu s-a deranjat. Acum mă întreb ce m-a făcut să mă ridic şi să mă duc la el; poate că mă săturasem de chinezii graşi şi bătrâni şi de englezii palizi cu privirile lor reci. Bărbatul ăsta avea o şuviţă de păr care îi acoperea ochiul drept, era brunet şi avea nişte ochi de un albastru atât de închis, încât te făceau să te gândeşti la apă. Dar părea beat, poate chiar puţin nebun. Acum însă nu mă mai deranja dacă clientul era periculos.

L-am flatat puţin, iar el mi-a zâmbit. Privirea lui părea înceţoşată şi, când am stat lângă el, am simţit mirosul de whisky din respiraţia lui. Vorbea engleză cu accent de yankeu şi mi-am zis că o să-mi aducă necazuri, pentru că americanii erau zgârciţi pe atunci.

Dar el a fost de acord să-mi dea atât cât i-am cerut; nu s-a certat cu mine şi nici nu mi-a spus că eram o târfă de doi bani care se arunca la preţ, aşa cum fac altele. Am fost nevoită să-l sprijin când am ieşit afară, iar el s-a urcat împleticindu-se în ricşă şi, după ce m-am urcat şi eu lângă el, i-a dat omului care o conducea adresa lui. Era o noapte caldă, fără stele, iar sirenele şampanelor[1] făceau râul să răsune. Nu simţeam nimic. Făcusem asta de nenumărate ori.

Am crezut că ne vom duce într-o cămăruţă îmbâcsită din Whangpoa, dar n-a fost aşa; locuia în cartierul francez, într-o

[1] Barcă de dimensiuni mici, folosită în Orient; (n.tr.)

casă destul de frumoasă. Servitorul lui m-a privit de parcă aş fi fost un gunoi; îmi venea să-l plesnesc; nu era decât un chinez necalificat şi prost plătit, dar m-a tratat de parcă aş fi fost o târfă cu pielea galbenă.

Ne-am dus sus în dormitorul lui. M-a pus să mă dezbrac, în timp ce el a stat pe întuneric, fumând o ţigară.

— Cum te cheamă? m-a întrebat.

— Cum vrei să mă cheme?

— Nu vreau să te cheme în nici un fel.

— Anastasia.

— Eşti rusoaică, nu-i aşa?

Nu voiam să vorbesc. Eu îmi fac treaba, tipul îmi dă banii, aşa preferam să decurgă lucrurile.

— Ce-ţi place?

Am îngenuncheat în faţa lui şi mi-am plimbat degetele pe piciorul lui. Era excitat, se vedea asta prin pantaloni. Am început să-i deschei nasturii.

El mi-a apucat mâna şi mi-a îndepărtat-o. M-am gândit că poate o s-o ia razna şi o să mă bată. Se mai întâmplase.

— Eşti frumoasă, a şoptit el.

Bineînţeles că sunt. Orice fată e frumoasă pe întuneric.

— Te vreau acum! i-am susurat eu.

Nu e uşor să fii convingătoare când eşti atât de obosită încât nu vrei decât să cazi jos şi să mori.

I-am luat mâna şi i-am pus-o pe pieptul meu. El m-a ridicat în braţe şi m-a dus în pat. Avea un corp frumos, suplu şi musculos, iar eu l-am lăsat să-şi facă treaba, având grijă să nu-mi rupă noii chiloţi de mătase sau să-mi păteze rochia. Trebuia să port rochia aia când mă întorceam la club.

N-a durat mult şi după aceea l-am dat jos de pe mine. A adormit curând. M-am îmbrăcat la loc şi, tocmai când mă pregăteam să plec, i-am văzut haina atârnând pe spătarul scaunului. În portofel avea o sută de dolari americani şi atât i-am luat pentru serviciile mele. Era mai mult decât voia să plătească, dar am fost întotdeauna de părere că, indiferent ce cumpărau clienţii mei, nu se compara niciodată cu cât vindeam eu. Ei primeau doar sex; eu dădeam o bucăţică din mine.

Am pus banii în poşetă, am coborât în grabă scările şi am traversat curtea. Am găsit o ricşă pe o stradă şi m-am întors la club ca să dansez un tangou cu un chinez gras. Mi-a făcut cinste cu trei ceaiuri reci. Şeful a fost foarte mulţumit de mine în seara

aia. A zis că mai sunt speranţe să facă din mine o adevărată profesionistă.

MICHAEL

Chinezii îi spun *jenao;* nu există nici un cuvânt în engleză care să însemne acelaşi lucru. Este ca o zarvă care copleşeşte simţurile. *Jenao* descria perfect oraşul Shanghai. Pe atunci era un oraş liber, ceea ce însemna că nu aveai nevoie de paşaport ca să locuieşti acolo, şi atrăgea tot felul de jefuitori, aventurieri şi refugiaţi.

Când am pus pentru prima dată piciorul pe Bund, m-am îngrozit. Totul venea imediat spre tine, asaltându-te într-un oarecare fel: cerşetorii, conducătorii de ricşe, zăngănitul tramvaielor, vânzătorii ambulanţi care te trăgeau de haine şi acea duhoare specifică de urină, usturoi şi încă ceva, un miros pe care nu am reuşit să-l identific nici după toţi aceşti trei ani petrecuţi aici; poate că e doar mirosul transpiraţiei. În primele cinci minute după ce am pus piciorul pe doc am văzut trei lucruri pe care nu le mai văzusem până atunci: un cerşetor bolnav de lepră, o chinezoaică de zece ani care îmi oferea sex şi un cadavru care zăcea neacoperit pe stradă.

Am plătit prea mult pentru ricşă şi am reuşit cumva să mă urc împreună cu toate bagajele în mica trăsură. Nu voiam decât să părăsesc docul, să-mi găsesc hotelul şi să mă ascund. În timp ce conducătorul sprinten ca o vrăbiuţă al ricşei mă purta pe străzi, eu descopeream oraşul Shanghai şi mă simţeam ca un copil aflat la prima lui vizită la grădina zoologică, uitându-mă cu gura căscată la toate şi neînţelegând nimic.

Am văzut englezi cu gambete pe cap trecând peste grămezi de zdrenţe care stăteau cu mâinile întinse şi care ţineau în braţe copii dezbrăcaţi, poliţişti sikh cu turbane stacojii care fluierau nebuneşte şi dirijau traficul aglomerat, chinezoaice în *cheongsamuri*[2] strânse pe corp care se strecurau prin nebunia de ricşe şi de troleibuze, extrem de exotice, dureros de frumoase.

Venisem în Shanghai să mă fac ziarist. De fapt, nu e chiar aşa; venisem în Shanghai să fiu cât mai departe posibil de părinţii mei. Pe vremea aceea, meseria de ziarist nu oferea unui om care

[2] Rochii lungi, cu gulere înalte şi cu o despicătură într-o parte, purtate de femeile din China; (n.tr.)

aprecia plăcerile vieţii un salariu din care să poată trăi. Din fericire, mai aveam o sursă de venit: familia îmi finanţase absenţa din New York. Singura condiţie a acestei mărinimii era să nu mă întorc până când nu mă voi fi maturizat. Cuvintele tatălui meu.

Ne-am despărţit într-o atmosferă de dispreţ reciproc.

Părinţii mei m-au ajutat să-mi găsesc o slujbă în noua mea ţară. *China Press* era considerat cel mai bun ziar american din Shanghai şi editorul, John B. Powell, era un prieten de-al părinţilor mei. Când am fost angajat, am primit două instrucţiuni de la editor: unu, prestigiul Statelor Unite trebuia susţinut în articolele mele, indiferent dacă adevărul avea de suferit; doi, să nu încerc să învăţ chineza, că deveneam ciudat.

Am închiriat o locuinţă în Concesiunea Franceză şi am început să fac tot ce era necesar ca să evit „maturizarea". Oraşul Shanghai era cu siguranţă locul potrivit pentru asta; era impregnat de opiu, de escrocherii, de prostituţie şi de jocuri de noroc. Puteai obţine tot ce doreai în Shanghai. În barurile marinarilor din Blood Alley puteai face sex în spatele unei perdele cu o fată de doisprezece ani în schimbul unui pahar cu bere botezată; într-unul din hotelurile din spatele Bundului, heroina era livrată o dată cu serviciul în cameră.

Tot ce voiam era să beau, să mă culc cu femei uşoare şi să nu-mi fac griji pentru ziua de mâine. Mă descurcam destul de bine până când am întâlnit-o pe Anastasia Romanov.

* * *

Nu cred în coincidenţe. Suntem acolo unde suntem în anumite momente din viaţa noastră pentru că lucrurile trebuiau să se întâmple astfel şi nu din alt motiv. Un om pierde vaporul sau feribotul, acesta se scufundă şi toată lumea moare înecată. Pentru mine asta înseamnă pur şi simplu că omului nu-i era menit să moară în ziua aceea. Nu e nici noroc, nici destin; nimic nu are loc întâmplător.

Nu cred că a fost pură întâmplare faptul că traversam podul în noaptea aceea chiar în clipa în care ea se urca pe parapet.

Ca de obicei, băusem prea mult pentru binele meu, dar când ai douăzeci şi patru de ani nu prea te gândeşti la binele tău. Era două noaptea, iar eu stăteam tolănit într-o ricşă care traversa Podul Whangpoa, întorcându-mă acasă de la un club de noapte.

M-am uitat de cealaltă parte a podului şi am văzut-o, cu părul blond căzându-i pe umeri, cu pantofii cu tocuri cui aruncaţi din picioare şi zăcând pe trotuar, cu rochia ridicată până la genunchi în timp ce se urca pe balustradă.

Am văzut-o aruncând bancnote în râu. Acestea au plutit în lumina fantomatică a unei luni aproape pline. Apoi şi-a ridicat braţele în aer, ca o pasăre exotică cu străluciri stacojii care îşi întinde aripile spre soare. Nu ştiu cât timp a stat aşa. Doar câteva secunde. Conducătorul ricşei se încordase şi gâfâise până ajunsese pe creasta podului, iar acum cobora iute de cealaltă parte, fără să bage deloc în seamă stafia nebună în rochie roşie.

Am strigat:

— Hei!

Dar a fost prea târziu; nu m-a auzit sau nu i-a păsat. Am văzut o licărire de mătase roşie şi femeia a dispărut.

— Opreşte aici! am strigat eu şi, sărind din ricşă, am alergat înapoi spre mijlocul podului.

O recunoscusem? Bineînţeles că nu. Am recunoscut-o mai târziu. N-am văzut decât o femeie albă frumoasă care sărea de pe un pod şi reacţia mea nechibzuită şi ameţită de băutură a fost să sar după ea şi să o salvez.

ANASTASIA

Nu sunt nici acum sigură când am ajuns la concluzia că viaţa nu merită trăită. Era epuizant chiar şi să rămâi în viaţă; faci asta şi faci aia ca să mănânci, să bei şi să ai unde să dormi, dar a doua zi trebuie să o iei iar de la capăt. Într-o zi, am hotărât pur şi simplu că ar fi mai uşor să n-o mai fac.

Unii oameni mi-au spus că mă simt aşa pentru că nu am amintiri care să mă susţină, că aş fi avut de ce să mă agăţ dacă aş fi avut un trecut. Poate că aveau dreptate. Nu aveam decât amintiri urâte, amintiri despre toţi chinezii şi englezii graşi care tratau o fată ca pe o bucată de hârtie igienică, folosind-o şi apoi aruncând-o la gunoi.

În noaptea aceea mă simţeam atât de obosită, atât de goală pe dinăuntru, atât de murdară! Aveam toţi acei bani în mână şi nu aveam unde să mă duc în altă parte decât înapoi la club. Aşa că m-am urcat pe pod şi am aruncat banii, i-am privit zburând prin aer ca fulgii de zăpadă şi căzând în râul întunecat. Au plutit la suprafaţă, învârtiţi şi luaţi de curent, până când au dispărut în întuneric.

Şi mi-am zis: „Iată cum se duce toată treaba murdară. Iată cum se duce păcatul meu.”

M-am ridicat pe vârfuri, mi-am întins braţele şi am privit cerul negru. I-am zis lui Dumnezeu: „Prinde-mă!” Apoi a urmat un arc lent, care m-a purtat spre apă cu o graţie perfectă, şi, doar pentru o clipă imponderabilă şi minunată, am crezut că pot zbura.

MICHAEL

În starea în care eram, am avut noroc că nu m-am înecat şi eu în râul ăla sau că nu m-am ales cu cine ştie ce boală mortală; numai Dumnezeu ştia ce murdărie arunca oraşul Shanghai în blestematul ăla de canal. Şocul apei reci m-a trezit rapid din beţie şi m-a făcut să-mi dau seama ce prost eram. Apa era uleioasă şi întunecată, iar curentul era puternic. Verile petrecute în Hampton mă transformaseră într-un bun înotător; totuşi, abia am reuşit să ajung la ea.

Era inconştientă şi m-am gândit că poate se lovise la cap când căzuse în apă. M-am îndreptat spre mal, spre o lumină aflată de cealaltă parte a podului. Am auzit un fluierat şi voci care strigau în mandarină. Am recunoscut doar două cuvinte: *Qiu ming! Salvaţi viaţa!* Nu erau decât patruzeci şi cinci de metri până la mal, dar să înoţi cu fata împotriva curentului în starea în care eram eu, ar fi putut la fel de bine să fie patru sute cincizeci şi cinci. Eram aproape terminat când am ajuns acolo.

Conducătorul ricşei coborâse pe mal; el era cel care striga; poate credea că sărisem în râu ca să nu fiu nevoit să-l plătesc. Mai era cineva cu el, ţinând o lanternă în mână. Când am ajuns la mal, am văzut că era un poliţist sikh. Probabil că fusese în apropiere, patrulând. Mi-a întins o mână când am ajuns acolo unde apa era mai puţin adâncă, a încercat să nu-şi ude prea mult uniforma şi m-a scos la mal. Am luat fata în braţe şi am dus-o pe Bund, în timp ce conducătorul ricşei încă mă bălăcărea.

Şi tot n-am recunoscut-o. Era întuneric, părul îi acoperea faţa, iar ea vărsa pe pantofii mei. Mai mult apă. Cel puţin trăia. M-am aşezat pe jos, mi-am pus capul între genunchi şi am încercat să-mi trag răsuflarea. Am început să tremur, parţial din pricina apei reci şi parţial din pricina adrenalinei. Mi-am dat seama că nu fusesem prea departe de a mă îneca.

— Ce s-a întâmplat, domnule? mă întrebă poliţistul sikh, de data asta în engleză.

— Am văzut-o pe doamnă căzând în râu.

Şi-a îndreptat lanterna spre ea. Femeia tuşea şi zăcea fără vlagă, acoperită de noroiul şi de murdăria din râu. Nu arăta ca o doamnă; avea faţa mânjită de ruj roşu şi i se rupsese o bretea de la rochie.

M-am întrebat ce naiba să fac acum. Puteam să o duc la spital, dar nu era bolnavă. Totuşi, nu puteam să plec şi să o las acolo, nu după ce era să mor din pricina ei.

— Eşti teafără? am întrebat-o, lucru care mi s-a părut o stupiditate monumentală.

Ea a deschis ochii, dar nu mi-a răspuns.

— Ce naiba te-a apucat să faci aşa ceva?

Tot nu mi-a răspuns.

— Vrei să te duc undeva?

A clătinat negativ din cap.

Poliţistul a ţâţâit şi a dat deznădăjduit din cap, aşa cum fac sikh-ii, ca şi cum toată lumea era nebună în afară de el. Nu cred că ştia ce să facă cu acest american nebun şi cu femeia albă pe jumătate înecată. Poate spera că voi hotărî eu în locul lui.

Ceea ce am şi făcut. Am luat-o în braţe ca pe o grămadă de zdrenţe ude şi am pus-o pe această nebună în ricşă, apoi i-am spus conducătorului să ne ducă acasă la mine, în strada Nanking. Omul încă mai striga şi mai dădea din mâini şi nu s-a oprit decât după ce am ajuns la locuinţa mea şi i-am dat doi dolari americani uzi pentru deranjul lui.

* * *

Gordon s-a uitat la mine de parcă aş fi luat un cadavru de pe stradă şi aş fi vrut să-l bag în casă. Gordon era servitorul meu şi pe vremea aceea nici o gospodărie a albilor nu putea supravieţui în Shanghai fără aşa ceva. Era în pijama şi avea pe faţă o expresie de reproş la fel ca a tatălui meu când mă întorceam acasă târziu de la o petrecere. Eu îl plăteam pe el, fir-ar să fie, dar nu ţi-ai fi dat seama de asta!

Fata se sprijinea de mine, iar el a crezut probabil că eram amândoi beţi. O ţineam pe după talie ca să nu cadă, în timp ce o dirijam spre dormitorul meu.

— Adu două prosoape şi două halate! i-am strigat servitorului.

S-a încruntat văzând bălţoacele pe care le lăsam pe podelele lui curate, dar s-a dus să aducă ce-i cerusem.

— Ar fi mai bine să-ţi dai jos hainele alea ude, i-am zis femeii.

Am aprins lumina. M-am uitat bine la ea pentru prima dată. Tot n-am recunoscut-o. Plânsese tot timpul în ricşă, ochii ei erau umflaţi şi roşii de parcă o bătuse cineva, iar părul îi acoperea faţa. Nu mi-a trecut prin cap că o cunoşteam.

— De ce faci asta? m-a întrebat.

I-am recunoscut mai întâi vocea, uşor răguşită şi cu accent rusesc sau german. Mi-am amintit că adusesem acasă de la un club de noapte o rusoaică frumoasă cu părul blond şi aveam o amintire vagă despre o bâjbâială de om beat şi despre faptul că mă trezisem a doua zi de dimineaţă cu portofelul zăcând gol pe podea, cu o mahmureală îngrozitoare şi cu un miros slab de parfum în baie.

Doar nu era aceeaşi fată, nu-i aşa?

Ea şi-a trecut o mână prin părul ud, în timp ce o băltoacă se forma pe covorul din mătase.

— Chinezii spun că, dacă îi salvezi cuiva viaţa, trebuie să ai grijă de acea persoană până la sfârşitul vieţii ei. Asta vrei?

— Asta vrei tu? am întrebat-o.

Şi-a lăsat ochii în jos.

— Ce făceai pe pod?

— Căutam ieşirea din Shanghai, a zis ea şi s-a lăsat moale pe marginea patului meu, cu labele picioarelor întoarse spre interior, arătând ca o şcolăriţă pierdută.

Mi-am dat seama ce presupuneri prosteşti făcusem. Era una să salvezi viaţa cuiva; dar nu înseamnă întotdeauna că acel cineva vrea să fie salvat. Şi avea dreptate în privinţa chinezilor; ei cred că viaţa e o povară, că ai destule greutăţi de dus şi fără să te mai încarci cu ale altuia.

— Ar fi mai bine să-ţi dai jos hainele alea ude, am repetat eu.

Prin asta înţelegeam ca ea să se ducă în baie sau în spatele paravanului. Dar s-a ridicat în picioare, şi-a scos rochia şi combinezonul peste cap şi apoi şi-a dat chiloţii jos, dar fără măiestria de care dăduse dovadă la prima noastră întâlnire. Ce privelişte ofeream! Eu stând acolo, cu o băltoacă în jurul pantofilor, şi această fată frumoasă cu părul blond, goală, înfrigurată, slabă şi nestânjenită.

Gordon a intrat în cameră şi a rămas în cadrul uşii, holbându-se la ea.

— Mulţumesc, am spus şi i-am smuls prosoapele şi halatele din mână şi am închis uşa.

Neajutorarea ei a trezit un grăunte de omenie în mine. Bănuiesc că asta era adevărata mea slăbiciune. Tot voiam s-o salvez.

— Ia astea, am zis eu şi i-am întins prosopul şi halatul.

S-a uitat la ele de parcă n-ar fi ştiut la ce foloseau.

— Voiam să mor în noaptea asta, a şoptit.

Vocea ei avea o nuanţă de acuzare.

— Presupun că ţi-am stricat planurile.

A luat prosopul şi a început să se şteargă cu el. M-a surprins în timp ce o priveam.

— Bănuiesc că acum vrei să te culci cu mine.

— Există căi mai uşoare de a agăţa fete decât săritul în râu.

Şi-a pus pe rând picioarele lungi pe un scaun şi le-a şters cu prosopul.

— Poţi să te culci cu mine dacă vrei, a repetat ea, ca şi cum nu-i păsa.

Iar asta m-a făcut să mă hotărăsc. Deja voiam să-i pese şi nici măcar n-o cunoşteam pe-atunci.

— M-a costat o sută de dolari să mă culc cu tine data trecută. Mi-am cheltuit alocaţia pentru fete pe un an întreg.

A fost prima dată când am văzut o reacţie din partea ei. Ce era? Amuzament? Surpriză? Ruşine? Nu mi-am dat deloc seama.

— Nu-ţi aminteşti?

Ea a clătinat negativ din cap şi m-a zdrobit.

— Unui bărbat îi place să ştie dacă a făcut impresie bună.

— Îmi pare rău, a făcut ea, de parcă n-ar fi avut nici o importanţă.

A început apoi să-şi usuce părul. Dumnezeule! Era atât de frumoasă cum stătea acolo în lumina strălucitoare a lămpii! Ca orice bărbat, din câte presupun, nu mă satur niciodată să privesc formele unei femei, să mă minunez de ele. N-aş putea să-mi întorc privirea nici dacă aş vrea. Uneori sunt dezgustat de mine însumi.

Ea a aruncat prosopul pe jos şi şi-a pus halatul. A oftat încet, nu de tristeţe sau de resemnare, ci pentru acomodare; era oftatul unui supravieţuitor care se adaptează la nişte împrejurări noi şi neaşteptate. A cercetat camera cu privirea de parcă ar fi văzut-o pentru prima dată. Poate că aşa şi era. Ultima dată când fusese aici era întuneric, iar ea era oricum concentrată doar asupra portofelului meu.

— Ai făcut băltoacă pe jos, a vorbit ea în cele din urmă,

uitându-se la covor.

Mi-am scos şi eu hainele. Poate că speram să creez puţină intimitate între noi, dar ea s-a întors cu spatele şi nu s-a uitat la mine, nici măcar o dată; eu nu fusesem în stare să-mi iau ochii de la ea. Şi astfel a obţinut prima ei victorie asupra mea, prima ei răzbunare pentru faptul că o împiedicasem să scape de Shanghai şi de viaţa ei mizerabilă.

— Nu-mi aduc aminte cum te cheamă, am zis eu.

— Anastasia Romanov, a răspuns.

Anastasia; oraşul era plin de numele ăsta. Fiind un oraş liber, Shanghai se umpluse de ruşi după revoluţie, iar Anastasia era un nume rusesc des întâlnit.

— Ar fi mai bine să dormi aici, am adăugat.

A încuviinţat din cap, de parcă acest lucru fusese deja stabilit dinainte. Presupun că fusese. Nu m-a întrebat unde aveam să dorm eu, nu a fost deloc curioasă în privinţa mea, cu excepţia acelei prime întrebări: „De ce faci asta?”

De ce am făcut-o? Nu ştiu.

Am privit-o băgându-se în patul meu şi am ezitat; să mă bag lângă ea sau să dorm pe canapeaua din sufragerie, ca un domn.

M-am dus în sufragerie şi m-am culcat pe canapea. Dacă m-aş fi băgat în pat, ştiam că nu m-aş fi putut abţine să n-o ating. Dacă aş face dragoste cu ea, ar vedea-o ca pe o răsplată pentru faptul că-i salvasem viaţa, iar asta m-ar fi făcut să par un ticălos. În plus, voiam să-mi fie recunoscătoare, să mă găsească la fel de interesant cum o găseam eu pe ea.

Şi asta a fost prima mea greşeală.

ANASTASIA

N-o să-l înţeleg niciodată pe bărbatul ăsta, n-o să înţeleg ce l-a făcut să sară în râu în toiul nopţii ca să salveze o fată, o străină. Şi mai e ceva: ştie că i-am furat toţi banii în noaptea aceea, iar acum mă lasă să dorm în patul lui şi îşi lasă din nou portofelul nesupravegheat, chiar pe comodă. De parcă mi-ar spune: „Te rog, răneşte-mă iar. Dovedeşte-mi că nu pot avea încredere în tine.”

Dar acum bineînţeles că poate avea încredere în mine. Mi-a salvat viaţa; sunt povara lui. O povară va fi întotdeauna prezentă, chiar şi atunci când te-ai săturat de ea.

A doua zi de dimineaţă, m-am aşezat la fereastră, cu ceaiul pe care mi-l adusese menajera lui. Am deschis obloanele vopsite în

verde şi am privit vrăbiuţele jucându-se în cireş. Jos în curtea mică şi murdară, băiatul de la spălătorie lovea rufele ude de marginile albiei.

Un alai de nuntaşi îşi croi drum printre casele de pe uliţă, mireasa stând în lectică pe scaunul ei roşu şi dat cu lac, iar servitorii strigând în timp ce-i deschideau calea. În spate veneau alţi servitori, care îi cărau zestrea: scaune, vaze mari şi lăcuite, gâşte. Sunetul clopotelor de nuntă era asurzitor.

— Chinezii nu fac niciodată nimic fără să provoace o adevărată zarvă, a remarcat el.

Nu-l auzisem intrând în cameră. Purta un halat alb, deschis la gât, iar părul negru şi cârlionţat de pe piept era ud după baie. Ţinea în mână o ceaşcă de cafea americană, care mirosea foarte puternic.

— Văd că menajera ţi-a adus ceai. Ai prefera cafea în loc?

Am încuviinţat din cap şi mi-a dat ceaşca lui.

— M-am întrebat dacă o să mai fii aici dimineaţă.

— Unde altundeva aş putea să mă duc?

A dat din umeri. L-am văzut aruncând o privire spre portofelul de pe comodă. De parcă aş fi fost o hoaţă. Data trecută îi luasem un preţ mai mare, nu furasem. N-aş fura niciodată.

— Sunt toţi acolo. Vrei să-i numeri?

În obrajii lui a apărut brusc o culoare asemănătoare bronzului lustruit.

I-am băut cafeaua şi i-am dat ceaşca înapoi.

— Mai mult zahăr data viitoare.

— Văd că te simţi mai bine.

Ce prostie spusese! Nu înţelegea; nu era vorba de a mă simţi mai bine. Eu nu simţeam absolut nimic.

Stătea foarte aproape de mine şi mirosea frumos: a săpun, a apă de colonie, a cafea.

— De ce ai făcut-o? m-a întrebat.

Îmi salvase viaţa şi acum avea dreptul să-mi pună toate aceste întrebări.

— M-am simţit prost că ţi-am luat banii, am răspuns. N-am putut suporta sentimentul de vinovăţie.

La început n-a înţeles că-mi băteam joc de el. Era o cruzime din partea mea, dar asta era problema cu Anastasia Romanov. Făcea lucruri pe care nu le înţelegeam şi nu puteam decât să stau şi să privesc.

S-a dus la dulapul vechi din colţ şi a scos o cămaşă şi un

costum şi a început să se îmbrace, chiar acolo în faţa mea, de parcă am fi fost soţ şi soţie. Poate credea că o mică parte din mine îi aparţinea acum.

M-am uitat pe fereastră şi m-am întrebat ce să fac cu această nouă zi pe care nu credeam niciodată că o voi mai vedea. Puteam să mă întorc la club ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Sau puteam să stau pur şi simplu aici, să nu fac nimic şi să văd dacă el o să mă dea afară. Dacă o s-o facă, podul nu era chiar atât de departe. Sau poate că mă va lăsa să stau, iar eu îl voi lăsa să aibă grijă de mine, în calitate de povară a lui, aşa cum spun chinezii.

MICHAEL

Englezii şi cluburile lor!...

Clubul Shanghai, aflat la numărul 3 pe Bund, se lăuda cu cel mai mare bar din lume, treizeci de metri de la un cap la altul; puteai să stai acolo cu un pahar de gin tonic în mână, să priveşti docurile şi mahalalele oraşului Shanghai şi să te simţi superior tuturor, lucru la care englezii se pricep cel mai bine. Sau mai era Clubul Shanghai Race: fără femei, fără chinezi, trebuia să fii prezentat celor din comitet de un membru al clubului, să te târăşti la picioarele lor şi să-i implori să-ţi accepte cotizaţia. Afară, lângă pista de alergare, aveau un turn cu ceas cunoscut sub numele de Big Bertie. Aşa sunt englezii: dau nume drăgăstoase lucrurilor de parcă acestea ar fi oameni; îi tratează pe oameni ca pe nişte lucruri şi îi ţin la distanţă, chiar dacă îi cunosc de ani de zile. Cealaltă mare instituţie din Shanghai era Clubul Britanic: douăzeci şi şase de hectare de grădini minunate pe strada Bubbling Well, propria sală de bal, terenuri de tenis şi piscină.

Acolo aranjasem să mă întâlnesc cu Mackie.

Îmi plăcuse întotdeauna de Mackie. Era scoţian, aşa că probabil îi ura pe englezi mai mult ca mine, deşi se pricepea de minune să ascundă acest lucru. Cu excepţia cazurilor în care bea prea mult gin. Era doctor şi lucra la Spitalul American, dar avea amantă o chinezoaică. Acest aranjament îl plasa într-un fel de lume inferioară, întrucât nimeni din Concesiune nu ştia cum să se poarte cu el, dacă să se plece în faţa lui pentru că era doctor sau să-l ignore pentru că se înhăitase cu băştinaşii.

Noi doi ne înţelegeam întotdeauna bine, uniţi în dispreţul nostru faţă de duşmanul comun.

Îl rugasem pe Mackie să o examineze pe Anastasia pentru ca nu cumva baia pe care o făcuse în râu să aibă vreun efect neplăcut; cel puţin asta îi spusesem ei. Adevărul era că mă aşteptam la mai mult. Speram ca prietenul meu să-mi poată da vreun indiciu cu ajutorul căruia să aflu cine era ea şi de ce încercase să se sinucidă.

Mackie mi-a făcut cinste cu un gin şi apoi şi-a pus ochelarii de citit în buzunar.

— Fascinantă femeie! a început el.

Eu n-am răspuns, nu era nevoie. Ştiam că gelozia era inerentă, la fel ca mila. Oricine ar fi putut să-mi spună că nu putea ieşi nimic bun dintr-o relaţie cu o rusoaică dansatoare în cluburi de noapte.

— Ai examinat-o?

— Fizic, pare să fie bine. Există câteva ciudăţenii medicale. De exemplu, degetul cel mare de la piciorul drept este complet îndoit spre exterior; denumirea medicală pentru asta e *hallux valgus.* În cazul ei, deviaţia este atât de pronunţată, încât probabil că a avut-o de la naştere. Are o cicatrice mică şi albă pe omoplatul drept.

— Dar cum ţi se pare?

Când a ezitat, eu am adăugat:

— Din punct de vedere mental.

— Nu sunt specialist în psihiatrie, a răspuns el.

Şi-a aprins pipa. Puţea; numai Dumnezeu ştia ce fel de tutun băga în ea; pe cutiuţa de metal în care îşi ţinea tutunul scria „Player”, dar o reumpluse de atâtea ori, încât ar fi putut fi orice în ea.

— Crezi că e nebună?

— Nu, cred că tu eşti nebun!

M-a privit drept în ochi. Avea dreptate, desigur. Ce dorinţă de autodistrugere ar atrage un bărbat spre o astfel de femeie? Era o prostituată şi poate chiar puţin sărită de pe fix. Dar nu puteam rezista unei frumuseţi atât de teribile şi atât de fragile. Ştiam că sunt un prost. Dar, dacă aş fi vrut o viaţă uşoară şi lipsită de complicaţii, aş fi rămas acasă în New York.

— Zice că nu-şi aminteşte nimic înainte de Harbin, am adăugat eu.

El a început să se joace cu pipa. Era bună doar să tragi de două sau de trei ori din ea, apoi se stingea. Cred că îi plăcea mai mult să se joace cu ea decât să o fumeze.

— Aşa susţine ea. E posibil.

— Probabil că i s-a întâmplat ceva îngrozitor în Rusia, am insistat.

— Tuturor celor din Rusia li s-a întâmplat ceva îngrozitor. Bănuiesc că starea ei de acum ar putea avea nu numai o cauză emoţională, ci şi una fizică.

— Dar ai zis că e bine din punct de vedere fizic.

El şi-a dus mâna la tâmplă.

— Are o cicatrice chiar aici şi o adâncitură a craniului care ar putea fi rezultatul unei lovituri cu un obiect contondent. Mai are de asemenea o cicatrice în spatele urechii drepte care se poate să fi fost făcută de un glonţ.

— Crezi că asta este?

— N-am nici cea mai vagă idee. E doar o ipoteză, Michael. E imposibil de spus cu siguranţă. După cum am zis, nu sunt specialist în psihiatrie sau în neurologie.

M-am întrebat cum ar fi o viaţă fără trecut. Istoria e cea care ne ancorează în prezent şi ne spune cine suntem. Îmi petrecusem fiecare zi din ultimii zece ani încercând să-mi dezgust şi să-mi dezamăgesc tatăl, încă o mai făceam, deşi el era în New York, la şaisprezece mii de kilometri depărtare. Nu era raţional şi nu era foarte deştept din partea mea, dar ăsta eram eu; astfel de conflicte mă defineau pe mine.

Mackie şi-a terminat de băut paharul şi a început să se joace din nou cu pipa.

— Eşti un ticălos nebun, a zis el.

— De ce?

— Sunt destule femei în Shanghai. De ce să te osteneşti atât pentru ea?

— Nu ştiu.

Am chemat chelnerul chinez şi am mai comandat două pahare cu gin tonic.

— Să-mi trimiţi nota de plată, Mack.

— E din partea casei.

Am dat din umeri. Ştiam că o să spună asta.

— E doar o altă prinţesă a sălilor de dans, a adăugat el, cu capul învăluit într-un nor de fum înţepător.

— Da, ştiu, am răspuns, dar fără s-o cred.

Anastasia Romanov era diferită de toate femeile pe care le întâlnisem vreodată, mă convinsesem de asta. Şi, după ce mă convinsesem că era diferită, aveam de gând să o fac diferită,

chiar dacă era sau nu aşa.

* * *

Trebuie să înţelegeţi ce însemna să fii rus în Shanghai în anii ’20.

După revoluţie, refugiaţii luaseră cu asalt comunitatea internaţională, intrând prin oraşul Harbin. Erau oameni fără ţară, fără paşapoarte, iar la început populaţiei i-a fost milă de ei. Erau albi la fel ca noi şi câţiva europeni chiar au vrut să-i ajute. Mulţi refugiaţi erau din clasa mijlocie, oameni de afaceri, foşti ofiţeri de armată şi profesori universitari; din punct de vedere al educaţiei, nu ni se păreau chiar atât de diferiţi. Unii au găsit slujbe ca şoferi, ca paznici sau ca gărzi de corp, alţii au predat limbi străine sau echitaţie. Dar, în cele din urmă, nu a mai fost suficientă milă pentru toţi şi, când oamenii i-au văzut conducând ricşe sau având indecenţa de a muri de foame pe stradă, opinia publică s-a întors împotriva lor.

De-abia atunci când rusoaicele din cluburile de noapte au început să se culce cu chinezii de rând s-au supărat cu adevărat bancherul englez care îşi sorbea ginul tonic în Clubul Shanghai şi matroana americană care mânca delicatese în grădina de pe acoperişul Carltonului. Era una ca un bărbat să se culce cu o rusoaică, iar mulţi dintre noi o făceau; dar când o făcea un chinez, se estompau graniţele privilegiului. Colonia a încetat să le mai considere rusoaice albe; le-a considerat chinezoaice albe.

Prin urmare, a lua la mine în casă o târfă rusă nu era numai o gafă socială; îmi băteam joc de întreaga comunitate de străini.

* * *

Imaginaţi-vă! E o seară umedă şi bate musonul. Te întorci acasă la nebunia familiară şi confortabilă a gospodăriei tale chinezeşti, unde menajera ţipă la servitorul tău, puii de găină se sfădesc în curte şi păsările cântă în coliviile lor din bambus. Urci la etaj, intri în camera ta şi auzi un adagio din Bach. Te aştepţi să-ţi ajungă la ureche sunetul zgârietor al gramofonului, dar în loc de asta vezi o femeie cu spatele la tine, stând la vechiul pian pe care l-ai moştenit o dată cu celelalte piese de mobilă când ai închiriat locuinţa.

Ce-aţi face?

Am stat acolo, fermecat, şi am ascultat. Anastasia stătea dreaptă, degetele ei albe şi lungi mişcându-se cu precizie pe clapele de fildeş îngălbenite. Pianul avea nevoie să fie acordat, căci n-avea deloc rezonanţă, dar nu muzica a fost cea care m-a mişcat, ci expresia de concentrare profundă de pe faţa ei. Nu se uita la clape, se uita la perete, iar liniile chipului ei erau imobile.

Am simţit un fior rece pe spate.

Primele picături de ploaie au lovit acoperişul ca o cantitate enormă de cuie şi Anastasia s-a oprit din cântat. S-a întors şi m-a văzut uitându-mă la ea. Faţa ei era palidă în lumina ciudată şi fantomatică a furtunii.

— Ai venit, a zis.

— Ştii să cânţi la pian.

— Da.

S-a ridicat repede în picioare şi s-a îndepărtat de pian de parcă ar fi mers prin somn şi acum era surprinsă să vadă că nu mai e în pat. Şi-a şters mâinile pe rochie ca şi cum ar fi fost murdare.

— Cânţi frumos. Unde ai învăţat?

A zâmbit dureros.

— Nu-mi aduc aminte.

Mi-am plimbat degetele pe marginea pianului.

— Cred că n-a mai cântat nimeni la vechitura asta de ani de zile.

Era ca şi cum s-ar fi simţit vinovată că fusese prinsă asupra faptului. Cazul meu dificil, dansatoarea mea care se săturase de viaţă la… Cât ar putea să aibă? Douăzeci, douăzeci şi unu de ani? Nu era decât o romantică, la urma urmei, o romantică iubitoare a muzicii lui Bach.

Am observat că nu era nici o partitură pe pian.

— Ai cântat din memorie, am remarcat.

Ea a dat din cap, la fel de uimită ca mine. Furtuna se înteţea, afară se făcea din ce în ce mai întuneric, ploaia picura din jgheaburi şi cădea torenţial în curtea pietruită.

De ce m-ar surprinde talentul ei la muzică? Oricine era, fusese clar de la început că primise o educaţie bună. Vorbea fluent engleza, în ciuda anumitor particularităţi. Am presupus că făcea parte cel puţin din clasa mijlocie a unui mare oraş din Rusia. Totuşi, mai era ceva, ceva în felul în care se purta, acea aroganţă specifică pe care o capeţi atunci când ai bani şi un lacheu care să-ţi strângă hainele murdare, să-ţi aducă micul

dejun şi să-ţi facă patul seara. M-am întrebat dacă, pe lângă rude, rămăsese în Rusia şi un titlu.

— Aş vrea să cânţi în continuare, am mai spus.

— Nu mai am chef.

S-a aşezat pe pervazul ferestrei şi a privit haosul traficului de pe strada Nanking, tramvaie care îşi croiau drum pe străzi în care intrai deja în apă până la glezne, conducători de ricşe care erau uzi leoarcă şi nefericiţi, în timp ce clienţii lor strigau la ei să se grăbească şi să nu-i mai ţină în ploaie.

Un singur felinar palid îi scotea puternic în relief trăsăturile cizelate. Tristeţea ei era nedescris de frumoasă. Nu mă făcea decât să o doresc şi mai mult.

— Nu eram sigur că aveam să te mai găsesc aici, am adăugat.

— Unde altundeva m-aş putea duce? m-a întrebat.

— Nu ştiu.

— Ţi-am spus. Acum trebuie să ai grijă de mine.

— Eşti a mea, am zis eu.

— Da. Sunt a ta.

Dar asta era, bineînţeles, o minciună.

* * *

Bundul era o curbă lungă de unsprezece kilometri, plină de docuri, care pornea de la Golful Soochow şi se îndrepta spre sud, o mărturie a splendorii Occidentului şi paradisul opiului. Acolo găseai bănci, hoteluri şi cluburi, toate cu faţade din bronz şi granit, Jardine, compania marelui magnat asiatic, sediul ziarului *North China Daily News* şi masivul edificiu al Băncii din Hong Kong şi Shanghai, care era încă în construcţie pe atunci; se înălţau spre un cer înnorat, domurile şi coloanele amintind de Londra şi de Paris. Erau acolo şi statuile severe şi virtuoase ale câtorva englezi onorabili; puteai fi iertat pentru gândul că Imperiul Britanic fusese construit cu profiturile religiei, un drog care nu-ţi şubrezea sănătatea. În fotografiile îngălbenite pe care le-am păstrat din vremea aceea, arăta nespus de romantic şi de atrăgător. Dar, când ieşeai afară, tot China era.

Bundul părea că fusese acolo de secole, dar era rezultatul unei munci de câţiva ani. O astfel de permanenţă era o iluzie; emigranţii ruşi ar fi putut să ne spună asta.

Clubul Shanghai stătea în vârful Bundului, cu marile lui cupole severe şi eterne. Când intrai, treceai pe sub coloane înalte din

granit Ningpo, ajungeai într-o sală mare şi răsunătoare din marmură neagră şi albă şi urcai o scară din marmură albă siciliană ca să ajungi în bibliotecă, în sala de lectură, în sala de biliard şi în sala de mese.

Dacă erai membru, puteai mânca aici un mic dejun constând din ouă cu şuncă, în timp ce priveai dincolo de râul Whangpoa la mahalalele aflate de cealaltă parte, care păreau întotdeauna mai atrăgătoare de la distanţă. Iarna, chelneri chinezi îmbrăcaţi în haine albe serveau *porridge* fierbinte cu pâine prăjită şi cu marmeladă Oxford. Ziarul tău de dimineaţă ajungea pe masă proaspăt călcat cu fierul.

În această seară, în timpul musonului din 1921, am fost adus ca oaspete în club de prietenul meu Mackie. Am urcat la etaj şi ne-am croit drum spre barul în stil Iacob cu panouri din stejar, plin de la un cap la altul de englezi îngâmfaţi. La capăt, barul cotea la stânga şi mergea pe o distanţă scurtă paralel cu Bundul, iar de aici puteai să ieşi pe balcon şi să priveşti joncile[3] de pe râu. Directorii de bănci rezervau această secţiune favorizată a barului pentru ei înşişi.

Mackie a comandat două ginuri roz şi am încercat să găsim un loc liber ceva mai încolo. Nişte bancheri, prieteni de-ai lui Mackie, ne-au făcut cu mâna şi ne-am dus la ei. Pe unul, Crichton, îl cunoşteam; avea un râs de parcă răgea un măgar şi nişte obraji roz care îl făceau să arate ciudat de tânăr pe un bărbat care îşi pierdea repede şuviţele de păr blond.

La fel ca majoritatea celor din rasa lui, Crichton se simţea superior tuturor pentru că se născuse în Anglia, iar ultima dată când îl întâlnisem făcuse nişte remarci peiorative la adresa Americii şi a americanilor, remarci pe care le-am ignorat de dragul lui Mackie. Nici lui Mackie nu-i plăcea de el; dar era cumnatul lui, aşa că îl tolera.

Se purta o conversaţie dezlânată despre cricket, care a continuat o veşnicie. Apoi, pe neaşteptate, Crichton s-a întors spre mine şi a zis:

— Am auzit că ţi-ai găsit o prinţesă rusă.

Nu i-am răspuns. Nu era o întrebare şi mi s-a părut nepoliticos ca subiect de conversaţie. Din nefericire, el a luat tăcerea mea

[3] Navă mică de lemn, folosită pe coastele Japoniei, Chinei şi Coreii pentru transport şi pescuit; (n.tr.)

ca pe o încurajare.

— Sunt destule pe-aici. Azi-noapte m-am culcat cu ţarina. Talbot, aici de faţă, zice că s-a culcat cu ţarul. Dar îl ştii pe Talbot.

Ceilalţi au râs.

— E în ordine atâta timp cât nu le laşi să se mute la tine în casă, le-a zis el celorlalţi. Majoritatea provin din căsătorii în sânul aceleiaşi familii, ca galezii. Nu vor decât să-ţi ia banii şi put ca nişte sconcşi.

Acum făcea pur şi simplu spectacol. Mackie a fost singurul care nu a râs. Şi eu, bineînţeles.

— Te deranjează? l-am întrebat.

— Ce să mă deranjeze, bătrâne?

— Să fii atât de prost.

Mi-a zâmbit, lucru care l-a făcut să arate extraordinar de răutăcios. Unul din sufletele pline de ostilitate ale legiunii vieţii; Dumnezeu ştie cum ajung să fie aşa.

— E bună la pat, nu-i aşa?

Am sărit la el; ştia că o voi face. Dar prietenii lui erau acolo, împăciuitori, calmând spiritele, în timp ce el clătina din cap şi-mi zâmbea liniştitor, făcându-mă să par nesăbuit. M-am scuzat şi am plecat, păstrându-mi puţină demnitate, înainte ca ei să mă dea afară.

Şi mă făcusem de râs, nu încăpea nici o îndoială. Să te culci cu o prinţesă rusă era una, dar s-o ţii în casa ta şi să-i aperi onoarea în public, ei bine, asta te cataloga drept un om inferior din punct de vedere social. Două bile negre în defavoarea mea; eram american şi ţineam o chinezoaică albă în locuinţa mea. Aş fi putut la fel de bine să intru în Carlton cu un porc la subţioară.

Iisuse! Englezii ăştia sunt îngrozitori. Cred că sunt Dumnezeu cel Atotputernic şi că Iisus Hristos a fost coleg de şcoală cu ei!

* * *

Nimic nu e mai rău decât iluzia iubirii. O voiam pe fata asta mai mult decât orice pe lume; o voiam pentru că nu puteam să o am şi pentru că ea nu era interesată deloc de mine. O voiam pentru că era frumoasă, pentru că era retrasă şi pentru că era misterioasă. Întruchipa tot misterul sexului opus.

Într-o seară, am auzit-o vorbind cu cineva. N-am înţeles ce spunea din pricina ploii care răpăia pe acoperiş. M-am dat jos din

pat. Stătea la fereastră, cu obloanele deschise, astfel că ploaia inundase podeaua. Fixa curtea cu privirea şi nu şi-a ridicat ochii atunci când am intrat în cameră.

Vorbea la telefon.

Am fost cuprins de gelozie; Anastasia avea un iubit. Primul meu instinct a fost să-i smulg receptorul din mână şi să fac scandal. Nu era oare locuinţa mea, telefonul meu, nu-mi datora ceva pentru tot ce făcusem pentru ea? Dar ceva m-a oprit. Aşa că am stat acolo în umbră, privind-o şi simţind fiori pe şira spinării.

Silueta ei se contura pe fundalul întunecat al cerului furtunos şi era luminată din când în când de fulgerele care apăreau departe, deasupra Mării Chinei.

M-am străduit să aud ce spunea. Apoi mi-am dat seama că vorbea în ruseşte.

A lăsat brusc telefonul jos fără să pună receptorul în furcă şi s-a băgat din nou în pat. Am ridicat receptorul şi am ascultat. Nu era nimeni la celălalt capăt, bineînţeles. L-am pus la locul lui în furcă şi am ieşit din cameră. N-am întrebat-o niciodată despre asta şi incidentul nu s-a mai repetat de atunci. N-am reuşit niciodată să-i dau de cap, n-am aflat niciodată cine era la celălalt capăt al firului la ora trei noaptea.

Mă îndoiesc că a fost cineva.

* * *

Ziarul *North China Daily News* fusese fondat în 1854 fiind cel mai mare ziar britanic din Shanghai şi cel mai prestigios. Unii oameni considerau că era singurul ziar care merita citit.

La *China Press,* personalul nostru nu era niciodată suficient şi aveam de obicei probleme financiare, la fel ca majoritatea celorlalte ziare cotidiene. Aşa că noi cei de la ziarele mai mici ne-am unit, am creat propria listă de oameni, lucrând ca o singură echipă în loc de mai multe. Ne adunam în fiecare dimineaţă la Clubul Broadway, un bar aflat lângă hotelul Astor, ca să ne împărţim sarcinile pe ziua respectivă. Unul se ocupa de curţile de justiţie, altul de Secţia Centrală de Poliţie, alţii de încărcăturile care soseau cu vaporul, iar restul de principalele evenimente sportive. La sfârşitul fiecărei zile, ne redactam subiectele şi lăsam o copie la club pentru ceilalţi.

De cele mai multe ori, planul nostru a funcţionat fără

probleme. Dar, într-o zi, unul din băieţi s-a hotărât să-şi petreacă după-amiaza cu amanta în loc să se ocupe aşa cum fusese convenit de meciul de fotbal dintre Puşcaşii din Lancashire şi o echipă de la Poliţia Municipală. A scris ulterior că poliţiştii au câştigat jocul cu scorul de patru la doi şi a făcut un articol de două sute de cuvinte. Scorul real era de şapte la unu în favoarea militarilor, dar fiecare cotidian din Shanghai — cu excepţia ziarului *North China Daily News* — a scris că poliţiştii câştigaseră şi *News* a fost cel care s-a ales cu o reputaţie proastă de pe urma incidentului, fiind singurul ziar din toată colonia care a publicat un scor diferit.

Întrucât eram american, nu mi-a păsat deloc şi, întrucât rezultatul nu afecta în mod nefavorabil Statele Unite ale Americii, iar articolele nu erau scrise în chineză, nici editorului meu nu i-a păsat. Asta demonstrează — dacă mai e nevoie s-o spun — că legenda devine adevăr dacă oamenii o cred.

Întrebaţi-o pe Anastasia.

* * *

Aranjasem să mă întâlnesc cu Mackie la Clubul Race ca să bem ceva. Stăteam în salonul unde se servea cafeaua; îmi amintesc că clubul era enorm, că salonul avea un şemineu mare din cărămidă şi că pereţii aveau panouri din lemn de tek închis la culoare. Se zicea că era chiar şi o sală de popice şi o saună pe undeva pe-acolo. În holul de la intrare era o scară uriaşă din marmură, dar aceasta era folosită în exclusivitate de membri de gen masculin; femeile aveau o scară separată, ca să-i împiedice pe aceşti gentilomi englezi atât de cuviincioşi să se uite pe sub fustele lor când urcau pe trepte.

Era genul de tablou shanghaian care îmi dădea dureri de dinţi: domnii, stând pe scaune din răchită, fumând trabucuri şi discutând despre bani, şi nici o femeie în jur. Părea întotdeauna destul de plăcut, dar se simţea o tensiune în atmosferă. Aceşti bărbaţi îmi aminteau de gangsterii pe care îi văzusem în New York. Dacă i-ai fi transportat pe aceşti magnaţi din salonul Clubului Race într-un bar din Lower East Side, n-ai fi zis că sunt într-un loc nepotrivit. Feţele lor erau identice: lipsite de expresie şi nemiloase.

— Ai văzut asta? m-a întrebat Mackie.

Era una din acele ilustrate pe care turiştii le cumpără să le

trimită acasă la familiile lor din Oxford sau Chicago. Când am întors-o pe partea cealaltă ca să mă uit la fotografie, mi-am dat seama că era diferită; fotografia reprezenta portretul unei familii. Am recunoscut-o imediat, căci se pare că, de trei ani, întreaga lume era fascinată de aceşti oameni şi de soarta lor. Era vorba despre ultimul ţar al Rusiei, Nicolae, de ţarină şi de cei cinci copii ai lor, o fotografie celebră, una din ultimele făcute înainte de revoluţie.

— Se vând cu sutele în fiecare zi în Mica Rusie, a zis Mackie.

M-am întrebat despre ce era vorba.

— Uită-te la fata din dreapta, a continuat el. E Anastasia, cea mai mică dintre fiice.

Am văzut o adolescentă cu păr lung şi blond şi cu o expresie solemnă pe faţă. Mi-am dat seama cu o tresărire că mi se părea cunoscută, dar ideea era atât de absurdă, încât am început să râd.

— Se spune că avea nişte ochi albaştri strălucitori, a zis Mackie.

— Mulţi oameni au ochi albaştri strălucitori.

— Din punct de vedere statistic, nu chiar atât de mulţi, a murmurat el.

— Ţi-ai pierdut minţile.

— Eu cred că există o asemănare ciudată. Nu eşti de aceeaşi părere?

— Nu chiar.

M-a privit mirat.

— Nu?

I-am dat înapoi ilustrata.

— E imposibil.

— Sunt de acord. E imposibil. Dar e o asemănare remarcabilă.

— Bolşevicii i-au omorât pe toţi.

— Totuşi, există zvonuri.

Se zvonea că una din fiicele familiei Romanov scăpase din Urali în 1918, că, exact înainte de sosirea Armatei Albe în Ekaterinburg, bolşevicii cercetaseră cu disperare zona, scotocind fiecare tren care intra şi care ieşea din oraş, căutând o tânără. Dar mai existaseră şi alte zvonuri aiurite: că ţarul fusese împuşcat, dar că familia lui scăpase şi trăia în exil în Beijing; că ţarul fusese văzut la Londra, plimbându-se pe Regent Street; că întreaga familie fusese văzută în vacanţă pe Riviera Franceză.

De-a lungul istoriei, despoţii au atârnat capetele duşmanilor

lor în ţeapă pe zidurile oraşelor; dacă îi laşi pe oameni să-şi vadă foştii eroi putrezind acolo, mâncaţi de ciori, atunci aceştia nu se vor mai putea întoarce niciodată din morţi ca să te bântuie. Dar, dacă împuşti prinţi într-o pivniţă, laşi loc impostorilor şi zvonurilor.

— Nu seamănă deloc cu ea, am zis eu, deşi era clar că semăna.

De ce m-am înverşunat? Ideea că aş putea adăposti o prinţesă rusă în locuinţa mea cu două dormitoare din Concesiunea Franceză părea pur şi simplu prea bizară. Şi totuşi, o parte din mine era neliniştită, nu voia să atragă curiozitatea lumii asupra Anastasiei Romanov a mea. Dacă un om descoperă un obiect misterios în grădina lui, vrea să-l înţeleagă înainte de a renunţa la el şi de a-l pierde pentru totdeauna.

Bănuiesc că despre asta era vorba. Voiam să fie a mea; nu eram gata — nu ştiam dacă voi fi vreodată gata — să o redau lumii.

* * *

Într-o după-amiază, stăteam amândoi în sufrageria locuinţei mele, ascultând strigătele înăbuşite ale vânzătorilor ambulanţi de pe strada Nanking. Anastasia stătea lângă fereastră pe şezlong, cu picioarele sub ea, purtând un kimono din mătase verde pe care i-l cumpărasem din piaţă.

M-am ridicat şi am ieşit în balcon. Dacă deschizi fereastra, oraşul te va asalta cu un val de zgomote, zi sau noapte: clinchetul soneriilor de la biciclete, gălăgia claxoanelor de la maşini, fluieratul ascuţit al vaselor auxiliare de pe râu. Ţineau aşa la nesfârşit. Nu încetau niciodată.

Iarna, oraşul Shanghai era cenuşiu: zidurile cenuşii ale clădirilor de pe Bund, cerul cenuşiu, panglica lucioasă şi cenuşie a râului Whangpoa care se unduia prin oraş ca un şarpe unsuros.

Lampa de pe masă împrăştia o lumină palidă în cameră. Puteam să-i desluşesc vena de la gât care pulsa şi firele fine de păr de pe braţe, acolo unde mâneca se îndepărta de încheietură.

— Spune-mi ce-ţi aminteşti, am rugat-o eu.

Ea a oftat.

— De ce e important trecutul? Trecutul e trecut.

— Trecutul face parte din prezent. Trecutul te-a adus aici.

A respirat adânc şi tremurător.

— Îţi aminteşti cum ai ajuns în Shanghai? am insistat eu.

— Îmi amintesc că trăiam pe străzi în Harbin. N-aveam bani. Nişte bărbaţi, chinezi, au avut grijă de mine, mi-au cumpărat ceva de mâncare şi mi-au găsit o cameră într-un hotel. Apoi mi-au spus că trebuie să-mi plătesc datoria faţă de ei.

— Triade.

Ea a dat din umeri; nu-i păsa cum îi etichetam.

— M-au suit pe un vapor spre Shanghai împreună cu alte patru fete. Ne-au obligat să semnăm nişte contracte; erau scrise în chineză, dar nu contează, nu-i aşa? Doar nu te vor da în judecată dacă fugi; nu vor face decât să-ţi taie faţa cu lama, nu?

Traficul de rusoaice era o afacere mare în Shanghai. Întrucât era un oraş liber, nu aveai nevoie de acte ca să intri; aveai nevoie de ele doar ca să ieşi şi, o dată ce aceste rusoaice ajungeau în comunitatea internaţională, rămâneau prinse acolo, fără speranţa de a le înapoia traficanţilor banii pe care aceştia susţineau că li-i datorau pentru că le scoseseră din Harbin. Multe dansatoare din cluburile de noapte fuseseră racolate în felul ăsta.

— Dar ce-ţi aminteşti înainte de Harbin? Ea a clătinat din cap.

— Te-ai trezit vreodată dimineaţa şi ai încercat să-ţi aduci aminte ce-ai visat? Visele sunt chiar acolo, aproape că le simţi, dar, oricât de mult te-ai strădui, nu ţi le poţi reaminti.

A rămas pe gânduri şi, când a vorbit din nou, vocea ei s-a auzit vag, ca prin vis.

— Nu-mi aduc aminte decât că eram într-un tren; trebuie să fi fost înainte de Harbin. Dar, când încerc să mă gândesc mai intens la asta, e ca şi cum doar mi-aş fi imaginat totul…

— Poate că familia ta era bogată.

— La ce-mi foloseşte să-mi aduc aminte de vremea când eram bogată şi poate fericită? Acum sunt aici şi nu pot schimba nimic. Vezi? Trecutul nu e o consolare. De ce să vreau să-mi amintesc de el, doar ca să mă chinuiesc singură? De ce-ţi pasă atât de mult de asta?

— Poate că e important.

Şi-a întors privirea.

— Nu este.

Se înşela; trecutul este important. Eram sigur că o parte din ea şi-l amintea. Altfel de ce nu zâmbea niciodată?

ANASTASIA

Oraşul era învăluit în ceaţă. Sirenele vaselor de croazieră şi de război răsunau de-a lungul râului. Duhoarea care venea dinspre docuri părea şi mai insuportabilă în aceste dimineţi cenuşii şi liniştite: un miros neplăcut de alge, de canal şi de fum de cărbune.

Stăteam pe marginea ferestrei, uitându-mă la bucata de râu care se vedea de la balcon. Era seară şi luminile licăreau de-a lungul Bundului.

— Cum e în America? am întrebat.

Michael a zâmbit, de parcă aş fi spus ceva amuzant.

— Nu ţi-ar plăcea. E plină de americani.

— De unde ştii că nu-mi plac americanii? Sunt toţi ca tine?

— Nu toţi.

— Vezi?

El a rânjit, şi-a pus un genunchi pe pervaz şi şi-a aprins o altă ţigară, protejând flacăra cu mâinile.

— Unde te-ai născut?

— În New York.

— Cred că familia ta nu e foarte bogată.

— De ce crezi asta?

— Trebuie să munceşti. Să scrii articole.

Se părea că îl amuzasem din nou. În cele din urmă, a zis:

— Tatăl meu e agent de schimb. Are un apartament cu vedere spre Central Park şi o casă de vacanţă în Long Island. Mama e descendenta familiei Vanderbilt. Dar bănuiesc că nu ai auzit niciodată de familia Vanderbilt.

— Prin urmare, familia ta e bogată?

El a încuviinţat din cap.

— Atunci de ce locuieşti aici în căsuţa asta?

— E o poveste lungă.

— O să stau cuminte şi o să te ascult.

— Nu mă înţeleg cu tatăl meu. Eu cred că e un ticălos arogant, iar el crede că sunt un risipitor şi un beţiv. Am plecat din New York ca să nu-l mai văd în spatele meu ori de câte ori priveam peste umăr. Încă mai ţin minte expresia de dezaprobare de pe faţa oamenilor când le spuneam cine sunt. „O, eşti, fiul lui J.S. Sheridan!” Toţi cei de-acolo fie îl iubesc, fie îl urăsc. Dacă îl iubeau, nu mă plăceau pentru că eram fiul neascultător care îl făcuse să sufere atât de mult. Dacă îl urau, ei bine, eram doar un alt membru al familiei Sheridan, odrasla diavolului. Aşa că am plecat din New York ca să-mi croiesc singur drum în viaţă, să fiu

independent. Să-i dovedesc că nu eram un risipitor şi un beţiv. Nu m-am descurcat prea bine până acum, nu-i aşa?

Auzindu-l vorbind astfel, m-am întrebat din nou cum erau mama şi tatăl meu. Oare îi iubeam sau îi dispreţuiam aşa cum îi dispreţuia Michael pe părinţii lui?

— Cel puţin tu ai o casă unde să te întorci.

— Cred că da, dacă o să vreau vreodată să renunţ la toată demnitatea şi respectul de sine pe care le am.

E uşor să vorbeşti despre demnitate şi respect de sine atunci când ai stomacul plin şi un acoperiş deasupra capului. Eu îmi vindeam demnitatea şi respectul de sine ca să supravieţuiesc, iar în momentul acela mi se părea o afacere bună.

El şi-a aruncat ţigara pe geam, iar eu am privit mucul strălucitor descriind un arc în întuneric.

— Ai fraţi şi surori?

— Un frate, agent de schimb ca tatăl meu. Nu vorbeşte decât despre iahturi şi despre bursă.

— Nu îţi e dor de familia ta?

A oftat.

— Nu e nimic rău în a începe o viată nouă. Aşa afli cine eşti cu adevărat.

— Eu am o viaţă nouă, Michael. Tu doar ai început un alt capitol din cea veche.

— Foarte amuzant, a zis el, ridicându-se în picioare. Vrei să ieşim în oraş? Am putea să bem ceva la Clubul American, să chefuim toată noaptea.

— Vrei să-ţi etalezi noua iubită?

— N-aş zice chiar iubită.

A întins mâna şi m-a mângâiat pe obraz. Eu nu mă aşteptam la asta şi mi-am întors repede capul, ca şi cum aş fi primit o palmă.

— Sunt chiar atât de respingător?

Cum puteam să-i explic? Cum puteam să-i spun că mi se încreţea pielea de fiecare dată când mă atingea un bărbat, că închideam ochii şi mă străduiam din răsputeri să nu fug atunci când dansam cu acei bărbaţi în clubul de noapte, că mă sufocam atunci când îşi puneau labele pe mine? O făceam pentru bani; nu însemna că-mi plăcea vreodată. Lui trebuia să-i mulţumesc că nu mai eram obligată să mă întorc acolo şi nu voiam să-l rănesc.

— Eu ies în oraş, a mai spus şi a trântit uşa în urma lui.

MICHAEL

The Line avea o tăbliţă de aramă pusă discret pe uşa de la intrare. Matroana, o americancă fermecătoare pe nume Grace Gale, împodobise interiorul cu mobilă Chippendale şi cu covoare orientale şi avea cea mai mare bibliotecă cu cărţi străine din întregul oraş. Domnii erau încurajaţi să trateze casa ca pe un club, un loc unde să intre după terminarea orelor de serviciu ca să citească ziarele sau o carte bună şi să bea ceva sau să bârfească cu prietenii. The Line era un loc de afaceri legitim pentru mine, era locul unde un ziarist bun putea obţine informaţii despre orice, de la bursa de acţiuni până la ultimele manevre ale comandanţilor militari. Nu semăna deloc cu un bordel adevărat.

Grace servea doar şampanie franţuzească şi avea unul din cei mai buni bucătari chinezi, pe nume Fat Lu, care gătise cândva pentru delegaţia Imperiului Rus la Beijing. Fetele erau toate din America, iar favorita mea — pentru conversaţia ei — era o fată cunoscută sub numele de Big Annie, care stătea pe un scaun şi tricota eşarfe şi lucruri din lână atunci când nu erau mulţi clienţi. Grace folosea sistemul servirii pe credit: semnai o chitanţă pentru distracţia ta, iar la sfârşitul lunii ea îşi trimitea bancherii chinezi să ia banii de la biroul tău. Era singurul loc din lume unde un bărbat putea avea o femeie pe credit.

La patru dimineaţa, stăteam în salonul lui Grace, bând şi refuzând politicos cererile cu jumătate de gură ale lui Big Annie de a-i da o alternativă la tricotat. Nu aveam unde altundeva să mă duc la acea oră, decât acasă la acea rusoaică nebună care nu mă lăsa să o ating. Aşa că m-am hotărât să rămân în oraş, să mă cufund în gânduri şi să beau.

În ultimele luni mă împrietenisem cu reprezentantul local al agenţiei Reuters, un absolvent înalt al universităţii din Cambridge, pe nume Sebastian Beaumont. Seb, după cum îi plăcea să i se spună, era un cameleon care părea să se adapteze oricărui grup social în care se afla, o calitate admirabilă la un ziarist.

Sebastian era burlac ca şi mine şi ne trezeam de multe ori în The Line la primele ore ale dimineţii, împărţind o sticlă de băutură. Trecutul lui se asemăna cu al meu; se născuse într-o familie cu bani şi privilegii, dispreţuia şi una, şi alta, dar nu putea trăi fără ele. Ne-am povestit unul altuia despre îngrozitorii noştri taţi, despre americancele şi englezoaicele din colonie cu care am fi vrut să ne culcăm şi ne-am vândut reciproc ponturi cu privire

la bursă.

Deodată, el a zis:

— Am auzit că eşti îndrăgostit.

Am devenit numaidecât precaut.

— Cine ţi-a spus asta?

— Mackie. A zis că ţii o rusoaică la tine în casă. Din câte am auzit, e o tipă super.

Super… Englezii aveau multe expresii şcolăreşti de genul ăsta. Am dat din umeri şi m-am întrebat cum să răspund cât mai abil la întrebarea asta; era prea complicat să-i explic relaţia mea cu Anastasia.

— O cheamă Anastasia Romanov, a fost tot ce am spus.

El a tras din ţigară, m-a privit circumspect şi mi-a dat de ştire că Mackie îi spusese restul.

— Ca pe marea ducesă, am adăugat.

— Romanov este un nume des întâlnit în Rusia, a zis el. La fel Anastasia. De când sunt în Shanghai, am avut aproape o duzină de tipe numite Anastasia Romanov.

O roşcată pe nume Lotus s-a urcat pe o masă cu o sticlă de şampanie în mână şi a început să danseze cancan. Sebastian a luat o înghiţitură şi am crezut că avea să lase baltă subiectul, dar apoi a continuat:

— Totuşi, există nişte zvonuri.

— Da, ştiu.

— Oricum, probabil că nu te culci cu marea ducesă a Rusiei.

— Nu, nici eu nu cred asta.

— M-am culcat cu două ducese şi cu un mare duce săptămâna trecută, a adăugat. Dacă aş mai fi dat încă cinci dolari, l-aş fi putut avea şi pe Rasputin.

— Uneori se poartă de parcă ar fi o prinţesă.

— Toate femeile fac aşa până să te însori cu ele.

Probabil că am adormit pe scaun. Când m-am trezit, Seb plecase şi Lotus dormea întinsă pe spate, pe jumătate goală, strângând sticla de şampanie la piept ca pe un iubit. M-am furişat afară, am oprit o ricşă, m-am întors acasă şi m-am îmbrăcat să plec la serviciu.

ANASTASIA

Într-o zi, am cedat şi l-am lăsat să mă scoată în oraş, exact ca pe o iubită.

Se dădea o petrecere acasă la un om pe nume Tony Keswick,

mare magnat la compania lui Jardine Matheson. Sub un pavilion din grădină cânta o orchestră militară şi, întreaga după-amiază, toată lumea s-a prefăcut că nu plouă torenţial, aşa cum numai englezii pot s-o facă. Femeile purtau rochii lungi, pălăvrăgind sub umbrelele lor, cu tivul atârnând în băltoace şi cu tocurile înalte afundate în peluză.

Un bărbat s-a apropiat de mine, englez, foarte afectat, cum se spune. Fuma o ţigară fixată într-un portţigaret din fildeş şi avea o anumită expresie pe faţă care m-a speriat. Când întâlneam pe cineva pentru prima oară, aveam deseori acest sentiment, această bănuială că ştia mai multe despre mine decât ştiam eu însămi.

— Prin urmare, tu eşti Anastasia lui Michael, a zis el.

— Ne cunoaştem de undeva?

— Sunt Sebastian Beaumont, s-a prezentat şi mi-a întins mâna.

Nu eram sigură ce să fac. Michael mă lăsase acolo singură şi se dusese în celălalt capăt al camerei să discute cu nu ştiu ce om de afaceri, să adune informaţii şi noutăţi. Zicea că asta era slujba lui.

— Vorbeşte despre tine tot timpul.

— Serios?

Nu ştiam ce să răspund. Toate acţiunile lui Michael mă făceau să simt că îi eram îndatorată. Le vorbea tuturor despre mine de parcă aş fi fost o persoană specială, când eu ştiam că sunt doar o dansatoare în cluburi de noapte, o oportunistă care încearcă să supravieţuiască într-o sală de oglinzi. Am văzut adevărul în ochii acestui Sebastian: ştie ce sunt şi ştie că nu am dreptul să am un om ca Michael.

— Eşti rusoaică? Vorbeşti foarte bine engleza.

— Mulţumesc.

— Michael e un prinţ, a zis şi a zâmbit, ca şi cum ar fi fost o glumă.

— E ziarist.

— E doar o expresie. Înseamnă că e generos, atrăgător, fermecător, că ar face orice pentru oricine. Un prinţ. Nu mi-ar plăcea ca cineva să profite de el.

— Crezi că acel cineva sunt eu?

— N-o să se căsătorească cu tine, să ştii, a spus, de parcă asta aş fi vrut eu de la Michael. Dacă vrei un paşaport, cere-i-l pur şi simplu. O să-ţi facă rost de unul; aşa e el. Nu e nevoie să-i spui

poveştile astea.

— Ce poveşti?

— Cum că eşti o prinţesă rusă. Probabil că eşti fenomenală în pat. De obicei el nu e aşa de credul.

Am vrut să-i trag o palmă, dar o dansatoare în cluburi de noapte îşi pierde dreptul de a pălmui bărbaţii atunci când începe să se culce cu ei pentru bani. În plus, nu-l condamnam; Michael era prietenul lui şi voia să-l protejeze.

— Nu asta vreau eu de la el. Nu ştiu ce vrea el de la mine.

— Nu e evident? a întrebat repede.

— Nu. Întreabă-l. Dacă afli răspunsul, spune-mi-l şi mie.

Am plecat de la petrecere şi am mers până acasă prin ploaie, în rochia nouă şi albă pe care mi-o cumpărase Michael. Când am ajuns, eram fleaşcă. Gordon s-a uitat la mine de parcă aş fi fost un câine ud şi nici măcar nu s-a oferit să-mi aducă apă caldă să fac o baie. M-am şters cu un prosop cât de bine am putut şi apoi m-am cuibărit goală în pat şi, pentru prima dată din câte îmi aduceam aminte, am început să plâng. Nu făcusem asta nici când bărbaţii de la club mă băteau, nici când mi-era atât de foame în Harbin încât mâncam buruienile care creşteau pe străzi.

Nu ştiu ce m-a făcut să plâng atunci. Cred că era din cauza faptului că începusem să-mi placă puţin de Michael şi ştiam că prietenul lui Sebastian avea dreptate. Era un prinţ, iar eu eram doar o dansatoare în cluburi de noapte şi nu aveam ce căuta în viaţa lui.

* * *

Într-o noapte, m-am trezit şi am auzit ceartă în curte. M-am dus la fereastră să văd despre ce era vorba. În curte era lumină de la o uşă deschisă şi am văzut doi chinezi; i-am recunoscut imediat: erau gangsteri de la clubul de noapte. Strigau la Michael. Îi auzeam spunând numele meu chinezesc, Mica Porumbiţă. Michael striga şi el la ei, le spunea că nu ştie despre ce vorbeau.

Mi-am zis: nu vreau să-i mai fac necazuri acestui om. E timpul să mă întorc la club, să trăiesc ca înainte.

Mi-am împachetat toate hainele şi lucrurile drăguţe pe care mi le cumpărase el: mica perie cu mâner din carapace de broască ţestoasă, rochia din mătase cu un dragon brodat pe ea, brăţara

din argint pe care ştiam că nu şi-o putea permite. Prietenul lui avea dreptate: era un prinţ. De ce nu mi-am dat seama de asta mai înainte? Nu ştiu. Poate pentru că eram atât de nefericită încât nu mă gândeam la nimeni altcineva decât la mine.

Strigătele din curte au încetat şi am auzit paşii lui Michael pe scara de lemn.

Uşa s-a deschis şi a apărut în prag, sprijinindu-se de toc.

— Te căutau.

— N-o să mă trimiţi înapoi?

— Nu.

De ce nu? Nu mă vrea pentru sex; atunci pentru ce mă vrea? Ştiam că acei gangsteri nu vor renunţa atât de uşor. Poate că vor supraveghea casa, vor încerca să pună mâna pe mine pe stradă sau poate că-l vor bate măr pe Michael pentru că mă adăpostise la el. Valoram o grămadă de bani pentru oamenii ăia.

— Ce vrei de la mine? l-am întrebat.

A dat din umeri de parcă gestul ăsta ar fi fost suficient ca răspuns, de parcă eu trebuia să ştiu ce era în capul lui.

— Vrei să mă culc cu tine? l-am întrebat.

— Tu vrei să te culci cu mine?

De ce aş vrea să mă culc cu el, cu orice bărbat? Dar el fusese bun cu mine şi, dacă asta era ceea ce dorea în schimbul a tot ce făcuse pentru mine, eram bucuroasă să-i fac pe plac.

Văzând că nu răspund, Michael a oftat.

— Va trebui să te scoatem de aici.

— Ar fi mai uşor dacă m-aş întoarce la club.

— Şi într-o noapte te-ai arunca pur şi simplu de pe pod. Dar atunci nu va mai fi nimeni să te scoată iar afară din apă.

— De ce-ţi pasă?

— Al naibii să fiu dacă ştiu!

Aştepta să spun ceva, să fac ceva. Îi eram recunoscătoare, bineînţeles, dar mă simţeam ca paralizată.

— Probabil că mi-am pierdut minţile, a zis şi a închis uşor uşa în urma lui.

Mai târziu m-am întrebat dacă aş fi putut să spun ceva, dacă aş fi putut să-i arăt o anumită bunătate care ar fi schimbat acţiunile lui ulterioare.

MICHAEL

Uneori stai în pat pe întuneric, gata să adormi, şi auzi un ţânţar bâzâind în cameră. Eşti prea obosit ca să mai aprinzi

lumina şi să-l mai cauţi, dar bâzâitul te ţine treaz şi te face să te zvârcoleşti neliniştit în pat. În cazul meu, ţânţarul era ilustrata pe care mi-o arătase Mackie; nu mă împiedica să dorm, ci să am linişte interioară.

Librăriile ruseşti apăreau în tot oraşul ca ciupercile după ploaie şi am intrat în una din ele şi mi-am cumpărat o copie a acelui portret de familie pe care mi-l arătase Mackie. Am adus ilustrata acasă şi m-am uitat la ea ore întregi, comparând-o pe furiş pe fetiţa din dreapta pozei cu Anastasia Romanov a mea, ascunzând ilustrata între paginile unei cărţi pentru ca ea să nu-şi dea seama ce fac.

Existau asemănări; dar fetiţa din poză era plinuţă, bine hrănită, îşi petrecuse întreaga viaţă ca o prinţesă răsfăţată; Anastasia mea murise de foame pe străzi şi lucrase ca prostituată pentru gangsteri chinezi. Îmi închipui că asta te schimbă, nu numai din punct de vedere emoţional, ci şi fizic. Nu te mai poţi baza pe comparaţii.

Anastasia mea nu voia să fie decât ceea ce era: o refugiată care nu-şi mai amintea trecutul. Dacă cineva avea să dezlege misterul trebuia să fiu eu acela.

* * *

Trebuie să înţelegeţi că ruşii nu erau o anomalie în Shanghai. Făceau parte din viaţa de acolo la fel de mult ca şi chinezii. Trăiau şi în zonele cele mai sărace, şi în zonele cele mai bogate. Erau peste tot şi nu erau nicăieri.

După revoluţie, cei care aveau norocul să deţină un cont în bancă au fugit în Europa. Ceilalţi traversaseră Siberia spre Vladivostok. După ce acesta căzuse în mâinile bolşevicilor în 1920, se instalaseră în Harbin sau îşi croiseră drum spre Tianjin şi Shanghai.

Îi găseai peste tot prin oraş, dar mai ales pe strada Joffre din Concesiunea Franceză, majoritatea şomeri, pierzându-şi vremea în jurul cafenelelor, aşteptând să se ivească ceva — şi nu exista stradă din Concesiunea Franceză care să nu aibă cel puţin un restaurant rusesc. Chiar şi firmele erau scrise în chirilică. Mergeai pe stradă şi îţi venea miros de pâine caldă şi de prăjituri din locuri precum De De. Îi auzeai vorbind în rusă în cafenele în timp ce se certau sau discutau despre politică şi îţi ajungea la ureche sunetul unei vioare venind dinspre o fereastră deschisă.

Ruşii iubeau muzica. Muzica însemna totul pentru ei. Puteau fi săraci lipiţi pământului şi puteau locui într-o pivniţă umedă, dar ultimul lucru pe care l-ar amaneta ar fi violoncelul sau pianul lor.

Anastasia nu-şi manifestase niciodată dorinţa să se ducă în vreunul din aceste locuri. Mă întreb ce i s-ar fi întâmplat, ce ni s-ar fi întâmplat, dacă aş fi ţinut-o departe de Banişevski. Poate că nimic. Şi-ar fi pierdut încet minţile stând în acea cameră mică, privind Bundul în fiecare zi.

Ca să se întâmple ceva în viaţa ta, trebuie să rişti. Viaţa, adevărata viaţă, înseamnă risc, nu-i aşa?

Ştiam că Banişevski va fi împreună cu prietenii lui la cafeneaua Golden Bear în ziua aceea. Spre deosebire de alţi pretendenţi care mergeau fuduli pe străzile Concesiunii, el făcuse parte cu adevărat din cercul de intimi ai ţarului. Locuia într-o casă luxoasă, cu vedere la Bund, iar refugiaţii îl tratau ca pe un rege.

Am dus-o pe Anastasia acolo în ziua aceea pentru că voiam să văd ce va face Banişevski când o va vedea. Voiam să-şi întoarcă privirea imediat; voiam ca reacţia lui să-mi confirme faptul că ea era doar o altă biată emigrantă rusă. Voiam să se uite la ea cu dispreţ, aşa cum se uita la toţi ceilalţi.

Şi dacă ar fi făcut aşa? Ce-aş fi făcut eu? S-ar fi terminat cu obsesia? I-aş fi spus să-şi facă bagajele şi să plece? Dar, dacă îmi examinez motivele cu sinceritate, ştiu că nu sunt sigur ce aş fi făcut dacă misterul Anastasiei ar fi fost rezolvat atât de uşor.

* * *

Numele întreg al lui Banişevski era contele Andrei Sergheiovici Banişevski şi făcuse parte din cercul de intimi ai ţarului până la abdicarea lui Nicolae în 1917. Desigur, pe vremea aceea, mai toţi ruşii pretindeau că fuseseră ba cel mai apropiat consilier militar al ţarului, ba membru al cercului de cusut al împărătesei; dar, în cazul lui Banişevski, lucrul ăsta era adevărat şi se putea demonstra. Văzusem celebra fotografie făcută la Coburg în 1894, când ţarul se logodise cu Alexandra, iar Banişevski stătea în spatele reginei Victoria şi a prinţului de Wales. Apărea de asemenea într-o altă fotografie vestită, făcută la Mogilev în 1916, în care era împreună cu ţarul şi cu ducesa Tatiana. Fusese general în armata ţarului, deşi nu prea luase parte în persoană la bătălii: îi plăceau uniformele, la fel ca ţarului.

În mod provocator, i-am cumpărat Anastasiei o rochie albă şi lungă până la glezne, asemănătoare celor purtate de marile ducese în ilustrate. Am făcut-o să se îmbrace cu ea şi chiar am împrumutat un şirag de perle de la o fostă iubită.

Când am ajuns la cafenea, Banişevski şi anturajul lui stăteau la o masă din colţ, discutând politică. Era singurul subiect de discuţie abordat de exilaţi; vorbeau în fiecare zi despre trecut, ca un câine care roade întruna un os vechi, plictisiţi, închişi în cuşcă şi neavând nimic altceva de făcut cu timpul lor: dacă ţarul ar fi făcut asta; dacă Împărăteasa s-ar fi purtat aşa; lucrurile vor fi altfel data viitoare.

Data viitoare. Trăiau pentru data viitoare.

Era dimineaţa târziu şi cafeneaua era plină de mirosul scârbos al ţigărilor ruseşti tari. Cu costumele, cu acele de cravată şi cu eleganţa lor ofilită, ruşii contrastau puternic cu împrejurimile ponosite, cu scaunele şubrede şi cu vechile fotografii sepia de pe perete ale membrilor familiei ţarului.

Eu şi Anastasia ne-am aşezat la o masă. Un lustragiu chinez se plimba printre mese; suferea de paralizie şi o parte a feţei lui arăta de parcă ar fi fost făcută din ceară topită. I-am dat câteva monede şi l-am lăsat să-mi lustruiască pantofii, mai mult de dragul lui decât de dragul meu.

— De ce m-ai adus aici? m-a întrebat ea.

— N-ai fost niciodată aici?

Ea a dat negativ din cap. Am aşteptat să văd dacă o să ia de pe masă ziarul în limba rusă, dar ea l-a ignorat. De fapt, singura dată când am auzit-o vorbind ruseşte a fost în acea noapte când a fost somnambulă, dacă asta a fost într-adevăr ceea ce s-a întâmplat.

Se uita la fotografiile vechi de pe pereţi, tremurând ca un iepure surprins de lumina unei lanterne.

— Te simţi bine? am întrebat-o.

— Nu-mi place locul ăsta, a răspuns ea.

M-am uitat spre masa lui Banişevski. Acesta se holba la noi şi îşi încrunta sprâncenele ca şi cum încerca să-şi amintească ceva, iar pe faţa lui se mai citea ceva — ce era? Frică. Arăta de parcă ar fi văzut o fantomă. În cele din urmă, s-a ridicat în picioare şi a venit spre noi.

M-am ridicat şi eu. El mi-a întins mâna şi a făcut o plecăciune.

— Sunt contele Andrei Sergheiovici Banişevski, s-a prezentat el.

— Michael Sheridan. Ne-am mai întâlnit la un dineu de la Ambasada Americană.

Mi-am dat seama că nu-şi mai amintea. Mi-a strâns mâna, dar nu se uita la mine, se holba la Anastasia.

— Aceasta e domnişoara Anastasia Romanov, am zis eu.

S-a uitat la mine de parcă ar fi crezut că mă jucam cu el. I-a luat mâna, şi-a plecat uşor capul deasupra ei şi şi-a lovit călcâiele unul de altul.

— Ne-am mai întâlnit undeva? a întrebat-o el.

— Nu cred, a răspuns Anastasia.

El s-a holbat la ea puţin mai mult decât era politicos, iar ea s-a înroşit şi şi-a întors capul.

— Îmi pare rău. Probabil că mă înşel.

Şi-a îndreptat din nou atenţia asupra mea, deşi fără tragere de inimă, şi m-a privit cu un aer de superioritate aristocratică de parcă aş fi fost unul din soldaţii lui la o paradă. În fond şi la urma urmei, nu eram decât un american; în ochii lui, nu aveam cultură, nu aveam educaţie, iar strămoşii mei erau revoluţionari.

Îl cunoşteam doar după reputaţie; îi plăcea cocaina şi avea apetitul sexual al unui motan. Era înalt şi slab, cu buze ca ale unei femei şi cu mâini de pianist. O uşoară chelie îi lăsa descoperită o frunte care părea că îi ocupă tot capul şi avea o expresie de dispreţ pe faţă, de parcă tocmai muşcase din ceva dezgustător. Avea peste patruzeci de ani şi purta mult prea multe bijuterii pentru un bărbat. Nu se ducea nicăieri fără bastonul lui de abanos cu mâner de fildeş, de care se sprijinea chiar şi atunci când stătea jos.

— Trebuie să-mi cer iertare, mi-a zis el. Faţa doamnei îmi este foarte familiară. Am crezut că o cunosc de undeva.

— De cine îţi aduce aminte?

Nu era obişnuit cu francheţea mea colonială. În loc să răspundă, s-a prefăcut că e derutat.

— Atâtea nume, atâtea feţe. Majoritatea sunt moarte sau îngropate în trecut. N-am vrut să fiu nepoliticos.

Am crezut că o s-o lase baltă, dar, în loc de asta, el a arătat spre scaunul dintre noi.

— Îmi permiteţi să iau loc? a insistat.

Acum, prea târziu, îmi doream să nu fi făcut lucrul ăsta, să n-o fi adus aici. Eram ca un copil cu o comoară secretă, care o arată în sfârşit lumii cu riscul de a-i fi luată sau ca magia ei să fie murdărită de dispreţul altuia.

Banişevski a pocnit din degete şi un chelner rus a apărut imediat lângă el. I-a vorbit într-o rusă aprigă, iar chelnerul s-a îndepărtat ascultător. La fel ca pe vremuri.

S-a aşezat lângă mine, dar toată atenţia lui era îndreptată asupra Anastasiei.

— Îmi permiţi să te întreb de când eşti în Shanghai? i s-a adresat el.

— Cred că… De vreun an şi ceva.

— Credeam că eu cunosc toţi exilaţii din familiile bune din patria-mamă. Sunt uimit că nu te-am mai întâlnit până acum.

— Ce te face să crezi că e dintr-o familie bună? l-am întrebat.

A părut iritat de întreruperea mea.

— Este, nu-i aşa?

Stătea dreaptă pe scaun şi nu învăţase asta lucrând în cluburile de noapte.

— Îmi permiţi să te întreb de unde eşti? i-a repetat el.

Ea s-a uitat la mine, apoi din nou la Banişevski.

— Nu-şi aduce aminte, am răspuns eu în locul ei.

— Nu-şi aduce aminte? a întrebat el mirat. Ce vrei să spui?

Începea să mă calce pe nervi.

— Tu ce crezi că vreau să spun?

Chelnerul şi-a făcut apariţia cu cafeaua, noroiul negru şi gros pe care îl preferă ruşii. Nişte firişoare subţiri de abur pluteau deasupra marginilor ceştilor mici şi albe.

— Doctorul ei crede că s-ar putea să aibă o amnezie provocată de o traumă.

Mackie nu spusese asta; era ceva ce descoperisem eu, citind o carte de medicină pe care mi-o dăduse el.

— Biata fată, a făcut el.

Şi-a proptit bastonul cu mâner de fildeş între picioare ca să-şi poată odihni ambele mâini pe el şi a părut că meditează intens.

Anastasia părea stânjenită de atenţia pe care i-o acorda. S-a uitat disperată la mine ca să o ajut.

— Nu-ţi aminteşti nimic înainte de venirea în Shanghai? a întrebat-o el în rusă.

Încercasem să învăţ întrucâtva limba asta de când se mutase Anastasia la mine. Erau cunoştinţe rudimentare, înţelegeam mai mult decât vorbeam.

— Am stat în Harbin pentru o vreme.

— Şi cum ai ajuns în Shanghai?

Banişevski mă ignora complet acum, de parcă aş fi fost un

servitor care îi făcuse un comision şi aştepta să i se spună să plece. Începeam să mă enervez din ce în ce mai tare.

Anastasia s-a uitat din nou la mine, întrebându-se dacă o să-i spun contelui că venise în Shanghai ca prostituată.

— Nu-şi aminteşte mare lucru, am zis eu în rusa mea şovăielnică.

Banişevski şi-a ridicat cu asprime privirea, uimit probabil că înţelegeam ce spunea. Prietenii şi linguşitorii lui se uitau la noi, întrebându-se ce i se părea atât de interesant la american şi la tânăra lui însoţitoare.

El a clătinat din cap.

— Am senzaţia că te-am mai văzut undeva. Sunt sigur că, dacă aş avea destul timp să reflectez la asta, poate să mai pun câteva întrebări, aş putea să te ajut să-ţi aminteşti unele lucruri.

Dar, în loc să mai pună întrebări, a început să vorbească verzi şi uscate.

Anastasia i-a răspuns monosilabic, arătând ca un animal prins în cursă. L-am ascultat amândoi flecărind despre munca lui în comunitatea de exilaţi ruşi, despre conversaţii cu ţarul de mult uitate, despre ce se va întâmpla când bolşevicii vor fi în cele din urmă răsturnaţi de la putere. Mi-am dat seama că încerca să obţină o reacţie din partea ei şi, dacă era într-adevăr aşa, probabil că a fost foarte dezamăgit.

Ne-am terminat de băut cafeaua, iar eu m-am ridicat să plec. Rusul a părut dezamăgit şi a zis — adresându-i-se ei — că spera să se revadă curând. Apoi i-a şoptit ceva în rusa familiară, pe care n-o cunoşteam la acea vreme. Anastasia a părut surprinsă, dar nu i-a răspuns.

— Ce ţi-a spus? am întrebat-o eu când am ieşit afară.

— Mi-a spus la revedere în rusă, atâta tot, a răspuns ea.

Dar eu ştiam că minte. În timp ce ne întorceam acasă, m-am întrebat ce făcusem. Credeam că în acea dimineaţă voi scăpa de suspiciuni în cafeneaua Golden Bear. În loc de asta, îmi sporisem bănuielile.

ANASTASIA

Zgomotul de la parter a fost cel care m-a trezit: Gordon şi menajera strigau unul la altul în mandarină. Se auzea tropăit pe scări. Mi-am pus un halat şi am ieşit să văd despre ce era vorba.

Gordon îl ajuta pe Michael să urce scările, menajera agitându-se în spatele lor, dând instrucţiuni. Cămaşa lui Michael era plină

de sânge. Avea o tăietură la ochi, sânge uscat în păr, iar buza şi nasul îi sângerau. Un ochi era umflat ca o minge.

— Ar trebui să-l vezi pe celălalt tip, a croncănit el când m-a văzut.

Gordon m-a dat la o parte, l-a târât pe Michael în cameră şi l-a pus pe vechiul şezlong de lângă fereastră. Gordon şi menajera au mai strigat puţin unul la altul, apoi menajera a fugit din cameră şi s-a întors cu o cârpă şi cu un vas cu apă.

A încercat să dea o mână de ajutor, dar Gordon a dat-o la o parte. Atunci, Michael i-a zis:

— Nu vreau să mă oblojeşti tu, vreau s-o facă duduia!

Gordon a aruncat dezgustat cârpa în vasul cu apă şi a făcut un pas în spate. Mi-a aruncat o privire de-a dreptul feroce înainte de a părăsi înciudat camera. Îl considera pe Michael proprietate personală; nu voia să renunţe la el în favoarea mea.

După plecarea lui Gordon şi a menajerei, am înmuiat cârpa în apă şi am încercat să-i curăţ sângele de pe faţă.

— Ce s-a întâmplat?

— M-am bătut.

— Unde?

El a dat din umeri drept răspuns.

— Ai nevoie de un doctor.

— O să mă duc la Mackie mâine dimineaţă. Nu e atât de rău pe cât pare.

— N-ai cum să vezi cum pare.

Avea o tăietură mare deasupra unei sprâncene, de aproape doi centimetri lăţime, carnea era umflată şi crăpată ca un fruct stricat. Pe frunte avea o tăietură şi mai mare. Unul din dinţi i se mişca.

— A fost o bătaie urâtă.

— Au fost altele şi mai urâte.

Respiraţia lui mirosea a alcool. Băuse iar. Poate că tatăl lui avea dreptate: era un beţiv şi un risipitor. Posibil, dar era beţivul şi risipitorul meu deocamdată.

L-am curăţat cum am putut mai bine. Nu voia să-mi spună adevărul, repeta întruna că fusese doar o bătaie într-un bar. După un timp, s-a plâns că-l durea când îl curăţam eu, mi-a smuls cârpa din mână şi mi-a zis că o să se ocupe el de asta. M-a trimis la culcare.

Când m-am trezit a doua zi de dimineaţă, plecase deja. Nu mai rămăseseră decât nişte pete uscate de sânge pe şezlong şi

apa murdară din vas.

* * *

A venit să mă vadă într-o zi când Michael nu era acasă. Gordon mi-a spus că aveam un musafir şi, când m-am dus în salon, l-am văzut acolo, cu un ac de cravată cu diamant strălucindu-j la gât, cu un rubin pe degetul mic şi cu alt diamant pe degetul inelar de la mâna cealaltă. A făcut o plecăciune de parcă aş fi fost cine ştie ce mare doamnă, şi nu amanta rusă a unui ziarist american.

Mi-am amintit ce îmi şoptise în ziua aceea, când ne pregăteam să plecăm din cafenea: „N-am crezut că o să vă mai văd vreodată, Maiestate.”

De atunci mă întrebasem mereu ce voise să spună cu asta. Ce Maiestate credea el că sunt? Ăsta era motivul pentru care Michael îmi punea tot timpul întrebări despre lucruri pe care nu mi le puteam aminti?

— Maiestate! mi s-a adresat contele Andrei Sergheiovici Banişevski.

Nu ştiam ce să fac, nu aveam nici cea mai vagă idee ce să-i spun. Părea că aşteaptă o reacţie din partea mea, de parcă aş fi avut un secret pe care îl ascundeam de lume, iar el îmi dăduse parola de acces.

Gordon stătea şi se uita. Andrei s-a răstit la el şi i-a spus să aducă nişte ceai. Era clar că era un om obişnuit să dea ordine. S-a aşezat pe fotoliul favorit al lui Michael, împreunându-şi mâinile. M-am aşezat şi eu, întrebându-mă ce voia, în ce fel viaţa mea putea fi pe punctul de a se schimba.

— Sper că nu te deranjează, a început el.

— Ce anume?

— Că am venit să te văd aşa, neanunţat.

— Poate că îl va deranja pe Michael.

S-a strâmbat.

— Domnul Sheridan. Da…

A luat de pe masă un pachet de ţigări de-ale lui Michael, o marcă americană ieftină. Le-a pus la loc cu o expresie de dispreţ pe faţă.

— Sunt curios. Unde l-ai cunoscut?

— Aici, în Shanghai.

A zâmbit; acum ne jucam unul cu altul.

— E adevărat că nu-ţi aminteşti nimic?

— Îmi amintesc că am venit aici, în Shanghai. Îmi amintesc nişte lucruri din Harbin.

— Dar eşti rusoaică şi e clar că ai sânge de nobil în tine. Probabil că suferi din pricina faptului că nu ştii de unde eşti şi cine e familia ta.

Tocmai atunci, Gordon s-a întors cu ceaiul. Andrei s-a uitat la el de parcă tocmai intrase un porc de pe stradă. A bătut nerăbdător cu unghia în mânerul bastonului său de abanos, în timp ce Gordon a turnat ceaiul fierbinte în nişte ceşti micuţe.

În cele din urmă, Gordon a ieşit din nou din cameră, dar Andrei nu s-a sinchisit să-şi ia ceaşca. Nici unul din noi nu voia ceaiul; Andrei pentru că lui îi plăcea doar cafeaua rusească tare, iar eu pentru că ştiam că-l făcuse pe Gordon să-şi piardă prestigiul şi, ca să se răzbune, Gordon scuipase mai mult ca sigur în ceainic.

— Ce vrei de la mine? l-am întrebat.

A mângâiat cu o unghie îngrijită vârful de fildeş al bastonului şi a mai bătut de două ori în el. Şi-a strâns buzele gânditor.

— Am crezut că poate eşti o cunoştinţă din trecut.

În pieptul meu părea că se zbate o pasăre; era doar inima mea, care începea să bată din ce în ce mai tare. Speranţa şi teama sunt gemene; dacă el ştia într-adevăr cine sunt, va fi mai bine sau mai rău pentru mine?

Ce lucruri ar putea să-mi spună? Aveam o mamă bună? Dacă era moartă, atunci cum a murit? Tatăl meu era un monstru care mă bătea sau un om blând care suferea din pricina mea? Aveam fraţi şi surori? Eram mândră, eram bună, eram talentată, eram săracă? Şi de ce nu-mi aduceam aminte de lucrurile astea?

Putea acest om să-mi spună cine sunt şi ce fel de persoană sunt?

Îmi spusesem de mii de ori că nu mai avea importanţă pentru mine, că voi fi oricum ca şi ceilalţi refugiaţi nenorociţi din Shanghai, chiar dacă ştiam de unde eram şi ce viaţă avusesem înainte; fie că eram ducesă, fie că eram profesoară, mă voi trezi a doua zi fără să am nici un viitor şi nici o modalitate de a ajunge acasă. Dar fiecare om are nevoie să-şi înţeleagă trecutul, căci fără identitate nu suntem nimic.

Am aşteptat ca Andrei să-mi spună mai multe, dar el a zâmbit şi a aşteptat să fac eu următoarea mişcare, ştiind că sunt prinsă în plasa lui. Dacă mă cunoştea de pe vremea când eram în

Rusia, atunci probabil că aveam sânge de nobil în mine, căci el fusese cândva un apropiat al ţarului însuşi.

— De cine îţi aduc aminte?

— Dacă îţi voi spune şi se va dovedi că mă înşel, mă voi face de râs şi te voi chinui inutil. Mi se pare că ai suferit destul.

Din puţinul pe care îl ştiam despre el, nu părea genul de om care să se ostenească peste măsură din pricina suferinţelor altora.

— Ăsta e motivul pentru care ai venit azi aici, Andrei Sergheiovici? Ca să te joci cu mine?

— Nu, voiam să fiu sigur că nu mă înşel.

— Şi eşti sigur?

— Din păcate, nu. Tânăra pe care mi-o amintesc eu — dacă eşti ea — nu era atât de… frumoasă, dacă îmi permiţi să spun aşa. Era mai plinuţă şi avea un temperament mult mai diferit de al tău. Totuşi, există o oarecare asemănare tulburătoare. Ce să înţelegem din asta?

A oftat teatral.

— Cum l-ai cunoscut pe domnul Sheridan? Eşti amanta lui?

— Asta e o întrebare impertinentă.

— Şi vei răspunde la ea?

— Nu. Aş prefera să pleci imediat!

Ce m-a făcut să spun asta? Ardeam de nerăbdare să aflu cât ştia sau cât ghicise el în legătură cu identitatea mea. Voiam să sar peste masă şi să-i scot ochii la cât de furioasă eram că se juca aşa cu mine. Dar o altă parte din mine era prea mândră ca să-l lase să vadă cât de supărată eram. Oricum, poate că totul era doar o minciună.

— Ei bine, eşti destul de arogantă ca să fii ea, a zis el zâmbind, apoi, lovind de două ori covorul cu bastonul, s-a ridicat în picioare. La revedere, *malenkaia.*

Cum mi-a spus? Micuţa. M-am uitat la el complet nedumerită.

A părut dezamăgit că nu am reacţionat în nici un fel.

— Înainte de a pleca, îmi permiţi să-ţi văd piciorul drept? a întrebat el.

Acum eram speriată. Era cumva sărit de pe fix, poate chiar periculos? Unii din foştii mei clienţi de la club aveau o obsesie cu picioarele.

A zâmbit văzându-mi nedumerirea.

— E în legătură cu fata de care îmi amintesc. Structura oaselor de la piciorul ei drept era… Deosebită.

Mi-am scos pantoful. Zâmbetul de pe buzele lui a pierit şi a fost înlocuit de altceva. Ce era? Nedumerire, nesiguranţă. M-a privit scrutător.

— Nu-ţi aminteşti nimic despre Rusia? Absolut nimic?

Vocea lui se schimbase brusc; părea aproape că mă implora.

Am dat negativ din cap.

A făcut o plecăciune şi a plecat. L-am văzut de la fereastră urcându-se într-o ricşă care îl aştepta afară. Am vrut din tot sufletul să alerg după el, să-l implor să-mi spună tot ce ştia sau cel puţin ceea ce bănuia, dar chiar şi atunci am fost prea mândră. Îmi dăduse speranţe şi nimic nu poate chinui mai mult un suflet decât speranţa.

Am stat trează în noaptea aia, privind stelele de la fereastră, încercând să navighez printre puţinele amintiri pe care le aveam, să fixez momentul precis în care trecusem graniţa dintre amintiri şi vid. Dar era imposibil, nu existau decât frânturi înainte de Harbin, era ca şi cum ai fi traversat podul Whangpoa într-o seară cu ceaţă, câteva lumini şi un sunet ici-colo, dar nimic atât de bine definit încât să-ţi poţi da seama unde te afli.

Nu-mi puteam scoate din minte expresia de pe faţa lui Andrei, nu puteam uita cum ochii lui mă priveau sfredelitor, cum mă făcuse să mă simt importantă. Încetasem să cred că o dansatoare în cluburi de noapte ca mine putea fi importantă pentru cineva.

MICHAEL

Trăiam cu toţii pe picior mare în Shanghai şi asta se datora mâinii de lucru din China. Servitorii chinezi erau ieftini, demni de încredere şi, în marea majoritate a timpului, erau cinstiţi. Sau, mai degrabă, erau cinstiţi după moda chinezească. Nu te înşelau pe faţă, dar îşi opreau mereu comision pentru orice serviciu făcut. Eu ţineam sub observaţie acest obicei, ca să fiu sigur că nu scăpa de sub control.

Într-o seară, curând după întâlnirea noastră cu Banişevski, m-am aşezat la birou să verific cheltuielile gospodăriei. Gordon stătea lângă mine, vizibil agitat. Am verificat facturile şi chitanţele mai meticulos ca de obicei, gândindu-mă că avea ceva de ascuns.

Ştiam din experienţă că Gordon era ingenios când venea vorba să-şi suplimenteze veniturile, folosindu-se de mici trucuri pe care credea că eu n-o să le observ. Îl prinsesem o dată că

adăuga mâncare pentru pisici la notele mele de plată, deşi eu n-aveam pisică.

— Ce-i cu nota asta de plată de cinci dolari pentru mâncare pentru pisici în fiecare lună? strigasem eu. Ştii foarte bine că stăpânul n-are pisică. Nu vreau să mai văd nici o notă de plată de cinci dolari pentru mâncare pentru pisici.

Aşa că luna următoare a apărut o nouă cheltuială: „O pisică, zece dolari."

— De ce eşti trist? l-am întrebat.

Gordon privea în pământ.

Am dat cu pumnul în birou.

— De ce? am strigat eu, sătul până peste cap de jocul ăsta.

— Duduia aia, a mormăit el. A venit un bărbat aici, a vorbit cu duduia, a băut ceai, nu mi-a mirosit a bine, şefule.

— Azi?

— Azi, şefule!

La ce puteam să mă aştept de la o dansatoare?

Misterul era doar o iluzie de-a mea. Era doar o târfă rusă ca oricare alta, nu-i aşa?

Nu-mi ceruse să o ajut, nu-mi ceruse nimic. Probabil că eram nebun dacă ţineam la mine în casă o fată pe care n-o cunoşteam, cu care nici măcar nu mă culcam.

— Du-te şi adu-o pe duduie, i-am zis. Adu-o la mine imediat!

Gordon s-a dus s-o caute. Eu am fixat peretele cu privirea, transpirând din cauza căldurii verii şi scărpinându-mi iritat subţiorii încinşi şi înţepători. Anastasia mă făcuse de râs; nu, mă făcusem singur de râs.

* * *

Casa Astor de pe strada Whangpoa era cel mai luxos hotel din Shanghai. Când i-am dat telefon lui Banişevski, am aranjat să ne întâlnim acolo să luăm prânzul, înţelegând că el avea să plătească totul.

Mi-am croit drum prin grădina de palmieri spre restaurant. Acesta se lăuda acum cu un celebru bucătar francez, care lucrase la Maxim în Paris şi despre care se spunea că era unul din cei mai buni din Europa. Restaurantul era plin de bancheri, diplomaţi, negustori de arme şi personalităţi sociale. Se discuta despre acţiuni, dacă să aibă o poziţie radicală în ceea ce priveşte argintul, dacă să vândă pe dolari americani, dacă să cumpere

grâu cu livrare la termen în Chicago, dacă să vândă o mie de baloţi de bumbac din Liverpool. Toată lumea făcea bani zilele astea. Era la modă, era uşor şi era amuzant.

La intrare, mi-am luat o atitudine de yancheu, plin de aroganţă şi lipsit de maniere, ştiind că tatăl meu i-ar fi putut cumpăra şi vinde pe toţi cei aflaţi acolo. Nu mă aflam într-un loc care era prea scump pentru mine; eram doar furios că păream aşa.

Banişevski se integra uşor în mediul înconjurător: tacâmuri de argint, ţesături irlandeze, parfumuri fine, vinuri franţuzeşti, ace de cravată cu diamant. Părea relaxat, de parcă ar fi făcut o baie caldă. Când chelnerul a venit la masa noastră, contele a comandat supă de broască ţestoasă şi homari, apoi s-a rezemat de spătarul scaunului şi a măsurat sala cu privirea, zâmbind şi înclinându-şi capul când spre unii, când spre alţii.

M-am întrebat de unde avea atâţia bani. Nu mai existau stipendii regale, nu mai existau averi care să-i finanţeze stilul de viaţă luxos. Se spunea că fugise din Rusia cu o avere în ruble şi mă întrebam cât de mare era averea aia.

— Ai venit s-o vezi pe Anastasia zilele trecute, i-am aruncat eu.

Anastasia îmi spusese asta în cele din urmă, când o întrebasem despre misteriosul ei musafir. Crezusem că se prostitua pe timpul meu; eram furios că Banişevski făcuse lucrul ăsta fără ştirea mea.

— Prin urmare, sărim peste conversaţia măruntă? a observat ironic el. Sărim peste fineţuri?

— Nu le am cu fineţurile.

— Da, am observat lucrul ăsta chiar din clipa în care ne-am întâlnit.

N-am zis nimic acum, dar încă o remarcă la fel ca asta şi mi-am promis că o să-l iau de gât şi o să-l arunc într-un palmier. Oricum, voiam să-mi mănânc homarul mai întâi. Trecuse mult timp de când nu mai mâncasem homar; suma pe care o primeam de la tatăl meu nu era chiar atât de generoasă.

— De ce te interesează Anastasia?

— Mă întrebam acelaşi lucru despre tine, domnule Sheridan. Te culci cu ea?

— Te priveşte cumva?

— Aşa mi-a spus şi ea.

— Foarte bine.

— Ţi-a zis despre ce am discutat?

Am dat negativ din cap.

— A fost mută ca un peşte.

— Mută ca un peşte. O expresie încântătoare. N-am mai auzit-o până acum.

— Mă surprinde. Engleza ta e foarte bună.

— Mai bună decât a ta, cred. Dar tu eşti american.

Am zâmbit şi eu.

— Iar tu eşti un ticălos arogant care trăieşte din glorii trecute. Cel puţin eu am paşaport.

El a zâmbit auzind lucrul ăsta.

— Mă judeci greşit, domnule Sheridan. Am şi eu paşaport. Mama mea era din Germania. Dar asta e o altă poveste.

Chelnerul a adus supa, iar Banişevski şi-a netezit şervetul şi a tras adânc aer în piept, savurând aroma de parcă ar fi fost un vin bun. A mâncat din supă, concentrându-şi atenţia asupra ei, apoi a zis pe neaşteptate:

— Cine crezi că e ea, domnule Sheridan?

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Mă îndoiesc.

Presupun că asta ar fi trebuit să-mi dea o oarecare satisfacţie. În schimb, am simţit că vreau s-o protejez. Numai Dumnezeu ştie de ce, pentru că Anastasia nu-mi arătase nici măcar un strop de tandreţe până atunci.

— Tu cine crezi că e? l-am întrebat eu.

— Cred că avem amândoi bănuieli asemănătoare, dar pare prea fantastic ca să fie adevărat, nu-i aşa? Diferenţa între mine şi tine este că eu sunt în măsură să fac ceva în privinţa acestei descoperiri extraordinare. Tu nu eşti.

— Sunt ziarist.

— Atunci, vrei să profiţi de pe urma ei?

— N-am zis asta.

El şi-a îndreptat din nou atenţia asupra supei.

— Îţi place mâncarea?

— Supa e bună.

— Delicioasă e cuvântul pe care l-aş fi ales eu, dar asta e o altă diferenţă între noi. Eu sunt un cunoscător. Preţuiesc lucrurile fragile şi frumoase. Tu eşti ziarist.

— Vrei să spui ceva cu asta?

El s-a şters la gură cu şervetul, dar n-a răspuns. Avea bineînţeles dreptate în privinţa diferenţei dintre noi: subtilitatea.

— Crezi că e adevărat că nu-şi aminteşte nimic? m-a întrebat el.

— De ce-ar minţi?

— Într-adevăr. E o tragedie dacă e adevărat. La fel ca tine, la fel ca toţi cei care îi aud povestea, aş vrea să ştiu cum a fugit din Rusia.

Chelnerii au venit să ia farfuriile cu supă.

— O iubeşti?

— Nu, am zis eu.

— Asta mă surprinde. În fond, stă la tine în casă, depinde de generozitatea ta. Altfel de ce ar avea un bărbat grijă de o femeie în felul ăsta?

— Sunt un filantrop.

A râs, a făcut gestul teatral de a-şi şterge lacrimile de la ochi, apoi a zis:

— Deci un om sapă în grădina lui. Găseşte poate cea mai mare comoară pe care a văzut-o vreodată, o comoară care ar putea schimba cursul istoriei. Ce face cu ea? O adevărată dilemă.

— Cum rămâne cu dilema ta?

— Ce pot să fac? Nu posed această comoară şi nici nu pot dovedi că e autentică până când n-o duc undeva unde să fie examinată de experţi. Aşa că spune-mi, domnule Sheridan, ce doreşti?

— O mie de dolari.

El a rămas şocat. Cred că nu se aştepta la o asemenea francheţe, nici chiar din partea mea.

— Vrei s-o vinzi?

I-am spus toată povestea. În timp ce îi dădeam detaliile sordide, el a tăcut, n-a zis nimic când chelnerii au adus homarii, rămânând încruntat.

— Ai dreptate, nu pot face nimic pentru ea, oricine ar fi, am zis eu la sfârşit. Nu-i pasă câtuşi de puţin de mine şi e o povară pentru finanţele mele. Dacă nu mă scapi de ea, o s-o dau oricum afară.

Vorbeam serios atunci, sau aşa credeam eu. Îmi ziceam că Anastasia îmi dădea prea multă bătaie de cap şi mă gândeam că în felul ăsta nu va pierde nimeni, iar eu puteam avea în continuare o părere bună despre mine însumi.

— O mie de dolari, a repetat el şi a gustat din homar.

Am încheiat afacerea pe loc. Eu urma să i-o trimit pe

Anastasia, ca şi cum i-aş fi trimis nişte bagaje. După aceea, în timp ce ieşeam din hotelul Astor în soarele fierbinte al amiezii, plin de mâncare rafinată şi de vinuri franţuzeşti, m-am simţit uşurat, de parcă mi s-ar fi ridicat o povară de pe umeri. Puteam să mă duc acasă în seara asta fără să mă mai uit înapoi, să-mi reechilibrez cheltuielile şi să aduc femei în locuinţa mea oricând voiam. Nu m-aş mai fi uitat în oglindă să văd un prost care fusese dus de nas de o dansatoare în cluburi de noapte. Mi-am zis că, de îndată ce va ieşi din viaţa mea, nu mă voi mai gândi niciodată la ea. Ce prost eram! Dar n-aveam decât douăzeci şi patru de ani.

ANASTASIA

M-am trezit brusc. Michael era în cameră şi trăgea jaluzelele. A deschis fereastra, lăsând să intre zgomotele de afară, strigătele conducătorilor de ricşe, zăngănitul tramvaielor de pe strada Nanking. A început să arunce haine într-o valiză maro uzată.

— Ce faci?

— Trebuie să pleci de aici, a răspuns el.

— De ce?

— Tu de ce crezi?

Nu ştiam, dar nu aveam dreptul să mă cert cu el. Fusese bun cu mine, mă hrănise, îmi dăduse un pat în care să dorm, îmi cumpărase haine şi nu ceruse nimic în schimb. Acum se săturase de mine şi voia să plec.

Eram ca o frunză, suflată de vânt dintr-un loc în altul, ceva care cădea pe jos şi, când se schimba direcţia vântului, eram dusă în altă parte. Nu-mi păsa.

M-am dat jos din pat, mi-am scos cămaşa de noapte şi am căutat haine cu care să mă îmbrac. Michael se uita la corpul meu gol şi ştiam că mă doreşte; asta era ultima mea răzbunare pentru faptul că mă dădea afară. Acum că plecam, voiam să rămân, voiam să trăiesc pentru totdeauna în camera asta şi să nu fiu nevoită să mă întorc în lume.

Mi-a aruncat nişte haine.

— Îmbracă-te!

— N-am unde să mă duc, Michael.

— Prietenul tău Banişevski o să aibă grijă de tine.

— Andrei?

— Te surprinde?

— Vrei să mă duc la Andrei?

— Bineînţeles că vreau, a răspuns şi a închis valiza.

Zgomotul a semănat cu închiderea unei uşi. Mi-am dat brusc seama că o să-mi fie dor de el.

— Să fii gata în zece minute, a mai zis el. Banişevski o să vină aici să te ia. Eu trebuie să plec la serviciu.

Şi ăsta a fost felul în care ne-am luat la revedere.

* * *

Faptul că m-am dus să locuiesc cu Andrei n-a fost atât de ciudat pe cât mi-am imaginat. Era ca şi cum mă întorceam acasă.

Avea o casă pe strada Cardinal Mercier, în stilul unei colibe englezeşti de pe vremea dinastiei Tudor, după cum zicea el. Locuinţa avea ferestre cu grătar şi lemnărie falsă, paturile aveau cearşafuri cu monogramă din pânză irlandeză, iar în baie erau plăci de faianţă negre şi albe. În fiecare dimineaţă, un servitor aducea ziarul local în limba rusă, proaspăt călcat cu fierul.

N-am avut nevoie de instrucţiuni din partea lui cu privire la tacâmurile de argint pe care trebuia să le folosesc la masă — nu ştiam unde învăţasem lucrurile astea, la fel cum nu-mi aminteam unde învăţasem engleza şi franceza — şi Andrei a fost încântat când a descoperit că ştiam să cânt Mozart şi Chopin la pianul mare şi alb din salon.

În acea primă după-amiază m-a dus la Madame Gamet, cel mai scump magazin de haine din Shanghai, ca să-mi cumpere haine noi: rochii subţiri din mătase franţuzească, jerseuri cusute de mână. Mi-a plăcut felul în care angajaţii se gudurau pe lângă mine pentru că eram cu Andrei. La fel ca în cazul tacâmurilor de argint şi al pianului, am descoperit că îmi era uşor să fiu arogantă.

Ştiam că mă supraveghează, că-mi urmăreşte fiecare gest şi fiecare cuvânt, cum face un detectiv cu un suspect, aşteptând să mă incriminez în vreun fel. Eram agitată, desigur, dar asta din pricina faptului că nu ştiam ce vrea, nu ştiam cum să mă port.

Am presupus că o să vrea să se culce cu mine, dar, când ne-am întors acasă în seara aia, servitorul lui m-a condus într-un dormitor aflat la celălalt capăt al casei. În tot acest timp mă culcasem cu bărbaţi în schimbul câtorva dolari; acum aveam o viaţă cu totul nouă şi era gratis.

Asta pentru că Andrei credea că sunt cineva important. Dar mi-aş fi dorit să-mi spună şi mie cine sunt.

* * *

Albumele de fotografii erau legate în piele moale de culoare verde şi miroseau a praf. Fotografiile alb-negru fuseseră lipite cu drag la locul lor, şiruri întregi, parada unei vieţi acum dispărute. Le-a pus în faţa mea şi a aşteptat — ce? Un suspin de recunoaştere, poate un deget pus absent pe o fotografie, în timp ce o amintire şovăitoare încerca să iasă la suprafaţă.

Am recunoscut într-adevăr câteva persoane din fotografii, dar ilustrate cu ţarul şi cu familia lui se găseau de vânzare în fiecare cafenea şi restaurant rusesc din cartierul francez; se născuse o adevărată industrie în jurul lor. Deveniseră echivalentul unor icoane religioase pentru emigranţii din Shanghai.

Andrei nu mi-a spus nimic, a continuat să întoarcă paginile albumelor, aşteptând ca eu să zic sau să fac ceva. Eram din ce în ce mai neliniştită. Voiam să-i fac pe plac. Dacă mă dădea afară acum, unde puteam să mă duc?

Am încercat să mă concentrez.

Andrei apărea în multe fotografii. A început să le comenteze cu voce scăzută: aici cobor în urma ţarului pe scara palatului din Kremlin; aici merg în urma ţarului şi a familiei lui în Peterhof, iată fiicele ţarului îmbrăcate în rochiile lor albe şi purtând ciorapi negri; aici sunt cu marile ducese la un dans pe puntea iahtului regal *Standart,* cu ocazia onomasticii bătrânei împărătese în 1912; aici iau prânzul cu ţarul şi cu ceilalţi ofiţeri şi adjuncţi la Stavka, sediul central al armatei ruse în timpul războiului.

În timp ce vorbea, punea cu respect degetul pe fiecare fotografie în parte, de parcă ar fi trasat conturul unui chip familiar, ar fi pipăit lâna aspră a unei uniforme, ar fi simţit căldura unei mâini. Faţa lui îşi pierdea răceala obişnuită şi, când îşi ridica privirea spre mine, îmi dădeam seama că se aştepta să citească aceeaşi nostalgie pe chipul meu. Dar eu nu simţeam absolut nimic şi ştiam că îl dezamăgisem.

A continuat să întoarcă paginile, înşiruind fără încetare numele marilor duci şi ducese, ale conţilor şi conteselor. Îi cunoştea pe toţi, ştia în ce relaţii de rudenie erau cu ţarul şi unii cu alţii. În timp ce cântecul conducătorilor de ricşe de pe stradă şi zgomotul transatlanticelor companiei Blue Funnel care navigau

pe râu pătrundeau prin ferestrele deschise, Andrei a reînviat o lume uitată, iar mie mi s-a făcut milă de el.

Când termina cu un album, lua altul, scoţându-le pe fiecare în parte din cutiile lor şi din hârtiile fine în care erau înfăşurate. Când le-a terminat pe toate, după-amiaza aproape că trecuse. Aplicele de perete aruncau o lumină palidă pe masă.

— Care din femeile astea crezi tu că sunt? l-am întrebat.

— Nu-ţi aminteşti nimic din toate astea?

Am dat negativ din cap.

— Poate că te înşeli în privinţa mea.

— Poate…

S-a apropiat atât de mult de mine, încât am simţit mirosul de ţigări ruseşti tari din respiraţia lui.

— Trebuie să fii tu!…

Am simţit fiori pe şira spinării. Am vrut să strig la el, să-mi spună: „Cine sunt eu?”

— Se pare că ai uitat totul în afară de nume, a zis.

M-am uitat la ultima pagină a albumului; nu era o fotografie, ci o ilustrată, cumpărată dintr-o librărie din Shanghai, un portret făcut în 1916, reprezentându-le pe marile ducese ale ultimului ţar din dinastia Romanovilor: Olga, Tatiana, Maria şi Anastasia.

N-am fost şocată sau surprinsă sau copleşită.

Ideea era pur şi simplu prea bizară ca să o iau în serios.

— Imposibil, am protestat.

— O să te fac să fii ea, chiar dacă eşti sau nu!

A închis albumul de fotografii, s-a ridicat în picioare şi s-a dus la culcare, lăsându-mă acolo în întuneric, întrebându-mă ce a vrut să spună.

* * *

Când am coborât la parter a doua zi de dimineaţă, el stătea lângă glasvand, privind musonul transformând în lac o peluză tunsă cu grijă. Îşi ţinea mâinile la spate, de parcă ar fi inspectat un batalion de soldaţi.

— Vrei să te scot din Shanghai? m-a întrebat.

— Nu ştiu ce vreau, cu excepţia faptului că vreau să aflu cine sunt.

M-am auzit rostind aceste cuvinte şi mi s-au părut ciudate, ca o frază într-o limbă străină pe care o experimentam pentru prima dată. Înainte nu-mi păsa de mine sau de trecutul meu.

El s-a aşezat pe un scaun, ca un om care se pregăteşte să abordeze o problemă de disciplină cu unul din copiii lui.

— Trebuie să plec la Berlin.

— La Berlin?

— Urmează să se formeze un guvern provizoriu în exil acolo. Vreau să fac parte din el, fireşte. Nu pot trăi aici pentru totdeauna.

Berlin. Încă o dată, eram o frunză în vânt.

— Vreau să vii cu mine!

— Nu sunt Anastasia, am zis eu.

— Nu ştii cine eşti. Cum poţi să ştii cine nu eşti?

Albumele de fotografii stăteau încă deschise pe masă. A luat unul şi a căutat până a găsit ilustrata cu cele patru ducese.

— Nici eu nu sunt sigur... Există o asemănare stranie, dar... ultima dată când le-am văzut pe ducese a fost cu un an înainte de revoluţie. Sunt deja cinci ani de-atunci şi mintea îţi joacă feste.

— Crezi că sunt fetiţa aia grasă din...

— Fetiţa grasă ar fi mult mai slabă după ce a murit de foame pe stradă în Siberia şi în Harbin.

— Nu văd nici o asemănare.

— N-ai cunoscut-o.

Am încercat să-mi sondez sentimentele, dar mă simţeam ca paralizată în interior. Acum voiam cu atâta disperare să-mi descopăr identitatea; nu-mi imaginasem niciodată că o dată cu asta va veni şi această povară a responsabilităţii. Nu-l credeam; un bărbat va vedea întotdeauna ceea ce vrea să vadă. Mi-am amintit ce îmi spusese cu o seară înainte: „O să te fac să fii ea, chiar dacă eşti sau nu!”

— Dacă aş fi eu aceea, aş şti. Mi-aş aminti ceva.

— Chiar aşa?

N-am putut să-i răspund. Avea dreptate: chiar mi-aş aminti?

— Trebuie să te iau cu mine la Berlin. Dacă am dreptate, asta o să provoace o adevărată senzaţie.

— Şi dacă te înşeli?

A dat din umeri.

— Poţi să te întorci să trăieşti cu ziaristul tău american. Asta vrei?

Iată ce vreau eu: să nu mă mai întorc la club. Să nu mai dansez cu bărbaţi în schimbul unui ceai rece, să nu mă mai culc cu bărbaţi pentru bani. Nu trebuie decât să mă prefac şi sunt

foarte pricepută la asta. Pot să mă prefac că-mi place să fac dragoste cu un bărbat, dacă mă plăteşte suficient de mult. Dacă pot să fac asta, atunci pot să pretind că sunt o mare ducesă, dacă asta vrea Andrei.

— Pot să-ţi fac rost de un paşaport; am prieteni la Ambasada Germană. Dar mai întâi va fi nevoie să ne căsătorim.

Să ne căsătorim. Cuvintele fuseseră rostite cu dezgust.

— Să ne căsătorim?

— Bineînţeles. Ce credeai?

* * *

Ne-am căsătorit la Ambasada Germană. Un bărbat într-un costum negru a citit ceremonia de pe un carton tipărit; a durat trei minute.

Andrei n-a invitat pe nimeni. A zis că nu voia ca prietenii lui să ne vadă împreună în Shanghai. A zis că era important pentru planurile noastre din Berlin, de parcă eu aş fi avut vreun rol în facerea lor.

Am luat cina la Astor, apoi ne-am petrecut noaptea nunţii în casa din strada Cardinal Mercier. A fost ceva lipsit de pasiune, la fel de rapid şi de neplăcut ca de fiecare dată când o făcusem pentru bani, iar Andrei şi-a pus după aceea un halat pe el şi s-a întors în dormitorul lui fără să zică nimic.

L-am trimis pe unul din servitorii lui Andrei acasă la Michael să-i spună că plec. N-am primit nici un răspuns. Două zile mai târziu, am părăsit oraşul Shanghai la bordul transatlanticului *Kashmir.* Înainte de a ne îmbarca, am stat pe docuri şi l-am aşteptat să vină, privind vasele de război cenuşii ancorate pe râu şi vapoarele care se îndreptau spre largul mării, lăsând în urmă o dâră de fum negru. M-am aşteptat să-l văd pe docuri, făcându-mi cu mâna, până în clipa în care ne-am urcat în *sampanul* care avea să ne ducă la bordul *Kashmirului.*

Două ore mai târziu, în timp ce soarele apunea ca o minge portocalie murdară deasupra mahalalelor din Pudong, *Kashmir* a pornit pe râu în jos, îndreptându-se spre mare, dar Michael n-a venit.

PARTEA a III-a

BERLIN, 1923

ANASTASIA

Sunt o foaie de hârtie albă pe care n-a atins-o nici un condei, o mână de lut gata să fie modelat, o istorie care aşteaptă să fie scrisă. Sunt creaţia lui, pânza pe care şi-a pictat amintirile şi speranţele; cu toate astea, nu simte nimic pentru mine, absolut nimic. Sunt o poveste fără început. Tânjesc după o arhivă proprie şi tânjesc după dragoste.

Sunt preţuită ca o bijuterie, dar nu aprind nici o dorinţă. În Shanghai era de ajuns să-mi dau hainele jos. În Berlin n-am nimic de vândut, decât un trecut furat din amintirile altora.

Mă întreb de ce mai face dragoste cu mine. Sunt momente când vorbeşte fără seriozitate despre copii, dar copiii sunt fructul iubirii şi pasiunii, lucruri care lipsesc din viaţa noastră de cuplu. Sunt momente când mă duce în pat şi mă sărută cu o ardoare disperată, ca un actor care joacă rolul unui iubit pe scenă. Dar e un actor foarte prost.

După aceea, se îndepărtează de mine, îşi pune halatul de mătase şi, aprinzându-şi o ţigară, iese din cameră. Eu stau întinsă în pat, dezamăgită nu de el, ci de viaţa mea.

Pentru că ştiu că poate fi şi altfel; văd uneori îndrăgostiţii din Berlin în timp ce se plimbă ţinându-se de mână de-a lungul străzii Unter den Linden sau se îmbrăţişează în pragul uşilor seara târziu sau îşi vorbesc şoptit în cafenelele de pe strada Kurfürstendamm. Şi, deşi hainele şi feţele lor sunt diferite, îi recunosc pe aceşti îndrăgostiţi după felul în care s-au izolat de lume. Sunt singuri chiar şi în mulţimile de pe Friedrichstrasse. Şi îi invidiez.

Au ceva ce nu găseşti în cluburile de noapte din Shanghai sau pe Chaussierstrasse, oricât de mulţi bani ai avea în buzunar. Singurătatea le este străină. Nu stau întinşi noaptea în paturile lor, aşa cum fac eu, privind cum cade zăpada pe pervazul ferestrei, simţindu-se la fel de departe de pământ şi de toţi oamenii de pe el ca luna de pe cer.

Într-o zi, aş vrea să fiu femeia care îşi aşteaptă cu nerăbdare iubitul în cafenea. Acel moment va fi începutul trecutului meu.

* * *

Din clipa în care am ajuns în Berlin, am început să învăţ despre mine însămi. Mi s-a cerut să-mi învăţ trecutul, dacă era, într-adevăr, al meu.

Am plecat din Shanghai dansatoare; am ajuns în Berlin mare ducesă. Aşa m-a prezentat Andrei peste tot unde mergeam şi eram întâmpinată fie cu teamă, fie cu neîncredere; nu era, nu putea fi, o cale de mijloc. Aş fi fost batjocorită de toţi pentru o astfel de pretenţie, dacă nu le-ar fi fost teamă de Andrei. Toată lumea auzise de Andrei Banişevski; dacă el credea că eu eram acea Anastasia Romanov, mulţi erau gata să renunţe la batjocură, cel puţin în faţa mea.

Nu exista o singură populaţie de emigranţi ruşi; erau sute, mii. În funcţie de opinia politică, fiecare îşi formase propria clică, iar acestea erau enorm de multe la număr. Andrei şi-a format curând propriul cerc de discipoli, din care făceau parte cei care credeau în restaurarea dinastiei Romanovilor şi care credeau de asemenea că eu eram singura supravieţuitoare a familiei ţarului Nicolae. Cred că spera ca prezenţa mea să-i facă rost de susţinători pentru propria cauză; dacă asta voia, atunci probabil că a fost dezamăgit de numărul mic de susţinători din Berlin. Nici acum nu ştiu dacă Andrei credea cu adevărat că eram Anastasia sau doar mă folosea ca să-şi atingă scopurile. Dar o să spun un lucru în favoarea lui: n-a renunţat niciodată.

Comunitatea rusă din Berlin era o societate cu susul în jos; existau arhiduci ruşi care conduceau taxiuri, în timp ce clienţii lor, care cu zece ani în urmă aprovizionau cazane în trenuri, discutau pe bancheta din spate despre principii anarhiste şi manifeste comuniste; conţii lucrau ca uşieri în hoteluri, salutându-şi foştii muncitori în fabrică, ataşaţi acum noii Ambasade bolşevice din Berlin.

Recepţionerul din hotelul nostru fusese mareşal în armata ţarului.

Berlin era o adevărată nebunie şi nimeni nu se aştepta ca oraşul să-şi revină prea curând. În această lume ciudată, mai conta oare cu adevărat Anastasia Romanov, marea ducesă a Rusiei?

* * *

Andrei mă ducea uneori la un restaurant numit Allaverdi, de pe strada Kurfürstendamm. Deşi patronii restaurantului erau

aproape toţi monarhişti, mai exista o masă într-un colţ care era rezervată în exclusivitate sovieticilor. Karl Radek, trimisul personal al lui Lenin, frecventa des acest restaurant. Unii ziceau că venea aici pentru că şaşlikul era cel mai bun din Berlin; eu cred că venea ca să fie servit de foştii arhiduci.

Într-o zi, eram acolo cu Andrei şi cu restul adunăturii. Subiectele de conversaţie erau cele obişnuite: dacă ţarul ar fi trebuit să fie mai ferm cu Împărăteasa în privinţa lui Rasputin, dacă ar fi trebuit să lase conducerea războiului pe mâna generalilor, obişnuita refacere a istoriei.

Plictisită, mi-am îndreptat privirea spre masa comuniştilor şi am văzut un bărbat stând acolo cu Radek, îmbrăcat cu uniforma militară în stil ţărănesc pe care o preferau sovieticii. Era slab, cu barbă neagră şi cu cei mai negri şi mai pătrunzători ochi pe care i-am văzut vreodată. N-am putut să-mi întorc privirea de la el. Probabil că a simţit că îl privesc, pentru că s-a întors şi şi-a aţintit asupra mea acei ochi înspăimântători. A fost ca un şoc electric.

Mi-am spus că asta era în sfârşit o amintire, căci, pentru o clipă, a trezit ceva în mine. Am încercat să o împiedic să dispară din mintea mea, dar era ca şi cum aş fi vrut să prind un fir de fum. Aproape imediat, amintirea s-a risipit.

Andrei s-a întors spre mine.

— Te simţi bine? Eşti cam palidă.

— Cine e bărbatul acela?

— Radek.

— Nu el. Celălalt.

A dat din umeri.

— Nu ştiu. Nu l-am mai văzut până acum.

S-a întors din nou spre ceilalţi şi a început să spună cu voce tare că, dacă ar fi fost după el, l-ar fi împuşcat personal pe Rasputin.

A doua zi, Andrei s-a întors acasă de la o reuniune a Consiliului Monarhist Suprem, s-a aşezat pe fotoliul lui, a desfăcut ziarul şi mi-a zis, aproape ca din întâmplare:

— Apropo de bărbatul pe care l-ai văzut, de bolşevicul din restaurant. Numele lui e Iurovski.

Numele nu însemna absolut nimic pentru mine.

* * *

Eram în Berlin de aproape şase luni când am descoperit de ce

îi era atât de greu lui Andrei să mă iubească. Mă lăsa rar să ies singură din casă, dar aveam nişte dureri de cap care nu-mi mai treceau şi m-am dus la doctor. Poate că nu m-a auzit când m-am întors acasă; când am intrat în dormitor, l-am găsit stând în faţa comodei, dându-se pe buze cu rujul meu. Am ţipat, crezând că e un intrus; purta o rochie roşie mulată, cea pe care mi-o cumpărase de la Madame Garnet, şi pantofi roşii cu toc înalt. Pe cap avea o pălărie elegantă, înclinată într-o parte, şi sub ea era o perucă blondă. Roşul din obraji îi accentua vârsta.

Ne-am uitat şocaţi unul la altul.

— Andrei... am murmurat.

A pus rujul jos şi s-a privit afectuos în oglindă.

— Ce faci, Andrei?

— Ce ţi se pare că fac?

— De ce te-ai îmbrăcat cu hainele mele?

— Am plătit pentru ele, a zis el, de parcă explicaţia asta ar fi fost de ajuns, şi s-a ridicat în picioare.

Nu ştiu, poate că se hotărâse pur şi simplu să scape cu faţa curată minţind. S-a apropiat de mine, fiind mult mai înalt în pantofii cu toc pe care îi purta.

— Arăţi ca una din târfele de pe strada Kurfürstendamm.

— Tu ar trebui să ştii mai bine.

— De ce te-ai îmbrăcat cu hainele mele? am repetat.

— Pentru că aşa vreau eu! a strigat şi mi-a tras cu putere o palmă peste faţă.

Probabil că i-a plăcut, pentru că m-a lovit din nou, şi mai tare. Apoi a mai făcut-o de două ori. Spre ruşinea şi groaza mea, am căzut în genunchi. Atunci, a început să mă lovească cu pantofii mei roşii. M-am făcut ghem, cu genunchii strânşi la piept, m-am auzit ţipând, dar el a continuat să mă lovească şi, după o vreme, am leşinat.

* * *

Când mi-am revenit, Andrei era din nou îmbrăcat cu hainele lui şi îşi ştergea rujul de pe buze cu o batistă cu monogramă. Părea mulţumit de el însuşi.

— Sper că ne-am înţeles! m-a avertizat.

Ce puteam să zic? Valul de spaimă care mă copleşise atunci când m-a lovit era uluitor. Lovea ca o femeie. De ce mă înspăimântasem aşa? M-am ridicat în capul oaselor, întrucât nu

aveam încredere că puteam să mă ridic în picioare; genunchii încă îmi mai tremurau.

— Cine eşti tu, de fapt? a zis el.

— Sunt cine vrei tu să fiu.

— Crezi că ăsta e un joc?

— Nu ştiu. Dacă este, n-am câştigat.

— Ai crezut că pe tine te vreau? a zis el, ceea ce mi s-a părut un lucru ciudat din partea unui bărbat care tocmai îşi ştergea rujul de pe buze.

— Nu sunt atât de îngâmfată încât să cred asta.

— Eu cred că n-ai vrut decât banii mei şi un paşaport, a zis el şi a ieşit din cameră.

Umbrele serii au căzut pe covor, iar eu m-am ghemuit pe podea, ca un câine care se ascunde ca să-şi lingă rănile. Am mai trăit încă doi ani cu acest bărbat rece, ciudat şi dificil, doi ani în care am pretins că sunt această Anastasia, oricine o fi fost ea. Am rămas pentru că nu aveam unde altundeva să mă duc şi cine altcineva să fiu.

MICHAEL

Am ajuns în Berlin în vara anului 1923 şi am devenit imediat un om bogat. În New York aş fi fost doar un alt ziarist care se străduieşte să scrie articole pentru *The Tribune* sau *New York Times,* dar în Berlin puteai trăi ca un rege cu ceea ce ar fi fost un salariu de mizerie în Statele Unite. În Shanghai aveam servitori; în Germania aş fi putut închiria camere în Reichstag. Capitala uneia din cele mai mari ţări europene se transformase într-un azil de nebuni.

Berlinezii trăiau de parcă erau într-o gară, de parcă mâine ar fi plecat spre un loc mai bun, dar azi erau nevoiţi să-şi poarte toată averea într-un geamantan şi să se descurce cum puteau mai bine.

Viaţa devenise o suferinţă care trebuia suportată cu stoicism, ca o durere de dinţi. Bărbaţii care rămăseseră invalizi în urma marelui război vindeau şireturi în faţa porţilor Tiergarten-ului şi cântau cântece populare pentru câţiva bănuţi în peşterile răsunătoare ale metroului. Dar străinii ca mine trăiau ca nişte regi. Cu o sută de dolari pe lună puteai trăi într-un apartament luxos, având nu una, ci două cameriste, şi puteai mânca în fiecare noapte la cele mai scumpe restaurante, în timp ce localnicii beau un înlocuitor de cafea, puneau miere artificială pe

pâinea lor mucegăită şi se hotărau ce lucruri să vândă ca să-şi plătească cina din seara următoare.

Dar germanii nu erau chiar ultimii pe scara socială. Erau aproape cinci sute de mii de refugiaţi ruşi în Germania, o sută de mii trăind în Berlin. De fapt, pe atunci era un oraş atât german, cât şi rus; existau biserici ruseşti, cluburi ruseşti, cinematografe ruseşti. Existau chiar şi trei cotidiane publicate în rusă. Auzeai vorbindu-se în rusă peste tot şi, în timp ce te plimbai de-a lungul străzii Kurfürstendamm la prânz, sunetul balalaicilor şi al viorilor ţigăneşti din restaurante aproape că acoperea zăngănitul tramvaielor.

Majoritatea foştilor aristocraţi din Europa de Est dormeau acum pe băncile din Tiergarten sau în toaletele bărbaţilor din grădina zoologică din Banhof. Ca să se încălzească, foşti duci şi contese se înfăşurau în ziare ruseşti aruncate la gunoi, dar, când venea iarna, cei mai mulţi mureau oricum, visând la baluri costumate în Palatul de Iarnă, la şampanie franţuzească şi la cocaină. Unii oameni ziceau că e un fel de dreptate divină, căci nici unuia nu îi păsase de milioanele de ţărani care îngheţau de frig şi mureau de foame în Rusia ţaristă, dar mie tot îmi era milă de ei.

Ruşii nu fugiseră de conflictele din ţara lor; le luaseră cu ei. Existau monarhişti, anarhişti, fascişti şi, bineînţeles, comunişti. Dacă francezii au inventat sexul, atunci ruşii au inventat politica. Peste tot vedeai afişe sau steaguri ale cine ştie cărei asociaţii politice, transmiţându-şi mesajul în litere chirilice stridente. Ruşii făceau în exil ceea ce făcuseră şi bolşevicii: complotau, făceau planuri, întocmeau legi, discutau. Toţi ştiau că bolşevicii nu aveau cum să stea prea mult la putere, aşa că monarhiştii se pregăteau pentru iminenta lor întoarcere în sfânta patrie-mamă. În fond, ei erau speranţa vechiului regim.

* * *

Tot datorită politicii am ajuns şi eu în Germania. Curând după ce Anastasia a plecat din Shanghai, prietenul meu Sebastian Beaumont a obţinut un post la ziarul *Times* din Londra. Câteva luni mai târziu, mi-a scris să-mi spună că aveau un post vacant, dacă mă interesa. L-am acceptat. Timp de un an şi ceva cât am stat acolo am muncit mult şi mi-au fost publicate câteva articole politice. Probabil că am impresionat pe cineva, pentru că cei de

la Reuters mi-au oferit un post la agenţia lor din Berlin. De îndată ce m-am instalat într-un apartament, primul lucru pe care l-au făcut a fost să mă trimită la München pentru trei săptămâni; dar, când m-am întors, am început să-l caut pe Banişevski. Nu mi-a luat mai mult de o zi ca să-i dau de urmă. În fond, sunt ziarist. La fel ca un poliţist, ştiu cum să găsesc oamenii.

Era duminică, iar el era în curtea Bisericii Memoriale Ruse de pe strada Unter den Linden. Vindea obişnuitul gunoi monarhist: istorii ale războiului civil, scrise în grabă şi tipărite prost, povestite din punctul de vedere al dreptei radicale; fotografii şi ilustrate reprezentându-l pe ţar alături de familia lui; manifeste care îi chemau pe ruşi să se întoarcă şi să lupte pentru ţara lor. Am luat un manifest şi l-am citit. În esenţă, pretindea că revoluţia fusese o conspiraţie sionistă şi adopta aceleaşi puncte de vedere antisemite pe care tocmai le auzisem de la un omuleţ supărat din München.

Curtea s-a umplut deodată de oameni care ieşeau din biserică, majoritatea exilaţi, foşti duci care se întorceau la apartamentele lor cu un singur dormitor din spatele Pieţei Nollendorf, foşti amirali care se întorceau să servească la mese în ceainăriile ruseşti. În timp ce soarele de vară încălzea curtea pietruită, oamenii s-au oprit să se agite în jurul cărţilor şi al ilustratelor, asigurându-se reciproc că vremurile bune de odinioară se vor întoarce curând.

După o jumătate de oră, cei mai mulţi din ei plecaseră şi portarul a început să închidă porţile. Banişevski fusese ocupat cu prietenii lui şi până atunci nu dăduse nici o atenţie tânărului cu pălărie care citea diferitele feluri de pamflete îngrămădite pe taraba lui.

— Pot să vă ajut cu ceva? m-a întrebat el, după ce ultimul fost ofiţer îl salutase respectuos şi plecase.

Mi-am scos pălăria şi am zâmbit.

— Domnule conte Andrei Sergheiovici. Îţi mai aduci aminte de mine?

I-a luat ceva timp. Când şi-a dat seama cine sunt, singurul semn de recunoaştere a fost o licărire de iritare în priviri.

— Americanul! a făcut el. Din Shanghai…

— Michael Sheridan.

— Ce cauţi în Berlin?

— Muncesc.

— Sper că nu lucrezi tot pentru fiţuica aia americană din

Shanghai, nu?

— Acum lucrez pentru agenţia Reuters.

M-a privit neîncrezător, arătându-se surprins de faptul că o astfel de instituţie nobilă ar angaja pe cineva ca mine.

— Ce vrei? a mormăit el şi a început să-şi împacheteze cărţile şi fotografiile.

— Ce mai face Anastasia?

— Dacă te referi la marea ducesă, nu cred că te mai priveşte.

Marea ducesă Anastasia… Mă rog.

— Sunt o grămadă de mari ducese în Berlin. Mă refeream la femeia pe care am cunoscut-o amândoi în Shanghai.

— Cât vrei?

— Ce?

— Presupun că de asta eşti aici.

— Nu vreau banii tăi.

N-a părut convins.

— Ai venit să provoci necazuri, nu-i aşa?

— Nu vreau decât s-o văd. Să văd dacă e bine.

— E într-o stare de sănătate perfectă. Şi nu vrea să te vadă.

A continuat să pună cărţile şi ilustratele în două valize maro uzate.

— Este… i-ai stabilit identitatea?

— Te-am plătit o dată.

— După cum am spus, nu vreau banii tăi. N-a păţit nimic, nu-i aşa?

A oftat adânc şi s-a întors cu faţa la mine.

— După cum ai zis şi tu, în momentul de faţă există multe pretenţii mincinoase în legătură cu dinastia Romanovilor. Mi-a luat mai mult decât m-am aşteptat să stabilesc adevărata identitate a soţiei mele.

— Pot să o văd?

— În nici un caz.

— Poţi să-i spui că m-ai văzut şi că am întrebat de ea? am mai încercat o pistă

— Bineînţeles, a minţit el.

Dar era prezenţa mea aici doar o întâmplare? Din momentul în care plecase din Shanghai, o parte din mine căuta o modalitate de a o regăsi. Nu voisem să recunosc lucrul ăsta, dar iată-mă din nou, făcându-mă de râs din pricina unei femei. Încercasem să o uit. Nu puteam. Unii europeni se întorceau cu o dependenţă din perioada petrecută în Orient; de obicei, era o dependenţă de

opiu, nu de o femeie.

În Londra aveam un apartament, o prietenă, o viaţă echilibrată. Dar dependenţa mea îmi chinuia sufletul şi hotărârea mea de a o uita se dusese pe apa sâmbetei atunci când mi se oferise şansa să plec la Berlin.

Totuşi un bărbat trebuie să se facă de râs dintr-un motiv sau altul, dacă nu vrea să moară de bătrâneţe cu o grămadă de regrete. Alternativa la a fi un tânăr prost este să fii tânăr şi înţelept, dar nimănui nu i s-a întâmplat nimic extraordinar dacă a fost înţelept. Există multe lucruri din pricina cărora te poţi face de râs; caii şi whiskyul, de exemplu. Eu n-am avut în viaţa mea decât un singur viciu adevărat, şi anume femeile, Anastasia mai presus de toate.

— *Zu später*[4]*,* am mormăit eu în germana mea îngrozitoare şi am plecat.

Simţeam privirea lui Banişevski arzându-mi în ceafă. Bănuiesc că ştia că aveam să găsesc o modalitate de a-i strica toate planurile.

Dacă asta gândea, ei bine, avea dreptate!

ANASTASIA

Pe strada Kurfürstendamm era un restaurant numit The Eagle; era preferatul lui Andrei; mergeam acolo tot timpul. El zicea că era ca şi cum Dumnezeu ar fi luat o cafenea din vechiul Sankt Petersburg şi ar fi pus-o pe o stradă din Berlin. Putea deveni foarte sentimental când era vorba de Rusia; era singurul lucru care îl făcea să fie sentimental.

Zgomot… Intrai într-un adevărat vacarm: zăngănitul farfuriilor, zbârnâitul balalaicilor, chelnerii care strigau în rusă. Pe pereţii din cărămidă erau îngrămădite fotografii reprezentând familia regală. Eu şi Andrei ne făceam întotdeauna o intrare triumfală şi, în timp ce mergeam printre mese, părea că toată lumea vrea să se încline, să-mi ia mâna şi să-mi facă complimente. Eram familia regală pe care aceste suflete pierdute nu crezuseră că o vor mai vedea vreodată în viaţa lor distrusă; chiar şi cei care nu credeau că eram Anastasia îmi spuneau ducesă. Voiau să creadă şi asta era de ajuns pentru ei.

Comesenii noştri erau cam aceiaşi tot timpul; aveam întotdeauna cel puţin un duce sau o contesă cu noi la masă şi un

[4] Prea târziu! (germ.) (n. red.).

anume tânăr care părea că ţine foarte mult la Andrei şi ai cărui ochi erau remarcabil de strălucitori. Din pricina cocainei, după cum mi-a şoptit la un moment dat unul din comesenii mei.

În ziua aceea, musafirul nostru de onoare era o frumoasă contesă de vârstă mijlocie, care tocmai sosise la Berlin. Andrei m-a asigurat că îl cunoscuse pe ţar şi pe fiicele lui, şi că avusese cunoştinţe suspuse la curte. Numele ei era Nataşa Ludmilova.

— Trebuie să o impresionezi, mi-a ordonat Andrei, înainte de a pleca de acasă. E vital să-i obţinem sprijinul.

Ca de obicei, eram expusă asemenea unui obiect, jucând rolul Anastasiei pentru el. Nu exista clipă în Berlin în care să nu mă simt privită, să nu mă simt scrutată. Nu e de mirare că tânjeam din ce în ce mai mult să fiu singură şi că mi-era dor de solitudinea casei noastre din Grünewald.

Chelnerul, un bărbat cu părul cărunt şi cu o mustaţă enormă, ne-a adus mâncarea şi s-a purtat extrem de ostil şi de nepoliticos cu noi. Fusese cândva duce şi era de aceeaşi vârstă cu Andrei, deşi, în situaţia în care se găsea acum, el şi soţul meu abia dacă şi-au vorbit. Contesa Ludmilova le-a spus celorlalţi în şoaptă şi pe un ton afectat că îl cunoscuse în Rusia şi că fusese la un bal la moşia lui aflată în afara oraşului Sankt Petersburg. Era un om vulgar, după cum ne-a sugerat ea. StrăMoşul lui se făcuse de ruşine la Austerlitz, lăsându-se capturat de Napoleon.

Pe masă şi-au făcut apariţia farfuriile cu aperitive, blini, şaşlik şi borş.

Am simţit privirea contesei Ludmilova fixată asupra mea, urmărindu-mi fiecare mişcare. Deodată, s-a aplecat spre mine şi toţi şi-au întrerupt conversaţiile ca să asculte.

— Nu mă recunoşti?

— Îmi pare rău. Sunt sigură că ţi s-a spus. Nu-mi amintesc nimic despre Rusia.

Mă privea atât de sincer, încât am fost nevoită să-mi întorc capul.

— Asemănarea e stranie, i-a murmurat ea lui Andrei.

Părea copleşită de o emoţie puternică.

— O, Maiestate, nu se poate să mă fi uitat!

Am vrut să spun ceva care să o liniştească. Aşa se întâmpla întotdeauna; aveam acest sentiment de vină, de parcă ar fi trebuit să plătesc o datorie de mult uitată. Lecţiile primite încontinuu de la Andrei îngreunaseră şi mai mult situaţia; nu eram sigură dacă imaginile care îmi veneau în minte erau

amintiri adevărate sau o închipuire inspirată de legendele şi zvonurile pe care le auzisem de la el şi de amintirile lui vagi.

Toată lumea se holba la noi, aşteptând să fiu acceptată sau respinsă. Dar Nataşa Ludmilova n-a făcut decât să dea din cap.

— A trecut atâta timp de atunci, a zis ea.

Am văzut faţa lui Andrei cu coada ochiului, i-am văzut dezamăgirea, dezgustul. Creaţia lui nu se bucurase de succesul sperat.

— Ai zis că ai întâlnit-o de multe ori, i-a şuierat el printre dinţi contesei Ludmilova.

— Era doar o fetiţă pe atunci. Acum e femeie în toată firea. Memoria îmi joacă feste.

Tocmai atunci, chelnerul a adus la masă o altă farfurie cu şaşlik.

— Dacă femeia asta e marea ducesă, eu sunt Vladimir Ilici Lenin, a scrâşnit el şi a plecat.

Andrei şi-a aruncat şervetul pe masă şi s-a ridicat în picioare.

— Ticălosul ăla era un nenorocit de general, iar acum e un amărât de chelner! a strigat el. O să-l arunc în stradă!

A ieşit ca o furtună din sală, cerând să-l vadă pe şeful localului.

S-a lăsat o tăcere îngrozitoare.

Când bătrânul chelner s-a întors în sală, rânjea pe sub mustaţă, vizibil încântat de scandalul pe care îl provocase. Când a trecut pe lângă mine, i-am pus piedică. A căzut la pământ, iar farfuriile cu borş au descris un arc perfect şi apoi au aterizat pe podea, făcându-se zob. Borşul a ajuns pe pereţi, stropind o fotografie a familiei regale, ca nişte picături de sânge.

M-am uitat la bietul bătrân, îngrozită de ceea ce făcusem. S-a uitat la mine dintre resturile de farfurii şi borş cu atâta ură în priviri, încât am fost nevoită să-mi întorc capul. Ce-mi venise să fac aşa ceva?

Andrei s-a întors în sală chiar în clipa în care Nataşa Ludmilova a strigat:

— Exact asta ar fi făcut Anastasia!

Apoi, această străină, mirosind a parfum ieftin, s-a ridicat de la locul ei şi m-a îmbrăţişat. Toată lumea a aclamat, a bătut din palme şi a plâns, iar Andrei a cerut şampanie. Eram încă o dată centrul tuturor lucrurilor, cheia speranţelor lor. N-am avut nici un sentiment de împlinire, doar o groază nesfârşită faţă de situaţia mea.

În mijlocul acestei scene de bucurie, l-am văzut pe bătrânul duce plecând pe furiş, cu haina albă distrusă din pricina petelor, datoria lui faţă de monarhie fiind în sfârşit făcută.

* * *

În spatele barului din restaurantul The Eagle era o scară circulară care ducea la clubul de noapte de la subsol, unde, dacă aveai destui bani, te puteai întinde pe canapele într-o cameră prost luminată şi puteai bea şampanie franţuzească şi mânca ciuperci murate până a doua zi de dimineaţă. De obicei era câte un biet emigrant care cânta la vioară pe o scenă mică, în schimbul unor bacşişuri.

Contesa Nataşa Ludmilova era încântătoare de la distanţă. Doar atunci când te apropiai de ea vedeai că frumuseţea ei era artificială şi îţi dădeai seama după ridurile de la ochi şi după încreţiturile de la gât că era probabil cu zece ani mai în vârstă decât crezuseşi la început. Pielea ei arăta ca hârtia cerată a măcelarului şi trupul îi era consumat probabil de tuberculoză. Fuma prea mult, iar accesele de tuse o lăsau de multe ori să se zbată minute în şir ca să respire.

Ca toţi emigranţii, nu vorbea decât despre trecut: despre petrecerea asta şi balul ăla costumat, despre prieteni morţi, sărăciţi sau dispăruţi, despre sezoane sociale demult uitate, despre case nobile şi familii bune, acum dispărute pentru totdeauna. Făcea faţă noii ei vieţi în Berlin prefăcându-se că aceasta nu există.

— Ţi-l aminteşti pe fratele ţarului, Maiestate? m-a întrebat ea, apoi şi-a cerut imediat scuze. Îmi pare rău. Bineînţeles că nu ţi-l aminteşti. Mereu uit asta.

Şi a râs de mica ei glumă. Mi se părea deconcertant felul în care unii oameni îmi spuneau Maiestate, iar alţii nu, în funcţie de profunzimea convingerii lor.

— Am văzut poze cu marele duce, i-am zis eu. Toate aşa-zisele mele amintiri provin din albume de fotografii. Trecutul meu — dacă e al meu — a fost schiţat în culori sepia. Istoria mea a fost confecţionată din povestirile şi amintirile lui Andrei.

— Era un om minunat. Atât de amuzant! Am avut o relaţie amoroasă cu el.

M-am întrebat ce trebuia să răspund. Avusese o relaţie amoroasă cu unchiul meu. Asta ne făcea prietene intime?

— Era un afemeiat. Nu era deloc ca Andrei.

A zâmbit duşmănos. A fixat o ţigară în portţigaret şi a aprins-o.

Pe scenă era o femeie, una din cele mai frumoase pe care le văzusem vreodată. Era subţire ca o trestie, avea părul blond şi lung şi un fel obsedant şi exagerat de a se mişca. Tocurile înalte îi scoteau în evidenţă muşchii gambelor, iar faţa ei avea o frumuseţe atât de eterică încât ar fi putut să fie din marmură. Ca femeie, am simţit că mă cuprinde gelozia. Andrei o devora din priviri. La mine nu se uitase niciodată aşa.

Femeia a început să cânte un cântec rusesc vechi, de dinainte de revoluţie, acompaniată de o vioară şi de o balalaică. Sala era cufundată în tăcere.

— Bineînţeles, Andrei nu vrea decât milioanele tale.

— Ce?

Întinsă pe canapea ca o împărătească, Nataşa mi-a urmărit reacţia cu ochii pe jumătate închişi.

— Se spune că în Banca Angliei zace o adevărată comoară în lingouri de aur şi în bijuterii. Dacă baba aia din Copenhaga o să decidă vreodată că tu eşti adevărata Anastasia, o să primeşti toţi banii.

Baba. Adică bătrâna împărătească.

— Presupun că merită şi el ceva pentru tot ce a făcut pentru mine.

— E mai mult decât ceva, dragă. Dacă tu vei fi aleasa, Andrei al nostru va deveni regent.

Era pentru prima oară când îmi dădeam seama cu adevărat de miza pentru care jucau aceşti oameni. De îndată ce bolşevicii aveau să fie răsturnaţi de la putere — şi Andrei zicea că era doar o chestiune de luni, după cum mergeau lucrurile — monarhiştii aveau să se certe pe tronul rămas liber. Eu tot nu puteam accepta ideea că Andrei era gata să-l revendice în numele meu. Noţiunea era prea ridicolă.

Indiferent cât de des mă prezenta Andrei drept marea ducesă, eu nu mă puteam gândi decât la faptul că această ducesă se culcase cândva cu chinezi graşi şi cu englezi rigizi.

— Mă întreb dacă e în stare să aibă un moştenitor, a şoptit Nataşa.

L-am văzut pe Andrei uitându-se la noi, supărat că vorbeam în timp ce femeia cânta. La naiba cu el!

— Chiar crezi că aş putea fi ea? am întrebat-o.

Mi-am ţinut respiraţia în timp ce am aşteptat să răspundă. Aş putea fi eu această fantomă misterioasă numită Anastasia?

Dar Nataşa n-a putut sau n-a vrut să răspundă.

În loc de asta, s-a aplecat spre mine şi mi-a şoptit:

— Uită-te la oamenii ăştia. Trăiesc cu toţii într-o lume de vis. Idioţii!

Apoi a apucat-o un acces de tuse convulsivă. Andrei s-a uitat urât la ea, după care şi-a îndreptat din nou atenţia asupra frumoasei cântăreţe de pe scenă.

MICHAEL

Şeful meu de la Reuters era Jeremy Sanderson; studiase la Oxford, ştia cinci limbi străine, avea un păr cu cărare exact la mijloc şi vorbea de parcă avea prune în gură. Era genul de englez pe care îl uram de cum îl vedeam, un alt măgar îngâmfat cu un complex nesuferit de superioritate. Dar Sanderson era un om pe care îl puteai cu greu detesta, chiar şi atunci când erai predispus la asta; avea farmec, un simţ sec al umorului, Medalia de Onoare pentru curaj în marele război şi o provizie nesfârşită de ţigări. E greu de spus care din aceste numeroase calităţi minunate m-a cucerit.

De îndată ce am ajuns în Berlin, Sanderson m-a luat sub aripa lui, explicându-mi tot, de la complexitatea politicii germane până la cea mai bună modalitate de a deosebi o fată de un bărbat îmbrăcat ca o fată — mărul lui Adam — în barurile de pe Friedrichstrasse. Aşa că, bineînţeles, Sanderson a fost omul la care m-am dus să cer sfaturi cu privire la misterul Anastasiei Romanov.

— Romanovii sunt o afacere mare acum, a zis el. E această Anna Andersen, de exemplu, chiar aici în Berlin. Anul trecut a fost o femeie în Paris care pretindea că e marea ducesă.

Eram într-una din cafenelele de pe strada Kurfürstendamm, privind parada care trecea prin faţa noastră, travestiţii care mergeau legănându-şi şoldurile, emigranţii din clasa mijlocie care se plimbau pe stradă împodobiţi cu nestemate, evitând cerşetorii de pe trotuar care vindeau şireturi pentru câţiva bănuţi.

— Nu e vorba de o prinţesă pierdută. E vorba de politică. E vorba de lupta pentru succesiune. Dacă Anastasia ar fi în viaţă, ar complica totul. Vezi tu, amice, sunt trei pretendenţi principali la tronul Rusiei. E marele duce Nicolae din Paris, un om apreciat,

destul de inteligent, dar originea lui e pusă sub semnul întrebării. Apoi mai e Chiril, fratele ţarului. El ar trebui să fie succesorul, dar nu se grăbeşte nimeni să-l ierte pentru ceea ce a făcut.

— Pentru ceea ce a făcut?

— În 1917, a mărşăluit pe Nevski Prospekt cu soldaţii lui şi şi-a oferit serviciile Dumei în lupta împotriva ţarului. La acea vreme, preşedintele Dumei încerca de fapt să-l păstreze pe Nicolae pe tron, aşa că i-a spus lui Chiril să se ducă acasă. Chiril s-a întors la palatul lui şi a arborat steagul roşu pe acoperiş. Cei mai mulţi monarhişti ruşi ar prefera să-l vadă pe Lenin pe tron decât pe Chiril.

— Cine e al treilea pretendent?

— Ducele de Hesse, celălalt frate al lui Nicolae. Bătrâna împărătească — care locuieşte într-un castel din Danemarca — rămâne capul familiei Romanov şi probabil că l-ar susţine pe duce în defavoarea lui Chiril, dar nu va recunoaşte că pe dragul ei Niki îl mănâncă viermii. Asta e principala problemă. Oricine va fi ales, are nevoie de aprobarea bătrânei.

— Şi Anastasia?

— E moartă, amice. Împreună cu restul familiei.

— Dar dacă n-ar fi? Ipotetic vorbind.

A dat din cap, dar a intrat în joc.

— În primul rând, ar trebui să găseşti pe cineva care să o poată identifica dincolo de orice îndoială. Problema e că membrii familiei s-au retras la Ţarskoe Selo în ultimii ani, au trăit ca nişte pustnici. Există doar câţiva oameni încă în viaţă care şi-ar putea aduce aminte cum arăta Anastasia în ultimii ani. Nu uita, era cea mai mică din cele patru fiice, aşa că nu era considerată foarte importantă.

Şi-a terminat de băut cafeaua.

— Acum cât timp ai plecat din New York?

— Acum patru ani.

— Te-ai mai întors vreodată?

Am dat negativ din cap.

— Bine. Să presupunem că toţi cei care te cunoşteau, familia ta, aproape toţi prietenii tăi, dispar luaţi de un val uriaş de apă. Cine mai rămâne? O mătuşă, bona ta de când erai mic, un învăţător. Te întorci în New York şi pretinzi că eşti moştenitorul averii familiei. Dar un verişor pe care nu l-ai cunoscut niciodată nu vrea ca tu să primeşti moştenirea, aşa că spune că eşti un impostor. Cât de uşor crezi că va fi să dovedeşti cine eşti dacă

nu ai documente?

— Dacă mătuşa mea îşi aduce aminte de mine...

— Dar dacă te-ai schimbat, dacă nu mai eşti individul cu fizic superb pe care îl am acum în faţa ochilor? Să presupunem că te-ai îngrăşat sau că ţi-a mai căzut din păr, iar mătuşa ta nu mai are nici ea o memorie prea bună. Învăţătorul tău nu e sigur, a trecut mult timp de atunci. Bona te ţine minte doar de acum zece ani. Se ajunge la tribunal, există oameni care te-au văzut de câteva ori şi sunt destul de siguri că eşti tu, până când un avocat deştept îi cheamă ca martori şi le pune întrebări care să-i încurce, sădeşte îndoiala în mintea juraţilor. În cele din urmă, totul depinde de bunica ta. Bunica e o căţea certăreaţă, pe jumătate nebună de durere, care l-a preferat întotdeauna pe verişorul tău şi are interes să pretindă că nu eşti cine zici tu că eşti.

— De ce-ar face asta?

— Pentru că atunci ar trebui să accepte că fiul ei favorit a murit. Şi este atât de înnebunită de durere, încât s-a amăgit că acesta încă trăieşte. Asta s-a întâmplat cu bătrâna Împărătească. Poate că Olga, Tatiana, Maria şi Anastasia erau nepoatele ei, dar Niki era cel pe care îl iubea. Niki era totul pentru ea.

Am înţeles ce voia să spună. În fond, Romanovii erau celebri pentru excentricitatea lor dinainte de răscoala bolşevicilor. Citisem biografiile: când ţarul era pe front în timpul marelui război şi zeci de mii de soldaţi ruşi erau măcelăriţi în jurul lui în fiecare zi, Nicolae scria în jurnalul lui aproape numai despre vreme. Între timp, soţia lui primea sfaturi cu privire la probleme medicale şi politice de la un călugăr desfrânat ambulant.

— Prin urmare, chiar dacă această fată despre care ţi-am vorbit este Anastasia, zici că n-ar putea-o dovedi niciodată.

— Exact. Deşi, ca femeie, n-ar putea moşteni tronul prin legea paulină, dacă ar fi acceptată ca fiind adevărata Anastasia, deciziile ei cu privire la succesiunea imperială ar fi de netăgăduit. Hesse nu va lăsa să se întâmple aşa ceva; vrea tronul pentru el. De fapt, din motive diferite, nimeni din familia ei nu vrea ca Anastasia să fi supravieţuit. Şi, întrucât nu vor să creadă, nu vor crede.

S-a aplecat spre mine.

— Mai e bineînţeles şi chestiunea banilor.

— Ce bani?

— Se zvoneşte că hoaşca bătrână din Danemarca a fugit din

Rusia cu milioane de dolari în diamante şi bijuterii. Se zice că le ţine sub pat într-un cufăr mare din piele. Anastasia ar avea dreptul la o parte din bani. Îmi pare rău să spun asta, dar povestea se rezumă la cine primeşte banii.

M-a privit mirat.

— Doar nu crezi că femeia asta pe care o cunoşti e adevărata prinţesă, nu-i aşa?

Am dat din umeri, ca şi cum n-ar fi avut nici o importanţă pentru mine, ca şi cum ar fi fost doar o poveste care îmi înflăcărase instinctele de ziarist.

— Nu chiar, am zis eu.

El a zâmbit.

— Ştii, amnezia e un truc isteţ.

— Un truc?

— Amice, dacă aş vrea să mă dau drept o anumită persoană, asta aş face. Nu contează că eşti o actriţă bună, mai curând sau mai târziu vei face o greşeală: numele unui câine sau al unui servitor, mâncarea ta preferată. Nu poţi şti niciodată totul despre viaţa altcuiva, e imposibil. Dar, dacă spui că ţi-ai pierdut memoria, atunci totul se reduce la asemănarea fizică şi nimeni nu poate dovedi nimic cu adevărat. În alte împrejurări, Banişevski ar fi putut să reuşească.

— Nu cred că Anastasia se preface, l-am contrazis.

— Gândeşte-te puţin: memoria ta te reprezintă, amice, este totalul personalităţii tale. Dacă n-ai memorie, nu ştii de unde eşti, nu ştii ce evenimente ţi-au marcat viaţa, nu ştii nimic despre tine. Memoria este sufletul tău. Dacă fata asta chiar nu-şi aminteşte nimic, şi-a pierdut identitatea. Înseamnă că poate să-şi inventeze una nouă.

Era ziarist; cinismul făcea parte din profesie.

— Cred că ai dreptate, am murmurat eu.

M-am gândit la Anastasia aşa cum o văzusem pentru prima dată în acea seară în clubul de noapte: o fată fără suflet. I se potrivea perfect. Atâta doar că acum avea un trecut, iar eu făceam parte din el. Ştiam ce evenimente îi marcaseră viaţa, fusesem acolo şi contribuisem la producerea lor.

Cu alte cuvinte, Anastasia făcea parte din trecutul meu acum, făcea parte din mine. Ştiam că trebuie să o văd din nou, să exorcizez fantomele, să o scot din mintea şi din viaţa mea.

* * *

Atmosfera din Douglavari Egel era plină de fumul scârbos al ţigărilor ruseşti tari. Scârţâitul îngrozitor al unei viori se auzea dintr-un colţ întunecat, un chelner a trecut pe lângă mine ducând farfurii cu blini şi şaşlik. În toate fotografiile de pe pereţii închişi la culoare şi acoperiţi cu panouri din stejar era fie ţarul, fie familia lui: iată-l aici pe Nicolae sosind la Palatul de Iarnă în 1913 pentru a sărbători trei secole de domnie a dinastiei Romanov; iată-l din nou, în uniforma lui cenuşie şi cu cozoroc pe cap, inspectând trupele pe o câmpie plină de noroi; iată-l acolo, într-o uniformă albă marinărească, pozând pentru un portret oficial împreună cu familia lui.

Restaurantul era aglomerat şi mi-a luat ceva timp să găsesc persoana pe care o căutam. Banişevski era împreună cu prietenii lui la o masă din colţ, aflată în fundul restaurantului; la dreapta lui era o tânără subţire şi blondă, iar la stânga o rusoaică în vârstă, mai degrabă chipeşă decât frumoasă. În jurul lui era obişnuita adunătură de nobili exilaţi, în toată splendoarea lor veştejită. L-am auzit din celălalt capăt al încăperii discutând despre nu ştiu ce problemă politică. Apoi, toţi au început să vorbească ruseşte şi nimeni nu s-a sinchisit de mine. Am stat la capătul mesei, fixând-o pe Anastasia cu privirea.

Se schimbase, desigur. Eu ţineam minte o persoană fără adăpost, înspăimântată şi palidă, cu cearcăne la ochi şi cu nişte mâini osoase care se mişcau neliniştite, ca un fluture alb care zbura dintr-un loc în altul. Se însănătoşise, asta era clar; acum avea culoare în obraji şi carne pe acele oase delicate.

Dar cea mai mare schimbare nu era de ordin fizic; era o metamorfoză a spiritului, vizibilă în felul în care stătea la masă, cu ochii strălucitori şi sprijinindu-şi bărbia cu mâna. Era atentă şi încrezătoare în sine. Anastasia mea se reunise cumva cu lumea.

Când m-a văzut, a făcut ochii mari. A pus mâna pe braţul lui Banişevski, iar el şi-a întrerupt fraza şi şi-a ridicat privirea. Pe faţa lui se citeau mânia şi cred că şi spaima.

Deodată, toţi s-au oprit din vorbit şi s-au uitat de-a lungul mesei la acest străin care venise neanunţat la mica lor adunare.

— Bună, Anastasia, am început eu.

— Michael!…

Poate că era bucuroasă să mă vadă; nu mi-am putut da seama. N-am reuşit niciodată să descifrez expresiile de pe chipul ei.

— Andrei Sergheiovici, am salutat, dând din cap spre Banişevski.

Probabil că ştia că o voi căuta; îl avertizasem în privinţa intenţiilor mele în curtea Bisericii Memoriale Ruse. Mi-a întins mâna cu o oarecare graţie, iar eu i-am strâns-o.

— Acest domn este o cunoştinţă de-a mea din Orient, le-a spus el celor de la masă. Ziarist.

Mi-am îndreptat din nou privirea spre Anastasia. Uitasem cât de frumoasă era, cât de mult mă afecta. Nu aveam cum să explic lucrul ăsta, nici mie, nici altcuiva. Nu avea nici o logică. M-am uitat la ea şi am simţit că încep să ard.

— Andrei, unde îţi sunt bunele maniere? a întrebat femeia chipeşă. N-ar trebui să-i oferi un loc musafirului nostru?

Contele arăta de parcă ar fi vrut mai degrabă să-mi taie gâtul. Dar a intrat în joc şi m-a întrebat dacă doresc să stau cu ei la masă. A fost vizibil uşurat când am refuzat. În schimb, am băgat mâna în buzunar şi am scos o carte de vizită. I-am dat-o Anastasiei.

— Lucrez la biroul de aici al agenţiei Reuters.

Se vedea că Banişevski ar fi vrut să i-o smulgă din mână şi să o facă bucăţi, dar ar cam fi bătut la ochi dacă ar fi făcut asta în faţa tuturor.

— Reuters?

— Nu pot să rămân un pierde-vară o veşnicie.

Pe faţa lui Banişevski se citea un dispreţ total.

— Arăţi minunat, i-am zis eu Anastasiei.

— Mulţumesc.

— Mă bucur să te văd din nou. Dă-mi un telefon când ai timp.

Am plecat, întrebându-mă în timp ce ieşeam la soare ce rezolvasem cu asta. Nu ştiam decât că trebuia să o văd din nou, singură, dar nu credeam cu adevărat că mă va suna vreodată şi am avut dreptate.

ANASTASIA

Când l-am revăzut, sentimentele mele au fost pe cât de puternice pe atât de neaşteptate. Mă gândisem de multe ori la el de când plecasem din Shanghai, uneori blestemându-l pentru viaţa la care mă condamnase, alteori rugându-mă pentru sufletul lui, căci îmi salvase viaţa.

Într-o dimineaţă, curând după sosirea noastră la Berlin, eu şi Andrei luam micul dejun în vila noastră de pe strada

Kurfürstendamm, iar soţul meu îmi arătase în ziar un articol despre răscoalele comuniste din Shanghai. Era menţionat şi numele lui Michael, iar eu îmi amintisem cu drag de el. Andrei avea pe faţă acea expresie pe care ajunsesem să o recunosc; însemna că se pregătea să spună ceva extrem de răutăcios.

— Ei, el avea desigur o părere bună despre tine.

— Ce vrei să spui cu asta? îl întrebasem eu, ştiind că ardea de nerăbdare să-mi spună.

— Nu ţi-am zis atunci pentru că n-am vrut să te supăr. Dar mi-a cerut bani când i-am spus că vreau să te iau cu mine la Berlin.

— L-ai plătit?

A pus ziarul pe masă şi s-a uitat la mine cu atâta condescendenţă încât am vrut să-i trag o palmă.

— Biata de tine. N-ai bănuit? Mi-a cerut o mie de dolari. I-am dat bucuros banii, desigur. Dar tipul e un adevărat ticălos.

O mie de dolari…

Aşadar, cavalerul meu în armură strălucitoare mă vânduse ca pe o bucată de carne. Dar ăsta n-a fost singurul motiv pentru care am ajuns să-l urăsc. Pe măsură ce mi-am dat seama de iadul în care coborâsem cu Andrei, mi-am amintit cu drag de apartamentul lui Michael de pe strada Nanking, căci fusese sanctuarul şi adăpostul meu şi l-am urât pe Michael pentru faptul că mă făcuse să-l părăsesc. Poate că vă miraţi de lipsa mea de recunoştinţă; în fond, dacă n-ar fi fost el să mă pescuiască din râu cu atâta curaj, n-aş fi ajuns acolo. Ce pot să vă spun? Inima nu are logică.

Dar tandreţea a supravieţuit, uneori chiar a înflorit, dedesubtul dispreţului meu rece. În scurtul meu trecut nu era decât clubul de noapte şi apoi Michael. Anumite clipe petrecute cu el în Shanghai erau singurele amintiri frumoase din trecutul meu brutal.

Şi care a fost moştenirea lui? Bunătate şi curaj temperate de lăcomie şi egoism. M-a salvat şi apoi m-a vândut. Ce să înţeleg din asta?

MICHAEL

În vara anului 1923, florăriile aflate de-a lungul străzii Unter den Linden erau o adevărată explozie de culori. Cafenelele erau pline de matroane în vârstă îmbrăcate după moda de la Paris, în timp ce de cealaltă parte a Weidendammbrücke-ului fetiţele se vindeau bărbaţilor de vârstă mijlocie, iar copiii mureau de

tuberculoză în parcuri.

Andrei Banişevski şi-a ridicat o sprânceană vopsită în negru şi şi-a pus leneş un braţ pe spătarul scaunului.

— Vreau să o laşi în pace! mi-a strigat el.

Aranjasem să ne întâlnim aici, îi spusesem că va fi în folosul lui. În cele din urmă, fusese de acord să discute cu mine, deşi fără tragere de inimă.

Am privit parada ştearsă de funcţionari şi de oficiali mărunţi ai guvernului care se îmbulzeau pe Friedrichstrasse, ducându-se să ia prânzul. Silueta Brandenburg Tor-ului se contura pe fundalul unui cer de un albastru palid.

— Ai auzit ce-am spus?

— Vreau să-i iau un interviu.

— Ce?

— Cred că e un subiect de articol bun. Şi ai nevoie de publicitate.

Andrei s-a schimbat la faţă.

— Tot despre bani e vorba? a făcut el, cu o notă de uimire în voce.

— Mă faci să râd.

— Dacă n-aş fi fost eu, ar fi lucrat şi acum într-un club de noapte din Shanghai.

— Cum spui tu, amice, am zis eu.

N-are decât să creadă lucrul ăsta, dacă aşa vrea. Doi travestiţi au trecut pe lângă noi, braţ la braţ, fete ieşite la plimbare. Am văzut dorinţa din ochii lui. În lumina strălucitoare a soarelui, ravagiile provocate de dependenţele lui erau şi mai vizibile; auzisem că era dependent de cocaină, printre alte vicii pe care le mai avea. Droguri, şampanie, băieţei frumoşi, un stil de viaţă destrăbălat şi probabil că era o povară chiar şi pentru resursele lui bogate. Avea nevoie ca investiţia lui să dea roade curând.

— Deci ce zici? N-o să dureze decât o oră, poate două. Poţi să fii prezent în cameră tot timpul, dacă asta vrei.

A dat din umerii lui slabi.

— Aş putea să aranjez treaba asta, contra cost.

Am râs.

Chelnerul a adus cafelele, dar n-am vrut să mai prelungesc conversaţia. Mi-am aruncat cartea de vizită pe masă.

— Atunci dă-mi un telefon, am încheiat, şi am plecat.

Îmi cunoşteam omul şi ştiam că Andrei n-o să lase să-i scape ocazia asta. Era un om disperat.

Dacă ar fi ştiut el că eu eram la fel!

* * *

Banişevski locuia la capătul străzii Kurfürstendamm, în Grünewald. Casele erau îngrămădite unele în altele într-o pădure de pini întunecată şi cenuşie, un loc liniştit, cu excepţia lătratului câinilor cumpăraţi de stăpânii lor să alunge intruşii.

Am fost întâmpinat la intrare de o menajeră cu şorţ alb. Mi-a spus că sunt aşteptat pe tonul cuiva care aştepta să vină antreprenorul de pompe funebre. M-a condus înăuntru.

Eram într-o vilă în stil rococo, care mirosea puternic a mucegai. Casa era plină de comorile adunate de conte în timpul şederii lui în Shanghai: vaze chinezeşti de pe vremea dinastiei Ming, pipe de opiu încrustate cu bijuterii, un cap din gresie provenit din Cambodgia sau Siam. Această colecţie variată nu se împăca deloc cu tablourile cu rame aurite şi pline de praf care acopereau pereţii: cazaci răniţi, căzuţi în posturi eroice pe câmpuri de bătălie învăluite în fum, arătând obosiţi şi îngrijoraţi, de parcă tocmai s-ar fi întors de la o petrecere zgomotoasă. Nu se vedeau pe nicăieri mâini şi picioare dezmembrate sau cranii zdrobite, caii păreau furioşi, dar nu-şi vărsau maţele pe jos şi nu erau femei violate sau copii măcelăriţi. Glorii ruseşti trecute, aşa cum oamenii ca Banişevski voiau să le ţină minte.

Mă aşteptau în salon, aşezaţi unul lângă altul ca şi cum ar fi pozat pentru un portret. El purta smoching şi fuma o ţigară fixată într-un portţigaret din fildeş, o parodie a propriei persoane. Anastasia stătea lângă el, pe un scaun cu spătar în formă de aripă. Purta o rochie albă cu mâneci lungi, tivită cu dantelă, amintind de fotografiile marilor ducese pe care le văzusem eu, fotografii făcute înainte de abdicarea tatălui lor. Părea palidă, calmă şi eterică.

Ceea ce bănuiesc că era şi intenţia lui Banişevski.

M-am aşezat pe un scaun, iar menajera a ieşit grăbită, la ordinul lui Banişevski, să aducă ceştile de cafea. Mi-am scos carneţelul şi stiloul din buzunar, simţind tot timpul privirea Anastasiei aţintită asupra mea.

— Îţi mulţumesc că ai fost de acord să vorbeşti cu mine, am zis eu, frază cu care începeam fiecare interviu.

— Andrei a zis că ţi-a dat o mie de dolari pentru mine. Sunt mulţi bani, mai ales că tu m-ai cumpărat angro. Ai obţinut un

profit bun.

M-am uitat la Banişevski. Faţa lui era la fel de plată şi de lipsită de expresie ca o lopată nouă.

Anastasia mea se schimbase. De unde învăţase să fie atât de tăioasă? Era influenţa soţului ei, fără îndoială.

— Nu e rău, a continuat ea, insistând asupra subiectului.

Să-i spun? Nu. La naiba cu ea!

— Nu, nu e rău, am încuviinţat eu.

— Ar fi trebuit să ceri mai mult. Se pare că unii oameni cred că sunt o mare ducesă. O mie de dolari? Andrei te-a păcălit.

— Eram disperat să scap de tine. El nu ştia cum e să stea omul cu tine în casă.

S-a înroşit. Mare ducesă sau nu, căpătase cu siguranţă temperamentul unui aristocrat din Berlin. Părea că ar fi vrut să-şi pună servitorul să mă biciuiască pentru neobrăzarea mea.

— Tot mai mâzgăleşti? a întrebat ea.

— Da.

— Cum ai reuşit? Nu ţi-au citit cei de la Reuters articolele?

— Cred că nu, am răspuns, refuzând să muşc momeala.

Într-un fel, o preferam aşa, înflăcărată, decât să fie acea fiinţă tristă şi fragilă pe care o cunoscusem în Shanghai.

— Putem să începem odată? a sărit Banişevski iritat.

Menajera a adus cafeaua — cafea adevărată, nu înlocuitor — iar eu am început interviul, punând întrebări al căror răspuns îl cunoşteam deja: dacă îşi amintea cum a fugit din Rusia? Cum fusese primită de emigranţii din Berlin? Dacă şovăia, Banişevski intervenea prompt şi o ghida spre răspunsurile pe care le repetase fără îndoială cu ea. Îmi dădeau impresia unei mari actriţe, copleşită de mărimea rolului ei, şi a unui sufleor.

M-am întrebat din nou de ce făceam asta; voiam s-o văd reuşind sau eşuând? Un articol din partea agenţiei Reuters va atrage cu siguranţă atenţia, va grăbi într-un fel rezultatul.

— Ce le-ai spune oamenilor care pretind că eşti o impostoare şi că amnezia ta este doar o stratagemă?

— Asta crezi tu? m-a întrebat ea, de parcă o trădasem cumva punând o astfel de întrebare.

— Nu contează ce cred eu.

— Tu eşti cel de la care a pornit totul.

Banişevski nu s-a putut abţine.

— Mulţi oameni care au cunoscut familia regală înainte de revoluţie au recunoscut-o imediat, aşa cum am făcut şi eu. Am

cerut tot ajutorul medical posibil ca să o ajutăm să-şi recupereze memoria, lucru care cred că va dovedi fără putinţă de tăgadă adevărata identitate.

M-am uitat la Anastasia, care a dat uşor din umeri. Auzise discursul ăsta de o mie de ori.

— Mai este o femeie în Berlin care pretinde că este marea ducesă. Numele ei este Anna Andersen. Ai auzit de ea?

— Bineînţeles.

— Nu crezi că existenţa a două Anastasii într-un singur oraş dăunează pretenţiei tale?

— Sunt sigură că da.

— Nu te deranjează?

Ochii albaştri şi limpezi s-au oprit asupra mea şi privirea ei a trecut prin mine.

— Mă deranjează, dar nu pot face nimic în privinţa asta.

— Ce poţi să-mi spui despre succesiunea Romanovilor?

A deschis gura să răspundă, dar Banişevski a intervenit din nou.

— Chestiunea succesiunii Romanovilor va fi hotărâtă de îndată ce marea ducesă va fi fost recunoscută legal.

— De bătrâna împărătească?

— Da.

— Şi când crezi că se va întâmpla asta?

Surprinzător, Anastasia a răspuns fără să ezite.

— Vreau să-mi văd din nou familia. Vreau să ştiu cine sunt şi cum am ajuns aici. Mă rog doar ca bătrâna împărătească să fie de acord să mă primească şi să-mi spună dacă sunt sau nu nepoata ei. Nu vreau decât să ştiu cine sunt.

— Nu vei publica asta, mi-a cerut Banişevski.

L-am ignorat.

— Te gândeşti vreodată la Shanghai? am întrebat-o eu.

Banişevski a sărit în picioare.

— Interviul s-a terminat! a intervenit el.

Ochii albaştri ca de gheaţă ai Anastasiei s-au oprit asupra mea şi efectul a fost tulburător. Am simţit că ard de dorinţă. O doream de multă vreme şi în acel moment m-am hotărât să fac orice ca s-o iau înapoi de la el.

— Sper că îţi vei ţine cuvântul şi nu vei face nimic care să o discrediteze pe soţia mea în ochii lumii.

— Mai am doar o întrebare.

— Interviul s-a terminat!

Mi-am băgat la loc stiloul şi carneţelul şi m-am ridicat. Stătea între mine şi Anastasia, aşa că n-am putut să-i urez o după-amiază plăcută. Banişevski m-a luat de braţ, dar mi l-am smuls din mâna lui. N-a ştiut niciodată cât de aproape am fost să-i sparg nasul.

Am plecat şi am auzit uşa trântindu-se, făcând câinii să latre din nou prin tot Grünewaldul. Era o după-amiază superbă de vară. Căldura soarelui îţi făcea sângele să fiarbă. Trebuia să o iau înapoi!

ANASTASIA

Andrei îmi interzicea să ies din casă, mă supraveghea mereu, cenzura ce spuneam, ce făceam. Dar nu putea fi cu ochii pe mine chiar tot timpul. A încercat să-i monteze pe servitori împotriva mea, dar ei îl dispreţuiau şi minţeau pentru mine dacă eu îi nesocoteam vreodată instrucţiunile. Ăsta e preţul pe care îl plăteşti pentru aroganţă.

* * *

Nataşa Ludmilova stătea singură în cafenea, expunându-şi eleganţa blănii de vulpe şi a perlelor false unor străini care treceau pe lângă masa ei fără să spună niciodată nimic. Felul în care arătai însemna totul în Berlin şi era singurul lucru pe care mulţi oameni îl mai aveau. Nataşa obişnuia să stea acolo şi să-şi bea înlocuitorul de cafea, arătând mândră şi teribilă, cu părul grizonat strâns în coc la spate. O consideram singura mea prietenă şi confidentă dintre toţi sateliţii care orbitau în jurul strălucitorului meu soţ.

N-am înţeles niciodată care fusese statutul ei social în Sankt Petersburg înainte de revoluţie; ea zicea că-şi aducea aminte de mine, că mă recunoscuse din prima clipă în care mă văzuse. Era liniştitor să te confrunţi cu o astfel de siguranţă. Mai mult decât oricine, Nataşa m-a convins că eram cine ziceau ei că sunt, că şmecheria era să învăţ pur şi simplu să mă joc pe mine însămi din nou.

Sau poate că nu era decât atât, o şmecherie. Acum, când priveam fotografiile de pe pereţi, durerea pe care o simţeam în piept era una fizică reală. Plângeam pierderea unei familii de care nu-mi aminteam, puteam chiar să mă fac că vărs lacrimi pentru ei. O dată, am surprins nişte oameni din restaurant

privindu-mă şi mi-am dat seama că plângeam. Au dat din cap şi au schimbat între ei priviri pline de înţeles, lacrimile mele confirmându-le că eram într-adevăr Anastasia. Şi astfel iluzia a sporit.

Era într-una din primele zile de toamnă. Andrei se dusese la ţară să participe la o altă şedinţă a Consiliului Monarhist Suprem. Dacă bolşevicii ar putea fi învinşi cu vorba, el şi prietenii lui i-ar fi masacrat cu mult timp în urmă. În timp ce el era plecat, i-am nesocotit instrucţiunile şi m-am dus să mă întâlnesc cu Nataşa, să mai fac să treacă câteva ore şi să-i privesc pe ciudaţi în rochiile lor frumoase plimbându-se ţanţoş pe strada Kurfürstendamm.

După scena din restaurant, Nataşa voise să afle totul despre frumosul american care venise la masa noastră din Douglavari Egel. Fusese iubitul meu în China? Venise după mine aici? Părea că toată lumea avea în cap numai idei prosteşti.

— E doar un ziarist în căutarea unui subiect de articol, am răspuns.

— Poate să scrie despre mine oricând doreşte, a zis Nataşa şi a râs gutural, părând aproape că mârâie. Aş vrea să mă întind pe maşina lui de scris, iar el să scoată un reportaj senzaţional din mine.

Azi am vorbit despre celelalte Anastasii; erau câteva în Paris, iar aici, în Berlin, Anna Andersen era favorita ziarelor. Am încercat să nu mă gândesc la ele ca la rivalele mele, am încercat să-mi aduc aminte că pretenţia mea ar putea fi o greşeală îngrozitoare. Dar încet, zi după zi, absorbeam siguranţa Nataşei, a lui Andrei şi a restului clicii noastre şi m-am trezit devenind la fel de scandalizată ca ei de celelalte pretendente.

Cândva fusesem extrem de cinică în privinţa identităţii mele. Acum eram aproape convinsă că ei aveau dreptate. Păreau cu toţii atât de siguri.

După ce ne-am băut cafeaua, Nataşa m-a rugat să merg cu ea. Zicea că avea nişte fotografii vechi pe care voia să mi le arate. Eram îngrozită de asemenea invitaţii. Căutam albume de fotografii aşa cum părinţii îşi caută în pădure copiii pierduţi, la început cu speranţă, apoi copleşită de disperare. Fiecare căutare care nu dădea rezultate mă convingea că n-o s-o mai văd niciodată pe Anastasia Romanov a mea.

Dar am acceptat. Ştiam că Andrei n-o să se întoarcă în seara asta. Şi am recunoscut în invitaţia Nataşei o femeie singură care

îmbătrânea şi care avea nevoie de bunătatea mea.

* * *

Acele străzi cenuşii medievale sugerau o măreţie pierdută, acele alei căzute în paragină erau un refugiu perfect pentru exilaţii care plângeau vechea Rusie. Deasupra fiecărui arc şi a fiecărei uşi erau blazoane şi vulturi din piatră, acoperite cu un strat de murdărie şi de funingine vechi de o sută de ani. Zgomotul paşilor noştri era înăbuşit de o pătură de ceaţă rece de toamnă.

Un tren a zăngănit pe podul de cale ferată în timp ce treceam pe sub el. Doi bărbaţi stăteau unul lângă altul jos pe trotuar; unul găsise un muc de ţigară în canal şi îl aprinsese, împărţindu-l cu prietenul lui. Am scotocit prin poşetă ca să le dau ceva. Cândva erau de ajuns câteva monede. Acum, cu un milion de mărci germane ar putea să-şi cumpere doar un cârnat pe care să-l împartă între ei.

— N-ar trebui să faci asta, m-a mustrat Nataşa în timp ce mergeam mai departe. Îi încurajează.

— Păreau că au nevoie de încurajare.

Un bătrân cânta la armonică în pragul uşii unei case frumoase care devenise o locuinţă dărăpănată de închiriat. Am intrat într-o curte sinistră şi Nataşa a scotocit prin geantă după cheie.

— Aici locuieşti? am întrebat.

— Te obişnuieşti, a răspuns ea.

Până atunci crezusem că toţi emigranţii trăiau ca mine, în vile triste şi mucegăite, ascunse în pădure. Apartamentul mic al Nataşei mirosea a umezeală şi a putreziciune, ferestrele dădeau spre o curte murdară, ţevile erau ruginite şi pereţii din cărămidă erau pătaţi de funingine. Avea un dulap, un pat, o bucătărie mică, o masă şi câteva scaune cu spătare tari. În timp ce stăteam acolo şi mă uitam înspăimântată în jur, am avut senzaţia că Nataşa îşi etala sărăcia. „Uite cât de multe ai tu”, părea să spună sinistra cameră. „Acum uită-te la cât am eu. Acum că ai văzut asta, îmi datorezi ceva pentru loialitatea mea."

Am băut un înlocuitor de cafea, apoi Nataşa a adus albumul de fotografii, mânuindu-l cu respect, de parcă ar fi fost o şuviţă din părul unui copil mort. În acel moment am recunoscut nu slăbiciunea ei, ci pe cea a soţului meu. Andrei exagerase importanţa Nataşei ca să ascundă numărul mic al susţinătorilor

din Berlin, ca să crească în ochii mei. Pe măsură ce discutam, mi-am dat seama cu disperare că Natașa nu era contesă; masca a căzut și, fără să mi se spovedească, fără să-și ceara scuze, mi-a spus că nu era contesa, ci tutoarea copiilor acesteia. Era ca și cum crezuse că știam lucrul ăsta de la bun început.

Poate că avea dreptate; bănuiesc că o parte din mine știuse asta dintotdeauna.

— Îți aduci aminte de balurile mascate? a întrebat Natașa, în timp ce ploaia se prelingea pe ferestrele murdare. Cât de distractive erau! Îmi amintesc că doamna contesă obișnuia să poarte cele mai scandaloase costume. O dată s-a îmbrăcat ca o sclavă indiana.

Contesa... De parcă ar fi fost cea mai veche și mai bună prietenă a ei și nu fosta ei stăpână. Ce iluzii își creaseră emigranții cu privire la viețile lor!

— Unde ne-am cunoscut?

Ochii Natașei au strălucit.

— Era la Palatul de Iarnă, cu ocazia sărbătoririi celor trei sute de ani de dinastie. Eram acolo ca să am grijă de copii pe durata slujbei ceremonioase.

— Am vorbit?

Ea a râs.

— Bineînțeles că nu. Tu erai cu draga ta mamă și cu dragul tău tată în procesiune. Dar nu erai la mai mult de un metru de mine. Îmi amintesc chipul tău de parcă ar fi fost ieri.

— Acum zece ani! M-ai convins că mă cunoșteai foarte bine; siguranța ta se bazează pe faptul că mi-ai văzut fugitiv fața acum zece ani?

— Nu pot să cred că bătrâna împărătească va refuza să te vadă, a continuat ea. Că și-ar putea abandona propria nepoată! Parvenitele astea sunt de vină, bineînțeles, dar tot nu pot să înțeleg cum a putut să amâne reîntâlnirea atâta vreme. Când își va da seama ce-a făcut, n-o să și-o ierte niciodată.

A închis albumul și a mângâiat cu drag coperțile simple, de parcă ar fi fost din catifea.

Era frig în cameră; locuința nu era încălzită. Am stat amândouă acolo în întunericul toamnei, iar eu mi-am dat seama ce speranțe purtam pe umerii mei de pretendentă. Oamenii ăștia nu vor adevăr sau ordine; vor o prințesă dispărută. Vor frumusețe, romantism și strălucire. Cred în mine pentru că au nevoie să creadă.

— Ţine minte că îţi suntem cu toţii devotaţi, Maiestate, a şoptit Nataşa şi şi-a pus şovăitor mâna pe mâna mea.

Fusese semnat un contract. Găsisem o supusă devotată şi, în schimb, trebuia să o salvez de umezeală şi de frig.

Aşa că iată-ne acolo, ducese şi tutoare împreună, căutând salvarea şi speranţa.

MICHAEL

Berlin nu era foarte diferit de Shanghai. Orice oraş din lume în care am fost e caracterizat de viciu, ales după gustul local. În Shanghai era opiul, în New York erau băuturile alcoolice interzise, în Berlin era cocaina. Şi sexul, desigur. Sexul era sarea şi piperul Berlinului. Berlinul era specializat în sexul păcătos, în depravările care îşi croiesc drum în orice oraş atunci când banii îşi pierd valoarea şi ziua de mâine nu mai contează.

Pe Chaussierstrasse, prostituatele minore patrulau pe trotuar, nici una mai mare de doisprezece ani. Aveau codiţe împletite, purtau rochii scurte şi îşi legănau poşetele ca nişte profesioniste, dispărând cu clienţii lor în oricare din hotelurile ieftine care se găseau cu grămada în zonă.

Surorile lor mai mari se ocupau de alte gusturi. Într-o zi, în timp ce mergeam pe Tauentzienstrasse, o femeie a ieşit din umbră şi mi-a şoptit când am trecut pe lângă ea:

— Vrei să-mi lingi ghetele? Nu te costă decât trei miliarde de mărci şi o ţigară. E un chilipir, *liebschen*[5]!

M-am întors. Purta ghete înalte din piele de culoare neagră şi avea o cravaşă în mână. Ghetele ei fuseseră lustruite ca ale unui sergent major. Mi-a făcut cu ochiul. Am refuzat-o politicos şi mi-am continuat drumul. Trei miliarde ca să lingi ghetele alea! Un chilipir de care aveai parte doar în Berlin…

Cele mai frumoase fete de pe strada Kurfürstendamm erau bărbaţi. În barurile prost luminate dintre biserica Împăratul Wilhelm şi grădina zoologică, funcţionari guvernamentali daţi cu pudră şi rujaţi îşi suplimentau veniturile mici făcând curte marinarilor beţi şi diplomaţilor străini, oferindu-le androginitate şi sex oral.

Uşor de înţeles acum de ce naţional-socialismul lua amploare.

Nu că eu trăiam ca un călugăr. Bărbatul e bărbat, chiar şi atunci când e îndrăgostit. Erau câteva nemţoaice atrase de

[5] Iubiţel (germ). (n. red.)

ţigări, de dresuri de mătase şi de mesele cu care le făceam cinste în restaurante. Ne ajutam reciproc şi nici ele nu mă iubeau.

Dar nu mi-o puteam scoate pe Anastasia din minte. Am scris articolul, aşa cum promisesem, şi l-am făcut în aşa fel încât să atragă atenţia unei anumite bătrâne Împărătese din Copenhaga. Nu mai lipsea decât să spun că Reuters o credea în întregime.

Apoi am aşteptat telefonul Anastasiei. Am aşteptat atât de mult, încât aproape că încetasem să mai sper.

* * *

Friedrichstrasse şi strada Kurfürstendamm erau arterele oraşului, dar sufletul i-l găseai în cafenele, în locuri precum Café, Des Westens, Josty, Schiller şi Monopol. Aici veneau berlinezii să citească ziarele — deşi toate veştile erau rele — să se întâlnească cu prietenii, să bârfească şi să discute politică.

Aranjasem să ne întâlnim în Romanische Café, vizavi de Biserica Memorială Rusă. Era la fel de mare ca o *bierkeller;* la nevoie, încăpeau în ea o mie de clienţi. De asta o alesesem.

Când a sosit, Anastasia s-a uitat în jur, fascinată. Clienţii erau o adunătură colorată: unii aveau plete lungi şi răzleţe, alţii erau raşi în cap; unii erau în zdrenţe, alţii în blănuri; era chiar şi un tânăr îmbrăcat ca un cowboy american, cu cizme în picioare şi cu pinteni.

— Ce loc e ăsta? m-a întrebat.

— N-ai mai fost niciodată aici?

— Nu ne ducem decât la cafenele ruseşti.

— Toată lumea vine aici: comuniştii, anarhiştii, dadaiştii, marxiştii. Îmi place să stau aici şi să trag cu urechea, să mai aflu câte ceva pentru articolele mele. Îi vezi pe cei doi bărbaţi care joacă şah? Cel din dreapta e Emmanuel Lasker. A fost campion mondial la şah timp de aproape treizeci de ani. Acum doi ani, un cubanez l-a învins şi i-a luat titlul.

— Prin urmare, dacă mă invită să joc cu el, n-ar trebui să pariez.

Am zâmbit.

— Cam aşa ceva.

Chelnerul ne-a adus cafeaua, iar eu am privit-o stând acolo atât de dreaptă, de parcă coloana ei vertebrală ar fi fost o vergea din oţel. Mi-am amintit că avea aceeaşi ţinută când eram

în Shanghai; cineva o învăţase să stea aşa. Asta nu dovedea nimic, cu excepţia faptului că nu făcea probabil parte din clasa mijlocie.

Deşi se schimbase mult, unele lucruri rămăseseră: acei ochi înspăimântaţi, momentele lungi de tăcere, sentimentul că o parte din ea lipseşte. Era o călătoare rătăcită într-o gară necunoscută, aşteptându-şi bagajele dispărute, un copil pierdut într-o secţie de poliţie din centrul oraşului, cu ochi mari şi speriaţi. Dar cel puţin îşi recăpătase dorinţa de a trăi, instinctul care o părăsise în acea noapte în Shanghai.

— Arăţi… minunat, i-am zis.

A dat din cap, acceptând complimentul de parcă ar fi fost un buchet ieftin de flori aruncat în braţele ei de un străin. M-am simţit brusc stângaci şi lipsit de tact.

— Cum merg lucrurile cu Banişevski? am întrebat repede, ca să-mi ascund stânjeneala.

— Mă tratează destul de bine.

— Mă bucur să… Ştiu că eşti bine. M-am gândit mult la tine.

A dat iar din cap, dar n-a oferit nici un indiciu cu privire la ce simţea acum, că mă vedea din nou. Aşa era ea: nu ştiai niciodată ce gândea sau ce plănuia. Poate că n-ar fi totuşi o pradă chiar atât de uşoară pentru campionul mondial de şah de la masa cealaltă.

— De ce m-ai sunat? am întrebat-o, sperând vag că se va da de gol.

A respirat adânc.

— Nu există decât două persoane aici în Berlin care ştiu ce am fost… înainte. Una e soţul meu.

— O să-ţi păstrez secretul.

S-a încruntat, ca şi cum n-ar fi fost sigură de asta. M-am simţit jignit. Dar între noi era o prăpastie acum; misterioasa mea dansatoare nu mai era decât o amintire dureroasă.

— Aşa deci. Marea ducesă Anastasia, am şoptit în glumă.

— Exact, iar felul în care a zis-o m-a şocat, pentru că era foarte serioasă.

Ce ironie! Eu fusesem cel care pornise cruciada, iar acum eram „avocatul diavolului”. Poate că îmi voiam dansatoarea înapoi.

— Ţi-e frică? am întrebat-o.

— Nu ştiu. Ce altă variantă am? Anonimatul.

— Pe unii din noi nu-i deranjează asta.

— Pe mine m-ar deranja.

Şi lucrul ăsta m-a şocat. Bănuiesc că, o dată ce ai fost sedus de celebritate, de soartă sau oricum s-o fi numind, nu mai poţi trăi fără ea, aşa cum a zis Anastasia. Precum cocaina, precum opiul, visele ei sunt mai dulci decât lipsa de culoare a vieţii. Banişevski îi dăduse să guste o mostră. Acum, Anastasia voia mai mult.

— Dacă mi-aş aminti măcar un lucru! Ar pune capăt poveştii ăsteia.

— Crezi? Această Anna Andersen îşi aminteşte multe lucruri şi majoritatea oamenilor tot nu sunt convinşi.

— Dar eu arăt ca Anastasia. Ea nu.

— Arăţi ca Anastasia în ochii lui Banişevski.

Ne-am băut cafeaua şi am discutat, dar n-am ajuns nicăieri cu conversaţia. M-am întrebat dacă fusese de acord să se întâlnească cu mine ca un act de răzvrătire împotriva soţului ei; cât despre mine, mă făcusem de râs destul. Poate că n-o voi înţelege niciodată cu adevărat pe această tânără femeie ciudată şi cu probleme; şi pentru prima dată mi-am dat seama că ceea ce i se întâmplase în trecut îi distrusese capacitatea de a iubi un bărbat.

Voia visele pe care i le promisese Banişevski. Părea mai departe de mine ca niciodată.

Aveam şi eu mândria mea. Mi-am zis că era timpul să-mi reduc pierderile.

Ne-am strâns mâinile şi ne-am despărţit în stradă. În timp ce mă îndepărtam, mi-am zis că asta era ultima oară când aveam s-a mai văd. Va deveni o poveste spusă seara târziu altor bărbaţi, la un pahar cu vin şi un trabuc. Misterul ei va dăinui; va fi dragostea mea neîmplinită şi poate că va fi mai bine aşa.

Voi pleca şi nu mă voi uita niciodată înapoi.

ANASTASIA

Casa era goală; era ziua liberă a servitorilor. Holul avea ceva schimbat: o vază chinezească de pe vremea dinastiei Ming şi un pumnal încrustat cu bijuterii dispăruseră de pe masa ornamentală de lângă oglindă. Mi-am scos pălăria şi haina şi am îndrăznit să arunc o privire nervoasă în oglindă. Faţa mea era îmbujorată şi aveam acea expresie pe care o au femeile când îşi înşală soţul. Desigur, orice altă femeie ar fi observat asta imediat, dar eu eram convinsă că-l pot păcăli pe Andrei.

M-am oprit la piciorul scării, mi-am ţinut respiraţia şi am ascultat. Mai era cineva în casă. Se simţea un miros străin; pe masa din salon erau două pahare, unul mânjit cu ruj de un roşu aprins. M-am simţit ciudat de rănită. Era vorba doar de mândria mea, bineînţeles. Eram chiar atât de respingătoare încât putea să facă dragoste cu o altă femeie, dar nu putea să facă dragoste cu mine?

Pe covor era un pantof din piele de culoare neagră, cu toc cui. L-am luat de jos, gândindu-mă să i-l arunc în cap. Stocasem în mine doi ani de furie împotriva mojiciilor, a pretenţiilor şi a neglijării lui.

M-am oprit în dreptul uşii şi am ascultat. Erau ca două animale în călduri.

Am intrat în cameră. Două capete s-au întors spre mine din aşternuturile încâlcite. Unul aparţinea cântăreţei de la Douglavari Egel, atât doar că acum nu mai avea peruca blondă. Adevăratul ei păr era blond şi scurt şi, fără perucă, faţa ei a căpătat o oarecare familiaritate. În spatele obrajilor daţi cu roşu, a rujului întins şi al sprâncenelor făcute cu creionul era tânărul de la Douglavari Egel care stătea de multe ori lângă Andrei, bând anason.

În momentul acela, soţul meu era călare pe el, strângându-l de şolduri. Intrase în cabina cântăreţei pe uşa din spate, ca să zic aşa. Faţa lui era puternic machiată, dar, în focul pasiunii, îşi pierduse şi el peruca neagră. Am hotărât pe loc că, dacă va fi să chelesc precum soţul meu, n-o să mă mai machiez. Efectul era ridicol.

Ce proastă fusesem! Probabil că imoralitatea soţului meu fusese evidentă pentru toată lumea, cu excepţia mea.

Ne-am uitat unii la alţii. Mi-a luat ceva timp să mă obişnuiesc cu această nouă privelişte; un alt moment important în mica mea istorie.

Am văzut o picătură de sudoare prelingându-se pe tâmpla soţului meu.

— Închide uşa când ieşi, a făcut el.

Şi aşa am făcut.

* * *

Noiembrie; toate culorile dispăruseră din lume.

Berlin exista doar în nuanţe cenuşii şi totul era leoarcă din

pricina ploii; mirosul oraşului era mirosul veşmintelor umede, al aburului care ieşea din hainele ude, al umbrelelor care făceau băltoace de apă lângă radiatoarele din cafenele. Tramvaiele zăngăneau în ceaţă, fetele de pe strada Kurfürstendamm se strângeau unele în altele în pragul uşilor, împărţind ţigări umede. Vagabonzii suferinzi şi tuberculoşi ai Berlinului îşi târau cu greu picioarele pe sub pod sau mureau în linişte noaptea în Tiergarten, necunoscuţi şi nejeliţi de nimeni.

Pe opt noiembrie, un instigator austriac pe nume Adolf Hitler şi fostul cancelar, Ludendorff, au întrerupt un discurs ţinut de guvernatorul Bavariei într-o *bier-keller* din München şi, înconjuraţi de o gloată de susţinători, preluaseră puterea. O săptămână mai târziu a avut loc o luptă crâncenă pe străzi şi Hitler a fost arestat. Numai despre asta voia lumea să vorbească în cafenele.

Despre asta şi despre cum să facă rost de suficientă mâncare. Valoarea mărcii germane scăzuse, ajungându-se de la un milion de mărci cât era un dolar american pe întâi august la o rată de schimb de unu la o sută cincizeci de mii de miliarde de mărci germane.

De fapt, Germania nu mai avea monedă.

* * *

În fiecare zi dispărea câte ceva din apartament. Era ca şi cum am fi fost victimele unui hoţ care fura puţin câte puţin, dar eram prea politicoşi ca să discutăm problema între noi şi prea delicaţi ca să informăm poliţia. La început erau doar vazele şi alte obiecte uşoare, care puteau fi mutate din loc. Apoi au început să dispară tablourile de pe pereţi şi covoarele chinezeşti din salon şi din dormitor. Ştiam ce se întâmplă, dar, întrucât nu puteam face nimic, am păstrat pur şi simplu tăcerea şi m-am necăjit.

Andrei a devenit din ce în ce mai morocănos, uneori chiar violent. Am învăţat să nu-i stau în cale. Dar, într-o zi, inevitabilul s-a produs.

* * *

Era beat când a ajuns acasă. Eu tocmai mă băgasem în pat şi l-am auzit bătând din picior prin casă, strigându-le servitorilor să aducă o sticlă de şampanie din pivniţă. Apoi a deschis uşa

dormitorului, trântind-o de perete.

— Am nişte veşti minunate! mi-a strigat.

A stat acolo, clătinându-se, cu fruntea strălucind de broboane de transpiraţie. I-am văzut roşul din obraji pe fundalul pometţilor lui palizi.

— Marea ducesă Olga vine la Berlin! Bătrâna împărătească în persoană i-a permis să vină! Vrea să te cunoască!

Olga era fiica bătrânei împărătese; marea doamnă nu-şi părăsea niciodată castelul din Danemarca, ci o trimitea pe Olga să umble pentru ea prin toată lumea. Probabil că era în sfârşit convinsă că pretenţia mea de a fi recunoscută în mod legitim avea temei. Andrei trimitea de luni de zile scrisori în Danemarca şi încercase să influenţeze toţi membrii Consiliului Monarhist Suprem, iar acum, fireşte, articolul lui Michael stârnise din nou interesul cu privire la cauza mea. Nu-mi venea să cred că acest lucru se întâmplase în sfârşit.

— De îndată ce o să te cunoască, o să ştie cine eşti. Aşteptarea noastră, a tuturor, e pe terminate. De îndată ce o să te cunoască, o să ştie cine eşti.

Pariase pe mine, convins că va câştiga. Miza era mare; îşi plasase încrederea ca pe nişte jetoane de cazino pe această ducesă care oferea o şansă suplimentară; câştigătorul lua tot: obţinea controlul asupra succesiunii Romanovilor şi, astfel, asupra Rusiei.

Andrei băuse prea multă şampanie, iar la euforia lui se adăugaseră uşurarea şi disperarea. Reacţia mea m-a surprins: era groază. Sosise în sfârşit momentul când Olga avea să mă examineze aşa cum un negustor de antichităţi examinează un obiect rar din porţelan, când avea să declare că sunt fie adevărata prinţesă, fie o impostoare. Dar dacă avea să fie dezamăgită? Dacă aveam să pic testul?

La un moment dat, ajunsesem şi eu să cred cu adevărat că sunt prinţesa Anastasia. La fel ca Nataşa, la fel ca Andrei, credeam pentru că trebuia să cred, pentru că nu aveam altă opţiune acceptabilă. Nu voiam să continuu să trăiesc dacă eram doar o refugiată disperată. Fără Anastasia nu exista speranţă.

Menajera a adus şampania şi Andrei a desfăcut-o. Dopul care a sărit din sticlă a sunat ca un foc de armă. Spuma a curs pe covor. Andrei a umplut două pahare, vărsând mai mult pe jos, şi mi-a vârât un pahar în mână.

— În cinstea marii ducese Anastasia! a toastat.

Şi-a golit paharul.

— Avem multe de făcut în vederea pregătirii tale. Olga va fi aici poimâine. Dă-te jos din pat!

A tras de cearşafuri.

— Trebuie să fim pregătiţi!

* * *

Şi astfel a început instruirea. Eram ca o elevă care tocea înaintea unui examen important. Andrei nu mă lăsa să mă odihnesc deloc. Cărţile zăceau deschise peste tot, pe măsuţă, pe canapea, pe podea. Bibliotecile şi librăriile ruseşti din Berlin erau pline de volume legate în piele şi de reviste despre familia Romanov, iar Andrei le cumpărase pe toate. Erau destule informaţii de învăţat şi de absorbit.

Andrei se plimba încoace şi-ncolo prin faţa mea, întocmai ca un profesor.

— Tatăl tău avea o cicatrice chiar aici, a zis el atingându-şi fruntea. Când era tânăr, încă ţarevici, s-a dus în Japonia într-o vizită oficială de stat. În timp ce se plimba pe stradă într-un loc numit Otsu, a fost atacat de un poliţist care mânuia o sabie. Omul s-a repezit spre el şi l-a rănit cu sabia la tâmplă. I-a lăsat o cicatrice mică şi albă. Toţi cei din familie îi spuneau „semnul Otsu”.

— Nu-mi amintesc nimic de lucrul ăsta, am zis eu.

— Nu trebuie să ţi-l aminteşti; vreau doar să-l ţii minte acum. „Semnul Otsu”, a repetat el şi şi-a îndreptat din nou atenţia asupra cărţii pe care o ţinea deschisă în mână. Iubeai animalele. Iubeai toate animalele.

S-a oprit, gânditor.

— Poate că ar trebui să-ţi cumpăr un animal de casă. Un prepelicar. Un prepelicar regal.

— Acum despre ce mai vorbeşti? am întrebat.

Mă durea capul. De-abia dacă dormisem vreun ceas în ultimele două zile.

Andrei a răsfoit cartea.

— Iată! Sora ta, Tatiana, avea un câine pe nume Jemmy. Ţii minte asta? Jemmy, Jemmy. Ţineai mult la câinele ăla. Îl luai cu tine peste tot de parcă ar fi fost al tău.

Am clătinat din cap.

— Cum se numea câinele?

— Jemmy.

— Mai zi o dată.

— Jemmy!

— Bine. Acum, fratele tău mai mic era invalid. Nu-şi putea mişca genunchiul stâng; din pricina bolii, acesta rămăsese strâmb pentru totdeauna. Erau doi marinari care mergeau cu el peste tot; erau paznicii lui şi îl ţineau în braţe. Se numeau Andrei Derevenko şi Klementi Nagorni. Repetă!

— Nu-mi aduc aminte.

— Nu contează. Repetă!

Am sărit în picioare.

— Nu! Nu-mi amintesc nimic despre lucrurile astea! De ce să spun că îmi amintesc când de fapt nu e aşa?

Mi-a tras o palmă atât de tare, încât m-a usturat obrazul.

— Pentru că aşa îţi spun eu! Pentru că plătesc pentru mâncarea pe care o mănânci şi pentru acoperişul pe care îl ai deasupra capului! Pentru că sunt soţul tău şi ţi-o poruncesc!

Am simţit că mă lasă genunchii. Cât de ruşinos era să-mi fie atât de frică de el! Dar era ceva ce nu puteam controla. Acum stătea aplecat spre mine, cu pumnii strânşi. Îmi era groază că mă va lovi din nou. M-am auzit plângând, implorându-l să nu-mi facă rău.

Dar era plin de furie şi căinţa nu avea efect asupra lui. Şi-a scos inelul cu rubin de pe deget şi mi l-a vârât sub nas.

— Uite! Uită-te la ăsta! Mâine va trebui să-l vând! Nu înţelegi, proasto ce eşti? Stăm de doi ani în Berlin; de unde crezi că vin banii pentru casa asta, pentru hainele astea frumoase pe care le porţi? Dacă nu o convingem pe ducesă că tu eşti Anastasia, o să fim aruncaţi amândoi în stradă!

Când şi-a terminat peroraţia, vocea lui era răguşită şi stropi de salivă străluceau ca roua pe rochia mea. Gâfâia puternic, de parcă tocmai ar fi alergat pe scări.

— Acum înţelegi de ce trebuie să învăţăm numele astea?

— Andrei Derevenko şi Klementi Nagorni, am repetat.

— Nu-mi pasă că ţi-ai pierdut memoria. Poate că asta ne ajută. Dar câteva amintiri nu strică. Pot să-ţi spun lucruri pe care nu le vei găsi în nici una din cărţile astea, lucruri care o vor convinge chiar şi pe căţeaua aia bătrână din Danemarca de faptul că tu eşti nepoata ei. Cum să nu fie înduioşată de biata ei nepoată?

— Andrei Derevenko şi Klementi Nagorni…

— Bine.

Era din nou calm; furtuna trecuse.

— Acum o să-ţi spun ceva despre Nagorni, a continuat el, pe un ton complet normal. Avea obiceiul să-şi bage degetul mic în ureche şi să se scarpine. L-am văzut făcând de multe ori asta…

Şi astfel am început din nou cu amintirile de mâna a doua, cu trecutul împrumutat, cu singura educaţie de care îmi amintesc; Andrei era singurul meu profesor şi studiam cărţile din micuţa noastră vilă umedă din Grünewald până noaptea târziu, până când mă lua durerea de cap şi eram atât de obosită încât visam de fiecare dată când închideam ochii. Şi de fiecare dată el ţipa la mine şi mă zgâlţâia ca să mă trezesc.

Anastasia străbătea camera încordată.

* * *

Am stat toată dimineaţa în aşteptare. M-am trezit în zori să-mi pieptăn părul într-o mie de feluri diferite, să probez toate rochiile pe care le aveam, să repet istoria familiei încă de o mie de ori. În cele din urmă s-a făcut douăsprezece, ora stabilită pentru întâlnire, şi nu mai aveam nimic altceva de făcut decât să mă uit pe fereastră, în timp ce Andrei se plimba de colo-colo, fumând ţigări pe care le ţinea cu degete tremurătoare, răstindu-se la servitori şi la mine.

Vieţile noastre depindeau de ceea ce avea să se întâmple în următoarele ore.

* * *

Un Sunbeam negru s-a oprit în faţa intrării. M-am chinuit să-i văd pe ocupanţi printre perdele, dar Andrei m-a chemat de la fereastră şi m-a pus să aştept lângă uşă, ca o şcolăriţă emoţionată.

Marea ducesă Olga.

Mă aşteptasem la ceva mai măreţ. Îmi imaginasem tiare, condescendenţă regală şi bijuterii. În loc de asta, când am văzut-o pentru prima dată, mi-a dat impresia unei femei grase într-o rochie de modă veche, mirosind vag a apă de trandafiri. Era însoţită de un bărbat care îşi spunea generalul Radzinski, un bărbat de vârstă mijlocie îmbrăcat în uniformă militară, care îşi dădea multă importanţă şi care arăta de parcă ar fi stat să cadă în nas în orice moment din pricina greutăţii medaliilor şi

decoraţiilor de pe piept. Dacă un singur rus ar fi fost atât de curajos ca el, bolşevicii n-ar fi câştigat niciodată lupta. El şi Andrei păreau că se cunosc şi, din răceala şi formalitatea cu care s-au salutat, am avut senzaţia că se urau de moarte. Dar n-am aflat niciodată dacă era aşa sau nu.

Ducesa se holba la mine, iar eu m-am supus acestei inspecţii nestânjenite. Eram deja obişnuită cu astfel de scrutări, eram obişnuită ca străinii să-mi studieze în detaliu faţa, de parcă încercau să identifice un criminal dintr-o fotografie. Olga părea la fel de emoţionată ca mine. S-a uitat la mine, apoi la Andrei, iar buza inferioară a început să-i tremure.

— Maiestate, permiteţi-mi să vi-o prezint pe marea ducesă Anastasia, a zis Andrei, făcând o plecăciune.

Ea nu ştia sigur ce să facă. Am făcut o reverenţă, aşa cum mă învăţase Andrei.

— Mătuşă Olga… am început.

Mătuşă Olga. Era ideea lui.

Pentru o clipă, am crezut că se pregătea să mă îmbrăţişeze.

— Chiar eşti ea? a şoptit ducesa.

Acum era rândul meu să spun ceva. Andrei mă instruise şi în domeniul ăsta, ceva de genul: „Te rog, mătuşă Olga, vreau să o văd din nou pe bunica”, sau o prostie ca asta. Nici măcar nu ştiam cum arată bunica asta a mea; chiar şi fotografiile cu ea pe care le văzusem fuseseră făcute cu zece ani în urmă. Minciuna mi s-a oprit în gât.

— Chiar eşti ea, copilă? a repetat Olga.

Am simţit privirea lui Andrei fixată asupra mea, îndemnându-mă să joc rolul pe care îl scrisese pentru mine. Dar m-am auzit spunând:

— Nu ştiu…

Dacă nu era un răspuns foarte deştept, cel puţin era adevărul şi era tot ce puteam să spun. Aşa că am stat amândouă mute şi pierdute în dilemele noastre, servitorii, Radzinski şi Andrei uitându-se toţi la noi.

* * *

Andrei nu făcuse deloc economie în privinţa prânzului. Stătea acolo în hainele lui din flanel de Riviera, aparent calm şi încrezător, în timp ce servitorii se agitau în jurul mesei, servind borş, şaşlik şi prăjituri cu blini. Cheltuise o avere pe cele mai

bune vinuri franţuzeşti.

Mie nu-mi era foame deloc. Mâncarea îmi cădea greu la stomac.

Era clar că Olga venise pregătită să fie dezamăgită, dar că acum nu mai ştia ce să creadă. Nu-şi putea lua ochii de la mine. În timpul mesei, Andrei i-a povestit cum mă găsise în Shanghai, eliminând părţile nedorite, dar ea nu părea să-l asculte.

După ce el a terminat de povestit, ducesa mi-a zis:

— Prin urmare, nu-ţi aminteşti nimic, draga mea?

Nu era deloc prinţesa înspăimântătoare la care mă aşteptasem. Mă simţeam dezarmată de această fată bătrână binevoitoare şi sentimentală şi nu mai puteam să scot nici un cuvânt, copleşită probabil de importanţa întâlnirii noastre. Andrei repetase cu mine de zeci de ori ce trebuia să spun, dar nu eram în stare să-mi joc rolul.

— Nu, îmi pare rău, am răspuns.

— Poate ceva la întâmplare, un lucru cât de mic?

Am dat din umeri şi am clătinat din nou din cap. Andrei s-a uitat urât la mine, palid de furie, dar n-am putut s-o fac, nici pentru el, nici pentru ea, nici pentru mine. Voiam atât de mult să fiu Anastasia, încât nu voiam să o cumpăr cu minciuni.

— Aveai un căţel, din câte îmi aduc aminte, a zis Olga.

— Era al Tatianei, am răspuns şi, pentru o clipă, am văzut un zâmbet de triumf şi de uşurare pe faţa ei. Dar cred că Andrei mi-a spus asta.

Bănuiesc că Andrei ar fi fost în stare să sară peste masă şi să mă strângă de gât pe loc. Ochii lui aruncau fulgere. Olga n-a observat nimic, desigur.

— Iubeai câinele ăla, nu-ţi mai aduci aminte?

Am dat negativ din cap.

— Îmi pare rău.

A tăcut, dezamăgită.

Dacă eram Anastasia, atunci, mai devreme sau mai târziu, cineva va descoperi lucrul ăsta. Dacă nu eram, nu mă voi preface că sunt.

Şi la naiba cu el!

În cele din urmă, Olga a murmurat:

— Semeni atât de mult cu ea.

Apoi a adăugat:

— Semeni atât de mult cu ea, *malenkaia.*

Malenkaia. Nu aşa îmi spusese şi Andrei cândva? Cuvântul

ăsta nu însemna nimic pentru mine, dar se pare că ar fi trebuit să însemne. Ştiam că Olga se uita la mine aşteptând un semn de recunoaştere. Era un truc vechi, pe care mulţi oameni îl folosiseră de multe ori asupra mea, utilizând diferite cuvinte şi fotografii. De parcă ar fi putut să se furişeze şi să-mi ia memoria prin surprindere.

— Aşa îţi spunea tatăl tău, a continuat Olga.

— Trebuie să fiu cinstită cu dumneavoastră. Oamenii îmi spun că arăt ca Anastasia. Mulţi oameni. Dar eu nu-mi amintesc nimic. Îmi pare rău. Ştiu că aşteptaţi cu toţii un semn de la mine. Aş vrea…

Mi s-a pus un nod în gât. M-am ridicat de la masă şi am fugit din cameră. Mă săturasem. Eram un nimeni fără Anastasia; dacă sunt ea, mă vor iubi toţi. Dacă nu sunt ea, îmi vor întoarce spatele într-o clipă. Aveam nevoie de Anastasia ca să trăiesc. Dar Anastasia era un monstru; mă tortura de doi ani şi nu mai puteam suporta.

* * *

Poate că tocmai transparenţa mea a influenţat-o. Tocmai pentru că n-am încercat să o conving că sunt nepoata ei, aşa cum sugerase Andrei, Olga s-a convins de contrariu. Altfel nu ştiu cum ar fi putut ajunge la concluzia la care a ajuns în acea după-amiază.

Am auzit-o din dormitor vorbind pe balcon cu Andrei.

— Chiar e ea? a întrebat Olga.

— În ceea ce mă priveşte: nu m-am îndoit niciodată de asta, a răspuns, Andrei, pe tonul unui om care crede exact contrariul.

— Ăsta e motivul pentru care te-ai căsătorit cu ea? l-a mai întrebat Olga.

Nu crezusem că bătrâna asta blândă e în stare să spună astfel de lucruri. Aproape că am strigat de bucurie.

— Ştiu ce credeţi despre mine, Maiestate. Dar o iubesc. Aş iubi-o chiar dacă n-ar fi Anastasia, chiar dacă ar fi doar o ţărancă de pe câmp.

Era o minciună sfruntată. Totuşi, spunea lucrurile astea cu atâta uşurinţă, încât era greu să nu-l crezi.

— Dar probabil că ţi-a fost mai uşor.

— N-a fost ăsta motivul pentru care m-am căsătorit cu ea.

— Aş vrea să te pot crede, Andrei Sergheiovici.

— Maiestate, nu despre sinceritatea mea este vorba aici.

Am sperat din tot sufletul că nu. Altfel, eram pierduţi.

— Oare mă înşel? se întrebă Olga cu voce tare. Cum a putut să supravieţuiască un an în Siberia de una singură?

— Numai ea ştie asta, iar răspunsul e îngropat undeva în mintea ei. Ce s-a făcut nu se mai poate desface. Cade în sarcina noastră, a celor care am cunoscut-o şi am iubit-o, să punem capăt suferinţelor ei.

Ce discurs! Cu câtă pricepere o ademenea în conspiraţia lui! În ciuda tuturor lucrurilor, vorbea oare serios? Cu un om ca Andrei, era imposibil să-ţi dai seama.

— E atât de greu să crezi din nou după atâta vreme! a adăugat Olga.

— Nu era nevoie să treacă atâta timp, Maiestate. I-am scris de multe ori despre asta stimatei voastre mame. Ar fi putut pune capăt oricând poveştii ăsteia.

Era un reproş blând.

— Mama e o femeie bătrână şi încăpăţânată, a zis Olga. Nu vrea să creadă că Niki şi copiii au murit. Poate că asta n-o lasă să vadă ceea ce e în faţa ochilor ei.

— Acum totul depinde de Maiestatea Voastră. Ce credeţi că trebuie făcut?

A urmat o tăcere lungă şi chinuitoare.

— În ceea ce mă priveşte, cred că seamănă foarte mult cu ea, am auzit-o în cele din urmă pe Olga spunând. Vreau să fiu sigură. Dacă măcar şi-ar aminti ceva! Ceva care să ne convingă pe toţi fără putinţă de tăgadă!

— Ce îi veţi spune bătrânei împărătese? O veţi lăsa pe biata mea Anastasia să sufere, lipsită de dragostea familiei ei iubite?

Am auzit cuvintele pe care nu visasem să le aud:

— Poţi fi sigur că, după ce mă voi întoarce, vei primi veşti direct de la bătrâna împărătească. Va avea loc o reîntâlnire foarte curând. Mi se pare că a fost deja amânată prea mult.

Mi-am muşcat pumnul. Nu-mi venea să cred. Calvarul se terminase în sfârşit!

* * *

Avea lacrimi în ochi când a plecat. Bănuiesc că şi eu aveam.

Totuşi, la drept vorbind, aveam senzaţia că eram complet detaşată, de parcă m-aş fi privit pe mine însămi din capătul

celălalt al încăperii. Dacă simţeam într-adevăr ceva, atunci era un sentiment copleşitor de milă pentru asuprita fată bătrână care venise aici la cererea unei mame tiranice să caute rămăşiţele unei familii pierdute fără speranţă.

M-am întrebat chiar ce gândea despre mine, răzvrătindu-mă acum împotriva cauzei mele. O cunoscusem într-adevăr în cealaltă viaţă a mea pe această femeie tristă şi binevoitoare? Poate că într-o zi porţile întunecate şi tăcute ale memoriei mele se vor deschide din nou şi mă vor lăsa să intru în sinele meu pierdut. Dacă nu se vor deschide, atunci mătuşa Olga era paznicul sufletului meu.

Am stat în pragul uşii, iar ea s-a uitat la mine cu un dor teribil; apoi, pe neaşteptate, m-a strâns în braţe. Îmbrăţişarea n-a durat decât o clipă, dar destul de mult cât să-i simt lacrimile fierbinţi pe obraz. A icnit îndurerată şi s-a năpustit afară pe uşă, iar generalul Radzinski şi-a luat un scurt rămas-bun înainte de a ieşi grăbit în urma ei.

Am rămas amândoi nemişcaţi mult timp. Ştiam că Andrei era furios pe mine pentru că nu-i respectasem instrucţiunile; dar era probabil şi încântat, căci obţinuse victoria după care tânjea.

În cele din urmă, nici nu m-a felicitat, nici nu m-a mustrat. Poate că nu-i venea nici lui să creadă ce se întâmplase. Presupun că el îşi închipuise tot timpul că eram o impostoare şi nu-i venea să creadă că micul lui plan funcţionase. Dar bănuiesc că era şi speriat, ştiind cum se purtase cu mine până atunci. Aşa că era mai uşor să nu spună nimic. S-a întors pur şi simplu şi s-a dus în biroul lui, închizând încet uşa după el.

Îmi jucasem rolul, îmi improvizasem singură un scenariu. Acum trebuia să aştept în culise până când îmi venea din nou rândul să joc.

MICHAEL

Marca germană continua să scadă; vânzătorii schimbau preţurile în fiecare zi, apoi în fiecare oră. Cu o căruţă plină cu mărci Weimar nu puteai să cumperi nici măcar o pâine. Cântecul preferat în cluburile de noapte era „Mâine e sfârşitul lumii”.

În biroul nostru era un amărât, bătrânul Jürgen, care locuia cu soţia lui într-un mic apartament de lângă Tiergarten, ne servea de şofer şi de interpret, răspundea la telefon şi ducea mesaje. Doi dintre fiii lui fuseseră ucişi în război, celălalt îşi pierduse un picior şi nu putea să muncească, aşa că lui îi părea bine de

slujba oferită de noi. Inflaţia o luase atât de tare razna, încât eram nevoiţi să-l plătim în fiecare zi; puneam grămezi de mărci germane într-un sac, iar el îl lua şi fugea afară din birou ca să găsească ceva de cumpărat: pantofi care nu-i veneau bine, ciorapi, ceasuri cu cuc, chiar şi o bicicletă la mâna a doua, orice putea avea valoare şi putea fi dat mai târziu în schimbul altor lucruri.

Avea peste şaizeci de ani, fusese profesor de engleză la universitate şi apoi se pensionase, având o sută de mii de mărci puse deoparte pentru bătrâneţe. Trei luni mai târziu, banii nu-i ajungeau nici să-şi cumpere un bilet de tramvai.

Sub copacii umezi şi negri din Tiergarten, băieţii de la ţară, alungaţi din satele lor ca să-şi caute de lucru, îngheţau de frig noaptea pe bănci, în timp ce prostituatele bolnave de tuberculoză tremurau pe aleile din spatele bisericii Împăratul Wilhelm.

Acesta era Berlinul în iarna anului 1923: a doua zi avea să fie sfârşitul lumii.

* * *

Stăteam în cafeneaua Josty, înfăşuraţi în paltoane, ploaia rece ca gheaţa curgând întruna pe trotuar de pe acoperişurile de pânză, câţiva amărâţi cu capetele lăsate în jos trecând în grabă pe lângă noi, zgribuliţi sub umbrele.

Mi-am încălzit mâinile ţinându-le în jurul ceştii cu înlocuitor de cafea.

Câţiva clienţi încă se mai prefăceau că duc viaţa de dinainte de război, mestecând cu stoicism prăjituri făcute din cartofi îngheţaţi şi fumând havane din foi de varză înmuiate în nicotină. Bieţii de ei! Iarna se întindea la nesfârşit, decembrie fiind primul popas în această călătorie interminabilă cu un tren numit iarnă, când aveai de umplut şi de îndurat zile lungi, nu găseai nicăieri o masă decentă şi nu exista nici o oprire la care să te dai jos.

Îmi promisesem că nu aveam să o mai văd. Dar într-o zi, pe neaşteptate, m-a sunat şi m-a întrebat dacă ne putem întâlni. Ar fi trebuit să refuz; am vrut să refuz. Dar n-am putut.

* * *

— Arăţi obosită, i-am spus.

A luat o înghiţitură de cafea, s-a strâmbat şi a mai pus două linguriţe de zahăr.

— Andrei are o aventură.

Ce trebuia să spun? Era furioasă, era rănită, era uşurată? Ştiam bineînţeles ce stil de viaţă ducea Banişevski, chiar şi atunci când eram în Shanghai. Îi plăcea cocaina, îi plăcea să se îmbrace în haine femeieşti şi sodomia, nu neapărat în această ordine. Asta se întâmplă când îi laşi pe oameni să se căsătorească în familie şi le dai o grămadă de bani şi de timp liber.

— Cu un bărbat sau cu o femeie? am întrebat.

— Un pic din fiecare.

— Îmi pare rău.

— De ce? De ce îţi pare rău? Tu ai intermediat afacerea.

— Am crezut că îţi dau şansa să duci o viaţă mai bună.

Ne-am uitat unul la altul. Şi-a întors prima privirea.

— Bănuiesc că ai crezut într-adevăr că făceai ce era mai bine. Pentru amândoi, a adăugat.

— Cum a rămas cu bătrâna împărătească? am întrebat-o eu.

Vizita ar fi trebuit să fie secretă, dar, în mai puţin de douăzeci şi patru de ore, se aflase în tot Berlinul.

— N-am primit nici o veste. Au trecut deja două săptămâni.

— O să fie bine.

— Nu ştiu ce-o să se întâmple. Andrei nu mai are bani. Nu mai avem aproape nimic în casă; vinde tot ce găseşte.

Acum ştiam de ce mă sunase. Îşi căuta cavalerul în armură strălucitoare.

— Nu eşti obligată să stai cu el, am replicat eu.

— Şi unde să mă duc?

— Te-aş putea ajuta eu.

— De ce ai face asta?

— De dragul vremurilor bune.

Tot timpul cât a stat în locuinţa mea din Shanghai, nu cred că s-a uitat vreodată drept în ochii mei. Privirea ei rătăcea mereu prin cameră, de parcă ar fi căutat o ieşire. Acum am simţit pentru prima dată întreaga intensitate a acelor ochi albaştri ca de gheaţă.

— Cum m-ai ajuta? a şoptit şi mi-am dat seama că tocmai o lăsasem pe Anastasia să intre din nou în viaţa mea lipsită de complicaţii.

— Pot să-ţi fac rost de acte. E destul de uşor. N-am decât să

mituiesc un funcţionar din departamentul care trebuie. Poţi cumpăra orice în Germania dacă ştii cu cine să vorbeşti.

— Şi apoi?

Am mestecat cu linguriţa în cafea. Într-adevăr: şi apoi?

— La sfârşitul lunii trebuie să mă întorc în Anglia. Ăsta a fost doar un post temporar. Ai putea veni cu mine.

Totul era o minciună, dar suna bine. A dat negativ din cap.

— De ce nu? O să am grijă de tine.

Am stat acolo, aşteptând să-mi dea un răspuns, dorind-o mai mult decât dorisem vreodată ceva. S-a zis cu planul de a-mi vedea de viaţa mea, s-a zis cu hotărârea de a nu mă mai gândi deloc la Anastasia.

— Vrei să mă salvezi din nou?

— Ceva de genul ăsta.

Ea a încercat să facă o glumă.

— Ultima dată când m-ai salvat, am ajuns în Berlin cu un bărbat care se culcă cu băieţi îmbrăcaţi în rochii.

Bineînţeles. Va aştepta să primească răspunsul bătrânei împărătese din Danemarca, nu va compromite nici un anunţ care ar putea totuşi să sosească din Copenhaga. Acum nu mai conta Banişevski, nu mai conta ce făcea el, felul cum se purta cu ea. Nu voia să mai fie scoasă din nou dintr-un râu murdar. Voia să fie Anastasia, marea ducesă a Rusiei.

Am terminat de băut cafeaua. Ploaia de pe Kurfürstendamm se transformase în lapoviţă.

— Şi dacă bătrâna aia nebună din Danemarca o să spună că nu eşti Anastasia?

— Asta o să spună?

— Nu ştiu.

— Nici eu. Trebuie să aflu.

Ironia situaţiei m-a făcut să zâmbesc. M-am uitat la ceas.

— De ce m-ai sunat? am întrebat-o

— Aveam nevoie să vorbesc cu cineva. Tu eşti singurul prieten adevărat pe care îl am.

Nu ştiu, poate că vorbea serios.

— Trebuie să plec.

Ea şi-a pus mâna pe mâna mea.

— Îţi mulţumesc, Michael.

— Pentru ce?

— Pentru tot.

Nu mi-am imaginat vreodată că atingerea unei mâini poate

provoca un regret atât de profund. Voiam ca povestea asta să se termine altfel. Dar de data asta să se termine cu adevărat.

— Trebuie să ştii un lucru, am zis eu. Banii pe care mi i-a dat devotatul tău soţ nu erau pentru mine.

— Lasă-mă să ghicesc. Mama ta bolnavă avea nevoie de o operaţie.

— Prietenii tăi de la clubul de noapte voiau o despăgubire.

— O mie de dolari?

— O mie de dolari pe care nu-i aveam.

Ea s-a făcut palidă la faţă, iar eu m-am simţit satisfăcut. Acum puteam să plec, lăsând-o să se simtă prost pentru gluma cu mama bolnavă, dar de data asta nu voiam să o las să creadă că nu aveam onoare, atât cât mai conta asta pentru un bărbat ca mine. Era mai important pentru mine să nu afle niciodată cât de mult o mai doream încă.

— Îmi pare rău, mi-a şoptit. N-am ştiut.

— N-ai întrebat, am zis şi, simţind că îmi luasem în sfârşit revanşa, m-am ridicat de la masă şi am plecat.

ANASTASIA

Viaţa e dreaptă; orice ar zice oamenii, viaţa îţi dă întotdeauna de ales.

Poţi muri de foame sau poţi deveni prostituată; e alegere. Te poţi întoarce la viaţa aia sau te poţi căsători cu un străin şi poţi depinde de generozitatea şi răbdarea lui. O altă alegere. Îl poţi părăsi ca să urmezi un alt bărbat şi poţi miza pe şansa iubirii sau poţi să rămâi şi să rişti să-ţi descoperi nu numai o identitate, ci şi un destin.

Eu am ales; dar n-am fost pregătită pentru regretul care m-a copleşit ca un val atunci când l-am văzut pe înaltul şi frumosul meu american ridicându-şi gulerul ca să se apere de ploaia de decembrie şi ieşind din viaţa mea pentru totdeauna.

* * *

Casa era aproape goală. Nu mai rămăsese prea multă mobilă, iar pe tapet se vedeau dreptunghiurile strălucitoare acolo unde fuseseră tablourile. Podelele erau goale în toate camerele. Iar înăuntru era frig şi se simţea un miros de putreziciune şi de umezeală venind din pivniţă. Chiar şi capul din Cambodgia dispăruse, ultimul obiect antic din Shanghai care fusese vândut.

Probabil că era foarte valoros.

Când am intrat în casă, menajera a coborât în fugă scările, îmbrăcată în palton şi cu pălăria pe cap, lacrimile curgându-i şiroaie pe obraji.

— Ilsa? am chemat-o.

Ea a trecut pe lângă mine.

— Nu mă mai întorc, Maiestate, a zis ea şi a dispărut.

Ilsa era ultimul servitor care ne părăsea. Am înţeles din plecarea ei că i se spusese că nu mai erau bani cu care să fie plătită nici măcar ea. O casă fără servitori; nu mai era nimeni care să-mi ia haina sau să-mi aducă un pahar cu ciocolată caldă. M-am uitat în jur. Focul nu ardea în vatră pentru că nu aveam bani de cărbuni sau de lemne şi oricum nu mai era nimeni care să-l aprindă.

M-am simţit brusc neajutorată. Cât de repede ne obişnuim cu privilegiile! În Shanghai mâncam pe stradă şi mă consideram norocoasă că aveam unde să dorm noaptea. Acum mă necăjeam că nu mai era nimeni care să-mi aducă ceva cald de băut.

L-am găsit pe Andrei sus în dormitor, uitându-se pe fereastră la ceaţa murdară care învăluia pădurea de pini. Avea o sticlă de vodcă în mână.

Era beat mort şi pus pe ceartă.

— Unde ai fost? a mârâit el.

— Credeam că eşti în Bad Reichenhall.

— Te-am întrebat unde ai fost!

Mă speria când era aşa. Am rămas cu paltonul pe mine şi am aruncat o privire spre uşă.

— Am băut o cafea cu Nataşa.

— Minţi, a scrâşnit.

Mi-a pierit vocea.

— Ţi-ai înghiţit limba? a întrebat el.

— Am fost... în Tiergarten.

— Singură?

— Nu sunt obligată să-ţi spun cu cine am fost. Nu sunt proprietatea ta.

— Bineînţeles că eşti. Dacă n-aş fi eu, ai muri de frig pe stradă.

Vorbea serios, desigur. Certificatul de căsătorie era la el, eu nu-l văzusem niciodată. Fără el, m-aş întoarce de unde am plecat, fără acte, fără bani şi fără adăpost.

Avea dreptate, eram într-adevăr proprietatea lui.

— Ai fost cu americanul ăla, mi-a aruncat.

Mi-a tras cu putere o palmă peste faţă. Lovitura a fost teribilă, dată cu toată forţa unui bărbat. M-a ameţit şi mi-a tăiat răsuflarea.

Ştiam ce avea să urmeze, aşa că m-am întors şi am coborât în fugă scările. A venit după mine, dar era beat şi se mişca încet. L-am auzit strigând la mine, dar ieşisem deja pe uşă şi o luasem la fugă.

* * *

Seara, ploaia s-a transformat în gheaţă şi lapoviţa în ninsoare. Am văzut o grămadă de zdrenţe sub podul de cale ferată, cel mai probabil un cadavru. Poate că era unul din bărbaţii cărora le dădusem bani. Grinzile erau pline de ţurţuri, iar liniile de tramvai erau acoperite cu o pojghiţă subţire şi strălucitoare de gheaţă.

Atunci când respiram, aburi albi se formau înaintea mea din pricina aerului rece, în timp ce urcam scara spre apartamentul Nataşei. M-am sprijinit de uşă şi am ciocănit.

Nataşa era înfăşurată în paltoane, puse unul peste altul, şi pe cap avea un şal. Mi-am dat seama că nu-şi permitea să-şi încălzească apartamentul nici măcar în miezul iernii. Era roşie în jurul ochilor. Era bolnavă.

— Tu!… a făcut.

— Pot să intru?

S-a dat la o parte. Azi nu mai zâmbea şi nu-mi mai spunea „Maiestate”. M-a privit din pragul uşii. Avea mănuşi în mâini şi transpira chiar şi în răcitorul ăla numit cameră.

— Nu te simţi bine, i-am zis. Ai nevoie de un doctor.

— Cine îşi poate permite un doctor?

M-a măsurat cu privirea.

— Ce cauţi aici?

— N-aveam unde altundeva să mă duc, am răspuns şi m-am pregătit să-i spun despre Andrei.

Trebuia să spun cuiva.

— Te-a dat afară. Ştiam eu că aşa va face.

Eram încă o dată lăsată pe dinafară. Nataşa ştia ceva ce eu nu ştiam şi m-am pregătit să aud veşti proaste.

— Ţi-a spus că împărăteasa nu vrea să te vadă?

Nataşa mi-a dat vestea cea proastă cu multă satisfacţie. Olga îşi îndeplinise misiunea, dar bătrâna Împărătească refuzase să

accepte părerea fiicei ei. Sau poate că Olga se răzgândise în timpul călătoriei de la Berlin la Copenhaga. Oricare ar fi fost adevărul, Andrei riscase şi pierduse.

Am simţit că ameţesc. Dar, într-un fel, eram uşurată. Cel puţin se terminase.

— Acum eşti în aceeaşi situaţie ca mine, a zis Nataşa şi în vocea ei se simţea duşmănie adevărată. Nu mai eşti cu nasul pe sus.

— Nataşa, eu...

— Ce-o să faci? N-o să mai poţi locui în vila aia luxoasă. O să fii la fel ca noi. Chiar mai rău.

S-a aplecat spre mine şi i-am simţit respiraţia fierbinte şi urât mirositoare.

— Nu se găseşte de lucru, să ştii. Am încercat cu toţii.

— Credeam că eşti prietena mea.

— Credeam că eşti marea ducesă.

M-a împins afară pe coridor şi a trântit uşa.

* * *

Uşa vilei era larg deschisă. În hol erau cioburi, rămăşiţele unei sticle de vodcă zdrobită de perete. În salon, o perdea atârna într-o parte, căzută de pe şină.

Nu-mi era frică. Hotărâsem să nu-l mai las pe acest om îngrozitor să mă mai terorizeze.

Am urcat la etaj. Era cufundat în întuneric, iar în dormitor era frig. M-am dus la masa de lângă fereastră şi am aprins lampa.

— Până la urmă ai venit înapoi, a vorbit Andrei.

M-am întors. Stătea pe un scaun cu spătar în formă de aripă, cu o sticlă de şampanie franţuzească nerăcită în mâna dreaptă. De parcă ar fi sărbătorit ceva. Avea buzele umede şi de-abia putea pronunţa cuvintele; era mai beat decât îl văzusem vreodată.

Un om demn de dispreţ. Avusesem mai multă demnitate ca dansatoare în cluburi de noapte decât aveam acum ca soţie a acestui bărbat. Şi toate astea pentru câteva promisiuni mormăite.

— Ai aflat vestea? mi-a aruncat el. Vaca aia bătrână din Danemarca a spus că eşti o impostoare. S-a zis cu babuşka ta cea iubitoare.

— N-am pretins niciodată că sunt Anastasia. Tu ai spus asta.

Tu mi-ai spus că sunt ea.

— Dacă ai fi făcut aşa cum ţi-am zis, poate că am fi reuşit să o convingem pe căţeaua aia grasă. Acum totul e pierdut din pricina ta.

— Orice aş fi făcut, n-ar fi avut nici o importanţă. Toţi vor ca Anastasia să fie moartă. Nu îi vom convinge de contrariu orice am face.

A încercat să se ridice de pe scaun.

— Obrăznicătură nerecunoscătoare ce eşti!

— Mă dezgusţi!

Asta l-a oprit. Nu-i vorbisem niciodată aşa şi, pentru o clipă, s-a autocompătimit.

— Nu mai avem bani, să ştii. Am vândut totul să te întreţin; aşa îmi mulţumeşti tu?

— Ai făcut-o pentru tine, nu pentru mine.

— Bănuiesc că o să mă lase să fiu chelner la Buglavari Egel.

S-a ridicat de pe scaun la a treia încercare.

— Maiestate!… mi-a vorbit împleticindu-se şi a făcut o plecăciune în batjocură.

S-a clătinat pe picioare, s-a lovit de perete şi s-a dus în biroul lui. M-am întrebat ce să fac acum, unde să mă duc. Era clar că nu mai puteam sta aici. M-am gândit la Michael; Michael, care mă mai salvase o dată; Michael, care mă salvase de fapt de două ori, dacă punem la socoteală că îi plătise pe gangsterii care veniseră să mă caute în Shanghai. Michael, care reapăruse în mod misterios în Berlin, atunci când avea loc o nouă criză în viaţa mea. Michael, singurul prieten pe care îl aveam pe lume.

Andrei şi-a făcut apariţia în pragul uşii biroului. Avea o armă într-o mână şi o grămadă de gloanţe în cealaltă. A scăpat mai multe pe covor în timp ce încerca să încarce revolverul vechi.

— Ce faci?

— Nu există decât o singură ieşire onorabilă în situaţia asta, a răspuns el şi cred că s-a referit la noi amândoi.

A reuşit să bage două gloanţe în încărcător şi a tras piedica. Ridica deja revolverul când m-am repezit la el cu sticla de şampanie.

Dar era prea târziu. Ţeava neagră a armei era îndreptată spre mine şi am auzit o voce strigând. „Tată!” de undeva de departe. A apăsat pe trăgaci şi cocoşul a ţăcănit în gol. L-am lovit cât de tare am putut cu sticla de şampanie în tâmplă. S-a prăbuşit la pământ şi s-a lovit cu ceafa de colţul şemineului.

Sticla nu s-a spart, lucru care m-a surprins. Probabil că îl lovisem cu fundul ei. Am ridicat-o încă o dată deasupra capului, gata să-l lovesc când se va ridica şi se va repezi din nou la mine. Dar nu s-a mişcat.

Revolverul zăcea pe podea la picioarele lui. L-am aruncat în celălalt capăt al camerei.

Andrei stătea acolo, cu ochii pe jumătate deschişi. O baltă de sânge închis la culoare se forma pe podea. Corpul lui se zguduia cu violenţă.

Mi-am dat seama ce făcusem.

Am scăpat sticla şi am fugit spre uşă, apoi m-am oprit şi m-am întors înapoi în cameră. Nu ştiam ce să fac.

Mă simţeam paralizată. A fost un accident; n-am vrut să-l rănesc; nu aşa. Oare mă va crede cineva?

Ce să fac?

Mi-am deschis poşeta şi am găsit cartea de vizită a lui Michael, cu numărul de telefon al agenţiei de ştiri Reuters din Berlin. Am format numărul, respirând adânc şi încet, încercând să mă liniştesc.

Când cineva a răspuns la telefon, am fost surprinsă să constat cât de calmă era vocea mea.

— Alo, sunt contesa Anastasia Nicolaevna Banişevski. Aş vrea să vorbesc cu Michael Sheridan, vă rog. Spuneţi-i că e urgent, vă rog.

MICHAEL

Lucram la birou după program, bătând la maşină un alt articol despre puciul Bierkeller din München, când am primit telefonul de la Anastasia. Avea o voce destul de calmă, dar insista să vin imediat la vila ei din Grünewald. Nu mi-a spus despre ce era vorba, doar că era urgent.

Îmi spusesem că se terminase, crezusem că nu aveam să mai primesc veşti de la ea. Dar tot ce voiam era o scuză şi ştiam că, mai devreme sau mai târziu, voi avea una.

* * *

Când am ajuns acolo, casa era cufundată în întuneric, iar uşa de la intrare era larg deschisă. Era la fel de frig înăuntru ca afară; se formau aburi chiar şi în hol atunci când respiram.

— Anastasia?…

N-am primit nici un răspuns. M-am uitat în jur şi am simţit că mi se face părul măciucă. Mi-am amintit că, ultima dată când fusesem aici, erau tablouri uriaşe cu rame de aur pe pereţi, erau vaze şi statui antice. Acum casa era aproape goală, covoarele dispăruseră, la fel majoritatea mobilei.

— Anna? am strigat.

Am urcat la etaj. Nu ardea decât o lampă în dormitor. Am distins silueta unei femei care stătea pe un scaun cu spătar în formă de aripă, aflat lângă fereastră.

— Michael, a murmurat. Ştiam că vei veni.

Corpul unui bărbat zăcea pe podea, sub poliţa şemineului. Am aprins lumina.

— Dumnezeule!

Nu mai încăpea nici o îndoială că era mort. Faţa lui era vânătă, iar ochii erau acoperiţi cu acea pojghiţă sticloasă pe care o văzusem la scrumbiile din piaţă. Picături roşii de sânge se închegaseră în jurul capului său şi îi sclipeau în păr.

Am simţit nevoia să stau jos. M-am lăsat moale pe marginea patului şi am rămas amândoi pur şi simplu acolo câteva minute, fără să spunem nimic. Am încercat să gândesc.

— Ce naiba s-a întâmplat? am întrebat în cele din urmă.

Aveam o voce răguşită.

— A venit spre mine cu un revolver…

Sunetul vocii ei m-a neliniştit, mi-a adus aminte de acea noapte din Shanghai când o auzisem vorbind în somn la telefon. Părea nefiresc de calmă; presupun că amândoi păream aşa, stând acolo, ignorând cadavrul soţului ei care zăcea pe podea de parcă ar fi fost un pled care căzuse de pe spătarul unui scaun.

Am simţit că am dat cu tocul pantofului de ceva tare. M-am uitat în jos şi am văzut revolverul zăcând pe covor între picioarele mele. În urma unui impuls iraţional, l-am împins şi mai mult sub pat cu pantoful.

— Şi ce vrei să fac eu? am adăugat.

— Nu ştiu.

— Cu ce l-ai lovit?

— Cu o sticlă de şampanie.

Aşadar, băutura l-a omorât până la urmă. Am râs scurt. Era din pricina nervilor.

M-am aplecat să văd mai bine cadavrul, atent să nu ating nimic. Avea o tăietură adâncă la tâmpla dreaptă care ajungea până la frunte, dar nu asta îl omorâse. Cea mai mare parte a

sângelui provenea de la ceafă, sprijinită încă de marginea şemineului. Craniul avea o umflătură vineţie, ca o prună stricată, iar din urechea stângă cursese puţin sânge şi nişte lichid.

M-am ridicat.

— Ei bine, s-a zis cu bonul tău de masă.

— Ce-o să fac eu acum, Michael?

Sau, mai bine zis, ce-o să faci tu acum, Michael? O să pleci imediat de aici, dacă ai vreun pic de minte. Poliţiştii din Berlin erau cunoscuţi pentru faptul că nu puteai avea încredere în ei. Ce vor înţelege din asta? La urma urmei, Banişevski nu era decât un rus; ce mai conta unul în plus sau în minus într-un oraş ca Berlin, care era plin de refugiaţi? Vor accepta varianta Anastasiei sau vor adopta punctul de vedere al prusacilor, şi anume că un soţ mort, chiar şi unul care ţine un revolver încărcat în mână, e mai valoros decât o soţie înspăimântată? Va fi închisă cu siguranţă pentru asta. Întrebarea era: o vor spânzura?

Asta ar fi o ocazie minunată pentru duşmanii din interiorul şi din exteriorul Germaniei să scape de această pretendentă supărătoare. Oameni ca ducele de Hesse aveau puterea de a influenţa poliţia şi instanţa.

Şi eu ce păţeam dacă o ajutam şi mă transformam în complice? Dar fusesem un prost încă de când sărisem în râul Whangpoa s-o salvez şi nu vedeam nici un motiv să mă opresc acum.

— Unde sunt servitorii? am întrebat-o.

— Au plecat. Nu mai avem cu ce să-i plătim.

— Cât de curând i se va simţi lipsa?

— Are prieteni peste tot… Nu ştiu… Ia prânzul la Douglavari Egel în fiecare vineri.

— Asta înseamnă cel mult două zile.

Nu era de ajuns timp ca să o scot din Berlin.

— Ştie cineva despre noi doi?

A clătinat din cap.

Când Anastasia o să dispară, poliţiştii vor crede că a fugit din Berlin. Asta ar fi concluzia cea mai logică. Cine s-ar gândi că un ziarist american şi-ar risca libertatea şi cariera pentru o refugiată rusă?

— Nu eşti obligat să mă ajuţi, mi-a spus ea.

— Atunci de ce m-ai chemat?

— Nu aveam pe nimeni altcineva.

— Asta mă face să mă simt mult mai bine.

M-am uitat din nou la Banişevski. Văzusem mulţi morţi de când eram ziarist, fotografiasem destui, mai ales după răscoalele de pe străzile din Shanghai; trecusem chiar peste câteva cadavre îngheţate în drum spre serviciu săptămânile trecute. Dar Banişevski era primul mort pe care chiar îl cunoscusem atunci când era în viaţă, iar asta mă deprima. Şi mă îngrijora bineînţeles şi soarta mea.

Apoi m-am uitat la Anastasia.

— Ia-ţi haina şi împachetează-ţi câteva lucruri, i-am zis eu.

M-am uitat prin cameră şi m-am întrebat dacă ar trebui să rearanjez lucrurile pentru poliţişti, poate să pun arma în mâna lui Banişevski, să aşez sticla lângă capul lui, să aranjez totul în aşa fel încât până şi cel mai prost anchetator prusac să înţeleagă.

M-am decis să las lucrurile exact aşa cum erau.

— Având în vedere vremea de afară, ar trebui să treacă ceva timp până va începe să miroasă, am adăugat, gândind cu voce tare.

Anastasia s-a cutremurat. Am luat-o în braţe, dar a rămas nemişcată, rigidă. Aş fi putut la fel de bine să încerc să consolez vătraiul.

— O să fie bine, am liniştit-o.

— Nimic n-o să mai fie bine, a murmurat, lucru care mi s-a părut o apreciere de-a dreptul lugubră a lucrurilor.

Nu era ca şi cum contele Andrei Sergheiovici Banişevski ar fi fost cine ştie ce mare pierdere pentru lume. Mie mi se părea că problema era acum una de logică şi de rapiditate.

* * *

O femeie se poate îmbrăca în haine bărbăteşti, dar rar poate să meargă şi să vorbească bărbăteşte. Recunosc, erau câteva fiinţe pe care le văzusem mergând pe strada Kurfürstendamm în vara aia care mă făcuseră să-mi pun întrebări în privinţa genului lor, dar, luând totul în considerare, văzută la o lumină bună de o persoană aflată într-o stare rezonabilă de trezie, o femeie în haine bărbăteşti va arăta mereu aşa: ca o femeie în haine bărbăteşti.

Iar Anastasia nu avea să păcălească pe nimeni.

Stătea în vagon picior peste picior, vizavi de locul meu, îmbrăcată într-un costum cu guler tare, purtând şosete din stofă ecosez şi pantofi negri lustruiţi. Îşi tăiase părul şi-şi făcuse o

cărare într-o parte, dar ideea era să arate nu ca un bărbat, ci ca unul din acei minori pe care, dacă voiai, îi puteai agăţa în spatele bisericii Împăratul Wilhelm, în schimbul unui pachet de ţigări. Citea *Der Zeitung* şi încerca să afişeze o aroganţă masculină, dar nu avea nimic bărbătesc în ea. Oasele ei erau prea subţiri, n-avea nici măcar păr pe falange şi chiar şi fără machiaj era prea frumoasă ca să fie luată bărbat. Totuşi m-am gândit că asta ar putea fi în favoarea noastră. Lumea ne-ar putea privi relaţia cu suspiciune, dar din cu totul alte motive; ar putea crede că suntem degeneraţi, nu fugari.

În gara Grădina Zoologică, un alt bărbat — un om de afaceri, după cum arăta — s-a urcat în vagonul nostru de clasa întâi. Se uita întruna la noi, iar eu ştiam ce gândea. Am încercat să-l ignor, dar, când mi-am ridicat în cele din urmă privirea, mi-a zâmbit mieros, ca să-mi dea de ştire că şi el avea gusturi asemănătoare, gusturi de om destrăbălat. Credea că Anastasia era iubitul meu.

Probabil că şi controlorul de bilete a crezut la fel, dar, spre deosebire de tovarăşul meu de călătorie, el era un prusac de modă veche şi mai că n-a scuipat la picioarele mele.

Anastasia şi-a lăsat ziarul mai jos, astfel încât să-i pot vedea faţa.

— Se holbează toţi la noi, mi-a şoptit. Cred că sunt ciudată. Cred că şi tu eşti ciudat.

Dacă m-ar fi văzut tatăl meu acum! Mi-am amintit că, atunci când aveam zece ani, credea că îmi petrec prea mult timp citind cărţi. Într-o noapte, când eram în pat, l-am auzit vorbind cu mama:

— Crezi cumva că băiatul nostru e ciudat?

A doua zi, m-am dus la cel mai mare băiat de pe stradă şi i-am dat un pumn în nas. Pe băiat îl chema John Sanderberg. Johnny s-a uitat la mine, nevenindu-i să creadă:

— De ce ai făcut asta? a întrebat nedumerit.

Aşa că l-am pocnit din nou şi am văzut cum îi curg două firişoare de sânge din nas. El şi-a dus mâna la faţă şi, când a văzut sângele, expresia de pe chipul lui s-a transformat în ceva mult mai puţin blând.

Aproape că m-a omorât: mi-a tras două drepte şi m-a trântit pe spate pe trotuar. Apoi a sărit pe mine şi m-a lovit până când am leşinat. Când am ajuns acasă, faţa mea arăta ca un hamburger crud. Tata şi-a ridicat privirea din *Wall Street Journal*

şi m-a întrebat ce se întâmplase. I-am zis că mă luasem la bătaie cu un băiat şi câştigasem. M-a felicitat şi şi-a văzut mai departe de cititul ziarului.

A încetat să-şi mai facă griji că eram ciudat, iar eu m-am întors la cărţile mele.

A fost ultima dată când am încercat să-i fiu pe plac. Fusesem bătut din cauza lui, iar el nici măcar nu-şi lăsase ziarul din mână. După aceea, între noi totul s-a redus la răzvrătire, certuri zilnice şi, în cele din urmă, revoltă majoră. El voia să fiu ca fratele meu, un student de nota 10, aşa că am picat examenele la colegiu. Voia să mă angajez la firma familiei; i-am spus să se ducă la naiba şi m-am angajat la un ziar din New Jersey.

Cred că, într-un fel, tata m-a condus la Anastasia; ea suferea din pricina unui trecut de care nu-şi mai amintea, eu sufeream din pricina unui trecut de care nu puteam fugi. Un trecut uitat şi un trecut ţinut minte ne aduseseră pe amândoi la Shanghai. Drumul spre Anastasia ne adusese aici, în acest compartiment de tren, unde controlorii prusaci credeau că suntem pederaşti. Dacă te uiţi cu atenţie, pare că totul e simetrie.

Trenul a plecat din gară şi şi-a început călătoria lentă de-a lungul peisajului de ţară. Am încercat să-mi citesc ziarul şi am respirat profund, străduindu-mă să mă calmez. Mai erau câteva ore până la graniţă, iar în dimineaţa următoare aveam să ne trezim fie în Franţa, fie într-o închisoare din Berlin.

— Ai un foc?

Tovarăşul nostru de călătorie s-a aplecat spre mine, cu o ţigară în gură. Eram sigur că avea o cutie de chibrituri cât se poate de bună în buzunar şi că ăsta era doar un pretext să înceapă o conversaţie. Dar i-am aprins oricum ţigara.

— Eşti rus? m-a întrebat el în germană.

— American.

— A, american, a făcut el, de parcă asta ar fi explicat totul. Lucrezi în Berlin?

Am dat din cap şi m-am prefăcut că citesc ziarul. Speram că purtarea mea îl va descuraja, dar există oameni care nu pricep sau care aleg să ignore micile semnale respectate de restul societăţii. Prietenul meu voia cu atâta disperare să facă conversaţie, încât nu-i păsa că eu nu aveam chef de aşa ceva.

Şi cred că era curios în privinţa Anastasiei. Se uita întruna la ea, cu nişte ochi flămânzi. M-am întrebat dacă ar mai fi simţit la fel dacă ar fi ştiut că era femeie.

— Numele meu e Petrovski, Serghei Petrovski, a vorbit el, deşi eu nu-l întrebasem. Sunt emigrant. Am fost nevoit să fug din Rusia după revoluţie. Acum am un restaurant în Tauentzienstrasse.

M-am străduit să par plictisit. Eram prea agitat ca să port discuţii. M-am uitat din nou la ceas, deşi eram tot în suburbiile Berlinului.

— Prietenul tău nu spune prea multe, a adăugat Petrovski, aruncând iar o privire scurtă spre Anastasia.

— Cine e boul ăsta plictisitor? a întrebat Anastasia, fără să-şi ridice măcar privirea din ziar, jucându-şi perfect rolul: obrăznicătura care călătorea cu tăticul, „tăticul" eram eu.

Petrovski a tras puternic aer în piept când şi-a dat seama că a fost jignit de moarte. S-a uitat la mine, aşteptând o scuză sau o reacţie, şi, neavând parte de nici una, s-a uitat urât la Anastasia înainte de a se întoarce la ziarul lui. Era privirea unui om respins de un iubit la care sperase.

M-am uitat la ea; era o privire conspirativă. Apoi, m-am aplecat şi mi-am pus mâna pe genunchiul ei, ştiind că n-o putea da la o parte, stabilind o falsă intimitate între noi, de ochii tovarăşului nostru de călătorie. Nu o mai atinsesem de când murise Banişevski. Stătuse ascunsă în apartamentul meu timp de două săptămâni şi nu mă culcasem cu ea. Legătura noastră amoroasă nu mersese mai departe de acea primă noapte petrecută împreună, o bâjbâială de om beat, de douăzeci de dolari, cu un bacşiş de optzeci de dolari.

O sută de dolari şi nu-mi aminteam absolut nimic despre noaptea aceea. Aş fi putut să o am oricând aş fi vrut; cum ar fi putut să mă refuze după tot ceea ce făcusem pentru ea? Dar, la fel ca în Shanghai, am făcut un pact cu mine însumi aici în Berlin: dacă Anastasia mă va primi vreodată înapoi în patul ei va fi pentru că va dori acest lucru, nu pentru că nu va avea de ales. Următoarea noastră noapte împreună nu va fi ca prima.

Petrovski se uita la mâna pe care o pusesem pe genunchiul Anastasiei. Era clar că era invidios.

— Tânărul tău prieten e foarte frumos, a reînceput el, încercându-şi din nou norocul.

Anastasia şi-a agitat iritată ziarul.

— Nu e german, nu-i aşa?

Am dat negativ din cap.

— Sunt rus, a zis Anastasia din spatele ziarului *Der Zeitung.*

Fac parte din aristocraţie. Şi nu-mi pasă ce zice Lenin; eu tot nu mă amestec cu cei din clasa mijlocie.

Faţa lui s-a făcut roşie ca racul. În cele din urmă a renunţat, s-a întors la ziarul lui, iar eu am încercat să nu râd.

A coborât în gara Middelburg, unde a urcat poliţia.

* * *

Am zărit uniformele poliţiştilor în timp ce trenul intra în gară. M-am uitat la Anastasia şi mi-am văzut frica oglindită în ochii ei. Am tăcut amândoi. Trebuia să ne păstrăm calmul. Am fost întotdeauna de părere că sentimentul de vină îi dă de gol pe infractori.

Am lăsat geamul în jos şi mi-am scos capul pe fereastră. Aerul era rece. Prin aburul de la cazanul locomotivei am văzut doi poliţişti urcându-se în ultimul vagon al trenului, aflat lângă cel al paznicilor. Am închis fereastra şi m-am aşezat la loc.

— Crezi că ne caută pe noi? a şoptit Anastasia.

Am dat negativ din cap.

— E doar un control de rutină, am răspuns eu, dar nu eram la fel de sigur cum păream.

Trenul a pornit din nou la drum huruind. M-am întors la ziarul meu, ca să vadă Anastasia că nu sunt îngrijorat, dar nu m-am putut concentra deloc. Am citit aceeaşi frază de o mie de ori.

Oare ne căutau pe noi?

Am auzit uşa de la vagonul nostru deschizându-se. Am lăsat ziarul mai jos şi m-am uitat pe coridor.

— Ei sunt? a şoptit Anastasia.

Am încuviinţat din cap.

— Ce facem?

— Dacă nu cumva vrei să mai loveşti pe cineva cu o sticlă de şampanie, o să stăm pur şi simplu aici şi o să ne citim ziarele.

Poliţiştii mergeau de-a lungul coridorului, intrând în fiecare compartiment şi verificând actele. Ne căutau într-adevăr pe noi? Timp de câteva zile, fotografia Anastasiei apăruse în toate ziarele, dar senzaţionala ucidere a unui conte rus neînsemnat nu interesase prea multă vreme publicul într-un moment în care Hitler şi Ludendorff erau judecaţi la München, iar francezii mărşăluiau prin Ruhr.

Noul paşaport al Anastasiei era în buzunarul de la haina mea. Mă costase toţi banii pe care îi pusesem deoparte. O să aflu mai

curând decât credeam dacă îmi aruncasem sau nu economiile pe fereastră.

Poliţiştii erau în compartimentul alăturat, iar trenul mergea cu viteză maximă prin peisajul prusac, aşa că nu exista scăpare. Am simţit o picătură de sudoare alunecându-mi încet pe şira spinării.

Anastasia s-a ridicat în picioare şi s-a dus la uşă, gândindu-se probabil să se furişeze pe lângă ei pe coridor. Am întins mâna ca s-o opresc.

— Nu, am zis eu.

— Pe mine mă caută.

— Stai jos.

— Nu putem să-i aşteptăm pur şi simplu să vină şi să ne aresteze.

— Nu ştim dacă te caută pe tine sau nu.

În acel moment, afară s-a produs agitaţie. Un bărbat a ieşit în fugă din compartimentul alăturat, iar cei doi poliţişti au strigat la el să se oprească şi au alergat după el pe coridor.

Anastasia s-a uitat la mine şi a zâmbit.

— Ai avut dreptate, a murmurat. M-ai salvat din nou.

* * *

Mai aveam zece minute până la graniţă. Am lăsat baltă prefăcătoria cu ziarele. Anastasia bătea nervoasă din picior. Avea picături de transpiraţie pe buza superioară.

— Ce-o să se întâmple când vom ajunge la Londra? m-a întrebat.

— Asta depinde de tine.

— Nu înţeleg. De ce rişti atât pentru mine şi nu ceri nimic în schimb?

— Nu vreau să cer. Vreau să-mi dai tu.

S-a uitat la mine, cu o expresie impenetrabilă pe faţă. Am auzit roţile scrâşnind când mecanicul de locomotivă a pus frână şi trenul a început să încetinească.

Am băgat mâna în buzunarul hainei şi am scos paşapoartele, al meu autentic, iar al ei contrafăcut cu multă măiestrie. Un funcţionar din Ministerul German de Externe asigurase hrana familiei lui pe cel puţin un an de zile falsificându-l pentru mine. Îmi spusese că paşaportul era destul de bun ca să o scoată pe Anastasia din Germania şi poate chiar să intre cu el în Anglia. Mai departe de atât nu mă gândisem.

Trenul s-a oprit. Eram la graniţă. Ne-am ţinut amândoi respiraţia.

PARTEA a IV-a

LONDRA ŞI SVERDLOVSK, 1924

ANASTASIA

Îmi amintesc — chiar şi acum mi se pare ciudat să mă aud spunând asta — de vameşul din Dover; trăsăturile lui sunt încă la fel de vii în mintea mea ca faţa unui iubit: firele de păr de sub bărbie pe care nu le văzuse atunci când se răsese, şuviţele groase de păr negru de sub cozorocul lui, aluniţa de deasupra ochiului drept. Mi-a luat paşaportul cu o formalitate severă şi apoi s-a uitat în ochii mei. Am simţit că mă pierd, ca un animal nocturn în faţa unei flăcări neaşteptate. Ştiam că deghizarea mea jalnică nu putea să-l păcălească, ştiam că-şi va da seama că actele mele sunt false. Voi fi scoasă din rând şi trimisă înapoi la Berlin ca să fiu judecată pentru crimă. Mi-am imaginat curtea lugubră a unei închisori, un preot în robă neagră şi o frânghie groasă. În schimb, vameşul mi-a dat paşaportul înapoi şi mi-a făcut semn să trec de barieră, îndreptându-şi atenţia asupra persoanei care urma la rând. M-am simţit ca şi cum se stinsese un reflector. L-am văzut pe Michael aşteptându-mă, cu un zâmbet amabil pe faţă, de parcă nici nu se aşteptase ca rezultatul să fie altul…

Am fost nevoită să-mi car singură bagajul.

Am ajuns în gara Waterloo într-o seară rece de iarnă. Am păşit pe peron, am privit aburul de la locomotivă răsucindu-se sub grinzile aflate deasupra capului meu şi m-am pregătit să mă lupt cu un alt oraş necunoscut.

Hamalii treceau pe lângă mine cu cărucioare pline de valize şi de cutii pentru pălării. Michael m-a condus prin zarvă şi prin mulţime spre un şir de birje care aşteptau dincolo de porţile enorme ale gării. Am fost imediat asaltată de mirosul unui oraş străin: fumul care ieşea pe coşurile caselor, gazele de eşapament ale autobuzelor, bălegarul de la caii care aşteptau. În jurul meu am auzit vorbindu-se într-un dialect londonez şi nu mi-am dat seama imediat că era limba engleză.

M-am uitat pe fereastra birjei în timp ce traversam Tamisa. Londra era învăluită într-o ceaţă care crea o aură în jurul felinarelor de pe Podul Westminster. Mi-am dat seama că eram în siguranţă; făcusem cel mai cumplit lucru de pe lume şi eram în siguranţă. Acest străin, cel mai bun prieten pe care îl aveam, mă salvase din nou.

Ne-am oprit în faţa unor imobile în stil Regency, într-un loc numit Kensington. De data asta, Michael a luat ambele valize, iar eu l-am urmat pe nişte trepte de piatră până la o uşă verde. Apartamentul lui era la etajul doi şi ajungeai acolo urcând nişte scări înguste. Înăuntru mirosea a umezeală, iar mobila era acoperită cu cearşafuri albe. Era îngrozitor de frig.

Michael a aprins lumina şi s-a aplecat deasupra şemineului, mânuind cu neîndemânare o cutie de chibrituri şi un ziar făcut sul.

— O să aprind focul, a spus.

M-am uitat în jur. Locul părea atât de mohorât, atât de mic. Acum că eram în siguranţă, mă întrebam unde ajunsesem.

— Ai nevoie de ceva? m-a întrebat, iar eu am dat negativ din cap.

Nu voiam decât să dorm, să mă ascund de lume. M-a condus într-un dormitor şi a aprins mica lampă cu gaz de lângă pat.

— Poţi dormi aici în noaptea asta, mi-a zis.

M-am simţit brusc copleşită şi sufocată de recunoştinţă. Riscase atât de mult de dragul meu! Aşa epuizată cum eram, mi-am întins braţele, l-am luat pe după gât şi l-am tras spre mine. Şi l-am sărutat, l-am sărutat pe gură, l-am sărutat cu atâta putere încât am avut senzaţia că mi se învineţesc buzele. Pe Andrei nu-l sărutasem niciodată pe gură cât timp fuseserăm împreună; n-am făcut asta nici chiar în rarele momente când făcea dragoste cu mine. Şi nu i-am sărutat nici pe clienţii mei din Shanghai.

Un sărut era cel mai preţios lucru pe care îl aveam de dăruit.

Eram încă îmbrăcată în hainele bărbăteşti şi mi-am imaginat ce impresie şi-ar putea face despre noi cineva care ar intra din întâmplare pe uşă şi ar vedea doi oameni în costume închise la culoare ţinându-se în braţe. Am căzut pe pat, Michael fiind deasupra mea. Costumul lui mirosea a lână umedă. Mă simţeam în siguranţă în braţele lui, aşa cum nu mă simţisem niciodată în viaţa mea şi nu voiam să-mi mai dea drumul.

— Îţi mulţumesc, i-am şoptit. Îţi mulţumesc!

A devenit deodată ţeapăn şi s-a smuls de lângă mine. Am

încercat să-l trag înapoi, dar era prea puternic. S-a desfăcut din braţele mele şi s-a ridicat în picioare.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat nedumerită.

— Nu vreau o profesionistă la preţul unei amatoare, a răspuns. Spusese un lucru atât de crud, încât mi s-a tăiat respiraţia.

— Du-te la culcare. Suntem amândoi obosiţi.

Uşa s-a închis uşor în spatele lui.

Îl rănisem cumva. O viaţă dislocată, frântă şi fără amintiri, singuratică şi întâmpinată cu dispreţ. Sufeream cumplit. Dar descoperisem câteva indicii; acum eram convinsă că exista un drum pe care trebuia să-l urmez, un loc unde trebuia să mă duc.

Dar nu în seara asta.

MICHAEL

Când m-am trezit, era o dimineaţă frumoasă în Kensington, ceaţa risipindu-se sub razele unui soare îndepărtat. Am auzit tropotul cailor care trăgeau o căruţă cu lapte, zăngănitul sticlelor lăsate la uşă şi fluieratul lipsit de muzicalitate al unui lăptar. Se auzeau zgomote din bucătărie şi, pentru o clipă, am crezut că Anastasia pregătea micul dejun. Nu ştiu de ce am crezut asta; prinţesa mea nu ştia nici măcar cum se leagă un şorţ.

Mi-am pus halatul pe mine — după atâtea luni, mirosea îngrozitor a naftalină — şi m-am dus în bucătărie, atras de mirosul de şuncă prăjită. Cineva făcea acel mic dejun englezesc unde totul se aruncă într-o tigaie şi se prăjeşte în untură şi în unt.

Era Angela.

Angela — Angie pentru cei care o cunoşteau — era sora lui Sebastian Beaumont. O antisocială, cum li se spune tinerelor rebele în Anglia. Bucătăria era ultimul loc în care m-aş fi aşteptat să o găsesc pe Angela Beaumont; ăsta era echivalentul covorului roşu pentru familia Beaumont. În tigaie erau jumări — probabil că la început fuseseră ochiuri — şuncă şi pâine prăjită. Ea s-a uitat la halatul meu de mătase şi la părul zburlit de parcă aş fi fost un copil care avea nevoie de perfecţionare şi de învăţătură.

— Aşadar, te-ai trezit.

— Cum ai intrat? am întrebat, extrem de surprins.

— Cu cheia pe care mi-ai dat-o tu, a răspuns simplu.

Şi atunci mi-am amintit că, înainte de a pleca la Berlin, o rugasem să aibă grijă de apartamentul meu. O alesesem pe Angela pentru că petrecuse multe nopţi aici şi cunoştea locul. Mi-

am adus aminte că îi promisesem vag că am putea merge mai departe cu relaţia noastră după întoarcerea mea din Germania. Ca majoritatea bărbaţilor, mă îndreptam împiedicându-mă spre căsătorie ca un orb care se loveşte de mobila dintr-o cameră necunoscută.

— Seb mi-a spus că vii, a zis ea.

Probabil că Seb o rugase să descopere exact despre ce era vorba. Grăsimea de la şuncă a sărit din tigaie, iar ea a ţipat şi s-a dat înapoi. I-am luat spatula din mână şi am preluat operaţiunile. Pâinea prăjită începea deja să se ardă.

— Cum a fost în Berlin? m-a întrebat, scoţându-şi şorţul şi aşteptând să o sărut, lucru pe care, din motive evidente, îl evitam.

— Bine.

M-a luat în braţe şi m-a muşcat uşor de ureche, ceea ce-mi plăcea foarte mult. Am încercat să mă concentrez asupra ouălor.

— Nu mă săruţi? a insistat.

— Trebuie să-ţi spun ceva.

Prea târziu. Stătea în pragul uşii, purtând una din cămăşile mele lungi, pe care o găsise în şifonier, iar părul tuns atât de scurt o făcea să arate ca un adolescent. Probabil că Angela a crezut că devenisem ciudat. Că eram pe invers, cum spunea ea. Apoi, Anastasia s-a sprijinit de uşă, iar sânii şi şoldurile ei au modificat complet forma cămăşii; o dată cu ea s-a schimbat şi expresia de pe faţa Angelei.

— Cine e asta?

— E o prietenă de-a mea din Berlin, am răspuns. Anastasia Romanov. Anna, ea e Angela Beaumont.

Angela nu a mai aşteptat şi alte explicaţii. A aruncat şorţul, a trecut furioasă pe lângă noua mea musafiră, şi-a luat haina şi pălăria de pe canapea şi a ieşit afară, trântind uşa în urma ei.

A deschis-o din nou, a aruncat cheile de rezervă ale apartamentului pe podea şi apoi a trântit iar uşa.

— Asta ce-a mai fost? a întrebat Anastasia.

— Crede că m-am culcat cu tine.

— Aşa ai făcut.

— Cu mult timp în urmă.

— Te joci cu cuvintele.

I se părea că e ceva amuzant. Am luat tigaia de pe plită şi am lăsat-o pe chiuvetă să i se răcească conţinutul.

— Cine e?

— O iubită.

— Îmi pare rău.

M-am aşezat pe un scaun şi mi-am căutat ţigările. Pachetul era gol. Angela îmi fumase ultima ţigară.

Anastasia şi-a rotit privirea prin apartament: două dormitoare, o bucătărie şi o sufragerie; nu se compara cu vila mare pe care i-o pusese Banişevski la dispoziţie în Berlin. Aşa cum stătea acolo, în cămaşa aia care era prea mare pentru ea, arăta ca un băieţel pierdut. Şi era atât de palidă!

— Ţi-am făcut numai necazuri, a zis în cele din urmă.

Era puţin spus. În Shanghai fusesem bătut din pricina ei, iar acum devenisem complice la o crimă comisă în Berlin. Dar fusese oare crimă? Din câte spunea ea, nu avusese intenţia să-şi omoare soţul. Zicea că îl lovise în legitimă apărare, dar nu aveam decât cuvântul ei în privinţa asta. Între noi se aşternuse un văl întunecat. Când am sărutat-o noaptea trecută, m-am trezit întrebându-mă cât de tare îl lovise.

Dar deocamdată eram în siguranţă aici; poliţiştii germani nu puteau ajunge la ea şi nu exista nimic care să facă vreo legătură între ea şi mine. Puteam să mă întorc la Berlin şi la Reuters, dacă asta voiam.

— Ce facem acum? a întrebat Anastasia, parcă citindu-mi gândurile.

— Poţi să stai aici deocamdată.

— Şi cu iubita ta cum rămâne?

— Nu cred că e loc pentru toţi trei.

Gluma a răsunat în tăcere ca sticla care se sparge. După o vreme, am adăugat:

— Angela e problema mea, nu a ta.

Am căutat ceva de mâncare. Am găsit cafea, probabil expirată demult, dar nu aveam nici un pic de lapte şi nici zahăr. De fapt, era puţin pe fundul unui bol, dar era tare ca piatra vulcanică.

— Ar fi trebuit să mă laşi să sar de pe pod, a zis ea. Acum nu sunt doar apatridă, sunt o ucigaşă apatridă.

— N-o să-i ducă nimeni dorul.

— Prietenii lui o să-i ducă dorul.

— N-avea prieteni. Era înconjurat doar de oportunişti.

— Nu merita să moară.

— Mulţi oameni nu merită să moară. Dar se întâmplă oricum.

A început să plângă. O strategie bună. M-am dus la ea şi am ţinut-o în braţe; am ţinut-o aşa cum ai ţine o pasăre rănită,

temându-mă că se va sparge dacă o voi strânge prea tare. Era numai piele şi os sub cămaşă. Am legănat-o şi i-am spus că totul avea să fie bine şi m-am întrebat cum de mă implicasem atât de tare, căci nu mai încăpea nici o îndoială: eram îndrăgostit de ea; nu simţisem asta pentru nici o altă femeie. Avea tot ceea ce îmi dorisem vreodată: frumuseţe, mister, inteligenţă şi — lucrul cel mai important — era atât de departe, încât nu puteam ajunge la ea.

* * *

Sebastian n-a vrut să ne întâlnim la birou. A ales o cârciumă aflată în apropierea biroului său din strada Fleet. Am făcut slalom printre autobuze şi birje când am traversat strada, o maşină a claxonat puternic în timp ce şoferul ei m-a ocolit, iar două tinere cu eşarfe fluturându-le la gât au ţipat pe bancheta din spate. Un biciclist care se întorcea din Covent Garden a urlat şi el furios la mine, cutiile lui cu morcovi şi roşii balansându-se periculos peste ghidon.

N-am reuşit să traversez fără să-mi murdăresc pantofii de bălegar.

Cârciuma era întunecată şi supraîncălzită. Aplicele de perete erau aprinse, iar lumina palidă se reflecta în panourile din lemn de mahon. Ferestrele care dădeau spre stradă aveau geamurile de culoarea gălbenuşului de ou uscat. Fumul de ţigară şi hameiul îi apărau pe clienţi de iarna aspră din Anglia.

L-am găsit pe Sebastian la o masă din colţ.

— Drumurile sunt o ruşine, a început, uitându-se la pantofii mei. Caii nu mai au ce căuta în oraş acum. O să fie cu mult mai curat în ziua în care n-o să mai fie decât maşini pe stradă.

Am pus pe masă două halbe de bere Whitbread, iar el s-a prefăcut că studiază prima pagină a ziarului *Times,* care stătea deschis pe masă, lângă gambeta lui. Lenin era mort. Lumea era în doliu.

Am discutat pentru un timp despre ştiri, despre vreme şi despre trafic, apoi a urmat tăcerea apăsătoare pe care încercaserăm să o evităm. Îl dezamăgisem crunt, nu mai încăpea nici o îndoială în privinţa asta. În primul rând din punct de vedere profesional, în Berlin, apoi din punct de vedere personal, cu Angela.

Sebastian a deschis primul subiectul.

— Ce i-ai făcut surioarei mele?

— E o poveste lungă.

— Am avertizat-o în privinţa ta. E numai vina ei. I-am spus că eşti un om în care nu se poate avea încredere.

— Mulţumesc.

— Avea ideea asta tâmpită că o să se mărite cu tine. I-am spus să nu mai fie atât de proastă, dar acum fetele nu-şi mai ascultă fraţii mai mari.

— Apreciez felul în care m-ai prezentat.

— Am avut dreptate, nu-i aşa?

Din punctul meu de vedere, asta n-avea nimic de-a face cu miezul problemei. Dacă n-ar fi fost Anastasia, poate că aş fi putut fi convins să fac ceea ce trebuie. Dar poate că ăsta e motivul pentru care m-am dus să-mi caut prinţesa. Anastasia avea să fie mereu acolo, într-un colţ al minţii mele, aşteptând să mă duc şi s-o găsesc din nou.

— Cine e fata?

— Nu e ceea ce crezi.

— Eu nu sunt Angela. Nu-mi pasă dacă te-ai culcat sau nu cu ea. Sunt doar curios.

Începea să se enerveze. Îi păsa. Normal că îi păsa: Angela era sora lui. În felul lui rezervat şi ostil, unui englez îi pasă de onoare la fel de mult ca unui sicilian sau unui turc. Răzbunarea lui va fi una civilizată. Îmi riscam slujba, nu boaşele.

Totuşi, îi datoram o explicaţie.

— O mai ţii minte pe rusoaica din Shanghai? Anastasia Romanov?

M-a privit neîncrezător.

— E aceeaşi fată?

Am încuviinţat din cap.

A zâmbit; sau era oare o privire de compătimire?

— Te-ai dus să o cauţi.

— A fost o coincidenţă.

— Desigur.

Şi-a terminat berea şi s-a dus la bar să mai ia o halbă. În felul ăsta avea timp să reflecteze pe îndelete. Când s-a întors, m-a întrebat:

— Şi cu rusul ce s-a întâmplat? Parcă Banişevski îl chema, nu-i aşa?

Nu se putea să nu ştie răspunsul la întrebarea asta. Sanderson trimisese ştirea la birou printr-o telegramă. Sebastian m-a privit

fix, provocându-mă să mint pentru ea.

— A murit, am zis eu simplu.

— A murit.

— Tragic.

N-a mai insistat. În schimb, m-a întrebat:

— Şi ea ce caută aici cu tine?

— N-are bani.

Privirea lui mirată spunea destul de clar ce credea despre comportamentul meu incurabil.

— Sper că merită, a spus, ceea ce pe vremea aia era felul unui englez binecrescut de a te întreba dacă sexul era senzaţional.

A luat o înghiţitură de bere, privindu-mă pe deasupra marginii paharului, apoi mi-a pus o altă întrebare evidentă:

— Cum ai trecut-o graniţa în Anglia?

— Am reuşit să-i fac rost de nişte acte.

— Serios? Probabil că te-a costat mult.

M-a studiat pe deasupra marginii paharului.

— Păcat că ai plecat din Berlin aşa de repede. Articolele pe care ni le-ai trimis au fost foarte bune. Chiar şi cel despre austriacul ăla… Cum îl chema? Hitler? L-am scos din nou la lumină după problemele din München.

— Nu mă mai întorc acolo.

— Din cauza unei fete?

Era o nuanţă de neîncredere în vocea lui. Nu i-am răspuns.

— Nu ştiu dacă am ce să-ţi dau de lucru aici.

— Seb, sunt un ziarist bun. Dacă mă poţi ajuta cu ceva…

— Îmi umileşti sora şi apoi vii în genunchi la mine să-mi ceri o altă slujbă. Dacă nu te întorci la Berlin, cine o să te mai angajeze?

— Fac bine ceea ce fac.

— Vorbeşti despre femei sau despre articolele de ziar?

Presupun că meritam asta.

— Dacă nu mai ai bani, te-ai gândit să te întorci la cuib şi să trăieşti aşa cum ne-am dori cu toţii să trăim?

— Te referi la tatăl meu?

— Mi se pare lucrul cel mai evident.

— Mai degrabă m-aş duce să cerşesc pe stradă.

— S-ar putea întâmpla.

Şi-a terminat de băut berea şi şi-a pus haina pe el. Am crezut că ăsta ar putea fi verdictul final, dar apoi s-a îmbunat. Poate că păream suficient de căit.

— O să văd ce pot face, a adăugat.

— Mulţumesc, Seb.

— Fata asta e aceeaşi despre care credeai că e...?

Am încuviinţat din cap.

— Nu mai crezi acelaşi lucru?

Am dat din umeri.

— Cred că te-ai ţicnit, amice. Sunt morţi cu toţii. Bolşevicii i-au împuşcat pe toţi. Asta urmăreşti? Asta înseamnă ea pentru tine? Un alt subiect de articol? Sau o faci pentru bani şi glorie?

— Nimic din toate astea.

— Ce-o să faci cu ea? Nu-i pasă nimănui de Romanovi.

— Nu despre Romanovi e vorba.

A oftat.

— Ce-o să-i spun Angelei?

— Nimic. O să-i spun eu.

— Fii blând cu ea, amice. Biata fată era îndrăgostită de tine.

Asta era problema. Nu voiam să iubesc pe nimeni care voia să mă iubească. Atâta tot.

* * *

Am luat metroul până la staţia Highgate şi am plătit un birjar să mă ducă la destinaţie. Doctorul Bernard St. John Beaumont locuia în Highgate, într-un sinistru conac în stil gotic, care avea un turn cu creneluri şi ferestre cu geamuri verzi. Era înconjurată de un zid înalt care descuraja pătrunderea atât a hoţilor, cât şi a soarelui.

Şi era atâta linişte în jur! Ăsta era primul lucru pe care îl observai. În Kensington era mereu zgomot din pricina traficului şi a roabelor, dar aici puteai auzi vântul foşnind printre ramurile stejarilor şi ale ulmilor.

Angela mai locuia încă cu tatăl ei. Era o existenţă idilică pentru cei fără ocupaţie, iar Angela era fericită. Era şocant de răsfăţată, se mulţumea să trăiască din alocaţia ei, să se ducă la cluburile din Mayfair şi Soho noaptea şi să doarmă ziua. Lăsa prin casă ambalaje de ciocolată ca să le strângă servitorii. Ar fi fost o prinţesă perfectă.

Am sunat la uşă şi am auzit sunetul zgârietor al gramofonului venind dinăuntru. Black Bottom. Angela se trezise şi nu era încă ora unsprezece.

Un servitor m-a condus în camera de zi. Era întunecată,

sinistră şi pretenţioasă, ca şi restul casei, iar pe pereţi erau tablouri în ulei cu rame de aur reprezentând soldaţi englezi cu barbă şi mustaţă îmbrăcaţi în tunici roşii care masacrau triburi Zulu, sikh-i, prusaci şi francezi. Camera era dominată de o masă rotundă din lemn de mahon plină de cărţi legate în piele. Angela stătea întinsă leneş pe un şezlong, cu cartea lui F. Scott Fitzgerald, *Dincoace de Paradis,* stând deschisă lângă ea, în timp ce volumul *Ulysse* zăcea aruncat cu nepăsare pe podea, ca şi cum l-ar fi citit. Pe vremea aia se făcea contrabandă cu cărţile lui James Joyce şi cu D.H. Lawrence, care ajungeau dincolo de Canalul Mânecii. Pornografie pentru cei bogaţi şi cei culţi.

Angela a chemat servitoarea şi i-a spus să aducă nişte ceai. În vatră ardea un foc de cărbuni. Mi-am încălzit mâinile la el.

— Îţi datorez o explicaţie, am rostit.

Dar era prea târziu. Angela pe care o aveam în faţă era diferită de cea pe care o surprinsesem în bucătăria mea; acum era dispreţuitoare, stăpână pe sine şi ostilă.

— Nu-mi datorezi nimic, mi-a aruncat.

— Angie, erai ultima persoană pe care mă aşteptam să…

— Evident.

— Nu m-am culcat cu ea. Am lăsat-o să stea cu mine, atâta tot. N-avea unde altundeva să se ducă.

— Vrei să mă faci să cred că nu primeşte decât mâncare şi un pat unde să doarmă?

Şi-a fixat o ţigară într-un portţigaret din fildeş.

— Nu-ţi stă în fire. Tu eşti întotdeauna foarte ospitalier. Cine e Anastasia Romanov asta, dragă?

— E o refugiată rusă.

— Acum ai început să aduci persoane fără adăpost în casă. Bănuiesc că nu e nevoie de prea multă tehnică dacă victima ta e recunoscătoare.

— Nu e deloc aşa.

— Atunci spune-mi tu cum stă de fapt treaba. Abia aştept să aflu.

Şi-a încrucişat braţele şi s-a uitat urât la mine.

— N-am vrut să te rănesc, am spus.

Cât de patetic suna!

— Nu, sunt sigură că n-ai vrut asta. Ai vrut să faci dragoste cu o altă femeie şi să scapi basma-curată. Înţeleg perfect.

— Nu s-a întâmplat aşa.

— Când ai cunoscut-o?

— Acum câţiva ani, când eram în Shanghai.

— Ce exotic! Prin urmare, vă cunoaşteţi de mult timp. Probabil că aţi pătat multe cearşafuri împreună.

Angela avea tendinţa să fie uimitor de crudă. Vulgaritatea şi un accent provincial excelent sunt o combinaţie extraordinară.

— Arată ca un băiat. Îţi schimbi gusturile?

N-am zis nimic. Nu puteam să-i spun că o scosesem ilegal din Berlin. Dar Angela se pricepea de minune să ghicească adevărul.

— Ce-i cu misterul ăsta? A omorât pe careva?

Probabil că ceva de pe faţa mea m-a dat de gol. Orice a fost, a impresionat-o. A părut dezumflată pentru o secundă.

— Nu pot concura cu aşa ceva, a zis ea.

— Nu-ţi cere nimeni să o faci.

Servitoarea s-a întors cu ceaiul. Era un serviciu de argint. Fata a dat să toarne în ceşti, dar Angela a gonit-o din cameră şi s-a ocupat singură de asta. Acum făcea muncă manuală; era încercarea Angelei de a dărâma barierele dintre clasele sociale.

— Şi cât timp o să stea la tine? m-a întrebat, dându-mi o ceaşcă cu un ceai de culoare maro închis, adus din Ceylon.

— Nu ştiu.

Şi-a luat ceaşca de pe masă, dar îi tremura mâna, aşa că a pus-o la loc să nu se dea de gol.

— Sebastian e foarte supărat pe tine.

Care era adevăratul motiv pentru care venisem aici? Voiam să clarific lucrurile cu Angela pentru că-mi părea într-adevăr rău că-i rănisem sentimentele sau eram doar preocupat să-mi găsesc o altă slujbă?

— O iubeşti, nu-i aşa, Michael?

— Nu ştiu ce simt.

— Se vede pe faţa ta. E atât de evident.

— Nu m-am culcat cu ea, i-am mărturisit.

Şi m-am înfuriat de-a binelea, pentru că ăsta era adevărul. Era singura chestie care o enerva cu adevărat pe Angela în momentul ăla şi nu că o trădasem în alte privinţe elementare.

— Şi cu mine cum rămâne? a întrebat sec. Mi-ai distrus şansa de a mă mai căsători vreodată.

— Ei, haide…

— Ce vreau să spun este că te-am iubit, a zis ea cu o blândeţe neaşteptată şi fermecătoare. Unde o să mai găsesc un alt bărbat ca tine?

Era umilitor să o aud spunând asta. Măcar dacă ar fi fost

adevărat.

— Nu ştiam că simţeai aşa, am murmurat eu.

— Ar fi contat?

— Ţin la tine, Angie.

A închis ochii.

— Dar nu e acelaşi lucru, nu-i aşa?

— Cred că nu.

— O, Michael, eşti un om atât de drăguţ! O să-ţi frângă inima, să ştii. Iar eu o să fiu undeva pe margine şi o să strig de bucurie.

Am încuviinţat din cap. Ştiam că are dreptate.

— Seb mi-a spus totul despre ea. De ce Dumnezeu te-ai îndrăgostit de o femeie ca ea? Ce caută o aristocrată cu cineva ca tine?

— Mulţumesc.

— Ţi-a căzut cu tronc, nu-i aşa? Bietul de tine!

— Să nu-ţi pară rău pentru mine.

— Poţi să stai liniştit în privinţa asta.

Era bineînţeles adevărat că Anastasia avea să-mi frângă inima. Angela era femeie şi femeile au întotdeauna dreptate când e vorba de astfel de lucruri.

* * *

După Berlin, unde preţul unei pâini ajunsese la două miliarde de mărci, Londra părea un paradis. Totuşi, Anglia era şi ea în criză. Generaţia tânără era pe punctul de a se ciocni cu trecutul victorian, iar economia fusese făcută praf din pricina costurilor marelui război. La mai bine de cinci ani de la terminarea războiului, bărbaţi în uniforme kaki încă mai cerşeau pe stradă, cu medaliile prinse în piept, cu cozoroacele pe trotuar şi cu o mânecă sau cu un crac suflecat, ţinând în mână o tăbliţă pe care scria cu creta: „Rănit în marele război, cu soţie şi cinci copii de hrănit.”

Printre cei tineri apăruse un fenomen nou: apăruse o generaţie de femei care renunţaseră la valorile părinţilor lor şi erau hotărâte să nu facă nimic altceva decât să se distreze. Le găseai printre fiicele familiilor din aristocraţie şi erau numite „antisociale”; fumau mult, beau mult — se făceau „criţă” — şi dansau până dimineaţa cu tineri istoviţi în cluburi precum The Silver Slipper şi Rector. Le auzeai ţipând şi le vedeai pe banchetele maşinilor decapotabile Renault sau în ataşele

motocicletelor Triumf şi Harley Davidson — numite „consolele antisocialelor” — cu eşarfele din caşmir fluturând în aer.

Moda schimbătoare le reflecta atitudinile. Fetele moderne fie îşi tăiau părul scurt, castron sau în scări, fie şi-l încreţeau. Văzusem o caricatură în revista *Punch:* „Lasă-ţi părul să crească, amice, că arăţi ca o fată!” Pălăriile cloş deveniseră o modă, iar fetele răscoleau prin şifonierele fraţilor lor căutând cravate, eşarfe şi chiar pijamale. Invenţia mătăsii artificiale făcuse ca orice fată să aibă acces la dresurile de culoarea pielii.

Iubiţii lor purtau pantaloni bufanţi, care atârnau pe ei ca nişte saci şi pe care îi târau mereu prin noroi, şi jerseuri lungi şi largi din lână. Îi imitau pe idolii lor din matinee, îşi pieptănau părul pe spate şi îl dădeau cu ulei, îşi făceau cărare pe mijloc şi încercau să-şi subţieze mustăţile ca să arate ca ale lui Ronald Coleman. Toţi fumau; fumatul era considerat graţios din punct de vedere social, era accesoriul oricărei conversaţii bune. Dar nu era politicos să oferi cuiva ţigări din pachet; le „turnai” ca pe vinul de Xeres într-o tabacheră de argint, cele turceşti într-o parte, cele americane în alta.

Toate conversaţiile se rezumau la bursă, la bani şi la ultimele coctailuri. Veteranele teatre de revistă erau date la o parte de cluburile în care se cânta noul jazz din Dixieland şi de cinematografele în care rulau filmele cu Charlie Chaplin, Buster Keaton şi Rudolf Valentino. Ultima modă erau guma de mestecat, saxofoanele şi discurile de gramofon.

Aveam douăzeci şi şase de ani şi începeam să mă simt bătrân în mijlocul acestor oameni.

Dar pe vremea aia, londonezii considerau că un american era la modă, aşa că nu duceam lipsă de invitaţii la evenimente sociale. Toţi cei cu care mă întâlneam voiau să ştie care era ultima modă în New York şi păreau dezamăgiţi când le spuneam că nu mai fusesem pe-acolo de aproape patru ani.

Dar nu toată lumea îşi bătea joc de viaţă în felul ăsta. Numărul şomerilor ajunsese la două milioane şi jumătate, iar pe străzile din East End, acolo unde bronşita, rahitismul şi poliomielita făceau multe victime în rândul tinerilor, hoinăreau copii fără pantofi în picioare. Pentru cel puţin jumătate de ţară, deceniul răsunător al prohibiţiei n-a răsunat deloc.

Cu sistemul ei împământenit de clase sociale şi cu sărăcia ei lucie, Anglia era acum în aceeaşi situaţie în care fusese Rusia în anul 1917. Poporul era pe punctul de a se răscula şi clasele

conducătoare ştiau asta. Bogaţii murmurau cu teamă despre bolşevici, iar în cluburi, saloane şi ceainării toţi erau de acord că sabotorii comunişti erau în spatele ultimului val de greve. Dreptatea socială devenise cumva asociată cu anarhia şi comuniştii erau acuzaţi de toate relele din ţară.

Totuşi, Rusia rămânea în mod ciudat la modă. Gloriile ei apuse şi politica radicală aveau un anumit farmec, cel puţin pentru cei din clasa mijlocie. M-am întrebat uneori ce-ar fi crezut Anastasia despre toate astea. Dar ea nu-şi amintea nimic, aşa că ce rost avea să o întreb?

* * *

În Hyde Park, caii galopau uşor de-a lungul potecilor, femeile călărind cu ambele picioare de aceeaşi parte a şeii şi purtând gambete cu voal, iar bărbaţii având haine de călărie din stofă cu picăţele şi pantaloni de cavalerie lungi până la genunchi. Stejarii erau cenuşii şi scheletici, iar pe iarbă erau petice de zăpadă şi de gheaţă. Dar era o zi cu cer senin, chiar dacă soarele nu avea putere să încălzească. Din locurile noastre aflate la etajul omnibuzului vedeam dincolo de parc până la palatul Kensington.

Îi arătam Anastasiei oraşul şi-mi plăcea să joc rolul de ghid. Ne-am tras pătura peste genunchi ca să ne apărăm de frig, iar eu am luat-o de mână. Având în vedere trecutul nostru, era un gest de un romantism incurabil. O cunoscusem atât de intim cât poate un bărbat să cunoască o femeie; totuşi, când am simţit că mă strânge şi ea de mână, lucrul ăsta m-a afectat profund, de parcă mi-ar fi luat faţa în mâini şi m-ar fi sărutat cu pasiune. I-am interpretat strânsoarea ca pe primul ei gest făcut din inimă pentru mine.

Iată-mă, aşadar, stând acolo, simţindu-mă din nou ca un copil. Mă debarasasem demult de învelişul sufocant al inocenţei mele, dar în acel moment, după toate cluburile de noapte, barurile şi ringurile de dans din Berlin şi din Shanghai în care fusesem, gestul ăsta mi s-a părut cel mai erotic lucru pe care îl trăisem vreodată.

Mai târziu, am dat de mâncare la raţe în parcul St. James, dacă vă vine să credeţi. Le-am zâmbit altor cupluri, brutarilor care ieşiseră să curteze cameristele în această dimineaţă rece şi frumoasă. Făceam parte din aceeaşi frăţie. Apoi am dus-o la Lyon’s Corner House. Îmi amintesc că-mi ziceam că nu eram

decât eu şi marea ducesă a Rusiei acolo, luând ceaiul împreună.

Felinarele cu gaz erau deja aprinse pe stradă când ne-am întors la apartamentul meu din Kensington. Era îngrozitor de frig. Pe vremea aia nu-ţi manifestai afecţiunea în public, dar acum nu era nimeni să ne vadă, aşa că am luat-o pe după umeri.

În timp ce urcam scările, uşa de la apartamentul de jos s-a deschis. Pe vecina mea o chema doamna Stanton şi nu schimbasem decât câteva cuvinte cu ea în toate cele optsprezece luni de când locuiam acolo: bună dimineaţa şi bună seara, aşa cum fac englezii.

Dar, în după-amiaza asta, şi-a ridicat privirea spre noi, s-a uitat urât la Anastasia, a şuierat „Târfă!” şi a închis din nou uşa.

Într-o secundă, vraja s-a rupt.

* * *

Ce-ar fi făcut un bun englez? Ar fi făcut o ceaşcă cu ceai, presupun. În loc de asta, când am intrat în apartament, m-am dus la fereastră şi mi-am aprins o ţigară. Era un obicei prost de-al meu să fumez atunci când eram nervos sau frustrat. Anastasia şi-a făcut de lucru aprinzând focul în vatră.

— Nu ştiu de ce ar trebui să mă deranjeze, a murmurat ea. Dar are dreptate, nu-i aşa? Asta sunt. De când am ajuns în Shanghai şi până acum, am fost întreţinută de un bărbat.

— Dar tot nu mi se pare drept.

— Probabil că sunt cea mai scumpă târfă pe care n-ai avut-o niciodată.

— Nu-ţi spune aşa!

S-a ridicat în picioare şi a venit la mine. Avea încă paltonul pe ea şi îşi vârâse mâinile adânc în buzunare.

— Poţi să te culci cu mine dacă vrei. Nu mă deranjează.

— Chirie? am întrebat ironic.

Era o cruzime intenţionată. Am spus-o pentru că voiam să-i pese atunci când aveam să mă culc cu ea. Voiam să-i pese foarte mult.

— Dacă aşa vrei s-o consideri…

— Va mai trebui să-mi verific portofelul dimineaţă?

Pentru o clipă, am văzut lacrimi strălucind în ochii ei, dar apoi şi-a revenit.

— Având în vedere genul de fete pe care le aduci acasă din călătoriile tale, presupun că n-ar trebui să fii niciodată neglijent.

A început să tremure. Era nevoie de mai multe ore pentru ca focul să încălzească apartamentul. M-am gândit cum ar fi fost să ne încălzim unul pe altul în pat. Dar lucrul ăsta nu avea să se întâmple; doamna Stanton avusese grijă de asta. Ar fi fost extrem de satisfăcută dacă ar fi ştiut. Încă două suflete salvate de păcatul iubirii.

— Nu ştiu ce vrei, a spus.

Nu ştia, iar eu nu aveam de gând să-i zic. Ar strica totul. Dacă ar şti, s-ar putea preface.

— Cândva, ai plătit să te culci cu mine. Acum mă poţi avea pe gratis, oricând doreşti, iar tu te porţi ca un călugăr.

Am vrut să-i ating obrazul, dar şi-a întors capul.

— Nu-ţi place să fii atinsă, dar mă laşi să mă culc cu tine.

— E ceea ce vrei, nu-i aşa?

— Nu, prinţesă, nu e ceea ce vreau.

Şi ne-am uitat unul la altul fără să ne înţelegem. În cele din urmă, s-a dus în dormitor. A lăsat uşa întredeschisă, dar eu am dormit din nou pe canapea în noaptea aia.

ANASTASIA

De ce m-am retras când a încercat să mă atingă? Ce e atât de îngrozitor la un mic semn de afecţiune omenească? Cum să explic? La fel ca un câine bătut, nu puteam avea încredere în nici o mână care se întindea spre mine.

Michael voia să se folosească într-un fel de mine, desigur. Aşa speram, era ceva ce puteam înţelege. Dar era un om complicat. Nici unul din străinii din Shanghai, asudând şi grohăind peste mine, nu-mi ceruse atât de mult cât îmi cerea el.

Simţeam ca şi cum personalitatea mea se rupsese în două; oriunde eram, de fapt nu eram. Sunt Anastasia şi sunt prinţesă; sunt de asemenea Anastasia, dansatoare în cluburi de noapte şi târfă. Erau momente când mă simţeam superioară lui Michael, superioară tuturor; le aruncam firimiturile personalităţii mele, un zâmbet ici, un cuvânt colo. Dar apoi îmi aminteam de cealaltă Anastasie şi îmi era îngrozitor de ruşine, mă simţeam ca un gunoi la picioarele lui.

Dacă sunt Anastasia, Michael nu mă merită. Dar, dacă sunt doar o târfă rusă din Shanghai, atunci nu-l merit eu pe el.

* * *

Michael m-a dus la o petrecere în Mayfair, dată de un prieten de-al lui, Sebastian, care locuia într-un atelier de lângă Grosvenor Square. Era aglomerat şi nu cunoşteam pe nimeni în afară de Angela şi de Sebastian. Cu alte cuvinte, nu-i cunoşteam decât pe singurii oameni din Londra care aveau motiv să mă dispreţuiască.

M-am ţinut de braţul lui Michael. El îi cunoştea pe toţi, bineînţeles, aşa că s-a lăsat în mod inevitabil dus de mulţime. Am rămas într-un colţ şi m-am uitat la tinerii îmbrăcaţi în pantaloni enormi, atât de largi încât nu puteai nici măcar să le vezi pantofii, la iubitele lor în fuste scurte şi mulate care dansau charleston, toate fâlfâindu-şi mărgelele de la gât şi dând frenetic din mâini.

Nu mai băusem şampanie adevărată de când plecasem din Berlin; am luat un pahar de pe masă şi l-am dat pe gât. Aş fi vrut să nu fi venit aici. Crezusem că avea să fie o petrecere restrânsă, doar câţiva prieteni de-ai lui Michael, îmi imaginasem că o să cunosc câţiva oameni, că el o să mă prezinte tuturor ca pe o prinţesă.

Am văzut-o pe Angela venind spre mine.

— Aşadar, Michael şi-a adus refugiata cu el, a început ea.

Avea motiv să mă urască. Nu i-am răspuns urât.

— Mi-e teamă că sunt din nou apatridă. L-ai văzut?

Mi l-a arătat cu degetul. Michael dansa cu o tipă slăbănoagă, care avea picioarele şi braţele dezgolite.

Cineva mi-a pus un alt pahar de şampanie în mână, iar eu l-am dat şi pe acesta pe gât.

— Ar trebui să te urăsc, a continuat Angela. Dar cred că nu e vina ta.

Iată-ne, aşadar, stând acolo, uitându-ne amândouă la el. Nu că ar fi fost o frumuseţe clasică cu faţa aia de boxer şi cu şuviţa de păr care îi cădea peste ochiul drept. Poate că rânjetul lui strâmb îl făcea atât de irezistibil. Cel puţin aşa păreau să creadă multe femei din cameră, căci nu eram singurele care ne uitam în direcţia lui.

M-am întrebat de ce nu mă îndrăgostisem şi eu de el la fel de tare cum se îndrăgostise Angela. Probabil că era ceva în neregulă cu mine.

— Te iubeşte la nebunie, să ştii, a mai spus Angela.

Era clar că mă iubea; fusese clar de foarte multă vreme. Atunci de ce cuvintele ei m-au afectat atât de tare? De ce nu-l

puteam iubi şi eu?

— Eşti norocoasă, a zis Angela, apoi un tânăr a apucat-o de braţ şi a implorat-o să danseze cu el.

Că mă iubea sau nu la nebunie, îl pierdusem pe Michael în seara asta. Se răzbuna pe mine şi nu-l condamnam. Terminase de dansat cu o fată şi acum alta se agăţase de braţul lui, rugându-l să danseze charleston cu ea. Fetele astea erau atât de evidente. Eu îmi deghizasem un pic mai bine intenţiile în clubul de noapte.

Ce noroc pe Michael că erau atâtea fete doritoare din care să aleagă!

Bietul Michael! Mă alesese pe mine.

— Bună, m-a salutat cineva.

M-am uitat în jur. Un tânăr înalt şi blond stătea aplecat spre mine, ţinând două pahare cu şampanie.

— Ţi-am adus „şampon”, a rânjit el.

Era beat. Şi eu. Am luat paharul pe care mi-l oferea.

— Roger Worthington, s-a prezentat el, întinzându-mi mâna. Prietenii îmi spun… De fapt, îmi spun Roger. Eşti foarte drăguţă. Ai venit singură?

— Am venit cu Michael Sheridan.

S-a uitat prin cameră cu ochii pe jumătate închişi; Michael era înconjurat de trei fete, care râdeau un pic prea tare la glumele lui.

— Se pare că e cam ocupat. Cum te cheamă?

— Anna. Anna Romanov.

— Eşti rusoaică, nu-i aşa?

— Da. Cum ţi-ai dat seama?

— E evident, nu? Romanov e un nume rusesc. Te cam dă de gol.

Ăsta nu prea pricepea ironia.

— Se pare că Michael te-a abandonat.

Şi-a pus mâna dreaptă pe perete în dreptul capului meu şi s-a aplecat şi mai mult spre mine. Mi-am terminat de băut şampania. Acum aveam ocazia să joc acelaşi joc ca Michael. Dar nu plăteam un preţ prea mare sărutând un bărbat ca Roger Worthington ca să mă răzbun? Şi ce făcuse Michael să merite duşmănia mea? O răzbunare aşa de josnică era o ticăloşie după tot ce se întâmplase în Berlin.

— Trebuie să mă duc la baie, am zis şi am plecat.

Uşa de la baie era deschisă. Înăuntru era o fată care stătea

aplecată deasupra ligheanului pentru spălat pe mâini, prizând cocaină de pe marginea de marmură a lavoarului. Şi-a ridicat privirea spre mine şi a rânjit.

— Ce arătare! a făcut ea şi a ieşit.

M-am uitat în oglindă şi nu mi-a plăcut ce-am văzut. Mă reinventam în fiecare zi, în fiecare zi eram altcineva, cineva şi mai demn de dispreţ ca înainte. M-am simţit înşelată. Ar trebui să fiu o celebritate, să fiu sărbătorită peste tot unde mă duc; eram făcută să am o viaţă mai bună ca asta. Când intru într-o cameră, toate capetele ar trebui să se întoarcă spre mine.

Sau mă amăgeam singură? Inventasem toate aceste sentimente cu privire la destin, le invocasem din speranţele şi promisiunile altora? Îmi aparţinea oare cu adevărat vreunul din sentimentele pe care le aveam?

Mi-am dat cu apă rece pe faţă. Camera începea să se învârtească. Prea mult „şampon”. Am încercat să mă concentrez asupra slăbănoagei din oglindă, a necunoscutei cu păr blond şi scurt şi cu nişte ochi albaştri uimitori. Era drăguţă, dar nu mai mult decât celelalte fete din camera alăturată.

„Ce te face aşa de specială?” m-am întrebat.

Mi-era rău, aveam nevoie de aer. Dar, când am ieşit din baie, Roger Worthington mă aştepta la uşă.

— Te simţi bine, drăguţo?

— Am nevoie… De aer.

— Te conduc eu.

M-a luat de braţ şi m-a ajutat să cobor scările. Un tânăr stătea ghemuit lângă gard, respirând greu. Puţin mai departe era o fată, care se uita la el, cu o grimasă pe faţă. Chiar şi aici în stradă se auzea zgomotul petrecerii şi se vedeau siluetele dansatorilor pe fundalul perdelelor de la ferestrele apartamentului.

Roger m-a dus în pragul unei uşi. Era o noapte rece şi m-am trezit repede. Am început să tremur. El mă strângea prea tare de braţ.

— Eşti într-adevăr foarte drăguţă, a şoptit el şi a încercat să mă sărute.

L-am împins la o parte şi m-am clătinat. Mi s-a părut deodată greu să stau în picioare, aveam senzaţia că o să leşin.

— Ei, haide, doar un sărut mic, a insistat.

Începeam să intru în panică.

Dar apoi l-am văzut pe Michael, pe îngerul meu păzitor, stând

acolo cu rânjetul lui strâmb şi cu mâna pe umărul lui Roger Worthington.

— Îmi pare rău, Rog, dar e a mea, i-a zis.

Când Roger l-a văzut pe Michael, a rânjit încurcat, dând din umeri ca un copil neascultător prins că făcea o prostie.

— Scuză-mă, bătrâne.

S-a îndepărtat încet. Mi-am dat seama că Roger era inofensiv. Exagerasem din nou.

— Însoţitorul meu m-a abandonat, i-am zis lui Michael, dându-mi seama că vorbeam împleticit.

— Cât ai băut?

— Doar câteva pahare.

— Ar fi mai bine să te duc acasă, a adăugat.

Şi-a scos haina şi mi-a pus-o pe umeri ca să mă apere de frig. Apoi a oprit o birjă şi m-a suit în ea.

Nu-mi amintesc drumul spre casă. M-am sprijinit de umărul lui; totul se învârtea cu mine şi am încercat să nu vărs. Dar îmi amintesc un lucru: la un moment dat, mi-am frecat nasul de obrazul lui şi am şoptit: „Te iubesc!” M-am auzit spunând lucrul ăsta şi atunci chiar vorbeam serios, dar eram beată şi probabil că până a doua zi aveam să uit ce spusesem.

* * *

M-am trezit în patul lui, complet îmbrăcată. M-am uitat la ceas: era cinci dimineaţa. Nu-mi aminteam să fi urcat scările. Stăteam întinsă pe cearşaf, în rochia pe care o purtasem cu o seară înainte, acoperită cu o pătură. M-am ridicat în capul oaselor, căutându-l cu privirea.

Lumina din sufragerie era aprinsă.

Michael dormea pe canapea, cu o carte deschisă pe piept şi cu lampa de pe masă încă aprinsă. Am îngenuncheat pe covor şi m-am uitat la el. Respira încet şi regulat, iar o şuviţă de păr îi căzuse pe faţă; arăta ca un băieţel care adormise în timp ce îşi făcea temele.

I-am luat cartea din poală şi am pus-o pe podea. În urma unui impuls, m-am aplecat şi l-am sărutat uşor pe buze.

A deschis ochii.

— Am aşteptat trei ani să faci asta, mi-a şoptit.

Mi-a luat faţa în mâini şi m-a sărutat pe frunte. Am văzut reflecţia noastră în oglinda de pe perete. Câţi bărbaţi fuseseră

înaintea lui Michael? Prea mulţi ca să-i pot număra. Asta era prima dată când doream un bărbat aşa cum mă dorea şi el pe mine.

— N-ai încercat să te culci cu mine.

— Erai beată.

— Pentru un american, eşti un adevărat gentleman.

Mi-am dat rochia jos şi am simţit pe spatele gol căldura emanată de lampa cu gaz. Nu-mi aduceam aminte de prima noastră noapte împreună şi m-am întrebat dacă Michael şi-o amintea, dacă se gândea acum la ea.

M-am lăsat în genunchi ca să-l dezbrac şi i-am dat cămaşa jos. Nu-mi aminteam cum arăta corpul lui. Mă culcasem cu foarte mulţi bărbaţi de la clubul de noapte, iar întâlnirea noastră avusese loc cu mult timp în urmă.

Trăiam o experienţă nouă şi minunată: un bărbat mă săruta pe gură. Am simţit o căldură necunoscută cuprinzându-mi pântecele şi şoldurile. În seara asta o să încerc să fiu bună pentru el; ştiu cum să satisfac un bărbat, desigur. Atât doar că până acum n-am vrut s-o fac cu adevărat.

Iar el era atât de blând cu mine, de parcă aş fi fost virgină. M-a înduioşat că se ocupa aşa de mult de plăcerile mele. Mi-a luat sânii în mâinile lui, nişte mâini atât de mari, apoi a îngenuncheat în faţa mea, trasând cu limba conturul pântecelui meu. Ştiam ce voia să facă şi nici un bărbat nu mai făcuse asta vreodată.

Am încercat să mă desprind din braţele lui, un instinct puritan necunoscut răzvrătindu-se împotriva acestei idei. Dar m-a ţinut strâns, iar eu m-am supus; am fost prea încordată ca să mă bucur de ceea ce a făcut el, dar s-a dărâmat o barieră între noi. După aceea, i-am făcut şi eu lui ceea ce făcuse el pentru mine, sărutându-i dulce sfârcurile, aţâţându-l aşa cum mă aţâţase el pe mine. Când m-am aşezat în cele din urmă deasupra lui, m-am aplecat înspre el şi l-am sărutat din nou pe gură. Dacă aş fi putut să reţin acel sentiment, Michael în interiorul meu, faţa lui în mâinile mele, limba lui în gura mea, uniţi în acea clipă în trup şi suflet!

M-am prefăcut puţin, bineînţeles. Nu părea să conteze atât de mult, când toată viaţa mă prefăcusem încontinuu.

— Te iubesc, prinţesă, a şoptit el.

— Şi eu te iubesc, am minţit eu.

Am vrut să fie adevărat. Mă întreb ce ar fi făcut el dacă m-ar fi crezut.

* * *

Era o dimineaţă rece de februarie, cu gheaţă pe acoperişurile caselor din Kensington. Eram singură în apartament. Michael îşi pierduse slujba de la Reuters şi acum era reporter la *The Daily Telegraph,* ocupându-se de tribunale. Era prost plătit şi nu-i plăcea deloc, dar zicea că nu are de ales.

Am auzit o bătaie în uşă. Am deschis şi am văzut-o pe Angela în prag, arătând extrem de elegantă cu pălăria ei cloş şi cu fusta ei strâmtă. Eu purtam una din cămăşile lui Michael şi aveam o pereche de papuci vechi în picioare. M-am simţit ca Cenuşăreasa.

— Ah! am exclamat şi m-am holbat la ea. M-a măsurat destul de rece cu privirea.

— Michael e acasă?

— E la serviciu.

M-a privit mirată, de parcă ar fi vrut să spună: „Cine l-ar angaja?” Apoi a întrebat:

— Pot să intru?

M-am dat la o parte.

S-a plimbat prin apartament, privindu-l cu atenţie, de parcă s-ar fi gândit să-l cumpere. A scos o ţigară dintr-o tabacheră de argint, a fixat-o într-un portţigaret din fildeş şi a aprins-o. Şi-a înclinat capul într-o parte şi m-a studiat.

— Ai aterizat într-adevăr în picioare, nu-i aşa?

— Poftim?

— Michael zice că eşti rusoaică.

— Şi asta e o crimă?

— Unde te-a găsit, de fapt?

Am privit-o fix.

— Unora le place să culeagă vagabonzi de pe stradă. Îi face să se simtă folositori.

De data asta nu aveam să mai stau cu mâinile în sân şi să înghit totul fără să zic nimic. Unii oameni se folosesc de strălucire şi de bani ca de o armă şi te lovesc cu ea, cred că au acest drept.

— Poţi să spui ce vrei despre mine, dar n-o să te las să spui ceva rău de Michael! m-am răstit eu. Mi-a salvat de două ori viaţa până acum. E unul din cei mai buni şi mai curajoşi bărbaţi pe care i-am cunoscut vreodată.

A fost un discurs bun, fără mânie, fără teatru. Măcar o dată eram şi eu mândră de mine.

Nu cred că Angela se aştepta să-i iau apărarea lui Michael. Părea că rămăsese fără cuvinte. În cele din urmă a întrebat:

— Cum adică, ţi-a salvat viaţa?

N-aveam de gând să-i spun despre Andrei, aşa că i-am răspuns:

— În Shanghai, n-aveam unde să mă duc, muream de foame. M-am aruncat de pe un pod. El a sărit în apă şi m-a salvat, apoi m-a lăsat să stau cu el şi a avut grijă de mine.

— De ce?

— Nu ştiu.

— Şi ce-a primit în schimbul generozităţii lui?

— Nu prea multe, am răspuns şi am privit-o fix. Ai dreptate în privinţa mea, dar te înşeli în privinţa lui.

Ea a căzut pe gânduri. Nu ştiu ce anume a dezarmat-o; poate sinceritatea mea. M-a măsurat cu privirea.

— N-ai altceva cu care să te îmbraci?

Am dat negativ din cap. Îmi lăsasem toate hainele în Berlin. Michael zisese că, dacă bagajele noastre erau cumva percheziţionate, rochiile şi lenjeria de corp feminină ar putea trezi suspiciuni, având în vedere că eu călătoream cu un paşaport în care figuram ca bărbat.

— N-am decât rochia pe care am purtat-o la petrecere.

— Să vedem ce putem face în privinţa asta, a adăugat ea.

* * *

Auzisem atât de multe despre Anglia, văzusem atât de mulţi englezi în Shanghai, încât mă aşteptam ca toţi să locuiască în palate de marmură şi să aibă un stol de servitori. Am rămas şocată când am văzut englezi obişnuiţi purtând haine de lucru în loc de pălării palmier şi costume albe din pânză de in. Domurile de granit şi de marmură şi arcadele în stil Regency erau spectaculoase, dar ceea ce m-a impresionat pe mine cel mai mult a fost faptul că era atât de multă sărăcie, chiar şi aici.

Am luat metroul până la Charing Cross. M-am oprit la ieşirea din staţie să mă uit la un flaşnetar cu o maimuţă care se repezea să ia monede de la trecători. I-am dat maimuţei un penny, lucru care a enervat-o pe Angela.

— N-ar trebui să-i încurajezi pe oamenii ăştia, m-a mustrat.

Am luat-o pe St. Martin’s Lane, pe lângă muzicanţi şi oameniisandviş. Un poliţist cu o mustaţă enormă în formă de ghidon a trecut cu bicicleta pe lângă noi.

— Nu te mai holba atât! Or să creadă că eşti de la ţară, s-a răstit Angela la mine când m-am oprit să mă uit la doi dandy — cum le spunea Angela — care se îndreptau grăbiţi spre Shaftesbury Lane.

Angela mă îmbrăcase într-unul din costumele ei mulate pe corp şi lungi până la genunchi şi-mi pusese pe cap o pălărie cloş ca să-mi ascundă tunsoarea băieţească, drastică până şi pentru o femeie modernă a anilor ’20. Mi-a împrumutat chiar şi trusa ei de machiaj. Câţiva tineri s-au întors să se uite la noi. Mi-am zis că arătam amândouă ca nişte adevărate antisociale, cum le spunea Angela, şi m-am oprit să-mi admir reflecţia în geamul cafenelei Lyon.

Angela a zis că-mi face cinste cu un ceai.

Ni s-a dat o masă la geam. Era aglomerat înăuntru, iar eu, marea ducesă, mă holbam ca o ţărancă la chelneriţele în rochii negre şi şorţuri albe care se grăbeau să-i servească pe clienţi cu prăjituri cu frişcă şi cu ceşti de ceai. Mi se părea deja că Berlin fusese într-o altă viaţă.

Am lăsat-o pe Angela să vorbească, să flecărească despre modă, cluburi de dans, petreceri. Noua şi neaşteptata mea prietenă se hotărâse să mă ia sub aripa ei, iar acum îmi prezenta pe scurt societatea londoneză. Era o binecuvântare. Fusesem iertată; următorul pas era să fiu izbăvită.

Sau ăsta era doar un fel de a-mi distrage atenţia, de a-mi intra în graţii ca să am încredere în ea, să-mi dezvălui slăbiciuni pe care ea să le poată exploata ca să-l recâştige pe Michael? După cum vedeţi, nu-mi era uşor să am încredere în oameni. Am observat cu câtă tenacitate îndrepta mereu conversaţia spre Michael, Michael şi iar Michael.

— Trebuie neapărat să te duci la petrecerea dată de familia Brissenden săptămâna viitoare.

— Familia Brissenden? am întrebat, jucându-mi rolul de novice neştiutoare.

— Nu ţi-a spus Michael?

— Poate că n-a fost invitat.

S-a uitat mirată la mine, de parcă aş fi început deodată să vorbesc ruseşte.

— Când eşti Michael Sheridan, nu e nevoie să fii invitat. E un

prieten de-al lui Sebastian şi e devastator de chipeş. Lumea se aşteaptă să-şi facă pur şi simplu apariţia.

— Atunci înseamnă că o să ne ducem.

— Desigur, Michael urăşte genul ăsta de petreceri. Probabil că ţi-a spus asta.

Ei bine, nu-mi spusese.

Angela şi-a înclinat capul într-o parte, ţigara ei stând ridicată în aer ca o torţă aprinsă.

— Probabil că îl iubeşti foarte mult, a zis ea.

Şi, după expresia de pe faţa ei, ai fi crezut că tocmai fusesem anunţată că mi se vor amputa mâinile şi picioarele. Mă privea de parcă aş fi fost o fiinţă demnă de milă.

— Nici măcar nu sunt sigură că-l iubesc vreun pic, am răspuns ca s-o şochez.

Poate că era adevărat. Mă bazam pe el, ceea ce nu era acelaşi lucru. În fond şi la urma urmei, nu-l aveam decât pe el. Îl lăsasem să facă dragoste cu mine, o dată pentru bani şi de două ori aproape din recunoştinţă. Dar îl iubeam? Eram incapabilă de asta.

— Eu îl ador, a mărturisit Angela şi am sesizat o nuanţă de reproş în vocea ei.

— Nu sunt rivala ta, i-am zis, iar ea m-a privit ca şi cum ştia ea ce ştia. Nu sunt, am repetat.

— Dar el pe tine te iubeşte.

Cum putea cineva să mă iubească pe mine? Probabil că e ceva în neregulă cu un bărbat care se îndrăgosteşte de o prostituată şi care îşi riscă apoi viaţa şi cariera pentru o ucigaşă. Am închis ochii şi l-am văzut pe Andrei zăcând pe podeaua locuinţei din Grünewald, cu creierii împrăştiaţi pe jos. Imaginea îmi rămăsese adânc întipărită în memorie. Nu mi se părea drept să-mi amintesc asta când uitasem atât de multe alte lucruri.

Şi ce simţeam de fapt pentru Michael? Dacă cineva îţi aruncă un colac de salvare în apele îngheţate ale oceanului, te agăţi de el cu disperare. Nu stai să te întrebi mai întâi ce crede colacul de salvare despre tine.

— Dacă aş avea curaj, aş pleca şi l-aş lăsa în pace, am spus.

— Dacă ai dispărea, nu s-ar întoarce la mine; s-ar duce să te caute.

Ochii Angelei erau umezi. A scos o batistă din poşetă şi şi-a şters furioasă lacrimile.

— Aş vrea să ştiu care e secretul tău. Michael a avut o

grămadă de fete.

A mestecat cu linguriţa în ceai, privind vârtejurile lăptoase şi maronii.

— Nu eşti cu adevărat o prinţesă rusă, nu-i aşa? Era mai mult o acuzaţie de înşelătorie decât o întrebare.

— Nu, desigur că nu, am răspuns. N-am zis asta niciodată.

Încă o minciună, spusă pentru ea. Dacă nu eram Anastasia Romanov, cine altcineva îmi mai rămânea să fiu?

MICHAEL

Ajunsesem la Londra fără să am nici un plan în afară de a o scoate pe Anastasia din Berlin. A stat cu mine o noapte, apoi două, apoi o săptămână, apoi o lună.

Sebastian nu m-a ajutat cu serviciul şi nu pot să spun că îl condamn. Îmi pierdusem slujba de la Reuters şi se părea că-mi pierdusem şi un prieten. M-am angajat la *The Daily Telegraph,* ocupându-mă de domeniul infracţiunilor, petrecându-mi în fiecare zi ore lungi şi plictisitoare la Old Bailey[6], relatând despre sordida paradă a infractorilor prin tribunale.

Noaptea, acceptam dragostea Anastasiei aşa cum acceptă un cerşetor monedele.

Ştiam că ceea ce mă fascina la ea era necunoscutul. Şi mă întrebam: când voi afla tot ce e de aflat voi mai iubi?

Din câte vedeam, nu-i dădeam nimic din ce n-ar fi putut obţine şi în altă parte. Ce-i puteam oferi? Farmecul şi frumuseţea se găseau de cumpărat peste tot. Întorsesem spatele lucrurilor care contau cu adevărat: influenţă, bani şi putere, lucruri care îl fac atrăgător până şi pe cel mai urât bărbat din lume. Dădusem cu banul şi căzuse reversul monedei vanităţii; aş fi putut avea toate aceste lucruri, erau dreptul meu câştigat prin naştere, iar eu renunţasem la ele în favoarea unei vieţi obişnuite. Era un test la care supuneam lumea şi toate femeile; voiam să văd dacă mă vor iubi oricum.

Jocul se întorsese împotriva mea; cu viaţa obişnuită pe care o duceam, nu vedeam cum mă putea iubi femeia pe care o iubeam eu.

Dar îmi era datoare, de asta eram sigur. Mă dădusem peste cap să o fac să-mi fie datoare. Dar nu voiam să fiu răsplătit, voiam să fiu dorit. Jocul îmi era potrivnic, iar regulile impuse de

[6] Curtea Criminală Centrală din Londra, (n.tr.)

mine aveau grijă să nu pot câştiga.

Renunţasem la ideea de a descoperi adevărata identitate a Anastasiei; lumea murdară a politicii emigranţilor din Berlin mă vindecase de asta. Banişevski aflase pe pielea lui că nu-i păsa nimănui dacă Anastasia era sau nu mare ducesă. Oamenii sunt curioşi să afle adevărul, dar politica e cea care conduce lumea.

În ceea ce mă privea, povestea marii ducese Anastasia Romanov se sfârşise în Berlin. Trecutul ei, adevărat şi imaginat, avea să rămână secretul nostru; cel puţin aşa mi-am spus. Poate că frumoasa mea enigmă se va mulţumi cu fericirea, nu ca soţie a vreunui conte sau duce, ci ca parteneră de viaţă a lui Michael Sheridan, ziarist talentat, dar nu prea bogat.

Ăsta era cu siguranţă lucrul pentru care riscasem atât de mult în Berlin. Eram ca un jucător împătimit, aruncându-mi banii pe un cal care nu câştiga niciodată, gândindu-mă că poate într-o zi norocul meu se va schimba. Încercasem de atâtea ori să renunţ la joc, dar mă întorceam mereu ca să mai risc încă o dată, gândindu-mă că de data asta voi recupera tot ce-am pierdut.

* * *

Într-o zi, m-am întors acasă şi mi-am dat seama după expresia de pe faţa ei că îşi făcuse gânduri negre. Avusese la dispoziţie toată ziua pentru asta. M-am aşezat pe scaun, mi-am încrucişat braţele şi m-am pregătit pentru atacul, nerecunoştinţa şi nepăsarea faţă de tot ce-mi datora.

Resentimentul ei avea ceva regal şi mi-a adus aminte de toate lucrurile pe care le uram la ea: faptul că nu venea niciodată să mă întâmpine când intram într-o cameră şi că trebuia să mă duc eu mereu la ea, presupunerea că hrana o să-i fie servită la ore fixe fără ca ea să se deranjeze să participe la pregătirea ei, felul în care-şi lăsa hainele aruncate prin baie ca să le strâng eu.

— Când ai de gând să mă dai afară? m-a întrebat.

— Ce te face să crezi că o să te dau afară?

— Atunci ce vrei de la mine? De ce mă ţii aici?

— Nu te ţin aici. Eşti liberă să te duci unde vrei.

— Vrei să-ţi fiu datoare.

— Ferească Dumnezeu să-mi arăţi vreun pic de recunoştinţă!

— Vezi?

Ne-am uitat unul la altul, ca nişte combatanţi într-o piesă-fantomă.

— Mă iubeşti? m-a întrebat.

— Cred că da.

— Crezi?

N-o văzusem niciodată aşa. Despre ce era vorba?

— Nu m-ai încurajat deloc.

— Asta vrei? Încurajare?

— Te vreau pe tine.

— De ce?

N-am putut răspunde la întrebare; cel puţin nu cu sinceritate, nu fără să devin complet vulnerabil. N-am spus nimic.

— Eu nu te vreau, a zis ea. Nu te merit. Merit pe cineva ca Andrei, pe cineva care să mă ajute să obţin ceea ce vreau şi să mă trateze aşa cum merit să fiu tratată.

Plângea. M-am ridicat în picioare cu intenţia de a o consola, dar ea m-a respins. A continuat să vorbească, în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji.

— Te urăsc. Nu vreau pe nimeni care să fie bun şi generos. Nu merit asta. Cel puţin Andrei mă înţelegea. Tu eşti ca un câine, ca un câine credincios. Nu vreau decât să te lovesc. Te ţii mereu după mine şi apari ca un înger păzitor. Nu vreau un înger păzitor, nu vreau să fiu salvată!

S-a oprit să răsufle; buza inferioară îi tremura, iar pe faţă i se citea agitaţia.

Nu ştiam ce să-i spun. Femeile mă acuzaseră până acum de mai multe lucruri, dar niciodată de faptul că eram un bărbat de nădejde.

— Îmi pare rău, a murmurat ea. Nu meritai asta.

Tot nu ştiam ce să-i spun.

— M-ai făcut să plâng, a mai zis şi şi-a şters faţa cu dosul palmei, mânjindu-şi obrajii de rimel.

— Nu-i nimic, am răspuns, umplând tăcerea cu o remarcă banală.

— Ţi-e mai bine fără mine.

— Am ştiut dintotdeauna lucrul ăsta.

— Te-am avertizat. Nu pot avea încredere în mine. Nici tu n-ar trebui să ai.

— O să-mi asum riscul, m-am hotărât.

A încercat să mă sărute. Prima ei reacţie era întotdeauna să-şi ofere trupul în schimbul afecţiunii sau siguranţei. Din păcate, pentru un bărbat ca mine, trupurile erau o monedă acceptată peste tot. Dar nu în cazul Anastasiei. Voiam să o aud spunându-

mi că mă iubeşte aşa cum o iubeam şi eu. O voiam doar pentru mine pe această fiinţă misterioasă, cu pielea mătăsoasă şi cu ochi albaştri pătrunzători. Voiam să mă dorească, nu să-mi fie recunoscătoare.

A început să-şi descheie rochia, dar am oprit-o. I-am întors faţa spre mine şi am făcut-o să mă privească în ochi.

— Simţi ceva pentru mine? am întrebat-o.

— Bineînţeles.

— Ce? La ce te gândeşti? Chiar acum?

A dat din umeri, neajutorată.

— Nu ştiu. Ce vrei să spun?

Dar nu puteam, nu voiam să-i sugerez ce să spună. Trebuia să vină de la ea.

— Am obosit să alerg după năluci, a şoptit şi apoi m-a sărutat, ca să mă împiedice să mai pun şi alte întrebări.

Am sărutat-o şi eu pe cea care era dragostea mea, amanta mea, mincinoasa mea frumoasă şi enigmatică.

* * *

Am auzit-o vorbind în somn într-o noapte. Am întins mâna în direcţia ei, dar nu mai era în pat. Mi-am pus halatul pe mine şi m-am dus în sufragerie. Era târziu, nu se auzea nici măcar zăngănitul tramvaielor de pe strada Bayswater. Singurul sunet era cotcodăcitul unei prostituate care stătea pe stradă în pragul unei uşi, încercând să agaţe un trecător.

Anastasia era aşezată pe pervazul ferestrei, perdelele erau date la o parte, iar faţa ei era luminată de felinarele palide de pe stradă. Nu purta decât o cămaşă de noapte lungă şi albă, arătând ca o fantomă.

— A meritat-o, am auzit-o vorbind în ruseşte. Aşa este.

Vocea ei suna ciudat, era ascuţită şi avea ceva zgârietor în ton şi în inflexiuni; era ca şi cum ascultai o melodie cunoscută cântată într-un ritm diferit, apoi îţi dădeai cu surprindere seama că o ştiai. De fiecare dată când vorbea, urmau perioade lungi de tăcere, de parcă ar fi aşteptat ca o voce neauzită să răspundă.

— Pot să încerc, a mai zis.

Aveam senzaţia că ascult o parte a unei conversaţii telefonice, iar sentimentul a fost atât de rapid şi de alarmant, încât am simţit fiori pe şira spinării. M-am întrebat — nu pentru prima dată — dacă Anastasia mea era nebună. Îi dădusem voie unei nebune

să intre în viaţa mea, în casa mea? Nu aveam decât cuvântul ei cu privire la moartea lui Andrei. M-am uitat să văd dacă avea vreo armă în mână. Dar mâinile ei erau goale şi nemişcate, aşezate în poală ca o pereche de mănuşi albe.

— Ce-o să învăţ, tată? a întrebat.

Să întrerup sau nu această reverie? Oare dormea cu adevărat? Avea ochii deschişi, dar nu părea să-şi dea seama de prezenţa mea în cameră. Aşa că am ezitat. Auzisem că putea fi periculos să trezeşti un somnambul, aşa că am stat şi am asistat la scenă, simţindu-mă ca un voyeur.

— Aşa eşti tu, tată? a mai întrebat în neant. Amabil?

M-am simţit oarecum pângărit, stând acolo, ascultând o astfel de conversaţie intimă. Ar trebui să mă duc înapoi în pat şi să o las singură. Sau să o trezesc şi să rup vraja asta? Ar putea gestul meu să trezească nişte amintiri adormite din subconştientul ei şi să le readucă la suprafaţă din ascunzătoarea lor ca pe un amant secret? Sau nu voi face decât să o adâncesc şi mai tare în singurătate şi tristeţe?

M-am dus înapoi în pat. Murmurul din cealaltă cameră a continuat multă vreme. În cele din urmă, i-am simţit trupul rece vârându-se lângă mine în pat şi m-am întors spre ea şi am luat-o în braţe. Am crezut că poate o să reacţioneze; o doream la fel de mult ca întotdeauna, simţeam nevoia să posed o parte a misterului ei. Dar dormea şi nu s-a trezit.

Întâmplarea asta n-a făcut decât să adâncească misterul. Eram ca o muscă prinsă într-o pânză de păianjen; cu cât mă zbăteam mai mult, cu atât mă încurcam mai tare în capcana Anastasiei.

* * *

Într-o zi, i-am dat o bancnotă de o liră ca să se ducă să cumpere de mâncare. S-a întors acasă cu mâna goală şi fără bani; de fapt, n-a venit chiar cu mâna goală, pentru că a adus cu ea un câine vagabond. Ce făcuse cu bancnota de o liră?

— Era un om la marginea drumului. Avea o tăbliţă în mână, îşi pierduse un braţ în război, avea o familie de hrănit şi n-avea nici un ban. Aşa că i-am dat lui bancnota noastră de o liră. Ne putem permite lucrul ăsta, nu-i aşa?

Da, cred că avea dreptate, ne puteam permite lucrul ăsta. Dacă nu mâncam nimic în seara aia sau în seara următoare.

Câinele era o javră, avea purici şi nu era dresat. I-am spus că va trebui să-i găsească un alt cămin a doua zi. Dar, după două zile, câinele era tot acolo, iar eu nu-l puteam arunca în stradă cum nu puteam să o arunc nici pe ea.

Anastasia se schimba. În timp ce eu mă luptam cu aceleaşi dileme, ea se transforma. La fel ca javra moartă de foame pe care o adusese acasă, începea să prospere. Mâncând la ore fixe şi fără teama că vor fi bătuţi, începeau amândoi să facă propriile reguli, punând stăpânire pe viaţa mea.

Într-o zi, am venit acasă de la serviciu, dar ea nu era acolo. La ora opt seara, când şi-a făcut în sfârşit apariţia, mi-a mărturisit că lucrase într-o cantină din apropiere de Hyde Park, împărţind supă şi chifle săracilor din Londra. Avea mânecile suflecate ca o spălătoreasă, iar părul — care începea încet-încet să-i crească la loc — şi-l ascunsese sub un batic înnodat.

La două luni după fuga noastră din Berlin, mi-a mărturisit:

— Am nevoie de o slujbă.

— O slujbă?

— Nu pot trăi o veşnicie pe spinarea ta.

Am vrut să o împiedic, să o ţin prizonieră, aşa cum făcuse Banişevski.

— Imposibil. Ce ştii să faci?

Şi-a dat capul pe spate.

— Ştii foarte bine ce ştiu să fac. Doar ai văzut şi tu.

— În afară de asta.

— Ştiu să dansez. Vorbesc trei limbi. Pot să mă dau prinţesă. Şi ştiu să cânt la pian.

M-am dus la fereastră ca să am timp să reflectez.

O ceaţă rece învăluise oraşul. Copacii din Hyde Park păreau să se ascundă şi să se ivească din ceaţă ca nişte spioni.

— Ai vreo idee?

— Poate o slujbă într-un bar cu clientelă europeană, a adăugat şi am simţit o nuanţă de autoreproş în vocea ei.

Nu avea cum să obţină o slujbă. Nu ştia să bată la maşină sau să îndosarieze documente, nu era deloc calificată să fie secretară, iar în oraş erau două milioane de şomeri.

Din ceaţă şi-au făcut apariţia vreo trei sute de bărbaţi şi femei, îndreptându-se încet spre Speaker’s Corner, înconjuraţi de poliţişti călare.

— Vrem de lucru! Vrem de lucru!

Un protestant s-a încăierat cu un poliţist. Se prefigurau

probleme. Ea mi-a luat mâna şi mi-a strâns-o cu putere.

— Ce se petrece?

— Nu eşti singura care îşi caută o slujbă, i-am răspuns.

Am fost şocat de expresia de pe faţa ei. Nu era decât o manifestaţie măruntă, amărâţii ăia nu încercau decât să demonstreze ceva. Dar Anastasia arăta de parcă ar fi văzut un val de lavă îndreptându-se spre ea. A început să tremure.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat-o.

Nu s-a oprit din tremurat decât după ce manifestaţia a dispărut în parc. Discuţia despre slujba ei a fost lăsată baltă şi, până a doua zi, am uitat cu totul de ea.

Dar, în timp ce eu eram la serviciu, Anastasia îşi căuta de lucru, prezentându-se drept Anna Sheridan. Probabil că îi zăpăcea de tot pe potenţialii ei angajatori, căci, deşi vorbea impecabil engleza, avea un accent german amestecat cu unul rusesc.

Aşa cum o avertizasem, a descoperit că nu era de lucru pentru o fată care nu ştia să bată la maşină sau care nu era calificată să fie secretară. N-a putut obţine nici măcar o slujbă pe post de cusătoreasă; şi, întrucât nu se descurca deloc cu banii, nu se putea angaja ca vânzătoare în magazine. Aş fi putut să încerc să o ţin în zgardă, dar ştiam că era inutil. Aşa că m-am hotărât în cele din urmă să o ajut şi am apelat la o cunoştinţă; un prieten de-al tatălui meu avea un birou în Temple Bar şi avea nevoie de o recepţioneră, era chiar de acord să o înveţe tot ce trebuia să ştie.

Anastasia a obţinut prima ei slujbă.

Şi astfel, cu caracterul cameleonic pe care îl avea, a înflorit în noua ei postură de tânără englezoaică din clasa mijlocie cu o slujbă de secretară în oraş; eu eram singurul care ştia că ea era Anastasia Romanov, apatridă şi pretinsă prinţesă, căutată în Germania pentru a fi interogată în privinţa uciderii unui conte rus, singurul ei act de identificare fiind un paşaport fals pe numele Gerd Netzer. Ea era secretul meu, musafira mea şi obsesia mea.

* * *

Ştiam că Sebastian avea ceva pentru mine. A vrut să-mi vorbească în biroul lui, ceea ce era întotdeauna un semn bun. De data asta n-a pomenit de Angela sau de Anastasia. Un alt semn

bun. Secretara lui mi-a adus o ceaşcă de cafea, apoi Seb a trecut direct la subiect.

— Cum merg lucrurile la *The Daily Telegraph?* a întrebat.

— Simt că înnebunesc. Ar putea dresa până şi un cimpanzeu să facă ce fac eu.

— Înseamnă că s-au gândit că un american e un compromis bun, a concluzionat, zâmbind amabil.

Nu i-am răspuns.

— Meriţi ceva mai bun, Michael. Şi ai avea parte de asta, dacă te-ai putea concentra asupra slujbei.

— Aş face-o din nou, Seb. Nu regret nimic.

— Poate că n-ai petrecut destul timp la Old Bailey. Ar trebui să te mai las puţin în purgatoriu.

Nici de data asta n-am muşcat momeala. Mi-am zis că nu mă invitase în biroul lui ca să mă chinuiască.

— Cum stai cu rusa? m-a întrebat, iar eu am simţit că mi se accelerează pulsul.

— Binişor. M-am descurcat când eram în Shanghai şi am mai învăţat câte ceva în Berlin.

— Am o propunere pentru tine. Dacă te poţi dezlipi de Londra.

— O sarcină sau o slujbă adevărată?

— O sarcină, un comision pentru un liber-profesionist dacă vrei. Ar putea duce la o slujbă permanentă, dacă totul merge cum trebuie. Avem un nou redactor-şef acum şi omul vrea să se convingă în privinţa ta. Ai şansa să-ţi răscumperi greşelile.

— Te-am dezamăgit eu vreodată? l-am întrebat şi am zâmbit amândoi.

— Vreau să te duci în Rusia.

N-am zis nimic.

— E o călătorie lungă şi nu va fi prea confortabil pentru tine. Înseamnă să fii plecat din Londra cel puţin o lună, poate chiar mai mult. Apropo, cum stau lucrurile acasă?

Se referea la Anastasia.

— Sunt mai fericit decât am fost vreodată în toată viaţa mea, am minţit eu.

— Felicitări.

Nu era nici un pic de sinceritate în tonul lui. Încă nu mă iertase, lucru care îmi dădea motiv de suspiciune. De fapt, era demn de laudă că nu voia să o lase pe Anastasia să stea în calea prieteniei noastre. Îl judecam greşit.

— O să existe în curând şi o doamnă Sheridan?

— Nu-mi permit să mă căsătoresc.

— Atunci nu-ţi poţi permite să dai cu piciorul unei astfel de ocazii. În fond, are legătură cu doamna ta, a zis el.

Ştiam ce avea să urmeze.

— Avem un corespondent la Moscova, un om pe nume Roper. Săptămâna trecută ne-a trimis o relatare, nişte zvonuri pe care le-a auzit circulând în rândurile bolşevicilor. Nedovedite, desigur. E un tip în Sverdlovsk care zice că el e cel care l-a împuşcat pe ţar. Cred că nu prea ştie nimeni ce să facă cu el. Cei din Comintern n-au adoptat încă nici o poziţie.

Cunoşteam povestea mai bine decât oricine. În lunile care urmaseră morţii ţarului, bolşevicii refuzaseră cu încăpăţânare să dea vreo informaţie cu privire la familia regală. Când Armata Albă a recucerit oraşul Ekaterinburg — deşi pentru o perioadă scurtă de timp — în 1918, o echipă de anchetatori a fost trimisă să investigheze uciderea Romanovilor, echipă condusă de un fost poliţist pe nume Sokolov. Investigaţia a fost amănunţită, dar anchetatorii nu au găsit pe nimeni care să recunoască faptul că fusese în casă în noaptea când avusese loc execuţia. Un bărbat pe nume Voronin le vorbise despre asta celor din familia lui, dar nu le-a putut spune nimic oamenilor lui Sokolov pentru că simpatizanţii monarhiei îl crucificaseră deja. Cadavrul i-a fost găsit în pădure, la vreun kilometru şi jumătate în afara oraşului.

În raportul întocmit de el, Sokolov a conchis că ţarul şi membrii familiei lui fuseseră împuşcaţi în casa Ipatiev, iar corpurile lor fuseseră arse şi îngropate în pădure. A dezgropat chiar un deget despre care pretindea că aparţinuse ţarinei şi o cataramă care aparţinuse ţarului, dar concluziile lui se bazau pe zvonuri şi pe dovezi primitive. Întrucât Sokolov nu găsise nici un corp, nimeni nu ştia exact cum murise familia regală.

Când bolşevicii au deschis din nou frontierele spre vest, câţiva occidentali, ziarişti şi diplomaţi, veniseră la Sverdlovsk, cum îi spuneau acum bolşevicii oraşului Ekaterinburg, dar, la fel ca Sokolov, nu găsiseră pe nimeni care să vrea să vorbească despre cele întâmplate în acea noapte.

Până acum.

— De ce nu se duce Roper acolo? am întrebat eu.

— Nu-l plătim să alerge prin cea mai mare ţară din lume după zvonuri. Faci trei zile cu trenul de la Petrograd doar ca să ajungi în locul ăla. Şi s-ar putea nici măcar să nu fie rost de vreun subiect de articol în treaba asta.

— Dar vrei ca eu să mă duc?

— E o slujbă care ţi se potriveşte perfect. Eşti disponibil, vorbeşti limba rusă, ai experienţă şi, mai presus de toate, ai un interes personal să faci cunoscută povestea asta. Mai mult decât oricine.

— Sverdlovsk, am murmurat.

— Se numea Ekaterinburg înainte ca bolşevicii să preia puterea, dar cred că ştii deja lucrul ăsta. Apropo, cum stai cu banii?

Nu-mi plăcea unde bătea cu asta.

— Am pus ceva deoparte.

— De ce nu-l rogi pe „tati” să te ajute?

Acum mă sâcâia. Gluma cu „tati” m-a scos din sărite, aşa cum a intenţionat el.

— Nu vreau banii lui!

— Adică nu-i mai vrei.

— Exact. Nu-i mai vreau.

O mică distorsionare a adevărului. Când a văzut că nu mă întorc acasă după un an de stat în Shanghai, tatăl meu nu mi-a mai trimis bani. Presupun că a crezut că asta mă va face să mă răzgândesc în privinţa răzvrătirii mele, dar n-a făcut decât să-mi întărească hotărârea de a supravieţui fără banii familiei Sheridan.

— Agenţia Reuters nu e pregătită să te trimită în celălalt capăt al lumii după cai verzi pe pereţi. Dar să zicem că un reporter liber-profesionist s-ar întoarce cu un subiect de articol care poate fi verificat, poate chiar cu fotografii; atunci, i-am rambursa toate cheltuielile şi am plăti o sumă frumuşică pentru acel subiect. Poate că ne-am gândi chiar să-l angajăm din nou.

— Aşadar, asta e înţelegerea.

— Asta e înţelegerea, după cum te exprimi tu cu atâta eleganţă.

Era un aranjament perfect pentru el; nu trebuia să scoată nici un ban din bugetul lui şi ştia că nu puteam refuza momeala.

— Ce te face să crezi că bolşevicii o să-l lase pe tipul ăsta să vorbească cu mine?

A luat o înghiţitură de ceai. Ba chiar a ronţăit şi un biscuit. Englezii ăştia sunt atât de rafinaţi!

— Vorbeşte deja, dacă ceea ce ne-a zis Roper e corect. Nu ne trebuie decât o persoană care să se ducă acolo şi să vadă dacă spune adevărul.

Încă mai şovăiam. Poate că, după atâta timp, nu voiam să aflu adevărul. Cel mai îngrozitor lucru la un adevăr care poate fi verificat este finalitatea lui, lipsa lui de imaginaţie. Adevărul poate fi atât de inflexibil!

Sebastian s-a aplecat spre mine.

— Din punctul meu de vedere, este o ocazie de aur. Nici un ziarist de pe lume nu va urmări povestea asta mai abitir decât Michael Sheridan. Rezolvă sarcina cu bine şi o să ai un articol publicat în toate ziarele din lume.

Am clătinat din cap.

— Ştii că nu-mi pot permite asta.

N-a părut nici impresionat, nici convins. Şi-a băut ceaiul ca un ticălos de aristocrat englez ce era.

— Lămureşte lucrurile o dată pentru totdeauna, Michael.

Ar însemna să-mi cheltuiesc toate economiile. Aş risca să-mi pierd apartamentul şi slujba. Era un risc enorm, dar mi-ar putea relansa cariera. Şi asta nu era tot; ispita era Anastasia. Aş putea să descopăr în sfârşit adevărul despre un mister care mă obseda de trei ani încoace.

M-am gândit mai bine şi am clătinat din cap.

— Nici o şansă, am spus.

A dat din umeri.

— Ei bine, dacă te răzgândeşti, ştii unde să vii. Şi a zâmbit.

A doua zi m-am răzgândit, fireşte. Ştia că aşa voi face. De asta mă şi alesese pe mine.

* * *

Anastasia stătea la vechiul pian pe care îl instalasem în apartament special pentru ea. Se întorsese acasă de la serviciu la şase, cu o oră înaintea mea, şi începuse imediat să cânte. Nu era în firea ei să se gândească să pregătească cina. Tot ca o mare ducesă se purta.

Părul îi crescuse la loc şi şi-l aranjase frumos, tunzându-l modern în scări. Deşi nu prea aveam bani, ea reuşea totuşi să pună ceva deoparte pentru ultima modă.

Stătea cu spatele la uşă şi nu m-a auzit intrând. Cânta un studiu de Bach. Ar fi trebuit să fiu enervat. În loc de asta, am stat în pragul uşii, ascultând, sorbind din ochi această privelişte intimă a fetei visurilor mele, a misterului meu. Cum va supravieţui cât voi fi plecat? Nu era practică deloc, iar eu n-

aveam bani pentru servitori.

Deodată, s-a oprit din cântat şi s-a întors. A scos un icnet.

— Nu te-am auzit, mi-a zis.

— Am vrut să mă uit la tine cum cânţi.

M-am aşezat pe scaunul de la fereastră şi m-am întrebat cum să-i dau vestea.

— Am fost să-l văd pe Seb Beaumont azi, am început.

— Ţi-a oferit o slujbă? m-a întrebat, iar faţa i s-a luminat.

— Într-un fel. Nu în Londra. Ar însemna să plec pentru o vreme.

A urmat o perioadă lungă de tăcere în timp ce ea a reflectat la ramificaţiile acestei veşti.

— Unde?

— În Rusia. La Sverdlovsk.

Pe stradă, lampagiul pedala încet între felinare, cu o prăjină lungă pe umărul drept. S-a oprit, a ridicat prăjina ca să întoarcă cheia de la baza felinarului aflat vizavi de apartament şi a dat drumul la gaz. Felinarul a prins viaţă, o aură mică formându-se în ceaţă. Lampagiul şi-a pus din nou prăjina pe umăr şi a pedalat spre următorul felinar.

— Te duci să mă cauţi, a remarcat Anastasia, rezumând totul mai bine decât aş fi putut s-o fac eu vreodată.

— Cred că da.

— Cât o să lipseşti?

— Nu ştiu. O lună, poate.

S-a lăsat în genunchi la picioarele mele şi şi-a pus capul în poala mea. Am încercat să-i mai vorbesc despre asta, dar a refuzat să discute despre sentimentele ei. În noaptea aia, însă, a făcut dragoste cu mine cu o pasiune de care nu o crezusem niciodată capabilă.

După aceea, în timp ce stăteam întins în pat, cu capul Anastasiei pe piept, am privit umbrele de pe tavan şi m-am întrebat dacă vreunul din noi doi voia cu adevărat un răspuns din Sverdlovsk. Există întotdeauna dezamăgire în rezolvarea oricărui mister, căci necunoscutul e mai prestigios decât adevărul. Când mă voi întoarce de la Sverdlovsk, voi mai fi oare la fel de fascinat de o refugiată şi o dansatoare, fiica vreunui nobil neînsemnat care trăia vremuri grele? Poate că Anastasia mea se întreba acelaşi lucru.

Se termina un anotimp rece şi irosit care începuse cu mult timp în urmă în Berlin. Mă săturasem de peisajul plictisitor de iarnă. Acum tânjeam după primăvară, după soare şi după speranţă.

Michael venea seara acasă plictisit de slujba lui şi de mine, bănuiesc. Unde era Anastasia acum când avea nevoie de ea? O dăduse în schimbul unei secretare de la tribunal, renunţase la romantismul barurilor din Shanghai şi Berlin în favoarea acestei străzi întunecoase din Kensington, cu felinarele ei cu gaz şi cu mirosul ei de umezeală, învăluită în ceaţă şi bătută de burniţă rece ca gheaţa.

Într-o seară, l-am surprins uitându-se la mine de pe scaunul de lângă foc şi am ştiut ce gândea: „Ce i-am făcut relaţiei noastre?”

Acum avea şansa să lămurească lucrurile o dată pentru totdeauna. Bănuiam că îi era teamă de ceea ce avea să găsească în Sverdlovsk. Trebuia să plece, n-avea de ales, iar eu înţelegeam asta. Dar, dacă se întorcea fără prinţesa lui rusă, ce avea să se întâmple cu noi?

L-am privit pe Michael dormind, cu braţele sub cap, pieptul său ridicându-se şi lăsându-se în ritmul respiraţiilor regulate. Mâine dimineaţă va pleca spre Rusia, locul mitic al imaginaţiei mele, lumea de vis cenuşie în care mă născusem, dar despre care nu-mi aminteam nimic. Se ducea acolo unde eu nu puteam să mă duc, ca un chirurg care îmi investiga inima sau uterul. Îmi era teamă să mă gândesc la ce-ar putea găsi.

Plecarea lui mă înspăimânta. Nu aveam motive să mă tem. Aveam bani pentru perioada cât avea să lipsească el, deşi nu prea mulţi, şi aveam un acoperiş deasupra capului. Dar aveam să fiu singură, iar perspectiva singurătăţii mă înspăimânta. Din acea noapte pe pod în urmă cu trei ani, existase întotdeauna un bărbat care să aibă grijă de mine.

M-am întrebat ce-aş putea face cu acea libertate.

Michael va pleca cu trenul de dimineaţă spre Dover, fără să facă sau să se aştepte la vreo promisiune. Eram încă fiinţe care trăiau clipa. Eu nu puteam vorbi despre trecut, iar Michael nu vorbea niciodată despre viitor. Dar viitorul era ceva ce nu mai puteam alunga din gândurile mele. Nu-l puteam ignora, după cum nu puteam ignora faptul că mă dureau sânii, lucru care nu avea nicio legătură cu dragostea pe care o făceam noi. M-am întrebat dacă n-ar trebui să-i spun ce bănuiam.

Mai bine nu.

Michael era un bărbat făcut pentru dansatoarele din cluburile de noapte. Salva prinţese din apele învolburate ale unui râu din China şi, în cele din urmă, avea să meargă mai departe. Dacă îi ofeream acest cadou al permanentei, avea să mă urască, eram sigură de asta.

O să-l las să doarmă.

Poate îi voi spune mâine, înainte să plece. Dacă o s-o vrea pe această prinţesă pângărită, o să-mi dau seama din privirea lui. Dacă nu, o să-mi dau seama şi de lucrul ăsta şi o să plec înainte să se întoarcă el.

O să aştept până mâine. O să-i spun atunci.

MICHAEL

Am stat pe treptele vagonului, îmbrâncit de o mulţime de oameni, zgomotul celorlalţi călători care îşi luau rămas-bun acoperind ultimele mele cuvinte adresate Anastasiei. Momentul a fost definit de ceea ce nu s-a întâmplat. Anastasia n-a plâns; nu mi-a făcut cu mâna; n-a alergat de-a lungul peronului când trenul s-a pus în mişcare, aşa cum au alergat alţi îndrăgostiţi. A stat acolo, nemişcată.

Nu pot să vă spun ce-am simţit. Mă făcuse să cred că devotamentul meu faţă de ea o înduioşase cumva.

În ziua aceea, când am plecat, a rămas aceeaşi Anastasie, imposibil de atins şi imposibil de definit. Am ştiut atunci, aşa cum ştiusem din prima clipă, că încă mai voiam ceva ce nu puteam avea. Nu puteam să fac altceva decât să stau pe scară şi să o văd dispărând în aburii de la locomotivă, pierdută în mulţimile murdarei gări Waterloo.

ANASTASIA

Era frig în casă când m-am trezit. Poştaşul făcea prima livrare a zilei. Am auzit zgomotul specific cutiei de scrisori. M-am dat jos din pat, simţind sub picioare scândurile reci ale podelei, m-am dus în sufragerie să aprind focul şi am pus câteva monede în contor pentru lumina electrică.

M-am dus în baie, am umplut ligheanul cu apă caldă şi mi-am dat jos cămaşa de noapte ca să mă spăl cu o bucată de flanel şi cu săpun. Îmi simţeam încă sânii umflaţi şi dureroşi; nu-mi venise ciclul luna trecută. Ce ciudat! Toate acele luni în Shanghai, toţi acei bărbaţi! Pe atunci nu-mi păsa ce se întâmpla cu mine, cu corpul meu. Viaţa poate fi uneori blândă; înainte să

permită apariţia consecinţelor, aşteptase să găsesc un bărbat care să mă ajute.

Dar eram îngrozită; nu de naşterea în sine, ci de semnificaţia ei. Am încercat să-mi imaginez viitorul, să mă imaginez ca soţie a unui ziarist care se lupta să supravieţuiască şi ca mamă a copiilor lui. Eram convinsă că Michael mă va urî pentru asta. N-avea nevoie de un cuib; avea nevoie să zboare.

Şi ce însemna pentru mine? Pentru un timp, Andrei mă convinsese că aveam un destin al meu. Acum mă întrebam cum aveam să trăiesc fără acel vis strălucitor. În fond, un vis e ceva real: are graniţe, poate fi la fel de tangibil ca orice alt lucru. Eram deja îndurerată, jelindu-i pierderea.

M-am şters cu prosopul şi m-am îmbrăcat repede. Fotografia lui Michael era pe poliţa şemineului. I-am trasat conturul feţei cu degetul.

— Întoarce-te curând, am şoptit.

Îmi era teamă. Nu pentru el, ci de mine.

MICHAEL

M-am întâlnit cu Roper în Moscova. Era un bătrân estonian; de îndată ce mi-a auzit accentul, m-a tratat ca pe ceva pe care călcase pe stradă. Am avut impresia că îi părea rău că trimisese la Londra zvonul despre Sverdlovsk. Era ca un bărbat care îşi vedea fosta soţie dansând cu străini; deşi n-o voia pentru el, devenea nervos şi ostil dacă se arăta altcineva interesat de ea.

Mi-a dat informaţiile necesare — dacă le pot numi aşa — în biroul lui întunecat şi dezordonat. Am aşteptat să mă invite la cină, dar n-a făcut-o. În seara următoare, m-am urcat în trenul spre Petrograd şi nu l-am mai văzut niciodată pe Roper.

* * *

Camera mea de la hotel avea vedere spre oraş; domurile şi turlele aurite păreau cenuşii în dimineaţa asta de aprilie. Acum îi spuneau Petrograd. Un paradis al muncitorilor socialişti.

Înainte se numea Sankt Petersburg, oraşul construit de Petru cel Mare peste mlaştinile din Golful Finlandei. În timpul secolelor al XVIII-lea şi al XIX-lea, aici locuiau cei mai bogaţi aristocraţi din lume, toţi străduindu-se să se întreacă unii pe alţii în splendoarea şi în ostentaţia palatelor lor. Oraşul se lăuda cu una din cele mai bogate pieţe publice din Europa, cu cea mai mare

colecţie de artă în afară de Luvru, colecţie situată în Galeria Ermitaj, şi cu palate de vară care rivalizau cu cele de la Versailles.

Dacă puteai uita că toate astea fuseseră construite pe spinarea săracilor, te puteai gândi cu nostalgie la vremurile trecute.

Mi-am pus paltonul şi am ieşit afară; era o dimineaţă cenuşie.

Nevski Prospekt fusese una din cele mai mari magistrale din lume unde se găseau magazine. Sub conducerea bolşevicilor primise numele Prospekt 25 Octombrie, iar magazinele ei pe jumătate goale vindeau produse mizerabile, fabricate în exclusivitate de stat. Blănurile şi ouăle Fabergé dispăruseră demult, iar muncitorii de pe stradă nu aveau să le ducă lipsa. Blănurile de hermină şi podoabele fără valoare nu fuseseră niciodată destule ca să le ajungă şi lor.

Dar mie mi se părea că revoluţia nu schimbase prea multe. Vechea lume avusese şi strălucire, şi sărăcie. Lenin nu făcuse decât să îndepărteze strălucirea.

Muncitori nebărbieriţi şi îmbrăcaţi în salopete se îndreptau grăbiţi spre locurile lor de muncă, în timp ce femei în rochii ca nişte saci stăteau deja la coadă în faţa măcelăriilor şi brutăriilor, strângând în mână ca nişte copii flămânzi cartelele pe care primeau raţiile. Nu erau prea mulţi eroi sovietici pe-afară în dimineaţa asta.

Mi-am ridicat gulerul să mă apăr de o ploaie măruntă, mi-am vârât mâinile îngheţate în buzunar şi m-am îndreptat spre Catedrala Sf. Isaac.

În timp ce urcam scările, coloanele de granit se înălţau deasupra mea spre un cer de culoarea plumbului. Catedrala fusese transformată într-un muzeu antireligios, icoanele aurite de pe pereţi fiind înlocuite cu desene colorate fără gust care reprezentau călugări beţi dedându-se la orgii şi preoţi săriţi de pe fix care trăgeau cu mitralierele din clopotniţele bisericilor lor, ucigând femei şi copii care participau la manifestaţii muncitoreşti. Chiar şi mozaicurile complicate şi frumoase erau ascunse în spatele unor afişe lipsite de rafinament care proclamau minunile noului plan cincinal, în timp ce pe altele scria: „ARTA RELIGIOASĂ ESTE O UNEALTĂ A CAPITALIŞTILOR”.

N-am stat mult.

Peste tot era la fel. Splendorile vechiului regim nu fuseseră distruse, ci doar adaptate altor scopuri. Palatul de Iarnă al

ţarului, unde Nicolae sărbătorise cu doar treisprezece ani înainte cei trei sute de ani de când dinastia Romanovilor conducea Rusia, adăpostea acum armate întregi de soldaţi. Fântânile uscate din marmură erau pline de gunoaie, iar în librării nu se găseau decât biografiile lui Lenin şi cărţi care conţineau istoria revoluţiei.

Am traversat podul şi m-am uitat la Fortăreaţa Sfinţilor Petru şi Pavel, aflată pe o insulă de pe râul Neva. Ţarul închisese bolşevici acolo. Am presupus că acum fusese transformată într-un alt muzeu. Nu m-am dus s-o vizitez.

Am trecut pe lângă palatul unde Iusupov îl ucisese pe Rasputin, devenit acum casă de cultură şi de odihnă. Dincolo de el, în suburbii, noul Petrograd, oraşul oamenilor, construit din beton, se înălţa în jurul splendorilor demne de dispreţ ale trecutului. Pretutindeni se vedeau echipe de constructori la lucru; sunetul revoluţiei era duduitul şi şuieratul compresoarelor, al buldozerelor şi al maşinilor de nituit. Utopia în construcţie.

* * *

A doua zi, m-am dus la Ţarskoe Selo să văd cu ochii mei unde trăise familia regală. Aici m-am apropiat cel mai mult de Anastasia. Ca să înţelegi cu adevărat viaţa cuiva, trebuie să vezi locul unde a crescut; ce altceva însemna Anastasia Romanov decât povestea unei copilării.

Spre uşurarea mea, nu era nici un afiş acolo care să proclame minunile noului partid al muncitorilor, tractoarele, cârnaţii şi cuiele lui. Palatul era aşa cum îl lăsaseră Romanovii, păstrat ca monument al stilului de viaţă decadent al fostului ţar.

Ghidul meu prin palatul principal era o tânără cu o atitudine dezaprobatoare, care arăta spre picturile murale cu atâta repulsie încât ai fi crezut că pereţii erau făcuţi din cranii de om. Poate că erau. Aşa minunaţi cum păreau acum, m-am întrebat câţi oameni muriseră de foame din lipsa câtorva copeici, în timp ce ţarii îşi cheltuiau milioanele aici.

Dar şi Nicolae dispreţuise locul ăsta; el şi familia lui locuiseră într-un palat mai mic şi acela a fost următorul pe care l-am vizitat.

La cererea mea, ghidul mi-a arătat sala de biliard unde Nicolae şi generalii lui îşi consultaseră hărţile de război, precum şi balconul ascuns de deasupra, de unde ţarina trăsese cu

urechea la discuţiile lor. Apoi îi spusese lui Grigori Rasputin tot ce auzise şi, după ce fusese sfătuită de acesta, îşi folosise influenţa asupra soţului ei să ajute sau să dejoace planurile de război după cum credea ea — sau Rasputin — de cuviinţă.

Mi-am format curând impresia că aceasta nu era casa împăratului şi a împărătesei, ci refugiul a doi oameni ciudaţi şi excentrici: un bărbat devotat familiei, care avea nişte obsesii copilăreşti, şi o casnică engleză cu o manie religioasă neînfrânată. Am văzut mica grădină de zarzavaturi unde cel mai bogat om din lume cultiva cartofi, biroul unde scria obsesiv despre vreme în jurnalul lui, chiar şi atunci când se afla într-un război în care zeci de mii de soldaţi de-ai lui mureau în fiecare zi, camera pe care ţarina o decorase în întregime cu creton floral de culoare purpurie, comandat dintr-un catalog de la Londra, dormitorul ei, perfect conservat, cu sute de icoane care umpleau fiecare spaţiu gol de pe pereţi şi de pe noptiere.

Şi dormitorul ţarului spunea ceva despre el; camera era plină nu de icoane, ci de sute de fotografii de familie; erau pe mese, pe pereţi şi pe comode, aliniate cu precizie militară, ca nişte soldaţi la paradă.

Acesta era omul pe care bolşevicii îl etichetaseră drept monstru. În loc de o bestie, aveam impresia că fusese un om vinovat de neglijenţă, un ţar care era interesat mai mult de grădina lui de zarzavaturi decât de ţara lui, un tată care considera că politica statului îi răpea în mod supărător din timpul pe care ar fi preferat să-l petreacă alături de familia lui.

Şi încă o mai căutam pe Anastasia.

Am găsit-o într-una din sălile oficiale de recepţie, unde se aflau jucăriile copiilor. Sub candelabrele din cristal era aranjat frumos un tobogan din lemn, pe care Alexei şi Anastasia s-ar fi dat în timpul după-amiezelor ploioase, precum şi un automobil în miniatură, cu roţi din cauciuc şi cu faruri din sticlă, în care ţareviciul s-ar fi plimbat pe coridoarele palatului.

Am încercat prin puterea voinţei să mă imaginez stând acolo în urmă cu zece ani, să mi-o imaginez pe Anastasia, să văd lumea aşa cum o vedea ea, să găsesc cheia care i-ar fi putut debloca memoria. Dar un astfel de exerciţiu e un efort inutil. Nu poţi fi părtaş la amintirile altcuiva. Secretele, sunetele, mirosurile şi experienţele trăite sunt unic păstrate în memorie, iar imaginaţia devine un lucru complet nefolositor.

* * *

Timp de trei zile consecutive am stat la rând în gara Petrograd încercând să cumpăr un bilet de tren la clasa întâi — sau a doua — spre Sverdlovsk. În cele din urmă, mi s-a explicat că toate aceste bilete erau luate de funcţionarii de partid. Privilegiul nu fusese eliminat din noua Rusie. Îşi schimbase doar beneficiarii.

Aşa că am călătorit la clasa a treia pe tot parcursul celor trei zile până la destinaţie. Drumul a fost un coşmar; eu şi tovarăşii mei de călătorie stăteam îngrămădiţi pe nişte bănci tari din lemn, laolaltă cu bagajele şi cu animalele domestice. Eram atât de înghesuiţi, încât aproape că ne sufocam, iar după trei zile mirosul ar fi jignit chiar şi un măcelar. Nu era nici apă, nici mâncare, nici lumină electrică, nu puteai să dormi deloc şi nici măcar să citeşti. Am suportat totul, nici eu nu ştiu cum, dar n-am reuşit să întrec fatalismul stoic al ţăranului rus, pentru care greutăţile sunt o realitate a vieţii, la fel ca respiraţia.

În timpul nopţilor lungi şi nedormite, când muşchii mă dureau din pricina crampelor şi oasele mele cereau odihnă, fixam cu privirea întunericul îngheţat din spatele ferestrelor şi mă gândeam la Anastasia, la trupul ei cald şi la părul ei parfumat, pretindeam că sunt cu ea şi că îi spuneam că totul avea să fie în ordine.

Dar ştiam că n-avea să fie aşa. După Sverdlovsk, totul avea să se schimbe.

ANASTASIA

Felix Rifkin era un bărbat solid, gras şi înalt de peste un metru şi optzeci de centimetri. Era îmbrăcat cu meticulozitate incredibilă într-un costum din lână Savile Row, de culoarea mangalului şi cu revere duble, avea un ac de cravată cu diamant, un ceas de buzunar cu lanţ de aur şi pălărie din fetru. Pe degetul mic de la mâna stângă avea un inel cu diamant, care reflecta lumina atunci când proprietarul lui se mişca. Hainele pe care le purta valorau mai mult decât salariul meu pe un an de zile.

La serviciu, treaba mea era să răspund la telefon, să fac ceai, să îndosariez documente şi să le zâmbesc frumos clienţilor când intrau pe uşa biroului de avocatură „Renfrew Bannister”. Erau femei care lucrau la firma asta de douăzeci de ani, făcând în fiecare zi acelaşi lucru. Uneori, îmi imaginam că văd praf în

ridurile de pe feţele lor. Mă întrebam dacă acesta avea să fie şi destinul meu.

Până când a apărut Felix Rifkin.

A ieşit din lift ţinând o servietă din piele în mâna dreaptă. Şi-a dat pălăria jos şi s-a apropiat de recepţie, unde stăteam eu. Am aşteptat să se prezinte şi să-mi spună ce dorea. În loc de asta, el s-a holbat pur şi simplu la mine.

— Bună dimineaţa şi bine aţi venit la „Renfrew Bannister”! am zis, cu un zâmbet mult exersat înainte. Cu ce vă pot ajuta?

Felix Rifkin continua să se holbeze.

Nu se mai uitase nimeni la mine în felul ăsta.

— Cu ce vă pot ajuta, domnule? am repetat, simţind că încep să intru în panică.

— Anastasia, a murmurat.

* * *

Şi-a revenit din şocul pe care i-l provocasem. S-a sprijinit de birou. Se dăduse cu o apă de colonie scumpă.

— Ce cauţi aici? m-a întrebat.

Ce puteam să-i spun? Cred că în acel moment am ştiut că avea să-mi schimbe pentru totdeauna viaţa şi am încercat pentru o clipă să mă agăţ de Michael, de şoapta celeilalte vieţi pe care aş fi putut să o am. Dar clipa a zburat.

Felix era nedumerit.

— Îmi pare rău, cred că mă înşel, a adăugat.

Apoi a vorbit în ruseşte:

— Stuşi, nu-ţi mai aduci aminte de mine?

— Nu, îmi pare rău, am răspuns în engleză.

El a zâmbit.

— Dar vorbeşti limba rusă, nu-i aşa?

Am văzut-o pe secretara lui Bannister uitându-se la noi, privind acest schimb de cuvinte pe deasupra ramei ochelarilor. S-a ridicat în picioare şi a bătut la uşa şefului meu, apoi a intrat, ca să-i spună probabil despre ciudata conversaţie care avea loc la recepţie.

— Eşti ea, a zis el, apoi mi-a zâmbit şi, pentru o clipă, am crezut că o să se repeadă în spatele biroului şi o să mă îmbrăţişeze. Stuşi, sunt eu, Felix!

M-a luat ameţeala. Îmi ţinusem respiraţia. Nu era un alt Andrei, cineva care mă văzuse doar de la distanţă. Era cineva

care îşi aducea cu adevărat aminte de mine.

Bannister a ieşit din biroul lui. Părea tulburat.

— Felix. E totul în ordine?

Toată lumea se uita la noi. Bannister a traversat foaierul, cu o expresie severă pe faţă, îngrijorat poate că le provocam necazuri clienţilor.

— E totul în ordine, domnule Rifkin?

— Cred că o cunosc pe fata asta, i-a spus Felix.

Eu mă uitam pur şi simplu uluită la el.

— Am cunoscut-o pe fata asta în Rusia, a repetat.

Iar Bannister mi-a aruncat o privire severă, de parcă mă vedea pentru prima oară. Poate că aşa era. Până atunci fusesem doar fata pe care o angajase ca o favoare făcută unui vechi prieten.

— Trebuie să luăm prânzul împreună, Stuşi, mi-a propus Felix. Azi!

— N-am decât o jumătate de oră pentru prânz, am răspuns.

— O să vorbesc cu şeful tău, a zis, uitându-se la Bannister. Sunt sigur că va face o excepţie pentru mine.

Mi-a zâmbit cu toată gura. Iar eu mi-am zis: „Iată un alt cavaler care să mă ducă departe, care să mă elibereze de trecut şi din închisoarea fermecată a prezentului.”

Felix s-a dus în biroul lui Bannister. Lumea continua să se holbeze la mine.

Cred că m-am dus la baie de vreo zece ori în următoarea oră. Nu mă puteam concentra deloc şi îmi venea să urinez întruna. De câte ori răspundeam la telefon, uitam micul discurs pe care fusesem învăţată să-l spun şi pe care îl rostisem de o mie de ori înainte. Mâinile îmi tremurau atât de tare, încât o dată am scăpat receptorul pe jos.

Nu-mi puteam lua ochii de la uşa lui Bannister.

Mi s-a părut că a trecut o veşnicie până când Felix Rifkin a ieşit în sfârşit din birou şi mi-a zis să-mi iau pălăria şi haina.

Şi iată cum s-a întâmplat. Am venit la lucru ca Anna Sheridan, cu o gaură în dres, însărcinată în şase săptămâni şi trăind în păcat într-un apartament din Kensington. M-am dus să iau prânzul ca marea ducesă Anastasia Romanov, cu un trecut şi un viitor.

* * *

Parcă a fost ieri.

Stăteam în cafeneaua Royal din Piccadilly, laolaltă cu

matroanele din înalta societate însoţite de soţii şi iubiţii lor cu funcţii de bancheri şi de agenţi de schimb, aveam o privire uluită, un zâmbet strălucitor pe faţă şi un şirag de perle false la gât şi eram ştearsă şi prost îmbrăcată. Aş fi putut la fel de bine să fiu complet despuiată.

Totuşi, ruşinea mea era însoţită de o oarecare aroganţă, căci îmi ziceam: „Dacă ar şti oamenii ăştia cine sunt eu!”

Felix Rifkin se simţea ca acasă aici, spunându-i chelnerului că sărbătoreşte ceva şi comandând şampanie franţuzească şi homari. Eu eram ca un dop luat de val, incapabilă să rezist. Aşa hotărâsem să mă apăr în mărturisirea pe care o pregăteam deja pentru Michael.

— Nu-mi, vine sa cred, a exclamat Felix. Credeam ca ai murit. E ca şi cum aş vedea o fantomă.

El s-a aplecat spre mine şi mi-a atins mâna, de parcă ar fi vrut să se convingă că eram reală.

— Nu e nici o greşeală. Nu-ţi aminteşti? Ne jucam mereu împreună. Nu se poate să mă fi uitat!

I-am spus povestea mea aşa cum aş fi vrut să se fi întâmplat, iar în versiunea asta nu exista nici un club de noapte, nici un Michael şi nici un soţ aristocrat rus ucis cu o sticlă de şampanie în locuinţa noastră din Berlin. Tot nu-mi aminteam nimic, bineînţeles, dar în această poveste mai frumoasă şi mai fericită eram salvată de un conte rus care mă iubea şi care mă luase de pe străzi, fusese bun cu mine şi murise în mod tragic de pneumonie în toiul iernii prusace aspre. Ce mincinoasă desăvârşită devenisem!

— Nu-ţi aminteşti nimic? m-a întrebat Felix.

Pe faţa lui se citeau mila, uimirea şi dorinţa fierbinte de a mă ajuta. Mai văzusem expresia asta.

— Nu înainte de Harbin. Acolo trăiam pe stradă. Îmi amintesc vag ca am fost într-un tren, dar nimic…

Am lăsat mâinile în jos, un gest de neajutorare şi de frustrare mult exersat înainte.

— În cele din urmă am ajuns în Shanghai.

— Cum îl chema pe bărbatul asta din Shanghai, cel cu care te-ai căsătorit?

— Ludmilova, am zis eu, minţind cu uşurinţă, cu prea multă uşurinţă. Contele Andrei Sergheiovici Ludmilova.

Felix s-a încruntat.

— Nu-mi aduc aminte de el.

S-a întins peste masă şi mi-a atins mâna.

— Dar pe tine te-am cunoscut. Ştiu cine eşti. Eşti Stuşi a mea!

Apoi a zâmbit modest.

— Dacă pot să-ţi spun aşa, Maiestate.

Cuvântul ăsta m-a readus la viaţă, m-a făcut să tânjesc din nou după acea Anastasie pierdută. Era oare adevărat ceea ce spunea el? Voiam atât de mult să fie! Când bătrâna Împărătească spusese lumii întregi că eram o impostoare, mă lăsaseră baltă cu toţii. Acum, privind în ochii acestui bărbat, am văzut adevărul.

Sunt ea. Sunt Anastasia.

— Cum ne-am cunoscut?

— Tatăl meu era medicul ţarinei. Uneori mă lua cu el la palat, la Ţarskoe Selo. Eram de aceeaşi vârstă şi am devenit cei mai buni prieteni. Obişnuiam să ne dăm pe toboganul din sala cea mare; când ploua, ni se alătura uneori şi Alexei, dar de cele mai multe ori ne jucam singuri, pentru că lui Derevenko îi era teamă că ţareviciul se va răni. Ne jucam dea v-aţi ascunselea pe coridoare.

A aşteptat să zic şi eu ceva; probabil că îi era greu să accepte că toate aceste amintiri frumoase şi preţuite dispăruseră din mintea mea.

Chelnerul a adus şampania. Felix a închinat un pahar în cinstea regăsirii mele. Am luat o înghiţitura din paharul meu. „Şampon”. M-a făcut să mă gândesc la Michael, la prima noapte în care mă îmbătasem la acea petrecere din Mayfair.

Felix Rifkin, vechiul şi necunoscutul meu prieten, s-a uitat la mine cu o privire hipnotică şi am tăcut amândoi. Am auzit-o pe Anastasia râzând în timp ce se juca pe coridoare mari şi goale. Am urmărit-o cu ochii minţii de-a lungul holurilor răsunătoare din marmură, dar a dispărut. Chiar şi acum îmi era imposibil să accept că acea fantomă eram eu.

A fost adus felul principal, supă de broască ţestoasă, dar nu aveam nici un pic de poftă de mâncare. Nici lui Felix nu-i era foame; a ciugulit dintr-o chiflă şi a lăsat supa să se răcească. Voia să ştie fiecare detaliu din viaţa mea. Am avut grijă să nu beau prea multă şampanie, căci trebuia să redactez în minte cu atenţie tot ce-i spuneam. Mi-am repetat povestea, detaliind-o puţin, până când mi s-a părut plauzibilă chiar şi mie. Michael a fost din nou omis din reconstituirea pe care am făcut-o; cea mai importantă figură din istoria mea a fost eliminată cu grijă, ca şi cum aş fi spus povestea revoluţiei şi nu l-aş fi menţionat pe

Lenin.

— Dar familia ta? a protestat el. Împărăteasa? Unchiul tău, ducele de Hesse, şi mătuşile tale din Danemarca? Doar nu te-au abandonat, nu-i aşa?

— Împărăteasa a spus că sunt impostoare. Ce puteam face? N-am avut alternativă decât să o cred.

— Dar eşti ea! a exclamat atât de tare încât mai mulţi clienţi din cafenea şi-au întors capetele spre noi.

— Olga a venit în persoană la Berlin şi…

— Olga nu te-a recunoscut? Nu şi-a recunoscut propria nepoată?

— Nu mă văzuse de mulţi ani şi nu putea fi sigură; cel puţin aşa a zis ea. E posibil lucrul ăsta?

— Cred că da, a răspuns, dar nu părea convins.

— Ţarina a trăit aproape ca o pustnică. În ultimii ani, foarte puţini dintre noi au fost lăsaţi să intre în Ţarskoe Selo, iar ea şi bătrâna Împărătească se urau.

I-a făcut semn chelnerului şi i-a spus să ia farfuriile cu supă, de care nici nu ne atinseserăm.

— E scandalos. Biata mea Stuşi! Ce ţi-au făcut?

Supărarea lui era reală şi asta m-a înduioşat.

— Ai auzit de fata asta, Anna Andersen? m-a întrebat. Pretinde că ea e Anastasia.

— Multe femei au pretins asta.

— Am văzut fotografii de-ale femeii ăsteia, Andersen. Nu seamănă deloc cu tine. Cum poate cineva să o creadă?

A dat uimit din cap.

— Cu ce te ocupi în New York? l-am întrebat.

— Am o agenţie de schimb pe Wall Street, a spus şi a dat din umeri, de parcă nu însemna nimic să ai propria agenţie de schimb la douăzeci şi patru de ani. Familia mea a fost norocoasă. Tatăl meu ne-a scos banii din Rusia înainte ca bolşevicii să preia puterea. Am plecat cu toţii la New York, iar el a pus pe picioare un serviciu de mesagerie pe Wall Street. S-a descurcat destul de bine. Când a murit anul trecut, am extins afacerea, am început să fac speculaţii la bursă cu acţiuni şi cu titluri de valoare. Acolo sunt banii în ziua de azi.

— Asta înseamnă că eşti foarte bogat?

A zâmbit, iar zâmbetul lui mi s-a părut timid şi lăudăros în acelaşi timp.

— Mă descurc destul de bine.

— Locuieşti în New York?

— Bineînţeles.

— Ce te aduce la Londra?

— Sora mamei mele a părăsit Rusia în acelaşi timp cu noi, dar ea s-a stabilit în Anglia. A murit acum o lună, iar eu şi mama am traversat oceanul ca să-i punem lucrurile în ordine. Nu stăm aici decât foarte puţin.

Mi-a strâns mâna.

— E un miracol că te-am găsit. A fost să fie.

— Felix, am zis eu, spunându-i pentru prima oară pe nume. E posibil să fie vreo greşeală? Poate doar arăt ca persoana de care îţi aminteşti tu.

A dat negativ din cap.

— Nu e nici o greşeală, a răspuns ferm şi cu asta s-a încheiat discuţia.

M-am lăsat convinsă şi sedusă. La o ceaşcă cu ceai în Londra. A fost un lucru atât de rafinat, atât de potrivit unei doamne care provenea din înalta societate. Lumea mă nedreptăţise. Felix Rifkin intrase în viaţa mea ca să-mi descuie porţile trecutului. Va îndrepta toate nedreptăţile, indiferent ce găsea Michael la Ekaterinburg.

MICHAEL

Nimic în Sverdlovsk nu sugera că se petrecuse vreodată ceva neobişnuit aici. Era sordid şi sinistru, la fel ca nenumăratele oraşe de la Tomsk până la Vladivostok. Caii păşteau lângă râu, învăluiţi într-o ceaţă care provenea de la rafinării, de la fabrici şi de la coşurile de fum. Dincolo de oraş, pădurile întunecate de pini se contopeau şi formau un orizont nesfârşit şi cenuşiu.

Am mers prin noroi cu valizele după mine. M-am gândit la ţar şi la familia lui, care ajunseseră aici cu şase ani în urmă, şi m-am întrebat dacă fuseseră şi ei la fel de uşuraţi ca mine că se terminase călătoria. Nu erau taxiuri în faţa gării, aşa că am mers pe jos până la hotelul guvernamental. Voiam să mă pun imediat pe treabă. Înainte de a mă întâlni cu călăul ţarului, voiam mai întâi să văd locul unde acesta din urmă murise.

* * *

Casa era acum muzeu public, deschis ruşilor curioşi de la nouă dimineaţa până la patru după-amiaza.

M-am uitat prin curte. Oare Anastasia mea fusese închisă cândva aici? Nu mă puteam folosi decât de imaginaţia mea ca să abordez anii care lipseau, iar un ziarist poate avea prea multă imaginaţie. Casa Ipatiev nu mi se părea decât un alt conac vechi şi sărăcăcios dintr-un oraş vechi şi sărăcăcios. Era greu de crezut că o faptă atât de celebră şi de monstruoasă se petrecuse aici.

Am stat mult timp în curte, purtând o conversaţie tăcută cu Anna: „Ai fost într-adevăr aici? Ăsta e locul unde s-a întâmplat? E totul la fel cum era atunci?" Voiam să păstrez în memorie tot ce vedeam, căci era posibil să existe un detaliu — oricât de nesemnificativ putea să pară el — care să o ajute să-şi amintească trecutul.

Sau poate că nu erau decât cai verzi pe pereţi, după cum spusese Sebastian.

Pe o tăbliţă scria în chirilică „Închisoarea Ipatiev — Muzeu". Înăuntru mirosea a umezeală şi a mucegai şi era frig ca într-un mormânt. Mi s-a dat un ghid bolşevic, o tânără sobră care-şi spunea tovarăşa Ivanov — nu voia să-mi spună prenumele ei — şi care avea comportamentul serios şi lipsit de veselie al drept-credincioşilor. Casa fusese umplută cu relicve ale revoluţiei, cu fotografii şi portrete ale conducătorilor bolşevici locali, ale unor muncitori care ajunseseră unde nici nu visau să ajungă şi cărora nu li se potriveau deloc mustăţile lungi, căciulile de blană şi medaliile. Arătau la fel de plini de importanţă ca generalii şi ducii cărora le luaseră locul. Ironia era irosită pe ghidul meu.

Erau de asemenea o grămadă din afişele pe care le văzusem în bisericile şi palatele convertite ale Petrogradului: muncitori eroi care fluturau steaguri roşii, femei cu părul bălai şi cu trupuri pline de vigoare care secerau grâul pe câmp, tineri musculoşi bine hrăniţi şi proaspăt raşi care făceau cu mâna de pe tractoarele şi de pe ogoarele lor. Era o fantezie care contrazicea realitatea pe care o văzusem din tren, acea lume a femeilor bătrâne şi a bărbaţilor subnutriţi, cu ochi lipsiţi de viaţă şi cu haine spălăcite.

— Sub conducerea noului guvern bolşevic — mi-a spus ghidul meu — producţia de avioane a crescut cu şaptezeci şi opt la sută, producţia de tractoare…

Se aştepta să notez toată propaganda asta, ca să i-o pot reproduce cu fidelitate ziarului meu din lumea occidentală capitalistă. Mă dispreţuia şi, în acelaşi timp, voia aprobarea mea.

— Care încăperi au aparţinut ţarului şi ţarinei? am întrebat.

Ei nu i-a plăcut că i-am întrerupt monologul.

— Alea! s-a răstit ea, arătând spre cele mai apropiate camere.

Mi-am dat seama că nu ştia nimic şi nu-i păsa deloc de singurul lucru care mă interesa pe mine la casa asta sau la orăşelul ăsta sordid.

Am continuat cu întrebările.

— Acolo au dormit sau acolo au locuit?

M-a privit cu ură.

— Ţarul a murit. Ţarul a fost un ucigaş. A ţinut milioane de oameni în sărăcie şi i-a asuprit. De ce îi pasă lumii de ţar?

Şi a început din nou să înşire realizările eroice ale sovietului.

Am ignorat-o şi am continuat să mă uit în jur. Am încercat să mi-l imaginez pe Nicolae coborând aceste scări sub privirea animalică a paznicilor, scaunul cu rotile al ţarinei scârţâind în timp ce Botkin o împingea de-a lungul coridorului; am încercat chiar să mi-o imaginez pe Anastasia stând împreună cu surorile ei în grădină, dar aceasta era acum plină de buruieni şi de tot felul de gunoaie: bucăţi de camion ruginite, lăzi goale din lemn, chiar şi o ramă veche de pat.

Am suportat monologul ghidului meu, o dizertaţie de o oră despre gloriile comunismului. Nu că i-aş fi simpatizat pe Romanovi. Doar eram american; nu credeam în autocraţii. Dar recunoşteam prostiile când le auzeam.

La sfârşitul vizitei, n-am găsit decât două secţiuni în întreaga clădire care erau dedicate Romanovilor. Pe unul din pereţii de la etaj, un artist bolşevic pictase sosirea ţarului şi a ţarinei la Sverdlovsk, cuplul regal fiind corespunzător intimidat în prezenţa a trei comisari bolşevici cu atitudini dezaprobatoare care aşteptau să-i aresteze în numele poporului.

Pe peretele opus am văzut mai multe rame din sticlă care conţineau fotografii, scrisori şi documente privitoare la încarcerarea Romanovilor. Mai erau şi nişte pagini din jurnalele ţinute de ţar.

Ivanov s-a încruntat când m-am arătat interesat de aceste exponate şi nu a încercat să-şi ascundă nerăbdarea. Ca să-i fac în ciudă, am zăbovit în faţa lor mai mult decât aş fi făcut-o de obicei. În cele din urmă, am coborât în urma ei pe nişte scări înguste, am ieşit în grădină şi apoi am intrat din nou în casă printr-un coridor îngust. M-am oprit să examinez o serie de ziare înrămate care atârnau pe pereţi. Erau îngălbenite de vreme.

Unul reprezenta prima pagină a ziarului din Ekaterinburg din

data de 19 iulie 1918; cunoştinţele mele de chirilică erau cam ruginite, dar am reuşit să citesc textul fără ajutorul dragei mele Ivanov:

„EXECUŢIA LUI NICOLAE,
UCIGAŞUL ÎNCORONAT
ÎMPUŞCAT FĂRĂ PREA MULTE FORMALITĂŢI,
DAR ÎN CONFORMITATE CU NOILE NOASTRE
PRINCIPII DEMOCRATICE”

Ghidul mi-a spus că pivniţa era exact aşa cum fusese în 1918. Era o cameră mică şi fără geamuri, nu părea destul de mare ca să încapă în ea toţi cei unsprezece membri ai grupului ţarului. Bucăţi mari de perete fuseseră luate de anchetatorii lui Sokolov. Lipseau de asemenea şi scânduri din podea, petele de sânge de pe ele fiind păstrate fie ca dovezi, fie ca suveniruri. Încăperea servea acum de depozit unor cutii vechi, care erau îngrămădite înăuntru aproape până la tavan, sfidând imaginaţia şi încercarea ei tristă de a reconstitui evenimentele din acea noapte.

M-am întrebat ce-ar gândi enigmatica mea iubită dacă ar fi aici cu mine în clipa asta. I s-ar trezi vreo amintire? Sau Anastasia mea era doar fiica traumatizată a unui nobil mărunt, care nu conta pentru nimeni în afară de mine?

Eram oare la fel de amăgit ca ghidul meu în privinţa acestui pelerinaj?

Vizita se terminase. Ne epuizase şi pe mine, şi pe Ivanov. Am plecat simţindu-mă înşelat. Nu găsisem nici o urmă de-a Anastasiei în casa Ipatiev. M-am întrebat dacă, atunci când aveam să-l găsesc pe omul care pretindea că-l omorâse pe ţar, nu voi avea parte decât de şi mai multă dezamăgire.

ANASTASIA

În Grosvenor Square, bonele cu gulere înalte şi panglici albe la pălărie împingeau cărucioare sau stăteau la bârfă pe bănci. Aerul rarefiat din Belgravia şi tăcerea respectuoasă a faţadelor austere erau un şoc după tramvaiele şi roabele de pe strada Bayswater. Am coborât din birjă în urma lui Felix şi am urcat treptele porticului alb în stil Regency.

Un valet ne-a luat hainele când am intrat într-un hol sinistru, slab luminat de un candelabru aflat sus în casa scărilor. O armură stătea de pază la piciorul scărilor, iar lumina palidă a

lămpilor cu gaz făcea panourile din lemn de nuc de pe pereţi să strălucească. Casa era cufundată în tăcere şi nu se auzea decât ticăitul unui orologiu undeva pe hol.

Felix m-a condus în salon. Doamna Rifkin stătea pe un scaun din piele roşie cu spătar în formă de aripă şi purta o rochie lungă şi dreaptă din satin de culoarea jadului. În jurul gâtului avea un şirag de perle. Cu părul ei cărunt strâns în coc şi cu ochii mici şi lacomi, semăna puţin cu fotografiile reginei Victoria. Nu putea să aibă mai mult de şaizeci de ani, dar se purta ca o femeie mult mai în vârstă.

— Mamă! Ea e fata. Ea e Anastasia Romanov.

M-am simţit mai mult ca un exponat decât ca o musafiră. Doamna Rifkin m-a măsurat îndelung cu privirea şi apoi a zis:

— Trebuie să mă scuzi, nu văd prea bine. Dar fiul meu îmi spune că vorbesc cu o mare ducesă.

— Numele meu e Anastasia Romanov, doamnă Rifkin. Mai mult decât atât nu pot spune.

Răspunsul ăsta a părut să o mulţumească deocamdată.

— E adevărat că nu-ţi aminteşti nimic?

— Da, e adevărat.

— Fiica bătrânei împărătese s-a întâlnit cu tine în Berlin. A zis că eşti o impostoare.

— Atunci trebuie să o cred pe cuvânt. În ceea ce mă priveşte, n-am pretins niciodată vreun titlu. Cum aş putea? Nu-mi amintesc absolut nimic despre trecutul meu.

Felix şi-a amintit bunele maniere şi m-a poftit să mă aşez pe un scaun tapisat cu brocart, zâmbindu-mi pe tot parcursul interogatoriului mamei lui. Doamna Rifkin a stat pur şi simplu acolo, bombardându-mă cu întrebări ca un judecător care interoghează un infractor, evaluându-mi capacitatea de a fi judecată.

— Vorbeşti limba rusă? m-a întrebat doamna Rifkin, trecând cu uşurinţă la limba ei maternă.

— Trebuie s-o fi învăţat undeva, am răspuns în aceeaşi limbă.

— Uită-te la felul în care stă, la felul în care vorbeşte, a zis Felix şi mi-am dat seama cât de mult voia ca mama lui să-i aprobe descoperirea. Nu înveţi asta culegând cartofi.

Doamna Rifkin mi-a zâmbit.

— Fiul meu e deja convins de identitatea ta.

— După cum am spus, doamnă Rifkin, nu pretind nimic.

— Foarte înţelept din partea ta.

M-a măsurat din nou cu privirea.

— Ce i s-a întâmplat soţului tău în Berlin?

Mi-am dat seama de capcana pe care mi-o întinsesem singură. Probabil că descoperiseră ce i se întâmplase cu adevărat lui Andrei; povestea apăruse în toate ziarele din Germania. Nu mai puteam susţine că murise de pneumonie.

Am privit-o pe doamna Rifkin în ochi.

— L-am minţit pe Felix. Dar cred că ştiţi asta.

Cu coada ochiului, l-am văzut pe Felix respirând uşurat. Doamna Rifkin n-a schiţat nici un gest, expresia de pe faţa ei fiind impenetrabilă.

— Am minţit pentru că nu e un lucru pe care să-l admit cu plăcere în faţa cuiva.

M-am uitat la Felix, apoi din nou la mama lui. Am jucat convingător rolul unei femei care se luptă cu suferinţa ei.

— Soţul meu era pederast. Poate că aţi auzit zvonurile despre el. Nu ştiu de ce s-a căsătorit cu mine, cu excepţia cazului în care a făcut-o pentru propriul câştig.

Am înghiţit cu greutate, ca şi cum m-aş fi străduit să-mi reţin lacrimile.

— Într-o zi, m-am întors acasă şi l-am găsit mort pe podeaua locuinţei noastre. În timp ce urcam scările, am trecut pe lângă unul din iubiţii lui. Am intrat în panică şi am fugit.

Era o minciună, bineînţeles, dar se potrivea cu faptele, iar adevărul nu-l ştiam decât eu şi Michael.

— Ştii că te caută poliţiştii din Berlin, nu-i aşa? m-a întrebat.

— Desigur.

— Ei cred că tu l-ai omorât.

— Mi-am făcut mulţi duşmani în Berlin. Presupun că le-ar conveni să mă ştie în închisoare.

A dat din cap, pregătită să-mi acorde prezumţia de nevinovăţie. Trecusem primul test. Aveam palmele umede.

Doamna Rifkin a oftat, apoi s-a uitat la fiul ei, care stătea cocoţat lângă mine pe marginea scaunului, aşteptând verdictul mamei lui.

— Vederea mea nu mai e la fel de bună ca înainte, i-a zis ea. Nu pot spune cu siguranţă dacă e ea sau nu.

— Ea e, mamă, a întărit Felix. Sunt sigur de asta.

Doamna Rifkin a încuviinţat aproape imperceptibil din cap şi s-a întors din nou spre mine.

— Nu te-am văzut decât o dată sau de două ori; n-am fost

niciodată destul de importantă ca să fiu invitată la Ţarskoe Selo. Singura dată când am întâlnit-o pe ţarină, m-a întrebat cine eram. Când i-am spus, m-a felicitat că am un soţ atât de bun şi a trecut mai departe. După cum vezi, am fost şi eu băgată în seamă de membrii familiei regale.

După toţi aceşti ani, era încă supărată că fusese concediată atât de repede de Împărătească.

Împărăteasa. Adică mama mea.

— Fiul meu e convins că eşti prinţesa, a continuat doamna Rifkin când a văzut că eu nu spun nimic.

— Mai contează?

— Contează, domnişoară. Şi la anul sau peste doi ani, când bolşevicii vor fi răsturnaţi de la putere, va conta şi mai mult.

* * *

Când m-am dus a doua zi la serviciu, mă aştepta un buchet de doisprezece trandafiri. Era de la Felix. După ce am citit biletul, am fugit în baie şi am început să plâng. Poate că mă copleşise faptul că primisem flori. Cel mai probabil, însă, cred că era din cauză că urma să am copilul lui Michael şi în marea majoritate a dimineţilor eram gata fie să plâng, fie să vomit din pricina celui mai mărunt lucru.

* * *

Ne-am dus la ceainăria lui Gunter, una din cele mai elegante şi mai scumpe ceainării din Londra. Încă nu-i spusesem lui Felix despre Michael şi nu ştiam cum avea să se termine acest flirt nepotrivit.

L-am privit pe Felix în timp ce îi comanda chelneriţei în uniformă ceai Earl Grey şi un castron cu zmeură şi frişcă. Purta un pulover Fair Isle, iar părul lui mirosea a ulei Macassar. Deşi avea aproape aceeaşi vârstă ca mine, reuşea cumva să pară mult mai bătrân. Era imposibil să nu-l compari cu Michael; Felix era întotdeauna atât de elegant, atât de bogat şi atât de blând; Michael avea mereu datorii şi era un bărbat care se îmbrăca îngrozitor, de parcă ar fi vrut să atragă atenţia asupra felului în care arăta, şi anume ca un idol al matineelor care se apucase de box.

Am zâmbit când mi-am amintit de el.

— De ce râzi? a întrebat Felix.

— Nu contează.

— Uneori, aş vrea tare mult să ştiu ce gândeşti. Sunt multe lucruri pe care nu le ştiu despre tine, nu-i aşa?

M-am uitat pe fereastră. Vizavi, două prostituate agăţau clienţi la colţul străzii Curzon, întrebându-i pe un ton vesel:

— Cauţi o fată, dragă?

M-am gândit la Shanghai şi la clubul de noapte; nu trecea o zi fără să mă gândesc la asta, fără să mă întreb ce m-ar face să ajung din nou pe străzi.

Felix le-a văzut şi el pe cele două fete la care mă uitam.

— E o ruşine, nu-i aşa? a făcut el.

— Încearcă şi ele să se descurce cum pot.

S-a uitat mirat la mine; cred că era şocat de astfel de sentimente. Presupun că, atunci când ai zmeură şi frişcă în faţa ta şi un şervet în poală, să vinzi sex ţi se poate părea destul de dezgustător.

După aceea, Felix a insistat să mă conducă cu birja la apartamentul din Kensington. I-am văzut privirea surprinsă şi dezaprobatoare când a văzut unde locuiesc. În timp ce coboram amândoi din birjă, s-a aplecat spre mine. Mi-am dat seama ce voia şi m-am dat înapoi. Nu era din pricina faptului că mi se părea respingător; mirosea întotdeauna foarte frumos şi era un om plăcut la vedere. În plus, o dansatoare învaţă să nu facă mofturi la bărbaţi dacă vrea să-şi plătească chiria.

Sentimentul de vină mă apăsa ca o greutate pe piept. Când s-a aplecat să mă sărute, mi-am întors capul, iar el s-a făcut roşu în obraji şi s-a retras tulburat.

— Îmi pare rău, a spus. Nu trebuia să…

— Nu, nu e asta.

— Nu, îmi pare rău, a repetat şi ne-am uitat unul la altul, amândoi extrem de stânjeniţi.

— Iartă-mă, a spus şi s-a urcat înapoi în birjă.

Calul a dat nerăbdător din picior, de parcă ar fi fost la fel de uimit ca mine de comportamentul meu.

* * *

Felix mi-a arătat o Londră pe care n-o mai văzusem niciodată. Presupun că banii făceau diferenţa. Poate că Felix credea că mă sedusese; de fapt, bogăţia lui o făcuse. Voiam să trăiesc ca o

prinţesă, iar el îmi arăta cum să fac lucrul ăsta.

Într-o seară, m-a dus la Savoy şi am dansat sub noile candelabre electrice pe muzica orchestrei de jazz a lui Nick la Rocca. După aceea, ne-am dus la un club de jazz de pe strada Half Moon şi dimineaţa ne-a prins mâncând omletă la Clubul Gargoyle al lui David Tennant. Şi era în timpul săptămânii.

Într-o altă seară, m-a dus la Forty Three, unul din cluburile de noapte ilegale ale lui Ma Meyrick din Mayfair. Mi-a arătat-o pe actriţa Tallulah Bankhead şi mi l-a prezentat pe regele României. Faptul că ştiam că poliţia ar putea da buzna înăuntru în orice clipă i-a dat şi mai mult farmec acelei seri minunate şi puţin din acea agitaţie şi îndrăzneală s-a lipit şi de Felix. La fel ca strălucirea, dispărea la curăţătorie, dar pe atunci nu ştiam asta.

Mă simţeam vinovată tot timpul cât eram cu Felix. Eu şi Michael nu eram căsătoriţi, dar ştiam că, după tot ce făcuse pentru mine, îi datoram fidelitatea mea, iar acum îmi dădeam seama că nu-i puteam oferi nici măcar asta. Locuiam în casa lui şi, ca o târfă ordinară, mă duceam cu un alt bărbat, fără ca el să ştie.

Dar nu mă puteam abţine. Îmi fusese dor de viaţa asta şi o înhăţam cu mâini lacome de prinţesă. Tânjeam să fiu departe de apartamentul sărăcăcios din Kensington, căci îmi era dor de distracţiile în lumea cărora mă introdusese Andrei. Nu aveam destui bani să mă distrez aşa cu Michael. În Londra, lucrurile nu erau la fel de ieftine ca în Shanghai sau Berlin, unde chiar şi un ziarist putea trăi ca un duce, iar noua slujbă a lui Michael nu era prea bine plătită; şi, deşi mă credeam mare şi tare când m-am angajat la început la firma lui Renfrew Bannister, după o săptămână, salariul meu nu reprezenta mai mult decât un câştig minim.

Voiam să trec cu maşina pe străzi cu eşarfa mea Lanvin fluturând în vânt, voiam să port mătase şi diamante, voiam tot ce însemna ultima modă, voiam ca lumea să ştie că sunt Anastasia.

Dar Anastasia mea fantomatică şi misterioasă îmi cerea un preţ mare şi preţul era Michael. Am încercat să-mi spun că nu-l iubeam cu adevărat, am început să-mi expun cazul în faţa unei conştiinţe sceptice. Am argumentat şi am linguşit, dar conştiinţa mea a rămas fermă pe poziţii, un judecător solemn şi dur.

M-am întrebat dacă în cele din urmă voi avea curajul să acţionez, cu sau fără aprobarea sufletului meu.

MICHAEL

Ermakov, Zaharia Ermakov.

După toţi aceşti ani, un călău rupsese tăcerea. Se lăuda deja de luni de zile: „Eu am fost cel care l-a împuşcat pe ţar!” N-a fost greu să-i dau de urmă; era şef de echipă la uzina de cupru din regiune, toţi îl cunoşteau. M-am întrebat dacă bravada lui ar rezista în faţa unui interviu pentru un ziarist occidental. Era una să-i spui brigăzii de tineret a Comitetului de Muncitori că eşti un erou, dar a spune astfel de lucruri unor străini avea mai multe implicaţii.

Am încercat să dau telefon la uzina de cupru, dar sistemul telefonic era atât de prost, încât am renunţat şi am plătit un om care avea un cal şi o căruţă să mă ducă până la uzina aflată la vreo cinci kilometri în afara oraşului. Aerul de acolo era sulfuros. Simţeam că mă sufoc.

Am traversat în fugă strada până la un birou banal din cărămidă. Am intrat şi i-am spus unei femei înspăimântătoare în salopetă că îl caut pe tovarăşul Ermakov. Mi-a spus că nu mai lucrează acolo. Avea cancer la plămâni. Era pe moarte. Nu, nu ştia unde locuieşte.

Am ieşit din nou şi mi-am acoperit faţa cu fularul ca să filtrez aerul. Aşadar, unul din asasinii ţarului era deja cu un picior în groapă. Acum ştiam de ce tovarăşul Ermakov se hotărâse să rupă tăcerea. Guvernul nu putea să-i mai facă rău acum.

* * *

Telefonul a sunat lângă pat. M-am trezit speriat. Nu credeam că blestemăţia aia funcţiona. M-am uitat la ceas: era şase şi jumătate dimineaţa, ora locală. Era frig în camera de la hotel, iar afară era încă întuneric.

— Da?

— Dumneavoastră îl căutaţi pe soţul meu? a întrebat o voce de femeie.

— Cine e la telefon?

— Sunt tovarăşa Tatiana Ermakov. Aţi fost la uzină ieri. I-aţi spus tovarăşei Bulgarin că vreţi să vorbiţi cu soţul meu.

M-am trezit imediat.

— Da, numele meu e Sheridan. Sunt ziarist la…

— Veniţi după-amiază la noi acasă, la ora două.

Am bâjbâit pe masa de lângă pat în căutarea unui creion şi a unei foi de hârtie.

— Care e adresa?

Mi-a spus cum să ajung acolo — era pe malul celălalt al râului, la un kilometru şi jumătate în afara oraşului — şi apoi a închis. Am rămas nemişcat, holbându-mă la telefon. M-am uitat din nou la ceas. Aveam de aşteptat şapte ore şi jumătate.

Avea să fie cea mai lungă aşteptare din viaţa mea.

ANASTASIA

Era frig în apartament când m-am trezit. Am aprins o lumânare şi am fugit în picioarele goale la baie. Nu aveam monede pentru contor.

M-am spălat şi m-am îmbrăcat repede, tremurând pe lespezile reci. M-am îmbrăcat cu aceeaşi rochie pe care o purtasem cu o zi înainte. Mi-am pus ciorapii de lână, fixându-i cu jartiere din elastic, şi m-am studiat în oglindă. Nu prea arătam ca o prinţesă în dimineaţa asta. Mi-am pus noua pălărie cloş pe care mi-o cumpărase Felix. N-ar fi trebuit să o accept. Nu era bine.

S-a auzit o bătaie în uşă. Ştiam cine era. Am fugit la fereastră şi am văzut birja aşteptând. Felix.

M-am uitat prin cameră: lumânări topite pe farfurii din porţelan, dresuri ude atârnând pe poliţa şemineului în faţa unui foc neaprins; era o cameră rece şi întunecată, în care domneau disperarea şi sărăcia. Şi era clar că aparţinea unui bărbat; o femeie care locuieşte singură nu ţine sticle de whisky şi de rachiu pe rafturile bibliotecii. Pălăria lui Michael era pe cuier, lângă uşă.

Felix a ciocănit din nou.

Am respirat adânc, am afişat o demnitate pe care nu o simţeam şi am deschis uşa.

— Anastasia! a exclamat.

A stat acolo în prag, într-o haină Savile Row din păr de cămilă, jucându-se nervos cu mănuşile gri din piele de ied pe care le ţinea în mână. A zâmbit timid.

— Ştiu că nu te aşteptai să vin. Trebuia să te văd. N-am putut să dorm azi-noapte. Iartă-mă.

M-am dat la o parte ca să-l las să intre. Am văzut-o pe doamna Stanton uitându-se în sus la noi din apartamentul ei. În orice clipă o să strige „Târfă!” din toate puterile.

Felix a stat în mijlocul camerei, uitându-se în jur de parcă ar fi

fost martorul unui cutremur devastator; pe faţa lui se citeau mila şi şocul.

— E frig aici, a fost tot ce a zis.

— Tocmai mă pregăteam să plec la serviciu.

— Ştiu. Îmi pare rău.

— Ai zis că n-ai putut să dormi?

L-am văzut aruncând o privire spre pălăria lui Michael. Dar n-a zis nimic.

— M-am gândit la noi.

— La noi?

— Eu şi mama trebuie să ne întoarcem la New York în curând. Poate chiar săptămâna viitoare.

Ar trebui să mă simt uşurată sau disperată? Adevărul era că nu eram sigură.

— Vreau să vii la New York cu mine, a spus scurt.

Şi atunci, exact în acel moment, mi-am văzut viaţa separându-se, ca un drum la o răscruce. Am şovăit, privind cât de departe puteam de-a lungul ambelor drumuri, am văzut prăpăstiile şi priveliştile şi am îngheţat, neştiind ce să spun sau ce să fac. O parte din mine îl susţinea pe Michael; mica Anastasia, Anastasia a mea, mă implora să plec cu Felix.

— Dar nici nu mă cunoşti prea bine, am îngăimat.

— Dimpotrivă, te cunosc de-o viaţă. De când eram copil. De zece ani nu m-am mai gândit la nimic altceva.

— Dar sunt atât de multe femei în lume care ar putea fi mai bune pentru tine, Felix.

A dat negativ din cap.

— Nu e nici una.

Mi-a luat mâna. Părea o pasăre mică, palidă şi moartă în mâna lui.

— Nu pot, m-am auzit spunând.

— Din cauza lui Michael?

Asta m-a şocat. Apoi m-am gândit că cineva de la birou bârfise bineînţeles despre mine. Sau poate că Felix îşi pusese în cap să descopere totul despre mine. Un om nu se îmbogăţeşte fără să ştie unde să obţină informaţiile de care are nevoie.

— Ştii de Michael?

— Îl iubeşti pe bărbatul ăsta?

Eram gata să murmur „Da, cred că da”, dar m-am oprit. În momentul acela aveam ocazia să o arunc pe vechea Anastasia la gunoi, să scap de ea pentru totdeauna. Uşor de zis; aveam în

faţă un bărbat cu destui bani să-mi răscumpere dreptul câştigat prin naştere. Cuvintele mi-au rămas în gât. Dacă stăteam cu Michael, era posibil ca lumea să nu-mi spună niciodată Anastasia şi n-aveam să descopăr niciodată care era dreptul meu câştigat prin naştere sau destinul meu.

Îmi amintesc că-mi spuneam: „De ce să renunţi la tot ce ai visat pentru un bărbat care s-ar putea să nu se întoarcă niciodată la tine, un bărbat care nu-ţi poate oferi un cămin bun pentru copilul tău? Ce faci?”

— Michael a fost bun cu mine, am răspuns eu şi l-am trădat complet cu aceste şase cuvinte.

— Cum adică?

— În Berlin. După moartea soţului meu, n-aveam unde altundeva să mă duc, la cine altcineva să apelez.

Am văzut dezaprobarea pe faţa lui. Nu aşa trebuia să se poarte o prinţesă părăsită de noroc.

— Unde e acum?

— E ziarist. Călătoreşte mult în străinătate.

Mi-a zâmbit visător.

— Dacă ai putea măcar să-ţi aminteşti promisiunile pe care ni le-am făcut cândva unul altuia!

L-am privit în ochi şi m-am întrebat dacă îi făcusem astfel de promisiuni. Spunea asta doar ca să mă facă să gândesc la fel ca el?

— N-o să renunţ la tine, a zis.

— Trebuie să mă laşi să mă mai gândesc.

— Vreau să te căsătoreşti cu mine şi să vii la New York cu mine, a adăugat. N-o să accept un răspuns negativ. Nu după atâta vreme.

„Căsătoreşte-te cu el!” a zis o voce din interiorul meu. „Căsătoreşte-te cu el şi, când se va naşte copilul, ei bine, va şti că nu e al lui, dar atunci va fi deja prea târziu. Asta ar face o supravieţuitoare. Şi tu eşti o supravieţuitoare, Anastasia. Oricine şi orice ai fi, eşti o supravieţuitoare.”

— Trebuie să mă mai gândesc, am repetat şi m-am întors cu spatele la el.

— Te-am iubit dintotdeauna, mi-a şoptit. Dintotdeauna.

Nu l-am auzit plecând; am auzit doar uşa închizându-se uşor în urma lui. L-am văzut de la fereastră urcându-se în birja care aştepta afară. Deocamdată duceam un război cu mine însămi, dar, când avea să se încheie un armistiţiu, ştiam care avea să fie

răspunsul.

* * *

În seara aceea, Felix m-a dus la Savoy; am mâncat clătite cu limbă-de-mare, *loup de mer en croute,* clătite cu sirop. Felix a comandat o sticlă de Corton Charlemagne. După aceea, ne-am plimbat de-a lungul taluzului Victoria, felinarele cu gaz care străjuiau râul arătând ca nişte şiraguri de perle.

Felix mi-a povestit despre exilul lui după revoluţie.

— Îmi amintesc ziua în care tatăl meu ne-a zis că trebuie să părăsim Rusia. Fuseseră zilnic răscoale pe străzi şi, într-o zi, un om a murit pe pragul uşii noastre. Fusese împuşcat de soldaţi. Cred că noi am fost norocoşi; cel puţin am scăpat cu viaţă. Tata avea rude în New York şi am ajuns acolo în ziua în care bolşevicii au preluat puterea în Rusia. Tatăl şi unchiul meu au fondat o companie, angajând curieri pe Wall Street, chiar în inima districtului financiar. Au început afacerea având doar doi angajaţi, iar acum avem peste două mii. Când tata a murit, mi-a lăsat două sute de mii de dolari. I-am investit în companie, făcând speculaţii la bursă cu acţiuni şi cu titluri de valoare. Acum valorează de zece ori pe-atât.

M-am uitat la râu. Ce ciudată putea fi viaţa! Banul la ban trage, după cum spune proverbul. După cinci ani, lumea era la fel ca la început pentru cei care supravieţuiseră.

— Ce ai de gând să faci? m-a întrebat.

Nu i-am răspuns. Am fixat cu privirea ceaţa care plutea pe râu şi am auzit Big Ben-ul bătând ora exactă.

— Ai suferit o nedreptate scandaloasă. Trebuie să ne luptăm să îndreptăm lucrurile.

— Să „ne” luptăm, Felix?

— Ai nevoie de bani şi de prieteni influenţi. De asta ai nevoie de mine.

Am văzut chipul lui Michael dizolvându-se în ceaţă.

— Am o oarecare influenţă în comunitatea rusă din New York, am bani cu care să plătesc avocaţi. Putem înainta petiţia ta autorităţilor germane. Se poate asta, ştiu cum s-o fac.

— Uiţi un lucru. Sunt căutată de poliţia de acolo.

— Banii rezolvă orice problemă, mi-a răspuns şi am vrut să-l cred.

S-a apropiat de mine şi mi-a luat mâinile într-ale lui.

— Trebuie să-ţi mărturisesc ceva. Eram Îndrăgostit de tine chiar şi atunci când aveam treisprezece ani şi ne dădeam pe tobogan. Nu puteam să spun nimic pentru că nu eram decât fiul unui doctor, iar tu erai o mare ducesă.

— Şi acum sunt secretară la un birou de avocatură, iar tu eşti milionar. Cum se schimbă lumea!

Ştiam că, dacă îmi ridicam faţa spre a lui, el avea să mă sărute şi pactul avea să fie făcut. Dar am ezitat şi m-am concentrat în schimb asupra acului lui de cravată. Avea un diamant, emblema acelei lumi a bogăţiei şi privilegiului care era dreptul meu câştigat prin naştere. Totuşi, pentru binele sufletului meu, jur că am ezitat.

— Vrei să vii la New York cu mine? mi-a şoptit.

Sirena unei barje a răsunat de-a lungul Tamisei. Am ascultat clipocitul apei care se lovea de taluz şi am încercat să-mi adun gândurile. Aş fi vrut ca Michael să fie acolo, să nu lase să se întâmple asta.

Ar trebui oare să-i spun lui Felix despre copil? Am stat acolo, cu capul pe pieptul lui, şi m-am lăsat dusă de val; eram din nou mica ducesă răsfăţată de la Ţarskoe Selo, alegând calea cea mai uşoară.

— Căsătoreşte-te cu mine, a adăugat.

— Dar ne cunoaştem doar de câteva săptămâni.

— Ştiu mai multe despre tine decât ştii tu însăţi. Ştiu despre izbucnirile tale de mânie, ştiu că o trăgeai de păr pe verişoara ta atunci când te enerva şi că puneai piedică servitorilor când te plictiseai. Ştiu că nu erai atentă la lecţii şi ştiu că ai o aluniţă pe omoplatul drept.

— N-o mai am, mi-au scos-o, am zis eu, amintindu-mi de mica cicatrice albă de pe umăr.

— Ştiu că lumea te-a nedreptăţit şi că ai suferit inutil. Ştiu că ai un drept câştigat prin naştere şi că numai cu bani şi cu influenţă o să-ţi recapeţi locul care ţi se cuvine în lume. Ştiu că am puterea să-ţi dau aceste lucruri şi aş vrea să le ai chiar dacă n-o să mă vrei pe mine. Ştiu că tu vei fi întotdeauna singura femeie pe care o voi dori vreodată.

Asta era: trebuia să aleg între destin şi Michael, frumosul meu Michael, între a-mi recăpăta dreptul regal câştigat prin naştere şi o viaţă în anonimat confortabil. Aş putea fi fericită cu Michael, dar fericirea n-ar fi de ajuns. În adâncul sufletului meu ştiam că eram făcută pentru lucruri mai bune decât fericirea.

Michael îmi spusese că nu există coincidenţe. Nu întâmplarea, ci destinul îl adusese pe Felix aici, iar în seara asta îmi puteam relua cursul vieţii aşa cum ar fi trebuit să fie.

Făcusem multe lucruri odioase în viaţa mea, stătusem deoparte şi mă privisem făcându-le; sau închisesem ochii, aşa cum faci când e vorba de un prieten vechi şi drag, dar necinstit. Aşa că am încercat să nu mă gândesc la cuvântul „trădare” când mi-am ridicat faţa ca să-l las pe Felix să mă sărute şi, atunci când mi-a cerut din nou să mă căsătoresc cu el, cred că am acceptat.

* * *

M-am trezit a doua zi de dimineaţă în dormitorul lui Felix din Mayfair. Trupul lui greu zăcea în pat lângă mine, mare ca un munte. Noaptea trecută făcusem dragoste ca nişte străini care s-au cunoscut întâmplător. Îmi amintise de una din acele nopţi din Shanghai când mă culcam cu un client anonim. Avusese loc o tranzacţie: se promisese ceva material şi se primise ceva material.

Mi-am pus halatul greu din brocart pe care îl lăsase lângă pat pentru mine şi m-am dus la fereastră să privesc oraşul care se trezea încet. Am auzit clopoţelul omului cu brioşele răsunând pe stradă.

Dimineaţa e perfectă pentru reproşuri. Cum am putut să-i fac aşa ceva lui Michael? Când m-am gândit la viaţa pe care mi-o aminteam, el fusese mereu alături de mine: în noaptea aceea în Shanghai, când mă lăsasem copleşită de disperare, în Berlin, când îl sunasem din locuinţa lui Andrei, îngrozită că aş putea ajunge în închisoare. Mă salvase de fiecare dată. Cum am putut să-l trădez acum?

Şi totuşi, ce eram pentru el decât o povară? La fel ca toţi ceilalţi, nu mă voia decât pentru că era posibil să fiu Anastasia. În clipa în care voi înceta să mai fiu un mister pentru el, îşi va pierde interesul, voi deveni o piedică. Nu putea sta în Londra o veşnicie. Avea ambiţii care nu includeau o soţie şi un copil, de asta eram sigură. Vor mai fi femei după mine, tot aşa cum au fost multe femei înaintea mea. Va fi mai fericit fără mine. Poate că va fi chiar uşurat când va vedea că am plecat.

Am încercat să-mi imaginez faţa lui, să-mi imaginez ce expresie ar fi putut avea dacă i-aş fi spus că port în pântece

copilul lui. Oricât aş fi încercat, nu reuşeam să văd o expresie fericită, ci doar una de animal prins în capcană. Poate că în viitor ar putea chiar să dea vina pe mine pentru situaţia lui grea.

Trebuia să fie liber să-şi urmeze visurile, tot aşa cum şi eu trebuia să fiu liberă să mi le urmez pe ale mele.

Iată. O făcusem. Mă convinsesem.

MICHAEL

O cocioabă construită din cherestea veche, bătută de ploaie şi de vânt, jumătate din ea înclinată spre pământ, întreaga structură dând impresia că se poate rupe în două în orice clipă. M-am întrebat câţi ani stătuse aşa. Mi-am imaginat anotimpuri nesfârşite de îngheţ şi dezgheţ, pământul mişcându-se întruna sub fundaţii.

Casa stătea ghemuită printre umbrele negre ale molizilor şi pinilor, cu faţa spre întinderea de fabrici şi rafinării care era oraşul Sverdlovsk. O pată de fum negru se zărea ieşind pe coş, mânjind cerul de un albastru rece.

Cocioaba nu avea gard, iar curtea era plină de maşinării vechi şi de tinichele ruginite. De un stâlp era legată o capră, gheaţa strălucind în blana ei încâlcită. Animalul s-a uitat la mine cu o curiozitate beligerantă. Am tremurat, simţind tensiunea ca pe o mâncare rece şi grasă căzută greu la stomac.

Capra a behăit pe neaşteptate şi am simţit cum mi se ridică nivelul de adrenalină. Am înjurat animalul printre dinţi şi am urcat pe verandă. Scândurile au scârţâit alarmant sub picioarele mele.

Uşa de la intrare era deschisă, dar casa era cufundată în întuneric, nu ardea nici o lumină înăuntru. Au trecut câteva clipe până când ochii mei s-au obişnuit cu bezna. Apoi, am văzut o pereche de ochi uitându-se la mine din pragul uşii şi am făcut un pas înapoi, şocat.

Era o femeie în vârstă, care purta un şal, o rochie lungă şi neagră şi ghete bărbăteşti. Rochia şi şalul de lână erau găurite, iar ghetele erau pline de noroi. Femeia nu mai avea decât trei dinţi în gură. Pielea de pe faţă îi atârna ca un sac vechi şi uzat. Mirosea toată a fum şi a varză fiartă.

Deşi ştiam că mă aştepta, femeia se uita la mine de parcă tocmai picasem din cer, reuşind să pară atât curioasă, cât şi îngrozită. Am dat să mă prezint, dar ea mi-a întors pur şi simplu spatele şi a intrat din nou în casă târşâindu-şi picioarele, fără să

mă invite înăuntru. N-aveam altceva de făcut decât să o urmez.

După cum era de aşteptat, nu era prea multă mobilă în casă: un fotoliu supraîndesat, o sobă din lemn la piciorul căreia se afla o pereche de ghete enorme. Ale soţului ei, bineînţeles. Pe perete era o fotografie înrămată de-a lui Lenin şi o alta reprezentând un bărbat îmbrăcat în negru, cu o mustaţă ţepoasă şi un pistol ţinut eroic în mâna dreaptă. Mi-am zis că ăsta trebuie să fie el.

Omul care l-a împuşcat pe ţar.

Zaharia Petrovici Ermakov nu mai era un gigant al revoluţiei. Singura asemănare între omul pe care l-am văzut eu şi omul din fotografie era mustaţa neagră şi mare. Zăcea pe un pat de lemn în celălalt capăt al camerei, înconjurat de grămezi de cuverturi. Nu părea să cântărească mai mult de patruzeci de kilograme. Nu mai avea carne pe el şi, prin pielea asemănătoare unui pergament, îi puteam distinge forma craniului. Avea o crustă de sânge uscat în colţul gurii şi pete întunecate şi imposibil de identificat pe perne. Respiraţia lui era urât mirositoare şi m-am străduit mult să nu-mi întorc capul în altă parte.

— Tu eşti ziaristul? a croncănit el.

Am încuviinţat din cap. Din câte ştiam, moartea îi intimida pe oameni. Le vedeai frica în ochi. Dar nu şi în cazul lui Ermakov. Poate că trupul lui se micşora, dar ochii îi ardeau ca nişte cărbuni şi pe faţa lui nu se citea decât ura.

Soţia lui mi-a indicat scaunul de lemn aflat lângă pat, iar eu m-am aşezat pe el. La picioarele mele era un vas pătat de fiere. Am simţit că mi se întoarce stomacul pe dos.

— Sunt pe moarte. Ţi-au spus?

Am încuviinţat din cap.

— E din cauza cancerului. Plămânii mei… sunt distruşi.

Privit de aproape, părea un om în vârstă, dar, după calculele mele, cred că avea vreo patruzeci de ani. M-a privit cu acei ochi îngrozitori.

— Am înţeles că vrei să ştii despre… ţar.

— Ai fost acolo?

A zâmbit. Dinţii lui erau maro şi stricaţi din pricina ţigărilor. Şi degetele lui aveau culoarea rahatului. Pe încheieturile mâinilor avea nişte cicatrici purpurii care arătau livide pe fundalul pielii lui albe.

— Ţarul a făcut asta, a murmurat.

— Ţarul?

— Nouă ani în lagăre. Ticăloşii ăia!

— Ai avut noroc că ai supravieţuit, am zis, încercând să stabilesc o relaţie cu această fiinţă.

Trebuia să aflu povestea asta, să scot tot ce puteam de la el. Îmi era teamă să nu se răzgândească şi să nu mai vrea să vorbească cu mine.

— N-a fost noroc. Pe atunci eram puternic şi mi-am promis că voi supravieţui ca să-i fac pe… ticăloşii ăia să plătească.

Şi-a întins o încheietură spre mine.

— Am fost ţinut în cătuşe un an întreg. Durerea din încheieturi a persistat luni de zile, chiar şi după… după ce mi-au scos cătuşele. Au zis că o să… îmi pierd mâinile. Dar nu mi le-am pierdut. Cu mâna asta… cu mâna asta l-am împuşcat pe ticălosul ăla în cap.

— Dumneata l-ai împuşcat pe ţar? am întrebat.

— Da. Eu am fost… Eu…

Nu l-am crezut atunci şi n-o să-l cred niciodată. Deşi cele mai multe din lucrurile pe care mi le-a spus s-au dovedit ulterior a fi adevărate, eu tot sunt de părere că Iurovski a fost cel care l-a omorât pe ţar. În anii care au urmat după ce Ermakov a prezentat propria versiune a evenimentelor, vreo şase bărbaţi au pretins că ei au fost cei care au tras glonţul fatal. Toţi voiau să fie ucigaşul ţarului.

Ermakov rânjea la mine, urmărindu-mi reacţia, încântat că declarase chiar pe patul de moarte că era un ucigaş. Cu siguranţă nu-l aştepta Dumnezeu pe lumea cealaltă. Lasă comunismul, gloria lui eternă era aici şi acum.

— Ai fost paznic la casa Ipatiev?

— Nu doar paznic. Eu şi Iurovski eram şefii. Ticălosul ăla şi-a însuşit tot meritul. Dar eu am fost cel care a făcut ce-a fost mai greu. De aceea… De aceea Sverdlov m-a numit pe mine şef de echipă la fabrică. Asta a fost toată răsplata pe care am primit-o pentru… Faptul că le-am făcut treaba murdară… Asta a fost tot…

Cuvintele i-au fost întrerupte de un acces de tuse. Faţa i s-a făcut roşie ca racul şi soţia lui a venit repede, a luat vasul şi i l-a ţinut sub bărbie în timp ce el se îneca şi scuipa, încercând să respire. Am crezut că o să moară pe loc. M-am ridicat în picioare, îngrozit şi fascinat de această mică scenă grotescă. În cele din urmă, Ermakov a tras aer în piept, din gură curgându-i sânge şi fiere.

Respiraţia lui era şuierătoare. Ar fi putut să o audă chiar şi cei din Piaţa Revoluţiei. Accesul de tuse l-a epuizat şi a zăcut mult

timp gâfâind, incapabil să vorbească.

În cele din urmă, i-a făcut semn din cap soţiei lui ca să-i comunice că şi-a revenit, iar ea a ieşit repede afară să golească vasul în curte. Ce noroc pe puii ăia de găină! M-am aşezat din nou pe scaun, tulburat. Ermakov a întins o mână osoasă şi a bătut cu degetul pe pagina carnetului meu ca să-mi arate că voia să iau notiţe.

— Am fost acolo… în ziua în care ţarul şi ţarina au ajuns aici, în Sverdlovsk. Îmi închipuiam că el o să fie cine ştie ce Ivan… cu nişte ochi roşii şi cu o barbă deasă şi mare cât o zi de post, dar nu era decât o fiinţă patetică; puteai să-l dărâmi dintr-o suflare.

A început să tuşească din nou, dar a reuşit să ţină lucrurile sub control.

— Şi ea… vacă germană grasă! Voia să o împingem în scaunul ei cu rotile. Am făcut-o pe căţeaua aia bătrână să meargă.

A zâmbit amintindu-şi cu drag de această răutate, de parcă şi-ar fi amintit de un nepot preferat.

— În prima zi, căţeaua aia germană ne-a făcut liste de bucate, scrise pe nişte cartonaşe aurite; voia să-i aducem… tot felul de mâncăruri scumpe. De parcă am fi fost servitorii ei. Am aranjat-o noi curând. A mâncat ce-am mâncat şi noi. Supă şi… legume.

M-am întrebat cât avea să dureze interviul. Părea prea slab să vorbească mult, înainte ca un nou acces de tuse să-l oprească. Primul îl slăbise atât de mult, încât credeam că, dacă va avea un alt acces, o să leşine sau o să facă o criză. Eram nerăbdător. Nu voiam să ştiu despre ţar; voiam să aud doar despre Anastasia.

— Îţi aminteşti când au sosit ceilalţi?

— Marinarul — nu mai ştiu cum îl chema — cu ţareviciul în braţe…?

— Îţi aduci aminte de cea mai mică dintre prinţese, Anastasia?

A fost nevoit să se gândească la asta.

— Erau drăguţe prinţesele. Eu am vrut să ne satisfacem poftele cu ele, dar Iurovski… Acum n-o să ştiu niciodată cum e să i-o tragi unei mari ducese.

N-am crezut niciodată că i-aş putea dori cuiva să sufere. Dar, în timp ce stăteam acolo, prefăcându-mă că sunt de aceeaşi părere cu monstrul ăsta, o parte din mine l-a blestemat să se mai chinuiască aşa vreo câteva săptămâni. Nu mai întâlnisem pe nimeni care să aibă atâta ură în suflet. Mi-am imaginat un sac plin de duşmănie, o bubă plină de propriul venin, mâncându-l din interior ca nişte viermi.

— Nu-ţi mai aduci aminte de Anastasia?

Întrebările astea începeau să-l enerveze.

— Erau toate la fel. Cui îi pasă?

— Îmi povesteai… Despre noaptea în care au murit.

A zâmbit din nou, amintirea morţii ţarului înveselindu-l.

— Am găsit minele astea, la vreo şaisprezece kilometri în afara oraşului… nişte mine părăsite. În locul ăsta a ales Iurovski să fie arse trupurile. Am adunat nişte canistre mari cu benzină, lemne de foc şi acid şi am trimis totul acolo. În noaptea execuţiei… am luat un camion în care am pus o duzină de pături şi l-am dus în Piaţa Catedralei. I-am spus şoferului… să dea cu spatele până în faţa intrării de la subsol, să lase motorul pornit şi să facă… să facă cât mai mult zgomot posibil.

— Dumneata unde erai?

— În casă. Unde crezi? Nu aveam de gând să ratez execuţia pentru nimic în lume.

Cadavrul din faţa mea începea să obosească. Soţia lui i-a adus un pahar cu ceai negru rece. El l-a lipăit, apoi a pus paharul deoparte fără să spună nimic. Femeia s-a dus să se aşeze din nou în întuneric. M-am întrebat ce o făcea să-i fie atât de devotată. Poate că fusese mai bun ca soţ decât ca temnicer.

Sau poate că îi era chiar şi acum teamă de el.

— Nimic n-a mers bine în noaptea aia, a continuat Ermakov cu o voce atât de răguşită, încât am fost nevoit să mă aplec spre el, deşi îmi era silă de respiraţia lui urât mirositoare. A fost vina lui Iurovski.

Am stat acolo, neîndrăznind să-l întrerup.

— Le-a luat o oră să fie gata. Fetele… aveau perne cu ele… pe care să stea în maşină. Mi-am zis că ăsta e un lucru al naibii de amuzant… I-am dus… pe toţi la subsol, le-am zis că trebuie să-i evacuăm… că vine Armata Albă… Îmi aduc aminte că ţarul a zis: „Ei bine, o să… o să plecăm în sfârşit din locul ăsta.” Apoi am auzit camionul.

S-a oprit, epuizat. Plămânii lui scoteau un sunet şuierător de fiecare dată când respira.

— Iurovski a intrat înăuntru şi a citit sentinţa. Eu stăteam chiar în spatele lui… Am văzut faţa ticălosului… Nu-i venea să creadă.

A început să râdă şi l-a apucat un nou acces de tuse. M-am îndepărtat de acea respiraţie îngrozitoare.

— Ţarul nu putea auzi din pricina… zgomotului făcut de camion… Şi Iurovski a fost nevoit să… repete. Ştiam că voia s-o

facă el… dar îmi promisesem mie acest… privilegiu… Mi-am scos pistolul şi m-am… M-am aplecat peste umărul lui şi l-am împuşcat pe ţar în faţă.

A respirat adânc şi hârâit. Ochii i s-au luminat. A repetat cuvintele, de parcă ar fi fost o absolvire de păcate.

— Eu l-am împuşcat pe ţar… Eu… Să le spui asta celor de la ziar, bine?

Am încuviinţat din cap, simţind că-mi vine să vărs.

— A căzut jos şi nu s-a… mai mişcat. Apoi Iurovski… a împuşcat-o pe căţeaua aia germană în gură… Cu pistolul Mauser. Lucrurile au luat-o razna, trăgeau toţi peste umerii celorlalţi, nu era destul loc în cadrul uşii. Am fost surd… o săptămână. Camera s-a umplut de fum, nu mai puteam să-i împuşcăm… Câţiva s-au speriat…

Şi atunci s-a întâmplat iar; vorbise prea repede şi l-a apucat un nou acces de tuse, atât de puternic, încât i-au ieşit ochii din orbite. S-a agăţat de soţie cu o mână scheletică, iar eu am crezut că-i sunase ceasul. Capul i-a căzut din nou pe pernă şi am crezut că a murit. Dar ochii aceia negri s-au întors spre mine, iar el a zâmbit; era un zâmbet înspăimântător, care m-a făcut să simt fiori reci pe şira spinării.

Am aşteptat să-şi recapete puterile. După o vreme, a început din nou să vorbească, reluând firul povestirii de unde îl lăsase.

— De-abia mai târziu am aflat că… femeile aveau bijuterii băgate în… corsetele lor; gloanţele ricoşau pur şi simplu în ele… A fost un noroc că n-a murit… nimeni.

A râs la mica lui glumă.

— Nimeni dintre ai noştri. În cele din urmă s-au terminat gloanţele… Ofiţerii Ceka au fost nevoiţi să-i omoare… cu baionetele.

— Dumnezeule! m-am auzit murmurând.

— Nu ştii ce greu e… Să omori unsprezece oameni.

— Sper să nu fiu nevoit să aflu niciodată, am răspuns în engleză.

— Toţi oamenii din oraş au auzit împuşcăturile… Am alergat înăuntru să văd ce se întâmplă… N-aveai loc să te mişti pe coridor şi în tot acest timp şoferul camionului… ambala motorul. În cele din urmă s-a terminat. Iurovski le-a spus tuturor… să ia pălăriile şi hainele celor morţi… să adune inelele, colierele şi ceasurile… şi să le pună pe toate într-un colţ. Era soldatul tipic, făcea totul… ca la carte. Dar era… un idiot, desigur, la fel ca toţi

ticăloşii ăia… A dat-o rău în bară în noaptea… aia.

A început să râdă şi o spumă roz s-a format în colţul gurii lui.

— Am înfăşurat cadavrele în pături şi le-am pus… în camion. Pernele, poşetele, papucii… totul era plin de sânge… Era sânge peste tot. Exact ceea ce Iurovski a spus că nu… vrea. Dar asta se întâmplă… când trebuie să omori oamenii ciomăgindu-i şi… înjunghiindu-i.

O altă tuse tabagică.

— Am plecat spre… minele părăsite. Era deja două noaptea când… am pornit la drum. Drumurile erau pline de noroi… Ne-a luat două ore să parcurgem şaisprezece kilometri, roţile alunecau… în noroi. Începeau să se ivească zorile… când am ajuns acolo.

— Aţi ars cadavrele atunci?

A dat negativ din cap.

— Nu era timp.

Mi-am dat seama că partea asta nu-l interesa deloc.

— De ce nu?

— Nu voiam să o facem pe lumină… Oamenii aveau să vadă fumul. Ştiam că soldaţii din Armata Albă nu erau… departe. Nu voiam să… le spună cineva unde erau cadavrele…

— Şi ce s-a întâmplat?

Dar Ermakov era epuizat. A dat din umeri.

— Anastasia a supravieţuit, am zis eu, ca să-l fac să vorbească din nou.

— N-a supravieţuit nimeni.

— Anastasia trăieşte, am repetat.

Agitat, Ermakov a încercat să se ridice în capul oaselor.

— Au murit toţi!

— Aţi lăsat cadavrele acolo toată ziua. Dacă ea a supravieţuit gloanţelor şi baionetelor?

— Am pus pe cineva să păzească trupurile! Când m-am întors în seara următoare… le-am numărat! Erau… toate acolo! Am văzut-o pe Anastasia!

M-am întrebat dacă puteam să-l cred.

— Ai văzut-o?

— Unsprezece trupuri! În seara următoare ne-am întors şi le-am ars feţele… cu acid… Apoi le-am stropit cu benzină şi le-am dat foc. N-a mai rămas nimic din nici o prinţesă, din nici unul…! Au murit toţi. Şi eu… Zaharia Petrovici Ermakov… am fost cel care l-a omorât pe…

A început iar să tuşească, dar de data asta a ţinut-o aşa la nesfârşit. S-a agăţat de umerii nevestei de parcă ar fi fost sub apă şi ar fi vrut să iasă la suprafaţă. Se îneca în propriul sânge. Mi s-a părut un sfârşit potrivit pentru el.

Dar criza a trecut. Femeia s-a uitat la mine şi a clătinat din cap. Interviul se terminase. Ermakov zăcea în pat, cu ochii daţi peste cap, respirând hârâit. Era un zgomot îngrozitor. Am plecat.

Afară, în curte, m-am simţit încălzit de razele slabe ale soarelui. Pădurile întunecate de pini se întindeau de-a curmezişul spaţiilor vaste, sub un cer de un albastru spălăcit. Era partea cea mai caldă a acestei zile de primăvară, dar eu am început să tremur. Acum ştiam ce se întâmplase cu ţarul şi cu familia lui. Aşa cum spusese Ermakov, Anastasia era moartă. Nu avusese cum să supravieţuiască gloanţelor şi baionetelor.

Asta era partea amară a rezolvării unui mister. Uneori e mai rău să ai o certitudine îngrozitoare decât nişte licăriri de speranţă. Ştiam; aş fi vrut să nu ştiu.

ANASTASIA

Îmi făcusem valizele şi le lăsasem lângă uşă. Am pus plicul pe poliţa şemineului şi m-am dus la fereastră să mă uit după birjă. Felix spusese că avea să vină la ora unsprezece să mă ia şi să mergem apoi la gara Waterloo. De acolo urma să luăm trenul spre Southampton şi să plecăm cu vaporul spre New York.

Am aruncat o ultimă privire prin apartament şi am simţit că mă cuprinde regretul. Mi-am zis din nou că nu aveam de ales.

O birjă a oprit afară în dreptul intrării, am auzit zgomotul copitelor pe caldarâm şi am dat să-mi iau valizele. Apoi am văzut un bărbat coborând din birjă şi mi-am dat seama că nu era Felix. Am simţit o strângere de inimă.

Am vrut pur şi simplu să fug. Nu puteam da ochii cu el.

Dar nu aveam unde să fug şi nu aveam ce altceva să fac decât să stau acolo cu spatele la fereastră şi să aştept să se deschidă uşa. I-am auzit paşii pe scară, am auzit cheia răsucindu-se în broască. Apoi, Michael a apărut în prag, cu valiza lui uzată în mână şi nebărbierit de o zi. A zâmbit uşor nesigur, dar zâmbetul i-a pierit când a văzut cele două valize de lângă uşă.

M-a privit stând acolo, cu haina pe mine şi cu pălăria pe cap; n-o să uit niciodată expresia de durere enormă de pe faţa lui. M-am urât atunci mai mult decât o făcusem vreodată, iar eu sunt o

persoană care are de ce să se urască.

— Nu e chiar primirea la care m-am aşteptat, a spus sec.

Am închis ochii; nu puteam suporta să mă uit la el. Dumnezeu să mă ierte!

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat.

— Plec.

— Şi unde vrei să te duci?

— La New York. Am cunoscut pe altcineva.

Am deschis din nou ochii; pe faţa lui se citea un amalgam de sentimente: furie, nedumerire, neîncredere.

— Pe altcineva?

— Îmi pare rău.

— Îţi pare rău. Asta-i tot?

A aşteptat să-i dau o explicaţie şi, când a văzut că nu spun nimic, a adăugat:

— N-am lipsit decât o lună.

— N-are nici o legătură cu tine.

— Ce vrei să spui?

Cum puteam să-i explic? Nu puteam.

— Îmi pare rău.

— Îţi pare rău, a repetat el, de parcă ar fi fost o obscenitate.

— Michael, sunt ea. E adevărat. Am întâlnit pe cineva care m-a cunoscut înainte.

— Un alt Banişevski? a întrebat, înghiţind cu greu. Sper că are asigurare de viaţă.

— Mă ţine minte de la Ţarskoe Selo.

— Cine e?

— Îl cheamă Felix Rifkin, iar tatăl lui era…

— Am întâlnit şi eu pe cineva care te-a cunoscut înainte. Când am fost în Sverdlovsk. Te cunoştea foarte bine pentru că era acolo în noaptea în care ai murit. I-a ajutat pe ofiţerii ceka să te omoare în bătaie cu paturile puştilor, apoi ţi-a turnat acid pe faţă şi te-a îngropat în pădure, la şaisprezece kilometri în afara oraşului.

Am crezut că o să mi se facă rău.

— Minţi!

— Era acolo. Nu ştiu ce ţi-a spus Rifkin ăsta, dar e un mincinos. Marea ducesă Anastasia a murit. Nu ştiu cine eşti, dar nu eşti acea Anastasia Romanov. Mă asculţi?

Dar nu-l ascultam. Văzusem adevărul în ochii lui Felix Rifkin. Întreaga mea viaţă era o sală de oglinzi. Felix îmi adusese în

sfârşit certitudinea. Nu voiam să-l cred pe Michael, nu puteam.

— Michael, îşi aduce aminte chiar şi de aluniţa pe care o am pe umărul drept.

— Asta nu dovedeşte nimic.

Ce ciudat! Mi se părea că mă lupt pentru viaţa mea. Mă simţeam cu adevărat disperată.

— De unde ştii că n-a minţit rusul ăsta de care vorbeşti tu? Chiar crezi că ar vrea să ştie o lume întreagă că a făcut o treabă de mântuială? Bolşevicii mint, toţi oamenii mint.

— Chiar şi tu, se pare. Ai spus că mă iubeşti.

Birja lui Felix a oprit afară la intrare.

— Îmi pare rău, nu pot să fac asta, am spus şi mi-am luat valizele.

Am crezut că poate o să încerce să mă oprească, dar n-a făcut-o. Atât de tipic pentru el! Nu asta fusese povestea noastră de la bun început?

— Nu-mi vine să cred că faci aşa ceva, a zis.

— Nici mie, am răspuns şi am ieşit pe uşă, trecând pe lângă el.

Am auzit uşa de la apartamentul de jos deschizându-se şi doamna Stanton a scos capul afară să se uite pe hol.

— Târfă! a şuierat ea când am trecut pentru ultima dată pe lângă ea.

M-am uitat în sus când m-am urcat în birjă. Am crezut că o să-l văd pe Michael la fereastră. N-a fost aşa.

Nu mai era nimic altceva de făcut. Anastasia Romanov s-a urcat în birjă cu Felix Rifkin şi s-a dus să-şi caute destinul în New York.

PARTEA a V-a

NEW YORK ŞI SHANGHAI, 1929

ANASTASIA

M-am trezit când am auzit ceasul deşteptător, unul din acele ceasuri produse în masă pe care le puteai cumpăra în orice magazin din orice oraş din Statele Unite. Era la modă zilele astea să fii trezit de un astfel de dispozitiv, şi nu de un servitor. Ceasul avea chiar şi un cadran luminos ca să poţi vedea ora în toiul

nopţii. Lumea se schimbase foarte mult după război.

Servitoarea îmi pregătise deja baia. După aceea, m-am îmbrăcat şi m-am dus în sala de mese, unde servitoarea servea micul dejun. Doamna Rifkin era deja acolo, bându-şi cafeaua de dimineaţă. Sofia, sora lui Felix, încă mai dormea. Era puţin probabil să o vedem înainte de prânz.

Felix era deja la birou. Pleca în fiecare zi imediat ce se crăpa de ziuă şi nu se întorcea înainte de şapte sau opt seara.

Acum locuiam pe Fifth Avenue, una din cele mai elegante zone din New York, într-un apartament cu unsprezece camere decorate în ultimul stil Art Deco. În afara faptului că ne întreţinea pe noi trei, Felix mai avea trei servitori care locuiau în apartament, precum şi o cusătoreasă, o spălătoreasă şi un şofer pentru automobilul Hispano-Suiza. Îşi ţinuse promisiunea că voi trăi în stilul de viaţă cu care eram obişnuită. Dar mă întrebam uneori: a cui viaţă? A oricui ar fi, e una foarte uşoară.

I-am murmurat bună dimineaţa doamnei Rifkin şi m-am aşezat la masă. Una din servitoare mi-a turnat cafea în ceaşcă. Chiar şi aici în cuibul nostru auzeam murmurul traficului de pe Fifth Avenue prin ferestrele de la terasă.

Am luat ziarul *New York Times* şi l-am răsfoit, căutând ceva interesant: iar insuficienţă de alimente în Rusia. Era al cincilea an când se aplica noua politică economică a lui Iosif Stalin şi producţia de alimente se întorcea la aceleaşi niveluri la care era atunci când ţarul era pe tron. Cam asta se alesese de hrănirea maselor. Fusese atât de uşor să dea vina pe Nicolae pentru tot ce nu mergea bine în Rusia! Acum avuseseră revoluţia şi vărsarea de sânge pe care o voiseră, dar săracii tot n-aveau ce mânca.

Titlurile din ziar erau toate despre preţurile în creştere de pe piaţa titlurilor de valoare. Nu exista nimeni în New York care să nu facă tranzacţii; citeai în fiecare zi în ziarul *Times* câte ceva despre această ultimă modă: o matroană din Park Avenue se plângea că-şi pierduse bucătăreasa pentru că refuzase să-i instaleze în bucătărie propriul teleimprimator automat, o văduvă bogată din Queens se plângea că şoferul ei nu venea la lucru decât după ce se închidea piaţa. Chiar şi cusătoreasa familiei Rifkin îl uluise într-o dimineaţă pe Felix întrebându-l dacă credea că ultima întrerupere a tranzacţiilor de pe piaţă însemna sfârşitul creşterii preţurilor sau era doar o reajustare tehnică. Era incredibil că servitorii ştiau despre lucrurile astea.

Era ca o nebunie care cuprinsese tot oraşul, toată ţara. Cinematografele şi teatrele voiau să pună teleimprimatoare automate în foaier pentru clienţii lor.

Felix era bineînţeles unul din jucătorii importanţi. Casa lui de comerţ nu se putea compara cu case mari precum cea a lui J.P. Morgan, dar rula o sumă de cinci milioane de dolari şi succesul lui se oglindea în speculaţiile în creştere cu titluri de valoare la bursa de pe Wall Street.

Am dat pagina. În Anglia era un nou guvern laburist, condus de Ramsay MacDonald; Leon Troţki cerea azil acolo. La Paris, America, Anglia şi Franţa ratificaseră Planul Young, care avea să-i permită Germaniei să le plătească pagubele de război până în 1988. M-a făcut să mă gândesc la perioada petrecută de mine în Berlin ca doamna contesă Banişevski, la oamenii care mureau de frig în parcuri şi care beau înlocuitor de cafea. Se pare că aveau să mai trăiască aşa încă vreo şaizeci de ani.

Un anunţ din ziar mi-a atras atenţia. Era un nume familiar, unul din prietenii lui Felix, un conte italian, care explica valoarea unei noi emisiuni de titluri de valoare, pretinzând că aceasta oferea siguranţă proprietăţilor lui de lângă Milano. Pe pagina următoare, o aristocrată franceză pretindea că le va servi doar un singur fel de bere de ghimbir prietenilor ei care erau agenţi de schimb. Bere de ghimbir! Nici un agent de schimb n-ar fi atât de nesimţit încât să le servească musafirilor lui băuturi răcoritoare. Prohibiţia era pentru cei săraci.

Bani, totul se rezuma la bani. M-am întrebat ce s-ar întâmpla dacă aş ajunge vreodată să-mi susţin cauza la tribunal şi să le dovedesc tuturor că sunt marea ducesă a Rusiei. Aş fi asaltată cu oferte să vând săpun şi ţigări?

— Ce faci azi? m-a întrebat doamna Rifkin.

— Iau cafeaua cu familia Metrevelli la unsprezece.

— Cred că o să vin şi eu cu tine.

Ochii noştri s-au întâlnit pentru o clipă; ne aştepta o altă zi lungă şi obositoare în care nu aveam absolut nimic de făcut. Cea mai importantă decizie a noastră avea să fie ce pantofi şi ce rochie să purtăm. După cafeaua cu familia Metrevelli, aveam să luăm prânzul la Waldorf-Astoria sau la Ritz, să ne ducem la o expoziţie de artă la ora trei, la o întâlnire a comitetului Fondului pentru Orfani „Sainte Catherine” la ora patru şi o altă zi înfierbântată pe baricade avea să se termine. Apoi urma întoarcerea acasă pentru coctailuri şi o cină târzie cu un soţ care

era de multe ori epuizat şi invariabil prea ocupat de munca lui.

Asta era viaţa mea ca prinţesă.

Îl invidiam pe Felix. Avea unde să se ducă, locuri în care i s-ar fi simţit lipsa dacă nu îşi făcea apariţia. Între timp, eu stăteam închisă în castelul meu Art Deco, plictisindu-mă de moarte în fiecare nesfârşită şi strălucitoare zi.

Imaginează-ţi un cuibuşor al dragostei,
Acolo unde cresc trandafirii,
Imaginează-ţi acelaşi cuib dulce al iubirii
Şi gândeşte-te ce-ţi poate aduce un an...

Sunetul zgârietor al gramofonului Sofiei s-a auzit din salonul unde tânăra noastră prinţesă stătea întinsă pe un şezlong cu o compresă rece pe frunte, revenindu-şi după o altă noapte în cârciumi. Biata şi palida Sofia, care suferea mereu cu vitejie!

Rachel a intrat alergând în cameră, bona ei, Maggie, târşâindu-şi picioarele în urma ei. Rachel ţipa pentru că se rupsese capul păpuşii. Era una din acele jucării ultimul răcnet; putea să zică „mama” când trăgeai de sfoara din spatele ei. Avea un cap din plastic în loc de porţelan, iar vânzătorul de la Macy spusese că era imposibil de rupt, dar nu există aşa ceva atunci când pui o jucărie în mâinile unui copil mic.

— Dragă Rachel, nu ţipa, fii fetiţă cuminte, a murmurat Sofia. Mătuşa ta Sofia are o durere îngrozitoare de cap.

El spală vase
Şi hăinuţe de copii,
E foarte ambiţios,
Chiar ştie să coasă...

Am luat-o pe Rachel în braţe şi am liniştit-o cu un semn din cap pe Maggie, care se scuza că fusesem deranjată. Mi-am dus îngeraşul în bucătărie şi am trimis-o pe Maggie să aducă nişte lipici, sa vedem dacă puteam repara noi păpuşa.

Dar nu uitaţi, oameni buni,
Că asta primiţi, oameni buni,
Dacă petreceţi pe cinste.

După ce am consolat-o pe Rachel, am început să meşteresc la

păpuşă. În sfârşit aveam ceva folositor de făcut! În timp ce meşteream, m-am gândit la ceea ce în casa familiei Rifkin era cunoscut drept „Cazul”. E eludat, dar în ultima vreme — nu-mi aminteam exact când — începusem să mă întreb dacă mai avea într-adevăr vreo importanţă. Dacă un judecător ar hotărî că sunt Anastasia, chiar m-ar face fericită lucrul ăsta? Dacă deveneam Anastasia, avea asta să-mi schimbe sentimentele?

Acum nu eram deloc sigură că ştiam răspunsul la aceste întrebări.

Bătrâna împărătească murise de un an, iar fiicele ei locuiau acum în Windsor şi se aflau sub protecţia regelui George. Romanovii se stabiliseră în exil — în Berlin, în Franţa şi în New York — de parcă ar fi fost vorba de nişte căsătorii aranjate, îmbătrânind şi vorbind din ce în ce mai rar de Nicolae şi de Sankt Petersburg. În Rusia, Stalin nu dădea deloc semne că şi-ar pierde puterea, în ciuda foametei generalizate şi a izolării ţării de restul lumii.

Părea într-adevăr că Anastasia nu mai avea nici o importanţă.

Dar Felix era hotărât să nu renunţe. Angajase un avocat, Martin Lachter, să înainteze autorităţilor germane o cerere prin care să mi se stabilească identitatea şi să croiască drum revendicării succesiunii Romanovilor. Avea să fie o cale lungă şi anevoioasă, căci petiţia mea nu era singura; femeia căreia Felix îi spunea „ţăranca aia poloneză”, Anna Andersen, locuia acum în Long Island şi îşi angajase şi ea un avocat.

Felix m-a trimis la un prieten de-al lui care era psihiatru şi am petrecut multe după-amieze întinsă pe o canapea în Upper East Side. Psihiatrul mi-a spus că îmi reprimasem amintirile pentru că erau prea dureroase pentru mine. Ca să-i fac pe plac, i-am povestit în detaliu fantezii inspirate din amintirile altora, scenarii ţesute din fotografii şi relatări adunate de la oamenii pe care îi întâlnisem în Berlin.

Psihiatrul i-a spus lui Felix că făceam progrese şi s-a dus vestea în colonia rusă că doctorul era dispus să depună mărturie la tribunal că eram într-adevăr Anastasia Romanov.

Singura persoană care nu era convinsă eram eu.

Felix m-a dus la un alt prieten de-al lui care era psihiatru şi care experimenta hipnoza. Acesta m-a hipnotizat, ca să poată cerceta ceea ce el numea „subconştientul” meu şi să recupereze amintirile despre care spunea că sunt blocate acolo. Şi el a pretins că a făcut progrese semnificative, dar era un impostor şi

eu eram singura care ştia asta. Doctorii ăştia aveau nevoie de Anastasia mai mult ca mine.

La cererea lui Lachter, Felix m-a internat la spitalul Mount Sinai pentru o examinare fizică completă. Rezultatele au fost încurajatoare. Fusesem întotdeauna conştientă de picioarele mele; degetul cel mare de la piciorul drept era îndoit, formând un cocoloş destul de urât. Doctorii aveau o denumire medicală pentru asta: *hallux valgus;* se pare că era una din ciudăţeniile fizice ale fiicelor ţarului, exact aşa cum îmi spusese Andrei cândva.

Pe omoplatul meu drept au găsit o cicatrice mică şi albă de la o aluniţă care fusese scoasă şi care era chiar în locul unde se ştia că Anastasia avusese un astfel de semn. După părerea lui Felix şi a lui Lachter, ceea ce era şi mai important era faptul că doctorii au găsit de asemenea în spatele urechii mele drepte o adâncitură de doi centimetri despre care au fost de acord că ar fi putut fi făcută de trecerea unui glonţ. Se părea că cicatricea triangulară de pe piciorul drept se potrivea cu urma unei baionete ruseşti.

Mi-au făcut şi radiografii la cap, care au arătat că suferisem cândva o fractură gravă în regiunea temporală dreaptă a craniului. Doctorii i-au spus lui Felix că astfel de răni puteau avea ca rezultat ceea ce numeau ei amnezie psihogenă traumatică, lucru care însemna că era posibil să existe nu numai un motiv de ordin emoţional pentru care îmi pierdusem memoria, ci şi un motiv fiziologic real. Au zis că leziunile provocate cortexului temporal drept ar putea duce la pierderi serioase de memorie.

Soţul meu şi avocatul lui erau încântaţi de aceste descoperiri. Dar mie încetase să-mi mai pese atât de mult. Nu ştiam decât că mă săturasem să fiu doamna Felix Rifkin. Acum eram o prinţesă căreia nu-i mai lipsea decât titlul, iar drumul pe care mergeam părea monoton, flexibil şi plin de bogăţii; dar era de asemenea mai plictisitor şi mai lipsit de dragoste decât îmi imaginasem vreodată.

MICHAEL

Elicele enorme ale transatlanticului tăiau apele întunecate ale râului Hudson în timp ce vasul trecea pe lângă Staten Island şi Statuia libertăţii, îndreptându-se spre turnurile din Manhattan. Fumul ieşea pe cele trei coşuri albastre, pătând un cer fără nori. Stăteam sprijinit de balustradă şi priveam oraşul înălţându-se din

apă. Arăta ca o fortăreaţă, turnurile din beton părând contopite într-unul singur. Nu-mi văzusem prea des oraşul natal din perspectiva asta. Când locuieşti în el, de cele mai multe ori se strânge şi se încolăceşte în jurul tău.

Lumina soarelui se reflecta în cascada de ferestre şi era atât de puternică încât te dureau ochii dacă te uitai la ea, aşa că am fost nevoit să-mi întorc capul în altă parte. Trecuseră nouă ani de când plecasem de aici şi pândeau mulţi demoni în aceste canioane de întuneric şi lumină: familia mea, care se va năpusti fără îndoială să mă aducă înapoi în cuib, şi Anastasia Romanov.

După ce mă întorsesem de la Sverdlovsk, câştigasem o oarecare celebritate cu articolul meu despre uciderea ţarului. Cu ocazia asta, îmi recăpătasem slujba de la agenţia Reuters. Lucrasem în funcţia de corespondent la Paris şi Berlin, apoi îl înlocuisem pe Roper ca şef al biroului din Moscova. Dar îmi fusese de ajuns un an în Moscova, oraşul ăla murdar şi paranoic, aşa că, atunci când mi se oferise un post la ziarul *New York Times,* îl acceptasem. Privind în urmă, cred că a fost mai mult o ultimă ocazie de a lămuri unele lucruri decât o avansare în carieră.

Transatlanticul a înaintat şi mai mult de-a lungul râului Hudson şi adevăratele privelişti ale oraşului New York au început să-şi facă apariţia: coşurile de fum din Jersey, culmile comerţului şi bogăţiei din Manhattan Island, care apăreau ca ciupercile după ploaie. Se zicea că era cel mai mare oraş din lume; cu siguranţă era cel mai bogat. Lăsasem Europa de cealaltă parte a Atlanticului, cu regii şi cu castelele ei şi cu tribunalele ei decadente. Ăla era trecutul; ăsta e viitorul, aici şi acum.

De-abia atunci când m-am uitat de-a lungul cheiului mi-am dat seama cât de mult se schimbase New York-ul cât timp lipsisem eu. Docul era plin de birje în ziua în care plecasem; nouă ani mai târziu, nu mai era nici un cal acolo, doar şiruri întregi de automobile negre şi strălucitoare. Şi locuitorii oraşului se schimbaseră; femeile purtau costume lungi până la genunchi şi pălării cloş ca nişte coifuri, toate cu croieli drepte şi elegante, băieţeşti şi obraznice. Unele purtau chiar jartiere, sub genunchi, stil care i-ar fi făcut pe bătrânii orăşeni din tinereţea mea să cheme în grabă poliţia.

Chiar şi bărbaţii se debarasaseră de lanţurile lor conservatoare. Întreprinzătorii din New York purtau acum haine uşoare din bumbac, în nuanţe de albastru şi de gri. Ritmul

oraşului se schimbase, simţeai zgomotul în aer.

Tatăl meu trimisese automobilul Packard să mă ia. L-am recunoscut pe şoferul nostru, Davis, în uniformă; era de zece ani în serviciul nostru atunci când am plecat eu şi încă mai deschidea uşile pentru familia Sheridan. Şi-a lovit uşor cozorocul cu degetele în semn de salut, de parcă n-aş fi fost plecat deloc.

— Bună ziua, domnule! Domnul Sheridan mi-a zis să vin să vă iau.

— Drăguţ din partea lui, am răspuns.

N-aveam nici o intenţie să mă urc în maşină. Automobilul Packard era doar mutarea de deschidere a jocului pe care aveam să-l jucăm în următoarele săptămâni, miza fiind inima şi sufletul meu.

— Mi-a zis să vă spun că v-a pregătit o cameră acasă. În caz că nu aveţi alte aranjamente.

M-am gândit la Anastasia. Cred că la asta nu putuse ea să renunţe. Traiul regesc are multe compensaţii. La ieşirea din vamă, oamenii se băteau pentru cele câteva taxiuri staţionate acolo.

Am ezitat, dar numai pentru o clipă.

— Transmite-i salutările mele, Davis. Spune-i că mai vorbim.

Mi-am luat valizele şi am plecat, m-am alăturat învălmăşelii de pe doc, fiind acum doar un om simplu, unul din acei amărâţi care nu aveau parte de perna din catifea a bogăţiei şi privilegiului.

Bun venit în New York!

ANASTASIA

Ne aflam în Long Island pentru un meci de polo, firma de pe Wall Street a lui Felix împotriva clubului local de echitaţie. Două puncte marcate şi strălucitorul meu soţ evreu jucător de polo mă fericise făcându-mi cu mâna ca unei adevărate membre din Ivy League; apoi am ieşit cu toţii afară pentru turul de onoare. Draga noastră Sofia venise şi ea cu noi; pusese fără îndoială ochii pe unul din membrii echipei de polo, dacă nu chiar pe toţi.

Soarele era mare şi galben şi strălucea leneş pe un cer fierbinte. O altă simplă zi de plictiseală şi huzur din viaţa mea somnolentă. N-am avut nici un presentiment în legătură cu întoarcerea lui, nu mă aşteptam să fiu smulsă atât de brutal din viaţa mea strălucitoare.

— Anna! am auzit o voce şi am tresărit de parcă m-ar fi electrocutat cineva.

Am simţit fiori pe şira spinării şi mi-au vâjâit urechile. M-am întors imediat.

Nu se schimbase deloc; avea părul mai scurt şi aranjat puţin altfel, dar era acelaşi Michael, Michael al meu, aşa cum îl ştiam eu. Stătea acolo, cu mâinile în buzunarele costumului său gri şi cu un zâmbet leneş şi batjocoritor pe faţă, lumina soarelui reflectându-se în lănţişorul de aur al ceasului de buzunar.

M-am holbat pur şi simplu la el. Aveam senzaţia că mă scobise cineva cu o lingură. În cele din urmă, m-am auzit spunând:

— Ce cauţi aici?

M-a privit mirat.

— Ăsta e oraşul meu natal. Tu eşti cea care ar trebui să-i arăţi portarului invitaţia.

Se amuza; avusese timp să se pregătească.

Voiam să-mi spună că îi fusese dor de mine şi că arătam bine. Dar n-a zis nimic din toate astea.

În schimb a spus:

— Felix călăreşte bine.

Îşi bătea joc de mine? Probabil că da.

— Ce cauţi aici, Michael?

— Am obţinut o nouă slujbă la ziarul *New York Times.*

— Înseamnă că o duci bine.

— Nu chiar. Mă descurc cum pot. Doar bancherii şi agenţii de schimb fac bani. Dar cred că ştii deja lucrul ăsta.

A zâmbit din nou batjocoritor.

— Ce mai faci? l-am întrebat eu, neştiind ce altceva să zic.

— Bine. Tu?

— Bine.

El s-a uitat la mine, eu m-am uitat la el şi aşa ne-a găsit Sofia când a venit; Sofia, cu expresia ei lacomă pe faţă şi cu privirea ei de stricată.

— Anna, văd că ai întâlnit pe cineva interesant. Cine e?

S-o ia naiba! „Pleacă de-aici, Sofia! Nu acum.”

— El e Michael Sheridan. E un vechi prieten de-al meu din Londra. Michael, ea e Sofia Rifkin, sora lui Felix.

— Doamnă, a început el şi i-a zâmbit într-un fel anume, probabil ca să-mi facă mie în ciudă.

— Din Londra? Nu arăţi ca un englez. Nici nu vorbeşti ca unul.

— Şi cum arată englezii?

— Sunt puţin mai rafinaţi şi nu atât de atrăgători, a spus Sofia.

Tipic pentru Sofia să flirteze atât de scandalos cu un bărbat pe

care abia l-a cunoscut.

— Îţi place jocul, domnişoară Rifkin? a întrebat-o Michael.

— Îmi place întotdeauna jocul, a răspuns ea cu neruşinare.

Am simţit că-mi ard obrajii. Târfuliţa! Michael m-a văzut roşind şi a rânjit.

— Vrei să bei un pahar de şampanie cu noi? a întrebat Sofia.

A arătat spre micul nostru grup care stătea pe şezlonguri lângă automobilul Hispano-Suiza, pe a cărui scară stătea în echilibru coşuleţul cu mâncare.

A văzut-o pe Rachel alergând prin iarbă după căţeii cuiva. Expresia de pe faţa lui s-a schimbat.

— E fiica ta? m-a întrebat.

Am încuviinţat din cap, neştiind ce să-i spun.

— E frumoasă, a zis el.

— Mulţumesc.

S-a întors spre Sofia.

— Mi-ar face plăcere să mă bucur de ospitalitatea voastră, dar mi-e teamă că nu pot, a mărturisit el. Poate altă dată. Mă bucur că te-am revăzut, Anna. Şi îmi pare bine de cunoştinţă, domnişoară Rifkin.

Şi-a scos pălăria şi a înclinat uşor din cap. Era fermecător atunci când voia.

Când s-a întors să plece, am simţit că mă cuprinde panica.

— O să te mai văd? am întrebat, aproape strigând la el.

Mi-a zâmbit satisfăcut şi a plecat, fără să spună nimic. Pentru o clipă, aproape că am fost gata să fug după el. S-a pierdut în mulţime.

Sofia era uluită şi, bineînţeles, extrem de fascinată.

— Cine era, de fapt? m-a întrebat repede.

— Nimeni, m-am răstit eu şi m-am dus să stau cu Rachel şi cu doamna Rifkin sub copaci.

L-am căutat cu privirea prin mulţime tot restul după-amiezei, dar dispăruse. M-am foit în maşină în drum spre casă şi n-am putut să dorm deloc în noaptea aia. Sunt sigură că Felix era nedumerit şi am crezut că draga de Sofia o să-i spună fără îndoială ce se întâmplase. Dar, uneori, oamenii te surprind. Nu i-a spus nimic.

* * *

Hotelul Waldorf-Astoria fusese construit în 1893 din cărămidă

roşie şi din gresie în stilul renascentist german. Înainte de a fi demolat, se afla la intersecţia dintre Fifth Avenue şi Strada 33, stând cu faţa spre un trotuar mare care era întotdeauna plin de taxiuri cu carouri negre şi albe.

Conducerea hotelului păstra un apartament privat unde femeile din New York se puteau duce să-şi înşele soţii. Draperiile erau trase în permanenţă, lumina era discretă şi nici un bărbat nu avea voie să intre acolo. De la zece dimineaţa până la trei după-amiaza veneau acolo soţii bogate care aveau prea mult timp liber la dispoziţie, blonde tinere care se dădeau cu prea mult ruj şi fumau prea multe ţigări, văduve de vârstă mijlocie cu accent german gutural şi cu diamante mici pe degete, fete bătrâne cu mişcări de rândunică şi cu rochii lungi până la glezne, soţii de doctori, soţii de profesori, soţii de avocaţi. Stăteau întinse pe canapele cu stilouri şi cu carneţele în mână, uitându-se la două fete în salopete albastre care schimbau nişte cifre de pe o tablă. Era o cameră zgomotoasă, plină de trăncăneala a zeci de femei şi de zăngănitul a o grămadă de teleimprimatoare automate aflate în celălalt capăt al încăperii. Aici se adunau toate, tovarăşele mele de drum în această călătorie pe spatele miracolului american.

Nu bârfeam despre mici infidelităţi, scandaluri, haine şi servitori. În schimb, discutam despre căi ferate, companii industriale, transporturi miniere şi agricole şi companii producătoare de automobile şi de zahăr. Ne înşelam soţii în cel mai ruşinos şi fundamental mod: făceam bani, ne acopeream cheltuielile. Ei ar fi preferat să ne culcăm cu şoferul.

În camera asta am pierdut din vedere destinul de care mă agăţasem cu atâta tenacitate, căci aici m-am transformat în cele din urmă din prinţesă în femeie care obţine profit.

Nu aveam nevoie de milioanele tatălui meu. Puteam să mi le câştig pe-ale mele.

MICHAEL

Am închiriat un mic apartament în Greenwich Village, lângă Union Square. Întrucât de-abia părăsisem Moscova, cred că mă făcea să mă simt ca acasă. Pe vremea aia, Greenwich Village era plin de comunişti; îi vedeai în fiecare zi mărşăluind pe stradă, cu pancarte în ebraică, rusă şi engleză, cântând Internaţionala. Majoritatea lucrau în fabricile de îmbrăcăminte care apăruseră în cartierul de locuinţe muncitoreşti din apropiere. Într-o zi, am

văzut poliţia călare luându-i cu asalt şi băgând câţiva manifestanţi în dube. Nu exista nici un moment de plictiseală.

Primul război mondial schimbase întreaga lume, nu numai geografia Europei. În timp ce Franţa şi Germania sărăciseră în urma războiului, America devenise pentru prima dată în istoria ei o ţară creditoare. În Rusia avusese loc revoluţia muncitorilor; curând după aceea, a avut loc o revoluţie şi în America. Nu proletariatul a luat cu asalt străzile, ci agentul de publicitate.

Panourile publicitare şi noile magazine pline de culoare au dat tonul zarvei şi răspândirii acestei noi orânduieli: gramofoane la care puteai asculta douăsprezece discuri în acelaşi timp, frigidere care înlocuiau răcitoarele, chiar şi prăjitoare de pâine electrice.

Noua Americă neruşinată se oglindea în noua modă şi noua muzică scandaloasă. Pe tot cuprinsul Americii, preoţii criticau stilurile Charleston şi Black Bottom, pe care le considerau o jignire la adresa purităţii feminine. Femeile moderne o aveau ca model pe Clara Bow: îşi pensau sprâncenele, îşi machiau ochii, fumau, beau şi aveau aventuri amoroase. Când am plecat din America, rochiile femeilor se terminau puţin deasupra gleznelor; acum le vedeai jartierele când stăteau jos, dacă te uitai cu atenţie.

Şi eu m-am uitat.

Nimic nu reflecta mai bine acest nou liberalism decât schimbările din profesia mea. Ziarele mari precum *New York Times* aveau rivali serioşi în cotidianele mai mici şi mai compacte numite ziare de scandal, care satisfăceau poftele mai lascive ale oamenilor, în loc să se limiteze la a furniza ştiri despre politică şi evenimentele curente. Ziarul *Evening Graphic* al lui Bernard McFadden simboliza noua presă, cu titluri precum „DOUĂ FETE DEZBRĂCATE BĂTUTE ÎN ŞCOALA DE CORECTIE”.

Ariergarda Americii conservatoare acţiona noaptea. La fel ca în restul Statelor Unite, în New York era prohibiţie din 1920. Când am ajuns aici, erau deja peste treizeci de mii de cârciumi în New York. Cam asta credeau locuitorii oraşului despre antialcoolism.

Din câte vedeam eu, singurii care profitau de pe urma prohibiţiei erau sicilienii, iar ei aveau mitraliere. Mai aveau o grămadă de cârciumi.

Cârciumile erau ca bordelurile: toţi ştiau că există, dar se prefăceau că nu ştiu. Diferenţa era că într-o cârciumă îţi puteai aduce şi prietena cu tine.

Erau peste tot; le găseai la subsolul caselor de pe Fifth Avenue, în pivniţele din Greenwich Village, în mansardele din Park Avenue, în spatele saloanelor care vindeau băuturi răcoritoare, în spatele restaurantelor şi deasupra frizeriilor. În Harlem, te puteai duce la Cotton Club să vezi fete frumoase dansând pe muzica orchestrei de jazz a lui Duke Ellington sau puteai merge la Sunset Club să dansezi pe muzica lui Louis Armstrong. Trupa Algonquin se ducea la Clubul lui Jack şi Charlie, unde se vindeau vinuri şi băuturi alcoolice importate. Dar cel mai select local din oraş era clubul El Fey de pe strada West 40, unde gazda, Texas Guinan, îşi întâmpina clienţii zicând: „Salut, fraierilor!” Şi nu glumea. Un pahar de whisky subţiat cu apă te costa un dolar şi cincizeci de cenţi şi erai uşurat de douăzeci şi cinci de dolari pentru cidrul carbogazos care purta numele de şampanie.

În afară de băuturile alcoolice, celălalt lucru grozav pe care îl găseai în cârciumi era muzica. Jazz-ul era muzica anilor ’20. L-am văzut odată pe Louis Armstrong cântând şi, atunci când ajungea la notele de sus, alerga pe scenă dând din mâini şi mulţimea înnebunea pur şi simplu. Nimeni nu mai văzuse aşa ceva vreodată. Îi dezgusta pe oamenii ca tatăl meu şi cred că de asta ne plăcea atât de mult.

Cârciumile erau pline de fete cu pălării cloş şi rochii scurte şi mulate, care dădeau din mâini şi din picioare pe ritmurile de trompetă şi de alămuri ale negrilor. În timp ce ele dansau pe ringurile de dans, băieţii bogaţi care le însoţeau fumau ţigări fixate în portţigarete din fildeş şi încercau să nu se înece.

* * *

Pe Sofia am revăzut-o într-o cârciumă aflată la subsolul unei clădiri din Lower East Side. Era două noaptea, iar locul era plin până la refuz şi era un fum de ţigară atât de gros acolo, încât puteai să-l tai cu cuţitul. Fete vesele în rochii scurte cu franjuri, pline de transpiraţie, stăteau îngrămădite lângă tineri care fluturau bani şi ţigări. O orchestră de jazz formată din negri cânta frenetic pe o scenă îngustă. Era ultimul loc în care m-aş fi aşteptat s-o văd pe sora lui Felix Rifkin şi poate ultimul loc în care ea s-ar fi aşteptat să mă vadă pe mine.

Am recunoscut-o imediat. Arăta ca o prinţesă asiatică; avea pielea măslinie şi nasul cârn, iar înfăţişarea ei exotică era

accentuată de o banderolă împodobită cu pene negre de struţ pe care şi-o pusese pe cap. Avea un şirag de diamante la gât. Anastasia zicea despre ea că putea să flirteze cu un bărbat de la o sută de paşi distanţă, chiar când era doar pe jumătate trează. Şi era adevărat; Sofia spunea cu privirea tot ceea ce avea de spus.

Mi-am adus aminte cum îmi făcuse avansuri la meciul de polo al fratelui ei. Dar tot nu ştiu ce m-a făcut să mă duc la ea. Eram interesat de Sofia sau era doar un fel de a mă răzbuna pe Anastasia?

— Eşti Sofia, nu-i aşa?

Şi-a întors privirea spre mine şi a zâmbit, de parcă nu m-ar fi văzut venind spre ea. Zâmbetul ei era pe cât de superb pe atât de ştrengar. Într-adevăr, poate că îi plăcea de mine, dar probabil că gândul de a o irita pe cumnata ei m-a făcut de-a dreptul irezistibil. Cred că ştiam amândoi lucrul ăsta.

— Eşti Michael, nu-i aşa? a întrebat, imitându-mă.

— Exact.

— Din Anglia.

— Din New York. Am călătorit prin lume în ultimii ani.

— Bravo ţie, a zis Sofia. Şi eu am călătorit.

I-am făcut cinste cu un pahar, i-am aprins o ţigară şi am stat de vorbă. Bineînţeles, primul lucru pe care a vrut să-l ştie a fost cum de o cunoşteam pe soţia fratelui ei. Am dat un răspuns evaziv.

— Ne-am întâlnit în Shanghai, i-am răspuns. Lucram la un ziar mic de acolo.

— Aţi fost amanţi?

A rostit tărăgănat ultimul cuvânt.

— Nu, am răspuns.

Dar nu m-a crezut. Obrăznicătura!

Sofia arăta bine. Avea un păr de culoarea cărbunelui, tuns scurt şi elegant, nişte ochi daţi naibii şi o gură ca pruna coaptă. Rochia îi lăsa descoperite braţele, care erau lungi şi foarte închise la culoare. Ar fi putut avea orice bărbat din încăpere. După cum vorbea, dădea impresia că îi avusese deja pe toţi.

O fată dansa pe o masă. Am savurat momentul. Îmi dădusem numaidecât seama cum avea să se termine întâlnirea asta. O astfel de întâmplare neaşteptată era la fel de periculoasă şi de ameţitoare ca alcoolul ilegal.

Sofia s-a aplecat spre mine.

— Fratele meu ştie despre tine? a şoptit ea.

— Nu e nimic de ştiut.

— Am văzut cum se uita Anastasia la tine când eram la meciul de polo. Sunteţi mai mult decât prieteni vechi.

— Ne cunoaştem de mult timp.

— Dar nu eşti genul de bărbat care să-şi povestească aventurile amoroase.

— Nu.

— Prin urmare, dacă m-ai săruta pe mine, n-ai spune nimănui?

— Tu ai spune?

Şi-a muşcat buza.

— De ce? Eşti îngrijorat din pricina reputaţiei tale?

— N-am nici o reputaţie În New York.

— Ai vrea să-ţi faci una?

Era mai mult decât ameţită. Ar fi însemnat să profit de ea. Îmi era ruşine de mine? Nu chiar. Sunt bărbat; noi avem conştiinţă doar atunci când se întâmplă ceva rău. Şi acumulasem multă ostilitate în ultimii cinci ani.

— Felix ştie că eşti aici? am întrebat-o.

— Sunt destul de mare să fac ce-mi place, a răspuns.

Şi în acei ochi negri şi adânci am citit atât provocare, cât şi invitaţie. Iar eu eram genul de bărbat care nu refuza nici una, nici alta.

* * *

M-am trezit a doua zi de dimineaţă cu şuviţele negre ale Sofiei pe perna mea. Îi auzeam respiraţia liniştită. I-am sărutat umărul, iar ea a murmurat ceva în somn. Încă nu eram sigur ce părere aveam despre asta. Nu era prima dată când mă trezeam cu capul unei străine pe perna mea, dar acum nu mai era vorba doar despre desfrâul unui burlac. Demonstrasem ceva aici.

Ea a deschis un ochi.

— Eşti pierdut în gânduri, a şoptit.

M-am plimbat cu degetul de-a lungul coloanei ei vertebrale.

— Mă gândesc la tine.

— Te gândeşti cum să scapi de mine fără să promiţi că mă vei lua în căsătorie.

S-a întors spre mine, şi-a trecut degetele prin părul de pe pieptul meu şi a mers cu o unghie lungă şi roz de-a lungul muşchilor de pe abdomen până când a ajuns la şale. Pe buze i-a

apărut un zâmbet care nu era deloc demn de o doamnă.

S-a rostogolit pe spate şi cearşaful a alunecat, dezvăluindu-i sânii frumoşi. S-a acoperit repede la loc, de parcă ar fi fost un accident.

Am încercat să o sărut, dar m-a respins. S-a dat jos din pat, luând cu ea şi cearşaful, pe care şi l-a înfăşurat în jurul corpului. A dat perdelele la o parte. Era o zi frumoasă în New York. M-am simţit gol cu perdelele trase; poate pentru că aşa şi eram. M-am dat jos din pat şi mi-am găsit halatul atârnat de uşa de la baie.

— Ce boem! a exclamat ea, uitându-se prin cameră şi văzând dulapul vechi, perdelele decolorate şi covorul uzat.

— Nu e hotelul Ritz.

A scos un ţipăt.

— Dumnezeule! a strigat arătând cu degetul. Ce e ăla?

— E doar un gândac.

— Am crezut că e un câine. Cum poţi trăi aşa?

— Majoritatea new york-ezilor trăiesc aşa. Nu ştiai?

— Majoritatea new york-ezilor n-au maniere şi nici educaţie.

A găsit un pachet de ţigări Rezke pe masă şi a luat una. Apoi a aşteptat să i-o aprind eu.

— Tu fumezi vreodată când eşti singură? am întrebat-o.

— Câteodată. De ce?

— Mă întrebam dacă ştii cum să aprinzi o ţigară.

Am găsit o cutie de chibrituri pe noptieră şi i-am aprins ţigara.

Părea că-i place să fie insultată. Draga de Sofia! A ţinut ţigara ridicată în aer, ca şi cum ar fi fost tămâie. Am cuprins-o cu braţele şi de data asta n-a încercat să mă respingă. Era răcoare în cameră şi ea avea pielea de găină. Am luat-o în braţe, am sărutat-o pe gât şi pe şira spinării, de sus şi până jos, am respirat parfumul părului ei şi miresmele mai vechi ale sexului pe care îl făcusem noaptea trecută.

Zgomotele care se auzeau din Greenwich Village au devenit deodată foarte îndepărtate. Mi-am vârât mâinile sub cearşaf şi am simţit sfârcurile ei întărindu-se la atingerea mea. Am sărutat-o din nou pe gât, iar ea a oftat.

— De ce m-ai adus aici, Michael?

Ştiam din experienţă că, atunci când un bărbat vrea să facă dragoste şi o femeie vrea să vorbească, necazurile nu sunt departe. Când eşti cu mâinile pe trupul unei femei, nu poţi gândi limpede, iar ele profită de tine. Sofia nu era genul de fată care să vrea să mă audă spunându-i că o iubesc. Totuşi, nu poţi fi

niciodată sigur de asta.

— Îţi pare rău? am întrebat-o.

— Nu ştiu. Depinde de motivele tale. Noaptea trecută a fost vorba despre mine sau despre Anastasia?

N-am răspuns imediat, pentru că nu ştiam ce să spun. S-a desprins din braţele mele şi s-a aşezat pe pat.

— Ce ţi-a zis despre mine?

— Nu vrea să vorbească deloc despre tine. Ceea ce înseamnă că sunt multe de spus.

— Ţi-a zis cum l-a cunoscut pe fratele tău?

A clătinat din cap.

— Felix s-a dus la Londra să rezolve nişte treburi şi s-a întors cu o mare ducesă.

— Crezi asta despre ea?

— Bineînţeles că nu. Cred că e doar o profitoare. A dat lovitura cu fratele meu, nu-i aşa?

Frumoasa mea Sofia avea o expresie răutăcioasă pe faţă în dimineaţa asta. Poate că era din pricina luminii.

— Ce făcea în Shanghai?

— Era refugiată. N-avea prea mulţi bani. Am avut grijă de ea o vreme.

— Aterizează mereu în picioare, nu-i aşa? a şuşotit Sofia şi m-a privit cu subînţeles.

Nu mi-a plăcut cum a spus asta. Dar poate că avea dreptate; poate că prinţesa mea nu era decât o obrăznicătură care manipula oamenii.

— Încă o mai iubeşti, nu-i aşa?

Şi-a încrucişat picioarele. E greu pentru un bărbat să gândească limpede când o femeie face lucrul ăsta. Oare încetasem într-adevăr s-o mai iubesc pe Anastasia? Cum aş fi putut?

— Ar trebui s-o uiţi.

— Am făcut-o deja. Tu eşti cea care vorbeşte întruna despre ea.

— Pentru că îi cunosc adevărata faţă. Îl are pe fratele meu la cheremul ei, iar tu încă mai eşti fermecat de ea, deşi a trecut atâta timp. Bărbaţii sunt într-adevăr nişte proşti, nu-i aşa?

— Aici nu te contrazic.

S-a întors să caute o scrumieră şi cearşaful i-a alunecat de pe umeri. Cum să gândeşti limpede când tocmai ţi s-a promis un sfârc de culoarea cafelei?

— Ştii câţi ani are Rachel?

Asta m-a luat prin surprindere. Sofia a văzut expresia de pe faţa mea şi a zâmbit răutăcios. Era o ticăloasă şi jumătate. Se pare că Dumnezeu nu dă sâni perfecţi doar îngerilor.

— Rachel.

— Fiica lor, mi-a explicat ea ca să mă ajute, iar eu mi-am adus aminte de fetiţa pe care o văzusem la meciul de polo şi am încercat să mi-o imaginez mai clar. O să facă cinci ani în octombrie, a mai zis Sofia.

— Nu înţeleg.

— Gândeşte-te.

Cinci ani în octombrie. Născută în octombrie 1924. Nouă luni mai devreme: ianuarie. Eu şi Anna, în apartamentul din Kensington…

Am simţit deodată că mă ia ameţeala şi că mi se face rău. Fetiţa pe care o văzusem alergând pe terenul de polo era fiica mea!

— Nu zici nimic?

Nu aveam ce să zic. Mă simţeam strâns de gât şi nu puteam vorbi.

Am aruncat cu primul lucru care mi-a căzut în mână. Perna de pe canapea n-a făcut prea multe stricăciuni. A fost apoi rândul lămpii.

— Îmi pare rău, a murmurat Sofia.

Părea îngrozită de ce făcuse. A fugit în baie. Am auzit-o plângând prin uşă.

Am stat în mijlocul camerei şi am încercat să-mi imaginez ce a fost în capul Anastasiei când mi-a făcut asta. Probabil că ştia că era însărcinată cu copilul meu. Şi n-a zis nimic. A plecat fără să-mi spună, nu voia ca eu să aflu vreodată.

„Poate că a crezut că n-o să vreau să aflu”, mi-am zis, grăbindu-mă deja să-i iau apărarea, un prost obicei de-al meu. E adevărat că unii bărbaţi nu ar fi văzut asta cu ochi buni.

Dar eu nu eram un bărbat oarecare. Voiam să mă căsătoresc cu ea. Nu ştia lucrul ăsta?

M-am îmbrăcat repede şi am ieşit. M-am plimbat ore în şir prin Greenwich Village, dar nici azi n-aş putea spune unde am fost şi ce am făcut. Nu mă puteam gândi decât la Anastasia, încercând să înţeleg ce făcuse şi de ce.

Când m-am întors, Sofia plecase.

ANASTASIA

Sofia s-a dat jos din pat cu puţin înainte de ora prânzului şi şi-a făcut apariţia în sala de mese într-un halat albastru deschis cu un dragon chinezesc brodat pe spate. A plutit prin cameră ca o stafie, fumând o ţigară fixată într-un portţigaret din fildeş. Avea cearcăne la ochi şi un aer de imoralitate. Mi l-am imaginat înfăşurat în jurul ei ca un steag de luptă zdrenţuit.

— Unde ai mai fost azi-noapte? La Morgan? La Cotton Club?

Am recunoscut ciudă şi invidie în vocea mea. Uram faptul că ea se distra de minune în timp ce eu jucam rolul soţiei supuse.

A suflat în aer fumul de ţigară.

— Dumnezeu ştie pe unde am fost. E ceaţă în mintea mea, dragă.

— Felix ştie?

— Doar dacă-i spui tu.

De ce o uram pe Sofia atât de mult? Pentru că se distra, pentru că nu avea o fiică de cinci ani, pentru că nu era măritată cu Felix.

— Ghici pe cine am văzut! a făcut Sofia, turnându-şi un pahar de Martini sec.

Şi de-abia era ora prânzului.

— Pe cine?

Iar bârfe despre micul nostru cerc incestuos de prieteni bogaţi.

— Pe Michael Sheridan.

Mi s-a părut o blasfemie să o aud pe Sofia pronunţându-i numele. Ştiam că Michael n-o să ducă niciodată lipsă de femei, dar nu puteam suporta să mi-l imaginez împreună cu Sofia. Poate că era iraţional din partea mea, dar asta era.

Voiam să-i scot ochii. În schimb, m-am prefăcut că citesc revista.

— Înţeleg de ce ai fost atrasă de el, a spus.

— Serios?

— Nici un bărbat nu m-a mai sărutat aşa.

Mi-am simţit unghiile înfigându-se în palme.

— Ce nu înţeleg eu este de ce l-ai lăsat să plece, a continuat Sofia.

— Ce ţi-a spus despre mine?

— Nu prea multe. E tipul de bărbat puternic şi tăcut. Dar, după felul în care l-ai privit zilele trecute la meci, e clar că a fost ceva între voi.

— Nu te apropia de el, Sofia!

Nu m-am putut abţine, cuvintele mi-au scăpat pur şi simplu.

— Ce-ai zis?

— Nu e bun pentru tine.

— O, cred că ar putea fi.

— Nu te apropia de el!

Sofia m-a privit într-un fel anume. Se distra copios. Cât de încântător era să ai ceva ce-şi dorea în secret cumnata pe care o dispreţuiai!

— Din contră, dragă! Atracţia e pur fizică. E un adevărat bărbat, dacă înţelegi ce vreau să spun. Şi e un animal în pat. Un armăsar!...

Am rămas şocată. Nu era stilul Sofiei să fie atât de ostentativă acasă.

— N-am nimic împotriva dragului de Felix, desigur; e fratele meu şi-l iubesc la nebunie. Dar cu siguranţă că nu se compară deloc cu Michael. Sau ai secrete pe care nu vrei să le aflu?

— Ai o gură spurcată!

— Asta zice şi Michael. Dar pe un ton care denotă aprecierea.

Voiam s-o pocnesc şi poate că asta aştepta şi ea. Urma mâinii mele nu s-ar fi văzut pe pielea ei măslinie la fel de bine cum s-ar fi văzut pe pielea mea albă, dar ar fi fost totuşi o cicatrice de război formidabilă pe care să i-o arate mamei ei. Iar asta ar fi însemnat că a câştigat.

Şi chiar îmi era dor de Michael. N-am ştiut ce-am avut până când nu l-am pierdut şi a fost nevoie să treacă un an ca să-mi dau cu adevărat seama de lucrul ăsta. Nu mă considerasem niciodată o fiinţă plină de pasiune; mă mulţumeam să fiu calculată. Nu ştiu când m-am schimbat. Am pierdut undeva pe drum detaşarea necesară supravieţuirii.

Când mi l-am imaginat în pat cu Sofia, am urât-o; şi l-am urât şi pe el. Era o imagine pe care n-o puteam suporta. Poate că sacrificasem prea mult de dragul Anastasiei.

Sofia şi-a ros speculativ o unghie.

— Îmi plac mâinile lui. Are nişte mâini mari pentru un bărbat.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Sofia!

— Ce? Doar tu eşti de vină că l-ai pierdut.

— Eşti geloasă pe mine şi pe Felix.

— Nu sunt geloasă, dragă. Cred că eşti o impostoare. Te-ai folosit de el de la bun început şi ceea ce simţi încă pentru Michael nu face decât să dovedească lucrul ăsta, nu-i aşa?

Nimic nu te poate răni mai mult ca adevărul. Oricât m-aş fi enervat, ştiam că are dreptate în privinţa mea. Să-i trag o palmă şi s-o strâng de gât — aşa cum aş fi vrut să fac — nu aveau să schimbe asta.

Dar i-am tras oricum o palmă. În fond, era ceea ce voia şi m-a făcut să mă simt mai bine. Altfel n-aş mai fi putut să dorm deloc în noaptea aia. S-a uitat urât la mine — de fapt, a rânjit dispreţuitor — şi a ieşit furioasă din cameră. Ştiam că mă făcusem complet de râs. Şi orice durere simţeam în acea clipă, ei bine, o meritam.

MICHAEL

Le-am urmărit de la apartamentul lor din Upper East Side până în Central Park. Ea ţopăia, ţinând-o de mână pe bona ei în uniformă gri, care era slabă şi cu părul tuns scurt şi nu semăna deloc cu bona pe care o avusesem eu când eram de vârsta ei, o irlandeză scundă şi îndesată, cu o voce care putea să spargă geamurile de ascuţită ce era şi cu un început de barbă.

Am stat discret la distanţă în timp ce ele au traversat Park Avenue şi au mers pe aleile străjuite de copaci ale parcului. Tânăra în gri s-a aşezat pe o bancă în timp ce Rachel alerga după raţe în jurul lacului. Am stat pe pod, fumând o ţigară, şi am privit-o.

Fiica mea era o gogoaşă, cu un smoc de păr blond, nişte genunchi cu gropiţe şi o faţă de înger. Nu semăna deloc cu mine. Mai bine pentru ea. De fapt, exista o asemănare stranie cu fotografiile tinerei Anastasia pe care le văzusem eu, deşi ştiam că doar mi se pare, căci acum eram convins că Anna mea nu fusese niciodată prinţesă.

Nu aveam de gând s-o las pe Rachel să mă vadă sau să-i spun vreun cuvânt. Aşa că, după o vreme, am plecat pur şi simplu. Lumina soarelui se strecura printre ramurile copacilor, iar zgomotul oraşului era înăbuşit; un străin care ar fi trecut pe-acolo n-ar fi văzut decât un bărbat mergând cu capul în jos, pierdut în gânduri.

* * *

S-a întâmplat ceva cu mine în New York. Am început să mă joc cu oamenii. Cred că din pricina furiei. M-am distrat de minune în felul ăsta, urându-mi în acelaşi timp făţărnicia.

La fel ca un maestru de şah, jucam două jocuri deodată: cu Anastasia pe de o parte şi cu tatăl meu pe de alta. Îmi închipuiam că sunt un geniu al strategiei: o simulare aici, un joc dublu acolo. Simţeam o satisfacţie perversă.

Sofia a rămas peste noapte în apartamentul meu din Greenwich Village. Probabil că i-a fost greu: n-avea robinete aurite la baie, nu era nimeni care să-i facă unghiile de la picioare sau să-i aducă comprese reci pentru durerea de cap. Ştiam ce crede despre mine sau despre apartamentul meu; noua mea iubită era doar în vizită.

S-a trezit după ora prânzului, ca de obicei. N-am văzut-o mai deloc mâncând. Singura hrană a bietei fete erau măslinele din paharele cu Martini.

Când a fost în sfârşit îmbăiată, îmbrăcată şi parfumată şi şi-a revenit după petrecerea de noaptea trecută când băuse şi dansase întruna — pe la vreo trei după-amiază — am luat un taxi până în Upper East Side. Nici măcar nu i-am spus unde ne duceam.

Era timpul să-i fac o vizită tatălui meu.

Eram în New York de aproape o săptămână şi familia mea nu primise veşti de la mine de când refuzasem oferta lui Davis de a mă duce cu maşina în oraş. Nu-i mai văzusem pe ai mei de aproape zece ani şi asta era reîntâlnirea noastră: apariţia mea neanunţată la patru după-amiază împreună cu partenera mea de dezmăţ. Biata Sofia!

Ar fi trebuit să mă duc singur, dar ştiam că îi voi dezgusta cu adevărat pe părinţii mei dacă îmi voi aduce şi târfuliţa evreică bogată. De ce facem lucrurile astea? Totul era un test la care îl supuneam pe tatăl meu; voiam să-mi demonstreze că nu era ticălosul arogant pe care îl credeam eu. N-a trecut nici măcar unul din testele mele, bineînţeles. Dar nici eu n-am fost mai breaz de data asta, provocându-l şi folosind-o pe Sofia drept momeală.

— Ce se întâmplă? m-a întrebat ea, când taxiul nostru a oprit în faţa casei din marmură de pe Fifth Avenue.

— Am promis că o să-i fac o vizită tatălui meu, i-am explicat, trăgând-o afară pe trotuar.

— Cu mine?

— De ce nu?

Sofia era uluită. Şi-a ridicat privirea spre cele patru etaje de balcoane de culoarea turtei dulci şi de ferestre înalte. Şi-a

muşcat buza.

— De acord, fir-ar să fie! a scrâşnit ea.

Şi pentru prima dată am simţit un val de afecţiune adevărată pentru ea. Nu ştiu de ce; poate m-a atras ceva din temperamentul ei. Sofia avea într-adevăr curaj.

Am fost întâmpinaţi la intrare de noul majordom al tatălui meu şi poftiţi într-un hol de marmură. O servitoare în uniformă gri ne-a luat hainele. O altă servitoare, puţin mai în vârstă, a inspectat-o pe Sofia cu expresia dezaprobatoare a unei matroane din Lexington Avenue.

Majordomul, Phillips, ne-a condus la etaj. Am luat-o pe Sofia de mână; avea mâna umedă.

Am fost duşi în salonul de la primul etaj, ale cărui ferestre de patru ori cât înălţimea unui om aveau perdele din catifea roşie. Pereţii erau plini de tablouri de Raphael şi de tapiserii renascentiste. Câţiva trandafiri galbeni erau aranjaţi cu grijă într-o vază de cristal de pe o masă antică. Parfumul lor nu prea reuşea să acopere mirosul de soluţie de lustruit mobila.

Văzusem camera de nenumărate ori când eram copil, dar nu-mi dădusem niciodată seama că semăna cu un bordel veneţian.

Şi iată-l şi pe el.

Nu se schimbase prea mult; avea doar mai multe fire de păr alb. I se spunea Vulpea Argintie pe Wall Street; probabil că inventase chiar el numele şi pusese vreun lingău să-l răspândească. Avea o cămaşă albă cu manşete în stil franţuzesc, nişte butoni grei de aur şi o cravată din mătase cu dungi. Pe degetul mic de la mâna stângă avea un inel de aur. Părea bogat, impunător şi ameninţător.

După nouă ani m-am ales doar cu o simplă strângere de mână şi o scurtă privire cercetătoare. Mă aşteptam la mai mult? S-ar putea spune că ne meritam unul pe altul.

Mama arăta bine şi era rece ca gheaţa, cu un şirag de perle la gât, îmbrăcată într-o rochie Chanel şi dată cu un parfum franţuzesc care se simţea de la o poştă. Ne-am aşezat cu toţii, iar servitorii au adus ceai şi sandvişuri.

Ne-a luat cinci minute să ne povestim ce-am mai făcut de când ne-am văzut ultima oară. Nu voiau să ştie prea multe despre Shanghai, Berlin, Moscova sau cariera mea într-un domeniu atât de vulgar precum ziaristica. Aveam impresia că se uitau să vadă dacă am pete de cerneală pe degete. Cât despre mine, nu prea mă interesa cu cât se mai îmbogăţise tatăl meu

sau cât de bine se integrase în firmă fratele meu.

Discuţia a fost foarte politicoasă. M-au întrebat unde stau şi, când le-am spus, am crezut că tatăl meu o să se înece cu ceaiul. Un Sheridan să stea în Greenwich Village! Nu ştiu dacă a fost jignit sau doar uluit.

Timp de o oră cât am stat acolo, n-au fost nici lacrimi, nici îmbrăţişări, nici cuvinte duioase. Bunul nume al familiei Sheridan nu putea fi pângărit în faţa cuiva atât de banal ca un membru al familiei Rifkin. Ne-am băut ceaiul şi am discutat politicos, apoi eu am plecat, promiţând că mă voi întoarce curând. Fusesem mai şiret ca Vulpea Argintie, aducând la întâlnire o intrusă.

Am plecat cu sufletul zdrobit şi cu zâmbetul pe buze.

* * *

— N-am ştiut că eşti unul din membrii acelei familii Sheridan, a zis Sofia.

— Nu e un nume neobişnuit.

— Felix vorbeşte despre tatăl tău de parcă ar fi un zeu.

— Aşa ar vrea şi tatăl meu să fie.

În timp ce taxiul se îndepărta, am aruncat o privire scârbită spre lumea de pe Fifth Avenue a tatălui meu: falsul castel franţuzesc din colţul Străzii 45, turnurile din cărămidă cu creneluri şi ferestrele duble ale fortăreţei medievale din Carnegie, casele elegante ale baronilor din Lumea Nouă. Ne-am îndreptat spre centrul oraşului, spre colţurile sale lumeşti, acolo unde Michael Sheridan nu voia să renunţe încă la independenţă.

— Ce s-a întâmplat între voi, Michael? a întrebat Sofia. Te-au dat afară?

— Nu, am plecat eu.

— De ce?

— Dacă nu sună prea pompos, am vrut să-mi trăiesc viaţa după bunul meu plac.

A tăcut o vreme. Apoi a zis:

— Ai fi putut fi bogat.

— Banii au un preţ.

— Dar nu-ţi lipsesc?

— Ce să-mi lipsească?

— Viaţa ta ar putea fi atât de uşoară, Michael.

— A ta e uşoară?

— Bineînţeles că este, a răspuns.

Dacă cineva crede că viaţa se rezumă la huzur, n-o să-i convingi niciodată de contrariu. Trebuie să afle adevărul de unii singuri. Cei norocoşi nu-l află niciodată.

— Chiar că nu te înţeleg, a insistat ea.

— De ce sunt ziarist şi nu sunt pe Wall Street cu tatăl meu?

Expresia Sofiei m-a iritat. Locuitorii New York-ului se prosternau în faţa banilor. Când oamenii adoră atât de mult averea, cei care o au sunt trataţi ca nişte zei, indiferent de mijloacele pe care le-au folosit ca s-o obţină. Uram felul în care oamenii se gudurau pe lângă tatăl meu; e un porc şi îi place să fie un porc, a transformat lucrul ăsta într-o artă, dar nimeni nu-i va spune asta în faţă pentru că e al naibii de bogat. O variantă patetică a poveştii cu hainele noi ale Împăratului.

M-am uitat pe fereastra taxiului la acest nou New York. Panourile publicitare erau peste tot acum: Fumează ţigările Lucky Strike! Mănâncă ovăzul HO! Fă-ţi cumpărăturile la Bloomingdale! Totul se reducea la bani.

— Îl dispreţuiesc, am spus.

— Felul în care te priveşte… Te adoră.

— Înseamnă că-i un prost.

— Sunt sigură că nu vorbeşti serios.

— Nu ştii nimic despre viaţa mea, aşa că taci naibii din gură!

Nu voisem să mă răstesc la ea. Cred că momentul întoarcerii fiului risipitor mă afectase mai mult decât crezusem. Ea a tăcut şi, cu coada ochiului, am văzut ceva uimitor. Plângea!

— Îmi pare rău, am murmurat.

Cred că atunci m-am hotărât — cu întârziere — să o tratez ca pe o fiinţă umană, şi nu ca pe un pion în micul joc pe care îl jucam cu Anna. Ce speram să obţin? Aventura mea cu Sofia era doar un gest urât prin care voiam să-i fac în ciudă femeii pe care o iubeam. Ar trebui să-mi fie ruşine să mărturisesc lucrurile astea despre mine şi chiar îmi este. Cât despre tatăl meu, ce încercam să dovedesc?

— E o poveste lungă, am zis eu cu blândeţe, încercând să o împac.

A dat din umeri, ca şi cum nu i-ar fi păsat dacă i-o spuneam sau nu.

Am respirat adânc.

— Tatăl meu face afaceri cu emisiuni de titluri de valoare, cu obligaţiuni şi cu ipoteci. Am sentimentul că m-a ipotecat din ziua în care m-am născut. Mi s-a spus mereu că într-o zi voi fi

partener la firmă, de parcă totul ar fi fost aranjat dinainte. Am vrut să am libertatea de a alege.

— Aşa merg lucrurile?

— Aşa îmi convine mie. Am vrut să mă pot privi în oglindă dimineaţa şi să ştiu că mi-am croit singur drumul în viaţă.

Nu credeam că Sofia va înţelege asta. Cum ar putea? Nu avea nici o ambiţie în afară de găsirea unei noi distracţii.

— E cam dur pentru părinţii tăi, Michael.

— Asta-i situaţia. Tot ce am e obţinut de mine. Am o carieră, un apartament în Londra şi nişte bani în buzunar; nu sunt mulţi, dar sunt ai mei. Sunt considerat un ziarist bun în cercurile în care mă învârt eu. Îmi place lucrul ăsta. Dar nu sunt James Barrington Sheridan al doilea, asta-i sigur.

— Ce-o să se întâmple când o să moară tatăl tău?

— Bănuiesc că fratele meu o să primească toţi banii.

— Altceva vreau să spun. Mă întreb dacă o să mai fii la fel de înverşunat şi după moartea lui.

— Omul simte ce simte.

Poate că asta era problema cu Anastasia. Râvnea la tot ceea ce renunţasem eu.

* * *

Prea multă şampanie. Sofia stătea pe genunchii mei, părul ei scurt gâdilându-mi obrazul, iar încăperea duhnea a fum şi a băutură. O orchestră de jazz formată din negri cânta de zor pe scenă, banii mei se terminaseră, iar Sofia îmi vârî o mână de bancnote în buzunarul de la cămaşă zicând „În seara asta face Felix cinste” şi chemând chelnerul ca să mai aducă băuturi.

Eram beat mort, irosisem încă o noapte şi mi se promisese o partidă de sex mai târziu. Bine aţi venit în viaţa lui Michael Sheridan, bărbat independent şi autodidact, care plăteşte băuturile cu banii proveniţi de la fratele iubitei lui!

— Ea ştie că eşti cu mine? i-am strigat eu Sofiei în ureche, pe deasupra zgomotului orchestrei.

Sofia a dat din umeri drept răspuns.

— Încearcă vreodată să te oprească?

Dar Sofia nu voia să vorbească despre asta şi a dat pe gât un alt pahar de „şampon”.

— E fericită?

Sofia mi-a înconjurat gâtul cu braţele şi limba ei mi-a explorat

gura.

Mi-am adus aminte cum îi ţinusem predici despre viaţa pe care voiam s-o trăiesc, despre libertate. Cel mai mare ipocrit al lumii a întins mâna să ia un alt pahar cu şampanie, gândindu-se la Anastasia, cu mâna pe talia Sofiei Rifkin şi cu sânii ei moi frecându-se de braţul lui.

* * *

Anastasia m-a luat prin surprindere, cum de altfel cred că a şi intenţionat. Nu prea eram în formă la acea oră a dimineţii, după o noapte petrecută în cârciumi, îmbrăcat cu un halat ponosit, în picioarele goale, nebărbierit şi abia dat jos din pat. Dormisem foarte puţin. Am deschis uşa şi am văzut-o stând în prag, o viziune într-o rochie neagră şi vaporoasă, cu mănuşi Perri şi cu un turban milanez din paie de culoare neagră, de sub care o şuviţă de păr blond atârna provocator între obraz şi gulerul hainei. Purta un şal din blană de hermină, iar rujul strălucea pe buzele ei ca sângele proaspăt.

Şi ochii ăia albaştri ca de gheaţă cărora nu le scăpa nimic! Când m-a măsurat cu privirea, nu m-am simţit niciodată aşa de gol şi de umil. Buzele ei s-au lăsat uşor în jos când şi-a dat verdictul în cazul meu şi al situaţiei mele actuale.

— Nu mă inviţi înăuntru? m-a întrebat.

M-am dat la o parte.

— Vizitezi Greenwich Village?

— Ai nevoie de un preş la uşă, pe partea din interior, ca să se şteargă oamenii pe picioare când ies afară din apartamentul tău, m-a mustrat ea.

— Nu putem locui cu toţii pe Fifth Avenue.

— Mă surprinde că te lasă să mergi cu maşina pe acolo.

Şi-a scos mănuşile, câte un deget pe rând, ca un chirurg după o operaţie deosebit de murdară. Le-a ţinut într-o mână bine îngrijită şi s-a uitat în jur, căutând ceva pe care să se aşeze. Eu m-am uitat la ea, cu mâinile vârâte în buzunarele halatului. La naiba cu ea! N-aveam de gând să fiu majordomul ei!

— Ce ne-am rafinat! i-am zis eu. Ai stat în locuri mai îngrozitoare ca ăsta.

— Doar când dormeam pe stradă. Nu faci niciodată curat?

— Nu văd ce rost are.

— Ai cafea?

— Cred că da.

— Poţi să-mi dai puţină?

Ne-am uitat unul la altul, ca nişte duşmani de moarte. N-o iertasem niciodată pentru ceea ce făcuse şi singura ei apărare în faţa mea era să pretindă că sunt insuportabil.

M-am dus în bucătărie, am pus cafea în râşniţă şi un ibric pe foc. Era devreme, dar se auzeau deja zgomote pe stradă; New York-ul se trezea şi îşi vedea de treabă. Eu fusesem într-o cârciumă până la ora două şi o lăsasem cu neruşinare pe Sofia să plătească din nou. La douăzeci şi cinci de dolari sucul de mere, băuturile care îi plăceau Sofiei erau prea scumpe pentru mine.

Anastasia stătea la fereastră, uitându-se afară. De acolo putea de asemenea să vadă dormitorul prin uşa pe jumătate deschisă. Spera să o găsească pe Sofia acolo, să ne facă pe amândoi să ne simţim stânjeniţi, dar probabil că Sofia o ştersese de îndată ce se crăpase de ziuă.

— Aşadar, ai plecat de la Reuters?

— Cei de la *Times* mi-au oferit mai mulţi bani, dacă-ţi vine să crezi. Reuters mă trimisese pachet la Moscova. Cel mai mizerabil oraş în care am fost vreodată. Dar n-ai venit aici ca să vorbim despre asta.

— Nu. Am venit să vorbim despre Sofia.

— Ce te priveşte pe tine?

— Încerci să mă faci geloasă, Michael?

Răspunsul era afirmativ, dar eu m-am prefăcut indignat, lucru la care mă pricep foarte bine.

— Nu e puţin cam arogant din partea ta?

— Sunt o grămadă de femei în New York. De ce Sofia?

— Crezi că asta are vreo legătură cu tine? Văd că ai căpătat şi un pic de aroganţă de tip Fifth Avenue împreună cu dihorii ăia morţi de pe tine.

— E blană de hermină.

— Da, cum mai e viaţa în lumea bogătanilor?

Pe faţa ei a apărut o expresie vagă de tandreţe.

— Michael, m-ai fi urât dacă aş fi rămas. Nu trece o zi fără să mă gândesc la tine.

— Serios? Pentru că eu nu m-am gândit deloc la tine în ăştia cinci ani.

— Atunci de ce faci asta?

— N-are nici o legătură cu tine, prinţesă.

— Nu-mi spune aşa.

Avea dreptate. Cândva îi spusesem aşa din dragoste. Acum părea că îmi bat joc de ea. Poate că aşa şi era.

— Cum merg lucrurile în departamentul ăla? Sofia mi-a zis că soţul tău a angajat un avocat care să se ocupe de cazul tău. S-ar putea să ai în sfârşit ocazia să-ţi susţii cauza la tribunal.

A dat din umeri de parcă, după tot ce se întâmplase, nu i-ar fi păsat.

— Felix crede că ai şanse să câştigi?

— Nu se pune problema în felul ăsta. Eu revendic ceea ce mi se cuvine de drept.

— Adică? Ce e de revendicat? Tronul unei ţări care nici nu mai există? Banii şi bijuteriile nu mai sunt.

— Nu e vorba de bani.

— Felix ţi-a spus asta?

— El n-are nevoie de bani.

— N-am întâlnit nici un bogat care să nu vrea mai mult. E în firea lucrurilor. Ştiu din experienţă.

— Ai fost întotdeauna un cinic.

— Iar tu ai fost întotdeauna o visătoare.

— De la tine a pornit totul, Michael. Nu regreţi asta acum?

— Nu era nevoie să se întâmple aşa.

Ea n-a spus nimic, lucru care m-a enervat.

— Nu era de ajuns că te iubeam eu? am întrebat-o.

— Nu puteam fi doar doamna Sheridan.

— Contează cine eşti atâta timp cât eşti cu persoana iubită?

Se spune că un avocat bun nu pune niciodată o întrebare la care să nu ştie deja răspunsul. Am crezut că ştiam ce o să zică. În loc de asta, ea a murmurat:

— Da, contează. Atunci conta foarte mult pentru mine.

— Înseamnă că nu mai avem ce să ne spunem.

Şi-a pus mănuşile.

— Trebuie să plec.

— Nu mai vrei cafea?

— Am sperat că o să pot discuta cu tine, Michael. E clar că eşti încă supărat pe mine şi nu te condamn. Am făcut un lucru de neiertat. Dar am avut motivele mele.

N-am zis nimic.

— Nu e nevoie să mă conduci, mi-a aruncat ea.

După ce a plecat, am stat multă vreme nemişcat, fixând uşa cu privirea. Mă uram pentru ceea ce îi spusesem şi îmi părea rău

că plecase. Dar era mai bine să mă comport ca un ticălos în faţa ei decât să stau acolo în tăcere, mistuit de furie ca de un cancer, fără să pot face nimic în privinţa asta şi fără să am pe ce să-mi descarc toată acea mânie.

ANASTASIA

Mă cutremur şi acum când mă gândesc la ce am făcut şi la sentimentul otrăvitor care m-a împins în acea direcţie. Pentru o clipă am fost din nou cu adevărat Anastasia, fetiţa care le punea piedică servitorilor şi care îşi trăgea verişoarele de păr.

A fost cu siguranţă unul din cele mai josnice momente dintr-o viaţă bazată în marea ei majoritate pe supravieţuirea fără principii. Ştiam ce-ar face Felix dacă ar afla despre Michael şi Sofia; dar nu ştia, nu avea cum să afle decât dacă îi spunea cineva. Nu era nevoie ca acel cineva să fiu eu.

N-a fost ca şi cum Felix m-ar fi forţat să-i spun lucrul ăsta într-un moment de enervare. Nu pot pretinde că am fost constrânsă. Am planificat totul zile întregi, mergând încruntată prin casă, lăsându-l să creadă că sunt supărată. Am întins cu grijă capcana.

De obicei era prea obosit ca să-mi observe stările de spirit. În cele din urmă, însă, într-o seară, când eram în elegantul nostru dormitor Art Deco, m-a luat la întrebări. A ieşit din baie în pijamaua de mătase, cu mâinile vârâte în buzunarele unui halat din brocart stacojiu, şi mi-am dat seama că a înţeles mesajul. Eu stăteam la masa de toaletă şi îmi pieptănam părul în faţa oglinzii.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat el.

— Ce vrei să spui?

— Ai fost morocănoasă toată seara.

Toată seara? Poate toată săptămâna. Dar m-am prefăcut că nu ştiu despre ce vorbeşte şi l-am lăsat să mă oblige să-i spun.

— E vorba de Michael. S-a întors în New York.

Cred că s-a făcut puţin palid la faţă. Michael era un subiect pe care, din motive întemeiate, aleseserăm să-l evităm în cei cinci ani de când eram căsătoriţi. Eram sigură că Felix ştia că Rachel nu era copilul lui, dar aveam o înţelegere tacită să ne prefacem în privinţa tatălui ei.

— L-ai văzut?

Am încuviinţat din cap.

— Când?

— A fost la meciul de polo luna trecută.

Am citit iritarea pe faţa lui; Felix, băieţelul căruia nu-i plăcea să-l supere nimeni. Un bărbat n-ar trebui să facă bot când e în pijama. Arată ridicol.

— De ce nu mi-ai spus mai devreme?

— N-am vrut să te supăr.

— Ce drăguţ din partea ta!

— Nu mai înseamnă nimic pentru mine, am zis eu.

Şi m-am mirat cât de uşor am putut să mint. Fusesem convingătoare de nenumărate ori de-a lungul anilor.

— Se ţine după tine?

— Nu după mine, am răspuns repede.

S-a făcut brusc roşu la faţă.

— Ce vrei să spui?

— După Sofia, am adăugat şi am lăsat acele două cuvinte să vorbească în locul meu.

L-am văzut schimbându-se la faţă în timp ce medita, încercând să-şi dea seama de intenţiile lui Michael. Poate că erau chiar cele pe care i le atribuisem eu. Atunci nu mi-a trecut nici o clipă prin minte — cum poate nu-i trecuse nici lui Michael — că simţea cu adevărat o oarecare afecţiune pentru sora lui Felix.

— Se întâlneşte cu ea?

Am încuviinţat din cap.

— De unde ştii toate astea?

— Mi-a spus ea.

— Doar nu crezi… că ea… că e ceva între ei, nu?

Era un eufemism care făcea politicos aluzie la sexul senzaţional pe care mi-l descrisese Sofia.

— Ştii cum e Sofia, i-am spus.

— Ticălosul!

— Îmi pare rău, Felix. Am crezut că e mai bine să ştii, m-am scuzat, cu o voce atât de dulce, încât mi s-a făcut silă de mine însămi.

Şi asta a fost tot. N-a fost nevoie să fac mai mult. Ca orice jucător bun de şah, ştiam dinainte care vor fi următoarele mutări. După cum am spus, mă dispreţuiesc uneori. Dar nu aveam ce altceva să fac. Era de neconceput ca Sofia să fie fericită cu bărbatul pe care îl iubeam eu.

* * *

Cu trecerea anilor, Felix se îngrăşase mult, devenise mai

degrabă umflat decât impunător. Costumele lui sobre gen Wall Street şi acele de cravată cu diamant îl făceau să pară molâu, nicidecum bogat. Era mai înalt ca mine, dar, chiar şi atunci când era furios cum era acum, nu mă intimida niciodată aşa cum o făcuse Andrei.

Venise mai devreme de la serviciu ca să-şi certe sora. Nici că şi-ar fi putut semnala mai bine furia decât fiind acasă la ora şase.

Se plimba de colo-colo prin sufragerie, cu un pahar de Martini în mână. Prin fereastra deschisă se vedeau vârfurile roşietice ale copacilor din Central Park. Sofia stătea pe canapeaua Chesterfield, cu labele picioarelor întoarse spre interior, chemată de urgenţă din dormitorul ei, unde se pregătea pentru o nouă noapte prin cârciumi. Arăta nespus de strălucitoare.

— Te întâlneşti cu Michael Sheridan! au fost primele cuvinte ale lui Felix.

Felix era obişnuit ca noi să-l ascultăm fără discuţii. Avea un aer de superioritate divină care mă călca pe nervi. Acum, când se folosea de muniţia pe care i-o furnizasem eu, voiam ca Sofia să-l înfrunte.

N-am fost dezamăgită.

— Ce te priveşte pe tine? i-a aruncat ea.

Felix s-a oprit din mers şi s-a uitat urât la Sofia, înfuriat şi mai tare de tonul pe care îi vorbise.

— Ştii cine e bărbatul ăla?

— E fiul unuia din cei mai influenţi agenţi de schimb din New York.

— E un beţiv, un afemeiat şi un risipitor. Îţi interzic să te mai vezi cu el!

— O să fac exact ceea ce vreau eu! i-a replicat Sofia şi, oricât de mult o uram, abia m-am abţinut să n-o aplaud.

Poate că îi invidiam temperamentul; al meu se pierduse în ultimii cinci ani, vândut sau dat pe degeaba.

— Dimpotrivă! a strigat Felix. O să faci exact ceea ce vreau eu, dacă mai vrei să duci în continuare stilul ăsta al tău de viaţă. Ai un trai uşor aici, Sofia. Nu mă deranjează şi ţi-am lăsat lesa destul de lungă până acum. Dar să nu îndrăzneşti să mă sfidezi în legătură cu problema asta.

Stătea aplecat spre ea, încrezător că i se va supune. Mi-am zis că avea de ce să fie încrezător. Ştiam cu toţii ce voia Sofia. Ar urla ca nebuna, dar ar face ce i s-ar spune dacă i-ar fi ameninţat creditul.

Poate că partea cu lesa a scos-o din sărite. S-a ridicat în picioare şi l-a privit pe fratele ei drept în ochi.

— Îl iubesc! i-a zis ea.

— Îl iubeşti? a rânjit Felix batjocoritor. De când îl cunoşti? De două săptămâni?

— Şi ce dacă?

— O să se folosească de tine ca de o cârpă murdară şi după aceea o să se întoarcă la Londra.

— De asta îţi e teamă?

— Ştii despre ce e vorba, a adăugat Felix.

Avea o expresie sinistră de hotărâre pe faţă. Nici unul dintre ei nu-şi permitea să dea înapoi.

— Îţi cheltuieşti banii pe rochii, pălării, pantofi şi şampanie. Te-ai distrat bine până acum, dar eu sunt cel care achită notele de plată.

Acum era speriată; mă îndoiesc că se gândise vreodată să ducă o viaţă fără privilegii.

— Nu sunt proprietatea ta, Felix! i-a strigat ea cu o voce sugrumată.

— Eu te întreţin. Din punctul meu de vedere e acelaşi lucru.

Sofia mi-a aruncat o privire plină de ură pe care n-am s-o uit niciodată. Apoi s-a întors din nou spre fratele ei.

— Nu-mi poţi spune ce să fac!

— Ba pot şi o voi face. Îţi interzic să te mai vezi cu el! Sfidează-mă şi o să te arunc în stradă. Ai înţeles?

Biata Sofia! Nu văzuse niciodată această faţă a lui Felix. Dar nu ajungeai unde ajunsese el în viaţă fără puţină cruzime.

— Mama nu va permite lucrul ăsta, a încercat ea să găsească o soluţie.

— Pune-mă la încercare, i-a replicat Felix.

Şi asta a fost tot.

* * *

Felix invita deseori clienţi şi parteneri de afaceri acasă la cină. Să amesteci afacerile cu ceea ce trecea drept plăcere în unele cercuri era cel mai grosolan mod de a urca pe scara socială. Îndatorirea mea la aceste serate era să fiu strălucitoare şi să port conversaţii plăcute cu femeile despre ultima modă sau despre cea mai recentă strângere de fonduri şi să bârfesc lumea mondenă. Era îngrozitor de plictisitor.

În seara aceea veniseră trei cupluri; unul din ele era format din partenerul de afaceri al lui Felix, un bărbat pe nume Jacob Geller, şi sinistra lui soţie, Vivian. Avocatul lui, Martin Lachter, era şi el acolo cu soţia lui şi mai era un al treilea cuplu pe care nu-l mai văzusem niciodată. Numele bărbatului respectiv era Peter Beard şi Felix îl invitase pentru că Lachter spera că ne-ar putea ajuta cumva cu petiţia de la tribunalul german. Nu era clar în ce anume consta ajutorul lui.

Beard nu era oaspetele ideal pe care şi l-ar putea dori o gazdă. El şi soţia lui erau tăcuţi, ba chiar nesociabili. El avea nişte ochi negri şi adânci în care nu aveam încredere şi părul cu cărare exact la mijloc.

Îmi dau seama acum că trebuie să fi fost foarte curios să mă cunoască. Nu eram la fel de celebră în New York precum Anna Andersen; eram considerată mai degrabă o impostoare fermecătoare şi o problemă socială mai măruntă decât domnişoara Andersen pentru că Felix avea propria poziţie în cercurile din New York. Drept să spun, am fost acceptată de majoritatea oamenilor şi datorită felului în care arătam. Devotamentul lui Felix faţă de mine şi de petiţia în care investise atât de mulţi bani era văzut ca o excentricitate caraghioasă. Eram toleraţi de prietenii noştri, iar pretenţia mea de a fi o mare ducesă era tratată cu condescendenţă. Dar deja atunci începusem chiar şi eu să mă îndoiesc de veridicitatea ei. Trecerea timpului şi indiferenţa lumii îmi erodaseră credinţa.

Mă mai întreb şi acum ce părere avea Beard despre asta.

N-am avut nici un presentiment când l-am întâlnit. Era doar o altă cunoştinţă plictisitoare de-a soţului meu. Nu aveam nici cea mai vagă idee cât de bogat era sau câtă influenţă avea.

Părea un alt bancher amabil dintre cei cu care Felix făcea cunoştinţă prin intermediul serviciului său: politicos, dichisit şi la fel de rece ca gheaţa. Când vorbea, cuvintele lui erau retezate şi precise, de parcă ar fi dat o declaraţie la poliţie. Iar accentul lui… Beard nu era cu siguranţă englez, deşi era clar că aşa voia să pară.

Soţia lui îmi amintea de ceva ce spusese Michael despre o baroneasă britanică pe care o întâlnise în Shanghai: o acriturâ. Din când în când spunea câte o banalitate în felul unic al aristocraţiei engleze.

L-am simţit pe Beard uitându-se la mine pe parcursul serii, dar eram obişnuită cu un astfel de comportament. În ciuda

respectabilităţii pe care mi-o dăduse Felix, nu eram decât o pretendentă plină de strălucire care avusese noroc în căsătorie.

În mod inevitabil, în timp ce ne beam cafeaua după masă, Lachter a adus subtil vorba despre adevărata problemă a serii: pretenţia mea la titlurile Romanovilor.

— Am înaintat petiţia la Hanovra, a început Lachter. Dar data audierii a fost amânată de mai multe ori. Ducele de Hesse îşi foloseşte toate resursele ca să ne pună beţe în roate. Acţiunile lui au la bază interesul propriu, desigur. Are mulţi prieteni în Germania.

Beard nu părea doritor să participe la această discuţie. Probabil că, atunci când primise invitaţia, ştiuse că se vor face presiuni asupra lui în timpul serii, dar nu părea genul de om care să se lase intimidat uşor.

Lachter s-a întors spre el.

— Aţi putea vorbi cu marea ducesă Olga? Din câte ştiu, aveţi relaţii la Windsor şi la Consiliul Monarhist al Rusiei. Anastasia noastră a fost nedreptăţită şi e timpul să se facă dreptate.

Beard a părut surprins pentru o clipă de rugămintea fără perdea a lui Lachter, dar şi-a recăpătat repede stăpânirea de sine.

— Sigur că voi vorbi cu ea, a răspuns, minţindu-l pe Lachter în faţă. Dar nu vă pot promite nimic. Marea ducesă Olga nu se lasă influenţată de nimeni.

— O cunoaşteţi pe marea ducesă? am întrebat eu, surprinsă.

— Am fost consilierul ei financiar pe vremea când eram guvernatorul Băncii Angliei.

Felix mi-a aruncat o privire; ar fi preferat să fiu pur decorativă în timpul unor astfel de discuţii. Dar nu asta era firea mea.

— Mă scuzaţi, nu mi-am dat seama că aţi avut o funcţie atât de înaltă, am zis eu, iar el ne-a zâmbit tuturor ca şi cum ar fi vrut să pară modest. Totuşi — am continuat — aş fi crezut că marea ducesă o să-şi aleagă un consilier din cercul ei.

Lachter m-a privit surprins.

— Nu ştiaţi? m-a întrebat surprins.

— Ce să ştiu?

— Domnul Beard a fost pentru o vreme ministru de finanţe în cabinetul lui Nicolae… al tatălui dumneavoastră.

— Aşadar, sunteţi rus, am concluzionat.

— La origine. Mi-am englezit numele, desigur. În Anglia, dacă ai un nume străin, oamenii te tratează ca pe un prost.

Toţi au râs politicos auzind asta.

— Când aţi părăsit Rusia?

— Cu un an înainte de revoluţie.

— Foarte deştept din partea dumneavoastră, am spus.

A fost o răutate din partea mea să o spun aşa, pe un ton care sugera că a fost un laş.

— Ţarul m-a trimis la Londra cu afaceri, a răspuns înţepat. N-am putut să mă mai întorc.

Toţi au dat înţelegător din cap. De ce îl linguşeau? Era clar de ce părăsise Rusia şi nu fusese din ordinul împăratului. Fugise să-şi salveze pielea.

— Simpatizez cu cauza voastră, Maiestate, şi v-aş ajuta cu siguranţă dacă aş putea.

Am zâmbit, admirându-i lipsa crasă de sinceritate. N-ar fi făcut absolut nimic, bineînţeles, dar nu avea sens să strice relaţiile cu mine dacă exista chiar şi cea mai mică şansă ca petiţia să aibă vreun rezultat.

— Spuneaţi că v-aţi englezit numele, am insistat, deşi simţeam privirea lui Felix îndreptată spre mine, îndemnându-mă să tac. Care era numele dumneavoastră rusesc?

— Bardenov, a răspuns, zâmbind şi înclinând uşor capul, ca şi cum s-ar fi prezentat din nou. Piotr Bardenov.

— Otma.

M-am uitat în jur să văd cine vorbise şi mi-am dat seama că eu fusesem aceea. Nu aveam nici cea mai vagă idee ce însemna cuvântul ăla sau de ce îl rostisem. Toţi se holbau la mine, aşteptând o explicaţie. Efectul asupra lui Beard a fost subit şi dramatic. S-a făcut palid şi i-au apărut broboane de sudoare pe frunte. A afişat cel mai bolnăvicios zâmbet pe care îl văzusem vreodată pe faţa unui om care încerca să-şi ascundă neplăcerea.

— Vă simţiţi bine? l-a întrebat Lachter.

— Da, a răspuns şi s-a uitat urât la avocat.

— Ce vrea să însemne cuvântul pe care l-ai rostit adineauri? m-a întrebat Felix.

Ce ciudat! Nu însemna nimic pentru mine. Otma. Nu mai vorbeam rusa chiar atât de fluent ca altădată, dar ştiam că nu era un cuvânt rusesc.

M-am scuzat şi m-am dus la baie. Eram transpirată toată. Mă simţeam ameţită şi am crezut pentru o clipă că o să vărs. Otma… Ce însemna?

M-am retras devreme în camera mea, zicându-le că nu mă

simt bine şi sugerând că s-ar putea să fie vorba de probleme femeieşti pentru ca oaspeţii noştri să nu insiste pe tema asta. Atmosfera din sala de mese era tensionată când am plecat.

Se pare că Beard şi soţia lui s-au scuzat şi au plecat devreme, urmaţi la scurt timp de familia Geller şi de familia Lachter. Când Felix a venit să se culce, m-am prefăcut că dorm, dar am stat trează ore în şir.

* * *

În cele din urmă, mi-am dat seama că Otma nu era un cuvânt, ci o anagramă. Olga, Tatiana, Maria, Anastasia: primele litere ale numelor celor patru fiice ale ţarului. Probabil că o auzisem undeva. Dar de ce i-o spusesem lui Beard şi de ce îl afectase atât de tare?

Dădusem în sfârşit peste un fragment din trecutul pe care îl pierdusem. Reacţia lui Beard mă convinsese de acest lucru. Dar cine mă putea ajuta să aflu mai multe?

Nu mă lua nimeni în serios. Cu siguranţă nu Felix, care făcea afaceri cu Beard şi voia ca acesta să-şi folosească influenţa ca să avem parte de o audiere echitabilă la Hanovra. Şi nici Lachter, care era clar depăşit de situaţie şi nu era de fapt decât un maestru de circ; cunoştea dreptul comercial mai bine ca oricine de pe Wall Street, dar a depune o petiţie într-o ţară străină în legătură cu revendicarea tronului Rusiei ţariste era o chestiune care îi depăşea pe cei mai mulţi avocaţi din New York, nu numai pe Lachter. Totuşi, Felix îi oferise în dar o vacă, iar el, ca un bun absolvent al Universităţii Harvard ce era, intenţiona să o mulgă până când aceasta avea să moară.

Dar Michael m-ar putea ajuta. Trebuia să mă ajute. Exista şansa unui subiect de articol, căci povestea asta mirosea a scandal; chiar dacă se săturase până peste cap de Anastasia şi chiar dacă mă ura, eram sigură că nu va refuza să se ocupe de Peter Beard şi de Otma.

* * *

Am aranjat să ne întâlnim în Central Park. Era o zi îngrozitoare de toamnă, vântul era rece şi puternic şi sufla din nord-est, făcând valuri mici pe lac.

Michael a venit ţinându-şi capul în jos, cu gulerul paltonului

ridicat, ca să-i apere faţa, şi cu pălăria trasă peste urechi. A stat lângă mine fără să spună nimic.

— Ar fi trebuit să ne întâlnim într-o cafenea, a început el în cele din urmă.

— N-am ştiut că vremea o să fie aşa de urâtă.

S-a rezemat de balustrada podului.

— Ce vrei?

— Ajutorul tău.

A râs scurt.

— Eşti foarte amuzantă.

— Vorbesc serios.

— Ar trebui să plec chiar acum. E o nebunie!

— Nu ţi-aş cere asta dacă nu te-ar ajuta şi pe tine.

— Mă dai pe spate!

— Aseară, Felix a adus un prieten acasă, i-am explicat eu, ignorând faţa pe care o făcuse. Un om pe nume Beard. Numele lui adevărat e Piotr Bardenov şi a fost ministru de finanţe al tat... al ţarului în timpul războiului. Şi-a schimbat numele în Beard, Peter Beard. Până anul trecut a fost guvernatorul Băncii Angliei.

— Şi?

— Ştie ceva, Michael. Vreau să te întâlneşti cu el şi vreau să-i spui un cuvânt.

El a oftat.

— Trebuie să uiţi de toate astea, Anna. Pentru numele lui Dumnezeu, au trecut aproape zece ani!...

— Spune-i Otma.

— Ce înseamnă Otma?

— Nu ştiu. E doar un cuvânt. Nu ştiu nici măcar cum de-l cunosc. Dar l-a înspăimântat. Ştie ceva şi vreau să afli ce anume.

— Nu.

— Michael, eu...

— Nu! N-am să fac asta.

Nu aveam dreptul să-i mai cer favoruri. Sunt o femeie nebună. Probabil că e uşurat că nu mai trebuie să-mi suporte toanele şi izbucnirile.

— O ştii pe femeia aia din Long Island, a spus. Cum o cheamă? Andersen? Se spune că e dusă rău cu pluta. Asta te aşteaptă şi pe tine dacă nu uiţi de toate astea. Ţi-am spus, am fost acolo, în Ekaterinburg, m-am întâlnit cu unul din cei care au fost în plutonul de execuţie. E moartă, Anna, au murit toţi.

M-a privit afectuos, dar nu compătimitor.

— Felix îşi iroseşte banii în Hanovra. Când ai de gând să-i spui? m-a întrebat.

— Michael, ştiu ce crezi despre mine. Dar povestea asta te priveşte şi pe tine. Tu ai fost cel care l-a găsit pe primul martor la uciderea ţarului. Dacă nu vrei să faci asta pentru mine, atunci fă-o pentru că eşti un ziarist bun.

Michael a tăcut, uitându-se cum ploaia făcea cerculeţe pe suprafaţa lacului. Am crezut că se gândeşte la propunerea mea. În schimb, m-a făcut să tresar când a zis:

— Câţi ani are fiica ta?

Ştia. Era clar după felul cum a zis-o, după expresia de pe faţa lui. Probabil că îi spusese Sofia. Dar am încercat să mint; devenise un obicei de-al meu acum.

— Are aproape patru ani. De ce?

— S-a născut pe 29 octombrie. Sofia mi-a spus că are aproape cinci ani.

Ce puteam să-i spun? O altă rafală de vânt ne-a aruncat şfichiuitor ploaia în faţă.

— N-aveai de gând să-mi spui niciodată, nu-i aşa?

— Aşa e.

— De ce? Nu aveam dreptul să ştiu?

Am făcut multe lucruri în viaţa mea de care nu sunt mândră, dar ăsta era singurul pentru care nu mă puteam ierta. Totuşi, până acum reuşisem cu succes să mă conving că fusese singura cale. Odată ce luasem hotărârea de a-l părăsi pe Michael şi de a pleca la New York cu Felix, cum aş fi putut să-i spun că era tatăl copilului meu? Eu şi Felix ne prefăcuserăm că Rachel era a lui, la fel cum ne prefăceam că există o zână a măseluţelor care îi lăsa fetiţei o monedă de cinci centi sub pernă ori de câte ori ăi căDea un dinte.

Nu i-aş fi putut spune nimic lui Michael atunci; nu voisem să afle niciodată. Crezusem că aşa era mai bine pentru Rachel, pentru Felix, chiar şi pentru Michael. Acum nu mai eram atât de sigură.

— Îmi pare rău.

— Dacă aş avea un dolar pentru fiecare dată când ţi-a părut rău, aş fi mai bogat ca tatăl meu.

Ce puteam să-i spun? Nu aveam cuvinte.

S-a întors să plece.

— Ştii, am găsit o librărie mică în Lower East Side, la fel ca acelea din cartierul rusesc din Shanghai, dacă le mai ţii minte.

Vânzătorul era un bătrânel care vindea numai cărţi despre ţar şi despre restul familiei regale. Am intrat şi am cumpărat una. Am început să citesc cum Alexandra o alinta pe Anastasia când era mică zicându-i *schwibsik.* Înseamnă „drăcuşor” în germană. Îi spunea aşa pentru că provoca mereu necazuri, le făcea mereu farse oamenilor şi făcea mereu pozne. În carte scria de asemenea că putea fi incredibil de crudă.

— Ce vrei să spui cu asta? am întrebat eu.

— Tocmai am spus-o, a răspuns, apoi a plecat.

MICHAEL

Tatăl meu stătea acolo, arătând aşa cum îmi închipuiam că arată Dumnezeu: încărunţit, elegant, bronzat, gata să-i judece pe alţii. Pereţii biroului erau acoperiţi cu panouri din lemn de nuc, iar pe jos era un covor persan albastru cu auriu. Între noi era un birou Hepplewhite, a cărui suprafaţă îmbrăcată în piele de culoare verde era uzată de vreme, iar pe raftul din spatele lui erau cărţi legate în piele şi decorate cu aur. Pe birou, în dreapta lui, era o ceşcuţă de ceai şi o farfuriuţă, ambele din porţelan de Dresda.

— Şi cum îţi merge, fiule?

— Bine.

Aveam senzaţia că venisem în biroul lui ca să-i explic notele pe care le aveam în carnet. Aşa că am stat pur şi simplu acolo şi am lăsat să se aştearnă tăcerea.

— Ai obţinut ce-ai vrut? m-a întrebat.

Muşchii de pe faţa lui s-au contractat şi mi-am dat seama că, după nouă ani, urma să avem o conversaţie adevărată.

— Da. Aşa s-ar zice.

— Îţi place să trăieşti în cocina aia de porci din Village?

— Există oameni care trăiesc şi fără majordomi, J.B.

M-a privit mirat. Era pentru prima dată când îi spuneam pe numele folosit de prietenii lui. A mormăit. Nu ştiu dacă era un semn de respect sau de dezgust.

— Ce te aduce aici?

— Munca.

— Tu numeşti asta muncă?

Aşa purta el o conversaţie. L-am lăsat în pace.

— Nouă ani. Ştii ce a însemnat asta pentru mama ta?

— Mi-a luat mult timp să mă maturizez.

— Şi încă nu te-ai maturizat de tot.

După cum am spus, aşa era felul lui. Îi plăcea să provoace oamenii, să vadă cum reacţionează la atacul lui; îl ajuta să-şi facă o părere despre ei. Felul meu era să-l las să-şi termine muniţia, să se epuizeze singur.

— Fata aia cu care ai venit zilele trecute… Nu ai intenţii serioase în privinţa ei, nu-i aşa?

Am crezut că o să-mi ţină iar o prelegere antisemită, prin urmare, ca să-l enervez, am zis:

— Poate.

A clătinat din cap.

— Îl ştii pe fratele ei?

Am încuviinţat.

— Cred că valorează ceva bani.

— Tatăl lui a părăsit Rusia chiar înainte ca acei blestemaţi de comunişti să preia puterea. Şi-a folosit banii ca să înfiinţeze un serviciu de mesagerie pe Wall Street; acum are aproape două mii de băieţi care se plimbă de colo-colo prin district. Nu mă deranjează întreprinderile particulare, dar asta nu înseamnă că sunt egalitar, mai ales când e vorba de afacerea familiei.

Două mii de băieţi. Asta spusese? Majoritatea acelor băieţi erau nişte fosile cu părul cărunt, prea bătrâni ca să fie funcţionari sau casieri.

— Rifkin face aproape douăzeci şi cinci de mii de dolari săptămânal. Cea mai mare parte o reinvesteşte. S-a descurcat bine.

— Bravo lui! am făcut eu.

— Da, bravo lui, dar asta nu o face pe sora lui demnă de un Sheridan.

Nici nu ajunsesem bine acasă şi tatăl meu încerca din nou să-mi conducă viaţa. M-am întrebat ce-ar spune dacă ar şti că eram îndrăgostit de soţia lui Rifkin şi că Rachel Rifkin era nepoata lui. Sunt anumite lucruri pe care e mai bine să nu le ştii.

— Care e problema cu Rifkin? Nu-ţi place de el pentru că e evreu?

— În parte, a răspuns el cu o candoare incredibilă, de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume să urăşti evreii.

Şi-a întins mâinile, ca şi cum ar fi putut să ţină întreaga clădire între degetele lui perfect îngrijite.

— Ai putea încă să faci parte din firmă.

Şi am discutat despre asta timp de o oră; eu i-am spus toate motivele pentru care nu puteam să fac parte din firmă, iar el mi-

a spus toate motivele pentru care credea că puteam. N-am reuşit deloc să ne înţelegem unul pe altul, dar mi-a zis tot ce voia să-mi zică în aceşti nouă ani cât fusesem plecat. Când am terminat, cred că a înţeles că m-a pierdut cu adevărat. Sper că asta i-a adus puţină linişte sufletească.

— Aşadar, dacă nu vrei să faci parte din firma familiei Sheridan, atunci ce vrei? a mârâit el.

— Ajutorul tău, am răspuns direct.

— În sfârşit!

— E o favoare. Nu eşti nevoit s-o faci. În fond, nu prea ţi-am dat motive să vrei să mă ajuţi.

— Eşti un ticălos, a bombănit el.

— Peter Beard, am spus.

— Ce-i cu el?

— Îl cunoşti?

— Facem afaceri din când în când. Are relaţii sus-puse. N-are deloc simţul umorului.

De parcă el l-ar fi avut!

— Ştii de ce a plecat din Anglia?

— De asta ai venit aici? Să afli lucruri compromiţătoare?

— Există lucruri compromiţătoare de aflat?

S-a gândit puţin. Toţi cei de pe Wall Street aveau ceva de ascuns; era doar o chestiune de gravitate. Şovăia între a vorbi cu un ziarist şi a-şi ajuta fiul, a crea poate în felul ăsta o legătură. Acum eu eram cel care îl manipula.

— Există un zvon.

Am aşteptat.

— Are foarte multe relaţii, Michael. A fost în consiliul de administraţie al Băncii Angliei pentru o vreme şi, datorită legăturilor lui cu Nicolae, mama ţarului l-a rugat să se ocupe de finanţele fiicelor ei după ce ea va muri. A administrat şi averea babei. Se spune că, pe parcursul celor zece ani de exil, bătrâna împărătească a ţinut sub pat un cufăr plin de bijuterii. La moartea ei, bijuteriile ar fi trebuit să le revină Olgăi şi Xeniei. Beard s-a dus la înmormântare în Copenhaga şi a convins-o pe Olga să trimită bijuteriile cu un curier diplomatic la palatul Buckingham pentru a fi protejate de afacerişti lipsiţi de scrupule. În loc de asta, se spune că unele din cele mai valoroase bijuterii au ajuns în colecţia particulară a reginei Maria în schimbul unui preţ de nimic. Acum, Olga şi Xenia depind în totalitate de bunăvoinţa regelui, trăind sub protecţia lui la Windsor.

— De unde ştii toate astea?

— E treaba mea să ştiu.

Era o poveste ispititoare. Nici un ziar din Anglia n-ar publica-o, desigur.

— Beard a câştigat ceva din asta?

— Nu, dar tocmai de aceea a scăpat basma curată când a deturnat fonduri la Banca Angliei.

Nu-mi venea să-mi cred urechilor.

— Continuă.

— Nu poţi publica asta. Sunt doar zvonuri.

— Ştiu.

A dat din umeri.

— Romanovii erau cea mai bogată familie din lume, Michael. Averea lor se ridica la aproape o sută douăzeci de milioane de dolari. Ţarul investise în căi ferate, vapoare şi cherestea. La moartea lui Nicolae şi a soţiei lui, banii ar fi trebuit să le revină copiilor. Dar, când a devenit clar că au murit cu toţii, e posibil ca unii oameni să se fi hotărât să-şi însuşească o parte din bani. Au dispărut pur şi simplu.

— Beard?

A încuviinţat din cap.

— Guvernul n-a făcut nimic?

— Beard ştia ce se întâmplase cu colecţia de bijuterii a bătrânei împărătese. Nu se putea ca regina să fie implicată într-un astfel de scandal. Câteva luni mai târziu, el şi-a dat demisia de la bancă şi a hotărât să plece peste ocean în concediu nelimitat. A apărut pe Wall Street acum şase luni, cu nişte fonduri serioase de investit. Aş zice că valorează între zece şi douăzeci.

De milioane!… Între zece şi douăzeci de milioane de dolari. Erau o grămadă de bani pe atunci. Dumnezeule! După cum o spunea tatăl meu, ai fi zis că e o cifră mică.

— Cu cine altcineva aş mai putea vorbi despre asta?

— Ai grijă, Michael. Nimănui de pe Wall Street nu-i plac ziariştii. Beard are nişte prieteni periculoşi.

A lăsat stiloul jos.

— Asta vrei într-adevăr să faci pentru tot restul vieţii?

— Da, am răspuns.

El a clătinat din cap; nu putea să înţeleagă. Nu mulţi oameni înţeleg; Sofia în nici un caz şi cu siguranţă nici Anastasia. Ea ar fi fost o moştenitoare perfectă. Şi cred că tatăl meu ar fi fost un ţar

mult mai bun.

* * *

Beard avea un apartament în clădirea Duxton de pe Fifth Avenue. Un paznic mi-a bifat numele pe o listă şi un lift m-a dus la cuibul lui de la etajul al optsprezecelea. Când am coborât din lift, un irlandez solid m-a percheziţionat şi m-a condus la o uşă fără număr pe ea.

Beard stătea la un birou uriaş din mahon, pe un scaun din piele bătut în ţinte, cu mâinile la ceafă. Am fost condus înăuntru de o secretară. El nu s-a ridicat în picioare şi nici nu s-a oferit să-mi strângă mâna. În schimb, m-a privit dispreţuitor şi a zâmbit. Nu era un zâmbet amabil, ci zâmbetul unui om care ştie că e mai bogat, mai isteţ, mai puternic şi mai rapid ca alţii.

Găsise cinci minute libere în programul lui încărcat să arunce firimituri publicului. Se aştepta la întrebările linguşitoare obişnuite: Cum v-aţi câştigat banii? Care e secretul succesului dumneavoastră? Credeţi că urcarea bruscă a preţurilor de pe Wall Street va continua? Şi — neoficial — aveţi vreo informaţie interesantă?

— La ce ziar lucrezi? m-a întrebat el, ştergându-şi ochelarii.

— *New York Times.*

S-a încruntat şi şi-a verificat din nou jurnalul.

— Nu te-am mai întâlnit până acum. Ai lucrat în altă parte?

— Am lucrat la agenţia Reuters, am condus biroul din Moscova până acum câteva luni.

— Moscova, a repetat el.

Şi micile linii de la colţul ochilor s-au adâncit puţin. Privirea lui a devenit prudentă.

— Ce pot face pentru dumneata? Ai exact zece minute, sunt un om ocupat, a zis uitându-se din nou la ceasul de buzunar.

Şi astfel am început interviul, punându-i toate întrebările obişnuite; l-am întrebat de ce crede că scad preţurile la titlurile de valoare, iar el mi-a ţinut un curs despre starea actuală a pieţei de acţiuni, spunându-mi că unele emisiuni fuseseră vândute la nişte preţuri ridicol de mari cu câteva luni în urmă şi că piaţa trecea acum printr-o perioadă de readaptare. A zis că vrea să-i asigure pe cititorii mei că America avea unul din cele mai bune sisteme economice din istoria modernă şi că potenţialul dezvoltării era nelimitat. Prevedea chiar profituri mari

pentru cei care erau destul de îndrăzneţi să investească în viitorul industriei şi bogăţiilor naturale ale ţării.

— Altceva? a întrebat după ce a terminat. Mi-am ţinut carneţelul deschis pe genunchi.

— Încă o întrebare. Dumneata ai fost cândva guvernatorul Băncii Angliei. E corect?

Şi-a dat mâinile jos de la ceafă şi le-a încrucişat pe burta lui enormă. N-a zis nimic.

— Se crede că familia Romanov avea conturi private în bancă.

A zâmbit din nou, un zâmbet şi mai rece ca primul.

— Despre ce este vorba?

— Despre un zvon cum că ai deturnat aproape cinci milioane de lire sterline din conturile Romanovilor. Ai ceva de spus în legătură cu asta?

S-a lăsat o tăcere îndelungată. Cred că voia să mă intimideze, dar nu prea funcţiona. Am stat acolo şi m-am uitat la el cum încerca să se gândească ce să facă cu mine.

— Cine eşti? a atacat în cele din urmă.

Mi-am dat seama că l-am prins. Nu mă va da afară până când nu va afla exact cât ştiam şi de la cine.

— Frumos birou, am ocolit răspunsul uitându-mă în jur. Se spune că ai făcut avere pe Wall Street. Presupun că ajută dacă porneşti cu un capital bun. Nu-i aşa?

S-a aplecat în faţă şi a şoptit:

— Nu te juca cu mine că dai de dracu'!

Nu mă aşteptam la un astfel de limbaj din partea unui englez. Dar Beard nu era englez. Singurul lucru în esenţă englezesc la el era că-i plăcea să fure bani de la alte guverne.

— Asta înseamnă că interviul nostru s-a terminat? am întrebat, întinzând mâna după pălărie.

Am văzut incertitudinea de pe faţa lui. Nu voia să plec înainte să afle ce ştiu.

— Sper că nu vei publica nimic, a adăugat. Există legi împotriva calomniei de ambele părţi ale Atlanticului.

— Negi?

— Ce să neg?

— Că ai deturnat bani de la Banca Angliei.

— Dacă ridicola şi jignitoarea dumitale afirmaţie ar fi adevărată, de ce nu există nici un mandat de arestare pe numele meu?

— Pentru că ai ajutat-o pe regina Maria să obţină bijuteriile

Romanovilor. În plus, cine o să simtă lipsa banilor? Beneficiarii au murit cu toţii. Sau speri să fie aşa.

— Ieşi afară!

— Ştii ce înseamnă Otma?

S-a holbat pur şi simplu la mine. Sincer să fiu, ochii lui m-au înspăimântat. Deşi la început mi s-a părut amabil, acum avea privirea unui animal de pradă încolţit. Mi-am adus aminte de avertismentul tatălui meu.

N-am fost niciodată bun la jocurile de-a holbatul, aşa că mi-am luat pălăria şi am plecat. Nu aveam nici cea mai vagă idee unde voiam să ajung cu asta. Uneori merită să agiţi spiritele, să vezi ce se întâmplă. Ca să zic aşa, mi-am făcut singur norocul.

Dacă se poate numi noroc.

* * *

Era ultima persoană pe care m-aş fi aşteptat s-a văd.

Când am auzit ciocănituri în uşă, am crezut că era Sofia. Întorcându-se în genunchi, după cum se spune. Dar ar fi trebuit să ştiu mai bine. Fetele ca Sofia nu stau în genunchi şi nu se întorc niciodată.

Anastasia.

De data asta, cel puţin, nu eram în halat. Era patru după-amiază şi eu eram bărbierit şi îmbrăcat — după moda mea de gazetar fără valoare, aşa cum ar spune tata — iar apartamentul arăta puţin mai bine, soarele pătrunzând prin fereastra dinspre vest şi în aer plutind mirosul de cafea care fierbea pe plita din bucătărie.

— Tu! am exclamat eu şi recunosc că nu era cel mai strălucit mod de a întâmpina pe cineva.

— Pot să intru? a întrebat.

Şi-a dat jos haina din blană de vulpe, pe care se presupunea că trebuie să i-o iau eu. Şi-a desfăcut eşarfa de mătase şi a pus-o în cuierul aflat în spatele uşii alături de haină şi de eleganta ei pălărie cloş, lângă paltonul meu ponosit şi pălăria uzată.

Şi-a încrucişat braţele şi a stat în mijlocul camerei, implorând să fie detestată. Lasă-mă să mă gândesc în câte feluri te urăsc, după cum spune poetul. Urăsc felul în care m-ai părăsit când eram în Londra, urăsc faptul că nu mi-ai spus că am o fiică, urăsc felul în care stai acum aici, arătând atât de frumoasă în rochia asta Lanvin fără mâneci şi cu pantofii ăştia negri cu toc cui, încât

te doresc la fel de mult ca atunci când te-am văzut prima oară. Nu e bine şi nu e cinstit.

— Ce cauţi aici? am întrebat-o eu.

— Voiam să ştiu dacă ai mai aflat ceva despre Beard.

— Poate.

— N-am dreptul să ştiu?

— Dreptul să ştii? Îmi pare rău, dar nu ştiam că tu cunoşti conceptul ăsta.

— Acum e altceva.

— Oare? Vrei cafea? E gata.

A dat uşor din umeri, iar eu am luat asta drept un răspuns afirmativ şi m-am dus în bucătărie. A venit după mine. Am simţit cum mă priveşte.

— Ei bine? a întrebat în cele din urmă.

— Ce pot să-ţi spun? E un escroc. N-o pot dovedi. Dacă o voi face vreodată, va fi cel mai mare subiect de articol din cariera mea.

— Şi asta datorită mie.

— Ar fi şi timpul să am motiv să-ţi mulţumesc pentru ceva. Tot cu zahăr bei cafeaua?

— Tu bei din ceştile astea?

— Îmi pare rău, porţelanurile de Dresda sunt toate în chiuvetă.

Am dus cafelele în sufragerie. S-a aşezat în felul ăla minunat şi regesc al ei, cu spatele drept, cu rochia netezită dintr-o mişcare şi cu un picior pus cu grijă în faţa celuilalt.

— Cine e?

— E omul care a furat banii ţarului. Şi erau destui. Probabil că n-o să mai fie găsiţi niciodată.

— Şi Otma?

— Nu ştiu. Sună ca un cod de acces la unul din conturi.

I-am spus tot ce ştiam sau descoperisem despre Beard sau Bardenov. Nu era mult, iar ea m-a ascultat până la capăt cu o faţă impasibilă.

— Tot nu crezi că sunt ea, nu-i aşa?

— Pentru că ţi-a trecut prin minte Otma? E un cod cam evident, nu?

— Dacă ai fi văzut ce faţă a făcut când am rostit cuvântul ăsta!

— Putea să fie din pricina vreunei indigestii.

Şi-a întors privirea în altă parte. Cred că spera să mă răzbun pe ea.

— Ăsta e singurul motiv pentru care ai venit aici? am întrebat-o eu.

— Ce alt motiv aş putea avea?

— Ştii, acum câteva seri, Sofia mi-a spus că nu ne mai putem vedea. Ai avut vreo legătură cu asta?

— Nu e treaba mea cu cine te culci tu.

— Mi-a spus că Felix i-a dat un ultimatum. Părea să creadă că tu eşti de vină.

A luat o înghiţitură de cafea şi m-a privit fix peste marginea ceştii.

— Ai dreptate, n-am venit aici ca să vorbim despre Beard. Nu ştiu nici măcar dacă îmi mai pasă de Anastasia. Am venit aici pentru că nu pot trăi fără tine. Am încercat şi nu merge. Te iubesc, Michael! Cred că te-am iubit dintotdeauna şi în ultimii cinci ani am încercat să-mi spun că nu e aşa.

Era o declaraţie uluitoare. Asta aşteptasem aproape zece ani să aud de la ea.

M-am ridicat în picioare şi i-am întins mâna. Ea a luat-o, iar eu am tras-o spre mine. O sărutasem de multe ori şi îmi aduceam aminte cum erau acele săruturi. Erau reţinute, erau scurte şi nu erau la fel de pline de pasiune ca ale mele.

De data asta, m-a sărutat cu o disperare care m-a copleşit. Mi-a strivit buzele, m-a strâns în braţe atât de tare, încât aproape că mă durea. Îmi înconjurase gâtul cu braţele, iar degetele ei erau împletite în părul meu; am simţit cum pune un picior în jurul meu, i-am simţit glezna în spate pe coapsă, de parcă se agăţa de mine ca să supravieţuiască. Mi se dăruia în sfârşit în întregime. Era un act de capitulare. Nu sărutam o prinţesă sau o dansatoare în cluburi de noapte. O aveam în sfârşit pe Anastasia.

Şi-a desfăcut rochia şi a lăsat-o să-i cadă în jurul gleznelor. Purta chiloţi de mătase şi sutien, o noutate pe care n-o mai întâlnisem până atunci. Am avut nevoie de puţin ajutor să-l dau jos. Ca să-mi compensez orgoliul masculin rănit, i-am rupt intenţionat chiloţii când i-am dat jos.

Eu încă mai aveam hainele pe mine, un simbol al noii mele puteri asupra ei. O faţetă a răzbunării mele.

Ţineam minte corpul ei, dar nu ţineam minte să mai fi făcut dragoste cu ea în felul ăsta, nu în Londra şi în mod sigur nu în Shanghai. Oare se prefăcea din nou? Nu, din câte am putut să-mi dau eu seama şi trebuie să înţelegeţi că nu sunt decât un bărbat şi sunt incapabil de subtilităţi. După ce am terminat, aveam

zgârieturi pe spate şi o vânătaie pe gât, iar Anastasia îşi semnalase de două ori orgasmul prin strigăte sălbatice şi gesturi de afecţiune. Nu aveam cum să fiu sigur dacă se prefăcuse sau nu şi, din discreţie sau din înţelepciune, n-am întrebat-o niciodată.

După aceea, am stat întinşi pe podea. Cineva bătea de zor în perete. Deranjasem vecinii.

Mi-am pus mâna pe sânii ei; un alt act de posesie. Violarea unei prinţese. Byron ar fi putut să scoată ceva din asta. Sau poate Botticelli.

— N-ar fi trebuit să fac aşa ceva, a şoptit ea.

— Ţi-e teamă că n-o să te respect mâine dimineaţă?

S-a uitat la ceas, singurul lucru pe care îl mai avea pe ea, în afară de pantofi.

— E doar cinci şi jumătate. N-o să mă respecţi nici măcar până la cină.

Era o tentativă slabă de a glumi şi nici unul n-a râs. S-a ridicat în capul oaselor şi şi-a adunat hainele. Făcuserăm puţină mizerie. S-a dus în baie.

Când a ieşit, era un pic zburlită, dar era din nou o doamnă. Şi era schimbată cumva. Eu mă îmbrăcasem şi stăteam pe pervazul ferestrei, fumând o ţigară. I-am oferit şi ei una, dar a refuzat.

— Ar fi mai bine să plec.

Părea că aşteaptă să spun ceva, dar nu-mi venea nimic în minte. Am ajutat-o să-şi pună haina. S-a privit în oglinda din hol şi a plecat. Am văzut-o urcându-se într-un taxi.

Câştigasem în sfârşit jocul. Tot ce mai aveam de făcut acum era să-mi încasez câştigurile şi să plec.

* * *

Clubul Colony din Park Avenue, a cărui sală de bal strălucea din pricina argintului. Când am intrat, am fost copleşit de parfumul a sute de flori proaspăt culese şi de sclipirea aurie a şampaniei franţuzeşti.

Acolo găseai crema societăţii, femeile în rochii de seară Chanel, Lanvin, Poiret şi Schiaparelli, toate strălucind de diamante; bărbaţii erau sobri şi purtau costume negre şi se vedeau chiar şi câteva smochinguri.

M-am întrebat ce căutam acolo. În ciuda principiilor mele

nobile, nu mă deranja să mă folosesc de relaţiile pe care le aveam atunci când îmi convenea mie. Poate credeam că tatăl meu îmi datora ceva, dar veţi fi iertaţi dacă întrebaţi ce anume. Îmi aranjase o invitaţie la club pentru că îi cerusem lucrul ăsta în mod special; voiam ca Beard să mă vadă acolo printre ai lui, voiam poate să-l şochez şi să-l determin să facă ceva nesăbuit, ceea ce cred că a şi făcut în cele din urmă. Sau poate era doar o scuză ca s-o văd din nou pe Anastasia.

În mod inevitabil, discuţiile din jurul meu erau despre piaţa de acţiuni. Preţurile scăzuseră toată săptămâna. Doar cu o zi înainte, acţiunile Westinghouse scăzuseră cu unsprezece dolari, iar General Electric cu treisprezece dolari. Dar în ziua balului, piaţa îşi revenise un pic. Am auzit un agent de schimb spunând cuiva că preţurile nu puteau să scadă mai mult de-atât şi că acum era timpul să fii deştept, să te mişti repede şi să faci un profit uriaş. Nu existau oameni mai optimişti ca ei.

Desigur, după război mulţi viteji se arată. Adevărul era că America fusese cuprinsă de nebunie şi nimeni n-a prevăzut dezastrul care avea să vină sau cât de mare avea să fie acesta şi nu mai era decât o lună până atunci.

Nu cunoşteam decât o mână de oameni din cei aflaţi acolo, cunoştinţe vechi, dar nu s-a apropiat nici unui de mine; nu voiau să fie pângăriţi. Chiar şi foştii prieteni din şcoală m-au evitat. Ştiau despre războiul dintre mine şi tatăl meu şi nu voiau să fie prinşi la mijloc.

Apoi l-am văzut pe Beard; era cu consulul Spaniei, discutând cu J.P. Morgan şi cu un director executiv de la General Motors. Aş fi vrut să-i fac o poză cu expresia pe care o avea pe faţă când m-a văzut. Era un actor desăvârşit, aşa că şi-a recăpătat imediat stăpânirea de sine; dar, preţ de o clipă, s-a holbat la mine de parcă aş fi fost o coristă dezbrăcată.

Am stat acolo, bându-mi şampania franţuzească, uitându-mă la celebrităţile New York-ului şi prefăcându-mă că mă distrez. Pe neaşteptate, Beard a apărut lângă mine.

— Ce cauţi aici? a şuierat el.

— Nu ştii cine sunt?

Aşteptasem toată viaţa să spun asta, ipocritul de mine. Dar, o dată ce te naşti cu aroganţa, e ca o pată, nu mai scapi niciodată de ea. Oricât încercasem să neg, tot fiul tatălui meu eram.

— Cine dracu’ eşti?

Am arătat din cap spre tatăl meu, care se afla în celălalt capăt

al încăperii, cărunt şi sublim, înconjurat de linguşitori şi de oportunişti.

— J.B. E tatăl meu.

— Prostii!

— Nu vezi asemănarea dintre noi?

A părut dezamăgit când şi-a dat seama că spuneam adevărul.

— De ce nu-ţi găseşti o slujbă adevărată?

— Nu pot, m-am născut cinstit.

— Nu şi dacă faci parte din familia Sheridan.

— Mă faci să râd.

S-a apropiat de mine, cu un zâmbet mieros pe faţă; probabil că arătam ca nişte prieteni vechi.

— Să ştii că am vorbit foarte serios. Nu-ţi băga nasul în treburile mele.

— Care treburi?

— E ultima dată când te avertizez!…

Peter Beard era un adevărat prinţ. Înalt, mieros, cărunt şi elegant; un rechin înfometat.

Am plecat şi l-am lăsat mormăind ameninţări printre dinţi către tacâmurile din argint. Îl văzusem pe fratele meu, James, în celălalt capăt al încăperii. Era timpul să depănăm nişte amintiri.

James era cu doi ani mai mare ca mine şi oamenii spuneau de multe ori că eram foarte diferiţi, nu numai ca înfăţişare, ci şi ca personalitate. Mi-am dat seama mai târziu că asta nu se datora deloc întâmplării. James era cuminte, eu eram rebel; James avusese numai note bune la şcoală, eu le dădusem dureri de cap profesorilor; James era serios, muncitor şi respectuos, eu fusesem leneş, nepăsător şi ţâfnos. James avea un băţ în fund; cel puţin eu ştiusem cum să mă distrez.

Viaţa mea fusese o reflecţie a vieţii lui James: dacă el e aşa, eu o să fiu opusul. Ştiam că nu puteam concura cu el din punct de vedere academic sau pentru favorurile părinţilor mei, aşa că am încercat să fiu tot ceea ce nu era el. Şi se pare că reuşisem.

Era mai scund decât mine, lucru care probabil că îl irita. Eram amândoi bruneţi, dar el nu avusese niciodată acelaşi succes la femei pe care îl aveam eu. După părerea mea, femeile sunt atrase, nu seduse. Există ceva care le atrage la anumiţi bărbaţi, de obicei la aceia care nu sunt deloc buni pentru ele. Ca mine, de exemplu.

În toţi acei ani cât locuiserăm în aceeaşi casă, habar n-aveam ce credea despre mine; nu l-am întrebat niciodată. N-am fost

deloc apropiaţi când am devenit adolescenţi. Nici măcar nu-i scrisesem cât fusesem plecat, iar el îmi răspunsese cu aceeaşi monedă.

Nu se schimbase prea mult. Era poate puţin mai gras şi, la fel ca mine, nu mai avea o faţă de copil. Arăta de parcă urma să fie un bărbat important. Cred că a fost satisfăcut să vadă ce ajunsesem eu.

Am schimbat câteva fraze politicoase, de parcă aş fi lipsit nouă zile în loc de nouă ani. Nu mă deranja conversaţia măruntă. Nu aveam nici o socoteală de încheiat cu el.

— Cum îţi merge acum că te-ai întors în New York? m-a întrebat după o vreme.

— Oraşul s-a schimbat.

— O să fim capitala financiară a lumii, a zis el, de parcă ăsta era singurul lucru care conta.

A urmat o tăcere grea; ni se terminaseră deja subiectele de conversaţie.

— Cum îţi merge la ziar? a zis el, încercând fără succes să nu pară condescendent.

— Bine.

— Cred că tata se întreba dacă poţi fi convins să te întorci la firmă, acum că ai văzut lumea şi ţi-ai trăit tinereţea.

Mi-am trăit tinereţea. Imbecilul! Sau poate că era îngrijorat; nu cred că-i plăcea că m-am întors. La fel ca fiul risipitor din Biblie. Probabil că fiul cel ascultător îl ura de moarte. James era calul de povară şi ştia că eu eram poneiul de paradă.

— Ştii că nu mă pricep la cifre.

El a încuviinţat din cap, uşurat, dar nu convins. Apoi am stat amândoi acolo, încercând cu disperare să găsim un alt subiect de conversaţie.

M-am întors şi m-am uitat prin sală.

Anastasia era la fel de frumoasă ca întotdeauna. Mi-am zis că era mare păcat dacă nu era prinţesă, pentru că arăta ca o prinţesă. Se mişca cu supleţe, iar pielea ei părea că radiază. Ochii ei erau ca nişte safire, reflectând lumina; am rămas fără suflare.

O surprinsesem uitându-se la mine de mai multe ori pe parcursul serii, dar nu ne apropiasem unul de celălalt. Felix mă privea şi el, dar în ochii lui se citea cu totul altceva.

În cele din urmă, s-a desprins de soţul ei şi a ieşit singură pe balcon. Felix părea că discută despre majorarea profitului şi

despre cotări cu o personalitate socială de curând îmbogăţită, îmbrăcată într-un costum ridicol. M-am dus după ea afară.

Ne despărţea un fascicul de lumină. Ea stătea în umbră, cu spatele la mine, rochia ei fără spate dezvăluind o coloană vertebrală perfectă. Ceva de aur îi strălucea la ceafă, cerşind răsuflarea caldă a unui bărbat.

— Aşa deci, împaci şi capra şi varza, a început ea, fără să se întoarcă.

— Am învăţat asta de la tine.

S-a întors pe jumătate spre mine. Avea un pahar cu şampanie în mână şi îl ţinea ridicat la gură.

— Arăţi minunat, i-am şoptit după o clipă.

— Mulţumesc.

A zis-o atât de încet, încât aproape că n-am auzit. Voiam să-i văd faţa, dar era ascunsă în umbră.

Am trecut de bariera luminoasă dintre noi, m-am sprijinit de balustrada de piatră şi m-am uitat spre parc. Lumina lunii se oglindea în lac.

— Ce mai face Rachel?

— Ce vrei să ştii?

— Ce e de spus?

— E ca orice fetiţă de cinci ani, Michael. Îi place să se joace cu păpuşile, crede în iepuraşul de Paşti, nu-i place întunericul. Îi plac poneii.

— Nu toate fetiţele de cinci ani au propriul ponei.

— Dar toate şi-ar dori unul. Ea e norocoasă.

— Da, e bogată.

— Michael, a început ea, iar eu mi-am dat seama după vocea ei ce avea să urmeze. Michael, ce-am făcut noi zilele trecute... Nu trebuie să se mai întâmple.

— Mi-ai spus că mă iubeşti, prinţesă. Mi-ai spus că nu mai poţi trăi fără mine.

— Chiar te iubesc, Michael, şi nu ştiu cum voi putea trăi fără tine. Dar nu despre asta e vorba.

Ciudat cum ştiam că va spune lucrul ăsta! Îşi pierduse puterea de a mă uimi.

— Ce vrei să faci în privinţa lui Rachel? m-a întrebat ea.

— Să fac?

— Vrei să vii s-o vezi?

— Nu.

— S-ar putea aranja, fără ştirea lui Felix.

— Nu-mi pasă câtuşi de puţin de Felix.

Presupun că reticenţa mea li s-ar părea nefirească unora. Da, eram curios; n-o văzusem decât de două ori şi doar de la distanţă. Dar de ce să rişti să te ataşezi de ceva ce nu poţi avea? Mi se părea că asta ar însemna să repet o greşeală mai veche.

În plus, un astfel de gest implica vindecarea rănilor. A vrea să-mi văd copilul sugera iertare din partea mea, iar eu nu eram pregătit să o iert pentru acea trădare.

— Şi ce i-ai spune despre mine?

— Nu m-am gândit la asta.

— „Uite-l pe tatăl tău adevărat, Rachel! Du-te şi joacă-te cu el, apoi ia-ţi la revedere, pentru că n-o să-l mai vezi niciodată."

— Nu trebuie să fie aşa.

— Nu e fiica mea. E a lui Felix acum. El e cel care o înveleşte seara la culcare, el e cel care o duce în parc duminica. Nu cred în biologie; cred în oamenii care îţi sunt alături.

— Îmi pare rău, Michael.

A urmat o tăcere îndelungată. Orchestra cânta Black Bottom. Auzeam strigătele de încântare ale tinerilor din club. Decadenţa pătrundea peste tot. Tatăl meu dădea vina pe negri.

— Îţi aminteşti când eram în Shanghai, iar eu am venit acasă şi te-am găsit cântând la pian?

— Îmi amintesc.

— Mai cânţi?

Ea a clătinat din cap.

— Te-am iubit cândva, am adăugat.

Nu ştiu de ce îmi era atât de greu s-o spun. Probabil că se vedea de la o poştă. Am întins mâna şi am atins-o; avea braţele reci. M-am aplecat spre ea şi am sărutat-o pe obraz.

În ultima secundă, ea şi-a întors capul şi m-a sărutat pe gură. A fost un moment dulce-amar pentru mine, a fost un şoc să simt limba ei în gura mea pentru o clipă tulburătoare. Îmi amintesc gustul rujului ei, mirosul parfumului ei.

Ea a fost prima care a rupt vraja şi s-a îndepărtat.

— Ajută-mă să stau departe de tine.

— Bine, am răspuns şi atunci chiar am crezut că pot s-o fac.

— Trebuie să mă întorc înăuntru, a încheiat.

După ce a plecat, am stat afară, fumând o ţigară. Parfumul ei a plutit o vreme în aerul răcoros al verii, apoi a fost luat de adierea uşoară a vântului din New York.

* * *

Aceasta urma să fie clipa răzbunării mele. O delicatesă pe care e cel mai bine s-o serveşti rece, după cum se spune; iar pe a mea o lăsasem să se răcească suficient de mult. O protejasem şi o salvasem destul, suferisem destul din pricina indiferenţei ei. Acum o să vadă o nouă faţă a lui Michael Sheridan. Eram gata să i-o plătesc.

Plănuisem asta din clipa în care apăruse în apartamentul meu din Village în după-amiaza aceea. Chiar în timp ce îi mângâiam coapsa ştiam ce aveam de gând să fac. Momentul meu de satisfacţie nu avea să aibă loc în interiorul ei. Îmi zdrobise inima, iar atunci când mă părăsise în Londra fusesem uluit şi nefericit. Îmi riscasem cariera pentru ea şi îi salvasem viaţa de două ori.

Mi-am zis că nu există nimic mai amar ca respingerea şi nimic mai dulce ca răzbunarea. Dacă înainte aveam vreun motiv să ezit, acum nu mai era cazul; Anastasia tocmai îmi alungase şovăiala.

Se putea rezolva totul foarte simplu şi foarte frumos: „Apropo, Felix, m-am culcat cu nevasta ta ieri după-amiază. Ţi-a plăcut mâncarea?”

M-am întors înăuntru şi l-am căutat cu privirea. Se mişca prin sală cu o graţie greoaie, iar acum vorbea cu tatăl meu. Toată lumea voia să vorbească cu tatăl meu. Purta conversaţii ca un duce care se întreţinea cu admiratorii lui, împărţind podoabe fără valoare şi fiefuri cu aceeaşi graţie.

M-am dus lângă el şi m-am prefăcut că ascult conversaţia, fiind desigur binevenit acolo pentru că eram fiul lui J.B. Discuţia despre pieţe a fost urmată de o conversaţie banală despre petrecere, apoi tatăl meu a plecat, atenţia lui fiind atrasă de cineva mai important. A fost un moment stânjenitor când eu şi Felix ne-am pomenit singuri. El s-a uitat în jur, căutând o scăpare.

— N-am fost prezentaţi cum se cuvine, am început şi i-am întins mâna.

Spre cinstea lui, nu mi-a strâns-o.

— Haide să nu ne prefacem că vrem să fim politicoşi unul cu altul, a făcut.

Aş fi putut să joc rolul gentilomului uluit. Am hotărât să n-o fac şi i-am servit-o imediat.

— A existat o vreme când te-am urât enorm de mult.

— Te înţeleg perfect. Dar ea e soţia mea acum şi e mai bine pentru noi toţi să îngropi trecutul, aşa cum am făcut-o eu.

— E uşor de zis când n-ai ce să îngropi.

Era un om voluminos, mai înalt ca mine şi cu o constituţie solidă. Blândeţea lui era o iluzie. Se vedea în ochii lui că avea instinctele unui bătăuş, deşi probabil că nu avea curajul să meargă până la capăt.

Şi acum era rândul meu. Aştepta să dau tot ce puteam. Ştia desigur că nu-l încolţisem aşa de florile mărului. Era momentul pe care îl aşteptam de cinci ani. Dacă aveam dreptate în privinţa lui, ceea ce urma să-i spun avea să distrugă această căsătorie. Anastasia avea să fie aruncată din nou în stradă şi datoria ei către mine avea să fie plătită.

Felix a aşteptat, am aşteptat şi eu, iar momentul a trecut. N-am putut s-o fac. În cele din urmă, el s-a scuzat şi a plecat. Lăsasem să-mi scape ocazia, dacă poate fi numită aşa. Eram nerăzbunat, dar eram uşurat şi aveam o părere mai bună despre mine decât avusesem de ceva vreme încoace. Când făcusem dragoste cu Anastasia, nu fusese un act de răzbunare, deşi încercasem să mă conving de contrariu. Era vorba doar de iubire şi de dorinţă, aşa cum fusese întotdeauna, şi nimic nu avea să schimbe asta.

Am zâmbit şi mi-am golit paharul, simţindu-mă ciudat de ameţit. Nu puteam s-o rănesc, orice aş fi făcut, tot aşa cum nu puteam să-mi rup mâna dreaptă cu dinţii. După cum spunea mereu tatăl meu, eram prea moale ca să fiu un membru al familiei Sheridan şi încă mă mai mândresc cu acest rezumat al caracterului meu.

* * *

Două zile mai târziu, Beard şi-a făcut simţită prezenţa.

Am auzit o bătaie în uşa apartamentului meu şi am deschis crezând că e Anastasia. În loc de asta, am văzut un haidamac într-un costum închis la culoare. M-a împins înapoi în cameră şi a închis uşa în urma lui.

— Michael Sheridan?

Eram speriat de moarte, recunosc, dar am făcut tot ce-am putut să par un om care ştie să-şi poarte de grijă.

— Cine-l caută?

Prefăcătoria n-a păcălit pe nimeni, cu atât mai puţin pe

haidamac, care ştia într-adevăr cum să-şi poarte de grijă. M-a împins pe un scaun.

— Stai jos şi ascultă! a şuierat el.

Aşa că am stat şi am ascultat, de parcă aş fi avut de ales.

Musafirul meu a băgat mâna în haină şi am crezut pentru o clipă că o să scoată un pistol şi o să mă împuşte. Dar în mâna lui dreaptă a apărut un plic maro, plin până la refuz.

— Uite, ăsta e pentru tine, a zis simplu.

— Ce e înăuntru?

— Cel mai uşor câştig din viaţa ta, amice.

Stătea aplecat chiar deasupra mea, cu un picior pus pe scaun între picioarele mele; respiraţia lui mirosea a usturoiul pe care-l mâncase la prânz.

— Dar pentru ce sunt banii ăştia?

— Cred că ştii.

Am încercat să-i dau plicul înapoi, dar n-a vrut să-l ia. Părea obosit şi dezamăgit.

— A zis el că s-ar putea să faci pe nebunul.

— Care el?

— Ştim amândoi despre cine e vorba.

— Nu pot fi cumpărat.

Nu mă aşteptam să mă lovească, nu fără un oarecare preambul, ceea ce arată cât de naiv eram. Oricum n-aş prea fi avut ce să fac în privinţa asta. Mi-am dat seama mai târziu că n-a avut intenţia să mă rănească prea tare, altfel mi-ar fi spart nasul sau dinţii. Mi-a tras doar un pumn în obraz, aruncându-mi capul pe spate şi făcându-mă să cad de pe scaun. Am aterizat cu toată greutatea pe podea şi am rămas acolo, holbându-mă uluit la tavan. Haidamacul s-a aplecat deasupra mea, cu o expresie pe faţă care spunea că se distrase mai mult ca mine.

— Fii deştept! a spus. Scuteşte-te de suferinţă. Ia banii şi fugi. Dacă mai provoci necazuri, o s-o păţeşti mai rău! Ai înţeles?

Nici nu putea să fie mai clar de-atât. S-a ridicat în picioare, a aruncat plicul spre mine şi a plecat.

Eram convins că îmi fracturase pometele. Mă durea îngrozitor capul şi, când m-am ridicat în cele din urmă în capul oaselor, am crezut că o să vărs.

Doar Dumnezeu ştie de ce n-am luat banii şi n-am ţinut cont de mesajul care îl însoţea. De ce am crezut că pot să câştig? Uneori e bine să fii puţin încăpăţânat, dar acum nu era cazul.

A trecut ceva timp până când am putut să mă ridic în picioare

şi, când am inspectat stricăciunile în oglinda de la baie, am descoperit că o parte a feţei mele era mare cât un bostan, iar ochiul stâng era umflat. Tipul făcuse asta doar cu un pumn. Imaginaţi-vă cum ar fi fost dacă ar fi vrut într-adevăr să mă bată măr.

Am luat nişte gheaţă, am înfăşurat-o într-o cârpă şi m-am întins pe canapea. Modul perfect de a-ţi petrece o după-amiază caldă de sâmbătă în New York, ventilatorul mergând de zor pe masă, o adiere de vânt mişcând uşor perdelele şi capul pulsându-mi de durere de parcă cineva îmi găurea craniul cu burghiul.

M-am uitat la un petic de cer albastru şi m-am întrebat ce să fac. Întreaga mea fiinţă se răzvrătea împotriva ideii de a renunţa. Beard făcuse prima mişcare; acum era rândul meu.

* * *

Fiecare oraş mare are o inimă care îi dă viaţă şi temperament. Fusesem la Roma şi văzusem credincioşii umplând într-o duminică Piazza San Pietro ca să-l glorifice pe Papă; Londra are Trafalgar Square, unde britanicii aduc omagii religiei şi trecutului lor glorios construind monumente din piatră şi din marmură; inima New York-ului e Wall Street şi, în anii ’20, aici şi-au creat americanii zeul, Atotputernicul Dolar.

Numele de Wall Street vine de la zidul pe care unul din guvernatorii oraşului, Peter Stuyvesant, l-a ridicat pe una din potecile cunoscute sub numele de Broadway ca să împiedice vitele să treacă pe acolo. E lung doar cât şase cvartale şi se termină la malul râului Hudson, la celălalt capăt aflându-se turla bisericii Trinity şi castelele din beton pe care bancherii şi oamenii de afaceri le ridicaseră în cinstea lor. E scurt, îngust şi întunecat; aşa era şi atunci. Soarele încălzeşte unele porţiuni de trotuar mai puţin de douăzeci şi patru de ore în fiecare an.

Numele străzilor din jurul lui sunt singurele indicii ale trecutului acestei zone: Maiden Lane, Old Slip, Liberty Street. Aici se ţinuseră licitaţii de sclavi în secolul al XVIII-lea, negrii având dubioasa onoare de a fi fost primele mărfuri comercializate. Tot aici a depus George Washington jurământul ca primul preşedinte al ţării în 1789.

În 1929, strada devenise un circ, piaţa de acţiuni era cel mai important lucru din New York, cel mai mare spectacol din lume.

Era zgomotoasă ca un târg. Era plină până la refuz de oameni: tăietori de lemne din Montana, văcari din Texas, negustori din Milwaukee, gospodine din Pennsylvania; veniseră cu autobuzul sau cu metroul, iar unii făcuseră chiar popas peste noapte în cimitirul bisericii Trinity. Veniseră din toate colţurile Americii să câştige bani uşor şi să capete şi ei o bucată din cea mai mare piaţă în creştere din istorie. Peste tot, oamenii vorbeau cu însufleţire de lucruri sigure şi de noi acţiuni care erau pe punctul de a creşte enorm. Toţi voiau să-şi investească economiile de-o viaţă în OV — Orice Vechitură. Toţi voiau să fie cineva şi doar pe Wall Street aveau să se împlinească visurile lor.

Funcţionarii, stenografele, bancherii şi agenţii de schimb îşi făceau loc cu coatele prin mulţime. Un şir de curieri înaintau încet, ca un şarpe negru, un lanţ uman de douăzeci de bărbaţi, fiecare având în mână o cutie de metal plină cu titluri de valoare şi fiind însoţiţi de paznici înarmaţi.

Pe deasupra zarvei mulţimii se auzeau zgomotele sfredelelor de pe un nou şantier de construcţii, strigătele vânzătorilor ambulanţi care vindeau crenvurşti şi băuturi răcoritoare, ale vânzătorilor de ziare care vindeau ziarul *Times,* claxoanele maşinilor şi ale camioanelor, sirenele vapoarelor care treceau în sus şi-n jos pe East River.

Un profet autonumit, înfăşurat în steagul Americii, le ţinea oamenilor predici de pe un podium aflat pe trotuar, vorbindu-le de Sodoma şi Gomora şi de sfârşitul lumii, în timp ce un sunet de orgă venea dinspre uşile deschise ale bisericii Trinity de la celălalt capăt al străzii. Interesant.

Era marţi, 3 septembrie, iar meteorologii promiteau să fie cea mai caldă zi a anului; mercurul termometrului avea să atingă curând treizeci şi cinci de grade Celsius. La prânz, când am ajuns pe Wall Street, era înăbuşitor de cald. Mi-am simţit cămaşa udă de transpiraţie la spate. M-am uitat pe afişier; de data asta, piaţa de acţiuni nu mai era pe prima pagină a ziarelor. Bursa din Wall Street fusese închisă cu ocazia Zilei Muncii şi fusese înlocuită în ziare de zepelinul Graf, care terminase de făcut înconjurul lumii şi se întorcea în Germania de la Lakewood.

Am cumpărat ziarul *Times.* Un economist pe nume Babson prezisese o scădere de şaizeci până la optzeci de puncte a indicelui Dow Jones. Ziarele îl numeau deja „Profetul Pierderii”.

„Profetul Pierderii”! Uneori, profesia mea mă făcea de ruşine.

Am luat prânzul împreună cu tatăl meu în clubul bursei de

valori, o sală de mese privată, mare şi încântătoare, aflată la etajul şapte al clădirii. Ca să fii membru al acestui club, era obligatoriu să deţii un loc la bursă, aşa că se presupunea că mesenii erau gentilomi. Cu cinci ani în urmă, tatăl meu plătise o sută cincizeci de mii de dolari pentru locul lui, iar de atunci taxele de înscriere crescuseră atât de mult, încât acum considera că suma dată de el fusese un chilipir.

Am mâncat miel cu alune Cussy, inimă cu sos olandez şi am băut o sticlă de Bollinger. Mai bine decât obişnuita mea carne sărată de vită cu secară de la magazinul evreiesc de delicatese din colţ.

M-am întâlnit cu el ca să dau din nou loialitatea familială în schimbul unor informaţii despre Peter Beard. În timp ce vorbeam, el bătea darabana cu degetele în masă, semn că era agitat. Asta m-a surprins. Nu-i stătea în fire să-şi dea pe faţă sentimentele.

— Joci un joc murdar, a mârâit el.

Mă făcea să râd.

— Presupun că tu n-ai jucat niciodată murdar.

— Nu e acelaşi lucru, a răspuns, fără să explice în ce consta diferenţa.

S-a uitat din nou la faţa mea.

— Ce-ai păţit?

— M-am bătut într-un bar, am răspuns. Ar trebui să-l vezi pe celălalt tip. Da, ar trebui să-l vezi. N-are nici o zgârietură.

— Ai fost la doctor?

— N-am nimic.

— Aşa vrei să-ţi petreci restul vieţii? Bătându-te prin baruri?

— Ai găsit ce te-am rugat?

Tocmai începuse să-şi intre în ritm, să-mi ţină o nouă predică, şi nu-i plăcea să fie întrerupt. Dar cred că ştia că nu avea să folosească la nimic. S-a încruntat şi a început să vorbească cu voce scăzută:

— Îl cheamă Goldfinch, Leonard Goldfinch, are treizeci şi opt de ani, e căsătorit şi are două fiice, una de doisprezece ani şi alta de zece ani. Pe soţia lui o cheamă Margaret. S-a născut în Croydon în Londra în 1891. A început să lucreze la Banca Angliei după ce a terminat şcoala de gramatică Guilford în 1909 şi, când Beard a fost numit directorul băncii în 1926, a devenit asistentul lui personal. Când Beard a părăsit Anglia anul trecut, Goldfinch l-a însoţit la New York şi l-a ajutat să înfiinţeze un birou pe Nassau

şi să vândă obligaţiuni şi titluri de valoare. Lucrurile astea nu sunt greu de aflat. Ceea ce nu se prea ştie e că, de când a venit în New York, a început să cumpere prostituate minore; cred că unele fete au în jur de unsprezece-doisprezece ani.

— Dumnezeule! De unde ştii chestiile astea?

— E treaba mea să ştiu tot ce se întâmplă pe Wall Street.

— Dar de unde le afli?

— Nu-mi dezvălui informatorii. Tu îi dezvălui pe-ai tăi?

— Se presupune că eşti agent de schimb, nu poliţie secretă.

— M-ai rugat să-ţi fac rost de informaţii; asta înseamnă că erai destul de sigur că o să le obţin. Nu cred că ar trebui să-mi faci morală.

Am lăsat-o baltă. Eram şocat, atâta tot.

— Beard ştie despre asta?

— Nu ştiu. Dacă ştie, e un prost; nici un om nu e de neînlocuit.

— Dar, dacă tu ai putut obţine genul ăsta de informaţii, înseamnă că şi el poate.

— Uite cum funcţionează treaba. Există o anumită persoană pe Wall Street care furnizează servicii specializate clienţilor importanţi. Prostituate sau prostituaţi, cocaină, băuturi alcoolice, fete, băieţi. Câştigă o grămadă de bani din asta. Mai câştigă o grămadă de bani şi de la mine. Aşa că, din când în când, obţin favoruri de la el. Ca asta, de exemplu.

— Câştigă bani de la tine?

M-a privit cu dezgust când şi-a dat seama la ce mă gândeam.

— Mă asigur că nimeni din biroul meu nu face ceva ce ar trebui să ştiu, asta e tot. Sunt un om prudent. Beard nu e destul de prudent.

Acum înţelegeam de ce era atât de agitat. Încălca un fel de cod al gentilomilor de pe Wall Street, dezvăluind lucruri secrete unui ziarist; era şi mai rău că ziaristul respectiv era fiul lui.

— Cum îl găsesc?

El şi-a umflat obrajii. Nu-l mai văzusem niciodată pe tatăl meu supărat.

— Şi dacă nu obţii ce vrei? O să-i distrugi omului ăsta viaţa?

— Nu-ţi sta în fire să ai un atac de conştiinţă.

— Nu-mi pasă de Goldfinch. Vreau să ştiu ce fel de fiu am crescut.

N-am zis nimic. A oftat.

— E un hotel în Lower East Side, pe Clinton. Se numeşte Union. Nu ştiu când se duce acolo sau cât de des. E tot ce pot să-

ţi spun. Nici măcar nu ştiu de ce am făcut asta; genul ăsta de informaţii valorează mai mult decât amărâtul tău de salariu pe un an întreg.

— Mulţumesc, am făcut, cuvântul rămânându-mi în gât.

S-a zis şi cu mândria mea. Am spus că n-am nevoie de el, m-am dat peste cap să-i vâr independenţa mea sub nas, dar ştia că mai curând sau mai târziu mă voi întoarce aici cerşind favoruri. Blestematul ăsta de oraş!

— Deci ce ai de gând să faci?

— O să-l strâng cu uşa şi o să văd ce-o să scot de la el, am răspuns.

Tatăl meu a zâmbit triumfător.

— E ciudat. După cum bine ştii, în toţi aceşti ani n-am fost de acord cu profesia ta, dar mi-am zis: „Are mândria lui şi încearcă să facă lucrurile aşa cum vrea el.” Am respectat asta. Dar să ştii că nu eşti foarte diferit de mine.

— Eu nu caut decât adevărul.

— Nu există aşa ceva.

Şi-a scos ceasul din buzunar.

— Ei, asta e. Am bani de făcut. Tu trebuie să salvezi lumea de diavol.

M-a condus la scări, ţinându-mă uşor de cot cu două degete. S-a aplecat spre mine.

— Ai curaj. James ar putea învăţa mult de la tine.

A zâmbit când mi-a văzut expresia uluită de pe faţă şi s-a întors la treabă, trecând rapid în revistă tabelele înainte de a se întoarce la piaţa de acţiuni pentru ultima oră înainte de închidere.

* * *

Union nu era genul de hotel care să concureze cu Ritz sau cu Waldorf-Astoria. Era o clădire de şase etaje din gresie, înghesuită între blocurile de locuinţe muncitoreşti din Lower East Side. Străzile din faţă erau pline de italieni şi de polonezi, iar hotelul era frecventat de marinari şi de sărăntoci care veneau în oraş cu ultimii lor bani ca să caute de lucru. Şi mai era frecventat de prostituate, desigur, care închiriau acolo camere cu ora.

Proprietarul — nu i-am reţinut niciodată numele — era un polonez slăbănog, care mirosea a transpiraţie stătută şi care avea nişte ochi ca de nevăstuică. L-am luat deoparte şi i-am

spus ce voiam; deşi nu cred că avea ceva de obiectat din principiu, era îngrijorat că reputaţia hotelului ar avea de suferit. Clienţii lui foloseau locul ăsta pentru că puteau face tot ce voiau fără să aibă probleme, iar ceea ce sugeram eu era tocmai o problemă.

Mi-a sugerat o cifră care l-ar putea compensa pentru pagubele pe care le-ar putea suferi reputaţia lui şi, deşi l-am făcut să reducă jumătate din sumă, tot era mai mare decât îmi puteam permite eu; şi mai aveam de plătit şi fotograful. Am sperat că avea să merite efortul.

* * *

N-a fost unul din cele mai mândre momente din viaţa mea.

Am aflat de la prietenul meu, proprietarul, numărul camerei şi ora când Goldfinch avea să o folosească. Am angajat un fotograf care lucrase pentru ziarul *Hearst* şi era obişnuit cu genul ăsta de pândă. Numele lui era Jimmy Collins, un fumător înrăit, cu un uşor accent irlandez şi un zâmbet răutăcios pe faţă, care era încântat până la sadism de munca lui.

Străzile din Lower East Side erau la fel de fierbinţi şi de lipicioase ca o saună. Ne-am dat jos din taxi şi am intrat în hotel. Foaierul era întunecat ca o peşteră. Proprietarul şi-a făcut apariţia târşâindu-şi picioarele, mi-a dat un şperaclu, apoi a intrat din nou într-un birou mic din spatele biroului de recepţii şi a încuiat uşa.

Am urcat la etajul trei. Covorul de pe scări era uzat şi nefixat, iar tapetul de pe pereţi atârna în fâşii ca o piele jupuită. Mirosea a umezeală, o combinaţie între mucegai şi proastele instalaţii sanitare din New York. Am auzit ţipete într-una din camere; n-am aflat niciodată dacă erau prefăcute sau adevărate.

Goldfinch era în camera 308. Mi-am lipit urechea de uşă şi am ascultat. Acţiunea începuse deja. I-am făcut semn din cap lui Collins, am respirat adânc, am băgat cheia în broască şi am deschis uşa. Apoi m-am dat la o parte.

Am auzit o fată ţipând şi am văzut lumina de la blitz când Collins a făcut fotografiile. După ce a terminat, a fugit afară pe coridor fără să spună nimic.

Am stat o clipă să mă calmez, apoi am intrat şi am închis uşa.

Femeile arată superb în lenjeria lor intimă, cel puţin asta e părerea mea. În schimb, bărbaţii arată ridicol. Cât despre fetele

la fel de tinere ca aceea care era în camera lui Goldfinch... ei bine, de dragul sufletului meu, am preferat să mă uit în altă parte.

Nu ştiu ce făceau când Collins a făcut fotografiile şi nici nu vreau să aflu. Goldfinch era în lenjeria lui de corp — vestă, pantaloni scurţi de culoare albă, şosete şi jartiere — şi bâjbâia de zor pe podea, căutându-şi pantalonii. Fata cu care era arăta ca şi cum puţin îi păsa — stătea în pat în capul oaselor, având pe ea doar o vestă albă şi o expresie plictisită pe faţă, de parcă i s-ar fi întâmplat asta tot timpul.

Era timpul să trec la atac.

Am căutat cu privirea ceva pe care să mă aşez. Camera avea un pat cu cearşafuri murdare, un dulap vechi cu o uşă căzută, o perdea împuţită în spatele căreia era scara de incendiu şi un singur scaun, pe care Goldfinch îşi aruncase restul de haine.

Le-am aruncat pe jos şi m-am aşezat.

— Cine naiba eşti? a strigat, cu un puternic accent britanic.

— Nu contează cine sunt.

M-am uitat la fată. Mesteca gumă; părea genul care mestecă tot timpul gumă. Nu putea să aibă mai mult de doisprezece ani; n-avea sâni, era slăbănoagă şi înspăimântătoare. Dar pedofilia nu era un lucru neobişnuit pe vremea aia; la fel ca azi.

Goldfinch îşi pusese pantalonii pe el; nu, greşise piciorul. A început să ţopăie prin cameră, încercând să se îmbrace cum trebuie. Un bărbat fără pantaloni e un bărbat fără demnitate. Nu e în măsură să negocieze.

— Vrei ca logodnica dumitale să asiste la conversaţia noastră, domnule Goldfinch? l-am întrebat eu.

— De unde naiba ştii cine sunt?

Cel puţin se pricepea să facă pe omul scandalizat. Era înalt, nu arăta deloc ca un animal de pradă, cu părul rar şi castaniu roşcat şi cu mustaţa de aceeaşi culoare. Avea o constituţie solidă, iar corpul îi era acoperit cu un fel de puf roşiatic care mie personal mi se părea dezgustător, îmi amintea prea mult de morcovi.

La a treia încercare, Goldfinch a reuşit să-şi pună pantalonii. S-a uitat urât la mine, şovăind între a-şi căuta cămaşa şi a mă înfrunta.

— Eu am fotografiile, dumneata ai o soţie şi două fiice. Dacă le pui pe toate la un loc, o să fie o combinaţie explozivă. Nu vrei să discutăm cum să facem să nu se întâlnească?

Îşi găsise cămaşa pe podea şi acum o ţinea cocoloş în mâna

dreaptă. Cealaltă mână se încleşta şi se descleşta pe lângă corpul lui. Se gândea să folosească violenţa ca să iasă din situaţia asta.

— Dacă mi se întâmplă ceva, fotografiile vor fi publicate şi distribuite tuturor ziarelor din oraş. Şefului dumitale, domnul Beard, n-o să-i placă prea mult lucrul ăsta. Aşa că să nici nu te gândeşti.

Prăbuşirea lui a fost pe cât de bruscă pe atât de dramatică. Au început să-i tremure mâinile şi i-a picat faţa. A căzut în genunchi şi şi-a îngropat faţa în cămaşă.

— O, Doamne! Doamne, Doamne, Doamne!

Bărbaţii îl găsesc deseori pe Dumnezeu în astfel de momente.

M-am uitat la fată. Nu dădea semne că ar fi înduioşată de ce se petrecea.

Goldfinch avea faţa udă şi se servea de cămaşă ca să se şteargă.

— Ştiam eu că o să se întâmple asta, a murmurat el.

— Vrei ca fata să fie prezentă?

— E în ordine, nu vorbeşte engleza, a răspuns.

Privirile noastre s-au întâlnit; nimeni nu s-a mai uitat vreodată la mine cu atâta ură. Voia să mă omoare, nu încăpea nici o îndoială în privinţa asta.

M-am aplecat în faţă şi mi-am sprijinit coatele pe genunchi.

— Am nevoie de ajutorul dumitale, domnule Goldfinch, am pus eu punctul pe i. Dacă mă ajuţi, o să vedem cum putem face să dispară toate astea.

ANASTASIA

Prima dată când m-am dus la apartamentul lui Michael din Greenwich Village nu au fost făcute nici un fel de promisiuni. Mi-am zis că n-o să mă mai duc a doua oară. Aş prefera să mă pedepsesc de una singură decât să-i rănesc pe Rachel şi pe Felix. Dar n-am putut sta departe. Cred că eram ca alcoolicii care se duc şi se răsplătesc cu un pahar de băutură după ani de abţinere.

Acel moment de slăbiciune a rupt zăgazul anilor de negare. După aceea, nu m-am mai putut gândi decât la el.

Nu era greu să ne aranjăm întâlnirile. Eu aveam deja o viaţă secretă. Acumulasem ani de experienţă în domeniul înşelăciunii, petrecând ore întregi în fiecare zi în apartamentul de la Waldorf-Astoria unde femeile făceau bani din tranzacţii cu acţiuni, când

Felix şi doamna Rifkin credeau că sunt la Bloomingdale, la o expoziţie de artă sau la vreo acţiune de caritate. Să mă duc în Greenwich Village în loc de un hotel elegant de pe Fifth Avenue era simplu: îi dădeam şoferului de taxi instrucţiuni diferite.

Nu intenţionasem să-mi calc din nou mândria în picioare pentru el, dar n-am avut ce-i face. Îmi amintesc că am urcat spre apartamentul lui cu un lift care scârţâia, că am mers pe un coridor sinistru şi că am bătut încet în uşă, simţindu-mă ca o prostituată scumpă. Eram din nou o dansatoare în cluburi de noapte. El a deschis uşa şi a zâmbit.

— Ştiam că vei veni, a zis simplu.

* * *

În ciuda împotrivirii mele, fusese luată o decizie, fusese învins un obstacol. Presupun că aş fi putut să-l părăsesc demult pe Felix. Aveam destui bani dacă voiam să fiu independentă. Aş fi putut trăi aşa cum mă obişnuisem să trăiesc. Dar nu despre asta era vorba. Felix fusese bun cu mine. În plus, mai era Rachel; nu era un bagaj pe care să-l târăsc după mine oriunde mă hotăram eu să mă duc.

Am stat în patul lui Michael în timp ce după-amiaza se scurgea încet. Mi-am plimbat mâna pe muşchii tari de pe pieptul lui. Avea un corp atât de diferit de trupul alb ca marmura al lui Felix. Eu şi Michael ne potriveam perfect, ca piesele unui joc de puzzle. Atât doar că imaginea nu avea absolut nici un sens.

— Asta o să fie tot? a şoptit el.

Nu i-am răspuns, pentru că nu ştiam ce să-i spun.

— Nu-ţi pot oferi ceea ce vrei, mi-a mărturisit.

— Ce anume?

— Apartamentul de pe Fifth Avenue, automobilul Hispano-Suiza, procesul din Hanovra.

S-a întors pe spate şi a închis ochii ca să nu fie nevoit să se uite în ochii mei.

— N-a fost de ajuns în Londra. De ce e de ajuns în New York?

— O să continuu să vin aici atâta timp cât tu vei continua să-mi deschizi uşa. Nu-ţi pot promite mai mult de-atât.

Şi asta era situaţia. Foame şi potolirea foamei, nimic altceva. Era dragoste fără consecinţe şi după aceea nu aveam ce să ne spunem.

Dacă asta era adevărata Anastasia, mi-ar fi mai bine fără ea.

Îi înşelasem pe ambii bărbaţi din viaţa mea, unul cu celălalt. Mai contau motivele mele? Faptul că-l abandonasem pe Michael era oare mai rău decât că-mi trădasem soţul? Păcatul e păcat. Înşelasem mai întâi încrederea tatălui copilului meu, apoi pe cea a soţului meu.

Ştiam că nu pot trăi în felul ăsta.

Ar fi fost mai simplu dacă eram acea Anastasie, mica prinţesă răsfăţată căreia nu-i păsa de nimeni în afară de ea însăşi. Dar ea nu trăise pe stradă şi nu fusese covârşită de uluitoarea bunătate a unor bărbaţi ca Michael şi ca Felix. Căci Felix era bun; poate că era obsedat de sine, dar era întotdeauna credincios şi nu mă copleşise decât cu lucruri bune.

* * *

Acum îl urmăresc cu şi mai multă atenţie să văd dacă suspectează ceva. Poate că însuşi faptul că-l urmăresc o să mă dea de gol. Nu-mi mai pasă deloc de el; seara, când se întoarce acasă după o zi lungă la serviciu, primul lucru pe care îl face e să se ducă în camera lui Rachel şi s-o sărute blând pe frunte în timp ce ea doarme. Îi trage cuvertura până sub bărbie, un gest mai mult afectuos decât necesar. Apoi se duce să mănânce singur în sala de mese, să citească ziarele şi să bea un pahar cu vin roşu.

Eu ascult vremea la radio sau răsfoiesc neatentă o revistă de modă în timp ce el stă la fereastră pe un scaun vechi din piele cu spătar în formă de aripă, cu un pahar în mână, citind atent *Wall Street Journal.* Înainte de Michael, nu-i dădeam nici cea mai mică atenţie, dar acum mă surprinde privindu-l şi se întreabă ce înseamnă aceste priviri ale mele, în timp ce eu mă întreb ce înseamnă ale lui.

În fiecare seară la ora zece, stau la masa de toaletă şi îl studiez când iese din baie într-un halat din mătase, cu părul frumos pieptănat. Aştept până stinge lumina de noapte înainte de a mă băga lângă el în acel edificiu masiv şi rece care domină dormitorul nostru. Mi-e silă să-i simt mâna pe umărul meu.

Dar nu cred că ştie.

Într-o după-amiază, Michael mi-a făcut o vânătaie în focul pasiunii, dar mica pată de pe gâtul meu a trecut neobservată datorită eşarfelor pe care le port chiar şi în cele mai călduroase zile. Nu cred că a observat culoarea trandafirie pe care dragostea o dă pielii unei femei, deşi până şi Sofia a făcut o

remarcă în sensul ăsta şi acum cred că suspectează ceva; dar nu cred că el ştie, în ciuda faptului că mi-e din ce în ce mai silă de atingerea lui, lucru pe care am încercat să-l ascund. N-am fost niciodată foarte apropiaţi din punct de vedere fizic şi poate că se gândeşte mult la asta.

Nu, nu cred că ştie. Dar nu pot fi sigură.

MICHAEL

Într-o dimineaţă, cam la o săptămână după ce eu şi Collins am făcut acele fotografii în hotelul Union, am primit un telefon de la Goldfinch; voia să discutăm. Am stabilit să ne întâlnim a doua zi, la o cafenea din Village. Când am pus receptorul în furcă, inima îmi bătea atât de tare, încât aproape că-mi spărgea pieptul. Ştiam care sunt riscurile. Dar eram încăpăţânat. Nu voiam să renunţ.

El a fost bucuros să se întâlnească cu mine în Village pentru că îi era teamă să fim văzuţi împreună. Ironic, pentru că ieşea în evidenţă în mijlocul clienţilor obişnuiţi ai cafenelei ca un pudel într-o fermă de porci. Pe vremea aia, Greenwich Village era departe de Wall Street, poate că nu din punct de vedere geografic, dar din punct de vedere social ar fi putut la fel de bine să fie oraşul Paris. Pe atunci era Boemia, plină de dadaişti, de comunişti şi de alţi locuitori mărginaşi, de artişti, de scriitori şi de intelectuali; un alt nume dat oamenilor cărora le place să bea cafea şi să vorbească mult, dar care nu au o slujbă propriu-zisă. Goldfinch şi-a făcut apariţia purtând pălărie şi papion, pregătit pentru o zi în spatele biroului lui de pe Wall Street. Era timid şi nesigur, ca un preot într-o cârciumă. Cel mai prost funcţionar escroc pe care îl întâlnisem vreodată, şi întâlnisem destui, majoritatea prieteni de-ai tatălui meu.

Ne-am aşezat la o masă într-un colţ şi am trecut direct la afaceri.

— Nu cred că pot să fac ceea ce-mi ceri, a început.

Am comandat cafea, m-am rezemat de spătarul scaunului şi n-am zis nimic, o stratagemă pe care o învăţasem de la tatăl meu când oamenii încercau să-i zădărnicească planurile.

— Nu înţelegi ce risc îmi asum dacă mă hotărăsc să te ajut, a adăugat.

Am băgat mâna în buzunarul hainei şi am aruncat trei fotografii alb-negru pe masă. Le-a recunoscut imediat şi le-a înhăţat de parcă ar fi fost chiloţii lui.

— Pentru numele lui Dumnezeu! mi-a şuierat el printre dinţi.

— Nu înţelegi ce risc îţi asumi dacă nu mă ajuţi.

Faţa lui era plină de broboane de sudoare, ca un aluat care transpiră. Se vedea de la o poştă că îi era frică.

— Tot nu ştiu cum te cheamă, a mai zis.

— Smith. John Smith.

— Dacă te ajut, vreau negativele.

— O să faci cum îţi spun eu şi o să primeşti negativele când vreau eu.

M-am surprins pe mine însumi. Chiar mă pricepeam la asta. Goldfinch şi-a muşcat buza atât de tare, încât i-a dat sângele. Şi-a dat ceaşca de cafea la o parte. Îmi amintesc că mi-am zis: „Pocalul otrăvit.”

— Conturile Romanovilor! i-am comandat.

— Cinci milioane de lire sterline, a spus. Un milion pentru fiecare copil. Beard a furat totul.

— Poţi să-mi aduci dovezi scrise?

Şi-a trecut un deget prin părul rar. Mărul lui Adam se agita în gâtui lui ca un dop.

— Sunt în seiful lui Beard. Copii ale scrisorilor legate de transferul fondurilor Romanovilor şi copii ale scrisorilor primite de la ministrul de Interne. Sunt poliţa lui de asigurare, cum le numeşte el. Ar provoca un scandal dacă s-ar afla vreodată despre ele. Despre asta e vorba? Eşti ziarist, nu-i aşa? Să ştii că nu-ţi folosesc la nimic. Nici un ziar nu le va publica.

— Nici un ziar din Anglia, am răspuns.

— Din nici o ţară.

Şi-a frecat fruntea cu putere, comportamentul lui atrăgând privirile multor clienţi, care erau obişnuiţi cu excentricităţi în zona asta a oraşului New York.

— Dacă află cineva că am umblat la documente…

Şi-a lăsat fraza neterminată. Mă mir că nu l-am luat mai în serios atunci. Încă mai credeam că pot scăpa basma-curată, de parcă faptul că eram un membru al familiei Sheridan m-ar fi făcut cumva imun.

— Dar hârtiile privind vânzarea bijuteriilor bătrânei împărătese?

— Cred că le-a ars pe toate.

— Pe naiba, Goldfinch! Sunt asigurarea lui că nu va ajunge la închisoare.

— Nu ştii ce-mi ceri.

Ne-am uitat fix unul la altul. El şi-a întors primul privirea în altă parte; a făcut-o pentru că încă îl mai vedea pe Jimmy Collins în pragul hotelului Union cu un aparat de fotografiat în mână, în timp ce el era cu labele pe chiloţii unei fete de doisprezece ani. Nu era o imagine pe care un bărbat ar risca să o vadă răspândită, dacă pot să spun aşa.

— Ar trebui să fii atent, domnule Smith. N-ai idee cu ce fel de oameni ai de-a face.

— Lasă-mă pe mine să-mi fac griji în privinţa asta.

— Crede-mă, nu pentru dumneata sunt îngrijorat.

— Pot să-mi port singur de grijă.

— O frază care va arăta foarte frumos pe piatra dumitale de mormânt.

S-a ridicat atât de repede în picioare încât a vărsat ceştile cu cafea. Lichidul maroniu s-a împrăştiat pe masă şi a curs pe jos. Am strigat după el:

— Marţi, la aceeaşi oră.

A ridicat repede o mână ca să-mi arate că a auzit, apoi s-a făcut nevăzut.

* * *

Când m-am întors în apartamentul meu, am scos din podea a treia scândură din colţul din dreapta al dormitorului meu. În gaură era ascunsă o cutiuţă din metal de vreo cincisprezece centimetri pătraţi. Am descuiat-o şi am scos din ea un film: negativele pe care mi le dăduse Jimmy Collins. Le-am dus în bucătărie şi le-am aruncat într-o tigaie. Le-am dat foc cu o brichetă şi le-am lăsat să ardă.

Fusese o cacialma de la bun început. Dacă Goldfinch ar fi avut curajul să mă prindă cu minciuna, s-ar fi terminat totul. Nu judec pe nimeni, chiar dacă oamenii ca Goldfinch îmi fac silă. Filmul era doar un atu, cum l-ar fi numit tatăl meu; nu voiam să am pe conştiinţă distrugerea unui om şi a familiei lui.

Filmul topit a făcut pe fundul tigăii o mizerie pe care n-aş fi putut s-o curăţ oricât aş fi încercat. Am aruncat-o la gunoi şi mi-am turnat un pahar de rachiu tare, simţindu-mă mai bine acum că blestemăţiile alea nu mai puteau face rău nimănui.

Fie Goldfinch mă va prinde cu minciuna, fie voi avea în sfârşit în mână prima dovadă solidă că Anastasia mea ar putea fi într-adevăr prinţesă. Chiar voiam să ştiu? Deocamdată o aveam pe

Anastasia şi câteva după-amieze furate. Oare va putea ceva din ce-mi va spune Goldfinch să schimbe asta, să ne ofere amândurora un viitor?

ANASTASIA

În fiecare sâmbătă dimineaţa ne duceam la sinagogă, mai degrabă un ritual de familie decât respectarea unei religii, apoi o duceam pe Rachel în Central Park. Era o zi frumoasă şi bătea vântul, iar Felix o ajuta pe Rachel să ridice un nou zmeu, în timp ce Jemmy, noul ei pui de prepelicar, sărea şi lătra la picioarele lor.

M-am aşezat împreună cu doamna Rifkin pe o bancă să mă uit la ei. Era o tăcere tensionată între noi; mi-am dat seama că voia să-mi spună ceva.

În cele din urmă, a zis:

— N-aş vrea să-mi văd fiul suferind.

Am simţit că-mi ard obrajii, iar urechile au început să-mi vâjâie. Ne dăm de gol în multe feluri, chiar şi cei ca mine care sunt experţi în a-i înşela pe alţii.

— De ce-ar suferi?

— Se învârteşte în cercuri periculoase; doar banii ne ţin departe de lupi. Dar, uneori, nici chiar banii nu sunt de ajuns.

Şi-a aranjat mai bine pătura în jurul genunchilor.

— Te iubeşte la nebunie, să ştii.

În ciuda aparenţelor, acest comentariu avea legătură cu ceea ce spusese ea mai înainte. M-am întrebat dacă bătrâna ştia despre Michael.

— Aşa cum îl iubesc şi eu, am răspuns.

Doamna Rifkin a zâmbit.

— Dragostea nu contează, draga mea. E ceva ce nu mai preţuieşti atât de mult când îmbătrâneşti.

Acum zmeul era ridicat şi Rachel râdea în timp ce acesta plutea prin aer. Felix ţinea sfoara într-o mână, încurajând-o pe fetiţă să preia controlul.

— Avem o viaţă atât de uşoară, a oftat doamna Rifkin. Ne obişnuim atât de repede cu huzurul, încât uităm că e un privilegiu.

Zmeul a căzut la pământ şi Felix a venit spre noi gâfâind, iar Rachel a început să ţipe când el a ridicat-o în aer. S-a prefăcut că o scapă pe jos şi ea a chicotit şi mai tare. Era un om bun în multe privinţe. Nu mă merita.

Văzându-i împreună, mi-am dat seama că nu-i puteam despărţi. Deşi ştia că nu e fiica lui, i se dedicase cu trup şi suflet. Poate că era un om plictisitor şi conservator, dar se răscumpăra prin felul în care se purta cu Rachel.

— De-a căluţul! a cerut Rachel de îndată ce Felix a lăsat-o jos.

Era transpirat, roşu la faţă şi curgeau apele pe el.

— L-ai epuizat pe tatăl tău, am mustrat-o eu.

— Doar până la poartă, a cedat Felix, ignorându-mă.

A ridicat-o pe Rachel pe umeri şi a început să alerge. Era ciudat să-l vezi pe acest bărbat gras îmbrăcat într-un costum scump fugind pe potecă cu un copil pe umeri, imitând galopul unui cal. Era un om pentru care imaginea însemna totul; şi totuşi, acum nu-i păsa deloc de trecătorii care se holbau la el.

Doamna Rifkin mi-a aruncat o privire care spunea: „Vezi ce faci? Cum poţi să ne faci asta?”

I-am zâmbit amabil şi cu nevinovăţie şi am ieşit din parc în urma fiicei mele şi a calului ei supus. Drumul din faţa mea era clar: să trăiesc cu un sentiment zdrobitor de vinovăţie sau să trăiesc cu un sentiment veşnic de regret. Astea erau opţiunile mele.

* * *

Nu eram niciodată complet dezbrăcată când eram cu Felix. Dacă se întâmpla să facem dragoste, o făceam pe întuneric, o împreunare anonimă care îmi trezea amintiri neplăcute de pe vremea când eram dansatoare în cluburi de noapte. Mă gândeam deseori la Shanghai zilele astea. Poate că trecerea timpului îmi permisese să reflectez fără probleme la acea perioadă. Îmi ziceam că mă schimbasem, justificam ruşinea cu faptul că fusesem nevoită să supravieţuiesc.

Şi era adevărat, chiar mă schimbasem; în Shanghai nu simţisem niciodată ruşine şi vinovăţie, aşa cum simţeam acum; în Shanghai nu stătusem niciodată goală în genunchi în patul unui bărbat ca să-l las să mă privească, aşa cum fac cu Michael. Îmi place felul în care mă priveşte şi îmi place să-l privesc şi eu. Îi cunosc corpul la fel de bine cum mi-l cunosc pe-al meu: cicatricea mică şi albă de deasupra genunchiului său stâng, unde s-a tăiat cu un trenuleţ din metal când era copil, jucăria lui preferată când era mic; aluniţa de culoarea dudei de la baza coloanei vertebrale; cicatricea lungă şi albă de pe abdomen,

unde doctorul i-a scos apendicele când avea opt ani.

Pentru prima dată în viaţa mea îmi face plăcere să văd cum trupul meu poate excita un bărbat. Simt o intimitate cu Michael pe care n-am simţit-o niciodată cu Felix, pe care n-am crezut că o s-o simt vreodată cu un bărbat.

Nu discutăm niciodată de cealaltă Anastasie. Beard a fost pretextul primei mele vizite, dar Michael nu mai vorbeşte despre el. Poate că s-a săturat să alerge după fantomele Romanovilor, tot aşa cum m-am săturat şi eu.

* * *

Stătea întins în pat lângă mine, privindu-mă.

— Cum poţi să stai cu el? a murmurat.

— Nu-mi cere mai mult decât atât. Ştii că nu pot.

— De ce nu? Cum poţi să trăieşti cu un bărbat pe care nu-l iubeşti?

— N-am decât o oră la dispoziţie, Michael. Haide să nu vorbim despre asta acum.

M-am aplecat să-l sărut, dar el s-a îndepărtat de mine.

— Mi s-a oferit o nouă slujbă, a spus deodată.

Ştiam că se va ajunge la asta. Viaţa nu te lasă să calci apa; mai curând sau mai târziu îţi cere să înoţi spre ţărm sau te trage la fund. Viaţa înseamnă schimbare, nu stagnare.

— BUP. British United Press, a zis el. Vor să fiu şeful biroului lor din Shanghai. E un salariu bun. Mă rog, o să fie când o să ajung în China. Nouă sute de lire sterline. E de trei ori mai mult decât câştigam în Moscova lucrând pentru Reuters.

— Poţi cumpăra o grămadă de dansatoare cu banii ăştia.

— Nu vreau o dansatoare. Te vreau pe tine. Vreau să vii cu mine!

Fără Rachel, ar fi fost simplu. Ea era motivul pentru care consideram că aceste după-amieze furate erau de ajuns, ştiind că erau tot ce puteam avea. Să plec cu Michael la Shanghai ar fi însemnat să o iau de lângă Felix sau să o las cu el în New York. Prima variantă părea îngrozitor de crudă; cealaltă era pur şi simplu imposibilă.

— Nu pot.

— Din pricina lui Rachel?

— Da.

— E fiica mea, îţi aminteşti?

— Nu, nu e a ta. Ai spus-o şi tu. I-ai dat viaţă, aşa cum am făcut şi eu, dar nu eşti tatăl ei. Felix e singurul tatăl pe care l-a cunoscut vreodată. O adoră pe fetiţa asta.

Michael şi-a întors capul în altă parte.

— Nu pot trăi aşa. Nu pot sta aici în New York. Şi nu pot face asta, o după-amiază furată din când în când cu soţia unui alt bărbat.

— Sunt sigură că ai mai făcut asta, i-am zis, o răutate inutilă, dar în momentul acela îl uram că punea capăt relaţiei noastre.

— Ştii că doar pe tine te voi iubi toată viaţa, nu-i aşa? a întrebat.

Ce puteam să spun? Simţeam că mă strânge cineva de gât şi pentru o clipă n-am putut să vorbesc deloc.

— Cu nouă sute de lire sterline am putea trăi regeşte acolo. Ce? De ce zâmbeşti?

— Nu contează cât câştigi, am replicat.

— Asta e o noutate pentru mine. Eşti destul de scumpă, prinţesă.

— Nu-mi spune aşa. În orice caz, am banii mei. Am făcut speculaţii la bursă, am mărturisit.

— Toată lumea face asta, nu?

— Fac speculaţii de patru ani de zile. Am câştigat destul cât să duc o viaţă de lux mult timp de acum încolo. Ştii ce sunt transporturile agricole?

A clătinat din cap.

— Sunt companii de cale ferată care transportă grâu. Ai auzit de Seabord Airlines?

— E o companie aeriană?

— E o companie de cale ferată. Trebuie să ştii lucrurile astea dacă vrei să cumperi şi să vinzi acţiuni. Nu sunt singura femeie din Statele Unite care face asta, Michael. Mai mult de o treime din acţionarii companiei US Steel sunt femei.

— Câţi bani ai câştigat până acum?

— Dacă aş vinde tot, în clipa asta aş avea o sută şaptezeci şi trei de mii nouă sute patruzeci şi trei de dolari, banii mei, profit pur, bani de care Felix nu ştie nimic.

Am văzut cum expresia de pe faţa lui se schimbă din neîncredere în uluială. Am încercat să nu zâmbesc. Aşteptam de multă vreme să spun cuiva despre asta.

— Ai folosit banii lui drept capital de pornire?

— Se cheamă mijloc de majorare a profitului. În cazul ăsta, e

un împrumut fără dobândă.

Michael a căzut pe gânduri.

— Şi cu Anastasia cum rămâne?

— Nu mai există. N-are nimic din ce îmi trebuie mie. Să nu mai vorbim. Trebuie să plec curând acasă.

* * *

Când am ieşit din baie, l-am văzut pe Michael privind pe fereastră, pierdut în gânduri. Mi l-am închipuit gândindu-se la viitor, cântărind posibilităţile. Avusese întotdeauna destule femei dintre care să aleagă; ar putea fi fericit doar cu una?

În poveştile pe care i le citeam lui Rachel seara la culcare, prinţul se căsătorea cu prinţesa şi trăiau fericiţi până la adânci bătrâneţi. Dar astea erau doar poveşti, iar în poveşti nu există decât o singură prinţesă frumoasă şi un singur prinţ frumos.

Încă mai puteam avea tot ceea ce doream. Speculaţiile mele la bursă fuseseră cel puţin la fel de bune ca ale soţului meu şi, dacă vindeam totul acum, puteam continua să trăim foarte confortabil în Shanghai. Mi-am imaginat o vilă în stil Tudor în Concesiunea Franceză, mese la hotelul Cathay, nopţi lungi în care să facem dragoste într-un pat din lemn de mahon cu baldachin, în timp ce ploaia răpăia pe acoperiş.

Era doar un vis; nu putea deveni niciodată realitate.

Am terminat de îmbrăcat. M-am dus la oglindă şi m-am privit, dar Anastasia, mincinoasa, înşelătoarea, prefăcuta, prostituata şi adultera, era bine ascunsă. N-am văzut decât o tânără femeie bogată şi destul de bine îmbrăcată, cu o pălărie cloş elegantă şi cu nişte ochi roşii.

— Vrei să vii cu mine? m-a întrebat.

— Trebuie să mă mai gândesc.

— Trebuie să vii!

— Dacă nu vin, nu vrei să rămâi?

A dat negativ din cap.

— De data asta va trebui să vii tu după mine.

Am plecat şi am coborât până la parter cu liftul care scârţâia, apoi am ieşit pe străzile murdare ale Village-ului. Nu ştiam atunci că va fi ultima dată când voi mai face această călătorie periculoasă. Vieţile noastre erau pe punctul de a se schimba pentru totdeauna.

* * *

Am început să cinăm în oraş seara, după ce Felix se întorcea de la serviciu; devenise ceva la modă. Dansam printre palmieri la Sherry, alături de Cei Patru Sute, care ne tratau cu condescendenţa rezervată evreilor proaspăt îmbogăţiţi şi prinţeselor pierdute. Sau ne duceam la The Russian Eagle să privim celebrităţile de pe Broadway amestecându-se cu înalta societate în miez de noapte.

Această schimbare din caracterul lui Felix era alarmantă. Eram obişnuită cu un soţ care nu se gândea la nimic altceva decât la muncă întreaga săptămână, care avea rar un alt subiect de discuţie decât preţul unei acţiuni Westinghouse sau al unei emisiuni de acţiuni General Motors. În cei cinci ani de când îl cunoşteam, nu stătuse niciodată treaz mai târziu de ora zece — cu excepţia serii de sâmbătă — ca să nu întârzie la serviciu.

În ultima vreme, atitudinea lui faţă de mine se schimbase. Era aproape bănuitor şi gata să-mi facă pe plac. Părea neatent când vorbea despre serviciul lui. Acum eram aproape convinsă că ştia despre Michael.

Într-o seară, în timp ce mâncam supă cu limbă-de-mare la un club de pe Broadway, Felix mi-a zis:

— Vreau să discut ceva cu tine.

Am simţit că roşesc până în vârful urechilor, dar am încercat să fiu calmă. Mi-am ţinut respiraţia şi am aşteptat.

— Am primit un telefon de la Lachter azi, a început, iar eu am respirat uşurată şi aproape că m-a bufnit râsul.

Lachter era în Germania — pe banii lui Felix, desigur — ocupându-se de petiţie. Dumnezeu ştie câţi bani îi dăduse escrocului ăluia până acum şi nu văzuse nici un rezultat în schimb.

— Crede că suntem aproape de reuşită. Crede că data procesului va fi stabilită în mai puţin de douăsprezece luni.

Lachter zicea asta de ani de zile, de când fusese angajat de Felix.

Am fost pe punctul de a-i spune: „Să terminăm cu asta, Felix. E de ajuns.” De ce nu putea renunţa la obsesia asta? Dar ştiam de ce: dacă aş fi recunoscută vreodată ca fiind adevărata Anastasia, capul familiei Romanov, lucrul ăsta îl va ridica instantaneu la rangul Celor Patru Sute; s-ar fi răzbunat pe toţi cei care au râs de el pe la spatele lui şi nu l-au considerat mai mult

decât un evreu parvenit.

Anastasia era de asemenea lanţul care mă lega de el. În trecut, ori de câte ori simţea că mă îndepărtez de el, mă aducea înapoi ispitindu-mă cu promisiuni de recunoaştere şi de răscumpărare a drepturilor câştigate de mine prin naştere. M-a sedus cu moştenirea Romanovilor aşa cum un tânăr lipsit de scrupule îi oferă insistent băutură unei virgine. Şi eu îl lăsasem s-o facă.

Dar nu avea să aibă loc nici un proces, eram sigură de asta acum. Dacă m-aş întoarce vreodată în Germania, dosarul cu privire la moartea fostului meu soţ ar fi redeschis imediat. Ducele de Hesse se asigurase de lucrul ăsta. Probabil că aş fi arestată în clipa în care aş trece graniţa.

Felix mă asigura de ani de zile că putea rezolva problema asta. Zicea că după tot acest timp cazul va fi respins de instanţă, că dovezile împotriva mea erau cel mult indirecte. Dar eu nu mai voiam să risc.

Nu pentru Anastasia.

În seara asta, Felix mi-a oferit veştile, această speranţă efemeră de răzbunare, ca pe o minciună mare şi frumoasă, împachetată ca un cadou, iar expresia de pe faţa lui era a unui iubit plin de speranţă. Nu puteam să-l rănesc.

— Mulţumesc, am mormăit şi i-am zâmbit.

— O să te fac prinţesă! a exclamat, luându-mă de mână şi zâmbind.

Şi în clipa aceea am fost sigură. Ştia despre Michael.

MICHAEL

M-am uitat la ceas. Goldfinch întârziase o oră; n-avea de gând să mai vină. M-am jucat cu linguriţa în jurul ceştii de cafea; laptele se brânzise la suprafaţă ca uleiul de pe East River. Oricum nu plănuisem să-l beau.

Asta era. Mă prinsese cu minciuna. Nu mai aveam ce să fac acum, din moment ce nu avusesem niciodată intenţia să-l şantajez. Misterul Anastasiei îmi scăpase încă o dată printre degete. Am achitat nota de plată şi am plecat.

Când îmi amintesc acum de asta, mă întreb ce gândeam în acele momente. Probabil că îmi ziceam că adevărul şi dreptatea mă vor proteja, mă vor face invizibil. Îmi propuneam să-l implic într-un scandal nu numai pe unul din cei mai importanţi oameni de pe Wall Street, ci şi întregul guvern al Angliei şi credeam că

nu voi păţi nimic. Adevărul era că nu aveam nici un fel de protecţie.

Nici chiar redactorul de la ziarul unde lucram nu ştia despre Goldfinch, din moment ce nu voiam să-mi murdăresc sufletul compromiţându-l pe asistentul lui Beard.

Trebuia să aibă loc o răfuială.

* * *

Toamna plutea în aer, oraşul era în sfârşit răcoros şi auriu. Vânzătorii ambulanţi vindeau covrigi calzi, iar în cartierele mai sărace cărucioarele cu gheaţă erau însoţite de căruţe cu cărbuni. Era de asemenea începutul unui nou sezon social şi limuzinele erau aliniate una în spatele alteia în faţa hotelurilor elegante de pe Fifth Avenue.

Mă îndreptam spre casă; pe stradă erau oameni care se plimbau, râdeau şi vorbeau. N-am avut nici un presentiment. Mulţimi de oameni se înghesuiau deja să ia bilete la „Cântăreţul caraghios”, următorul film al lui Al Jolson după succesul răsunător cu „Cântăreţul de jazz”. Era primul film în întregime sonor produs de Hollywood. Peste tot auzeai pe cineva fluierând sau cântând „Sonny Boy”.

Am ieşit de pe Broadway, cu capul în jos şi cu mâinile în buzunare. Mă gândeam la Anastasia; nu exista clipă să nu mă gândesc la ea. Nu puteam rămâne în New York; nu puteam pleca fără ea. Cei de la BUP insistau să le dau un răspuns în legătură cu postul din Shanghai. Trebuia să mă hotărăsc.

Nici până în ziua de azi nu ştiu de unde au apărut, dacă aşteptau într-o maşină sau pe stradă în pragul vreunei uşi. Nu pot să spun că mi-a fost frică; cred că prima mea reacţie a fost una de neîncredere. Cred că am şi râs; mi se părea pur şi simplu ireal.

Erau doi bărbaţi, amândoi cu bâte de baseball în mână.

Şocul durerii îngrozitoare îţi taie răsuflarea. Te doare atât de tare, încât crezi că nu poţi respira. Nu poţi gândi, nu poţi face nimic. Corpul tău încearcă să scape; de asta se zvârcolesc oamenii atunci când sunt în agonie. Nu foloseşte la nimic, dar durerea face ca judecata şi obiectivitatea să fie inutile.

Nu m-au lovit la cap, care e o ţintă mai mică şi mai greu de nimerit. În plus, erau profesionişti şi cel care i-a plătit nu mă voia mort. Unul m-a lovit pe spinare, rupându-mi coastele, celălalt m-

a lovit peste fluier, rupându-mi instantaneu piciorul şi scoţându-mă din joc, făcându-mă să cad pe trotuar.

Mi s-a părut că bătaia a durat o veşnicie, dar probabil că nu durase mai mult de câteva minute, altfel aş fi fost mort acum. Îmi amintesc că încercam să mă târăsc ca să scap de ei, lucru care le făcea plăcere, căci mă urmăreau râzând. Am auzit un strigăt; nu mi s-a părut a fi unul omenesc, dar cred că eu strigasem. Apoi s-au aplecat deasupra mea şi am ştiut că mă vor lovi din nou şi că nu puteam face nimic ca să-i opresc.

M-au lovit iar pe spinare şi am văzut o lumină strălucitoare în faţa ochilor. Durerea era atât de insuportabilă, atât de dramatică, încât semăna cu un şoc electric care îmi zguduia trupul. Am devenit un animal, zgâriind aerul cu unghiile. Îmi amintesc că l-am auzit pe unul râzând şi m-am întrebat ce fel de om simte plăcere când face aşa ceva. Apoi am văzut — sau poate doar mi-am imaginat — bâta ridicându-se din nou, dar n-am simţit când mi-a lovit capul. Mi-am pierdut cunoştinţa şi s-a terminat totul.

ANASTASIA

Când am ajuns la spital, prima persoană pe care am văzut-o a fost Sofia. Fusese întotdeauna elegantă şi nestatornică, o fată dezmăţată care se debarasa cu nepăsare atât de bărbaţi, cât şi de paharele goale, aşteptându-se ca servitorii sau fratele ei să facă curat după ea. N-am crezut niciodată că îi păsa de altceva decât de rochii Lanvin şi coctailuri Manhattan. Şi acum stătea pe coridor, cu faţa mânjită de rimel, arătând de parcă tocmai scăpase dintr-un accident de tren.

N-am înţeles atunci şi nu înţeleg nici acum. Nu-l iubea chiar atât de mult. Mă îndoiesc că-l iubise vreun pic; poate se prefăcuse că ţine la el doar ca să-mi facă mie în ciudă. Dar e posibil să mă fi înşelat.

— Sper că eşti mulţumită, mi-a aruncat când m-a văzut.

Nu aveam ce replică să-i dau.

— Se simte bine?

— Nici n-o să-l mai recunoşti, a răspuns ea.

Era o nuanţă atât de triumf, cât şi de groază în vocea ei. Nu-i mai rămânea acum decât să mă vadă zdrobită de durere şi pe urmă putea să plece. Dar n-am fost zdrobită; era prea curând să simt ceva. În loc de asta, am întins mâna spre Sofia, dar ea s-a dat înapoi.

Când auzisem ce se întâmplase, alergasem într-un suflet la spital; voisem să văd cu ochii mei cât de grav fusese rănit. Acum, în mod ciudat, voiam să amân acea clipă îngrozitoare cât mai mult posibil.

— Ce s-a întâmplat, Sofia? am întrebat.

N-a vrut să-mi spună.

Tatăl lui Michael a ieşit dintr-un salon, precedat de o armată de servitori şi de paznici. Chiar şi cei doi poliţişti care aşteptau pe coridor l-au salutat pe bărbatul cărunt în palton Burberry.

Am alergat spre el. Îl cunoştea pe Felix, desigur; mă cunoştea şi pe mine, soţia lui. Ne întâlnisem în cercurile mondene, cum se spune.

— Ce cauţi aici? m-a întrebat.

Cred că ştia, era un om inteligent, îşi dăduse deja seama cum stăteau lucrurile. Soţia unui alt bărbat care aleargă palidă la faţă pe coridorul unui spital ca să fie la căpătâiul fiului său… Nu era nevoie să fii un geniu de pe Wall Street ca să-ţi dai seama ce înseamnă asta.

M-am uitat peste umărul lui şi am văzut un corp zăcând în pat şi o infirmieră aplecată deasupra bandajelor, luând pulsul rănitului. Sofia avea dreptate, nu l-am recunoscut; capul lui arăta ca un pepene fără coajă, de două ori mai mare decât era normal, înfăşurat tot în bandaje, şi avea un picior şi braţul drept în ghips.

Ăla nu putea fi Michael.

— Ce naiba cauţi aici? a repetat Sheridan.

— O să se facă bine?

— Ţi se pare că arată bine?

Am intrat în salon. Michael şi-a întors capul spre mine; avea un ochi umflat. Cel puţin era conştient. Am aşteptat să zică ceva. Dar el n-a dat nici un semn că mă recunoaşte. Absolut nici unul.

* * *

Când m-am întors acasă în seara aia, Felix mă aştepta deja în salon, citind *Wall Street Journal,* cu picioarele puse confortabil pe un scaun şi cu un pahar de whisky pe masa de lângă fotoliul lui. O lampă îi lumina palid ziarul. Părea atât de calm! Asta era şi mai rău — mult mai rău — decât dacă ar fi făcut scandal şi ar fi ţipat la mine.

— Cum se simte? m-a întrebat direct.

— Ai auzit ce s-a întâmplat?

S-a întors la ziarul lui. Juca teatru; probabil că învăţase mult de la mine. M-am întrebat ce simţea cu adevărat.

— Mă întreb în ce s-o fi băgat, a mai zis.

M-am dus la răcitor, am luat nişte gheaţă din primul compartiment şi am pus-o într-un pahar fără picior. Am turnat apoi peste ea două degete de whisky din carafă. L-am băut repede, ca pe un medicament. M-a ars pe gât şi a avut un gust oribil; era din cel mai bun malţ, dar pentru mine tot gust de apă murdară avea.

Felix m-a privit mirat.

— Se simte bine?

— Are fractură de craniu şi de maxilar, iar genunchiul drept şi fluierul piciorului drept sunt zdrobite. Are şi un braţ rupt şi s-ar putea să nu mai vadă cu ochiul drept. I-au rupt zece coaste.

Felix n-a părut impresionat de această înşiruire de răni.

— Mă mir că nu eşti încă acolo, la spital, la căpătâiul lui, mi-a aruncat.

Avea dreptate; în acele momente nu-mi spuneam decât: „Te rog, Doamne, nu-l lăsa pe Michael să moară! O să fac tot ce vrei, dar nu-l lăsa să moară!”

— Încă îl mai iubeşti, nu-i aşa?

— Te iubesc pe tine, Felix.

— Ce bine ar fi fost să fie adevărat!

Am ieşit din cameră crezând că o să vină după mine, dar n-a fost aşa. Eram amândoi pierduţi în gânduri, uluiţi de răsplata bizantină şi sângeroasă pe care o primeşti în urma alegerilor făcute. Felix spera fără îndoială că Michael va muri şi că asta îi va rezolva toate problemele. Dar se înşela. Adevărata lui problemă avea să vină peste doar câteva zile şi nu cred că a prevăzut-o vreodată.

MICHAEL

Ieşeam din nou la suprafaţă, lăsând în urmă căldura unei lumi de gelatină trandafirii şi primitoare. Era ca şi cum m-aş fi trezit dintr-un vis frumos şi m-am împotrivit. Nu simţeam nici o durere în locul ăla. Cred că din pricina tranchilizantelor.

Dar acum părăseam lumea viselor. Am văzut nişte siluete într-o cameră albă. Cineva s-a aplecat deasupra mea şi am simţit mirosul înţepător al dezinfectantului pe hainele sale. Mi-a dat să beau o gură de apă. Am încercat să-mi amintesc unde eram şi cum ajunsesem acolo.

Probabil că am adormit din nou, deoarece ţin minte că după aceea l-am văzut pe tatăl meu aplecat deasupra patului. Îmi amintesc haina din păr de cămilă, părul cărunt şi cravata Sulka; am crezut că am murit, pentru că arăta ca Dumnezeu sau, mai bine zis, ca diavolul.

Nu puteam să vorbesc. Nu ştiam că doctorii îmi legaseră strâns maxilarul. Ochiul drept era umflat şi nu puteam să-l deschid; probabil că ăsta era motivul pentru care vedeam totul în ceaţă. Morfina îmi anihila durerea, cel puţin deocamdată. Dar lucrul ăsta avea să se schimbe curând.

— Spune-mi cine ţi-a făcut asta, a şoptit. Spune-mi cine ţi-a făcut asta şi o să-i fac să regrete că s-au născut.

Astea au fost primele lui cuvinte duioase. Mi-am zis: „Ce să-mi facă?” Nu-mi aminteam nimic. Nu ştiam cine sunt şi unde locuiesc. Nu-mi amintesc vizita Anastasiei, a fratelui meu sau a mamei mele. Nu-i recunoşteam. Spre deosebire de Anastasia, mie mi-a revenit memoria după câteva zile, deşi mi-a luat mult timp să-mi amintesc în cele din urmă tot ce s-a întâmplat în acea după-amiază pe străduţa de lângă Broadway.

Cât despre durere, morfina m-a ajutat s-o suport şi încă mă mai ajută uneori; de aceea îmi place să fumez un pic de opiu. După o viaţă trăită în viciu, obiceiurile proaste tind să devină mai degrabă o a doua natură decât o alegere.

* * *

Tatăl meu a venit din nou să mă vadă câteva zile mai târziu, când a fost clar că nu aveam de gând să mă instalez în reşedinţa familiei din Long Island. Încă mă mai hrăneam intravenos, dar cel puţin îmi aminteam cine sunt de cele mai multe ori.

— Spune-mi cine ţi-a făcut asta, a repetat.

Ce puteam să-i spun? Ar fi putut să fie Beard. M-am gândit la uriaşul irlandez cu pumnii cât roata carului de mari, care venise în apartamentul meu din Village. Acum era un băiat care învârtea o bâtă de baseball.

Dar nu eram sigur.

Îmi amintesc că Sofia a venit să mă vadă doar o singură dată. Când m-a văzut, a trebuit să fie susţinută de una din infirmiere. Mi-am dat seama după felul cum a ţipat şi cum aproape a căzut în genunchi că nu arătam prea bine.

N-am înţeles mai nimic din ceea ce a zis. Poate că era

înnebunită. Dar după aceea mi s-a părut că reacţia ei era exagerată în raport cu sentimentele ei pentru mine. Uneori încă mă mai întreb dacă nu cumva s-a simţit mai degrabă vinovată decât şocată. Îi spusese fratelui ei despre relaţia Anastasiei cu mine din pură duşmănie? Fusese oare Felix şi nu Beard cel care îi plătise pe bătăuşi?

Cred că n-o să aflu niciodată.

* * *

Am mai văzut-o pe Anastasia doar de două ori. Prima dată a fost chiar înainte de a mă externa. Atunci puteam deja să stau în capul oaselor şi să mănânc mâncare solidă, cu condiţia să fi fost mai întâi pasată, puţină îngheţată şi nişte compot de mere. Mâncare pentru bebeluşi.

Anastasia a apărut ca o viziune, în blană de hermină, cu perle la gât şi cu brăţări de diamante la ambele încheieturi. A strâmbat delicat din nas din pricina mirosurilor din spital: dezinfectant şi miros vag de urină. Îmi adusese flori şi fructe. Nu aveam ce face nici cu unele, nici cu celelalte.

— Arăţi îngrozitor, m-a compătimit ea.

— Şi eu care credeam că arăt din ce în ce mai bine.

— Faţa ta are culoarea prunelor şi a cremei de ouă. Arăţi ca un homar zdrobit.

— Mulţumesc.

S-a uitat în jur cu atâta dispreţ, încât ai fi crezut că-şi petrecuse toată viaţa în cluburi, că nu fusesem nevoit să o scot dintr-un râu din China.

— Un salon privat.

— Tatăl meu a plătit pentru el.

— Credeam că asta e împotriva principiilor tale.

— Aveam comoţie cerebrală!

A oftat, de parcă ar fi fost cea mai patetică scuză pe care o auzise vreodată. I-am privit chipul şi m-am întrebat ce se petrecea în spatele acelor ochi albaştri luminoşi. Nu se putea citi nimic în ei.

— Vino cu mine la Shanghai.

— Nu pot.

— De ce nu?

— Poate înainte, a răspuns şi mi-am dat seama că refuzul ei din acea după-amiază când eram în apartamentul meu nu fusese

chiar atât de categoric pe cât crezusem. Dar acum nu pot. Felix are probleme, Michael. Are nevoie de mine.

— Şi eu am nevoie de tine.

A zâmbit auzind asta.

— Nu e adevărat.

Nu voiam s-o pierd, nu acum. Gândul ăsta m-a făcut să devin răutăcios.

— Şi atunci ce intenţionezi să faci, prinţesă? O să te pierd din nou, nu-i aşa?

— Ce-ai vrea să fac?

— Aş vrea să spui „Da, o să vin cu tine în China şi o s-o iau cu mine şi pe fiica ta."

— Nu pot să-i fac asta lui Felix.

— De ce nu? Mie mi-ai făcut-o.

— Rachel nu te cunoştea atunci.

— Ce contează lucrul ăsta?

A vrut să mă ia de mână, dar mi-am retras-o.

— Nu pot s-o fac încă o dată, Michael. Nu pot să-i fac lui ceea ce ţi-am făcut ţie.

— De ce? Ce s-a schimbat?

— Eu m-am schimbat, a spus.

M-am uitat la tavan, la tencuiala albă, am auzit zăngănitul unui cărucior cu mâncare pe coridor şi plânsetul cuiva din camera de aşteptare. Nu-mi venea să cred că o voi pierde cu adevărat.

— Michael, tu o să-ţi vezi de viaţa ta. Aşa faci întotdeauna. Gândeşte-te la toate acele dansatoare în cluburi de noapte.

— Pleacă!

— Ai putea rămâne în New York.

— Şi apoi?

— Aş putea să fiu în continuare amanta ta.

— E mai bine să-ţi baţi joc de soţul tău decât să fii cinstită cu el?

— E mai bine să piardă ceva ce n-a avut niciodată decât să piardă singurul lucru la care ţine cu adevărat.

— Nu pot rămâne aici, Anna. Asta este…

— Nu eşti obligat să te duci la Shanghai. Faci acelaşi lucru de care mă acuzai pe mine la Londra. Pui ambiţia mai presus de ceea ce iubeşti.

— Dacă stau aici, cât o să treacă până când o să afle Felix despre noi?

— Cred că ştie deja. Dar a afla nu e acelaşi lucru cu a mă da afară. N-o să facă asta.

— Pari foarte sigură de tine.

— Mă iubeşte, Michael. Nu pot să-l rănesc şi nu pot s-o rănesc pe Rachel.

S-a ridicat în picioare.

— Când o să ajungi în Shanghai, o să-i mulţumeşti lui Dumnezeu că ai scăpat. Într-o zi, vei uita de mine.

— Dar tu? Tu vei uita de mine?

S-a oprit în pragul uşii.

— Bineînţeles că da, mi-a răspuns.

Am privit fix coridorul gol şi alb ca laptele. M-am gândit la ceea ce tocmai spusese Anastasia. Fusese întotdeauna o mincinoasă desăvârşită. Am vrut să cred că minţea din nou.

* * *

Mi-am petrecut următoarele săptămâni într-un scaun cu rotile. Tata m-a luat la el, iar mama aproape că m-a implorat s-o las să mă îngrijească. Avea să-l aibă din nou pe băiatul ei cu ea pentru o vreme, neajutorat şi lipsit de vlagă, exact aşa cum voia ea. N-au putut să-mi dea fosta mea cameră, pentru că era la etaj, aşa că au golit un salon de la parter şi m-au instalat acolo. Aveam servitori care îmi aduceau mâncarea pe tavă şi care îmi spălau hainele, avea cine să-mi achite notele de plată şi să-mi facă patul. Tot ce trebuia eu să fac era să mă trezesc dimineaţa şi să-mi amintesc să respir.

* * *

Stăteam în salon, privind cum se lasă seara pe Fifth Avenue şi gândindu-mă să mă distrez numărând trăsurile trase de cai care treceau printre automobilele care claxonau pe stradă. Stăteam acolo de o oră şi nu văzusem nici un cal, doar zarva secolului XX aici, în bătrânul New York.

O servitoare îmi adusese un pahar cu limonadă şi-l pusese pe masa de lângă scaunul meu. Era clar că servitorii primiseră ordin să-l facă pe fiul risipitor să-şi dea seama ce pierduse, căci mi se aduceau încontinuu limonade reci şi sandvişuri cu carne de curcan şi eram întrebat mereu de sănătate şi dacă mai aveam nevoie de ceva. Am stat acolo, ghiftuit, citind noul roman al lui Hemingway, întrebându-mă dacă aşa avea să fie şi când mă voi

ramoli. Aş fi fost nebun să mă ridic de pe scaunul ăla şi să plec din casa aia. Piciorul mă furnica sub ghips.

În după-amiaza aceea, tatăl meu a venit devreme acasă de la serviciu, a intrat în salon şi s-a lăsat să cadă pe unul din scaunele cu spătar în formă de aripă. Purta un smoching şi avea o expresie acră pe faţă. M-am pregătit pentru o discuţie importantă, căci el nu era un maestru al conversaţiilor mărunte. Părea că nu ştie cum să spună ceea ce avea de spus — lucru care nu-i stătea deloc în fire — aşa că a luat ziarul *New York Times* şi a început să citească.

Simţeam tensiunea din atmosferă. În cele din urmă, a aruncat ziarul pe jos.

— Îl mai ţii minte pe Goldfinch? m-a întrebat.

— Bineînţeles că-l mai ţin minte pe Goldfinch.

— Ei bine, sper că eşti mulţumit.

— Mulţumit?

— În timp ce tu erai în spital, poliţia i-a pescuit cadavrul din East River. Sinucidere, sau cel puţin aşa zic poliţiştii.

Afară pe stradă a trecut un cal scuturând din cap, în timp ce în spatele lui claxona frustrat un Ford negru, din care se auzeau voci furioase. Era primul pe care îl vedeam de când stăteam acolo. M-am gândit la cal pentru că nu voiam să mă gândesc la Goldfinch, la văduva lui şi la cele două fiice rămase fără tatăl lor.

— Zi ceva! s-a răstit tatăl meu.

— Ce-ai vrea să zic?

— Orice, la naiba! Într-o oarecare măsură, tu eşti de vină pentru ce i s-a întâmplat. Şi eu sunt…

Cred că avea dreptate, deşi eu eram mult mai vinovat ca el. Dar nu era ceva de care să-ţi dai seama imediat. Vina are nevoie de timp să-ţi pătrundă în suflet, la fel ca rugina.

— Cum ai aflat?

— A scris în ziare. Au zis că s-a aruncat de pe podul Brooklyn. Probabil că s-a lovit de grinzi când a căzut. Faţa lui era zdrobită.

— Dumnezeule!

— N-ar fi trebuit să te las să faci asta.

— Ce anume?

— Fiule, eşti implicat într-o afacere care te depăşeşte. Chiar nu înţelegi oraşul ăsta deloc, nu-i aşa?

Nici el nu credea că fusese sinucidere. Dar n-o să aflu niciodată adevărul. Era posibil să-ţi zdrobeşti faţa sărind de pe pod, dar era puţin probabil.

— Sper că ai învăţat ceva din asta, a încheiat el şi a ieşit din cameră.

Am stat acolo, privind după-amiaza aurie transformându-se în seară. Prin aer pluteau fire de praf, luminate de razele soarelui care pătrundeau prin ferestrele înalte. Nu mai erau cai pe stradă.

Leonard Goldfinch a apărut exact când s-a lăsat seara, s-a aşezat pe acelaşi scaun pe care stătuse tatăl meu şi m-a mustrat pentru rolul pe care îl jucasem în moartea lui. Era şi o tânără fată cu el. Poate că era fiica lui sau poate că mintea mea înceţoşată crease o prostituată minoră ca balsam pentru conştiinţa mea. Mi-a spus că eu eram de vină şi că nu obţinusem nimic. Banii ţarului dispăruseră, se întorseseră în mâinile celor bogaţi şi corupţi, acolo unde îşi aveau locul; aşa că ce sperasem să obţin? Mi-a spus că sunt un prost, ceea ce ştiam deja, şi mi-a spus că fusese împins de pe pod, că nu sărise el singur. Dar se poate să-mi fi zis asta doar ca să mă facă să mă simt mai bine.

Eu i-am zis că nu intenţionasem să-i fac vreun rău, dar lui nu prea i-a păsat de lucrul ăsta şi cred că avea dreptate. Bunele intenţii nu înseamnă nimic. Lucrurile fie ies cum trebuie, fie nu ies deloc.

ANASTASIA

Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri. Era vineri, 4 octombrie, iar pe prima pagină a ziarului *New York Times* scria:

„CEA MAI MARE PRĂBUŞIRE A ANULUI
LOVEŞTE PIAŢA DE ACŢIUNI
Tranzacţionarea a 1.500.000 de acţiuni
în ultima oră covârşeşte întreaga listă
ACŢIUNILE US STEEL SCAD CU ZECE PUNCTE”

De mai bine de o lună, lumea vorbea numai despre piaţa de acţiuni. Întruna cădea şi-şi revenea. Oraşul, întreaga ţară îşi ţineau respiraţia.

E uşor să priveşti înapoi acum şi să te întrebi de ce oamenii s-au purtat aşa cum s-au purtat; e uşor să judeci când ştii deja cum se vor rezolva lucrurile.

Curând după ce Michael a ieşit din spital, acţiunile US Steel au scăzut până la două sute nouă dolari pe acţiune. Dacă ai fi avut bani atunci, i-ai fi investit în orice alte emisiuni majore de acţiuni înainte de a-i investi în US Steel. După cum mi s-a spus, păreau

mai sigure şi era mai probabil să-şi revină.

Dar ăsta e motivul pentru care istoricii par întotdeauna atât de mulţumiţi de sine. Ştiu deja cine a câştigat şi cine a pierdut.

* * *

Totul a început într-o luni.

Felix n-a venit acasă în seara aia; mă sunase deja dimineaţă să-mi spună că părea să fie o zi proastă şi că va dormi la birou. În acea după-amiază am ascultat ştirile la radio. Preţurile au început să scadă imediat după prânz: acţiunile Otis Elevators au scăzut până la patruzeci şi trei de dolari pe acţiune, Westinghouse până la treizeci şi cinci. Acţiunile Radio Corporation au scăzut de la o sută paisprezece până la patruzeci şi cinci. Panica a cuprins oraşul.

Mai multe detaşamente de poliţie s-au adunat pe Wall Street. L-am auzit la radio pe Thomas Lamont, partenerul de afaceri al lui J.P. Morgan, vorbind pe deasupra zumzetului mulţimii din jurul lui:

— Au existat câteva mici probleme la vânzarea pe piaţa de acţiuni, a explicat el simplu.

A adăugat că, după părerea lui, piaţa era solidă din punct de vedere tehnic şi că trecea doar printr-o perioadă de readaptare.

Comentatorul de la radio a fost mai puţin rezervat. A relatat fără suflare despre cozi interminabile în faţa ghişeelor din fiecare agenţie de schimb şi bancă de pe Wall Street. A urlat în microfon că preşedintele Hoover se pregătea să acţioneze, că Raskob şi Miller plănuiau să salveze situaţia, că piaţa era în haos şi că podelele agenţiilor de schimb nu se mai vedeau din pricina hârtiei de la teleimprimatoarele automate.

Până seara, criza s-a terminat. Marile agenţii îşi păstraseră calmul şi îşi menţinuseră coeficientul de siguranţă în loc să vândă tot. Piaţa răspunsese sprijinului organizat oferit de J.P. Morgan. Totul avea să fie în ordine. Pierderile de şase miliarde de dolari suferite dimineaţă fuseseră reduse la jumătate în timpul după-amiezii. Ce fusese mai rău trecuse.

M-am gândit la revoluţia care avusese loc în ţara mea natală cu doisprezece ani în urmă. Se pare că lumea era mereu la un pas de haos, că vieţile noastre atârnau de un fir fragil de păr.

* * *

Nu l-am văzut pe Felix decât miercuri dimineaţă. N-a ajuns acasă de la serviciu decât după miezul nopţii. Nu era nici şase şi el era deja îmbrăcat să se întoarcă la birou. Am stat în mijlocul dormitorului în cămaşa mea de noapte, în timp ce făcea manevre în jurul meu, luându-şi ceasul de pe noptieră şi cravata din sertarul de la comodă. Avea cearcăne la ochi. Părea epuizat.

— E ceva ce-ar trebui să ne îngrijoreze? l-am întrebat.

Mi-a zâmbit obosit.

— Bineînţeles că nu.

— Dacă piaţa continuă să fie în scădere…

— Piaţa o să-şi revină.

— Dar dacă ne prinde…

— Nu ştii nimic despre piaţă! Avem o grămadă de acţiuni cu coeficient de siguranţă şi dacă vând acum o să pierd o avere. N-o să ne mai rămână nimic! Piaţa înseamnă să ştii să-ţi păstrezi calmul. Aşa se fac sumele mari de bani. Nu intenţionez să-mi pierd calmul acum.

A plecat. Am aruncat ziarul pe pat. Apoi, cuprinsă brusc de furie, l-am aruncat într-un colţ al camerei. Nu suportam să-l mai văd.

Pentru prima dată în viaţă, nu-mi făceam griji pentru mine. Nu-mi făceam griji decât pentru Rachel.

M-am întrebat dacă era mai bine decât să mă plictisesc de moarte.

MICHAEL

Tata nu mi-a adresat nici un cuvânt cât timp am mers cu maşina spre centrul oraşului. A rămas permanent distant, iar acum, după ce acumulasem o experienţă de câţiva ani, înţelegeam de ce. Tot ce îi trebuise — respect, putere, huzur, o soţie frumoasă — obţinuse cu ajutorul banilor. Nu avusese nevoie să ceară nimic altceva decât preţul. Dusese o viaţă de negocieri. De aceea nu ştia cum să se poarte cu mine.

Am oprit în faţa unei clădiri din gresie maro aflată la intersecţia dintre Strada 14 şi Fifth Avenue. Davis a parcat automobilul Packard în spatele unui Renault roşu şi s-a grăbit să ne deschidă portierele. Tatăl meu a coborât primul, iar eu l-am urmat înăuntrul clădirii. Am urcat în tăcere cu liftul până la etajul doi. Când am ieşit din lift, a scos un set de chei din buzunar şi a descuiat uşa unui apartament.

A aşteptat în timp ce eu m-am uitat în jur. Părea nefiresc de agitat.

Apartamentul avea un dormitor, o sufragerie mare, o bucătărie şi o sală de mese. În dormitor şi în sufragerie erau şeminee şi toate camerele aveau covoare turceşti pe jos. În sala de mese era un candelabru din cristal.

— Ce înseamnă asta? am întrebat eu.

— E al tău, dacă îl vrei.

— Am unde să stau.

— În rahatul ăla de apartament? m-a contrazis el, iar eu l-am privit mirat, căci îl auzisem rar pe tatăl meu rostind un cuvânt care nu putea fi repetat în cercurile mondene.

— Încerci să mă cumperi.

Era o expresie îndrăzneaţă, aceeaşi tactică de intimidare pe care o folosea pretutindeni.

— Încerc să te conving că nu e nevoie să trăieşti ca un sărăntoc pentru tot restul vieţii, a scrâşnit printre dinţi.

— Nu trăiesc ca un sărăntoc. Trăiesc ca majoritatea oamenilor. Nu trăiesc ca tine.

— Apartamentul ăsta e al tău. Fără nici o condiţie. Nu vreau să trăieşti ca un polonez.

Am zâmbit fără voia mea. Bigotismul lui era atât de evident şi de neafectat, încât aproape că era plăcut.

— Nu trebuie să lucrezi pentru firmă, ca fratele tău, dar nu văd de ce n-ai avea bani, respect şi un loc în America modernă.

Întrucât nu i-am răspuns, a continuat:

— Ai văzut maşina decapotabilă de jos, marca Renault?

Am încuviinţat din cap.

— Şi aia e a mea?

— E un cadou. Poţi s-o accepţi sau să n-o accepţi.

— Mulţumesc, am făcut eu.

— O s-o accepţi?

— Nu.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce? Nu-ţi cer nimic, Michael, dar de dragul meu, de dragul mamei tale, cel puţin lasă-ne să facem ceva pentru tine!

Nu-mi făcea deloc plăcere să-l aud implorând în felul ăsta. Eram uimit, dar nu încântat. În plus, nu era adevărat ce spusese; erau condiţii. Nu atunci, desigur, dar aveau să fie în viitor. Nu voiam nimic necâştigat de mine. Şi dacă profesia pe care mi-o alesesem nu plătea la fel de bine ca profesia lui, ei bine, asta era

problema mea, nu a lui.

— Mulţumesc, dar mă descurc şi singur.

— Eşti un ticălos! mi-a aruncat şi a ieşit ca o furtună afară din apartament.

M-am uitat încă o dată în jur. A existat un moment de regret, recunosc. Dar, pentru mine, un drept câştigat prin naştere e ceva ce obţii ca răsplată pentru munca altuia. Respectul meu de sine era ceva modest, dar muncisem ani de zile pentru el şi nu voiam să-l arunc cu nepăsare pe fereastră. Am închis uşa apartamentului, am încuiat-o şi am coborât scările ca să mă alătur tatălui meu, care mă aştepta spumegând de furie în maşină.

* * *

A doua zi mi-au scos ghipsul, am dat cârjele înapoi şi am ieşit pe stradă doar cu un baston. Şchiopătam destul de rău; doctorii spuseseră că starea piciorului meu avea să se îmbunătăţească, dar că voi avea mereu nevoie de baston. Restul corpului se vindecase foarte bine, dar nu şi genunchiul. Asta avea să fie amintirea mea din New York.

Davis m-a dus acasă cu automobilul Packard şi primul lucru pe care l-am făcut a fost să-mi fac bagajele şi să chem un taxi. Mama nu înţelegea, nu că mă mutam, ci că nu-l lăsam pe Davis să mă ducă cu maşina în Greenwich Village. Simţeam pânza lipicioasă a familiei strângându-se în jurul meu. Cât stătusem în scaunul cu rotile, meditasem şi luasem hotărâri.

Era timpul să-mi văd de viaţa mea. Dar nu alesesem un moment prea bun. Cât fusesem eu în scaunul cu rotile, economia Americii o luase razna.

* * *

Era prima dată când mă duceam la locuinţa lui Felix din Upper East Side. Mi-a deschis o servitoare şi am fost lăsat să aştept în foaier, unde am admirat elegantele statui egiptene, obiectele siriene din crom şi sticlă de inspiraţie Maugham, telefonul alb-auriu de pe măsuţa din hol. Prin uşa arcuită, am văzut în salon exemplare ale revistelor *Vanity Fair* şi *Vogue* împrăştiate pe canapea ca nişte veşminte aruncate vraişte. Sofia şi doamna Rifkin m-au privit uimite înainte ca Anastasia să-şi facă apariţia şi

să închidă repede uşa.

— Michael!

— Anna.

— Ce cauţi aici?

Iată-ne din nou, având atâtea să ne spunem şi lipsindu-ne cuvintele care să umple golul dintre noi. De câte ori mai jucasem scena asta?

Nici acum nu eram sigur că fac ceea ce trebuie. Stătusem treaz toată noaptea, meditând, făcând pe „avocatul diavolului”. Ştiam că nu avea să fie uşor, iar acum nu voiam decât să se termine.

— N-ar fi trebuit să vii aici.

— Am venit să-mi iau rămas-bun.

A închis ochii.

—Ah!

Am privit fascinat cum i-a curs o lacrimă pe obraz. Apoi a deschis din nou ochii.

— Te simţi bine?

— Păi, după cum vezi, am fost scos din echipa olimpică de alergări pe distanţe mari. Dar o să supravieţuiesc.

Am văzut-o făcând inventarul: cicatricea de deasupra ochiului meu drept, o cicatrice roz urâtă, şi nasul meu, care devenise şi mai interesant ca înainte. Şi bastonul, desigur; atenţia oamenilor era mereu atrasă de baston.

— Un corp în care s-a trăit bine, am glumit eu şi am zâmbit.

— Ce ai de gând să faci?

— Am acceptat postul ăla din Shanghai. Dar tu?

A aruncat o privire spre salon, unde rudele ei stăteau fără îndoială cu urechile lipite de uşă. A dat din umeri, ceea ce însemna că rămânea acolo.

— Sunt sigur că o să supravieţuieşti, am adăugat, mirându-mă de dispreţul din vocea mea şi urându-mă pentru asta.

— Te iubesc!

A şoptit cuvintele în aşa fel încât să n-o audă ceilalţi. Nici eu nu voiam s-o aud. La ce-ţi foloseşte că te iubeşte cineva de la celălalt capăt al lumii? Nu-mi folosea la absolut nimic.

Trebuia să mă eliberez.

S-a dus la oglinda din hol, a scos o batistă şi a încercat să-şi salveze machiajul, atingând uşor petele de sub ochi.

— O vezi pe Anastasia Romanov acolo? am întrebat-o.

— Uneori.

— Spune-mi, în fond, cine a fost ea? O prinţesă rusă răsfăţată pe care ai recreat-o tu. Chiar a meritat s-o readuci la viaţă? Ce s-ar fi întâmplat dacă ai fi rămas secretul meu în Shanghai? Ce s-ar fi întâmplat dacă n-ai fi ştiut niciodată despre toate astea?

Eram destul de aproape ca să-i simt parfumul. A renunţa la ea ar fi ca şi cum mi-aş tăia o bucată din corp. Făcuse parte din viaţa mea mult timp; chiar şi în cei cinci ani cât trăiserăm departe unul de celălalt, ea fusese mereu în gândul meu, fusese punctul de referinţă al fiecărei zile.

Când am dat să plec, m-a întrebat:

— Dar ce-o să mă fac fără tine?

A rostit cuvintele atât de încet, încât de-abia am auzit-o. M-am oprit în pragul uşii.

— Nu ştiu, am răspuns.

ANASTASIA

Crezusem că voi găsi o cale să-l fac să se răzgândească sau că va găsi el o cale să mă facă pe mine să mă răzgândesc. Când am auzit uşa închizându-se în urma lui, a trebuit să lupt cu imboldul de a fugi după el şi de a-l aduce înapoi. Ştiam că făcusem ceea ce trebuia, ceea ce fusese mai greu. Nu pot să spun că am plâns; nu mai aveam lacrimi pentru toate greşelile pe care le făcusem. Dacă ar fi fost să plâng, aş fi plâns pentru hotărârea îngrozitoare pe care o luasem cu cinci ani în urmă, când îl lăsasem să plece. Ăsta era post scriptum-ul.

* * *

Şi iată cum s-a sfârşit.

O săptămână mai târziu, Felix a venit acasă mai devreme. Era prima dată în cinci ani de căsătorie când Felix venea acasă înainte de ora şase în timpul săptămânii.

Stătusem singură toată ziua, ascultând ştirile la radio. Una din cele mai sigure acţiuni, US Steel, trecuse de pragul de două sute. Era cea mai mare scădere înregistrată vreodată la bursă.

În timp ce se lăsa seara, am ascultat ultimele ştiri din Wall Street. Cu o voce ridicată, reporterul descria bursa ca pe o tabără gata de război; patru sute de poliţişti fuseseră trimişi acolo să menţină ordinea. Reporterul spunea că tocmai venise de la bursă şi că văzuse agenţi de schimb plini de transpiraţie pe faţă şi cu cămăşile rupte, arătând de parcă s-ar fi bătut într-un

bar. Podeaua era din nou acoperită de hârtia de la teleimprimatoarele automate şi de grămezi de formulare rupte.

Piaţa se prăbuşea iar.

Mi-am ridicat privirea şi l-am văzut pe Felix stând în pragul uşii, iar ceea ce m-a înspăimântat a fost înfăţişarea lui normală, cu excepţia ochilor care nu erau fixaţi nici asupra camerei, nici asupra mea, ci a unui lucru îndepărtat; asupra viitorului, poate, aşa întunecat şi lipsit de speranţă cum era acum. Şi-a pus servieta lângă uşă şi şi-a dat haina jos înainte ca servitoarea să apuce să o ia. Haina a căzut grămadă pe covor. Felix a intrat în salon, s-a dus la bar şi şi-a turnat un pahar mare de whisky. Îi tremurau mâinile şi a lovit sticla cu zgomot de pahar.

Am aşteptat să zică ceva. În loc de asta, s-a dus la geam şi a privit cum se lasă seara peste parc.

— Felix?

— Suntem terminaţi, a spus direct. Am pierdut totul. Nu mai avem nici măcar bani să plătim datoriile. Nu mai avem absolut nimic.

N-am simţit nimic, chiar nimic. Avusesem o cale de scăpare pentru o vreme, dar acum nu mai exista.

Felix a continuat să vorbească neîndurător.

— Piaţa s-a prăbuşit. Nu ne-a mai rămas nici un ban; din momentul ăsta nu mai avem decât o grămadă de datorii. Va trebui să vindem maşina şi apartamentul şi vom fi nevoiţi să ne lipsim de servitori, desigur.

— Nu mai există speranţă?

— Absolut niciuna.

Ciudat: îmi amintesc că mi-am zis: „Ei bine, va trebui s-o luăm de la capăt.” Cu zece ani în urmă eram dansatoare în cluburi de noapte în Shanghai. Am supravieţuit atunci, voi supravieţui şi acum. Poate această convingere că eram ea, că eram Anastasia, mă făcuse puternică. Eram o supravieţuitoare şi supravieţuitorii asta fac: supravieţuiesc.

Am stat acolo, la etajul al doisprezecelea, privind spre Manhattan, spre siluetele întunecate ale copacilor din Central Park şi spre luminile care sclipeau în turnurile acestui oraş monstruos. Mica noastră dramă se repeta peste tot în Manhattan în seara aia.

Pentru Felix era altceva. Tatăl lui fusese cel care îi scosese pe el şi pe mama lui din Rusia. Asta era prima lui încercare grea şi nu avea puterea să treacă prin ea.

— Am pierdut două milioane de dolari azi, a adăugat. Datorez aproape trei.

Era timpul să-i spun despre speculaţiile mele la bursă. Îmi închipuiam că avea să fie furios, căci el considera banii şi afacerile drept ceva rezervat bărbaţilor. Nu-i spusesem mai devreme pentru că era un simbol al independenţei mele, fizice şi emoţionale, asul meu din mânecă.

Dar ştiam că acum trebuie să-i spun. Îmi calculasem profiturile într-un carneţel roşu pe care îl ţineam într-un sertar secret din biroul meu. Nu erau de ajuns ca să plătim datoriile, dar ne puteau ajuta să trecem de perioada dificilă de după faliment. Suferisem şi eu pierderi mari, dar vândusem totul cu două săptămâni înainte, ca să fiu liberă să plec la Shanghai dacă mă răzgândeam. Pierdusem aproape o sută de mii de dolari; agenţii mei de schimb mă sfătuiseră să nu vând, să-mi păstrez calmul, cum zicea Felix mereu.

Nu înţelegeau că jocul pe care îl jucam eu nu avea nici o legătură cu mijloacele de majorare a profitului şi cu coeficienţii de siguranţă.

Felix o să sufere când o să afle că eu reuşisem acolo unde el eşuase. Dar lucrul ăsta avea să le dovedească de asemenea ceva Sofiei şi mamei lui. Voi avea în sfârşit un loc în familia asta. Nu voi mai fi refugiata lor hrăpăreaţă, persoana fără adăpost care voia să pună mâna pe tot ce găsea.

— Vino înăuntru, Felix. Trebuie să-ţi spun ceva.

— Cred că o să mai stau puţin aici, mi-a spus. Tu du-te înăuntru dacă vrei. O să vin şi eu imediat.

Era răcoare afară şi m-am dus să-mi iau un jerseu. Când m-am întors, el nu mai era şi oamenii se adunau deja în jurul trupului său căzut în mijlocul străzii.

* * *

Înmormântarea fusese plătită dinainte. Felix era mereu grijuliu în privinţa asta; de aceea avusese curajul să sară. Era singurul lucru pentru care încă mai avea acoperire financiară.

În faţa porţilor cimitirului era un şir lung de automobile Hispano-Suiza negre; prietenii lui Felix. Majoritatea maşinilor erau de vânzare acum; pe geamuri erau lipite cartonaşe cu preţul pe ele.

Probabil că sună ciudat, dar înmormântarea a fost deosebit de

sinistră. Atmosfera nu sugera tristeţe, ci frică. Foştii lui prieteni şi asociaţi stăteau în faţa mormântului în paltoane negre şi lungi, iar pe chipul lor se citea: „Eu sunt următorul.” Curând după aceea, doi au ales aceeaşi cale de ieşire ca Felix.

După înmormântare, am mers încet cu doamna Rifkin pe poteca tristă dintre morminte. Părea firavă şi adusă de spate în hainele ei de doliu. Durerea îi zdrobeşte foarte repede pe cei bătrâni. Gândul că fiul ei o lăsase nu numai îndurerată, ci şi săracă nu făcea decât să-i sporească disperarea.

Poate că ăsta a fost motivul pentru care a ales acel moment să spună ceea ce a spus. Nu mai avea nimic şi voia ca şi eu să fiu în aceeaşi situaţie. Presupun că i se părea corect.

— Ce vei face acum?

— Nu ştiu.

— Viaţa fără bani nu e viaţă. Nu-i aşa?

— Voi găsi o cale să supravieţuiesc.

— Bineînţeles că vei găsi, a zis ea, de parcă tocmai muşcase dintr-o lămâie. Dar va trebui să renunţi la procesul din Germania, nu-i aşa?

Anastasia, fiinţă efemeră ce era, avea să rămână la fel de misterioasă ca întotdeauna. Aşa şi trebuia. În fond, Felix fusese cel care întreţinuse flacăra.

— Trebuie să-ţi spun ceva, a adăugat când am ajuns la poartă.

Am aşteptat şi, Dumnezeu s-o ierte, a zis ce-a zis în timp ce o ţineam de braţ.

— Felix ţi-a spus că era sigur că tu eşti Anastasia.

— A fost primul lucru pe care mi l-a spus.

Şi-a ridicat privirea spre mine şi ochii ei de un albastru spălăcit au strălucit triumfători. Avea să se răzbune pe mine pentru că îi încornorasem fiul.

— A fost primul lucru pe care l-a spus şi celorlalte trei fete.

— Care fete?

A oftat.

— Nu ştiu dacă eşti Anastasia sau nu. N-am întâlnit-o niciodată. Dar Felix a cunoscut-o când era copil. Au mai fost trei fete înaintea ta, una în Paris şi două chiar aici în New York, iar el a fost sigur că fiecare era Anastasia. N-a putut accepta niciodată că era moartă. A fost singura fată pe care a iubit-o, dar nu i-a spus atunci; n-ar fi îndrăznit. Doar moartea ei a făcut-o accesibilă. Vezi tu? Erai o mică prinţesă pierdută şi el voia să te salveze. Micul Felix Rifkin…

A clătinat din cap.

— A fost fiul meu şi l-am iubit. Dar a fost întotdeauna un băieţel trist.

Aş fi fost mai puţin şocată dacă m-ar fi pălmuit. Tocmai citise necrologul Anastasiei Romanov.

Am vrut s-o lovesc. N-am simţit niciodată o ură atât de mare pentru cineva cum am simţit pentru bătrâna aia atunci. Dar, în loc s-o lovesc, am stat acolo, ţinând-o de braţ, şi am întrebat-o:

— Cine erau acele fete?

— Doar nişte persoane fără adăpost, aşa ca tine, cu păr blond şi cu ochi albaştri. Locul primei fete era într-un azil de nebuni, unde probabil că a şi ajuns. Celelalte două erau evreice ruse care voiau să-şi depăşească statutul social. Dar toate aveau familii care puteau fi găsite sau amintiri care dovedeau că sunt impostoare şi în cele din urmă am reuşit să demonstrez că erau toate trei mincinoase. Dar tu ai fost deşteaptă. Te-ai prefăcut că nu-ţi aminteşti nimic, aşa că ce puteam face? Totuşi, cred că Felix a obţinut în cele din urmă ce şi-a dorit. Şi-a obţinut prinţesa şi a fost fericit. Recunosc că l-ai făcut fericit o vreme.

Rachel plângea, voia să meargă acasă. Maggie, bona ei, o ţinea de mână; era un gest de bunătate, ştia că n-o mai puteam plăti, dar venise totuşi la înmormântare ca să aibă grijă de mica Rachel. Era un ultim serviciu pe care ni-l făcea. Un act de caritate.

— Taci, Rachel! am şuierat eu şi asprimea din vocea mea a făcut-o bineînţeles să plângă şi mai tare.

Ţesătura întruchipării mele s-a destrămat şi a luat foc. Michael avusese dreptate de la bun început. Anastasia Romanov murise în noaptea aceea, ucisă de o ploaie de gloanţe, cu capul zdrobit de paturile puştilor paznicilor ei. Eu eram doar o invenţie a lui Felix Rifkin, care încerca să ajungă la măreţie.

— Îmi pare rău, dar cred că e mai bine să ştii adevărul, a şuierat bătrâna duşmănoasă.

Am ajutat-o să se urce în automobilul Hispano-Suiza şi m-am urcat şi eu lângă ea. Am ţinut-o pe Rachel pe genunchi în timp ce ieşeam încet cu maşina pe poarta cimitirului. A început să plouă; era o zi rece de noiembrie din anul 1929. Îmi aminteam doar zece ani din viaţa mea şi tot nu descoperisem ce se întâmplase cu restul.

* * *

Tocurile pantofilor mei răsună pe podeaua de lemn a acestui salon imens. Un vânător de chilipiruri poate cumpăra un apartament ca al nostru, în Upper East Side şi cu vedere spre Central Park, la un preţ de zeci de ori mai mic decât ar fi costat cu o lună în urmă, preţ în care era inclus şi un automobil Hispano-Suiza. Cine mai are bani să plătească pentru aşa ceva? Contrabandiştii şi gangsterii.

Mobila a fost vândută pentru a plăti creditorii; n-a mai rămas decât o oglindă aurită pe perete, o lampă de inspiraţie egipteană şi câteva lăzi. Doamna Rifkin a plecat, s-a dus să locuiască cu o verişoară de-a ei din Lower East Side. La fel Sofia. Ce-o să se întâmple cu ea? Mama ei i-a spus că s-ar putea să fie nevoită să-şi găsească de lucru, iar ea s-a făcut palidă şi aproape că a leşinat.

În ciuda pierderilor considerabile, aveam treizeci şi opt de mii de dolari bani gheaţă; era o sumă destul de bună, având în vedere că puteai cumpăra un Rolls Royce cu puţin peste o sută de mii. Bătrâneţea doamnei Rifkin va fi asigurată.

N-au rămas decât fantome în apartament şi curând vor dispărea şi ele. Cred că fantomele trăiesc în amintirile oamenilor, nu au afinitate pentru locuri.

Fantomele mele vor fi mereu cu mine.

MICHAEL

Fereastra mea dădea spre acoperişurile chinezeşti cu ţigle cenuşii şi cu streşini ondulate. Era începutul sezonului ploios şi ropotul ploii pe acoperiş aproape că acoperea sunetul abacului din magazinul de peste drum. Cantităţi mari de apă murdară intrau în jgheaburi. Am auzit sunând sirenele unui vapor Blue Funnel în timp ce acesta ancora lângă Bund.

M-am uitat o vreme cum plouă, apoi m-am plimbat distrat prin camere; eram custodele singuratic al amintirilor mele. Doar eu puteam să decid care obiecte erau preţioase, care puteau fi expuse şi care urmau să fie lăsate să se aşeze praful pe ele în magazia de sub scări. M-am plimbat însoţit de fantome prin muzeul meu particular; aici îi vedeam sânii, aici zâmbetul, iar aici era ziua în care ne-am plimbat prin Hyde Park, am privit raţele mergând în grup spre lac şi am râs de ele; aici era noaptea în care am făcut dragoste şi am avut orgasm în acelaşi timp.

Seara m-am plimbat singur pe holuri, cercetând fiecare comoară în parte, disecând fiecare nuanţă specială de mister, ca un critic, ca un adevărat cunoscător al durerii. În cele din urmă, am ajuns în faţa celui mai preţios exponat al meu; aici, păstrată cu grijă, era amintirea felului în care se uitase la mine în acea seară în clubul de noapte, când o inventasem pentru prima dată pentru mine însumi. Simetria ei perfectă, toate femeile întrupate într-una singură, rochia mulată, zâmbetul misterios şi rujul roşu ca sângele; m-am uitat şi m-am mirat de felul cum a intrat în viaţa mea, dând din şolduri, cu braţele întinse pe lângă corp şi apatică.

Ce mai rămăsese? Câteva fotografii monocrome cu Piccadilly Circus şi Belgravia Square lipite într-un album vechi.

Cât despre ceilalţi, n-am aflat niciodată ce s-a întâmplat cu Beard. A suferit pierderi mari când s-a prăbuşit piaţa în anul acela şi se zice că s-a întors în Europa. Sau s-a dus în America de Sud? N-am mai auzit de el de atunci.

Tatăl meu a suferit şi el pierderi serioase, dar afacerea lui a rămas în picioare, desigur, la fel ca aceea a lui J.P. Morgan şi a celorlalţi. Averea lor fusese diminuată peste noapte, dar îşi păstrau conacele, maşinile şi servitorii. Vechii bogătani vor fi mereu înaintea noilor îmbogăţiţi.

Felix a fost unul dintre ghinionişti, unul dintre cei care au suferit cel mai mult de pe urma crahului, cum a fost numit. Am auzit că s-a aruncat pe fereastră la o săptămână după ce am plecat din New York. Pompierii au fost nevoiţi să spele trotuarul cu furtunul şi o mare parte din Felix Rifkin a ajuns mai degrabă în canale decât în Cimitir. Bietul de el!

Mackie pusese mâna pe nişte scrisori scrise de unul din verii ţarului şi mi le dăduse mie. N-am aflat niciodată cum a reuşit să le obţină.

„O, Anastasia! Olga şi Tatiana erau atât de calme; se putea conta mult pe ele. Înalte şi maiestuoase, ar fi fost nişte prinţese extraordinare. Iar Maria, o copilă blândă şi fericită, zâmbea mereu. Dar Anastasia... Ce copilă rea! Şi atât de diferită de surorile ei! A fost întotdeauna puţin îndesată, dar a devenit de-a dreptul grasă în adolescenţă. Şi aşa o ruşine pentru noi!”

Nu semăna deloc cu Anastasia mea.

„Anastasia era o diavoliţă. Nimeni n-o punea niciodată la

punct. Mama ei îşi petrecea tot timpul rugându-se şi stând cu «Prâslea», după cum îi spunea ea lui Alexei, şi închizându-se singură cu preotul ăla nebun. Copiii erau pur şi simplu lăsaţi în plata Domnului, făceau ce voiau ei. Anastasia era o bătăuşă; dacă nu-i făceai pe plac, te lovea cu piciorul, te zgâria şi te trăgea de păr. Nu avea nimic bun în ea. După părerea mea, e mai bine că a scăpat lumea de ea."

Anastasia mea nu era fiica ţarului, sunt sigur de asta. Dar nu mai contează. În cele din urmă am scăpat de ea, oricine o fi fost. Cu excepţia faptului că mă gândesc mereu la ea, sunt liber.

Fiecare vrea o prinţesă în viaţa lui, iar eu o avusesem pe-a mea. Nu ştiu dacă a fost un lucru bun sau unul rău. Asta rămâne la latitudinea voastră.

ANASTASIA

Jonci cu pânze maro alunecă pe apă. Ploaia face cerculeţe pe suprafaţa cenuşie a apei, iar sampanurile intră şi ies din ceaţă. Simt mirosul oraşului Shanghai înainte să se vadă Bundul. Am ajuns de unde am plecat.

O strâng pe Rachel de mână şi simt că mă strânge şi ea la rândul ei. Nu înţelege ce s-a întâmplat. Nici acum nu ştiu dacă o să-i pot explica vreodată.

Mă întreb ce-o să spună el când îl voi găsi. E undeva acolo, în acel oraş cenuşiu şi străin. Azi sau mâine voi bate într-o uşă vopsită în roşu şi emailată, iar servitorul lui chinez se va duce să-l cheme. Mă va vedea stând în ploaie cu fiica lui şi cu bagajele grămadă pe trotuar. Mă întreb ce va face.

Am călătorit mult şi am făcut lucruri de care nu sunt mândră. Dar am supravieţuit şi cred că mâine va fi mai bine pentru mine.

Numele meu e Anastasia Romanov şi mă întorc acasă.